

Eesti Teaduste Akadeemia
Eesti Keele Instituut
2024

EESTI MURRETE SÕNARAAMAT

VIII köide

37. vihik

rambits–roietu

Toimetanud
Mari-Liis Kalvik
Mari Kendla
Hanna Pook

Raamatu väljaandmist on toetanud
Eesti Kultuurkapital

ISBN 978-9916-677-99-5

rambits *rambi*|ts g -dsõ kinnine inimene Säänest *rambitsõt joht nännü^o olõ õi^o*, ta käest vai osta_sõnnu Rõu

rambsatõmõ *rambsatõmõ* mürtsatama õdagu ol'l pimesi tu_suur mürävuss, lei ussõ rambist `vällä õkka ku rambsatõss San

rambsavuss *rambsavu*|ss g -sõ mürtsatus nii suur rambsavuss ol'l, õkka lingist lei ussõ `valla San

rambuma `rambuma Khk Kaa jõuetuks, kangeks muutuma, rambima `rambund `jalgas on veri sihes `seisma jäänd Khk; Vana inimese sõrmed `rambusid vahel `vardud kududes ää; Pole *εε* `istuda vagusi ühe kuha peel, jalad `rambuvad ää Kaa

rametu → rammetu

ramima → rammima²

ramm¹ *ramm* g *rammu* Hi Ha Jä Sim KJn T V; n, g *rammu* S Lä(-o Mar) Vän Kad Kod(-o) Pal Äks Ksi Plt KJn Vil Trv Hls, *ramu* Kuu RId(-o Vai) Pä Ris VMr Rak VJg Iis Trm Kod(-o) Plt Krk; g *rammu* VJg Pil; p `rammu Mär Tõs Ksi Lai

1. kehaline jõud, jaks tugeval inimesel on `pallu ramu VNg; `kõigest ramust tieb tüöd, pali ramu, `tõstas kottisi `ninda et, akkame ramu `pruovima, `kummal ramu `rohkem Lüg; seda tüöd on saand küll teha, aga nüüd enam ei `jaksa teha, ramu lõppeb Jõh; `undil on kova joud ja ramu, vottab `ammastega `kinni, `koiral `ongi elo `vällas Vai; selle mihel on `mitme mihe rammu; mihed `aksid rammu `katsuma Khk; [Mehel] otse karu rammu, viskab kahevakase nisu koti abu peele, mette pole asigid Kaa; `mõistus on ära, rammu on `otsas Pha; rammu nagu ärjal VII; nii palju rammu tal põle mitte, et ta akkab äket vedama; karul_o üheksa mehe rammu ja ühe mehe irm Muh; teina käsi `pantaks teise `kainla alt läbi, teine õla pääl ja siis katsudaks `rammu Käi; ramm lõpeb `otsa Rei; peaks mina senne rammu sees ära kaduma, mis ma `praegus olen Phl; tuule `veski, tuul ajab tiivad `rinki - - see on tema rammu pilt LNg; mis täl vega, täl oo nii pal'lo seda rammo käe Mar; Karul oo ühüssa mehe rammu, aga ühü mehe `mõistus Han; kutsub teist `rammu `katsma Tõs; ramu on käte seest läinud, käed on jõuetus jäänud Saa; kel pal'lu `rammu, on rammumies Ris; vanal lähäb ramm ää Kei; ramm on ots (otsas) Amb; las ma istun - - võtan `rammu, ma koe ei sua edasi `minna JIn; minul on küll, jumal tänatud, ia `tervis old, nüüd aga rammu kaub Kad; sellel on pailu ramu VJg; võttis kolmesüllase pal'gi siit õvvest ja läks redelid `müeda ülesse, no sel õli obuse ramu Iis; vaenukõis - - kui selle ärä jõvvad lahutata, siis on käe siis rammu Kod; poesid `katsusid `rammu KJn; miust ei ole midägi tegijät, ei ole `rammu enämb Nõo; hummogunõ jüvä lätt `jalgu `sisse, `lõunasüük and kässi `rammu, õdagunõ süük kasvatass kõttu Rõu; täl um pal'lo `rammu Lut

2. rammusus, lihavus läbi `laskija obune ei oda ramu VNg; `tõine luom süüb küll `iaste, aga ei võtta ramu Lüg; Ia `süõma pial `võtsin ramu, `riided jäid `kitsast IisR; *εε* rammuga obu Khk; Ma vaada, et sa akad ka üsna rammu vetma Kaa; vettis rammu `juure Käi; see loom ei võta rammo, tee mis tahad tämägä Mar; sa lõpsäd tä rammu `väl'lä, egä lõpsilehm rammus saa olla Vig; üks va korp obune, ei piä rammu Var; ramu oli obusel kõik ää läin, tä oli laehase jään Tõs; tapu loom sai `sul'pi, aganid ja kardulaid, sai `rammu söõdetud HMD; Kanagi läheb rammu, kui sa nuumad teda Jür; teine luom ei võta `rammu, teine läheb ruttu `rammu KuuK; `nuumab [härja] `rammu ja müib ää JIn; kui tapa lahja siga ää, ega ta pajas siis paksemaks lähe, söõda ikka siga `rammu Ann; kevadest nuumati need [härjad] rammusse ja siis `viidi `Pieterpurgi VJg; tindid - - pañdi sia kardulite `piale, siad söivad, ajab siad ramusse Iis; suur rammun ja kaalakas pul'l õli; edemält panid `lammad aadiku, `süütsid rammoje Kod;

ramm

sigä -- võtab nigu poole vaevaga seda `rammu omale Lai; ei tää, kellest sehake rammu piäs tulema (priskest inimesest) Vil; ta om iki vigane, et ta ramu ei võta Krk; ku sa ivä ei anna, egä sigä `rammu ei lää Ran; olli verd joonu, temä olli `õkva sinitsen rammun, veri aas `rammu küll Puh; mul `olli ka vanast rammun kaal (kael), nüüd om pää nigu niidi otsan; ku ta `viina es juu, siss ta läits `rammu, `olli illuss mijs nigu pil't Nõo; obene `ol'le jõvvun ja rammun nigu pulk, tuñn ja kolm veerandit, siss olliva liinan Võn; tsia sõiva ja lätsiva `rammu Ote; Meil `sisa `söövä `puhast jüvvä, selle niä omma_nii rammun ja tubli? Krl; här'g võtt pal'lo parõmbahe `rammu ku_pul'l Rõu; taa `siga um periss rammuh Plv; mugu_`tõhutasõ: süü? ja süü?, no ajava mu_küll_nii `rammu, saa vaglulõ maamullah süüä? Vas

3. väetis, väetav aine Torm ai `palju `hatru `randa, `hatrust saab `tuhli `maale hüä ramu Kuu; `põllule tuleb ikke ramu `panna Lüg; Meil on `lahja `liivamaa, tahab east ramu `saada IisR; Muda, see oli vilsandlase põllu rammu Khk; `maadel `tarvis `rammu `anda, äga muidu rikus tule Käi; prakk maa, ei võta rammu väge omaks Var; nende maa oli kõbasti sõniku ramu saand PJg; eela käisid põllu rammu vidames Vän; vanasti ol'li lille ramu kana sitt Saa; pae `pealne -- `kõrgem maa, ei pea `rammu `kinni Pee; ei maksagi `kõiki [põldu] üles arida, kui rammu (sõnnikut) vähe on Kad; põllule pannasse ramu, sõnniku ramu õli ja `pulber ramud Trm; rükki aeg pandasse kõege suurem rammu, sõnnik `piäle Kod; siis sai kõik mua põletud, agu mua `sisse `aetud ja sellega `rammu `tehtud Ksi; `loomasi `ol'li vähä, rammu -- ei olnd KJn; selle põllul ei ole rammu pääl Hls; `maale [tuleb] `rammu manu panna Ran; liinast tuvvass põllu `rammu, ammudsõst saani? om põlluramm väläh Plv

4. tugevdava mõjuga aine; mõjujõud, vägi Liha -- ei `praaditud, et liha ramu `auras menema, aga paas tekkel kõvast pääl, siis ei saand ramu kuhugi `menna Jõh; `Sõnniku `uñnikud `väl'jal ei `tohtind `kaua `seista, siis läks ramu `pal'ju kaduma IisR; ainus `suhkru rammu on [joogil] Khk; risu pannakse mätaste all põlema, mättad põlevad ää ja `andvad rammu Krj; Sii on ikka rammu sihes, puhas odraõlut; Malts oli ull rohi -- juur imes moa sihest rammu ja `niiskuse ää Põi; mis `rammu sellel änam oo, va sadu saand ein Mär; [tuhk] uue maa `peale laiale, annab rammu Vig; sibulakoordel ei `pantu midagi muud ramu `juurde, `puhta `viija keedeti läbi Hää; päält `väetis annab ainult õhe `aasta ramu, aga sõnik annab mitme `aasta jaos Saa; kõvasti `antakse `kuñtsi, see `kange kuñtsi ramm, mis kasvatab `vil'la Ris; Kesa pial oli suur rohi -- see rohu ramm jäi siis koa `sõnna `sisse, pal'luks sõnikust sai Kei; kui õlut keeb, siis keeb rammu `väl'la, õlle ramm on `väl'la keend Juu; lina `siemned olivad rohuks `siedimisele ja vasikatele piima `ulka rammuks JJn; tien piimapudi, panen `sukrud `sisse, tia, kas ta annab ka ramu VMr; kevade suur vesi kannab `kõntsa kõik kohad täis, aga einamalle on sie küll ia, annab rammu; `pañdi jahud `leige vie `sisse, `pañdi `apnema, `piale kohus sie vilja rammu Kad; vedel supp, viletsa ramuga, supi lake Iis; sji kanepi piim õligi supi rammu, ei õllud liha, ei `rasva, ei kedägi Kod; meil ei ole rammu omast käest, vaja tuuva (piimast jt rasvainetest) Äks; perenaine küpsetas [kalu], pani `sinna `piale mis ta pani siis rammuks, mis kellegil käepärast oli Pil; niij vana `kartuli om nigu igävetse puu pessu, ei tiitä, kas neil midägi `rammu om vai ei ole Nõo; raudaenal suurt `rammu es ole Kam; tüküh muld ei anna hääd `rammu kasumises Plv

ramm² ramm g rammi Pär Khn/n -ñm/ Hää

1. kivimuul; postidest kaitsesein rammi ehitus oo olnd Pär; `Pärnus on vana rammi ots Hää

2. rammimisvahend `Siäme rammi tekk `pal'kõ `külge Khn

ramm³ → kramm¹; kramm²; ramb¹

ramma¹ *ramma* Emm Juu ramb **a.** jõuetu, nõrk Tiine lammas *jæeb lõpuks nenda rammaks, et kui seliti kukub, änam püsti äi saa; Talvine meri aa ramma* (st jääsupisel merel ei teki suuri laineid) Emm **b.** tiine *kui obone `varsa toob, siis on ta ramma Juu*

ramma² → rambima; rammima¹

rammahuss *rammahu*|ss g -sõ rammestus `tul'le üte kõrraga särände *une rammahuss, et tahi õkkalt magama jääda* Võn **Vrd** rammastus

rammama `rammama, da-inf rammata tiinestama `la'sse oma märä ärä rammata Trv

rammastama *rammastama* Khk Muh Rei Mar Mär Tõs Juu KJn rammestama, roiutama *uni rammastas mind* Khk; *mind rammastab nõnna ää et* Muh; *pala ilm rammastab inimest* Rei; `niitsin `kangesti kibedasti, küll see rammastas mo ää Mär; *uni rammastas - - ma jäi veel `tukma* Tõs; *ma täna nii rammastand Juu; pala päe rammastab* KJn

rammastus *rammastus* g -e Khk Mus VII Põi Muh Rei Mär Tõs Hää Juu KJn rammestus *une rammastus tulnd `pääle* Mus; *Oli pirekse `aega `pitkali, rammastus läks `mööda, kohe `lahkem; Jooma rammastus alles sihes* Põi; *rammastus oo `kontide sehes* Muh; *Korra mul sai une rammastus `pääle `tulla, nenda ta ajas mind üles jälle* Rei; `kangesti pal'lu inimesi oli, keha läks nõrgaks, nihuke nagu rammastus tuli `peale Mär; *rammastus tuleb `pääle* Hää **Vrd** rammahuss, rämastus

rammat¹ *ramma*|t g -di trall, lust, löbu küll olli säääl vahepääl *tore rammat* Krk

rammat² → raamat

ramme¹ *ramme* Põi Trv tiine *Ramme loomaga peab ikka kasinamini olema, rammed looma_b tohi peksta mette* Põi; *ramme emmiss `anti* Trv

ramme² *ramme* g `ramme Kse Han Var Tõs Khn/-õ/ Kei Juu Tür Pai Pee Koe Sim Iis Lai Plt, `rambe VMr(n rambe) VJg Trm; *rammes* g `ramme Han Var Ris Kei Juu; *rambes* g `rambe Noa; n, g *ramme* Emm Kse

1. ranne *kæ rammed, mis sii nõtkub* Emm; *tegi kää rammele `aiged* Kse; *Kää rammet ei tohi venitada, kidi või rodi tuleb `sisse; Rammeste `ümmer pannatse vasketid, et änam ei kidiseks ja `terves saaks* Han; *käsi oo `rammest `aige, valutab `kangeste* Tõs; *kää `rammes lüön valu* Ris; *nikastas käe `ramme kohast ää; `kinda ramme jo `val`mis* Juu; *see venitas mu kää siit `rammest `väl'la see `kartuli `võtmene* Pee; *täna olen tüed teind nõnna, et kää `rambedki valutavad; käsi `irmsast valutas siit `rambest, ei võind enam lõigata* VMr; *kaks kää rammet on jo kää `rammed* Iis

2. küünevall *rukki `lõikus `torkis küine `rammed veriseks; rammet tuleb tagasi lükata, muidu akkavad küined `vastama* Plt

ramme³ → krammima

rammes → ramme²

rammestama *rammestama* Jäm Khk Põi Vän Juu JMd Plt KJn; *rammõst|ama* Rõu, -eme Krl väsitama, roiutama *uni rammestas `poissi* Khk; *Sii on `sõuke läpatis, et paneb oort rammestama; Ma rammesta [palavaga] irm `kergest ää* Põi; *valuoog käis ää, siis nagu rammestama võttis* Vän; *ta on nii rammestand Juu; uni rammestas mind ää* JMd; *pea läks uimaseks, rammestasin ää* Plt; *Ma olõ nii är_rammõstanu_kui, jovva õi² edesi minnä² ei²* Rõu **Vrd** rammastama, rammistama, rammõhtamma

rammestus *rammestus* g -e IisR/`r-/ Jäm Khk Tõs Hää Juu Jür JMd Plt KJn rammestunud *olek Saaks kas `kümnest minutist `silmad `kinni `lassa, `muidu une `rammestusest `lahti ei saa* IisR; *`aige `peepe tuli rammestus* Khk; *`sõuke une rammestus `tul'li pääl, `eitsin `oete ääre*

rammetu

pääl, ihu läks kohe `kergeks Hää; olin niikaua pikali, kui une rammestus üle läks JMd; Veike rammestus tull'li pääle KJn **Vrd** rammastus, rammistus

rammetu *rammetu* Jür, g -ma Khk VII Mär Hää Saa JMd Koe Kad Sim Trm; n, g *rammetu* Jäm/-du/ Kaa Pöi Iis Kod Lai Plt KJn Trv Hls Krk TLä Kam, `rammetu Lüg IisR, *rammõtu* San Kan Plv Räp, *rammõdu* Urv Krl Rõu Vas, *ramõdu* Rõu Vas Se; n *rametu* Muh Tõs; g *rammeduma* Saa jõuetu, väeti; rammestunud üks `rammetu inimine, vöbiseb ja vabiseb, enämb tämäl ei õle `jaksu Lüg; `Rammetud - - `luomad ka tödisevad IisR; *rammetumad* mihed äi jõva söuda Khk; *Palava päävaga vetab vanainimese nenda rammetuks* Kaa; *Ta on ju nii rammetu juba, rammetuks jäänd* Pöi; *ma ole nii rametu* Muh; *ma täna nii nõrk ja rammetu, tea, mis se tähändab* Mär; *ihu on `raske ja rammetu* Hää; *laps pisike ja rammetu* `alles Jür; *mõlemad vanad, jõuetumad ja rammetumad, kissi tüe tieb siis* JMd; *jääb rammetumast, ei suuda änamb teha* Kad; *ei `jaksu kedagi, nõnna rammetu* Iis; *palavaga `töötä, siss jääb keha nõnna rammetumast* Trm; *mes mina tiijn rammetuga, et emä suri ära* (vastsündinust); *tillokest lass alb pestä, tä oo rammetu* Kod; [loom] *rammetust jäänud nagu roju* Lai; *oli rammetu, tööd tegi ikke teiste abiga* Plt; *Kuum tiijb rammetuss* Hls; *vana rauk om alati rammetu* Ran; *Ma ei ole nii rammetu, et must ei ole midägi tegijät* Nõo; `väegäde `tämbä om ihu rammetu, ei tiitä, *kas `vihma sadama nakass vai* Kam; *uni ei tulõ, a nigu rammõtu olõssi* San; *tan üts päiv ol'li sääne rammõtu, es viisi? õige_midägi tetä?* Kan; *suvel' `kange kuumaga olt rammõdu* Urv; *tulõ kül_vaest `vihma, sääne rammõdu olõdõ?*; *pää ol' `haige olnu_perähn* [joomist] ja `väega *ramõdu ol' olnu?* Rõu; *anna rammõdullõ juvva?*; *ei_tiitä_kas taa `käämise peräst vai, no olt `väega ramõdu* Vas **Vrd** rammutu

rammetus *rammetus* Hlj/`r-/ Hls, *rammetuss* Nõo Ote; *rammedus* g -e Jäm; *rammõtu|ss* g -sõ Kan Urv Vas rammestus *mul `tull'li une rammetuss pääle, ma visassi pikäli* Nõo; *rammõtuss tull' pääle, iho jäi nii rammõtuss et, magama taasi?* Kan; *Ku iks saat maha_visada, ku sul rammõtuss tükiss, sõss om jäl_parõmb, olõt nigu_`võrksamb jäl?* Urv; *Ma? viska veidikesess pikäle, rammõtuss tull' pääle* Vas **Vrd** rambedus, rammitus, rammõhtuss

rammiline *rammili|ne* Krk, -le|ne Kõp, g -se sälguline, täkkeline *lavva viij' om puha lõigat rammilises* Krk

rammima¹ `rammima, (ma) *rammi(n)* Khk Pha VII Muh Kse Var Aud Hää; `ramma, (ma) *rammi* Rõu, *rammi* Khn; *impers rammitess* Trv

1. *trampima obu paiga peel, rammib `jalgu; mis sa nende `jalgadega rammid* Khk; *oli nii vihane, et `rammis `jalgu `vastu muad* VII; *ta `olli nüid terve, `rammis `peale `kõia* Muh; *mis sa sii `püsti jala peal rammid* Kse; *obu rammib* Aud

2. (sisse) taguma `rammis `naela seina `sisse VII; *nee `teibad tahvad suurt `rammimist, [et maa sisse saada]* Muh; *teljed oo maha rammitud* (põranda külge kinnitatud) Var; *Kas suatõ veikuarõ ühekorra rammitud kua või* Khn; *ramminuiage rammitess* [seinapalk] `kinni Trv; *Mugu ramim ütsindä tuk'i tammilõ ette* Rõu

rammima² `rammima, (ma) *rammi* Vas; *ramima* Muh rügama, tööd tegema *akka aga ramima `peale; [tema] ikka üksi_se ramija oo* Muh; *küll tä `rammõ tüüid* Vas

rammima³ `rammima, (ma) *rammi* jõudu katsuma *Poisid rammisid õues kare peel; Las aga rammivad, siis neeb, kumb kangem on* Käi **Vrd** rammuma

rammima⁴ → rambima

ramminõ *ramminõ* kramme, täkkeid täis *ta ei `kõlba?*, *ta vana ramminõ puu* Har

rammissama *rammissama* kriimustama *puie `õtsa rammissad jalad ärä; ärä sa `jalgu ärä rammissa* Kod

rammistama *rammistama* Koe IPõ(*rami-* Trm), *`rammistama* VNg Jõh(-*mma*) rammestama *`rammista*, *minu `tarvis asemele `menna* VNg; *vahest nagu `rammistab*, *uni tahab `tulla* Jõh; *kõik kohtid nii rammistand* Koe; *sie rohi rammistas* (vaigistas) *valu* Iis; *sie ramistas mu `liikmed kõhe nõnna äraje*, *et ma ei soand enamb kuhugi* Trm; *nigu `äikse `vihma on oodata*, *siis nigu rammistab su ära* Lai

rammistus *rammistus* g -e Koe VJg Iis Lai; *`rammistus* Lüg Jõh rammestus *ma õlen väsind ja `niske `rammistus käib kõhe*, *ei `jaksa midagi teha* Lüg; *Mul läks nagu üle nüüd sie `suuremb `rammistus* Jõh; *une rammistus kipub `piale*, *eidan õige magama* VJg; *vähä magad*, *on rammistus kadund* Lai

rammitama *rammi|tama* HJn, *`rammi-* Kuu Hlj rammestama *Old `üästi sue ja `aude ilm*, *`poissi `rammitand*; *`Rammitab `ninda*, *hakkab vist müristämä* Kuu; *nisuke vihm rammitab* (lämmatab) *tuld* HJn

rammitsemma *rammitsemma* Lüg Jõh Vai lonkama *üks jalg `ninda `kange*, *`rammitseb* Lüg; *`rammitsen üht `jalga pitte* Vai

rammitus *rammi|tus* Hlj Jõh Lüg, -*dus* Kuu rammestus *`Kange une `rammidus tuli `pääle* Kuu; *nüüd `üstku oleks seda `rammitust tal olema* Hlj; *tuli une `rammitus* Jõh **Vrd** rammetus

rammu → ramm¹

***rammudus** *rammudu|ss* g -*se* Ran; *ramudus* g -e Kär Hää rammusus *kuidas piima ramudus on* Kär; *Kõhukas*, *siõ on ramuduse* (priskuse) *`järgi* Hää; *sel aiamaal om rammudust külläld*, *mugu ari kõrraliguld*; *piäss parembide `toitma*, *nakass rammuduss tulema* Ran

rammudutte rammususelt *kuidas koor rammudutte oo*, *nõnna saab võid* Muh

rammuh *rammuh* Röp Se(*ramuh*) rammus *rammuh el`läi*; *ramuh hopõn* Se

rammu|kannikas leivapätsi lõpuots *Rammukannikas pidi rammu `andma*; *Vahel sai leib nõnda `otsa*, *et polnd änam rammukannikadkid* Kaa; *esite*, *kui leva pealt lõigatse*, *siis oo kasukannikas*, *allpool oo rammukannikas* Muh; *noh*, *lapsed*, *nüüd annan `teile rammukanikast* Juu

rammukas *rammuk|as* g -*a* Jäm/-*g|as/* Khk VII Muh Phl Rid Juu JMd Koe Hls Võn Kam San Rõu; *ramu|kas* Jõe Lüg Iis Trm, *ramu|gas* Kuu, g -*ka*

1. *tugevajõuline*; *priske üks ramukas mies*, *kel sedä `jõudu nii pali on* Lüg; *mis ikka rammukam oli*, *see `viidi eε* Khk; *see oo nii rammukas mees et* Muh; *sel on `ästi rammukad obused* JMd; *`siande rammukas eläjäs* Hls; *me eläje om rammuka* Võn

2. *viljakas*, *väekas on ike üsna ramukas moa kõht* Trm; *`lamba sitt*, *tuõ om kõege rammukamp sitt* Kam

rammuline *rammuli|ne* Khk VII Kam, -*le|ne* KJn San, g -*se*; *ramuli|ne* g -*se* Lüg Kuu

1. *jõuline sie on - - viel tüõ ramuline* (tööd teha jaksav) *mies* Lüg; *tääve rammuline mees* Khk

2. *toitainerikas rammuline maa om `väetedü*, *om sitta saanu*; *rammulise maa pääl saap `vil`lä mitukümmend seemend* Kam

rammuma *rammuma*, (ta) *rammub* jõudu katsuma *`rammuvad `peale nii kaua kut `ko`sti muha* Jaa **Vrd** rammima³

rammu|mees jõumees *mul õli ka ramu pali*, *õlin ramumies - - kõik minust `suurembad*, *aga `ükski minu `vasta ei saand* Lüg; *Igas külas oli ikke oma ramumies* IisR; *Rammumihed maandlesid kaheksi* Jäm; *rammumees*, *`mütme mehe rammu* Khk; *`enni olid ikka `neoksed rammomehed*, *keisid rammo `katsomas* Mar; *sa olid enni küll `kange rammumees* Mär;

rammune

kaksik `võitlus, kui juba rammumehed on mõlemad VJg; `kõrtsi nurga juures old suur kivi, kus rammumehed `pruovisid Iis

rammune rammu|ne Saa, g -se Muh, -tse Hls KodT Ote San; rammu|nõ g -dsõ Har(ramu-) Rõu; ramu|ne g -tse Saa(-se) Krk rammus **a.** heas toitumuses nad_o ühe rammused Muh; ei ole ütteki rammust eläjäst Hls; `äste lihav luym olli, ramune; ta lää ruttu ramutsess Krk; muðu om rammune, aga näost om kõhn Ote; toiditsia[?] õks omma rammudsõ[?] Har; taa tsiga jo hää rammunõ, taa võit jo är tappa[?] Rõu **b.** toitev; toitainerikas temp on väga rammune toit, pool `taási sõid `tempi ära, siss ol'li kõht täis; ramuse söögiga saab looma paksus ja inimese tugevas; ramutse maa pääl kasvavad kikk `kangesti suures Saa; ta om iki ramune maa, kannap `vil'lä Krk

rammus¹ rammus Hls, g -a SaLä VII Põi Muh Rei Phl L(-os Mar) Ris Juu Kos Jür Jä VMr Kad Sim Kod Pal Äks Ksi Lai VIPõ; rammu|ss Krl, g -sa Trv T Plv Vas Rüp; ramus g -a R(-os Vai) Kär Tõs Aud Hää Saa VMr VJg Iis Trm Ksi Plt SJn; ramu|ss g -sa Rõu; n, g `ramsa San Har Rõu Rüp Se Lut

1. heas toitumuses, priske siin oli meriein, `luomad `läksitte `ästi ramusaks, kevadi kodus olid `kohnad väga Jõe; `lopsakas luom, ilus ramus ja suur Lüg; `Kaási `süödad ramusast, sie `viitsi `ennast `liigutatta IisR; Küll sa oled rammusaks läind Jäm; see on nii rammus ani Khk; esimine piim vassigale, siis peab vassik ramus `seisma Kär; ta oli kena rammus mees, nüid on lahjemaks jäänd VII; kui ma oleks `rohkem söön, siis ma oleks rammusam koa olavad Muh; ilusad suured rammusad kalad olid Rid; mõni loom ei lähä rammusaks ja teine lähäb `jälle ruttu Mar; ega lüpsilehm rammus saa olla Vig; rammus inimene nagu üks jurakas Kse; kui rammus obo oo, siis `üetse: sel oo kamps `peale `aetud Mih; orikad kasvavad rammusase; `noores kuus taheti `loomi `väl'la aada, et siis pidid ikke rammusad loomad olema Tõs; inime läheb `rasva ja rammusaks, jäme nagu toin Vän; ramusa mehel on vaevaline küüruta Saa; loom on ikki rammus, inime on `priske Juu; need [mõisa lehmad] olid rammusad kui `ül'ged Kos; sügisel on luomad rammusad JMd; kašs jääb närusse - - põle enam rammus ega ilus Sim; anna loomale iva, küll ta siis ramusast läab Trm; riisikein ike oiab lehmä rammusa Kod; kui rammus lammas on, saab `rohkem `villa Pal; `ästi tugev `valge obene, rammus, `laškis `traavi ülejala Äks; iga üks tahab ike rammusad ja lihavad [naist] Ksi; sa oled vist oma obust musta ušsiga silitand, ega ta muðu nii rammus ole Lai; ta - - `tahtis, et pese sööginõud tema paeas, et tema lehmale jook saab rammusamaks Plt; sel võib `jõõdu olla, täis rammus mijs KJn; Mees `tul'li ramusate `ärgadega laadale SJn; ää rammuss obene om `oolsa pereme tunistuss Trv; `ramsal om vaiv är `ellä San; rammuss tsiga mass pal'lu Krl; nuumatsiga, tuu um ramuss jo; `ramsa kanakõnõ ol'l, rebäne vei är[?] Rõu; taah taloh umma[?] rammusa[?] lehmä[?] Vas; `ramsa hopõn, nigu lainõtass õnnõ Se || jäme, tugev vana `aodsõ tiku[?] olli `ramsõmba[?], ku `tõmbat, ei lää[?] `kaški Har

2. toitev, kaloririkas Süöd küll ramusat, a `priskemast ei lähe, sina ikke nisike läbi `laskja oled IisR; ramus piim on kauam ternes Kär; tõru `tuimed olid rammusad `kangest Mus; `meitel oo rammus piim küll Muh; nisud on rammusamad kut rugid Rei; küll on täna aga rammus toit Mar; sügise lähäb piim rammusamas Kse; siga `viidud turule ja osetud eeringa soolvett, arvatud, et see on rasvane küll ja ramus Tõs; ea rammus supp Ris; Minu lehmäl on piim rammus Jür; ernes isegi rammus Amb; kal'laraba `piale `paändi viel teist `korda vett, kui ei tahetud väga rammusad (tugevamaitselist) JIn; `vaata, kui rammus tämä rinnapiim one Kod; piim on neil [kitsedel] rammus, mina es taha teda `tuurelt Vil; kama om rammuss toit, sääl om kõik vili kuun Ran; sa annat `vaškale pal'lu `juvva, olet ta makku kasvatanu, anna tälle

rammusat `juu`ki, siss ta_m iluss, ei_ole maon Nõo; sel lehmäl om kõgõ rammusamb piim - - ma anna lehmäle jüvvä Võn; seo um hüä `ramsa ísol`k, hüä `uibu juurõ pääle valla[?] Rõu; Mõnikõrd ísorgate latsilõ `piimä [sõõgi] pääle, et parõmbide süüss ja `ramsamp olõss Ráp

3. toitaierikas (mullast, pinnasest) oli niisugune ramus must muld Kuu; kus on ramus maa, `einäma `serväs ja eks sääl õle `maltsapuud Lüg; Maa ramus `ninda, et ole `sõnniku vajagi IisR; `kange rammus lihav maa, `eesti väge `pandud Khk; `Sõuke moa, kus on jalg `musta `mulda ja sinine sau all, see on juba rammus Põi; virts on nõnda ramus, et `kapsa pääd läksid keik `lõhki `kasves Saa; rammus moa on sõnnikut soand Juu; meie peremehel ei ole rammusad maad JMd; läätsid kasvavad väälal - - nemad nii rammust maad ei taha Ann; teene sau on, mis kiitb, teene tahab `jälle `liiva `juure `suada, on `liiga rammus VMr; eks obuse sõnnik ole ike rammusamb kui lehma Kad; kus ramusad muad, sial vil`jad ikke lopsakad Trm; pal`jo sõnnikud pandud, põld rammus Kod; kui maa rammusam on, siis [rukis] aab `poega Äks; tahaks ramusad `mulda ja pudedad sõnnikud `panna Plt; Sul ea ramus maa, kaer kasvab ku müir SJn; see põld om `õige rammus Hls; rammuss maa om väke saanu Ote; mu_`ku`gi umma[?] imälehehn, nimä um `ramsa maa pääl kah Rõu; rammuss must muld Plv

4. lopsakas, mahlakas (taimedest) `rannarohi oo ramus Kuu; ramus ein ei õle, `luomad `süövad ikke Jõh; ane`eina on ka, aga see pole rammus, see muidu üks eina `moodi Khk; neid (samblaid) pidi aga sehuke `paarisobuse koorm olema, kui sa neist midagi said tiha, nee_s ole rammusad `ühti Muh; see ranna tudra ein `olla rammos Mar; eks aruein ole ikke parem, tema on rammusam, aga teda suab vähem Pai; nurmealune ain, no rammuss ain iki Puh; sul kasuss ta vili väega `ramsadõ; räss lei mu `ramsa vil`lä puruss Har; taa hain um nii `ramsa, et päiv ei_`kuiva[?] Rõu

Vrd rammuh, rammune

rammus² `rammus g -e roidumus, rammestus `niske `rammus tuleb `piäle, kas näeb `vihma Kod **Vrd** rampus

rammusadõ lopsakalt, lihavalt või[?] ku nüüd kasusõ rammusadõ, nigu mustõtõss Har

rammusald lopsakalt `maarjakašk on rammusald `kasvand Khk

rammustama rammustama väetama, rammutama ennemast olid kõik [põllud] lahjad, kui talud osteti, siis akati `karjasi pidama, rammustama, ega `enne nisukei `väätsi old Sim

rammusus rammusus g -e priskus, lihavus `keskmise rammususega, kõbe obune oli JJn **Vrd** rammudus

rammutama rammu|tama Khk Muh Mär Tor Saa Ris(rammo-) Juu Amb JMd Koe Kad Sim Trm Kod Plt KJn Trv Ran, -tamma Plv, -teme San, -dama Jäm Khk Rei; ramutama Kuu Lüg(-mma) Jõh IisR Vig Tõs Hää Saa Iis Trm Plt, ramo- Vai

1. väetama iga mies `püiab oma perä ikke `põldu ramutada Lüg; `Lauda `sõnnikuga `enne ramudetti Jõh; `pello ramotamine Vai; `eesti rammudatud põld Khk; see oo rammudet moa Muh; kannis ea põld, kui ta saab rammunud ikke, eks ta siis kannab `vil`la küll Mär; ramutamene `oogi see sõnnikuvädu Vig; ma ramutan ta `easti ära, siis ma ka `easti saan `vil`la Hää; virtsaga ramutse `mitme `aasta ette maad Saa; aea kirss, eks neid rammotakse Ris; moa ramm tuleb rammutamesest, kui `äste on rammunud, siss annab `rohkem `vilja `välja Juu; Ennem rammutati kõik sõnnikuga, egas muud old Amb; seda muad on linnud rammutand (vähe on väetatud) Koe; `põldu piab rammutama Sim; naerime, et sa rammutatad `seemnega `põldu (külvad liiga tihedalt) Trm; mõni paneb sõnnikud uin uinikus `kiinni, rammutab, mõni käis sitase `vankrigä üle põllu ärä, pudotas vähäke Kod; süda maa on täitsa ia maa, ramutud ja ia Plt; ta akas oma `põldu ja eenämid rammutama KJn; [õeldakse, et] peremehe jalg rammutab

rammuthaige

`põldu, medä `rohkemb põllu pääl kõnnid, sedä `rohkemb `saaki saad Ran; viil om tedä vaja rammutada, muu ei olõ rammutanu[?] kui tsirgu[?] Plv

2. *nuumama piäb ikke ramutama, siis lähäb vähägi siledämäst Lüg; ramutas oma `lehmä Tõs*

3. *rammestama päevä tõusust `loojani olid `väljas, siss uni rammutas päräst ää Juu*

rammut|haige → rammutuhaige

rammutu¹ *rammutu Pha Mar(rammo-) Juu Kad, g -ma VII Mär Amb; ramutu Hij VNg, ramudu Kuu, g ramutuma; n, g rammutu Rei Kse Ris, ramutu Jõh(`rammutu) Vai*

1. *jõuetu, nõrk; rammestunud sie `ninda ramutu ei ole VNg; rammutu olemisega, ilma `jõuta, armetu ja nõrk Pha; rammutul inimesel pole `joudu Rei; ma täna nii nõrk ja rammutu, põle terve `ühti Mär; üks rammutu ja `jõutu inime Kse; ta on `otsas ja rammutu Ris; nihuke väga vaevane on, on rammutu Juu; pailu rammutumaid `lapsi Amb*

2. *vaeseke, väetike Oh sa ramudu, said kovast `haiget, tule, ma puhum `pääle; küll nämäd `uotaned siis `üösel, ramutumad, no mittu üöd Kuu; vend tuli sojast, sai `krundi, aga nüüd ise, ramutu, suri maha VNg; Oh sa `rammutu küll, kui ma saaks, ma võttaks su ädä puha omale Jõh*

rammutu² *rammutu kidi rammutu rodiseb kee sihes; see rammutu tuleb ikka soonde venitamisest Khk Vrd rammutuhaige*

rammutu|haige *rammutu-, rammut- kidi, nari rammutu`aige käsi läeb nõrgaks; rammut`aige on käe sees, käsi ei kannu; öbekeit `pandi `ümber käe, see pidi selle rammut`aige ära `kaotama Mus Vrd rammutu²*

rammutus *rammutus Pha, ramutus IisR*

1. *lihavus sul rammutust peal küll, sest põle midad, kui kõhnamaks jääd Pha*

2. *väetis Mis see viel paremb on, kui `mõisa süda, elupõline ramutus IisR*

rammu|viiluk *järgmine viil leiva otsast Töömihele anname ikka rammuviiluga, siis on ka `joudu; Sool täna kruusiunik laiali talut, sa saad rammuviiluga, teistele leikame kõigepereleiba Rei*

rammõhtamma *rammõhtamma rammestama uni rammõht är Plv*

rammõhtumma *rammõhtumma Plv, ramõ- Rõu Vas Se väsima ku mul käe[?] ramõhtusõ ar[?], siss siist küünärpää jakust hõõrahuta, siss tulõ joud tagasi Rõu; olõ nii är[?] rammõhtunu[?], rammõhtu tüüj mano är[?] Plv; Ma[?] nakka jo[?] ramõhtumma, istumõ veidi Vas; jala[?] omma ramõhtunu[?] Se Vrd rammõhuma*

rammõhtuss *rammõhtu|ss, rammõhu|ss g -sõ Plv; ramõhtuss Röp rammestus `säändse rammõhtusõ[?] kävevä[?]; unõ rammõhuss tul`l nigu kopaga `pääle Plv; Ilm lätt väst `saolõ, ramõhtuss tulõ pääle Röp Vrd rammetus*

rammõhuma *rammõhuma Lut; ramõhhuma Se väsima ma olõ `veiga ar ramõhhunu[?], jovva ai[?] kohegi minnä[?] Se Vrd rammõhtumma, rammõtuma*

rammõhuss → rammõhtuss

rammõtamma *rammõt|amma Urv, -eme San rammestama Kõik' ihu om nii rammõtanu[?], ei_tiiä_kas sadama nakass vai tulõ mõni `haiguss Urv*

rammõtuma *rammõtuma Har Rõu väsima obõnõ om är rammõtunu[?] Har Vrd rammõhuma*

ramp¹ *ramp Rid Vig Var Mih Saa, g ramba IisR/`r-/ S Mar Kse Han Khn Hää Plt KJn Trv Krk, rambi Kuu/`r-/ Ris HMD Kei Juu Trv; komp rambim LNg, rambem Tõs*

1. *nott, ront vm raske asi sijj va ramp, kis_si seda jõuab `iõsta KJn; Neid rampe ei jõvva kennigi kanda Krk; kes sedä `rampa vedämä nakkap; om `tjüdvä koha [jões], kus saap `nuuṭa*

vedäde, et sa `rampide `otsa ei lähä Trv || (võrdlustes) *Ma oli väsinud kui ramp; Magasi kui ramp umiguni Rei*

2. pahameelt, hrv tunnustust väljendava sõnana (ka kirumisel): raip, reo *mis sa vana ramp siin kisad; Sellist `rampa kutsudaste `seie veel Jäm; kohes sa, ramp, pæeva läbi olid; seda ma pea keik selle va ramba pärast kannatama Khk; Ma rassisi selle rattaga ulga aega, äi ramp läind käima üht; Kassi ramp oo jälle koore kirnus keind Kaa; Ta ramp on `sõuke, kui anede ja kanade sega saab, murrab maha kõik Krj; mis sa tilistad selle kellu rambaga `ühte `jooni VII; Teda_s või `palja `käega `õhti `kiskuda, kõrvetas, ramp (nõgesest) Pöi; `kärpsed, rambad, `solkivad toidu ää Muh; Labik, ramp, läks `katki Emm; see ramp `jälle `kaibas Rei; oli, ramp, tugev küll (härjast) Rid; Küll ma sulle rambale veel näitan Mar; sa kuradi ramp Kse; Oh sa ramp kui pisike Han; lühike jäme nago juús, aga tugeb, ramp, ise Mih; Kaás `valvab kana `poegi, taris ramp ää uputa Khn; mis sa tuled `rääkima, va inimese ramp Hää; [vedur] vilistas, teda `rampi ei nää ju HMd; eks ta, ramp, ole `vaeva küll näind, `vangis olnd ja Kei; on ikke ea ramp inimest Plt*

3. raibe Siis_o kohe `rambihais, ku sie inimise `surrekehä `põndü Kuu; `Aiseb kut ramp Jäm; rebassi `eetase `püidvad ramba lihaga Khk; Aia ääres oo üks va rebase ramp maas, peab auku ajama Kaa; Küll siia ikka üks ramp toodud on Pöi; ma ütsi, et mis te tast (rebasest) `nuumate, see aeseb nagu ramp sii `aidas Muh

4. a. põdur inimene üks igävene ramp olen veel järel, sii ai-ai, seal ai-ai Rid; noor ei taha vana `rampa nähagi Kse b. miski vana, lagunenud vana elu ramp oli ning seda ma arisi ning; Vana paadiramp Jäm

5. halb, vilets; ebameeldiv Eks ma või `naise võtta küll, kui `keski minusugust `rampa (hädist) vanamest tahab IisR; tiol `käimene on kõige rambim LNg; Kõige rambem asi, kui pastal ära lagus Tõs; Lapsõl ramp mued, kui suab, `tõmbab külä peresi kaudu; Sügüise `lähtväd jõlmad ikka rambaks; Parandõt asi ikka rambõm kui uus Khn

ramp² ramp Ráp, g ramba Hls Krk Rõu ramb a. rammetu, jõuetu ihu om nõnda ramp, üleven lää rambass Krk; Mul taa üts jalg um `väega ramp Rõu b. tiine miul om täo puha ramba lehmä, `ahtert ei ole üttegi Hls; rambass ta ei jää, muudku `mässäss `pul`lege; mul ramp oben ehen Krk; ramp lehem Ráp

ramp³ → kramp¹; kramp²

***rampama** (sa) `rampat jooksuma mes sa iki `rampat ütte `puhku Trv

rampeline `rampeline vettinud notte, kände täis `rampeline tuu [järke] põhi, nigu `rampit vai `kande täis, nigu mügäriku sääil sehen Ran **Vrd** rampligane

rampis `rampis Var Kõp krambiga suletud uks oln `rampis Var

rampligane `rampligane = rampeline – San

ramps ramps (krõmpsuvast helist) `aukass ramps ja ramps purgantit Krk **Vrd** rampst

rampsama `rampsama, da-inf rambsata Ran Nõo

1. rapsama kivi om posti küll'en, et ta_i `rampsä venet Ran; obene, ku ta äkki `rampsab sedävisi, siss `viskab inimese `kuurma otst maha `õkva; tennuva `kuurmat ja obene rambsanu ja naene maha pääl'd kõva maa pääle Nõo

2. krõmpsutama obesel kuju konn kurgun, kes puud `rampsab, puud närib Ran

rampst (krõmpsuvast helist) obese, kel kuju konn om suun, niü sõõve puud rampst ja rampst kõvast Hls **Vrd** ramps

rampsti raksti `käege tõmmats ja sirbiga lüvväss aarak kokku `rampsti Krk

rampuma `rampuma vettima `rampunud puu Kod

rampus

rampus `rampus nõrkus, roidumus `rampus keres Hlj **Vrd** rammus²

rampõnõ `rampõ|nõ g -dsõ noot, känd `rampõdsõ mõtsa all Plv

ramsa → rammus¹

ramsuss `ramsu|ss g -sõ Rõu Lut rammusus *pini mateti `uibu juurõ ala[?], tuu and `uibulõ `ramsust; nõgõsõ juurõ_tegevä_piimä soonõ_vallalõ ja `andva_piimäle `ramsust Rõu; täl um pal'lo `ramsust Lut*

ramsõlt `ramsõlt tublisti – Har

ramu → ramm¹

ramu- → rammu-

ramugas → rammukas

ramuldasa rammu poolest *ramuldasa ike `tieksin viel üht-tõist, aga ei nää enamb kedagi*

Trm

ramõdu → rammetu

rana → krana¹

ranama → kranama

rand *rand* g *ranna* hajusalt eP eL, `ranna R; n, g `randa VNg Vai

1. mere vm veekogu-äärne maismaaosas; ka rannalähedane veeala *kas `sääsked `rannal ei süõnd; ei osatud siin oma `randuel kalu `püüdü, keväjäl `läksid `Suome Kuu; akkan `randa menema, `rannast `tuua `värski kalu; `randa meri ei ole sügävä VNg; `silmu `ostajad, nied `uotlivad kabaga `rannas; tulin `randa äärt `müüdä Vai; paadid olid `randas Khk; `tehtud tuluke `määle, siis nad nägid, kus pool nende rand oli (kalapüügist pimedal ajal) Mus; sii läks üks korgi laev ukka, korgi kulisi tuli `randa Pha; Kui nais inimene `randa `minnes `vastu tuli, siis `põõra oort tagasi, kala `õnne äi olnd; Oli omikuid, kus rand oli must (kala ei olnud); Kui meri kukub `alla, rand jääb kuivaks, siis `tulla kena aeg Põi; meie kare oo pool `versta rannast `kaugel Muh; `veised on `randas Rei; sii oli elus rand, aga nüüd oo rohomaa, roog ja rohomaa, liib oo kadund Rid; näd oo `randas `eina `niitmas Mar; tuul aab kalad `randa Kir; vähä, kus rannad on [ujumiseks] Var; ma ole `randas küll `karjas kõin Tõs; lamu suavad nied, kellel latsid `randõs ond Khn; mere `ääres on rannad, jõe `ääres `randa ei ole Vän; `käidi `randas kalal; Norra laev läks `randa (karile) HMD; isa käis iga kevade `randas `silku `toomas Ann; paat oli `lainte poolt `randa uhutud Tür; äkine rand, mõned kivid ja siis on sügav Kad; `lõune tuul `kaotab kala ära Vasknarva rannast; mööda `randa ikke käivad künaga Trm; mua tuulega, siis kihotab ranna lagedass (kaladest tühjaks) Kod; tuul on ranna poolt old, supil pal'lu `soola nalj Lai; `käiti õege oolega rannas [kalu ostmas], maikuus ummes, ku meri `lahti lähäb Vil; olli lootsik käen, sõss olli elu `valla, omal rand olli `püündä Trv; lääve `randa `räimi `oõsme Krk; ku ma järve `viirde sai, olliva [kalamehed] joba `randa tulluva Ran; suurembil vetel om rand, nigu merel Kam; rannast olli `kaugele merele nätä Ote; `kõik' laiva ei saa `randa, `kõik' mõttõ ei lähä `täüde vns Har; `randu pite käüse; ummõht ol' `randa är[?] ojonu[?] Plv; `ahnigu kala ka rannah Se*

2. mingi piirkond, koht rannikul *igas `rannas `räägita ise `muodi Jõe; `iesti `kielel `aidad, aga `rannas `üöllä `kambrid Kuu; oh sa vana ranna kai (tüdruk), sinu suu on väga lai nalj Ris; ranna rahvas, käisid jälle maalt omale `leiba saamas KuuK; üks ranna inimene käis Kod*

3. äär, veer *tõrvakad männäd on suu ja raba `randades; minge põllu `randa `müüdü KJn*

4. (ehalkäimisest) *käib `naise `rannas Jõe; poisid läksid neuu `randa, läksid tüdrikumi `vaatama; kus sa_s nende uude `kengega lähäd, kas pruudi `randa või Tõs; sie läb naese `randa*

Kos; [ta] käi nüüd naise man ku rannan kunagi; võtten ratta ja lännu `sinna tüdrukul `randa Krk

randakas randakas oks, raag kadaka randakas, sellega peksi kukke VII

randama¹ `randama Rei Hää randuma ei ole mitte `randan (randunud) `laevu Rei; ilusa laeva `randas ära Hää

randama² `randama, da-inf rannata riidlema `kange `randaja [on purjus peaga] Kad

randane `randane rannaga siin oli juo kiviko kahel puol, `paljo sedä `randa siin - - `läksid kivi `otsa, s_oli vene puru ka, [kui on] `laia `liiva `randane, siis ei ole `asja Vai

rande|kinnas randmekinnas `rande `kindad, nie olid `ilma `sormijetta `villased `kindad, et kääd ei akka nii `palju `külmitämä, meretüö, sie on juo külm Kuu

rande|maa sooäärne maa `randemoa, ei ole soo ega päris kuiv; anipajud kasvavad `randemoas, pisikesed lehed, pisikesed madalad `põesad HJn

rand|hein niiskemal alal kasvav rohi rannaäärtsed ning mereäärtsed maad - - kena randein [kasvas] Jäm; `andand sigadele rand `einu, et nee keige paramad Khk; pool soo maad, väga `pehme ta põln, al'l randein `kasvas Aud; randein - - oleved niuke peenike ein ja visä `niitä Juu; randeinal oli keele `leikaja `ulkas - - loom ei taht seda `easte, nisuke kõva ein JJn; randein on suoein ja aruein segi VMr

randikud `randikud randmekindad kas on `randikud käes Hlj

randiline randili|ne Juu/-le|ne/ Trv Kan Plv/-n-/ , `rantili|ne VNg Vai, g -se rantidega; triibuline `rantiline `sieligu VNg; maja oli kaig `rantilisest `lüödü Vai; randilene soabas Juu; läbivillanõ `ündrik, tollõ `aeti masinaga värvilisi siidi `juuni ala, esi `koeti ka randilisi Kan

rand|kinnas randmekinnas rand `kindad one `ilma `peiglata ja `ilma `sormita, rand `kindaid one kala `miestel `tarvis VNg

randlane `randla|ne g -se Jõe Kuu Lüg Jäm Khk Põi Mär Tõs Tor Hää Saa Ris Juu Kos HJn TÜR Koe Iis/-lai|ne/ Trm Trv Hls Krk/-le|ne/ Puh; pl `randlasõ? Röp Se rannaelanik `randlasi - - ige tõgätud, et `silgu `süöjad olete Kuu; See oli `randlase leib, mis kalade eest sai Põi; `randlased, kis rannas elavad ja `püüdjad oo Mär; `randlane oo kalamees Tõs; `randlased käesivad `silkudega, `silkude eest vahest `võtsivad rukist, vahest raha Kos; `randlased on suure kasvuga TÜR; niij om `randlaste laeva Hls; niij om puha `randlese, mis siin teenive Krk; Sinnä (Võõpsu) kävevä? `ostma `viljä `Peipse `randlasõ? Röp; püvüsaani? ol'i `randlasil, `pandva kallo täüs Se

randline `randli|ne g -se Hls Krk

1. (teat meestemüts) `randline om `kõrvuge nahkkübär, otsa tagapuul, tagumine käänüts tule ette, pargit `pehmet nahast Krk

2. rannaäärne vaist olli laadal niij `randlise räime, sügüsene püik ütelti olevet Krk

rand|maa sooäärne maa randmoa - - kus soo ää lõpeb, akkab teene moaala `jälle, mis on kõvem Juu; Randmaale läksime enne jaani, sial oli kõikse kõvem ein Jür; randmaa, kus nõnna `kõrgemaks lähäb, kus lodu ei ole Amb; randmaa ein on natuke alvem kui aruein, põle päris soo Pee; muda maad on suo `servades, rand `maade kõrval Sim

randme → ranne

randme|kinnas kätis randme ümber `randme `kinnas `tehtigi kõhe `ninda `ilma `sõrmidetta, `randmede `ümber Jõh Vrd rambekinnas, randekinnas, randkinnas

rand|noot rannapüügi noot rand `nuota oli `vietud küll - - kus silled `pohjad olid, et ei old `liiga kivine; rand `nuodad kivistetti `paati - - `enne `lasti `tiivad ja siis `lasti perä Kuu; meil muudku randnuot ja võrgud on Trm

randrüütel

rand|rüütel rannavalvur *suol oli `kallis, `vieti `Suomest, minu vanaisa vedi, `rüütel hakkas taga ajama, `rand`rüütlid Kuu; rand`rüütlid - - `käivad `laevade sies, `vaatavad, kas midagi `konterbanti `tuua Hlj; rand`rüütlitel olid oma `kardunid Jaa; Rannamees oli randrüütlist kavalam - - toi mereld maale soola, rouda ja piiridust Emm; mis rand`rüütel sa siin oled, et sa vahid Mär; rand`rüütel - - `aelab `ratsaobusega mere äärt `müüdü Saa; rand`rüütled `vahtivad mere `ääres Ris*

rand|tüll (lind) *rand`tüllid on must`raasta `suurused, on `allikas ja must tipp on `kummagil puol pead Jõe*

randuma `randuma Khk Pha veesõidukiga randa, kalda äärde jõudma paadid `aksid `randuma; laev `randus `maale Khk; [ta] on mereädas `randunud Pha **Vrd** randama¹

rangake rangake g -se tükike too sealt see liha rangake, ma panen supi `sisse; ei sellest pilve rangakesest `vihma tule Pal

rangalene rangalene rahnuline, kivirahne täis rangalene, paelu kivä Tõs

rangastama¹ `rangastama korrale kutsuma Oli siel `juua täüs, püüs `lohkuda, mihed siis `rangastid toist; `Poissid on mend nii ponikuks, ei emä `jaksa neid enämb `rangastada Kuu

rangastama² rangastama Ran, `rangas- Kuu

1. trööpama, lõhkuma `Ninda `rangast ärä `uued `kiñjed, et hädä nähä Kuu

2. kahjustama, rikkuma (külmast) kül`m `uibit rangastab, `vil`lä kah võib rangastada; kui sügise vara kül`m tuleb, siss om ärä rangastanu [vilja] Ran

rangastus `rangastu|s g -kse karistus Oli `selge, et mei `rangastuksest ei `päase Kuu

rangeldama rangeldama rügama, rassima sa üksi rangeldad `piale; linna elu oleks parem oln, maal `rohkem rangeldamist Kse **Vrd** rängeldama

rangi- rangi- nahk ja õled sies, siis `rangjipuud ei käi obosele `vasta `pihta Lüg; `rangjipadi `vasta obose `kaula, `vildist Jõh; rinnuse `rihmega tõmmad rangjipuud alt kogu; rangjiroomad `oidvad looga `aissade `külges Khk; Rangjipuud tehti ikka kasepuust, nee olid obuse kaela järge Kaa; rangjirooma sõlm_o jälle ise `moodi Muh; Rangjirünnus on `lahti läind, jäta obu `seisma Rei; rangjiroomad `tehti looma nahast Mar; Jalad oo kõberad nagu rangipuud all Han; rangipadjad on `vastu puud, muidu obusel on na kõba Hag; aidas oli rangi `ruomasi, tieks `talle (lehmale) kamitsa JIn; rangiarjusti on obuse kaela pial, sial kus rangipuud kokku on `siutud Kad; rangiruomad on päris `katki kulund Iis; isal oli rangi `puule `lillesid `pääle `tehtud Äks; rangipalel olid õled `sisse `pandud ja nahk `ümber Lai; pane rangirünnuss `kinni Trv

rangid pl rangid L K Iis Trm Kod Lai, rangjid S, `rangjid Kuu Hlj RID/-ed Vai/, gpl `rangide; pl rangi TMr KodT, gpl `range M

1. a. veolooma puust rakmed, mis ühendatakse roomade ja looga abil aistega `ärjal `käivad `rangjid `kaula.pält `lahti VNg; minu `rangidega õli obone rakkes Lüg; `Rangisid ei `tõhtind `einamal maha `panna, pera konn üppäb `päälä, siis pidi obuse kael menema `kärnä Jõh; `nahkane `rinnusti, minegä `temmada `rangjed `kinni Vai; parandas obuse `rangisi Khk; Kena noor obu oli, ead nahk rangjid (nahaga polsterdatud) olid `kaelas Põi; `rangide rinnus_o `lahti Muh; nüid on arjustid juba kadund, nüid on `umpsed rangjid Käi; neil `rangidel oo `uusi `roomasid `tarbis Mär; parandab `ranğa Tõs; rañtsabe, tuleb `kõrvade juurest `alla, kõib koone (lõua) alt läbi, nii kui obusel rangid `kaelas PJg; Rangid piavad kaela `järgi olema, muidu õeruvad `kaela Jür; ega `ärgadel `rangisid old, neil oli ike Kad; said kahed uued rangid `tehtud Iis; pero obene, taganeb, ei taha `ranğa `kaala võtta Kod; nahk `paindub ilusast `rangidele `pääle Äks; kui rangid `liiga `kitsad, eks nad siis pigistand Lai; `rangisid vaja

`viltida KJn; *selle puust ei saa `ranġe tetä* Hls; *pane obesele rangi `kaala, ma lää tuu seni looga* Hel **b.** pilt (mingi kohustuse endale saamisest) *Tüdruk lippas kõik aeg ringi, sai lapse, nüüd_o ranġid kaelas* Pha; *Noorelt `pandi ranġid `kaela, `seitsme kaheksma `oastane laps oli juba sigade `juures (karjatas sigu)* Pöi; *Koht `ánti poja kätte - - ta sai peremehe rangid `kaela* Hää; *võtab enesel rangid `kaela (abiellub)* Trm

2. loomale ümber kaela pandav seadeldis aiast välja pugemise takistamiseks *Ega siis `püüraline `sõisand säääl, `punnis läbi `aia - - siis sai teha sigule `ranġid `kaula* Lüg; *sead - - läksid läbi aja, `tehti ranġid, nee olid ülalt koos, all oli põiget puu pulgad sees* Kär; *sigadel oo ranġid `kaelas, kui pahurad oo, läbi aa kõivad* Muh; *sead on ranġid `kaelas `veljas kein* Phl; *lehmäl on oln rangid `kaelas, pikkade `otstega, need otsad jäid traadi taha `kinni* Tõs; *sial olid sui rangid `kaelas, pakk oli taga, et ta üle aa ei soa `minnä* Juu; *signa `tiadis, et `kartli põld oli teinepuol `aeda - - siis `pändi rangid `kaela* Amb; *olid küll rangid `kaelas ja pakud järele, aga siad tulid ikka meie `vilja* Ann; *rangid kaalan, ei sünni aiast läbi* Kod

3. (muud juhud) *Kanga ranġid (kangatempel)* Rei; *maja katusel on koa rangid, siis tuul ei soa katust `lõhkuda* Juu; [Tuuliku] *siiva rangid (ühendusklambrid)* Trm

rangikont rangлуу *Ranġikondid, obusel on sii peal ranġid* Pöi; *rangikondid oo ees `kaelas obosel* Mar; *obone akkas `lõhkuma ja `lõhkus rangikoõdi kätti* Juu **Vrd** rangiluu

rangiluu rangлуу *nied `piavad õlema `ranġiluud siin õla sies* Jõh; *rangiluu pidi pooleks olema* Rid; *ma sain `aiged, rangiluu lein `katki* Kod; *kui kõhn, on rangiluu väl`las* Lai; *rangiluu on väga `õlpus kätti minema* Plt **Vrd** rangikont

rangis `rangis VNg Lüg Jõh IisR Ans Krj VII Muh Mär Han Var Tõs PJg Tor Saa Juu Jür Koe VMr VJg Sim Ksi Lai väljapoole kaardunud (jalgadest) *sie laps on `rangis `jalgudega* Lüg; *`pistka pia läbi `rangis `jalgade ning `vahtiga kut koer pesast* VII; *ühna `rangis jalad all* Muh; *see nii isi `moodi mees, jalad `rangis* Mär; *`rangis jalad - - nagu rangipuud kõverad kohe* Tõs; *jalad `rangis, põlvest laiale, nagu rangid* PJg; *kõverjalg - - jalad `rangis* VMr; *`rangis jalad sel mehel, siis tiab iga üks, et nad kõverad on* Ksi; *kui labad on koos ja `keskelt laiali, siis on jalad `rangis* Lai

rangitsema rangitsema nõõrile lükkima *Nakkamõ kallo rangitsema, muido viij `hapnõsõ?* är Plv

rangjalg hrл pl rangis jalg; selliste jalgadega inimene *Ta oli lapselt kohe rangjalg, jalad väljapoole* Pöi; *Poissi üüti rangjalg Jukuks* Emm; *Rangjalad, nad on siis `rangide `muuđi väl`latsipidi kõverad* Hää; *kellel rangjalad ol`lid, sellel ol`lid jalad põlvist laiali ja kedrekoõdid lõivad `vastamisi* Saa; *kes jalad `rangis käib, põlved laiali, see on rangjalg* Sim; *Rangjalg - - kui kõnnib, siis on nagu väntadega läheb* Trm; *rang`jalgu on `ilmas küll* Lai; *`latsi oo küll, kes `väiksen rań`jalgege* Krk; *rańjala om kõvera, nigu `taosse, mes obesele `kaala `aetass* Ran

rangkont rańkkońt rangлуу – Muh

rangлуу luu õlavõõtmes *Rangлуу - - mis õlanuka juurest `vastu `kaela tuleb* Rei; *Kukkus ülepiakaela puuriida otst `alla, `murdis rangлуу ää* Han; *Kõhna on, rangluud naha alt paistavad* Hää **Vrd** rangiluu, rangkont

rangma `rańgma nõõrile lükkima – Plv

rangud pl ranġud, gpl `rangude

1. kärbised *ärjapea ranġud* Muh

2. nõõrikeerutamise hargid *paela lõõma ranġud, paela keed pannasse `rangude vahele* Muh

ranguline

ranguline *ranguli|ne* Muh Juu/-le|nel, *rangole|ne* Mar Ris, g -se rünklik, rünkjas nõnna ranguliseks lööb `taeva, ehk toob varsi `vihma Muh; *taevas oo `pilve rangolene* Mar; *pil've rangud aavad ülesse, taevas nii rangulene* Juu

rangutama *rangutama* Muh, *rango-* Ris pilverünkaid moodustama, rünkaks koonduma *juba akkab rangutama* Muh; *`pilved akkavad rangotama* Ris

ranitama → praanitama

ranits *ranits* g -a Kuu Lüg Tor Hää Juu JMd Trm Kod Plt KJn Trv Rõu Plv, -e Saa Hls Krk Kam Ote San Krl, -õ Urv; *raanits* g -a Khk Mar Mär Tõs(-e) Jür, -õ Vas, -i VII; *rannits* g -a Rei, -õ Har/-in-/; n, g *ranitsa* Vai; *ranets* Se seljakott `soldadid pidäväd *ranitsa `seljapääl* Vai; *pani raanitsa üle ning läks `kooli* Khk; *Ära runtsuda sedasi oma rannitsad* Rei; *`kõikse pääva ole raanits `sel'ges, üsna pihad tapab ää* Mär; *lapsed `lähtväd `kooli, raanitsed `selgäs* Tõs; [soldatid] *käevad ranits `pihtas* Juu; *kuu one ku ranits ränk* Kod; *`soldanidel om ranitse, ranitside sehen om nende raam* Hls; *ranitse ala (sõduriks) minnä ma es taha* Kam; *Panõ_raamatu_ranitsõhe* Urv; *`soldanil ol' raanits sällän, mia säääl siss ol' sisen, kas söögi `kraami vai ol' `rõivõid* Har; *vasiga `nahksõ ranitsa?* Rõu

ranitsema *ranitsema* noomima *Ega ma siis `taple, ma ranitsen* Kuu

rank¹ *rank* Vig Lih Tür, g *rang|a* Sa(-ηη- Khk) Muh Mär Kse Han Var Mih Tõs PJg Tor Saa Nis Rap Juu JMd Pal Äks VIPõ Ran Puh, -u Khk Rid Kse Var PJg Ris Juu Jür Pee Koe, -o Mar Ris

1. *pilverüngas `Taevas olid suured rangad* Kaa; *akkab jälle `ranku `aama* Muh; *mis suured `valged nagu pooled majad vahest `taevas - - need `ütse rangod* Mar; *suur rank oli, nüid lähäb juba `selgemas* Var; *suured rangad `tõusvad ülese, akkab `vihma tulema* Tõs; *mitte `ühte `ranka ei ole änam näha* Saa; *paksud rangud, kui müristab* Ris; *pilved olid ranga `kaupa* Juu; *kos_si rank `langeb, sial sadab, teeses kuhas ei tule `tilkagi* Pal; *`piksepil've rangad käeväd paeguti* KJn; *üits rank siin, tõene säääl, aga kui kokku lüüß, siss lüüß sagariguss* Ran

2. *kivipank, paerahn, kivine meremadalik vms Vanad rehaltsed oo keik rankadest lautud; Keldril oo ka ranga müür* Kaa; *liiv oli pääl, rank tuli alt `vastu* Krj; *paet `joosis ranga `otsa Põi; kes need rangod oo kõik kokko aand* Mar; *rank on meres - - `sinna lähä `keegi muudkui linnud* Var

3. *risu metsarapik, kui puu `ranka peal on* Kär

rank² *rank* Vig Var PJg, g *rang|i* Mih Pär Vän Tor, -a Aud; *trank* g *trangi* KuuK joogiküna *rank oo kau peal, kus loomad joovad* Var; *`vaata, kas vett `rankes oo* Aud; *rank, suur pikk küna, kus loomad `juua said* PJg; *`veiste rangid* Vän; *Pane `ranki vett, obu tahab `juua* Tor; *sea trank* KuuK

rank³ *rank* g *rang|i* Emm, -a Hää kreenihoidev, kipakas (laev) *Rank laev äi kannä änam purju ja leheb kergesti ümber* Emm; *Rank on `seuke, mis - - `ümmer läheb, rangal `pantaks parlašti `sisse* Hää

rank⁴ *rank* g *rangi* kronu vana hõbõsõ *rank* Lut

ranka¹ *rańka* Hls Krk, *rańtka* Pst karusnahk (rõivaste kaunistamiseks) *rańka viijr `ol'li kübäräl* Hls; *miu kasukul olli peenike rańka ehen* Krk

ranka² *rängalt neid `tahtjaid oo seal `ranka* Mär **Vrd** *rńka*

ranklik *rankli|k* g -ku rünklik *Täna oo taevas seike ranklik; Taevas oo ranklikuks vettand, ilm akab muutma* Kaa

ranmes → ranne

ranna- ranna- `ranna`naistel on `palju` tüöd `võrkudega; vahel `üölda, et kagutuul vieb [kalad] `kausistki` ära, sie on `ranna`rahva sana Jõe; `Täüdüb` merele `mennä` olgu ilm migä taht, ega siis `muidu` `rannainimene` elä; `Rannaküläjess` pered on üks `toise` ligidel; meri on `rannamihe` peld -- sie ans siis `leibä` ja `leivä` `korvast; old` molembi, `rannaplikkasi` ja siis neid maaplikkasi siel Kuu; `Rannakivest` `tehti` `luisud, isä` ise tahus Lüg; `nuodaga` sai `käiä` siin `rannavettes, meie` `kõrgel` ei `käined, ikke` `rannas` Jõh; rannamees ikka püiab merd ning arib maad ka Khk; `Loomadel` suur ea rannaein ees, see on soolane, loomad söövad seda immuga; Mis seal viga `loomi` pidada, rannakarjamoad, rannaeinamoad; Madal rannameri, suured poadid soa `sisse` ega `välja` siit Põi; ranna `äärne` einama Rei; ega see rannamaa ikke ea maa põle, `neoke` liibane maa ja pal'lo kiba Mar; ranna`rahval` olid mustad ise oma `plissee`-ritud sielikud Ris; rannamehed käisivad kodu koa, vierikuga sai `osta` [silku] JMd; isa käis `silku` tuomas, siis viis ranna`rahvale` `sieni` VMr

rannadeeri pl rannadeeri vahakollased ümmargused helmed noorigu `ehte` olli suur sõl'g, keedi, rannadeeri, lõigu ja jõhviku Krk

rannakas¹ rannak|as g -a rannaäärne ala rannakas, mere`äärne` vesitsem koht, `kõrkjad` kasvavad Var

rannakas² rannakas rannarahva talvemüts rannakas, `enne` vanast rannamed `kaitsid, ümmargune` nahkpõhjaga, karvane äär, saab `alla` kierata Kad

ranna|keel rannikumurre Viinistül -- `räägiti` siis `kaige` sügävämmäld sidä `rannakiel`d Kuu; `veike` kahe` mastine laev, `jaalaks` üeldi `ranna`kieles Hlj; nendel oli rannakeel veel Ris

rannaline rannali|ne Võn, g -se Jäm Khk Põi Muh Rei Iis Kod Plt Hls Krk(-li|n) Plv, -dse San; rannale|ne g -se Mär Kse Tõs Tor Juu

1. rannaelanik rannalised tulevad kalapüüuld Rei; rannalene lähäb `randa` püüdmä Tõs; rannalesed -- rannarahvas Juu

2. kalavastaline rannalised `ootvad` `paatisi` Khk; Rannalised tulid omiku juba `vastu, kalad` käe Põi; rannalesed lähvad `vooris` Tor; juba rannalised tagasi Plt; rannaline tuleb kodu jo Hls; keväjä oodit, ku tulõva rannalise? (kalamüüjad) Plv

ranna|noot noot rannaäärseks püügiks need `veiksed` noodad on rannanoodad, suvel püüavad ranna peal Trm; meil olli rannanuut, sellega püüneti rannast Trv

ranna|tee liivatee (Thymus) Sii `kasvab` `palju` kadaga `põösud` ja ranna`teesid` Rei

ranne ranne Kaa Rid Mih, g `randme` Jäm Khk Põi Mär Aud Tor Hää Saa Jür Amb JMd Kad Ksi Plt SJn Vil Puh Nõo Kam, `rande` Ans Kär Krj VII Põi Muh Mar Hag Kad Ksi Kam, `ranne` Vig Kir Var Aud PJg Juu Jür SJn; `ranne` Hlj, g `rande` Kuu; rannõ g `randmõ` Khn Võn; rannõ? g `randmõ` Vas, `randõ` Krl Plv Röp Se; rannes Ris Kad, g `rande` Mar; `ranmes` Mär(`randmes`) Var, g `ranne` Rei PJg; ranmes g `ranne` Kse Kei; n, g `randme` Lüg Jõh Vai, `ranne` Jõh Käi Rei Phl, `rande` VNg, `ranne` Emm; g `randme` Nis Lai Krk, `ranne` Rap, `rande` JõeK

1. a. küünarvarre ja kämbla vaheline osa Kui kää`l `randes` nari oli, siis `arstiti` sidä, et `siuti` pien vaskkett `ümbär` `rande` Kuu; `randme` on nigastand Vai; `väänas` kää `randest` ärä Ans; vaskkett pannakse `rande` `ümbe, siis` kaub [nari] `jälle` ära Krj; Parema käe ranne oli paisetand kut suur jurakas Põi; `ranne` on, mis `nõtkub` Emm; käsi oo `ranmest` `aige` Kse; Kidi `vasta` `siotasse` `randmõ` ümber madaranõ lõng Khn; lina kakkes jäävad `randmed` valusas, teinekord pästetavad üles peris Saa; rodi -- `raskest` tööst lööb kää `randme` `sisse` Nis; käsi oli `ranne` kohalt `kaiki` Juu; rõhus `randmete` `peale` JMd; vurrvarrukad puolest käevarrest soadik ja

rannetas

`randest soadik Kad; rukki `lõikusega võttis käe `randmest valusass Ksi; `vianas `randme ää Plt; *sij* olli `randme soone maha lõiganu Krk; *miä* *tei* *pikä* *kört* *käistega* `amme `endäle, *tol* `ol'li värrel `ümbre `randme `kinni, *siss* *es* *lää* *enämb* *käevarre* `katski Puh; *käsi* *um* `randmõst `haigõ, *lasõ* *õi*? *midägi* *tetä*? Vas **b.** vastav kinda osa saad sa `kinda üles loond, *tuleb* *oort* *ranne* Jäm; `kinda `randmesse `kooti `ühte `lõnga Mär; *ma* *lõi* `kinda `ülesse, *aka* *rannet* *tegemä* Vig; *akkad* *rannet* *tegema*, *sooniline* *jagu* *on* `ranmes PJg; `kinda `loodus ja rannes Ris

2. küünejuur lõigas in küüne `rande `piale augu `sisse, *nüid* *aab* *küine* *pialt* *ära* Ksi; `rande, *nij* *tükivä* *nigu* `katski *minemä* Kam; *rannõ*? *om* *küüdse* `viiri *pite* Plv

rannetas *rannet*|as g -a randmekinnas – Vig

rannik¹ *rañni*|k g -ku HJn JõeK randlane *sie* *on* *rañnikute* *sõna* HJn

rannik² *ranni*|k g -ku Pha Var Ksi Nõo Kam

1. rannaäärne ala *ma* *ole* *küll* *sii* *rannikul* *eland* `aasta `kümnid Pha

2. äär, veer *suu* *rannikul* *kasvab* *puid* Ksi; *ku* *päiv* *pääle* *paestab*, *siss* *tuu* *pil've* *rannik* *om* `väega *sinine*; *eelä* `ol'li `õkva *nigu* *sinine* *viir* *mõtsa* `latvu *takast* *tuu* *rannik* *väl'län* Nõo

rant¹ *rañt* Krj VJg, *rañdi* Mär Kse Saa Juu Jür KuuK JMd JJn Ann Koe Kod KJn hajusalt V, *randi* Khk VII Muh Mar Han Trv Krk Puh; *rant* VNg, g *randi* Käi Rei, `randi Kuu Lüg Jõh; `ranti VNg, g `randi Vai; *krañt* Jäm, g *krañdi* Plt; *prañt* g *prandi* Vig; ppl `rañte Ote serv, äär, ääris `tehti *lappilised* *tekkid* - - `pandi `serva *rant* VNg; `pannasse `talla `serva `alle üks *nahk*, `üelda `randiga `kingad *ehk* `saapad Jõh; *leina* *ül'lil* *oli* *sinine* *krañt* `ümber *ja* *mitte* *leina* *ül'lil* *oli* *punane* Jäm; *tegi* `rantisi `iare VII; *eartkaudu* `aetse *rañt* `ümber, *siis* *pätt* *ep* *veni* *ää* Muh; *tekil* *on* *rant* `otsas Rei; *pani* `saapale *uue* *rañdi* Mär; *tegi* *kää* *kätti* *teravad* `rañti `vastu Kse; *põllet* *ja* *leididel* *pannas* *teist* `karva `rõõvast *rañt* `ääre, *siss* *on* *ilus*. *mõni* `pañdis *ninaräitkul* *ka* *rañdi* `ümmer Saa; `Ankur *on* *pialt* `kinni, *tal* *on* *rañt* *pial*, *aga* `lähkrel *on* *kaks* `rañti, *teine* *teisel* *pool* Jür; *vanal* *aal* `kanti `valge *ehk* *pruuni* `karva `rañtidega *rätikuid* JMd; *päival* *on* `ümber *sihuksed* *rañdid*, *nüid* *tuleb* *sadu* Ann; *kivi* *krañt*, `kõrgem *järk* *sial* `kolde *ees*, *et* *tuhk* *maha* *ei* *tule* Plt; *randige* *poit*, *rañt* *veeren* Krk; `vummel - - *tollega* *õõrutass* `rañte Ote; *rañdi*? *ummeldi* *pruñdsilõ* *pääle*, *medägi* *tõsõsugumast* *rõõvast* Har; `ümbre *kirstu* *kaasõ* *rañdi* `pañti *palohkavañsist* Rõu; *huñssi* *sij* *om* `valgõ, *varrõ* `ümbre *om* *nigu*? *rañt* Röp || (millegi jäljest) `Riided *said* *igä* `huonust *lobudettud* - - `kollased `rañdid *sies* Kuu; *muss* *rañt* *kõrva* *jäären* Kod; *piimäst* *rañt* `viiri *jäänu*, *sij* *rañt* *taht* `äste *õõrda* Krk

rant² *rañt* g *rañdi* *auguga* *pink* *kuuma* *paja* *asetamiseks* *paja* *rañt* Kad

rants¹ *rants* g *rantsa* lõrts, räntsakas *peksab* `rantsa *riide* *vahed* *täis* Mus **Vrd** ränts²

rants² → krants¹; krants²

rants- → krants-

rantsakas `rantsakas *meriski* – Jõh **Vrd** rantsalind

rantsa|lind `rantsalind = rantsakas – Jõh

rantsatama *rantsatama* Khk VII JõeK Trv, *ransa-* KuuK; *impers* *randsati* Krk *prantsatama* *ma* *rantsatasi* *muha* VII; *tuli* *laka* *redelist* *maha* *et* *rantsatas* JõeK; *uñs* *rantsa* `valla Trv; *ma* *visasi* *ta* *maha* *ku* *randsati* Krk

rantsik *rañtsik* *rägastik* *metsa* *rañtsik* Mär

rantsima `rantsima, (sa) *rantsid* *riidlema*, *pragama* *minu* *kallal* *ärä* *tule* `rantsima; *Mis* *sa* *rantsid* *alati* Vig

rantsi → prantsi

rantus `rantus Mär Juu HJn JMd Koe Plt, `ramtus Trm, g -e rammestus une `rantus, ku inime magada tahab Mär; `rantus kisub `peale, aab aina aigutama HJn; `ramtus tuleb `peale, kui nõnna vagasest `istuma jää Trm; `viskasin pikali ja magasin oma `rantuse ää Plt

rao rao müra `Kambri oli poestõl ning tüdrikätel kolõ rao taga; `Varssi läks igäveseks raoks Khn

raodu → raotu

raokalli → praokalli

raokilla praokil uks on `raokilla, pane uks `kinni JõeK

raondik `raondik raiesmik vana `raondik, `niika, ku `vahtsõnõ asõmõlõ kasuss Rõu

raoss raoss raiesmik puu raoss Har

raot, raotu raot g `raodu Har Vas Se; n, g `raotu Ote Kan Urv Plv Vas Röp Se, `raodu Har raiesmik kääsi mõtsan emäga üten `raotul Ote; `vahtsõidõ `raotuidõ pääl om enämb maašk `marju ku vannu pääl Har; ma^o ol'li `raotut puhastamah; vaja `raotuhe `maija minnä^o Plv; `raotidõ pääl omma^o `maaska^o; lätsi `raodu pääle, vašk är `pagõnu^o Vas; `raotut om õks rassõ `künda^o Se

raotis `raotis rautamine, rautamis- see oo obuse `raotis `aamer Muh

-rapa Ls ripa-ropa

rapadit rapadit lõõma hüplema, edasi-tagasi liikuma [võõle pandud] `kinda leive rapadit ehen Krk

rapahuma rapahum(m)a korraks või äkitselt rappuma ratastõga sõidi Võrolõ, rapahu ka tii pääl jalg Vas

rapahuma rapah(h)um(m)a korraks rappuma ku puu tuulõga rapahuss õnnõ, sõss härm tulõ `maahha Rõu

rapahutma → rabahutma

rapai rapai g raba|ja Võn Kam Ote Rõn V, -je Hel San Krl Har

1. ropsimõdk rabajaga roobitsedi kinnilist luud Kam; rapai - - ol'li kõevu puust tettü, tollega pessit luu `välä Ote; rapai - - om sääne `vääitse `sugunõ, tuu om `äste õhukõsõss tettü, ja ots teräväss Ury; iijst ol'li tubli illuss lihm, takast `ol'li puusa^o uhukõsõ nigu rabaje^o Har; Ku `lina^o ol'li är `kol'gidu^o, sõss `naati rabahhama, rabamise jaoss ol'li rapai Rõu; rapa^o sa ilosahe, muido lüüjt rabaja `kaški Se

2. vöömõdk `oitsid viüüd `käega kinni, kui kudasit, rabajaga leit kinni Kam; hüüü kodamise rapai, minga langa `kokku lüüäss Har; Naisil ol'liva `laja `rabajaga `koedo `viüü^o Se

rapak¹ rapa|k Khk, g -gu Jäm(-ku) Ans Mus; gpl rapakate VII padrik, võsastik einamad on `kasvand rapaguks; loomad läksid rapaku nõnda `t mült taga Jäm; `kuskilt saa läbi, suured igavesed paksud metsad ning rapagud Ans; tõrvaskañt, pitk uss - - neid on rapakate sees VII Vrd rapik

rapak² rapa|k g -ku, -gu ahjutagune puu `tompisid, kolvatumid `ašju [sai visatud] rapaku; suur ahi, seel taga üks vahe, see sai rapaguks `üitud Jäm

rapak³ → rapakas¹; rapakas²

rapakas¹ rapa|as Khk, g -a Põi; rapa|k g -ku, -gu Jäm Khk räbal, kalts vm kulunud asi Tooge vöörastele rapagud ala Jäm; võrgu rapakas; mis sa rapakutega teed Khk; Toorm `lõhkus `püüsed ää, oli ea, kui said veel rapakad käde; Ju sii vanu mõrra rapakid on; Rañjiroomad olid änamast nahast, `vaestel ka kõie rapakas Põi

rapakas² rapa|as g -ka Han Tõs Hää Iis KJn Vil Hel Vas; rapak Ran Võn räpakas, tormakas, kärsitu Rapakad obused ei seisa vakka, `kargavad ja aavad `koormud `raavi Han;

rapakasti

rapakas inime teeb ripp ja ropp, siit ja siält Tõs; rapakad noored obused Hää; mõni inemine om `väega rapak Võn

rapakasti räpakalt, rutakalt *tij pikemält, ärä nii rapakasti tij KJn*

rapakil lohakil *See värk on seal kõik nii rapakil, maja katused `joosvad läbi, ukсед tükati eest ää Pöi*

rapakile *rapakile VII KJn lohakil `söukste rapakile riietega läks teiste sega VII; rapakile kõik ta talo olemene KJn*

rapakus *rapakus g -e läbematus – Hel*

rapama → rabama

rapants → rabants

rapastama *rapastama*

1. nurjuma *Majapidamine rapastas, mehed jõid; Kõik rapastade tääl Han*

2. katkema, murduma *Kui see kõis nüüd rapastab, siis kõik vädajad `kukvad; Poisid `ripsid puu `otsas, kui oks oleks rapastan, siis oleks kukn Han*

rapajtera *tuulamata, rabamisel saadud tera `jalgege aive läbi neli viis `tiiru, siss jääve rapaterä; sai sada vakka rapateri; mis sa neid rapaterädess jätit, tuuluten ärä Krk*

rapats¹ *rapats g -i reväär akkas `kinni, `tõmmas mu jäki rapatsid ää Jür Vrd rabatt*

rapats² → rabats

rapatumma *rapatumma rappuma ol' l nii_suur`mürähüss, et majagi rapatu Har*

rapauss → rabahuss

rape → rapped¹; rapped²

rapeldama *rapeldama Sa Muh Kir, krapel- Emm*

1. rabelema *Küll rapeldab, mette_p taha seista Khk; Obu rapeldas `kiilide ning `parmude kääs Kaa; See sea `sõrga aas on `sõuke, et mida `rohkem jänes rapeldas, seda kõvamane see [kinni läks] Krj; rapeldaja obu VII; Emis rapeldab `aidas kut ull, ju see üürul on, `upsu tahab Pöi; Ärjad tööst tüdind, krapeldavad `kangesti Emm*

2. rahmeldama, toimetama *rapeldab tööd tiha, tal pailu tööd Jäm; ma oli koa obustega `kange rapeldama Kir*

3. lööma, taguma *Kaia kuuldasse võid rapeldavad; `tehti vene `tantsi koa, kätega rapeldati `õndla `auku Muh*

rapeldis *rapeldis g -e Khk Kaa Jaa Pöi rabeleja, rapsija Ma_p lehe mette söukse rapeldisega põllale Khk; Rapeldisi on `raske pidada (hobustest) Kaa; no on see poiss üks rapeldis Jaa*

rapend *nud-kesks rapend habrastunud Kas see kali (kang) on ka nii tugev, kui tarvis on, pole rapend Käi*

rapendama¹ *rapendama Nõo, rapentem(e) Krk narmendama, ripendama akkass rapenteme alt; rapents ja tolgens ku igäven näru Krk; rābālātse `rõiva sāl'lān, kõik rapendab Nõo*

rapendama² *rapend|ama Khk, -eme Trv Hel rabelema, rabama rapendess tallitust ütsilugu Trv*

rapenduss *rapenduss rabistis sa olet kui rapenduss Hel*

rapent *rape|nt g -nti kaltsakas rape|nt - - katikune ja must Krk*

rapid *pl rapid (sg rapp), gpl rappide S rapped rapid `vöötse [kaladelt] `välja ning tehatse lepast `puhtaks Mus; Ma tegi kalu ning `antsi kassile rappisi Kaa; rapid kaivati sooja ajaga ikka maha Krj; ta söi lesta rappisi (kassist) VII; Rapid tõmmati näpuga kala kurgu alt `välja, vissati raku `sisse, loomad söid ää Pöi; `viska rapid kaagaste (kajakate) kätte Muh; Kajagad söid lesta rapid juba püu pääl ää Rei || riismed Püüstest jähid paljast rapid järel Emm*

rapik *rapik* |k g -ku S(-gu SaLä) Muh padrik, tihnik *Einamaa oli rapikuks* `kasvand Jäm; *vanaste undid tulnd rapikuse* Mus; *sest rapikust saa* `eina ega midagid, nii *tihe* Krj; *aas* `veised *rapiku* VII; *Pümes võib* `sõnna metsa `põrgu ää `eksida küll, *see on ju nii tihe rapik* Pöi; *kas olete* - - `sõukse *rapiku sihes* köin Muh **Vrd** *rapak*¹

rapikõ → *rabiku*

raplema `raplema Pha JõeK Amb Pee, da-inf *rapelda* Plt KJn, *rabella* Kuu

1. *rabelema*, *visklema* *Raples siia, senna* Pha; *tia, kas on* `jälle mõni *vette kukkund, alles üks* `raples *sial* Amb; *luum* `rapleb *suure valu siis* KJn

2. *rabama*, *rahmeldama* küll `rapleb *kõigest joust, [tahab] kasu* `saada, *siis* `rapleb JõeK; *eks ma nüid ükskord lää Palusse* `tütre *juurde, kui jo imu* `otsas on *sest* `raplemesest Pee; `rapleb `ühte `puhku, *aga midagi* `tehtud ei saa Plt

3. *rappuma*, *põruma* *arvatud siis, et sapikivid olid* `lahti `raplend Plt

raplik `raplik *rappimata, rapetega üks oli suur karune lest, raplik* (väikesest karedest lestast, keda ei tasunud rappida) VII

raplima `raplima *kõplama lähän* `tuhli `raplima; *kas said* `tuhlid `raplitud Kuu

rapli|raud *kõblas Kävin* `rapli `rauaga `tuhli `piendrad üle Kuu

rapme → *rapped*²

rapneme `rapneme, da-inf *rapente* *narmendama las ta rapente pääle* Krk

rapnik `rapnik |k g -ku *soine võpsik sääil igavene suur suo äär oli ja* `rapnik IisR

rapp¹ → *rapid*

rapp² → *krapp*

rappe- (rabatud viljaga seoses) *Rapperukkid olivad* `keikse *paremad, terad olivad ilusad jämedad* IisR; *naise* `võtsid *rappe* `villa, *jahosid katti ja tegid* `leibä Mar; *tuppa jäi rappevili, neid ei tuulatud* Mih; *rapperukistest* `võeti *seemet* Kei; *kui rabati, rappeunik oli* `nurkas Juu; *rapperukkid õlid, mis rabamisega* `väl'ja *tulid, see üppas ise põrutamise pialt* `väl'ja Trm; *rappeleib kõige aganatega jahvatatud, vahel old leib nii pude, olema* *kõiti ää lagunend* Plt

rapped¹ pl *rapped* Jõe Hlj IisR Vai, g *rapete* Lä Mih Aud PJg K Trm Kod Lai, *rappede* Jõh; pl *rappe* KodT, g *rapete* Ote; hrv sg *rape* g *rappe* Ris Trm VJg KJn *rabatud viljaterad* `Lüüdi *vihk mittu* `kõrda *kõvast* `vasta `seina, *siis nied terad, mis neist tulivad, õlivad* *rapped* Jõh; *rapped* - - *need olid paremad rukid, need* `võeti *söömäks ja* `seemneks Mar; *tuas rabatud oo* *rapped* Kir; *vartaluse vili oo ikke alvem* - - *teesed oo* *rapped* Aud; *peksandedes* [lasti] *esiteks läbi jämeda sarja ja* *rapped* - - *said* `piene *sarja läbi* `lastud Kei; *rapped* - - *mis* `vasta `seina *rabati* HJn; *rapped* - - *sai* `oida `siemneks *teiseks* `aastaks ja *oma süögi jäuks* Amb; *rapped* *tuulatakse eraldi ja peksandused jälle eraldi* JMd; *ku me* `peksime `vartadega *rei, siis tulid nied tühjad piad ka* `sinna *rapete* `ulka VMr; *rape, mis rabati, sel õlid peeniksed aganad ulgas* Trm; *rapped tare nukan rabatasse, tulevad teräd piäss* `väl'jä Kod; *rukki* *rapped, sinna jäi vägä vähä aganid* `sisse KJn; *ära rabatu vili kutsuti* *rappe* Ote

rapped² pl *rapped* Kuu Jõh Vai Muh LNg Ris Trm VIPõ, g *rapete* Vig Päl-õd g -õtõ Khn/ Juu(kr-) Koe Kod; pl *rappe* Krk Hel, `rapme Hls Nõo; hrv sg *rape* g *rappe* Khk Rid JMd Trv; sg *rapõ*[?] g *rappõ* Rõu Vas *kala rookimisel eemaldatud sisikond jms kilud* `suolati *kohe ära* - - `räimid *viel* `ruogiti, *nied* *rapped* *siest* `väl'ja Kuu; *rape kukkus maha* Khk; *kui naised* `silko *rappisid, siis kašsid sõid* *rappid* LNg; *tahab rapetega* `silku *saada; ahvenal oo* *rapped* `kangest `kinni Vig; *sii oli rappi aeda juures maas, kõik nad* (linnud) *ära viisid* Tõs; *siilid ette* `maiad *rapõtõ* `piäle Khn; *räime* *rappid ei tohi* `seale `sööta Tor; *rapetega* [seistes] *võtub kõhud maha* Hää; *pani sea söömä* `sisse *rappeid; kui* `selka *krapitakse, siis kanad soavad*

rapp

krapped omale Juu; Kui kala puhastatasse, siss kassid suavad rappid süia Kod; rapped `võetse kalal kurgu alt `väl'la KJn; `räimedel maailma `rapme sehen Hls; räime rappe vii är sigadel Krk; `Viska naa_rappõ är_`mõtsa, naidõga olõ õi_midägi tetä? Rõu Vrd rapid, rapped

rapp *rapp* rabe tema (vesipaju) on nii rapper Ris

rappima *rappima* Jõe Kuu, (ma) *rapi(n)* S L Ris Juu(kr-) Amb Pee Koe Trm VIPõ; `rapma Khn Trv, `rapme M, (ma) *rapi*

1. kalu rookima `räimed jah, olime `lapsed viel, `käisime `aitamas -- rappida viel `teisi Kuu; *naised rappsid kalu Khk; kui rannast sai äe `tuldud, akati oort rappima Kaa; Kala pead `jäiti rappimisel ikka `otsa Põi; `räimi rapitse, `teisi kalu puhastatse Muh; vetad ega mehe kääst viisteist `räime, need rapid ära Emm; mina põle isi kalu rappind Mär; Nii pailu `silku ma ei jõua üksi ää rappi Han; ma ei soa `räimi koa ää rapit Tõs; `põidlaga rapitaks ja `nuaga rapitaks kah Hää; `praadis rapitud `räima Juu; rappsin kalu Amb; `nuaga võta pia otst ää `näpsti ja soolikad tulevad sellega ühes, see on rappimene Pil; `tahtsime kalad ärä rappi, ei saand, pime ol'i KJn; räime `rapmine, võtat `põidliga lõvva alt `väl'lä [sisikonna] Trv; temä rap's kalu Krk*

2. rabelema kuidas lammas on, mõni rapib [pügamisel], teine on `vaiksem Rid; kui oiab mind `kinni, ma akkan siputama ja rappima Ris

3. kiskuma, rebima *Viksist oli [ankru] `sisse kjõsn, aga `lainõga rapib ta niipiä `lahti Khn; rappind `sul'ga, oli kanasi puhastand Pee*

4. rüselema, kähmlema meie päris `kiskund ei ole, veikest rappidest on igal ühel olnd Pil || maha lõõma *krappisin kana ää Juu*

5. pilt **a.** raputama võrgud rapitakse `puhtaks -- kala kukub ise `väl'ja. kevadest kala äi saa rappida, sa pead noppima, väab võrgu `katki Pha **b.** räsima `Üese läks tormaks, otsad rapps puruks Khn **c.** tapma, kurnama mis sa enmast nii pailu rapid `tõõga VII

rappuma *rappu|ma* uus Khk, Plt Trv Puh Nõo Kam V(-mma), -me Hls Krk San Krl, (ma) *rappu(n)*; `rapma, (ta) *rapub* Khn

1. tugevasti võnkuma; raputatud saama rattad rappsid `kangesti Khk; piä rapub `otsas Khn; piim om maha rappunu Hls; temä_m igävene lağa ja suur -- ku astub, siss ihu rappub säll'än Nõo; vana elumaja rappu selle `pik'ne käräku `järgi Kam; Põrss lõmp nigu_kõrva_rappusõ? Rõu; ubina rappuva esi`hindast `maaha Plv; ratta? rappsõ?, ku tiij `haudlikanõ oo Räp; tuujd [pakki] pei ma üsän, nigu rappusi_i (et ei rapuks) Se

2. võbisema, värisema *nuuj' nani, käe rappuv; tiä rappsuss `jalgu pääl Krl*

rappõli imperf (ta) *rappõli* rapps Ku tä tuuj `pääga kõvva tõmmaßs, sõss tuuj kõõluss *rappõli ja rapu' villa? -- maha? Urv*

raps¹ *raps* Mus Krj Põi Muh Hää Puh, g *rapsu* Jäm Khk Tõs Tor Kad KJn Hls Krk, *rapsi* Hel

1. rops `kilter tulnd oomiku [tõõle ajama], lõõnd `vitstega raps, raps `akna `pihta Krj; Korra üks raps käis `vastu akent, lind `akna all surnd Põi; `tõmba üks raps Muh; `andis lapsele paar `rapsu reie `pihta Tõs; Peretütär ikki, mis takud [ketramisel] `puñti läinu, raps `väl'la ja `viskanu maha Hää; üte rapsuge võts `kinni Hls; anna mõni raps tal `perse `pääle, küll ta sõss `kulless Krk

2. kord, puhk *see asi sai rapsu peelt `valmis Khk; temal ei tuld verd kedagi, `laskis kaks kolm `rapsu [aadrit], ei tule ega tule Kad; Käis mitut rapsu meil KJn; siij olli joba kolmass raps seast tükki tetä Krk; nüid om ta kolm `rapsi `Tartun ollu Hel*

3. sahmakas, hoog pühäbä tuli üks ia raps [vihma] Tõs; piass nüid viil `anme üte rapsu`vihma Krk

raps² raps g rapsu PJg Vän Tor tärge, täke; löhe kupu `sarbedel on rapsud PJg; lüiakse -- raps `sisse ja siis veri jooseb `väl`la (aadrilaskmisest) Vän; kis need rapsud siia `sisse `lõikas; [palgi] rapsule saab vahele `löödud kiilud, et laiale ajab Tor

raps³ raps Mus Vig Trv Hls, g rapsi Mär Mih PJg KJn krapasakas igavene rapsakas inimene, raps ja tubli Mus; vat kus raps poiss Mär; olin `enne rapsim, läksin `metsa puid vädama Mih; `rapside inimeste lapsed on ka rapsid KJn || kergesti ägestuv inimene raps saab äkki vihatses, `kargab äkki vihatses Hls

raps⁴ raps VNg, g rapsi Khk, rapsu Vän tööriist a. rüsade puhastamise vahend pisigesed rapsid on painudatud puust, rapsiga rapsidasse rüsasi mujast `puhtaks Khk b. linaraats siis sai [lina] `rapsida viel, nisuke `ammastega raps oli, `siemned `vällä VNg c. turbalabidas kahelt poolt äärest terab labidas, rapsuks kutsuti Vän

raps⁵ → räps

***rapsahhuma** pr (ta) rapsahhuss kergelt ehmuma timä sääne `ütsku olõ_i?, et kõvastõlõ `hiitü, rapsahhuss õnnõ Lut

rapsahutma rapsahutma (-hh-) Se Lut raputama; rapsama kala rapsahu, nii `ärki `pääsi käest; rapsahhuta `võrko, siss lätt kala ette poolõ Se; rapsahhuu `uibut, ku pudovanu? ubina? `maalõ; ma? sinnu rapsahhudi `rinda piitih Lut

rapsak¹ rapsa|k g -ku kord, puhk iga nädali käi `linnas oma rapsaku Hää

rapsak², rapsakas rapsa|k g -ku Saa Hls Krk; rapsakas KJn

1. krapasakas küll om ta rapsak, nõnda ergu jala all Hls

2. tormakas, äge mõni lehm on ka igavene rapsak, lõhub kikk ära Saa; rapsak, kes äkki vihatsess saa. nemä oo puha `seantse rapsaku Krk

rapsama `rapsama, da-inf rapsata Sa Muh Mär KJn, rapsada? Rõu Vas, `rapsada Kuu IisR; `rapsame, da-inf rapsate Hls Krk San

1. järsku, energiliselt haarama või tõmbama Küll on osav kana, `rapsas õhust `kärpse `kinni IisR; `rapsand teise käest ee Khk; Sellest [võimalusest] peab kahe põuga kinni rapsama pilt Kaa; ää `narrig `koera, `rapsab ketist `lahti VII; sain sabast `kinni rapsata Mär; rapsaás miut suure `varbast Krk; ma? `rapsi täl käest kinni Vas

2. püsti kargama äkist vanaeit `rapsand maast üles Mus; Nõnda kut ma oomiku ärka, nõnda ma üles rapsa ka Kaa

3. järsku, nähvates ütlemä kaess, ku är rapsate saa; temä om pakilin, `rapsass ärä ütelte Krk

rapsatama rapsat|ama Jäm Khk Kär VII KJn, -eme Hls Hel

1. rabinat tekitama [vili] visati `vasta `seinä kui rapsatas KJn; kaás `kargab katuse pääl nõndagu rapsateb Hls; `talve kuhjale `perrä sõits, es ole `kuhja kunnigi, äkki riiravva all nagu midägi rapsaten, nakkanu `oisma, olligi kuhi sääil Hel

2. järsku rapsama rapsatas paelad `katki Kär

rapsauss rapsa|uss g -usõ San Krl rapsatus kuuli ütte rapsaust Krl

rapsi rapsi kabli, kiks Kartuli rapsi Hls

rapsidi rapsti akasit tõisel jälle `rapsidi `külgil Krk

rapsik¹ rapsi|k g -ku kalavastaline rapsik, kes tuleb `randa ja ostab kala; rapsikusi kõik kohad täis, üle kahe `kümne `vankri Rid

rapsik² rapsik padrik, tihnik – Pha

rapsima

rapsima `rapsima, (ma) rapsi(n) Jäm Khk Pha Pöi Muh Emm Rid Mär Kir Kse Tös Aud HMd Kei Amb JMd Jjn IPõ, `rapsin R; `rap̄sma, (ma) rapsi Hls/ma-inf -me/ Nõo Ote Rõu

1. a. korduvalt lööma, rapsama `päiväl `palju `parmu ja obused - - `rapsivad `kangest Kuu; [linu] `kupraiti - - monel oli `niskesed `ambad `laua `külles, siis `rapsis sedasi VNg; Paha `rapsimise muod sel `lehmal, ikke jalaga, ikke sabaga IisR; No mis sa sii ännaga rapsid Pöi; [linadel] rapsitakse ladvad ää Mär; ühü pääva `rapsisi `kaapsal lehed alt maha Aud; `kiskusime linad ülesse, nupud rapsisime otsast ära Kei; Vanast sai naid linnu rapsituss Rõu

b. kloppima nie `rapsivatta `oues `riidi VNg; `Kannata vähe, ma `rapsin sul `seljataguse `puhtast IisR; küll on siu `riided `tolmused, `rapsi näväd `vällä Vai; kalamees läks rüsasi `rapsima (puhastama) Khk; Rapsi `puhtaks, püksid puhas `einu täis Pöi; `riided rapsitakse tolmust `puhtaks JMd; rapsin põrmandu riiet Iis; Rapsi mul lumi sällä päält maha Nõo

2. rabelema; visklema Mes sa `ninda ägejäst `rapsid, tie `aiga `müüdä Kuu; üks `lammas õli, pääd `niitada ei last, `kõige aja `rapsis Lüg; Aja sa `selle `rapsijalle `rangid `kaela IisR; lae rapsib `ankru `otsas Muh

3. rassima, rügama; vehkima Rapsib tööd teha kut ull Emm; `põldude pial `rapsisin Rid; isa oli `aige, ma pidin - - `rapsima tööd teha Kei; `rapsis `niita - - `vaatas `jälle last ja `jälle `rapsis edasi Jjn

4. rebima, kiskuma Rapsi siit `rohtu ära Jäm; tuul rapsib peale `nööri Kse; rapsib (kratsib) pääd, pää süüidab Hls; näet, kuiss kana oolega söövä, `rap̄sva pääle aina ladvakeisi Ote

rapsti `rapsti IisR Mär Hää Krk rapsuga, rapsatades Võttasin ise `kerve ja lein pia kukkel `rapsti maha IisR; kaśs võtits roti `kinni `rapsti Mär; `Tõmmas `nuaga `rapsti sideme läbi Hää; ku tal midägi `ütlet, om `rapsti vihane, ei kannate mitte nal'la sõna kah Krk Vrd rapstik

rapstik `rapstik Khk Kaa rapsti `tõmbas `rapstik keest ee Khk; Vettas suure rugikoti viruka rapstik abu peelee Kaa

***rapsutama** (ta) rapsutab raputama, saputama kukk rapsutab `tiibi IisK

rapuk, rapukas rapu|k g -gu Mus; rapuk|as g -a Khk Kär Kaa Pha VII Pöi krapp pane lehmale rapukas `kaela Khk; rapugud olid `kaelas, kõlgut oli sihes Mus; Ma lähe kõrista korra rapukat Kaa; rapukad, nee olid jälle puust `tehtud, kõlgut sehes, raadi `otsas kippusid Pha; rapukas - - `lehmdē `kaelas käivad või obustel VII || niid on `paljad puu rapukad sii (lagunenud mesipuudest) Kaa; See vana kellu rapukas jääb ikka taha (vanast kellast) Pöi

rapusk rapusk g -i rogusk rapuski tuudi ja nõuliivage `mösti nurikit Krk

raputama rapu|tama Jäm Khk Kär Kaa VII Pöi Muh L(rapo- Mar Kul) hajusalt K(rapo- Ris) IPõ Kod TLä Kam Ote Rõn V(-tamma), -teme Hls Krk(-tem) Hel San Krl, -dama Rei; rapputama Jõe Lüg Jõh, rabutam(m)a Kuu VNg Vai(rabo-)

1. edasi-tagasi, üles-alla võngutama `lammas rabutas - - meid keik vett täis VNg; tuul rapputab puid; vana võrk ei `kannata rapputatta Lüg; ani rabota `siibi Vai; tuul on nii palju `õunu maha raputand Khk; raputas muast üless poisii VII; Kalad said võrgust ää raputud Pöi; raputas pead Muh; obo - - kui tõuseb ülesse, siis rapotab ennäst Mar; kui näed noort kuud esimest `korda, siss võta rahakoit ja raputa, siss saad paelu raha Vig; täna saeab, kui tuul akab raputama, siis tuleb nagu oavarrest Mih; `õuni ikke raputatse Tös; Ää raputaga oma `märgi `riidi `puhta paranda piäl Khn; võtab teese `kinni ja raputab Tor; kolid on tühjas raputud, nüid võib terad `sisse panna Saa; keedeti jahusuppi, tuli segamisi raputada Ris; raputas õõnad puust maha JMd; `vankri pial - - raputab kopsud-maksad segamine Sim; `viska koerale `kijyä vett, `raptab ärä ja tuleb jälle tagasi Kod; lina `tahtis `ästi raputata Lai; tee alb,

raputab või `vankrest maha Plt; *tuul raputs maha puha*, *täo ei saa `õunu kedägi* Krk; *kui ma `jalga raputi*, *siss üks käis nigu `vontsti tükike maad `kaugele* Ran; *nii illuss lina peo, ku raputit*, *siss luu joosiva kül`lest ärä* Nõo; *ta pessäb ja raputab su nii*, *et elu `vällä raputass* (vankrisõidust halval teel) Rõn; *opõtaja võit `poiskõsõ `juussõid peten kiinni?* ja *raput* Har; *tulõva ussõ mano?*, *raputasõ ust*, *et lasõ_ `sisse* Rõu; *viht `pañti õdagu likku*, *hummogu raputit ilosahe är?* ja *siss nigu_`pürstiga `tõmpsit* Plv; *raputiva võrgust `vällä `väikese?* viidike? Räp

2. värisema, rappuma panema *minu rabuta*, *ei tiä, kas jään `aigest vai* Vai; *`uogude `viisi käib*, *`ühte `puhku raputab sind* (külmtõvest) JIn; *ork pani piä `valtama*, *raputas inimes* Kod; *alli `aigus raputes nõnda*, *et sooliku `seisu* Hel; *kui inimesel al'l säll`län ollu*, *siss raputanu `irmsade* Puh; *mõnikõrd ihun nigu raputap*, *nigu juger käip üle ihu* Kam; *`haiguss `väega raputass* Rõu

3. puistama, riputama *Taimestele raputati `tuhka `peale*, *siis massakad äi tulnd kallale* Põi; *raputab kanadel teri* Hää; *raputasin lehmale õlekirmetuse `alla* Kad; *nüid one vihimä raputand ike kua* Kod; *mul om käe levätse*, *rapute sina jahu `lapme pääle* Krk; *temä raput jahu põrmandule maha ja ütäl poosile*, *et eedät nüid siia pääle* Ran; *rapuda no?* `raaskõsõ terri *kanulõ* Har

raputis *raputis* vihmahoog *Tuli sõhuke kõva raputis*, *et löi mind otse üdini märjaks* Kaa

raputlõma *raputlõma* korduvalt raputama – Lei

raputus *raputus* Muh Iis, g -e Khk/-dus/ Tõs JMd Koe Plt Puh/-us|s/; *rapputus* Jõh, g -e Lüg; *rabudu|s* g -kse Vai

1. raputamine *`andis pee rapudusega `märku* Khk; *kui iad linad on*, *siis on luu `lahti*, *lähab kui raputus ära* Plt; *suur tuule raputuss*, *raput ulk ubinit maha* Puh

2. värin, võbin ei tiä, miks miul `käiväd nee rabuduksed Vai

rapõ → rabe!; rabe?

-rasa Ls risa-rasa

rasam *rasam* g -a

1. mingi hulk, kogus midagi nüid `tulli *rasam `vihma*; *üks rasam [võid] koos*; *see rasam [rehte] oo täna omingu `tehtud* Muh

2. kord, puhk *nee tulavad ühe rasamaga kõik* (kõik viljad saavad korraga valmis); *nad_o nüid juba teist rasamad seal* Muh

rased *rased* Jür JIn, g -da Lüg Khk Ran Nõo Rõn; n, g *rased* Põi Var lapseootel (naine) *Rasedal kõht teräv ies*, *siis poiss [tulemas]* Lüg; *ta oli rased - - õnnistatud seisu `kordas* Khk; *oli rased* *jään* Var; *minu vanaema old siis rased inime ja ise põle tahnd siis enam niipal'lu kehrata* Jür; *olin seda viimast `poissi rased* JIn **Vrd** *rasedat*

rased *rased* g -me vare seal `olle `enni meri *olnd ja kõik kibi raseded oo `praegu seal*; *neid kibi rasedid oo küll* Mar

rasedade *raskelt*, *takistatult `jõede võrendiku*, *kos vesi juušk rasedade* Ote

rasedaste *raskesti suur inimene*, *tuju satab rasedaste* Nõo

rasedat *rasedat* Hel hajasalt T, *rasõ-* Rõu Plv Räp *rasedat kuus kuud olli rasedat* Hel; *mõnel läävä jala `paistuma*, *ku rasedat om* Ran; *tuju om rasedat*, *laits om tulekil*, *kost vana muuji saab* Nõo; *tuju tütar om täl vist rasõdat* Räp **Vrd** *rasõhõt*

raseduss, **raseduss** *rasedu|ss* Krl, g -se Ote(*rasedu|ss*)

1. *rasedus raseduss om nika lais är om* Krl

2. *raskus ega tuju lina `kakkmine `väega rasede es ole*, *ollit nuju*, *es tunne toda rasedust* Ote

rasi

rasi rasi g *rasja* Hi hrl ovaalse kujuga (toidu)karp puust `tehtud `seande rasi, `panta silgud `sisse, `minta `metsa Emm; teised mihed lugevad ikka oma raha, sool pole muud, kui loed va obusenaala `tüüsid *rasja* seest Käi; pane või `rasja Rei

rasik rasi|k g -ku pütt või rasik Rei

rasima rasi|ma Mar Han Tõs Aud PJg Kei JõeK Sim Nõo, -me Hel

1. räsima `kargas so `külge ja akkas sind *rasima* Mar; sii `olle mehed - - õete kõvaste rasiin Aud; mis te kuradid siin `jälle rasite, muudku `karvu pidi kuos Sim; `kombain ei ole muud ku vil`lä `raiskaja, enämb ta rasib sedä `vil`lä ku ta pessäb Nõo

2. rähklema, rabelema sai tööd teha ja rasida Tõs; mis sa rasid, seisa paigal Kei; küll võiva raside Hel

rasjas `rasj|as g -a (mingi taim) `rasjal oo valvakad lehed, nupakad `külges; `rasjad kasuvad põllu peenarde peal, ümmargused ja karused, riiete `külge akkavad `kinni, `takjad oo jämemad Muh

rask¹ rask g *rasu* V hrl pl sääremähis jala seere `ümbre mähiti *rasu*[?], nõöri[?] otsan Urv; *rasu*[?] ol`li villadsõ jala`mähke, `varbast nakati `jalga `mähkmä Har; *Rasu*[?] ol`li`jo[?] ilmast `ilma jalahn, `üüsess õnnõ_ `võeti är[?] Rõu; rask ol`l vanast naisil Vas; *rasu*[?] - - nigu jalaräti[?], a nimä omma villadsõ; mul olõ õi `raska Se; *rasu*[?], `säändse`närsdukese[?], baaba_`mähkvä[?] `ümbre jalama[?], ku `lätvä_`põima Lut

rask² rask g *rasa* looma päramised rask om `loomdel Rei

raska raskesti emä `ohkas ka nii `raska Kuu

raskas `raskas g `raska raske elu `päiväd on nii `raskad minul `olled; Sidä last ma `jaksa enämb `tostada, sie juo `ninda `raskas; Nie oo `raska unega, ega nie `itse `touse Kuu

raske `raske R eP M TLä Trm Kam, `raskõ Khn

1. palju kaaluv, suure kaaluga `Raske `nindagu tina tükk Kuu; obone vedi `palju `raske `kuormasi Vai; `tõstas `raskid `asju VII; See koit on nii `raske, seda sa küll `selga äi võta Põi; Küll senel aa raske (suur) perse Emm; mõnikord sajab neokst `rasked rahet - - suured teräd nagu tuimunad Mar; sa tõsta seda `raskemad Kul; madalad `rasked rinnad `loodud kohe Mär; vasikas peab olema `raske, üle viie`kümne kilo Mih; `Terve pääv sai `raskõsi koita sikuta Khn; Puud `ol`lid `rasked, vajutasid pääl, tuul ei ajanu rõugu pääd maha Hää; pidin `tõstma `raskeid `asju JMd; mina `külvasin kausiga, `võtki seda `rasked `riista VMr; täna ommiku on `raske kaste Iis; käin `raske suabassegä, `raskid `suapid ei taha Kod; vigel om joba esigi `raske, võta viil `einu `otsa Trv; `raskit kive sai tõstet Krk; kui täisterä oless, siss na`less `raske, aga na_m `kõsle Nõo || paks ja tihe `rasked riiet pole `selgas olnd VII; `raske riie sel`jän Kod

2. a. kehalist jõudu nõudev, väsitav `mulla`tüüsilis on ikke `raske tüü Lüg; [puude lõikamine] `raske on, aga raha tuleb Jõh; juured on all, nii `raske `tõsta Mus; See oli üks `raske päe, `andis `vihtuda Põi; mõni töö oo `raske, põllokünnid ja Mar; `raskesi `tõösi änam ei ole Aud; palab ja `raske tööd teha Ris; see va mädana puu `saagimene on `raske HMD; kui päe oli `raske, sai vahest nõnna `õhtad oodatud Tür; ma ei saa `niita ka mitte änam ja `rasked `assa tiha Pee; einatüü oli `kõikse `raskemb VMr; seda tööd panivad `raskest (pidasid raskeks) Trm; tüü oli küll `raske, aga leib oli ia Pal; põndaku ein on `raske `niita Ksi; rüki `keitmine om `raske tüü, suured vihud Pst; laadelt `tuudi `vääkse läti voki, muu olliva `kerged sõkku, suur vok`k ol`li `raske Ran b. kehalist pingutust põhjustav `liivane tie, `raskemb tie `käia Hlj; `külмага on tie `raske - - regi kisendab kõhe Lüg; tee tuisand lumega on `raske Khk; Tie luminõ ning `raskõ Khn

3. rohket vaeva, oskusi nõudev, rohke vaevaga saavutatav; keeruline mul õli `raske õppida; pidi õlema `sündind lugu, aga `raske on sedä `uskuda Lüg; Räägi kõvemidi, ma ole `raske (tõntsi) `kuulmisega Jäm; lugu küll [lapsel] `selge, aga rehvendus oo `raske Muh; ükskõik mis `asja, kas `saapud või, `kõiki `asjo oo nüüd `raske saha Mar; Mehetä `raskõ elädä Khn; `talba on `raske puu siest kätte `soada VJg; kui iäl ärä on, siis on `raske kõnelda Kod; selle inimesega on `raske läbi `suada Plt || pilt (vähesest taibust) kel oli `raske pää, sie sai ikke `tuupi küll VNg; Minul oli `raske pia, ei mina taht õppida IisR

4. a. (kehalisest tundest:) jõuetu, väsinud jäin sue `aigusse, kaks `päivä õli `ninda `raske `õlla; `kangest on `rasked kõik `kondid, tiä, kas tuleb `õige `vihma vai Lüg; `tundis, et ihu on `raske Khk; Silmad läksid äkist nii `raskeks, ma ole pirekse `pitkali Pöi; iho oo `seoke `raske Aud; `raske `piaga ei taha üles `tõusta Juu; silmä läävä `raskess, magada tahab Ran
b. (meeleolust, tunnetest:) murelik, sünge, rõhutatud mul one kohe miel `raske VNg; mo südänd `vaivab, südä on `raske Lüg; mool südä nii `raske sees, ei tea, mis tulemas oo Mar; ma lähän nii `raske meelega Mär; meel oo `raske, kurv `kangeste Tõs; tuleb üks asi ja rõhub nõnna `kangest - - nii `raske [on] Kad; südä lähäb `raskess Kod; miu süä om `täämpä õige `raske, ei tää, kas õnnetust tulep või Krk; meeleolu om nii `raske Ran

5. (oludest, olukorrast:) vaeva, muret valmistav `tuodi `rasked sõnumid, `kutsutasse sõa `väljale Lüg; aead oo väga `rasked Mih; mõnel on nii `rasked kuu `riided Ksi; jumal saadab `raskid `aegu KJn; neil emädel ole külläld `raske, kui om pal`lu `latsi Puh || (haigusest:) tõsine, ohtlik sarla oli `raskem ja koledam kui `leetrid, sarlasse surid ju `pal`lu HMD

6. (õhust:) rõhuvana tunduv, sumbunud `audene ilm, sue, udune ja `raske õhk Lüg; täna on nii `raske õhk, äi saa ijjata mette Khk; Kõue ilma akkab tulema, õhk on `raske Pöi; Läpp on `seuke `umne õhk, paks ja `raske Hää; täna on `raske soe ilm Kei; õhk on nii `raske, et ei lase `suitsu tuast `väl`la VJg; ta lähäb sadama, õhk on nõnna `raske Kod; kes on rinna `aige, see tunneb `õlpsast seda `rasked `õhku Lai

7. (mullast, pinnasest:) savikas Savimaad `kutsuti `raskest maast Jõh; On va ull `raske moa, obu väab kõveras ees Pöi; lina tahab `saada `rasked maad Vig; saue maa oo `raske maa, tahab tugevid töö `loomi Lih; `pankline ja `raske maa JJn; `rasked maad on paha arida Sim; savi mua on `raske, vilets `vil`la `saada Trm; `raske maa, nisuke plink, kõva nigu põrand Plt; meil olli siin `raske savi maa Krk; `raske maa pääl `kakse keväjä riüä juure ärä Kam

8. tugev, intensiivne; sügav kõvast sadab, `ninda `raske vihm tuli, lei kattussest läbi Lüg; paet jäi `umbest `raske maru `sisse Khk; tuleb `rasked koue `vihma Kär; küll see oo üks `raske unega inime Mär; `raske rae oog, `peksis purus kõik Tõs; kui `raske vihm on, jäävad lommid tee `peale HJn; ilm läheb `pilvesse `jälle, `rasked `pilve tükid tõusevad Tür; viimatsel juunil oli `raske vihm Plt

9. kerguseta, aeglane sie one `raske jalaga obune, ei sie `viitsi `juossa VNg; `raske jalaga obu äi joose `eesti Khk; see va `raske jalaga obu, ei tä taha joosta mette Mar; aja ulk `aega enni kui ta `kuškile lähäb, ta oo nii `raske jalaga Mär; `raske obune, ei tia, mis sa sitaga sõidad Koe

10. rase `tütrik on nüüd `raske Lüg; `raskel `naisel tulevad `suured valud Vai; kui ema sõõdab sigu sel ael, kui ta on `raske, siis pidi arjased lastele tulema Ans; jäi temast `raskeks Mär; vanad inimest `kartsid, et kui `raske oli, siis ei `tohtin tulekahü `aegas kätt üle näo tõmmata, et jääb lapsele märk `peale Aud; sie peab juba `raskeks olema jäen Ris; ma olen viimast kuud `raske Jür; va `raske inime, pailu temagi teha jõuab Koe; `niskesed inimesed minijuvad, kes `raskess oo jäänud Kod; mõni egät `asja taht, ku ta `raske inimene om

raskede

Krk; rasket jalga rase see naine on `jälle `rasked `jalga Pha; kus `rasked `jalga inimene oln, `sõnna karu põle tahtn `menna mette Muh; mõni es tää kedägi, ku ta `rasked `jalga om Krk

Vrd rasse

raskede `raskede Ran Nõo raskelt suur pik'k inimene kah, ku ta satte, siss satte `raskede Nõo

raskeljalane `raskejalane rase – Hls **Vrd** rassõjalanõ

raskeljalg `raskejalg rase – Kse **Vrd** rassõjalg

raskeljalgine rase `raske`jalgine om `kandja naine Krk **Vrd** rassõjalglene

raskeljalgne rase (naine) `Raske`jalgane `naine mul `viimasel `otsal IisR; jäi `raske`jalkseks Jäm; Tal käimine vaevaline, ta ju raskejalgne Pha; naine on `raske`jalgne, tal `varsti titt kee Käi; ta oo `raske`jalgne koa veel, muđugi see `raske töö kurnab teda Mär; naene jäänd `raske`jalkses, akab `kanma PJg; `raske`jalgsele ei tohi `uSSI `näidata, siss laps akkab `vähkrema ja vingertama `jusku úsS Saa; jäin temast `raske`jalkseks JMd; ega ta sel korral `raske`jalgne olnud, kui kuu `riided küljes olid Ksi **Vrd** raskejalgine, rassejalgne

raskekas `raskek|as Kod, g -a Khk raskevõitu meni koht adra ees nii `raskekas Khk; ta `väägä `raske ei õle, `raskekas one Kod

raskelt `raske|lt Ans Muh Hää Saa Jür VMr Ksi, -ld Vai Ran

1. raskustega nii `raskelt `ingab Ans; kui väsinud on, siss ingatse `raskelt Saa

2. jõuga, hooga ühekorraga obune akkab `raskelt vedama Jür

3. tugevasti, kõvasti mina olen väga `raskelt `tüetand VMr

4. karmilt, valjult `Järsku, `raskelt midagi `ütleb - - jusku ammustab vihaselt Hää

raskemasti raskemalt `sünnitus`aiguss, mõnel tämä on `kergemast, mõnel on `raskemast

Lüg

raskemidi raskemalt maaalust - - seukst punased lapid olid, laiad pidid `kergemidi ää kaduma, `piised peeniksed pidid `raskemidi Aud

raskendama raskendama Kuu`r-/ Khk Mär Tõs JMd Trv raskemaks muutma paha inime raskendas seda `asja meitel Khk; asi, mis vaevaks oo - - see raskendab veel ja teeb `raskemaks ta elu Mär

raskes `raskes raske ega see `raibe `raskes tüö ei ole - - aga `seisul piad `olla `ühte lugu (vokitegemisest); `pienikese `nüöriga vokk, sie oli `raskes, a jämeda `nüöriga vokk, sie oli `kerge VNg

raskesti `raskesti Kuu Juu Amb Ksi KJn, `raskeste Hlj Emm Rei Mar Mär Tõs Hää Vil Trv, `raskest Lüg Jõh Jäm Khk Muh Phl Ann Trm Kod/-ss/ KJn Krk, `raskõst Khn

1. a. tugevasti, kõvasti nii `raskest `astus, et nee parandlouad `naksusid Jäm; kui `raskõst tänä `üese `eitis (välku lõi) Khn; nii said esivanemad ikka meil tüöd teha `raskesti Amb; paštetas üles ja akkas - - väga `raskest valutama Ann; nõnna kõva vihim, `raskess sadab Kod; kui on üks luym `raskesti tüüd teinud, siis teda lastasse ingastada Ksi; mure rõhub `raskest KJn b. sügavalt sina magad nii `raskest, teine silm äi nee teist Phl; ninda `raskest jäi magame, es kuulegi kedägi änäp Krk

2. vaevaga, raskustega `laisa`võitu luom, `ninda `raskest `astub ja vähä `aaval Lüg; `ingab nii `raskest Khk; Ladungis lae tõsõb `lainõss `raskõst Khn

3. tõsiselt, ohtlikult sai sojas `ästi raskeste `aavada Hlj; mul õli krippi`aiguss, just väga `raskest ei õld, aga kolm `päivä õlin maas Lüg; oli `raskeste `rõuges Mar; `aige `raskeste, ku üks roñt maas Hää; sain `raskeste aavata Vil

raskuke(ne) `raskuke Kaa Muh Kod, `raskukene Hlj (kui) raske `raskukene ta siis ikke on Hlj; `Raskuke see korv on, veta kää `otsa Kaa; sa põle mitte `kuigi `raskuke Muh; ah, `raskuke tämä one Kod

raskune `rasku|ne VNg Pöi Muh Rei Tor Hls, g -se Kuu Jäm Khk VII Mar Mär Kse Tõs Hää Saa Ris Juu JMd Koe Iis Trm Kod Plt KJn, -tse Trv San; `rasku|nõ g -sõ Vas, -dsõ Har teat raskusega tämä one minu `raskune VNg; puuda `raskune kivi Khk; ta oo koeraga ühe `raskune Muh; katso, kas see `suhkrookit oo teise `raskune või Mar; mõlemad ühü `raskused, põle teene `raskem `ühti Tõs; `ostsin kaks kahe naala `raskust `pooli `lõnga Saa; on minu `raskune Iis; nad on kaks ühe `raskust müist KJn; paari naala `raskune asi Trv; ne kivi omma üte `raskudsõ, nõsta ütte vai tõist Har **Vrd** rassune

raskus `raskus g -e Kuu RId Khk VII Pöi Muh Rei Phl hajusalt L, Ris Juu JMd Koe Kad Rak VJg Iis Trm Kod Pal Äks Plt KJn Hls; `rasku|ss Se/-sõ/, g -se Trv Krk hajusalt T, -sõ Krl Har Plv Se

1. subst < raske elu keik - - paremaks läind, enam ei ole `niisugust `raskust, kui `enne oli Kuu; `kiusab tõist ja `räägib `tühja juttu, ikke on raskusest `tõistele Lüg; `Eile oli `niisike `raskus pias ja kehas Jõh; pani `moole nii suure `raskuse `peeie Khk; Lume `raskuse all `langes [katus] `sisse Pöi; pea `raskus kaalub ruki `alla Muh; kukkusin kõige oma `raskusega kää `peale Mär; kõik kohjad `raskust täis Tõs; mia ei karda `ühtegi `raskust Saa; olen `teile `raskuseks Ris; eks nüid õle `raskuss `rohkem, emä one ärä Kod; `koitides täna sihuke `raskus Plt; `raskuss `süämen Krk; `kunnine tjjb `mulle `raskust Puh; ma olõ inne laisilõ `raskusõst, muud ei midä Plv

2. kaal, mass luti terä viisteist `tollu pikk ja `raskus kaksteist `naela Var; kaalub oma `raskusega kõik teised üles Iis

3. oma massiga mõjuv ese all oli `raskust nii `palju, et `seisas `püsti Vai; Tina on `raskuseks, et õng `põhja läheb Pöi; paneme `raskust `piale Phl; Käärade pääl `panti laud ja `raskust pääl Hää; kaevuvinn, mõni puupakk `raskusest `otsa `pandud Pal; linul `panti kivi `pääle, muedu ei seesä vii sehn, kui kedägi `raskust pääl ei ole Trv; Pikk rong, pallu raskust taka Nõo

4. hrl pl muret, vaeva valmistav või raskesti talutav olukord Ega õhel on `eese `raskused, õhel üks viga, teisel teine Pöi; `raskusi elus `välja `kandma Rei; kui nendest `raskustest üle saab, siss on asi korras Saa; olen kõiksugusi `raskusi näind Kad; piäd kõik `raskused ilman ärä `tunna Kod; timä sai uñmi `raskuisiga `toimõ Har

raskutama `raskutama raskuseks olema, raskeks tegema `Palgid `olled viel siis `raskutamas pääl; Kived `panna `raskutama `paati Kuu

rasli → raspel

rasnik → strasnik

rasp → rasv

raspel `raspel Lai Võn, g `raspli VNg Lüg Jäm Khk Kaa/`räs-/ VII Muh Rei Mar Trm Kod KJn Ote, `rasple Vai Mär Var Hää Juu Iis Trv Hls Krk; `rasvel LNg, g `rasvli Pöi Käi Han Tõs Tor HJn, `rasvle Saa Juu JMd Koe Plt Krk; `kraspel g `kraspli Kuu; `krasvel g `krasvle Kos; n, g `raspli Rõu, `rasli Har, `kraspli Nõo jäme viil `saapa siest nühida `rasplega tigud (tikud) `vällä Vai; `Raspel on `ästi karune Jäm; aas `raspliga naki otsad tasaseks VII; Mool oleks uut rasveld tarvis Käi; lükkan `rasplega üle Mär; ma tuln su käest `rasvelt paluma Tor; `rasvlede kašt on säälnurgas, võta isi, `meakest tahad Saa; `rasvel - - `niuke niki-näkiline, kui lükkad, puu jääb kohe narmendama Juu; `leikas `nuaga kabja `kasvand kohad maha ja `krasvlega `nühkis tasaseks Kos; `soapa tallad tõmmatakse üle `rasvlega JMd; `raspel, sij võtab siledäss

raspeldama

Kod; *raspel on - - suure`toimega, krobeline* Lai; *kengissepp* *tarviteb`raspeld* Hls; *kui`kapja lõigati, õõruti`rasvlege tasatsess alt* Krk; *Kraspliga [tehakse] puutüüd* Nõo; *võta tuu`rasli - - ja`touka na hobõsõ kabjaveere_tasatsõss* Har; *sepp värk`raspliga* Rõu

raspeldama *raspeldama* Jäm Khk VII Muh Emm Mär Hää Juu Kos Iis Trm Kod KJn Trv Krk/-eme/ Ote, *raspel-* VNg Lüg Vai(-mma); *rasveldama* Pöi LNg Tor Plt; *kraspeldama* Kuu/`k-/ Nõo

1. *raspliga hõõruma puud`raspeldatti,`tehti puud siledäst* Lüg; *saapad on juo`raspeldettu* Vai; *kingsepp raspeldab`saapaid ning`kingu* Khk; *võta`raspel ja akka raspeldama* Muh; *rasveldan puud* Tor; *sepp raspeldab obuse`kapja* Juu; *obuse kabja servad raspeldatasse`enne`rautamist* Trm; *ma raspeldasin ta nii siledass, et lußt nähä* KJn; *kilte raspeldetse - - obesel suust* Krk; *Ma kraspeldi terve päiv otsa* Nõo; *peili raspeldadass`raspliga kängä siüst ärä* Ote

2. (muudest tegevustest) *raspeldab rihaga põllal* VII; *Poisid rasveldasid noore koeraga õuet kada* Pöi; *männaga raspeldatse võid`putkes* Muh; *mia raspeldi pirilda üte lõnga* Trv

raspor *raspor priit - Ran*

rass¹ *raßs* g *rassi* Jäm Khk Kaa Pha VII Pöi Muh vaev, *töö märja`aaga on selle einaga - - igavene raßs kohe* Khk; *Eks nende pulmadega - - tükk rassi kaelas ole, aga ää teha nad ikka tulavad* Kaa; *see on väga suur raßs, kui sa leheltsega`keetma akkad* Pöi; *ei mina põleks`sõukest`rassi`kaela võtn* Muh

rass² *raßs* g *raßsi* kaunistusriba seeliku allääres *allservas raßsid oo kõrdide all, see oli tükk punast kalevid, lõhki lõigatud ja`alla`aetud, natike laiem kui lint* Aud

rass³ → *krass³*

rassak *rassak* hoolas, *usin esi om ta ka rassak tüümiis* Hls

rasse n, g *rasse* M T(g *raseda*), *rassõ* Võn San V; p *rasset* M T(*rasedat*), *rassõt*, *rasõhõt* V; *komp rasõhõ-*, *rasõ,õ-* V

1. palju kaaluv, suure kaaluga *Küll om siij rasse vanker* Hls; *mis sa must nõnda pal`lu laset`vaeva nätä - - rassit aakubusit [tassida]* Krk; *egass vanatoht poesike es ole, temä`õlli suur rasse miis* Puh; *ku ma midägi seräst rasedat`asja tõsta, siss lüüb`sisse valu* Nõo; *kapsta riiv om rasse,`kapsta riiv om kõjo puust* Ote; *vanast pidit sa`kanma aganit ja`õl`gi ja`vil`lä, aga nüid ei ole sul jo nii rasset`tõstmist* Rõn; *upass mullõ rassõ koti`sälgä* Urv; *tõnõ kivi om viij rasõhõp* Har; *ma niipal`lo liigudi noid rasõiid`pijli, et`haigõss jäi* Plv; *mul taa vana rassõ ihotük`k, taa tük`iss`maahha sadama* Vas

2. **a.** kehalist jõudu nõudev, väsitav *rasseß`põlgass sedä tüüd* Krk; *püürkaar om rasse`niita* Ran; *tij rasset tüüd üij ja päevä kokku ja kõtt om sul tühi ka viij* Puh; *toho`ullu, miä tij rasedat tüüd ja süvvä ka`i saa* Nõo; *nemä võtava plaitsi ärä, saesta om`väega rasse* Võn; *mäkke minnä om kaits kolm kõrd rasedamp* Kam; *timä ei saa`kõrda nuidõ rasõhõidõ tõiega* Har; *ei või rassõt tüüd tetä?* Plv; *timä pand tuud tüüd rasõhõst (pidas raskeks)* Se **b.** kehalist pingutust põhjustav *tij om`pehme ja rasse* Krk

3. **a.** rohket vaeva, oskusi nõudev, rohke vaevaga saavutatav; keeruline *engämin lää rasseß* (vaevaliseks) Krk; *polka`õlli ka rasse`tansi; tuu om üits rasse küsimuss, miä ei mõesta tolle pääle midägi`kosta* Nõo; *kõgõ rasõ,õp ol`l vinne kiij`* Rõu; *sõss ol`l sinnä`liina iks rasõhõmp saia?* Vas; *rasõhõp om alosta?, ku tetä? jo?* Se || piltl (vähesest taibust) *tal om rassõ pää, ta ei võta oppust* San; *rassõ`pääga läts* Se

4. **a.** (kehalisest tundest:) jõuetu, väsinud *ihu om nigu rasse jälle,`õkva nigu väsinu oless* Nõo; *õdag tul`l, silmä`läisi_rassõss* Rõu **b.** (meeleolust, tunnetest:) murelik, sünge, rõhutud *süä om rasse, ei lää`keski`kõrda, ei süük, ei juuk, tüü ei tegu* Trv; *siss`õlli mul rasse küll*

`süämen, `õkva nigu kivi `kuurmat vedäsi `vasta mäke Rõn; süä om nigu rassõ inne Kan; miil' om rassõ, süä halutass Har; süä rassõ, tiä_i, kui rassõ `ommõgi miil' Se

5. (oludest, olukorrast:) vaeva, muret valmistav vanaduse päevä tuleva rassemba Ran; egäl emäl om rasse, ei ole sul `puulba õdagut ei pühä`päivä Puh; vanainimese elu om rasse Nõo; oi t_oll ka_ks rassõ aig San; karuusil um ka rassõ põlv, `kange põvvaga_püsü ei? eläjä mõtsahn Rõu; lehe `puuhhõtulegi `aigo - - om vanul kõgõ rasõhõp elo Vas || (haigusest:) tõsine, ohtlik päiv päävält lätt see `haiguss rasõhõpass Har

6. (õhust:) rõhuvana tunduv, sumbunud satte `õkva pikäli `säangi, õhk `ol'li rasse Nõo; õhk um sääne rassõ, nüüd iks vihm tulõ Vas

7. (mullast, pinnasest:) savikas savi mulla maa, sji om rasse maa Krk; savisegämine muld om rassõ muld Kan

8. tugev, intensiivne; sügav tulli rasset `vihma, tegiis maa periss läbi likess; tõisel om luud sji uni rassep Krk; ilm om rassõn pilven Har; munõl suust tulõ rasõhõt `haisu Se

9. rase rasse naene piäb `piimä `süümä, siss saap iluss `valge laits Nõo; kui rasse naene, tuu imustap ek'kä Kam; ku ma jo rassõss `jäie, umma kätt tiä mu pääle es panõ? Krl; mul rassõ nainõ kotoh Plv; timäga tä `saigi rassõst; Ütel naasõl ol'jo_viis tütärd ja kuvvõdat ol' rasõhõt Se; r a s s e t j a l g a rase sji om rasset `jalga, om maha lagunemisel Trv; ta om rassõt `jalga Se

rasse|jalaline raskejalgne, rase `katsandat kuud rassejalaline Nõo; nuu rassõjalalidsõ naise ku `kävveve, siss iks `pel`gäsive niid sussõ San; kuul' `meistre naanõ om rassõjalaline Urv; ol' kolmat kõrd rassõjalalinõ Se **Vrd** raskejalgne, rassõjaluline

rasse|jalgne raskejalgne, rase rasse `jalgne naene rõõgitseb, ei süü `kõiki Nõo; rasse `jalgne ei tohi `endä pahandada egä rasset `tõsta Rõn; ku oss teedä_lännü?, et ma rassõ `jalgnõ, ei olõss minnu `ütski võttunu? Krl; tõistõ `pernainõ um jäl? rassõ `jalgnõ Plv **Vrd** raskejalaline, rassõjalglene

rasselin rasseli|n g -se raskevõitu ta olli iki ää rasselin `tõsta Krk

rasselt raskelt rasselt `engäme San

rassendama rassendama raskendama mul om esigi rasse, mes sa viil enämb tüüüd rassendama tullit Puh

rassest rassest Krk, rassõst Krl raskelt ma es kuule kedagi, ma magari ninda rassest Krk; `aige `engäss rassõst Krl

***rassik** seestü `rassigust näss lähän vanamehe `kaissu magari, `muidu ei ole sest vanamehe `rassigust `asja VNg

rassima `rassima, (ma) rassi(n) Sa Muh Emm Rei Rid Mar Han JõeK, `rassin Lüg(ma-inf -maie) Vai; `raßsima Aud Vän Tor Jür, `raßma KJn Kõp Vil, (ta) raßsib

1. rügama; rahmeldama mis sa `ühte lugu `rassid - - tappad `ennast Lüg; ta on üks `rassija inimene Vai; `rassis tööd teha; rassib `asja ees, teist taga Khk; ega see_p maksa seda `rassimist äe mitte Muh; Rassi ja rassi umigust `õhtani, aga töö `otsa ilmaki äi lõpe Rei; eks ma ole `rassida saand Rid; mõni rassib nii, et täl põle õöd ega `päevä Mar; seal sai `raßsi küll, võlg `ol'li `sel'ges Vän; sie raßsib tööd teha Jür; küll siin saab aga `rassida JõeK; ta raßsib ku ull KJn

2. möllama, jändama; prassima Me pole `rassind nende `loomadega Jäm; mis sa sitaga rassid, äga sest midad `väl'ja äi tule Khk; Ma rassisi selle rattaga ulga aega, äi ramp läind käima üht Kaa; lapsed, ärge `rassige nii pailu VII; Kaua ta ikka `sõukest `vaiksed `aega peab, akkab `rassima ja sadama; Koer sõi `rohtu, ilmad akkavad `rassima; No mis inimesed peaksid

rassipakk

`peale `rassima, mõista kenasti elada, suur `joomine ja riid `õhtelugu Pöi; mehed rassivad `võrkude kallal Emm; Laulab, tantsib ja `viskab `viina kua, rassib igas pool Han; ku ta kiik oma `rasmesed ärä `olli `rašnud, siis `olli ikki Oru tii otses maha lasnud (pikali heitnud joodikust) Vil

Vrd rässima

rassi|pakk (tuuliku osa) tuuligu rassipakud oo all, kivijala sehes. esimesed rassipakud pannasse juba maa `sisse, tuuligu jalg [on] rassipakkude vahel `kinni. kahed rassipakud, kogu kaheksa, ühed maa sehes ning teised kivijala sehes Khk

rassu rassu Krk, rassu[?] Urv Vas raskune kirbu suuru, ärjä rassu, [õeldakse] tulesädeme pääle, mis käe pääl satass Krk; mi olli[?] üte rassu[?] Vas

rassune rassu|ne g -tse Hls Krk Puh; g rassudsõ Har raskune miu vasiguge olli na üte rassutse Krk; punna rassune koit Puh; ma pañni üte katõ naala rassudsõ koit `aita Har

rassõhõ raskelt, intensiivselt tuul' puhk rassõhõ Vas

rassõ|jalanõ rassõjalanõ raskejalgne, rase – Vas **Vrd** raskejalane

rassõ|jalg rase naané om rassõjalg Võn **Vrd** raskejalg

rassõ|jalglene raskejalgne, rase är sa_saistaku üless, sa_i olõ_rassõ`jalglene Krl **Vrd** raskejalgine, rassejalgne

rassõ|jaluline rassõjaluline raskejalgne, rase – Kan **Vrd** rassejalaline

rasting rasting hulk, salk, parv kas uus rasting tuleb `jälle Muh

rasu → rasv

rasune rasu|ne Hel, g -se Muh Saa, -tse Saa Hls rasvane lestad_o nii rasused et Muh; mia rasust [liha] ei taha; rasutse lihast lõigatse tük'k pañni pääle Saa; siit maa `lambda ei ole nõnda rasutse, saksamaa `lambda om rasutse ja suurepe Hls

rasv rasv g rasva Emm Käi Kul Mär LãEd PJg Vãn KPõ TaPõ Plt Pil San Krl Har Lut, `rasva R(n `rasva VNg Vai); rasu g rasva Sa Muh Rei Phl Kse Var Tõs Khn Aud Pär Tor Hää Saa KJn SJn Kõp Vil M T Lei; rasp Vig, rasva Rid Mar Vãn, rasba Mih; rasev TMr Võn Kam, rasõv Võn Urv VID, rasuv Kan, g rasva

1. a. tahke aine loomorganismides tämäl ei õle `miski `rasva Jõh; loomal oo rasp ja seal oo rasp - - mõnel oo pal'lo `rasva ja mõnel oo vähä Mar; jala `põidel põle viga, aga põlved ei talu seda `paksu rasva keha Tõs; Liiguta ennast, muidu rasvad `anguvad ära piltl Hää; vasikal küll `rasva ei ole Lai; vanast `olli siga ku luutük'k, täl es ole liha, ei `rasva Ran; sügise olna kähr rasvane, tolle rasva abil elänä tä talve üle Nõo; sõsar um paksuss lännü[?], rasõv pääle kasuno[?] Plv b. (lihavusest, paksusest) `Süödä obune `rasva, kas ta sul enämb `kuorma vedäb Kuu; see siga on nii `rasvas Khk; küll see süüb ennast `rasva Muh; läks `rasva, ei mune änam Kse; luom on `rasvas Ris; `rasva minnu kana Trv; sügisess olli na rasvan Hel

2. loomade rasvast töödeldud (toidu)aine sulatatud rasv `seisis pütti sies, säält võtta `aasta `ümber Lüg; `rasvaga `voietu `valged `saapad üle Vai; kui rasu on ää sulatud, siis `paljad `ränded jäävad `järge Kär; Muud mäaret pole olnd kui tõru ja rasu Kaa; Kala rasu on tükkis teist `maiku kut looma rasu Pöi; `rasva `alla ja räemed pañni `peale Muh; rasv `angeb ära, `angend rasv Käi; sööb sula `rasva kohe Mär; lage rasv `telkus `väl'la [ahjulihal] Var; `lambda rasbast ja looma rasbast `tehti `küinlud, aga sea rasbaga sai vangerd `määrida Mih; rasu sulatatse ää, pannase pajase Tõs; Tuõ sjõbula `varsa kua rasvassõ Khn; `lamma rasp `olli odav Vãn; ani rasu on nõndakui eli kunagi Saa; kui `rasva sulatud, siis jääbad rabid järele Nis; ma olen obose rasvast koa keet [seepti] Juu; kardule pudrule prae `rasva `silma Ann; sial on pluomi rasv, sulatud peast saad ikka vägeva rasva VMr; pani aava `piale `plaastri, mis sia

rasv, ise ütles, et karu rasv Rak; nüid said korra `rasva mau `piale (said hea saagi) Sim; lappe rasv one ilos, udara rasv one ku lõgä, kõrruline ja inetu; kes one kalamed, suavad enele silmä`valguss - - kala rasv põleb küll Kod; kui `rasva paned [pudrule], siis ei ole `piima vaja; soolika rasvad ma panin kõik seebist Pal; rasvaga tihasse `kooki Äks; pane rasvasse `küpsema Plt; rasu tuli `piäle, rasva `võisime piält ära KJn; mõnel `lambal saab mao päält pal`lu `rasva Hls; `anti tal käkk `rasva ja `räime, `leibä kah Krk; lihasuutäis, mes sul `ol`li - - sääld näpitedi rasvass ka viijl ärä Ran; kapust tahab sita sehen `kasva ja rasva sehen kivvä Puh; küll om `kehvuss, puder om pudrule `sil`mä `pantu, no `rasva es ole Nõo; `pehme ilmaga rasu ei `paisu, aga `kange kül`mäga lüüb `onte poti `lahki Ote; tu sisemine rasu solatõdi ärä ja `panti `kauksi San; Vok`i `määrmise jaoss ol`l vanast iks sula rasuv Kan; `Tsiku nuumati rasva peräst ja sõss pidi `aigu ka_kaema, kunass tappa?, nii et rasõv `mautuss ei_`lähä? Urv; ku suujl seehn, siss tuuj rasõv saiss `valgõ Rõu; rasõv `tsaete `mol`de siseh ja `puuga tambite `tõrdohe ilosahe Röp; lapõrasu am ää rasu, am `kül`gi päält Lei

rasva- rasva- Kes on `niisuke pöttakas nagu `rasvaani, ega sie siis `jaksa tüed teha IisR; lohel on `rasva `oime ka `sellä pääl Vai; `vastlabä - - siis oomiku keige ennem `tehti rasva `leiba Jäm; Keigil suured rasvalotid lõua all, ise pole ikka veel eluga rahul Kaa; `Kange rasvaais oli toas; Kuub puhas rasvalekkisi täis Põi; me saksa ajal põletasime rasva `küindluid, `petroo`li ei olnd Vig; sia rasu karbi `sisse, linadest tuüt `sinna `sisse, siis põles, kutsuti rasvalambiks Aud; Rasvasupp `ol`li talvetseaja päätoit Hää; rasvavinnud pannakse `vorstide `sisse VJg; alvem rasv `panti rasva `künnä, rasvaküinä õli lepä puuss `testud, iivä pitk ja lai küinä ühess puuss Kod; rasvasupp on iki tahe, ei ole nõnna vesine ku piimasupp Äks; rasvaruhi olli, kus `rasva raiuti Pst; eeruse om rasvakala Hls; mis niij madala `jalgege ja lühikse nukkege, niij om `siantse rasvasia Krk; rasvamol`d `ol`li, siss `panti nuuj rasvatüki sinna `moldi, nakati - - `tamõma Puh; tuuj `ol`li tukev mijs, magu `ol`li iijn nigu rasvapüüt Nõo; meil `ol`li kate poole pangiline rasvatõhn Ote; Rasva `küindlit nüid enämb ei palutada Rõn; rasva `kõrnõ? pandasõ karaski pääle Har

rasva|ants rasva|ants g -an(t)su Khk Var Tõs Hää Trm; rasp-ants Mih rasvatihane Talve külma ilmaga tuli rasvaants akna taa Khk; rasp-ants, kui ma poesike olin, sai neid piüida `kinni puuriga; kui rasp-ants tuleb `väl`la, siis kas tuleb `külma või maru Mih; rasvaansud, need `tikvad küll `sisse tulema Tõs; rasvaants, talve lind Trm **Vrd** rasvakrants

rasva|jaak rasvatihane `koltse-d-rohelised, nee on rasvajaagud Khk; Rasvajaak - - `rasva süüüb Hää

rasvakas rasvak|as g -a pisut rasvane nisul ja rükkil on kliid, on nagu rasvakas nahk piäl Kod

rasva|krants -krañts Vas, -rañts Var Tõs Khn rasvatihane rasvarañts - - sai ikka `panna `akna taha rasvatükk; rasva `rañtsa sai ikke teese nime piäl ka `üitüd Var; rasvaransid - - sui neid ei ole näha, aga `talve nad majade `ümmer Tõs; rasvakrañts um tuuj kõlladsõ kõtuga? Vas **Vrd** rasvaants, -ränts

rasvama `rasvama Kuu Jäm Khk Emm Rei Kse Ris Iis Kõp Trv, da-inf rasvata Tor Hää Jür Juu JMd Koe Trm Kod KJn, rasvada Har; `rasvame, da-inf rasva|te Hls, -de Krk rasvatama `Tühja `paati oli `kerge ala lükkädä, `rasvamist ega vie `luopimist ei old `tarvis Kuu; `rasva rattad ää Khk; Leheb just kut rasvatud (läheb ladusalt) Emm; ma `rasvasi paelad ää Kse; obuse `leisi rasvatas Hää; rasvatud `soapad ei lase vett läbi Juu; ma `rasvan voki ärä, siis vokk on `kergem `käimä Kod; obese `rihmu rasvati Hls; miu ok`k taht rasvade, mea ole tat rasvanu, iki käudsup Krk; na `vahtsõ `rahkõ `saie ütskõrd rasvatuss, naid om vaia tõnõ ja kolmass kõrd ka

rasvamagu

rasvada², siss saisava na `pihme Har || määrdunuks tegema `rasvan põlle kõik ära; jakk oo sjiist ärä rasvatud Kod

rasva|magu 1. tüse inimene Mina `ütlen vahel oma sugulastki `rasvamagu, ta on suur ja paks Jõh; Kui õpetaja meite kergu pääle tuli, oli üsna peenike, mõne aasta pärast oli söuke rasvamagu na_t mihkkipäeva orikas Pha; pael^u rasvamagusi kuos JMd; need rasvamaud said küll iad elu Sim; mis see rasvamagu jõuab ka teha Lai; `olⁱ üits rasvamagu, kõtt iijn kui kuhi Ran

2. suur kõht Taal on `söuke rasvamagu ees, see_p suuda änam tööd `õhti teha Pöi; Kõhunahk ümber rasvamau nii prinnil et erm Rei

rasva|masin hakklihamasin minä `mõtlesin, et `meskene si masin one, et tämä on ike obesegä vedädä, tuli meele inimene `sisse, rasvamasin `kainla all Kod; vahel tetti kala kotletti, `aeti rasvamasinast läbi; kuevatedu kiisa laset läbi rasvamasina, siss om ta peenike nigu jahu Ran; rasvamasinat es ole, kellega läbi `aeti, nuiaga nuiatedi, nii et otsast `silkuss igi Puh; `Herne_u `keeti är² - - sõss tambiti kuriguga `häste_u pudrulõ, nu² aiass läbi rasvamaßsina Urv

rasvane rasva|ne Kul, g -se S Mar Mär Var Tõs Tor Hää Ris Rap Juu JMd Koe VMr VJg I Plt KJn M TLä Ote San, -ise Vig Kse Mih Tõs; `rasva|ne g -se Kuu Hlj VNg Lüg Vai; rasva|nõ Lut, g -tsõ Khn Krl Plv, -dsõ Har Rõu Vas Lei

1. paksu rasvkoega, pekine, lihav need on nii `rasvased (angerjatest) Kuu; nii rasvane, sääll `konti ei õlegi Lüg; meil ei ole `rasvasi sigo, kaig on `kehrnod Vai; sõnn lihab rasvaseks VII; Suine räimes on rasvane küll Pöi; ilus rasvane loom, sest saab ikke raha koa Mär; suured rasvatsed käed Mih; vjõmmad iäd rasvatsõd kalad Khn; pal^{lu} rasvast `luomi Ris; viis kuus nädalad `pieti rukki jahuga [nuumvasikat], siis olli rasvane kui noit VMr; tuu² soit eering `olⁱ nii pehme ja rasvane Puh; rebäne `tiise ärä, et rasvane kana, sest ma saa ää suutävve; ilusa villaga ääd `sorti `lamba ja `kangese rasvatse Nõo; mõnõl hobõsal om `kõhri pääl nii rasvanõ, et säält nakass kõgõ enne `hämness minemä Har; õigõ rasvanõ `põrssakõnõ Plv

2. rohke rasvasisaldusega miä sain `oige üvä `rasvase liha Vai; seda (liha) `pandi siis niipailu `sõnna `sisse, et - - supid tegi rasvaseks Jäm; Mõni sööb nii rasvast, et ojub rasva sihes Pöi; rasvane liha akkas südame `peale Muh; supp oo vahest koa naa rasvane, kui oo rasvase lihaga keedetud Mar; apud ega rasvast ei võind `süia Rap; mina annan rasvase liha kaßsile VMr; liha `lõikan õige `peenest `vürhvlis, mida ikke rasvasem, seda parem Pal; rasvast liha om ää süvvä Hls; `kange ää rasvane supp Hel; temä `tahtse äste `kuivi ja rasvatsit `kapstii Nõo

3. mingit koostisosa rohkelt sisaldav savi on - - `rasvane, piab pali `liiva `sisse panemaie Lüg; Pane meni lasnatäis liiva veel saule ulka, sau oo veel natike rasvane Kaa; segu on rasvane, müir pakatab `lõhki Var

4. rasvaga kaetud, rasvainega määrdunud rillid olid rasvased, äi näind lugeda Khk; kauss on rasvane Rei; kui näpud rasvatsed olid, siss imeti suus ää Vig; rasvast nõue ei soa külmä `veega `pestä, ei lähä `puhtas Tõs; `pühkmä rasvased käed puusade `külge Kod; see leht oleks nagu rasvane, vett `kül^{ge} ta laialt ei võta Plt; relli om - - rasvatsess lännu Krk; rasvatse `käega ei tohi raamatu `kül^{ge} puttu Puh; kõõgil om mitu rasvast anumõt Krl || pilt (joobnust olekust) sul prill one `rasvane, ärä sina `räägi VNg

5. pilt **a.** ropp, rõve, toores Siel `ueti siis ka `oige `rasvased judud läbi Kuu; rasvassi `laulusi [lauldud pulmas] Mus **b.** suur, priske rasvane pili Phl

Vrd rasune

rasva|rants → rasvkrants

rasva|räänts rasvatihane *rasvaräänts, kui ta `akna `alla tuli, tähändab, et tuleb `kül`ma* Tõs
Vrd rasvkrants

rasva|saabas juhtnahast saabas *neid vie `saapaid, mis `määritasse `prostoi `määrdega* - - `üelda `rasva `saapad Jõh; *tõkardiga ja rasvaga meariti rasva `soapud* Muh; *rasva `saapad oo jämedast nahast* Mär; *rasvasoabastega soab vees `käidud* Hag

rasva|soolikas rasvarohke soolikas loomal *sial oo* - - *rasvasoolikad, jämedad soolikad kohe* Tõs; *kõige `viimane soolikas on rasvane, `öeldas rasvasoolikas* Hää; *rasvasoolikad ja libesoolikas on looma sees* Juu; *`lambal om rasvasoolikse* - - *neil om rasu õige ümmer* Krk; *Maost ja rasvasoolikist tehti hääd suppi* Urv

rasva|tialane rasvatihane *rasva `tialast üteldi* Vas

rasva|tigane rasvatihane *näe kos rasvatigane* Hel; *rasvatigane* - - *musta `pääga, tegi tii-tii-tii* Kam

rasva|tihane tihaslane (Parus major) *rasvatihane oo ise ja ise oo `piske tihane* Muh; *`pissed rasvatihased oo talve külmaga `akna peal* Kse; *rasvatihased ol`li unikus kohe söögi juures* Saa; *rasvatihane, talvel vahel `antasse `rasva `süia* IisK; *ilm lähäb alvast, rasvatihane prääksub* Lai; *rasva `teases kutsutse kõllase `puuge `lindu, talvelt om siin, suvelt eläb `mõtsin* Hls
Vrd rasvatigane

rasvatite impers *rasvatite rasvatati rasvatite kõik ärä* Kod

rasva|vana rasvatihane *Rasvavana, nda kui külm tulõb, akkab uõnõtõ `juurõs elutsõma* Khn

rasvel → raspel

rasveldama → raspeldama

rasvlanõ *rasvla|nõ* g -sõ *rasvatihane Ju ta sellepäräst `rasvlanõ ond, et iä mielegä süeb `rasva; `Talvõ tulad `rasvlasõd uõnõtõ `juurõ* Khn

rasõdalt *rasedana mõne aa peräst läts sõss kuningapoig sõtta ärä?*, *sõss sij tütärläts jäi rasõdalt kodo* Röp

rasõhalõ *raskelt rasõhalõ timä maka; rassõ hopõn, tuu sõit rasõhalõ* Lut

rasõhuss *rasõhu|ss* Har Plv Se Lut, *rasõu|ss* Kan Krl Har Rõu, g -sõ *raskus Mõnikõrd no `ol`lgi_nii, et tul`l tuuõd rasõust ka ette* Kan; *sij kofõ rasõhusõga saat õks `kõrda; ku mul taad `süäme rasõhust ei olõss ollu?*, *siss olõss elänü viij` mõnõ päävä* Har; *oh taad rasõust, miä uis inemiseläts piät nägemä* Rõu; *`heitless `hinge suurõst rasõhusõst* Lut

rasõhõdõ *raskesti om saanu rasõhõdõ haavada?*; *rasõhõdõ `hingäss* Har **Vrd** rasõhõhõ

rasõhõhõ *rasõhõhõ* Vas Röp Se *raskesti `väega rasõhõhõ `haigõss jäi tuu imä* Vas; *vana inemine satass rasõhõhõ* Röp; *rasõhõhõ tulõ* [noot], *vist kallo om pal`lo* Se **Vrd** rasõhõdõ

rasõhõnõ *rasõhõnõ rase ku kia rasõhõnõ um ja tuld `hiitüss, ni? saagi latsõlõ tulõtäh* Rõu

rasõhõt *rasõhõt* Se, *rasõ,õt* Urv *rase ma_`li esi_rasõ,õt ka viij* Urv; *paistõt ol`li kui rasõhõt naane; ol`l jo nelädät kuud rasõhõt* Se **Vrd** rasedat

rasõlik *rasõli|k* g -ku *raskevõitu sij om õks `õige rasõlik kotikõnõ* Har

rasõlõ *raskelt rasõlõ `ingäme* Krl

rasõnduss *rasõndu|ss* Lut/-ss/, g -sõ Plv Se *raskus sul olõ_i midä rasõndust uma eloh* Plv; *kuus `puuta kattõ rasõnduist mant ar?*; *`süäme `pääle lätt rasõnduuss* Lut

rasõuuss → rasõhuss

rasõvahe *raskelt kui olt `haigõ `väega, siss rasõvahe `hingät, nii rasõvahe jo `hingäss, kas tä jääss viij `ello* Se

rasõõt → rasõhõt

ratas

ratas ratas eP Hls, ratass eL(n, g rä- Lei), radas Kuu VNg Vai, rattas Jõe Hlj VNg Lüg Jõh IisR, g ratta

1. pöörlev kettakujuline masinate osa **a.** (sõidukil) `vankril `tarvis uus rattas `saada Lüg; ratta rehvi -- on `tõmmatud ratta `pääle, neli rattast, neli `rehvi Jõh; viis `pöida ühel rattal ning kümme kodard Khk; kivividamise rattad (vanker) pole `kõrgete ratastega end Mus; Tõlla rattad olid puust, raudvits peal Põi; tursa maksa eli `pandi `vankri ratastele Muh; mõni `ütleb ikke, kui tuleb laadalt, et ma tõi ühõ `vankri täie rattud, see on neli ratast Mar; kümme kodarast oo puu `vankre rattal, raudassidega `vankrel oo tagumese rattal kaksteist, esimesel kümme Mih; teeb `vankrile uut ratast Tõs; talve tegid näid puu `nõusa ja regesi ja `vankri rattud, et kevadi jälle võtta oo Aud; assid on, kus rattad peal käevad Ris; tõrvati `enne rattaid, siis olid kõvad ja `kindlad `jälle TÜR; kui rummu auk on `irmus suur, siis ratas akkab `lämpama Kad; puu `vankri rattad `tehti suured ja tugevad Lai; kaks `paari raatid KJn; neli ratast, terve juušk Hls; üte `vankre jao olli `osten rattit; oss edimese ratta tagapuul ollu, tagumise ratta ihenpuul (oleks varem tark olnud) piltl Krk; kes oma [vankri] ratas nõrgass pel`läss, siij võit `vastse ratta üten Ran; seräte loñtskase om tii pääl, ratass käib iks mulkst `sisse ja mulkst `väl`lä Nõo; ratass ei näe? ratast, nii kõvastõ sõit Har; ku pövvä ol`liva är_ pantu?, sõss tõmmati rattalõ trehv pääle, ol`l ratass val`miss Plv **b.** (töövahenditel ja mehhanismidel) vokk, kahel puol `aisad ja rattas vahel Jõe; `reie `peksu `massina `juures on kaks rattast; keder `värten käib `kuiva ratta `külge, kuiv rattas paneb kived `käima [veskis]; vurr `puuril on `niisike rattas all Lüg; `kolgotil ehk `niie `püöral on kaks rattast, kust üle `rihmad `käiväd Jõh; Kui oki ratas iasti tehtud oli, siis ta joosis vaikselt ringi Pha; Tanju massinal, mis vana ise tegi, on mütu rihma ratas; Tuulingu ratas on võlvi sihes, mis kivisi `värkliga `õmber veab Põi; Ilma saha rattata leheb saha liig sügavale sisse ja obust äi jäksa seda änam vidada Emm; Kui sa sõtkelauda sõtkud, akab ratas ringi käima Rei; kellal oo koa rattad sees, koda tä muido keib Mar; virril oo veel mõõgad ja ratas Vig; käru ratas läks katti Kse; ollandi `veskel oo `tuule `aamese ratas Var; piält ratta `veske, kus vesi jooseb ratta piält, aab ratta `kõimä Tõs; Kell jäeb `seismä, rattad `tahtvad `miäri Khn; ratas annab `keeru, puul` võtab lõnga (vokist) Hää; plokiga tõmmatakse `asju ülesse, eks plokil ole ratas koa Juu; voki ratta raud kõverass `painunud, siis `voñtab ratas Kod; `värtna rattale tel`g `sisse ja `val`mis Ksi; vokil on kaks `aisa, `aisade vahel on ratas Plt; oki rattal om üits kõdar katik Trv; koti üless `võtmise ratta om ülevän -- kui sa alt nõörist `tõmbad, siss viäb ratta ligi, viäb koti üless Ran; peräst `hürssi teiti õbõstõga `aetav linamaassin, tol ol`liva suurõ trull`li, soonõ sisen ja suur` ratass, kedä obõsõ vidäsi Võn; maassin ratta? ja `kiütise poti? omma_`kõik` mal`mist Kan; kivi `tel`mise ratass, kos vindiga pöörät kivi korõmbadõ ja madalõmpa Har; vokil um ratass Lut **c.** (võrdlustes) `Jälle pani `lõugama kui ratta pial IisR; Nii õmargune noagu ratas (paksust inimesest) Põi; mis sa sii `rinki joosed nagu ratas Tõs; Kiiñstasid uut muad ja tegid `nairid `piale, suured nigu rattad `kasvasid Amb; tiiij käib ku ratas, nõnna kaduvad niij pääväd ja ajad Kod; mõnel om suure sõõriku sil`mä nigu ratta jälle Ran; ku veedikese valluss om, siss röögib nigu ratta pääl Nõo **d.** piltl (enne abiellumist rasedaks jäämisest) sel `läksid tagumised rattad juba ette; `juokseb `pitki maad `ilma -- küll ta ühe `kõrra ikke rattad taha saab; Midä sie lähäb viel keriku, omal rattad taguperi Lüg; `Nuorikul olid rattad ies, laps `sündis `liiga ruttu `pääle `pulmi IisR; juba sellel rattad ette `aetud Ris; ehk juba tagumised rattad ies, et `pulmadega nii rutatakse Koe; kõik läksime `õigusega mehele, ratastega ei lähnd `ükski Iis; Mõnel tüdrukul juhtus neske asi, et akkasid tagumised rattad ette käima Trm; rattaid käima panema tegema kõik, mis

võimalik `Juoksi pikki sugulasi ja tuttavaid, pani kõik rattad `käima, et sie va `poisi `tossakas saaks kohale; Nüüd tuleb küll kõik rattad `käima `panna, et maja `pal'gid `õmmetigi `metsast `väl'ja saaks IisR; viies ratas (vankri all) liigne, segav isik ta on viies ratas rataste all Khk; kui üks teine inimene tuleb `sõnna teiste `juure, kui näd ei taha tättä mette, siis `ütleb, et tä viies ratas Mar; ku viies ratas jooseb tagant `järgi Hää; ta om nigu viiess ratass `vankre all Ran; sa olõt nigu viiess ratass, sa pia õigõ uma suu Har; Kui tõistõga ei sobi, olõt ku viiess ratass `vankrõ all Plv

2. hrl pl a. vanker `käisin rattoga kerigus Vai; pane obu rataste ede Jäm; ühekorra - - vädasime küll ratastega `palkisid Khk; puurrattud `tahtasid näha, puuigedega rattud Mus; obused `paistsid rattide vahelt VII; rattad olid juba vanad Pöi; erk obu `olli, ühna `tantsis rataste ees Muh; mina pole puu igedega rattud nein Phl; `Aita oma suurõ `jõoga koit rattalõ `tõsta Khn; ma lää ratastek iki Krk; ää aena lõhn `ol'li, ku sa `istsit sääll rattin Nõo; obene `ol'li rataste iin, lehm perä kül'len, suur poole `aastane vašk raatil Kam; enne `peeti pulma ärä nonde ratastega, siss nakati viil sitta vedämä Ote; `nõstkõ sij koit rattõilõ Har; esä `pandnu` hobõsõ `vahtsidõ ratastõ ette ja lännü_ `kõsja Rõu; `tervüst ei olõ` mul inämb sukugi, ei saa_`raatile, ei saa_`raatilt maha` Plv; tuu olnu iks rikass miiss, kel raudtele ratta`, inebä olnu_`kõigil puutele ratta` Vas; susi sei hobõsõ, `sõss söõgu` ratta_`kah (mingu siis juba kõik) Röp; ku äi olõ lummõ, `sõss om `sõitmin raatidega Lei || (kärust) oli edu `meelne mees, tegi külas esimesed kaks ratas; Kärü, seda `üiti kahed rattad Khk b. (tähtkujust) oli piline, `sõõlu ja rattud es `paistand Mus; rikka mehe raatil (Suurel Vankril) omma` valusaba tähe`, `vaese mehe raatil (Väikesel Vankril) mustõba` Se

3. jalgratas ah `teie tulite rattadega Jõe; ega siis sel ajal meil old viel radast Kuu; too ratas `kambri Muh; ratta otsas ta oo ja Kse; ma olin ikke poisike, `vuatasin, kui üks tuli selle rattaga Koe; mina rattaga ei sõida ega ratta sel'las ei seisa, mina sõidan kahejala `ratsa Lai; mõni ainuke, mis sa näed, et jala, ikke ratastega `tõmmavad Plt; küll tuu poesike puselnu tolle rattaga, toda ei tiia, konass ta temäga kodu sai Ran; üitskõrd sadanu maha rattaga, sij kaalakrandsi luu `katski; poiss `iste rattale `säl'gä ja katte nigu udsu Nõo

4. vokk langa` iisitäss rattaga ütte; ratass vällä_ `laonu, ei piä` nüüri pääl Har

5. rõngas, sõõr, ketas puol rattast on viel vaha järel; uss pidi ratta `lüömä; kui `päivä `ümber rattas on - - siis tuleb paha `ilma Lüg; rattast `visketi `pitki maad ja `puuga `lüõdi `vasta Jõh; kuul, pääval vahest ratas `ümber, pidavad tuult `näitma Jäm; kut kõrvitsad, sihantsed juustu rattad Khk; tal oli ikka tore leit üll, suured rummud ning rattad sihes, nii ergud ja kenad VII; vammusse `õlmade peal `ollid punased rattad Muh; poisid läksid ratast `viskama Mär; Naesõd `tahtsid rattas Khn; `Kartule liibud on õhukesed rattad, mis sa `kartule kül'lest `lõikad; lapsed `pildusid rattu `vastamesi Hää; meil oli korra kaheksa ratast `seepi `aitas Juu; siis tuleb pikaldast `vihma, kui pääval ratas `ümber on Kos; `leikas pal'gi otst ühe ratta maha Amb; võrgu rattad ärä põletet vabriku ahjun, saviss testud (võrgukividest); `kartulid rattiss lõegatud; tüdrikud tegid suure ratta, laaleti ja tañsiti Kod; kaits ratast `anti `leibä söõgiss; tervid rattid `lasti vanasti aia meeste `rahva käigu amete ette Hls; jõmmi lõõve ratast Krk; käisivä ratast ja lauliva Võn; `täambä om ratass `ümre_`kuu, nakass sadama Har || ring, tiir jõgi käib kõverikku `kangest, tieb ratta; [koer] ajab ratta ehk kaks `metsäs `ringi, siis on väsimus käes Lüg

ratas|ader ratastega ader rattas `atra - - neli rattast on all ja kahe `sahkune Lüg; ratasatr oo kolme vannaga, rattad all, kui seemet maha `tehti, siis `tehti kolme vannaga Lih;

ratashabe

ratasadrasiid õli`mitmed`moodu, ratas jooseb taga, jagab vagu, adra ei lähä`kõrgemale ega sügavamale. ratasadra ma nägin`mõisas, ega taludes neid vanast ei õld Trm

ratas|habe suud rattana ümbritsev habe mis`ümmer lõua käis, *sij kutsuti ratasabe Ksi;`seante ratassabe olli suhun, ümærik abe Krk; ratassabe - - suumulgu`ümbrel`õlli ärä`aetu ja lõug ka pallass Nõo*

ratas|hüll karusnahaga ääristatud müts *Kus naistel olid suured ratasüllid peas, kenad olid Põi; meestel`õllid ratashüllid Phl*

ratas|kaari ringiratast, tiirutades käid nuodaga *ratas`kuuri, nuut kogob ja tuub nuoda perägä kalad kokko Kod; tuulispask küll õli, akas ratas`koari`käima, nii et tolm käis üles Pal; ku`vil`lä sõkutedi, siss obese lätsivä ratass`kaari, lassiva`ümbre`endä Nõo; külälise?`istõva ratass`kaari Plv; latsõ lõövä ratass`kaari (kukerpalli) Se Vrd rataskeeru, -kuuri, ratastkaari*

ratas|keeru rataskaari *ratass`kiiru`laskme San*

ratas|kiri (teat koekiri) kinnastel oli vahel *ratas`kirju sihes Khk; nella niiega kujutas rataskiri Hää; õhe vana rataskirjaga`kinda arutasin üles Saa; rataskiri`koeti`valgetele sukkadele sekkä Hls*

ratasku *ratasku Jäm Ans hunnik, lasu muja ratasku, mere`ääres ajab`musta muda Jäm; kui`kanged mere tuuled olid, siis tõi muda`jälle ja siis`vääti`siie`küinka`peale rataskuse. talve läbi`seisas muda sääl rataskus Ans*

ratas|kuuri rataskaari *obene akas ratas`kuuri`juuõksma Kod*

ratas|kuuti ringiratast; uperpalli *lambal olid ühekorra neelud asemest ee, akkas ratas`kuuti`lõõma, läks mere Khk; Ratas`kuuti, üle selja Krj*

ratasline *ratasli`ne g -se ratastega, ringidega nüid oo rataslined räted Kod*

ratas|müts karusnahaga ääristatud müts; ka ümmarguse põhjaga *suvemüts meite isal oli ratasmüts peas Jäm; ratasmütsil keera karvane ear`alla`kõrvade`peale, kui külm ilm oo; ratasmüts, lagipeal`õlli suur ratas - - kalevist`õlli`tehtud Muh*

ratas|ringi -`ringi Kul Var PJg, -`rinki Han Var ringiratast, ümberringi *see (suvivili) sai ooste`jalge all tallatud, obosed keisid ratas`ringi Kul; Neli varrast oo soki - -`silmade sihes, viiendama`vardaga kujutse ratas`rinki Han; ratas`ringi on raba, kasvab järkjärgult pisemase PJg Vrd ratastringi*

ratas|sahk ratasader *Ratassahk [on] kolme tiibaga Vig; ratassahaga`küntakse seeme`sisse, kolm ratast all ja neli terä Juu; Ratassahk, tal olid rattad all, temaga oli`kergem`künda Jür*

ratas|sepp rattaid ja vankreid valmistav käsitööline *tõllassepp tegi konõi, ratassepp tegi ikka rattad`valmis Khk; Ratassepal oli pööva`õövel - - sellega õöveldas pööva sihest ää Põi; ratassepp teeb rattud, nüid`panta rovad`ümberr Emm; ratassepp - - kis rattid tein`mõisa PJg; rattapink oli - - ratassepal Ris; ratassepp, kes`vankrit mõist tetä Hel; ratasseppä meie külläl es ole, talumiis tei esi`endäle riij ja ratta, sepp tei ravvatüü Nõo; raitit tegi ratassepp, ega egäüits es mõistaki ratta`tsõõri tetä Ote;`vankri`tsõõrõ tegi ratassepp Plv*

ratas|sõõri ringiratast *käis ratas`sõõri`ümberr Äks*

ratastama *ratastama Jõh/-tt-/ Jäm ringi, ringiratast jooksmä; karglema, kepslema Mis sa rattastad`ommikust`õhtani Jõh; pisine põrsas ratastab; Kui koer ratastas (ajab oma saba taga), siis tuli paha`ilma Jäm*

ratas|tiiru *ratass`tiiru`ümberringi - San*

ratast|kaari rataskaari *Ku hobõnõ`iijn`õll ja`käämä nakaõs, iks mugu ratast`kaari, sõõs nakaõs tuu`hambaratass kah`ümbre`käämä Urv*

ratast|ringi -`ringi Kuu IisR Khk Mär Vig PJg Hää Jür Kõp Krk, -`rinki Lih Khn Hää ringiratast, ümberringi `pandi suur `varras `püsti ja `oksad `alla ja siis akkati aga rattast `ringi [kuhja] tegema Kuu; `Kusse pueg sul kodu `seisab, sie on `kasti `kaupmes, `ühte `puhku laseb rattast `ringi `väl'jas IisR; `tantsisid ratast `ringi Khk; `pahmati `oostega, obused kõisid ratast `rinki Lih; *Ikki ratast `rinki [kood], niikavva ku sääär kää Hää; siis kääs muna vie sies ratast `ringi Jür; obese laseve ratast `ringi `tapne pääl Krk Vrd* ratasringi

ratast|rõngast ümberringi jõgi siinsamas ratastrõngast Hää

ratis raätis g raätti Kod MMg ait *kaks raätiss õli, suur raätis ja veike, suuren raättin õli vili ja `veiksen kõrsod; üks õli uba raätis ja rasva raätis, siäl õli kõik kiädu kraam; katt võib alati raättin kääda `iiri `püidmän, `tõisi `luumi raätti ei `lasta Kod; raättil lage ei õllud, katuss õli küll piäl MMg*

ratjama `ratjama Pil Pst, da-inf radjata SJn räsima, rebima, kiskuma koer `ratjas teda Pil; Poisid `ratjasid eela `õhta jälle kõrtsi juures SJn

ratkuma `ratkuma, (ma) ratkun JõeK, `ratkun Kuu Jõh Vai; rakkuma, (ma) rakun Hää Saa; `rakma Saa Vil Trv Se, `rakme Pst Hls Krk, (ma) raku(n) katkuma, rebima; harutama `mendi `vahtima, no messugune `tütrik siis `kannatliguld `lanjavihi keris, et ei `ratkund sedä `langa `katki; torm `ratkub puud, eks sie `ratku igä `vergud ka ärä Kuu; *Mis sa tast rakud Hää; ma akkan vana palitud `lahti `rakma; rakun `pastlal kattised paigad ära ja panen uued `pääle; rasu rakutse liha kül'lest ära ja sulatse ära Saa; ratkub vana `paelade küljest `langasi ära JõeK; Täna on `tarvis sij rõõvas `keskelt `lahti rakku Vil; ma raku selle palistse `valla Hls; ma akka soolikit `valla `rakme Krk; kallo vaia? rakko (rappida) är? Se*

ratkus `ratkus g -a Lüg; n, g `ratkusa Vai ladus, sujuv, kiire `lähmä ühes kuos ja `seltsis, tie `ratkusamb `kää Lüg; `toisega `lähtö `aiga `ratkusammast Vai

rats raís g raísi Tor SJn raats lina raís, jäme pal'k ol' `otsapidi maas, teravad nuad, `võeti linapeo ja tõmmati siit seasi neist nugadest läbi SJn

ratsa¹ `ratsa R eP M Nõo Rõn Krl; `ratsa- Võn Har Vid hobuse seljas üks mies läks `ratsa `müöda siit VNg; `istub `ratsa obose `selga, saab ruttem `käidud Lüg; `ratsasõdurid `sõitsid `ratsa Khk; *Pani `ratsa minema, läks `linna Põi; vanaste `keidud kirikus koa `ratsa Mar; poisid oo `kanged `ratsa `sõitma Tõs; tulevad `mitme obusega `ratsa `sõites Hää; peiupoiss `sõitis `ümmer pulmamaea ja rist löi pulmamaea ukse peal, `ratsa peiupoiss oli seda `üitüd Ris; Parun tuli `ratsa Amb; `karga aga obesele `selgä, lahe `ratsa Kod; `möisa preilidki `sõitsid `ratsa, neil oli see naiste sadul Lai; sõedab `ratsa `linna KJn; ma kää `ratsa ärä Krk; kubijass `sõitnu `ratsa - - `teolisi `aama `mõisde `teole Nõo; Iks `ratsa lannuva ja `ratsa tulluva, nigu maa müdisi Rõn || kaksiratsi sõidab sia seilas `ratsa VJg Vrd ratsu?*

ratsa² → ratsas

ratsa|hobene ratsahobune `ratsaobene ei võta `vankrit `perrä Kod; *muidõ pois om `uhkõ uma `ratsahobõsa pääle, selle et muil ei olõ sääärast Har*

ratsa|hobune ratsutamiseks kasutatav hobune `ratsaobusega saab ikke usina VNg; *üed on `ratsaobosed, `toised on `tüöobosed Vai; `ratsaobusel pitkad jalad ja ea jookuga Jaa; Päeva eest lase kut `ratsaobu, `aega mitte pirekest Põi; kui pruutpaar kiriku juurest tulema akkab, siis `sõitvad ajomehed `ratsaobostega ees Mar; ratsa `ooste `sel'gäs me olime `ümmer piiratud Vig; kui tõnisepäe naapaelu päe paestab, et mees `ratsaobuse `selga saab üpätä, siis `tulle ilus sui Tõs; jooseb kui `ratsaobune Juu; aa kohe `ratsaobusega taga, aga `vuata üless ei leia Koe Vrd ratsahobene*

***ratsak** p ratsakid Mär, ratsakud Han

ratsakulla

1. galoppi `laskis ratsakid `sõita Mär

2. lulli *Juba suur poiss, aga ema ei `aita, lööb muðu ratsakud; Ratsaku `lööjad oo ikka tüha kõhuga* Han

ratsakulla ratsukil *istuss ratsakulla hobõsõ sällän* Har

ratsakullõ ratsakullõ Har Rõu kaksiratsi *vanast `panti haripuu^p ratsakullõ üle [katuseharja], siss sais kinni* Har

ratsal `ratsal Hel TLä Kam Ote Krl Har ratsa `õpsimi `sel`gess `ratsal `sõitmise Hel; `õkva nigu `ratsal obesega `lendäp, küll om laits, mitte paegal ei saesa Nõo; tulli ärrä `ratsal Ote; noorõ tulõva takast nigu `ratsal hobõstõga, kõik' tsilgusõ meist `müüdä Har **Vrd** ratsel, ratsil

ratsala `ratsala Nõo V(-lla) ratsa ku `ratsala `sõitma `minti, siss `panti obesele satul `sälgä Nõo; sijn om `ratsala `uñdrik, `lühkene nalj Kan; Kihui `ratsala tiid `müüdä nigu_tuul' Har; kes `ratsalla sõit, tuu sõõgu ui_ `põrna, muido sats hobõsõ säläst `maahha Rõu; oppass hobõst `ratsala `sõitma Plv; vanast `minti `ratsala `õitsi Räp **Vrd** ratsale

ratsale `ratsa|le Hel Ran Kam Ote, -lõ San Urv(-llõ) Krl Har Lut ratsa sõit `ratsale `eitsi Hel; *kate aruga [ohelik] om iki paremb, `ratsalegi `sõita om kate aruga ää, saad obest `juhti* Ran; `ratsalõ hobõsaga härr ol' `pandanu `kargu Har; *umma^p hobõsõ^p `püñü^p, `veiku kõtuga, et `jõudnu^p `ratsalõ linada^p* Lut **Vrd** ratsala, rätsäle

ratsali kaksiratsi laps `ratsali [isa] jala pæel Jäm

ratsaline `ratsali|ne g -se IisR Khk Kse/-le|ne/ Iis Plt Hls San/-lõ|ne/ ratsanik `Sõitas üks `ratsaline `õuve, tia, `kesse on IisR; `ratsalene tuleb `aades Kse; niñ om `ratsaliste obese Hls; `ratsalõse `sõitva San

ratsalt `ratsalt Ans Khk toorelt leigest süiasse `ratsalt küll Khk

ratsama `ratsama, da-inf ratsata Sim; des-vorm ratsades Noa ratsutama ma ratsades küll ei `julgend Noa; `mõisnik `ratsas üle põllu; lapsed `ratsavad `teiba sel`jas Sim

ratsa|mees ratsanik; ratsaväelane *Olid `menned `metsätiel -- nägeväd, [et] `ratsamies `soitab `neile järel* Kuu; *Ta olnd sõas `ratsamees, ta `palla jalu `õhti käind* Põi; `ratsamehed `ollid ise [ajujahiga] `ainas Muh; *jaanibä omiku varakult tulid `ratsamehed `väl`lä Vig; `ratsamiestel on mõegad Iis; pikä `sirge mihe otsiti `vällä `ratsamihe* Krk; *ku ma_ka kroonu pääl ol'li, ol'li ma_ka `ratsamijs, ol' õks keremb ku jalamihel* Har

ratsandik ratsandi|k g -ku ratsanik – Se

ratsanik `ratsani|k Lüg Kär Kaa Kod KJn Rõu, g -ku Jäm Khk Muh Kse Tõs Hää Saa Ris Juu JMd Trm Trv Hls/-tse-/ Krl, -gu Kuu Puh Har Vas; `ratsane|k g -ko Mär ratsutaja, ratsamees sõas olid `ratsanikud Khk; `Ratsanik `sõitas obusega ülejala Kaa; *kaks `ratsanikku `sõitsid `silda kaudu* Muh; `ratsanikele ol'lid püssid, nemad oodasid lagedapääl, laperjahi tegejad ol'lid siss metsas Saa; `ratsanik, sijn mõessab `ratsaobesegä `sõita Kod; `ratseniku obene Hls; `ratsanik kihut me majast `müüdä Puh; *vallamaja puuñt kargut viis `ratsanikku Ala-Liivagu poolõ* Har; *sa lasõit ku vana `ratsanik* Vas **Vrd** ratsandik

ratsas ratsas g `ratsa SaLä(n `ratsa Jäm) Pha (pool)toores `ratsa leiges Jäm; *tuhlis on veel ratsas, äi ole veel eeks keend; koordega `tuhlid ning ratsast `räimi ka `kõrva* Khk; *liha oo `ratsaks jäänd, sehest üsna punane alles* Mus || *kui sandisti `küntasse, siis jääb pailu `ratsud (kündmata, adrast puutumata) `kohti `sisse* Khk **Vrd** ratse

ratsatama ratsatama prantsatama, raksatama `irmus on sijn pal`gi `kukmine, kui suur pal`k lähäb, kõik ratsatab Kod

ratsatimed pl ratsatimed ratsutid – Sim

ratsa|vägi `Ratsavääs õlid kõik ikke pikkad saledad mehed, tönikad, nied ei `kõlband Jõh; `ratsavääs olid obusevää mehed VII; *Ma tea veel `endised `ratsaväe püksid, oli tugev riie Põi; `ratsavägi läks obustega Hää; `ésteks läks jalavägi, siis läks `ratsavägi Jür; ka sea (kas sa) `ratsaväe pääl tahat minnä Krk; ku meil `ratsavägi tull, `naksi `vainlanõ pagõhõmma Har; `ratsavägi, tuu om joba tollõ jaost opõtu Röp*

ratse n, g `ratse SaLä (pool)toores `tuhlid on `ratsed, jähid `ratseks Jäm; `ambad `jahavad, *kut siad sööks `ratsed `tuhlid (laste õunasõomisest); `ratse kala sünnib soolalt `süia Khk*

Vrd ratsas

ratsel `ratsel Saa Hls ratsa kui ruttu minna taheti, siss `miinti ikki `ratsel Saa; *Sõidab ratsel einäküüni manu Hls Vrd ratsal*

ratselt `ratselt Jäm Khk (pool)toorelt sõob porgandid või leigest, mis sünnib `ratselt süia Jäm; *sa `võtsid `tuhlid `ratselt tulelt ee Khk*

ratselteme ratselteme rahmeldama [Ta] piab `ilmast ku `ilma `juuškma ja ratselteme Hls

-ratsi Ls kaksiratsi, katsiratsi

-ratsik Ls kusiratsik

ratsik → pratsik

-ratsikalla Ls katsiratsikalla

-ratsikalle Ls katsiratsikalle

-ratsikeli Ls katsiratsikeli

-ratsikile Ls katsiratsikile

ratsikulla kaksiratsi *Rátsikulla ol'i sällän, `lamba pää `jalgu vahel ja muudku mõsi `persepuult Har*

-ratsikullõ Ls katsiratsikullõ

-ratsikõlla Ls katsiratsikõlla

ratsil `ratsil Krk Hel ratsa ma karasi obesel `selgä, lassi `ratsil Krk; *sõit vahel `ratsil Hel*

Vrd ratsal

ratsima¹ `ratsima, (ta) ratsib Kse Tõs PJg

1. tülitsema; tõgama mis te ratsite Tõs; *akkab `teisa `ratsima PJg*

2. rassima poisid `ratsivad `kiskuda Kse

ratsima² → kratsima

ratsima³ → raatsima¹; raatsima²

ratslid pl `ratslid ratsmed `ratslid, kui `ratsa sõidad Rid

ratsmed pl `ratsmed Khk Rei Mär Ris Hag Rap Juu (*kr-*) JMd Kod ratsutid `ratsmed olid `ratsaniku kää Khk; *`ratsmed on valjaste `külgis Rei; võttis obusel `ratsmed peast ää Mär; paned [hobusele] `val'lad pähe, rauad suhu ja `ratsmed `looka Rap; võtt `ratsmiss `kiinni Kod*

ratsnik `ratsni|k g *-ku* VII; pl `ratsnekod Mar ratsanik `ratsnekod ikke `sõitvad sadolaga Mar

ratsu¹ ratsu Khk Põi Muh Kse Hag Plt Se, `ratsu Kuu VNg ratsahobune kävin `ratsuga `soitamas VNg; *poiss `sõitis oma ratsuga Khk; too ratsu `välja Muh; sõidab oma `valge ratsuga Kse; ai ratsu läve ette Se*

ratsu² `ratsu Jäm Jaa ratsa vahel `ratsu `sõitus keivad Jäm; *istud ise `selgas, siis sõidad `ratsu Jaa*

ratsuli kaksiratsi *Poisid `ratsuli aja pial IisR*

ratsung `ratsung g *-i* ratsuti, ratse meitel `olle üks hobune, kangraud `olled suus ja `ratsungid ja varused Phl

ratsusti

ratsusti `ratsusti Lüg Jõh ratsuti `ratsusti on `päitsite `rõngaste `küljes Lüg

ratsut → ratsuti

ratsutama ratsu|ama Khk Muh Mar Mär Kse Tõs Tor Saa Ris Hag Juu Jür JMd Koe VJg I Plt KJn Trv Puh, -amma Har, -eme Hls Krk(-em) San, -emme Krl; `ratsuta|ma Kuu VNg Lüg, -mma Vai

1. ratsa sõitma poiss `ratsuta obosega Vai; ratsutas siit obusega `mööda Khk; tuli `vasta, `rääkisime mõned sõnad ja ratsutas `jälle edassi Mär; tulime ratsutamast Tõs; olen `ulka maad juba ratsutanud, obene on väsinud Saa; soldatid ratsutavad `ratsa`oostega Juu; lähän ratsutama VJg; mõisa saksad ratsutasivad Lai; mis sa iki ratsutat ütte lugu, vaata_gu sadat maha Trv; minä ratsuti külländ nooren Puh; niä ratsutive obese sällän Krl || piltl mis ti ratsutat ta aia sällän, murrat käe vai jala `käksi Har

2. piltl kihutama, rahmeldama milla sii koa vahet või `aega oo, paegal üks rakeldamene ja ratsutamene Mär; sij inime on `kihku `kähku kärmäs, ratsutab KJn; mis te iki ratsudede, `kurtke vahel paigal Krk; mes sa nõnda pal'lu ratsutat et jala valutava Puh

ratsuti `ratsuti Jõe; `ratsu|ti VNg, `ratsu|di Kuu, g -tim(m)e; ratsu|t g -ti VJg Trm Äks Lai; `ratsu|t g -ti(mme) Lüg; pl ratsutid Plt, `ratsutid Jõh IisR hobuse juhtimisrihm Sel on `ratsutimed `pingu (käib, pea kuklas) piltl Kuu; `toine `ratsuti aar one `katki, `tarvis `ratsutid paranda VNg; `oidas `ratsutimmet `kinni ja lasi [hobusel] `käia enese `ümber Lüg; `valjastel on nahk `ratsutid `küljes Jõh; luogal oli rõngas kül'les, siis `päändi ratsutid `luoka VJg; ta (hobune) vedas ju vaost `väl'lä, kui ratsutid ei olnud Äks; ratsutid olid kahe arulised Lai

ratsõlla ratsa min `ratsõlla hobõsõga, suur muda, massa ai raitit vitä? Se

ratt¹ raít g raíi Kod MMg Pal, rati SaLä Pha VII

1. väike elamu, hurtsik, pugerik sellel oo pisine raít Jäm; vana maja raít oli neil sääl tee `ääres Ans; esite olid ratid, pole `kambrid olnd mette Pha; öue rattisi täis VII

2. ait raíi eesik MMg

ratt² → kratt¹

ratta- ratta-, vankri- rattapenk, kus vahel rattast `kieratasse Lüg; `vihmaga on ratta `ruopas vesi Vai; Rattarummu sihes oli ige ots Pha; Ratta `vitsa itsiti kokku Jaa; Vana tegi rattakodarad ikka tammest, tamm oli talupoja raud Põie; teeb `vankretäie `uusi ratta `põidi Mär; `aitas ratta `vitsa koa `peale `aada Kse; rattid tehasse rattapingi peal Tor; toñt läind lakas - - ühe vana rattarummu `sisse `peitu Kad; koer pani minemä, et rattamiis tuleb, rattamehi nävad ei sal'li Kod; tuvvas poest kastige ratta `mäari Hls; ku auk jala sehen, sõss pane rattamäärüst `pääle Krk; pää mõttit täis ku rattarumm kõdarit Hel; `rõiva saiva ratta `määrega kokku Puh; mõni ratta `sõitja olna nii osav, et `sõitna raudtiij rööbet `müüdä Nõo; kis tuu ol'l, kiä siist om lännü, rattajäle? om ennedä Har; janoga juuñ ratta `rüüpest kah Vas; ei olõ rüütüid, ei rattatiid Se

rattake(ne) dem < ratas rattakeise `kaotand ära VII; oki rattakest näe es saa enämp paranda Trv; rattakõsõ? `tahtva `määri Plv; kas tä ei olõss võinu_ `tsol'ki rattakõisiga tuua? Vas

rattaline rattali|ne Lüg Vai JMd, rattale|ne Hää Ris Juu, g -se

1. rattakujuline `ostin rattalise `sitsi `riide Vai; rattalesed laudlinad Hää; riie on rattalene, kui niहुksed rattad sees on Juu; vanast `kooti `kanga `sisse rattalised kirjad JMd

2. ratastega kui kuppü `lasti, siis õli `niiskene `massin kõhe, `niiske `mitme rattaline Lüg

ratta|müts nokats, nokkmüts juba rattamütsigä üks lähäb, rattamüts one suve müts Kod
-rattane -ratta|ne Lüg IisR, g -se Kse -rattaline, teat arv ratastega `kaarika `vanker, kaherattane Lüg; kaherattane oo käru, nel'larattane oo `vanker Kse

ratta|pulk vankriratast telje küljes hoidev pulk *rattapulk püstasse tel'je ede* Khk; *teleotsal mulk sisen ja rattapulk iijn* Räp || (väikesest kalast) *poolenaglalise avve ja sudaku olliva rattapulga*; *kurask, üits rattapulk tulli kuuritsede* Ote

ratta|rühä sõim sõimati sedäsi: *vana rattarühä* Krk

rattas|kala (kala) *rattaskalal`onvata`oimud`selja pääl* VNg

-ratti Ls joomaratti

rattus *rattus* g -a meeldiv, mõnus *kohe nii rattus ja ilus oli* [noorusaeg]; *tule ka, siis on vähä rattusamb* Kuu **Vrd** radus

rattusa mõnusalt, meeldivalt *aeg läheb ikka rattusa, kui`teisi inimesi on* HJ

rattusalt mõnusalt, meeldivalt *Küll sinuga`lähteb sie aig igä rattusalt, ei saa`arvugi* Kuu **Vrd** rattusast

rattusast = rattusalt *Ku moni igä käüb* [külas], *lähteb aig rattusast* Kuu

ratuline *ratuli|ne* Krj Muh Khn Tor Saa Rap Trv, *-le|ne* Han KJn, g -se rattakujuline muster *ratulised silmad kirjutati nõelaga villase põlle`peale* Muh; *Ratulesed pitsid olid kua* Han; *tegi ratulised kirjad`kindase* Tor; *ratulise kirjal on`jusku rattad sees, olen ratulist`kirja küll teinud* Saa; *ratulene rõõvas, ratulesed kirjad piäl* KJn; *ratuline kangass* Trv

ratus *ratu|s* g -sse Muh; *ratu|ss* San, g -sse Krk TLä Kam Ote, *-s(s)õ* V ohelik, *ratsuti ratusse rihm pannass looga`rõngast läbi* Krk; *võti obese ratust pidi`perrä* Ran; *ratussega tõmmati obese pää üless`kõrgede, siss kaal`ol'li`rõngan nigu ratass jälle* Nõo; *ratussega`panti obene tõsele anna`kül'ge* [pahmamisel] Ote; *ratusõ ots om vallaõ päsünü?* Kan; *võta ratuss kätte,`karga hobõsõlõ`sälgä* Rõu; *panõ? ratuss looga`küüste, muido jääss hobõsõ`jalga* Plv; *ratussõst hoiat kiini?*, *kellega sa hobõst`juhti saat* Räp || (kaunistus, ilustus) *mõega`külges`ollid ratussed`pulmade peal. suured naritset paelad, tutid`otsas, nee`ollid ratussed* Muh

raua- *raua-* *raua`ruoste akka`riide`külge* VNg; *isa tegi puutüöd ja`rauatüöd ja kõik tüöd tämä tegi* Lüg; *Vanal on rauapuuriid teab`mütmes`setmes jämmuses* Põi; *rauassepääd tegevad`jälle rauatööd* Mar; *sepa pajas oo rauapuru maas* Mär; *Suağa mjõtut`sorti, ravasuag`ja* Khn; *kui loom pasandas, siis`kästi sepipaeast`tuua rauatagi,`anti loomale`sisse* Vän; *seena`kül'ges oli rauapuuri,`kääga aas puuri`vänta`ringi ja`puuris raua`sisse`aukusi* Kos; *ravvapuru om põrstel kige parep rohi, ku kõtt`valla om* Krk; *puutüü tei esi, sepp tei ravvatüü* Nõo; *ratta omma`kõik`puudsõ?, pal'luss säääl no? raua`värki om* Har; *naba kõi si`vasta andass lastõlõ ravvarostõit* Plv

raua|küldon 12-toobine *rava`küldon vakk* Käi

raua|külümit 12-toobine *külümit ravakülümit* -- see oli suurem teisest Käi

rauane *raua|ne* g -se Khk Trm Lai, *-tse* Kse; *raua|nõ* g -dsõ Har Rõu; *ravva|ne* g -se Iis, *-tse* Puh Nõo Kam Ote San; *ravva|nõ* g -tsõ Kan Urv VId(-dsõ); *ravane* Muh rauast, *raudne too üks rauatse`peaga nuga* Kse; *mõnel`vankril on ravvased rattad* Iis; *rätsepä obene ravvane, and om taka linane = nõgel ja niit* Nõo; *peili om`puutse ja tihvti om ravvatse* Ote; *tel om õka ravvane pää otsan (kõva peaga inimesest)* San; *rešti? omma`säantse`ravvatsõ? pliidi suie iijn* Kan; *mis ti`säartse rauadsõ latsõ olõdõ?, et teid`kiäki painuta ei joua? pilt* Har; *egäss kehvä asjaga ei saa lukku vallaõ võtta, õks rauadsõga* Rõu; *poõdeh müvväss ravvast`kraami egasugumast* Plv; *vanast ku ratta? ol'li`puudsõ?, ol'li üks kaalpulk ravvanõ* Vas; *raudägil, ravvatsidõ`pulkõga?* Se; *vikl um ravvanõ ni puinõ* Lut

raua|pere|rohi raudrohi *Rauapererohud* [pidid] *palaviku`vastu olema; rouapererohu teed* [tehakse], *kut kõhib* Jäm **Vrd** rauareierohi, -vererohi

rauapuu

raua|puu adra künnipuu `enne olid nied puu `väädid, kes pidasid seda `rauapuud `kinni Hlj; Ark`atra `rauapuu `küljes `käisid sahad Jõh; `enni olid ühübosega pulksahad, kahearalene rauabu oli sees Mär; Lusikas oo see asi, mis keib adra rauapuu `piale ja `keerab mulla ära Tor; [Harkadra] `persse `tehti auk `sisse, rauabu käis sialt läbi Kei; kured taga, rauabu sahkvarde vahel Pai; rauapuu - - otsas on sahad Sim; kui lumi ära läks, akati rauapuid tahuma Trm; rauapuu ots käis `putke `sisse, `enne `tehti ühest puust rauapuu Plt

raua|raie|rohi = rauareierohi Rovaraie`rohtu `pekstud `tooreld `peeneks ja `pantud aava `pääle Rei

raua|reie|rohi raudrohi rauareierohi on `valgete `öitsmetega, pisigesed `peened `öitsmed on kobaras Khk; Rauareierohu teed juuakse kõha `vastu Kaa; kut menel omad asjad `kinni on, siis `antaks ravareierohu teed Käi **Vrd** rauapererohi, -raierohi, -riarohi

raua|ria|rohi = rauareierohi Rauariarohi on madal `valgete õitsetega, rauariarohul on `kangest `sõuke kena ais Pöi

raua|rohi raudrohi `juoga aga `rauarohu vett, sie ajab kaik pahad verest `väljä Kuu; `rauarohi - - `selle `viega `pesti kohe `saunas alaldi `juuksi VNg; `raua`rohtu `korjati ja kui kõhä õli, siis õli `rauarohu tie Jõh

rauas `rauas, `rauvas Rld rautatud, raudades `eiga sie [hobune] enamb mida nuor ole, sie on juo `rauas VNg; kaheksa `naula lähäb `ühte `jalga, siis tämä on `kõrralikult `rauas Lüg; Obune `uuves `rauvas, mene kuhu tahad IisR

raua|sitt tagi, räbu `rauvasitt on `justament ku `lehmäsitt, `niskene `kärniklane Lüg; raavasitt jääb tule `sisse Khk; Rauasitt vissati paja august `välja paja taha Pöi; rovasitt, sepp taob - - roova küljest tulad killud `välja Emm; rauasett lükatasse tuleasemest `vällä Mar; `vankre `roopasse `paändi rauasitta Kos; sepapajas on rauasitta, niisugused kõvad pangad `läikisid kohe VJg; ravvasitt - - sepp kangutab pihidegä `väljä Kod; midä `pehmep raud, sedä `rohkep jääss tat ravvasitta Krk; ravvasitt, mis äksi pääl ei `kõlba tarvitada, pillutass tii `pääle `vällä Vön; Kerese pääle `tuuđi sepä puuđt ravvasitta, `tuuga sai makuss sann Rõu; lõõdsa mano jääss tuuđ ravvasitta, tuuđ sulass sinnä? Se

rauastõga suuraudadega rauastõga opõn Lei

raua|valu (innaajast) Kräunub nigu kaš ravvavalun Nõo; kassi käevä ravvavalun, röögivä `irmsade Kam

raua|vere|rohi rouavererohi raudrohi – Jäm **Vrd** rauapererohi

raud raud g raua hajusalt Sa(raava Khk Kaa), Phl L K Trm Lai, rava Mus Muh Käi Khn, ravva Hää hajusalt TaPõ(raada Kod), eL, `rau(v)a R(`ravva Vai); roud g roua Jäm Ans Emm Rei(rova)

1. raskemetall (Fe); seda metalli sisaldav sulam kova kui raud Kuu; vara õli `rauast, kahe `aariklane Lüg; `tarvis on `rauda takko, raud on kovera Vai; roud on `sitke Jäm; laigastel olid raavast `tautud ijped Khk; teras, mis raua `ulka pannakse, et kõvem oleks Krj; Inimene pidade elus naela `rauda ja puuda `karvi ää `sööma Pöi; ree jalassed_o ravast Muh; Roud on kallis ja pole saadagid Emm; tao `rauda, niikaua kui ta kuum on Käi; `enni oli `kahte `seltsi `rauda, teräse raud ja muido raud Mar; toon ühü lati `rauda poest ää Mär; nüüd oo `juhtmed rauast, enne olid tammeväädist Mih; Sepp tieb sellest rava tüküst küll nua `val`mis Khn; nii kül`m kaste nagu raud Juu; pialt juagupi `pääva on einal raud nael sies, tau teist nigu `rauda VMr; egä raadass põle ädä, võib vitsass viäntä Kod; anijalg oli ravvast Äks; rauast `tehtud siuke pañni alus - - kus tuli sai all põleda KJn; sepp aa punatsess ravva, raud lää elgiss Krk; vikati väits

olli serände, kes `rauda `lõikab Ran; `kirve terä `ol'li mürgist, kirvess esi `ol'li ravvast; vana rostitedu raud, ravva pääl om roste Nõo; kajo vesi - - meil om ta kül'm nigu raud Rõn; vanast ol'li_ravvast kepi_käämise jaoss Kan; na eläje `kargasõ ega `päivi - - nailõ `kõlbass raua `handa panda? Har; kel ol'liva mõtsa ragomise? ja mõtsa vidämise?, noil ka ol'l vaia `rauda `osta? Vas

2. raudese a. (tööriistade, majapidamistarvete jms ning nende metallosade kohta) obusel on `raud suus VNg; `uued `raud said [hobusele] `alla `pandud; ei mina neie `raududega `niita küll ei saa [lammast]; ärg `üöвли raud on klappiga Lüg; `väntä raud, sie mis vokki ratta `rummu sies käib Jõh; Kui oli `palju `pal'ki `kuorida, `tehti `pal'gi `kuorimise raud - - mõned tegivad `kuorimise `rauva vanast vikkatist IisR; kolm `kantlik roud `löödi [kinga] `korke otsa `pæele Jäm; tee mo raud vaheks (vikatist); puu `koorimise raavaga kooriti puu koort; raud pannase sohe, kui erk obu on Khk; Vanasti tegid sepäd ise ooste raudi Kaa; `kapsud saab rahitud rauaga puruks Krj; `Meite vana adra raud on ka õsna ää kulund Põi; soont lastasse ravaga; piirud põlesid rava sehes; ahu raud kõib `ümber ahu suu Muh; Sandi ilmaga panti kaks rouda (ankrut) mõlemad liguse Emm; kõverade `raudega pidi parem [lammast] `niita olema kui üsna `õigedega Phl; `talve oo teised raud ja sui oo teised raud [hobusel] Mar; mõnel oo puuangul raud `otses Vig; `raudadega sai lõigatud mättad `väl'la (turbalõikamisest) Lih; `raudi küll suhu ei `pandud mette `pahmamese `aegas Mih; Ää lask `piimä üle `kiedä, akkab `raudõ piäl `kõrbõma Khn; akati obusele `raudi `alla `lõõma, kivitse tee `piale ei või ilma `raudeta `minna Aud; `ungur keib täkka `ruunamas, `ungrul raud ligi Tor; `Tuuksel käivad - - `seuksed raud on `tehtud `jälle, iis paadi ninas, männa tõrvased kañdid põlevad nende `raudade vahel Hää; tuld `lüödi rauadega Ris; lõkatsi raud on `veški `pialmese kibi silma sees Nis; `koorisime pal'gid ära - - rauaga `koorisime selle koore pialt ära Hag; liu `laskmise raud Juu; Kapsa `raiumise raud oli kõver ja `vinkles, et siis raiub `rohkem korraga Jür; rauaga vajutati ohakate juured `kaiki; palava rauaga lokiti - - nagu käärid vastakute käisid Sim; adral õli kaks `rauda, kes muad `lõhkusid Trm; `akna ravvad oiavad `ruami `kiñni väl'jässpuuñt Kod; ma ei ole kavva `aega lammast pügäñü, aga ravvad on alali MMg; kus voki vänt `otsa käib, sial on vända raud, kõver raud käib vändast läbi Plt; kis piibumehed ol'lid, siss `ol'li teräsist `tehtud sehake raud Vil; kääñeti `väike nuustike [villu] `raude perä `sisse, `anti pügäjäl Pst; obese suu `ruuñ'mise raud Krk; teräve ravva ollive `talve, kui obesel vahel jää pääl tulli käñvä; ihva mu lammaste ravva terävese Hel; sepä tettu raud `panñti jala `alla ja siss tritsutedi jääd pidi Ran; obene ei saa `kõñdi, ku kabjal `rauda all ei ole; mõnel `kange `pääga obesel olna `kõik' suukuru `rauduga puruss `kistu Nõo; moll'lin `raoti rasu, `püiskega raud `ol'li, ravval and takan Kam; mõla om mõla `raude sisen (tullidest) Ote; konh `hamba `kääñdmise raud om, sae `hamba? omma_kokku pidsähünü?; voki om kañs `rauda, pooli raud ja vändä raud; [hobuse] suvõravva ol'li ilma haagilda Har; läis kõgõ `rauduga (kõige täiega) piltl Rõu; imä võñt ravva ja nakañs mu iisñt `kapstid `sagama Vas; vanast kõñõliva, et riijl `rauda all es olõ?, ol'li ilma ravvalda? Rär; hopõñ pia ai `raudu all - - kaof ar ravva jalast Se; panõ? ravva? `suuhhõ hobõssõlõ; `lapjulõ pandass raud `otsa Lut b. (püüñistest, püügivahenditest) ma lõin `raua `sisse, `tõmmasime [hülge] jäätükkii `piale Jõe; et said `tääle (hülgele) nii ligi `vaanida, et siis sen `rauaga said `lüüä Kuu; `Talve käis `raudi maha panemas, `teise omiku `voatamas, kes vahel on Põi; rebastel ike olid raud Rid; mõnel on `laudadest `tehtud lõks, mõnel on ravvad [tuhkru püüdmiseks] Äks; teime kul'li `raudu Võn; `Tuhkriid `püüti `rauduga? - - `tuhkri püüä? ol'li_vähämbä ravva_ku_soe püüä? Rõu c. (püssi rauast) `püssü `sompala, senega puhastetti `püssü `rauda siest Vai; `lasñkis

raud-

oma `tehtud `kuulidega, `laškis raua sopiliseks Noa; ühü rauaga püss, kahe rauaga `püssä oo koa Tõs; `aavle püss, kate ravvaga püss Trv

3. pilt a. (vankumatust vastuhakust) `Raiub `rauda `sulle `vasta igas `asjas IisR; nõmma ku `rauda akab `vasta MMg; ma tää, et mul `õiguss om, aga iki ta aa oma `rauda Krk; sij ragu ku `rauda `vastu, ei taha midägi tetä Hel; kõva sõnaga ku `rauda rahi, es jätä? umast sõnast `perrä Röp **b.** (kasside jooksuajast) kašsi pime kisendäb `rauda - - kutsub isäsid kokko Kod; kašs tahab `rauda, otsib kes ta ära `rautab Ksi; kašs on raua näl`lās, karjub kui ull KJn; kašs kisents `rauda, taht esätsit Krk; kašs tahab `rauda, `irmsade röögip Nõo **c.** (vanglast) Kas rouad voi kerstulouad Emm; küll sa läät `raude taga, et sa mut sõimasit Krk

raud- raud- vanaeit `nurgas, raud`hambad suus = vokk Kuu; raud`atral sai `kutsutud kappukas, kuhu sai sie sahk `külge `pandud Hlj; `enne pidasivad `naised `kaņņastel raud`varvad Lüg; raud`vankril ei õle `käänisid Jõh; et saa ka omale raud`ango Vai; mis vanale muud taarist kut kirgukellad ning roudlasn (vanainimene ootab surma) Jäm; sepp tegi siis see roud`vanna `sõnna puu`vanna `pæele Ans; keik raudasjad roostetavad; seda_p saa midu `lahti, `siia peab raudkaņņi `tooma; viisteist `aastad on raudpulmad; kui enne raudratta jäl`g näha olnd, `eetud: saks leind Khk; põhu aņņul es ole raudarusid `otsas Kär; `Oasta viie `kümne eest mõni rikas muretsees omale juba raudahu; `Paergus väravad kõivad puhas raud`ingedel; Raudkiiluga ajab selle `lõhki küll Põi; augud_o raudpuuriga `sisse `lastud; see [hein] oo nii vali `niita nagu raudraet Muh; tuuligal pitk roudpolt käib kivi sees Emm; Nii raudkülmä `veega voi mitte `pesta Rei; `kanga poolil tehasse nüid raud`vardad `sesse Mar; suured raudkonksud olid müüri sees, kus liha `suutsu `pañdi Mär; tä vekat tulnd otsast ää, küll oli raudvetsaga `kinni Vig; pani raud`rõnga sõrmuses; raudvõrud kõivad ratta rummu `otsade `peale Kse; Raudadraga param küändä Khn; raud`aksidega `vankred, kellega `linnas `kõidi Aud; vanal surnuajal on raud`ristisi vähä Vän; raudkammitš `pantase `oosteale `jalga Tor; Kui ammas suust ära `tul`li, ikki `kästi ahju pääl visata, küsta kil`gi käest raudammas `vasta Hää; saanil ei ole viel raud`tallasi all Ris; `enne põlnd neid raud`vankrid, [olid] puu`vankred Nis; enne oli ika änam neid puukodaradega regesid, nüid tehakse ika änam raudkodaradega Hag; veis `kõides, raudohelik taga; raudsahk on `puhtas rauast Juu; raudkangiga lõön põstile augu, ei ole vaja moad kaevata Kos; raudplekist teevad koa katukseid HJn; rehitsemise reha on üks raudreha JõeK; Suures talus oli sepa tehtud raud`arkisid kua Amb; raudašs `vankert oli `raske `tõsta VMr; `viilisin raudpulga `sisse õnara Kad; raudahjuga saab ruttu `suaja; voki lühül on raud`ambad sies Iis; `piale jakupi`päeva ei tohi enam `eina teha, siis on einal raudnael sees pilt Trm; tõene one `sahkega ater, tõene_o suur raudater Kod; kui mina akasin tüüj tegema, olid kõik puuanguud, raudanguud tulid il`lem Äks; raudal`l võib mõni riie `olla Lai; raudsugasid on ka, raud`piidega Plt; vanasti varastadi obosed ära, obosed olid raudkammitšas `tal`lides Pil; raudarja pääl olli är suiut nij lina Krk; kuan olli kaits pada, paa olliva raudkongu otsan; nüid pandass eläjide lauda `akna ette raudtrelli Puh; enne ei lõpe sõda `otsa, kui kõik raudaia om kabelist kasitu; `väike raudahi võt nii veedi `pulke, aga ruttu läits kül`mäss; raudkangega kangutadass `kande maa seest `väl`lä; sij puu oless `lahki lännu, aga sinna arude `kül`ge `panti raudklammer; `kange kül`mäga raudtall (raudtald) `kül`mäb, võtab lume `kül`ge `kinni Nõo; vanast olliva vangertel puutele ja es oleki raud`rehve pääl; vanaesä ütäl, et puuroobiga om vaja `ahju segätä, raudroobiga lahut ahju pae ärä Ote; Seon lätten om raudkülm vesi Urv; sepäl om vaia `laskõ raudkiil tetä? puie maha aia? Har; ku_latsõl hammass suust är_tul`l, pidi tollõ aho pääle `viskama ja `lausma: viruss`kundra, viruss`kundra, võta_ `vasta luuhammass,

anna_mullõ raudhammass Rõu; ol'li rikašs külä, säääl sõideti joba raud`tel'gi pääl, a meil ol'li[?] üks puutele ratta[?] Vas; käšsik, kel raudvitsa[?], kel puuvitsa[?] Räp; ütäl `raoti raudkammidsa `kašski, nii võõdõti hopõn är[?] Se; võtr (saarnas) eläss `pervi siäh jiu man, sääne raud`karva
Lut

rauda `rauda VII Põi Kse Tõs Tor Hää Tür VJg Trm KJn Nõo Võn Ote Har Plv Se

1. rauaga tugevdatuks, raudadesse *pani obuse* `rauda VII; [noort hobust] `täie `rauda veel ei `panta Hää; *obune tuleb teravasse* `rauda `panna Tür; *Õli ta saunik, popsnik vai peremes, aga liigid tulid teha, kui noor obune esimest kõrda rauda sai* Trm; *talve paneme* [hobuse] *terävässe* `rauda KJn; *ku obene kolme `aastatsess saab, siss pandass* `rauda, *lüvväss raud kabjale* `alla Nõo; *peremišs tõi* [sepale] *puuļ' tuupi* `viina, *ku vars `panti* `rauda Võn; *sepp nakass põrhõld mu hobõst* `rauda `lüümä Har

2. ahelaisse, raudu *Poiss oli* `rauda `pandud ja ää `viidud Põi; *jalad pannasse koa vahest* `rauda Tõs

raudakas *raudak|as* g -a pank suured jää raudakad Pil

raud|akk *raudakk* ogalik – Kuu

raudam `raudam g -a änn `raudam oo nii suur nagu `keskmene kana, *pealt must ja alt* `valge Tõs

raudama `raudama, da-inf *raudata* kehva villaga lammast pügama *niid ebod* `raudasin ärä, `villa ei õllud *kedägi* Kod

raudas `raudas Khk Põi Hää Tür

1. raudus *vahjgid olid* `raudas Khk; *Kaks [jänest] oli omiku* `raudas Põi

2. rautatud, raudades *Olnđ kummad rattad tahes, kas puuigedega või raudigedega, kui* `raudas olid, *siis omanik viis* `koose Põi; [hobune oli] *pooles* `raudas, *üks raud* `puudus Hää; *on obune sul nüris* `raudas, *lähed* `piale Tür

raudes `raudes Mär Hää

1. raudus *vangi kääđ oo* `raudes Mär

2. rautatud *obune oo* `raudes Hää

raud|hain (kõvemat sorti heinast) *enämbjagu* `ol'li kõik raudain [luhal], `pal'lald *perve pääl* `ol'li ää ain Ran; *eläjä ei taha süvvä raud`ainu* Puh; *raudaenal suurt* `rammu es ole, *säräne kařm ain* Kam; *konnun om ka - - raudhaina* `puhmõ, *tuuđ om rasõhõp* `niitä[?] Har

raud|hein 1. (kõvemat sorti heinast) *raudein on kõva* Khk; *raudein, ku tä noor oo, siis tättä sööväd loomad* Mar; *metses ike igäl pool änämästi raudein, põle leheein mette* Vig; *kus `sioke raudein oli, `õeti, et siin oo nii visa ein, et vikat ei taha* `piale akata Tõs; *Raudein vjõsa* `niitä Khn; *obune ei süü raud`eina* Hää; *raudein, aru peal kasvab, esi lõhike* Juu; *raudein oli kõva - - luom vasta* `tahtmist sei Sim; *Kui* `ol'li `siuke kõva *raudein, siis nädal* `aega `seisis maas KJn; *`kastege om raud`einä ää* `niitä Hel **Vrd** raudhain

2. raudrohi `kištsid ikke raudeina *tijđ* KJn

raudija `raudija hall `raudija on eenä ärä võtnđ KJn

-raudik Ls kusiraudik

raudima `raudima Trm Kod rauapuruga kattuma *luisk* `raudind jo äräje Trm; `kassaga ei `raudi ärä, *siis one märg* Kod

raudine `raudi|ne g -se Hls Krk; g raadise Kod

1. raudne `raius raadise *kasuka* rhvl Kod; *Siss tullive raudise liidiraua* Krk

2. raudjas *kõrb ja* `raudine obene Hls

raudis' `raudis rauapuru luisul *õõru* `raudis ärä lueso *kül'jess* Kod

raudis

raudis² `raudis raudjas ise tämä on `raudis ja lakka on `valge VNg

raudjad pl `raudjad (teat sipelgad) – HMd

raudjakas `raudjakas raudjavõitu `muidu on `raudjakas obune, aga saba on save `karva VNg

raudjane `raudja|ne, `rauti|ne g -se arukask `raudjane, kova puu, `krässus oli `vällä pääl; `rautiase lehed, minest `vihto tehä Vai

raudjanõ `raudjanõ raudjas – Har

raudjas¹ `raudj|as g -a Kuu RIid Jäm/-ou-/ Khk Jaa Pöi Muh Käi Mar Mär Vig Han Pä Ris Juu Jür Amb JMd Koe VMr VJg Sim TaPõ Plt KJn Vil Hls; `raudj|ass Hel Krl, g -a Trv Ran Puh San Har Rõu Vas, -ase Krk, -asõ Plv roostekarva või tumepruun (hobune) `raudjas on vähä `mustakamb kui kõrb on Lüg; `raudjas obu on pruunikas Khk; `Määräl oli kena `raudjas vars Pöi; `raudjas on `pruuni `karva, punasest mustem Käi; sel `raudjas obo ees Mar; `Raudjud obusid oo vähä Han; `Sõidab oma raudjaga Hää; kikk iki `tahtsid `raudjast obest, `raudja obese eest `küsti `rohkem Saa; `raudjas obone on ike ilos obone, nihukesed `mustjad Juu; `Raudja panen täna rakke, must jääb toona `omseks Jür; meil oli kaks `raudjast oost JMd; `raudjas one kõege ilosam obene -- lina `sijmne `karva muss Kod; pani `raudja ette Lai; `Ol'li ilus suur `raudjas obene, aga järest karas üle aesa `väl'lä KJn; mia `sõitsi `raudja obesege Hls; ošt omale `raudja Hel; `raudjass `ol'li -- `roste `karva, es ole periss verev, es ole pruun Ran; `viskami uma hal'li märä ja `raudja ruuna ette ja siss lasõmi Har; `Läts mõtsast `raudjat kodu `tuuma Rõu; `raudjasõ karvaga sääne tinnõ hobõnõ Plv

raudjas² `raudj|as g -a Khk VII tugev, sitke `raudjas ein Khk; `raudja jalaga obu (kiire) VII

raudjää kiilasjää; tugev jääkiht `tämä palus, et `jääksivad oraksed raudjää `alle, siis oliks rugi kuli `kallis VNg; raud `jääga piab vahe obu olema Mus; Tee oo keik puhta raudjääs Kaa; puhas roudjää, paljas ja tugeva Emm; rand ühna raudjääs Mar; raudjää põllu peal, võtab täitsa villa ää PJg; raudjää võtab orasse ärä KJn; nüid om rüä orass raudjää sehen Krk; raudjää om klaasi `muudu, irs om läbi jää nätä Ran

raud|kala luukarits raudkalad, neid ei `süia, kõvad `väikesed Vai

raud|kask (liik kaski) raudkased, nied `kangest `sitke `kuorega Lüg; suos kasvavad raudkased, neil on ikke kase `muodi lehed küll, aga nad on pisikesed kribud Amb; raud `kaškesid meil ei ole Lai

raud|kaste külm kaste ku raudkaste mahan om, sõss ei saa `pal'le `jalgeg vällän olla Krk; raudkastõ[?] ol' hummogu varra Rõu; `täämbä ol' raudkastõ[?] maah Plv

raud|kasukas piltl (tugevast kestast, tugeva tervisega inimesest vms) Vanasti `ol'lid kõvad inimesed, elasi üle saja `aasta vanaks, siis `õeldi raudkasukas; Vana inimene juba, aga ära ei sure, sellel on raudkasukas sel'las. Ju ma isigi seda raudkasukast sii kannan Hää; ahvenal on raudkasukas `sel'gas; vaks pikkune poisike, raudkasukas `sel'gas = pähkel Ris

raud|kiisk luukarits raudkiisal on õkkad küljes Trm; raudkiissad tibitil'luksed jõen nagu prügid ja mussad, raud `kiissu ei süädä Kod; `veikse kalade ulgas on vahel mõned raudkiisad kua Ksi; raudkiiss om serände `väike kala -- nõglad vai ormuused sällä pääl Ran

Vrd raudkusk

raud|kivi maakivi raudkivesi mere `äärest sai `korjatud Kuu; raudkivedest teha majasi ja Lüg; suuri punassi raudkivisi põld täis Khk; Tuulingu kivid olid kõik raudkivid Pöi; Raudkivi on üks ermus kõva kivi Käi; kui raudkivi kesk `pääva märg oo, siis tuleb `varsti `vihma Var; siisamas tee `ääres, seal oo raudkibi pealt `väike täks ära `löödud Mih; sauna keresel ei tohi

raudkive panna, see aab `vingu `sauna Saa; iga nurga `alla `pändi raudkivi, muld `aeti `vasta kiva, sie oli sie vuldameit HJn; [isa] vedas veel vanas ias neid raudkiva kokku Kad; raudkivi on kõva, lõhu püssirohuga Sim; meil one luesud raudkiviss Kod; raudkivi müüri tüüjd olen teind SJn; mõni ütles raudkivi, mõni ütles põllukivi Krk; raudkive võib panna keressess, na tuld nii ei `pel`gä Ran; noid raudkivve -- um iks kõgõ `rohkõp Plv

raud|kull (teat röövlind) raudkul'l - - räästib [kana] koha peal ää `sulgest Mär; mõni ütleb, et kukulind on raudkul'l, kevade kukub, pärast akkab `murdma Var; Raudkul'l - - kõva oobi paneb, sellepärast on raudkul'l Hää; kägo päräss lähäb raudkul'liss Kod

raud|kusilane pl raudkusilased punane sipelgas – Trm TMr

raud|kusk luukarits raudkusõ? - - omma `väikese ja luidsõ?, terävide `hurmõga Se
Vrd raudkiisk

raud|kõiv raudkõiv vaevakask – Nõo

raud|käpp raudkäsi, isamees raudkäpp `olli enneste `pulmes Tor; raudkäpp pulma aig `iste lavvan [pruutpaari kõrval] Hls; Noorpaar sõitnuva rattil, kelle kõrval raudkäpp ratsala kihutanu Kan

raud|kärbes (teat parasiitputukas) raud `kärpsed ammussavad `irmus valusass Kod

raud|kärblin (putukas) raud `kärblise om, kes lahest `lendäve Krk

raud|käsi isamees või muu tegelane pulmas raudkäsi ikka kaamandab Khn; sajavana kütä `sanna, raudkäsi rao puu San; raudkäsi sõit peigmehege ütel Krl; peigmüis `istõ uma raud `käega üte hobõsa pääle ja pruut uma hannanaasõga tõsõ pääle Har; raudkäsi `istõ pruudi kural käel - - tano `panmise aol tegi värssi, tollõ and pruut `kinda? Plv; ku pulmavakk `sisse `tul`le, sõss ol'l raudkäsi, kes värssitegijä ol'l Rärp; raudkäsi ähih sõit üjh Lut Vrd raudkäpp

raudlane `raudla|ne g -se Lüg Muh Kos Amb JMd Koe VMr Kad IisK rautsik `raudlane - - `veikene pruun murelane, ke kibedast `nõelab Lüg; meie `metsas elab vähe `raudlasi, `raudlase ammustus on väga kibe JMd; `raudlased süünd käed kupale Koe; `raudlane - - pistike pruun raudsipelgas, elavad `künkas IisK

raudlema¹ `raudl|ema Mär Vig, -õmma Võn kränuma, kisama kassid `raudlevad, nüid akab talbe ää minema Vig; kassi `raudlõsõ, `õtsva esatsit Võn

raudlema² raudlema Mär Vig vaidlema, õiendama `raudleb nii `vasta et Mär; mis sa `tühjä `raudled Vig

raud|lill raudlill raudrohi – Kod

raud|maim raudmaim (kala) – VNg Plv

raud|moonamees (pidevalt töötavast inimesest) sa oled nagu raudmoonamees, ei saa `päevagi prii `olla Sim; Nii kui raud moonamees - - tööd on nii palju, et ei õle mahti ninagi nuusata Trm; tämä `tüütäb nagu raudmuonamiis Kod; esi vigane, aga egä päiv väl`län, nigu raudmoonamiis Ran

raud|murelane raudsipelgas punased raudmurelased VNg

raud|nael suured raudnaelad `lõõdi kaha `sisse `piideks, see oli ajareha Kär; Sõhuke kõva mees naat kuetolline raudnael Kaa; Raudnaeldega `tehtud kašt oli Põi; raudnael oli kottis tubaka sees, sellega puhastati `piipu Mar; karusepäävast pannatse raudnael roho `sisse, vikat ei akate `piale Kse; `Vanker oli `ennevanast puust - - põld `ühkti raud `naela sies Amb; ein on ära `puistund, raudnael `sisse läind JJn; muidu on tervis ots, aga `ambad on nigu raudnaelad VMr; `piale jakupi päeva ei tohi enam `eina teha, siis on einal raudnael sees Trm; kontsa `alla `lõõdi raudnaelad Lai Vrd raudnagel, -naul

raudnagel

raud|nagel raudnael *tõne om tihe`justku raudnaglust kokku`pantu* Trv; *Tennü pikä orgi,`otsa lõõnü raudnagla, sellege siss õngitsen läbi`keldri`akne ubinid* Hls; *raudnaglage tärgiti [luisk] ärä, et liiv`siissi lää* Krk; *kui ain`ildass jääb tetä, kõvass lääb, üteldäss aenal raudnagel sehen oleva* Ran; *`ol'li salunu raudnagla`katski, pidivä jo kõva`amba olema* Puh; *põrmand om puu`pulkega`pantu, es ole viil raud`naklu* Ote; *raud`nakluga tetäss kõkkõ`asja* Har; *neo umma_hüä`herne[?], keese`pehmess, a mõõõ umma_nigu raudnagla_kõva[?]* Rõu; [ta] *higo`väiitsi ja pess raud`naklu ja`rõngiid, üts ravva kõl'lin om õnnõ* Vas

raud|naul raudnael *pühäbä on`jaagup päiv - - siis`pannasse raudnaul`einä* Lüg; *`enne õlivad puu`assidega`vankrid, mitte üht raud`naula põld`külles* Jõh

raudne *raudne* Muh TÜR Ksi SJn Hel Ran, g *`raudse* Aud Saa JMd Koe Iis Hls, *`rautse Jäm/-ou-/ Khk VII Põi LÄPõ Vig Tõs Tor Ris Amb VJg Trm Kod Plt KJn Kõp Trv;`raudnõ Krl Vas, g`rautsõ* Khn; *`rauda|ne g -se* R; *`raudanõ g raudsõ* Har

1. *rauast, rauda sisaldav ribilad on`puused, aga`ruobad on`raudased* Lüg; *`raudane obadus oli, senega`panna uks lukku* Vai; *`põikel on`raudne tööriist* Khk; *ühe`rautse asjaga pähä õless lüänüd* Kod; *enne oli [vikati kinnitamiseks] vitsavõru, nüüd`raudne* Ksi; *raudne konks* SJn; *ma päinni kah umma väidse sinu raudsõ väidse manu* Har

2. *piltl a. karm, kalk, tugev, järeleandmatu tääl oo`raudne`akkamene* Mar; *see oo ikke üks kuri`raudne mees* Mär; *`raudse südamega inimene võib teisele kasvõi ammastega`karvi`aada Saa; tal on`raudne rind, kellegi`piale ei eida`armu* VJg; *sellel on küll`rautsed kääd just kui sepal* Iis; *ta_m nigu`raudanõ inemine* Har **b.** *vastupidav, püsiv sie one kohe`raudase`tervisega* VNg; *tamm`roudne puu, lepane puu pole`roudne* Jäm; *See [vokk] on nüüd`raudne, elab mind ja veel mõne teise ää; Vana tegi ajaaugu kohe`rautseks, suured kivid ajas ede* Põi; *`raudne teris peab ikka olema* Muh; *Ise vana muld, aga`raudnõ`tervis omal, ikka käüb allõs meres (st kalapüügil)* Khn; *om üits`raudne obene, ta ei väsi mitte* Hel

3. (liitsõna järelosana) *rauda omav oli tuond kahe`raudase`püssi* Hlj; *`enne õli`kolme`raudane püss, üks raud õli`kuuli jaust* Lüg; *kaks kahe`rautsed`püssi* KJn

raudnema *raudnema* rauakorruga kattuma (luisust) *luisk`raudneb ärä, on libedäss lähnud; luisk on ärä`raudnend, ravva kõrd piäl, piäd pesemä ehk vassa kivi`õõrma* Kod

raud|nogulane *raudnogulane* raudnõges – Kuu

raud|nões raudnõges *kõrve`nõeksed ja raud`nõeksed* HJn; *raudnões - - on pienema`lehtedega ja kõrvetab kui elaea luom* VMr

raud|nõgelane raudnõges *kie neid paganu`jouab`kisku, neid vanu raudnogelasi, nie`torkavad; kui inimine on`alvand, siis vihella`neie raudnogelaistega* VNg; *raudnõgelased, nied`ninda`kõrvetavad kõhe* Lüg

raud|nõges (liik nõgeseid) *roudnoğesed - - irm`kanged kõrvetama* Jäm; *Raudnõgesi`toodi sui tuba asema`alla, siis kerbud äi pidand sigima* Põi; *Roudnõgesed`kaudavad konnasilmad ää, nee`peksta`rohkem`peeneks ja`panta`aige koha`pääle* Rei; *need raudnõgesed ammostavad`kangeste* Mar; *raudnõges tahab`rohkem põllu peenardes`kasvada* Han; *raudnõges tuleb keeva`veega ära`autada, siss lehmad annavad`ästi`piima* Saa; *elidingile`pandi raudnõgeseid ja muiti`nahka* Juu; *raudnõgessed tambi puru, sidu jalale`ümber, sij`kisub`kuuma`väljä* Kod; *küll on tänavu nõgesid pal'lu`kapsas, raudnõgessid* Lai; *paistetsel panni raudnõgesit pääle* Krk; *egät`muudu värmiti, küll lepakoortege, raudnõgestege* Hel; *vana raudnõgese, nij`kõrvetava`väegast* Nõo; *ku raudnõgõstõga`pesti, siss ol'li halu* Har; *raudnõgõss aja käe`kupla* Se **Vrd** raudnogulane, -nões, -nõgelane

raud|ohakas (taim) *sie raudohakas` torkis kohe kääd kibedast VNg; rauduhakad ja piimuhakad, siga sööb mõlemid Plt; kidsuti` aina aiast - - tigasit, piimuhakut, rauduhakut Ran*

raud|ohess *raudoheess* (taim) – Krk

raud|ohtjass *raudohtjass* (taim) – Rõu

raud|osi (taim) *raudosi on siest` rohkemb` umbne, raudosjaga võib [puitu]` lihvida IisK*

raud|paju (liik pajusid) *raudpaeo, põletuse jaoks, tema kasvab nagu madaliku pial TÜR*

raud|pea¹ *seinakoi Raudpää,` seinä sie eläb ja` puurib` aukusi Lüg; raudpea` puuris õunpuid, sitikmust, vase pea` otsas Muh; raudpää on sehande kõva mardikas, lähäb seinä` sisse, tiksub sääil Vil; raudpää - - üüts uistik, kes` seinä süü Krk*

raud|pea² (noorest säinast) *noor säenas, visa elama, sellepärast on raudpea Rid*

raud|piik *raudpiik* ogalik – Vai

raud|puu *adra künnipuu raudpuu` ajab ike vaku Vig; Raudpuu` tehti aava või mõnest muust` kergest puust Vil; kašt om raudpuu all, tõmmatass kure` külgi` kapluga` kinni Trv; mul läüts raudpuul teine kints ärä Krk; raudpuu` ol'i araline ark kõevu puust Ran;` künnisega käis raudpuu` kivvi ja läüts` kaški, nüüd piap` vastne raudpuu panema Rõn; salakivi murd mu_raudpuu haru maha? Har; Esä läüts adra raudpuud tahvitsõmma Röp; raudpuu om katõ haroga? Se*

raud|raatsik pl *raudraatsikad* raudsipelgas – TÜR

raud|rakkes *pidevas tegevuses igä päiv ole nagu raudrakkes Kuu; üks teumehed ja moonamehed old raudrakkes Sim; ei see saa` tulla kohegi, see on kui raudrakkes Lai; see` vaene on ka ala raudrakkes Plt*

raud|reha g *raud|reha, -rehe* raudrohi *raudreha õie teed [tehti]; raudrehe tutt, see mu lapsepõlve kõharohe Tõs*

raud|reia pl *raudreia*[?] raudrohud – Urv

raud|reia|rohi *-reia-* Phl Mar Vig Kir Lih, *-reie-* Jäm Tõs, *-riia-*, *-ri,a-* VII Põi Muh Mär, *-re(e)-* Muh Kul Tõs raudrohi *Raudreierohust tehakse teed Jäm; raudriiarohi - - see on ea kõhja rohi VII; raudri,arohi teeb rinnad` terveks; raudrerohi, nee tugendavad` närva Muh; Pane raudri,arohu peale, paneb vere kinni Mär; raudreiarohi - - eä parandaja Vig; raudreerohod, õerutse, pannase aava` piäle Tõs*

raud|rohi rohttaim (Achillea) *`korjasin pihuga neid raud`rohtusi Kuu; Raudrohu tied` juodi pärast` külmetada` saamist IisR; Raudrohi oo seike kõva, vikati ees oo eieti viss Kaa; raud`rohtosi oo kõik tee ääred täis Mar; raudrohod - -` valged` tortis õied PJg; mõni` korjab oho pärast raud`rohto Juu; lõin sirbiga näppu,` võeti raud`rohtu, rohuga` mäšsis [ema sõrme]` kinni JIn; raudrohi - - on talvel külmaga` äste ia võtta VMr; raudrohi` võtma vere` kinni Kod; raudrohi - - ma` kiütsin temast tüüd, kõha võtab ära Äks;` korjavad raudrohu` õisi ja panevad tee` ulka Plt*

raud|rähn *raudrähn* (lind) – Muh

raud|rätsakas pl *raudrätsakad* rautsik, raudsipelgas – Pil

rauds *rauds* kade inimene oo va *rauds* Trv

raud|sepp sepp *Raudseppiell old alade` oite` palju tüöd Kuu; roudsepal on sellid änamasti abivaimud Jäm; raudsepp tegi` moole vikati Tõs; obesit, regesit rautass raudsepp Hel; minge raudsepäle Har; raudsepp - - kes alasi pääl ravva ja teräski tüüüd tege Röp; las raudsepp tsagaga nagla` val`mist Lei*

raudsipelgas

raud|sipelgas rautsik *raudsipelgas*, need olid `kanged kibedad ammustama Mär; *Raudsipelgad*, `väiksed punased Hää; *raudsipelgad* kusevad kõige valusamine Juu; *raudsipelgas* enamani elab metsas, einamaades, küngastes Amb; *raudsipelgad* kusetavad, see paneb `õhkuma Sim; *raudsipelgas* ammustab kibedast IisK

raud|süld 1. (pikkusmõõt) *neli raud`sülda lai tie* Lüg; *kuue jalane on lihasüld*, `seitsme jalane *raudsüld* KJn; *tij mõõt om kolm raud`sülda* Krk; *raud`sülda`ülti`säitsme jala süless* Har

2. (mahumõõt) *kolm raud`sülda puid* Kär; *Vana oli --`oastas`mõisast soand kaks raud`sülda* [puid] Pöi

Vrd raudsüli

raud|süli raudsüld *verst`ol`le viissada raud`sülda* Rär; *ol`l`hammõ`k`auss`määne raudsüli* pik`k Se

raud|taks pl *raud`taksid* (kala) – Kuu

raud|tamm (tammeliik) *roudtamm on õite kõva, talupoja roud* Jäm; *raudtamm on sinine ning`sitke* Khk

raud|tarn *raudtarn* (taim) – Lei

raud|tee variandid: *raud`tee, -tie, -tij, rautte, rautti* rööbastee rongiliikluseks `kümme`aastane õlin, kui `Rakverest läks raudtie; *raudtie`liiprid`onvad`männipuust* Lüg; *paljus see* Taga`mõisa mees *raudteest teeb* Khk; *kui rautted tegemä akati, siis see poger tuli siia* Vig; *Muantie lähäb põegiti üle raudtie* Khn; *rauttid mööda on ju ää minna, kis si sääl rautti pääl`vahki pidas* Saa; *käisid Venemaalt siia raudteed ehitamas* Kei; *kui rautted põld, siis`veeti`oostega* [linu Pärnusse] Pai; *vend oli tal rauttel [tööl]`kuskil seal`Rakvere puol* Kad; *leidsin raudtie äärest kiva* Rak; *mine raudtijid`müüjä* Kod; *minu isa aeg oli rautti`tehtud, isa vedand oma obesega`roopid`järele* Äks; *kui juba need rautted tulid, siis enam ei`käidud`kaugel vooris* Lai; *isa käis rautti peal`sõitus* SJn; *ku me`vuuri`läksime, raudtijid es ole* Vil; *kivitij`tettävet ja raudtij`tettävet* Krk; *mina näe und, et ma kõnni rautti viird`müüjä* Ran; *ma`lli`katsatõist`kümne`aastane, ku raudtij`sihi`aaja tulliva, aeva siist meie nurmest kaits`sihki läbi* Nõo; *Jäi näet roñgi ala?*, *tiä iks vaest rautti pääle magalõ jäi* Urv; *raudtij`pervealodsõ`ollõv`kõik``maaskit`täüs* Plv; *liibri`pandasõ`raudtij`pääl`reitsidõ ala* Se

raudu` *raudu* Kuu Lüg Khk Rid Mär Tõs Khn Juu Tür Koe VJg Plt KJn Krk Puh Har, `raudo LNg Kul

1. *ahelaisse, vangiraudadesse`pandi`käed`raudu* Lüg; *vangid`pañdi`raudo* Kul; *oligi`süüdlane,`pañdi`raudu* VJg; *käe pannass`raudu* Krk; *tedä es saa`valla`jättä,`pañti`raudu* Puh; *suuril`süüdläisil`pañti`kõigil`jala`kah`raudu* Har

2. *raudad alla pane obu`raudu* Rid; *Obo taris`raudu`panna* Khn; *lassin obose teravasse`raudu`panna, see on`talve* Juu

raud|uibu metsõunapuu *vanast tallutedu regesit,`pantu`rege dele`uibust`ehk`vahtrast`talla, aga raud`uibu`pidi`olema* Nõo

rauduma` *rauduma* rauakorruga kattuma *ärä`õled`lasnud* [luisul] `raududa, *sa`piäd`kivi`piäl`ihkma`ja`pesemä, siis`suab`karedass* Kod

raudun *raudus`käe`olliv`raudun* Krk

raudus¹ `raudus Muh Emm Rid Tõs Kei Juu Trm

1. *ahelais`nüid`sa`oled`raudus* Muh; *käed, jalad`raudus* Tõs; *kääd`raudus* Trm

2. (hobusest) **a.** *raudad all, rautatud obu oo`raudus* Muh; *nüid on obone üle`ültse`teravas`raudus* Juu **b.** *rakmetes`obune on`raudus, suurraud ja`päitsed`pääs* Kei

3. püünisraudades *Naa kut rebane raudus* Emm

raudus² `raudus rauapuru luisul *luisk* - - lähäb libedäss nõnnagu iä, pese ärä `raudus küljess Kod

rauduss `raudu|ss g -sõ palgi vara [pane] *sammal* `raudusõ vahele San

raud|vara 1. talupidamiseks hädavajalikud tarbed, mida ei tohtinud võõrandada *raudvara*, see käib `jälle puumaa `külge, põllutöö riistad, äged, *adrad*, *reed-rattad*, *obused-lehmad* Khk; *igäs talus peab olema raudvara*, mõned tööriistad ja loomad Mar; *raudvara oo* `liikumata vara Tõs; *raudvara ei saa* `keegi ära `viia Tor

2. pilt oluline, püsiv vara *ju see* [tüdruk] *jääb kuha* `piale *raudvaraks* VII; *See* [laud] *on selle pere raudvara* Põi; *sij* [saag] *om mul naasõ raudvara*, *naasõesä* `antu² Har

raud|vere|rohi raudrohi *Roudvererohud pidi kahe roudkivi vahel* `katki `pekma, *seda* `mahla `pandi aavale Jäm; *raudvererohi*, sellest saab `jälle teed Kse

raud|viires väiketiir *Raudviires*, *neid ond vähä* `voitu sii, `õigõ tulinõ (tuline) *eläv ljõnd* Khn

raud|ägel raudäke *raudäglaga on obesel* `raske Saa; *raudägel*, *panit raudpulga* `sissi Trv; *vana aja obese es jõvvaki raud* `äkle *vedädä* Nõo; *puuägglel omma*² *ossa*², *raudäglel omma*² *pulga*² Krl; `Mõisan `olli *raudägli*², *perremihil* `olli `puudsõ ägli² Har; *raudägil* om rassõ, *tuuj võtt sügävähe* `sisse Vas; *raudägli*² - - ää² mättid `lahku Lei

raud|jake rauast või raudpulkadega äke *kervestega sai akitud maad*, *raudäge_s* *ole ning puu äge_s tee midagid* Kär; *Ma oli ikka juba kolme* `kümnene, *kui ma esimeseks raudägega* `äestasi Põi; *nüid on kõik raudäkid* Hää; *meil on raudäki ja puuäki* Ris; *raudäke oli vil'la tegemise jäust ja süedi* `lõhkumise jäust Sim; *meil õli kõhe raudäes ja vedruäes* Kod **Vrd** raudägel

raue|kapsas peenestatud kapsas `raue `kapsad on `ilma `keitamatta, `katki `raiutud `vaide Jõh

***raueldama** *rauõldama*, *rauõldõmõ* Krl; *ravvõld|amma* Urv, -õmõ San

1. pöörutama, oksele ajama *süä ravvõldõss*, *süä om alb* San

2. tuikama, valutama *ammass rauõldass* Krl

3. indlema, jooksuaega pidama *Kaasi_ravvõldasõ*², *kävä_hulgani kokku*, *sõss* `rüük²vä, *ajava säänest* `hirmsat *hel'lü* Urv; *kassi*² *rauõldõsõ*², `rüük²vä, *üts tõsõga kokku* `kävve Krl

***rauelgas** pl *rauelgad* rautsik – PJg

raugama `raugama

1. raugema, vaibuma *tuul akkab juba vagaks* `raugama Muh

2. pudenema *see* (mäda puu) `raugab `varsti maha Muh

raugas *raugas* g `rau²ka rauk *vana naiste* `rahva *raugas*; *mis sa selle vana* `raukaga *siin seletad*, *ka tema midagi tiab änam jutustada* Ksi

raugema `raugema Kuu VNg Lüg Jõh Khk Kaa VII Põi Muh HaLo Juu JõeK JMd Kad Trv, `rou- Jäm

1. vaibuma, nõrgenema, hääbuma, kustuma *tuli* `raugeb Kuu; `tervis `rauge *juo vanal inimesel* VNg; `tõine `ommiku *akkasid* `pulmad `raugema Jõh; *tuul* `rauges *ee* Khk; `Meite *vana on koa täna ää* `raugend, *taha asemelt* `välja `tullagi Põi; *tuli akkas imitsemä* `jälle *maja seest*, *siis* `rauges *ära* HMd; `joonud *mehed* `raugesid Juu; *tuli on* `raugemas JõeK; *tema jõud* `rauges JMd; `raugenu (väsinud) *mijs* Trv || *surema niipia kui suand üles tunistata*, *siis oli ära* `raugend Kad

2. lagunema *koolimaja* - - `rauges *ära*, *murispuud kukkusid maha* Kaa; `ärbli *koht oli*, *see on* `raugend VII; *juba see maja akkab ää* `raugema Muh

Vrd raugama

raugnema

raugnema `raugnema HJn VJg Iis Trm Kod, `raugenema RId(-mma) Kei raugema, vaibuma, hääbuma, kustuma *maja põles, aga juba akkas* `raugenema Lüg; *juba meri* `raugeneb Jõh; *tämä on nii* `raugenend, `tahto `puhka Vai; *ahi akkab* `raugnema, *leivad vaja üles* `lüia VJg; *inime* `raugneb, *ku vanast saab* Iis; *tuli* `möllas õte `kangest, *nüüd jo akkab* `raugnema Trm; *tuul on* `raugnend Kod

rauguma `rauguma raugema; rammestuma – Khn

rauh → rahu⁴

rauhkima `rauhkima rahkima – Pöi Vrd rahvima

rauhti `rauhti Khk Krk, `raohti Trv Hls

1. prahvatades *kauss kukkus* `rauhti *parandale* Khk; *aia latt läits katik* `raohti Trv

2. järsult, äkitselt *ta akkas mo kääst* `rauhti `kinni Khk; *sai vihatsess nõndagu* `rauhti Krk

rauhjtass `rauhjt|ass g -a halgas, rabe `rauhjtass puu, *taast ei saa* `lastu pakka; *ku* `rauhjtat puud lüüt, *sõss latt virilähe* Plv

rauk *rauk* g *rauga* Khk Pha Pöi Muh Mar Mär Kse Tõs Ris Juu Kos JMd Tür Pee Koe VJg Trm Kod Lai M Har Rõu Plv, `rauga R(n `rauka VNg Vai), *raoga* Ran Nõo; *rouk* g *rouga* Jäm Rei

1. väga vana, kõrges eas inimene `rauka `lähte keppi najal VNg; *Mis sa* `raugalt `nõuad Jõh; *meite külas vana* `roukasid pailu Jäm; *muidu üks rauk veel* Pöi; *mis tä oo änam, va rauk* Mar; *vanas jäen, nagu rauk* Tõs; *rauk - - tema enam ei* `jäksa kedagi teha Kos; *raugad ei tie enam tööd* JMd; *see on juba vana rauk, temast põle enam kedagi tegijad* Lai; *raugal põle oodata kedagi, ainult surm* Plt; *vana mehe rauk joba* Trv; `katsa `kümne `aastane viijl tüüid tei, *ega siss raogass es saa üteldä* Ran; *ütte* `viisi übeneb neid `nuuri pääle, *mes tä viijl neist vanust* `raukust *nakab kohendama* Nõo; *vana rauk, a elu om viijl kal'liss* Har; *rauga põlv jo² käeh* Plv

2. vilets, vaene, väetike *vasikast polegi, kus sie rauk siis on* Jõe; *Ega varestel* `raukujel *ole midägi nokka otta* Kuu; *ei täl* `raukal *õld jalas ei* `selläs Lüg; *ossa vana rauk, sa oled pailu käind ja* `vaeva näind VJg

raukama `raukama huikama öökul'l `raukab Noa

raukasilla praokil(e) *uks on* `raukasilla; *jädä uks* `raukasilla VNg

rauklema `rauklema käratsema, karama – Mih

rauks¹ *rauks* armetu inimene *rauks tõõne, vilets* Tõs

rauks² → rauts

***rauksima** (nad) `rauksivad krooksuma *konnad* `rauksivad, *kuristavad* Kaa

rauksme → rautsima¹

rauksti raksti *sadas tene* `rauksti *muha* VII

rauksuma `rauksuma, (ta) *rauksub* Khk Kse(-ou-)

1. krooksuma *ennem kond karjub, pärast akkab* `rauksuma Kse

2. *mis sa peaksid paigal* `rauksuma Khk

raun¹ *raun* g *rauna* Sa(-ou- SaLä) Muh

1. kivihiunik, -vare *suured tihed sarabud* `kasvid *seel raunde peel* Khk; *raun oo põllu äärt kaudu* `pandud *kividest* Mus; *úss läks rauna* `sisse VII; *Põld oli kõik* `raunu *täis, kõik põllu pealt nopitud, kogu vinnitud*; *Kits, täma ronib alati rauna* `otsa Pöi; *rauna kivid_o põllu sehes* Muh

2. kivine madalik *see (tulusepüük) on madalas meres - - sii* `raunade *vahel* Mus; *lae läind rauna* `otsa Pöi

raun² → ravvun

rauna `rauna minema, sõitma Har Lei indlema hakkama kassi? `rüükvä?, kassi? lätte `rauna Har; kašši? `sõitava `rauna Lei

raunama¹ `raunama Khk Kaa intensiivselt midagi tegema a. ringi käima `raunab `loomi `otsida, ta_b lõva ju Khk b. naelutama Raunas eese vana elu ukсед-aknad puhas laudadega kinni ning läks tükki ää linna Kaa

***raunama**² (nad) `raunasõ indlema – Lei

raunane raunane raunu täis raunane maa Muh

raunastik raunasti|k g -ku raunane maa selle raunastiku päält es saa midagid `eina Krj

raunik rauni|k g -ku Põi; rouni|k Ans, g -ku, -gu Jäm

1. raun einamaade sihes rounigud Jäm

2. kivine madalik Meri on rouniguid täis Jäm

raunima `raunima, (ta) raunib rahutu olema obu raunib Aud

raus raus VJg Sim Trm, rauvus KJn

1. rautatud obune on raus Sim

2. raudus, ahelais Vang `toodi `kohtu ette, käed raus Trm

-**rausik** Ls kusirausik

rausklema `rausklema vastu rääkima mis sa `rauskled ašata Aud

raustik `rausti|k g -ku Jõh IisR rootsik, roots `Kapsad nigu `raustikud Jõh; `Kapsa `ussid ajavad piad läbi, `jäevad `paljad `raustikud IisR

rautama¹ `rautama hajasalt R eP(-ou- Jäm Han), Trv Har/-mma/ Se Lei, raudata hajasalt Ha, Amb KJn; `rauteme Krk(-m) Hel Krl; `raotama VII Jaa Muh Khn; `raudama Phl, `rou- Emm Rei

1. rautisega varustama `teine lasi paremast `rautada, [läks] kaks `pääva, kui viletsamalt lasi, `rautas `päävaga Hlj; Ia sepp, `rautab ried ja `saanid, nii et on `rautatud IisR; Rataste routamine oli suur töö Jäm; Uie ree peab ää rautama Kaa; `raotab rattud VII; regi tahab `raota, akatasse `tallu `alla panema Muh; Ea sepp routab pæevas vankri æ Emm; need olid need `rautamata rattad Rid; änam jagu `tahtvad ika `vankrid `rautada, vitsad `peale Kse; sepp `rautab ratast Tõs; läksid sepäpaja `rautama vangert Juu; poari pääva iest `toodi nied ried raudata Kos; paksu raud `vitstega -- oli teene (laegas) ära raudatud Amb; `vankert läks `rautama KJn; regi taht ärä `raute, ma lää sepäl rege `rautem Krk; rek'i `rautadass kah, pandass raua `riile ala? Har || pitl raiuma, oma arvamust avaldama temä rauts `vastu ku kivil ja `kirvel Krk

2. hobuse kabjale rauda alla lööma obuse `rautamise `aamer one `kärniline `otsast VNg; `kiera `sipkad `alla, ei ole `ümber `rautama `tarvis akkada Lüg; kui obu `rauta ep lase, `keertasse uul `kinni Khk; Noort looma rautati ikka mitme mehega Kaa; Tagumisi `jalgu mitte `rautada äi lase, tee mis sa tahad Põi; `raotame obuse ää Muh; Noore obuse roudamene aa ermus täbar Emm; siit mehed `rautavad ikke ise obost Mar; obuse raud loksuh all, tahab uiesti `rautada Tõs; `kambris `raotati obosi Khn; [hobused] lasid nii `iaste raudata, võis üksipäni raudata neid Ris; vanast `rautati obust suveks ka JõeK; obune `rautada ei taht JJn; ma lähän sepäle uast `rautama VJg; obust vaja `rautata Trm; teine oiab `jalga, sepp `rautab Lai; virtsakas obene ei lase `rautada KJn; raud katti äräde, oben kuluts kabja ärä, ei saa ääp `raute kah Krk; ega suvel pal'lu obesid es `rautede Hel; ma lähä hoböst `rautamma, mul ei olõ `aigu suka juttu aia? Har; mi vanamiššs `rautass hobösõ ar parebahe ku määne sepp Se; raudsepp, kia raut [hobust] Lei || (kabjaga löömisest) obosed `rautavad `ühteteist, `peksvad `ühteteist `jalgega nõnna, et kas või lihatükid `lindabad Mar; oben tõisel löönü, är `rauten Krk

rautama

3. paelaga kaunistama *ol'lid* `rautud vammussad, `Olstres ol'li kõva sij muud ja Tarvastus kah - - õlmad ärä `rautud Vil

4. ära rautama rasestama, tiinestama *Oli tüdruku ää* `rautand Pöi; *poiss oli tüdriku ää* `rautan, *tüdrikule lapse tein* Tõs; *kaás otsib - - kes ta ära* `rautab Ksi

Vrd rautatama, raututama

rautama² → praotama

rautiaine → raudjane

rautjalg isamees *ku_`košja`miinti, sõss tuu, kes peigmehega üten läis, tuud kutsuti rautjalg*
Urv

rauts *rauts* PJg, g *rautsi* Kse Var *Mih/-äu-/ Khn Aud Tor Hää Sim Pil, `rautsi* Tõs; *raut's* g *raut'si* Saa, *rautsi* Pst *Krk(raudsi)* Nõo; *rauk's* Pst, *rauks* Tõs TÜR, g *rauks*; *räuks* g *räuksu* Aud lühikese varrega vikat rukki niitmiseks *lõegatse rugi, rautsiga `lõikab ja rähäga `tõmmab kogo* Var; *`andis ikke `rautsiga läbi `lüia, rukis nagu pilliroog* Tõs; *`enne olid sirbid, nüüd ond rautsid, rautsiga ju jõuab paelu `rohkem* Khn; *ma ole ikke kõik ää näin, sirbiga ja räuksuga rukki `lõikamise* Aud; *raut's on nüri, ei akka pääle* Saa; *rauks, üks nii pikukene varss oli taga, `seasi vikati `plaani* TÜR; *sirbiga lõegati ja rautsiga rautsiti* Pil; *Rautsi - - olliva `väikse vikati lühikse varrege, kellel koinks otsan olli, kust `kinni `oiti* Pst; *rautsil olli `väike riha ka man, rihage tõmmasit kõrre `sirgu ja rautsige lõit juure `pihta; raudsi riha [on] viie kuuvve pulgaga, til'luk varrek perän* Krk; *Rautsiga niideti rügä ja panti maha vihke kaupa* Nõo

rautsik, rautsik *rautsi|k* Vil, g *-ku* Tor Saa; *rautsi|k* g *-ku* Trv Pst Hel, *-gu* Urv Rõu; *raut'sk* g *`raut'ske* Kam Ote; *rautsik|as* g *-a* PJg Hää Juu; pl *rautsikad* Kul Vän Pil *rautspelgas punased rautsikad `peavad pissama* PJg; *rautsikad `veavad `kõike `mañti oma pesas* Hää; *Siiä_i tohi istu, raudsikute tñjrada, niñ salvav valusti* Pst; *Keväde karu nälläge sööved raudsik* Hel; *siin om pal'lu `raut'skit* Ote; *kusi `kuklasõ? `kandva suurõ pesä, raudsikil ei olõ? pessä* Urv

rautsima¹ *rautsima*, (ma) *rautsi(n)* Kse Var Tõs Aud Pär Hää Pil; *raut'sima* Tor, *raut'sma* Khn Saa, (ma) *raut'si(n)*; *raut'sme*, (ma) *raudsi* Hls Krk; *rauk'sme*, *impers rauksitse* Pst *rautsiga niitma läks rugi `rautsima* Var; *rautsima - - teese `käega `tõmmab rähaga eest ää, teese `käega lüüñb vikatiga* Tõs; *vili lõigatse ja rautsitse* Pär; *`enne `võeti sirbidega, aga me juba `raut'sisime* Hää; *ta lahmib `raut'si mis `irmus* Saa; *rauksige rauksitse rügä* Pst; *rügä raudsits, ku ei ole masint* Hls; *mea ole küll neid `raut'sin, nüid ei raudsi `kennigi* Krk

***rautsima**² (ta) *rautsib mätsima kui sa sula lumega keid, siis ta rautsib ratta ee, lumi akkab ratta `kül'ge* Khk

rautsitama *rautsitama* Tõs Aud *rautsima, rautsiga niitma mehed rautsitasid, naesed `võtsid järgi kõik vihud ärä* Tõs

***raut'sme**¹ (nad) *rautsive kraaksuma varese - - raut'sive* Hls

raut'sme² → *rautsima*¹

rautus *rautus* g *-e* Hlj Lüg Jõh Kos Iis Trm Rõn *rautamine siin käis vahehöl obuse `rautus* Hlj; *`vankri `rautus, sie õli ikke suur `rautus* Lüg; *oli `vankre `rautus, tuli süed kua `tuua* Kos; *Selle eest sai [sepp] tasu, nagu uue ree rautus* Trm; *obese `rautuse vassar* Rõn **Vrd** *rauvutus*

rauvul → *ravvol*

rauvus → *raus*

rauvutama *rauvutam(m)a, `rau,u-, `ravvu-* Kuu RId; *ravvut|ama* T V(-amma Plv), *-eme* Hel San; *`ravtamma* Råp; *raadotama* Kod

1. *rautisega varustama `rauvudetti rattaid* Lüg; *rekke `ravvutamma* Vai; *raadotas vangert* Kod; *mina näin ravvutamada rege, kos es ole sugugi `rauda, kõik pal'lass puu* Ran; *sepp om*

alvaste ravvutanu, `vankri `juhjava, ei käi suguki `õigede Nõo; ra`tiid ravvutedess San; ma vei `va`nkri_ravvutada² Kan; Nu`u² ar`giravva², nu`u² omma_sepä tettü² ja_seppe e`ss pand nää² `otsa kah, tu`ud kutsutass adra ravvutamisess Urv; kõ`lladsõ vä`rmiga ka`stikõnõ, vasidsõ plekiga üle ravvuiõdu, lukukõnõ i`in Rõu; Tsõõri ol`li ravvutamalda² Vas; liinan iks `la`sti `ravtada Räp

2. hobuse kabjale rauda alla lööma Kävin pajass hoost ka `rau,utamas Kuu; nüüd on nied seppäd, kie `üksi `päine `rauvutavad obose Lüg; obone on üväst `ravvudettu Vai; kui lähäd sepäle esimäss kõrd nu`urt obess raadotama, veid sepäle `viina Kod; kuri täkk, es lase ennest ravvute ega viia ka `kuskil Hel; prõlla ravvutap sepp me obesit Puh; tu`u vana sepp tei obese ravva nagla ka esi, ei ole vabriku `nakluga ravvutanu Nõo; sepikua otsan saana külen ol`li `rõnga, kos obõst ravvutõdi Võn; ma ravvudi hõbõsõ vi`il sää`l sepä pu`ul² Rõu; ku sepä mano `miite hõbõst ravvutama, sõss `võõte hüdse² üteh Räp; `kaaskit kusõtadass - - ja ravvutadass (pulmakombest) Se

3. paelaga kaunistama mulgi, noil olliva ravvutedu `kaska Nõo

4. paarituma, sugutama kassi ravvuteve üi`ts `tõisi, ku na röögive Hel; kassi `tahtva ravvutada Ote; märtsi kuu om ka`ssi ravvutusõ kuu - - na_`rõipõ_ravvutasõ_`tihti Kan; radokuuh ravvutasõ_soe_kah Plv

Vrd rautama¹

rauvutus `ravvutus Lüg; ravvutus g -õ Rõu rautamine `Saanide `ravvutus [maksis] `kümme `kruoni ja üle ka Lüg; nu`u² ol`li² õdagu `vankri_toonu² kodu ravvutusõst Rõu **Vrd** rautus

rauõldama rauõldama Krl; ravvõld`amma Urv, -õmõ San

1. kränuma, kisama Ka`ssi_ravvõldõsõ², käävä_hulgani kokku, sõss `rüü`k`vä; Vo`nn la`sk kiviga_neile, ku hä_ravvõldi² Urv

2. pööritama süä ravvõldõss, süä om alb San

3. külmast tuikama ammass rauõldass Krl

rava¹ rava Tõs Khn Pär Hää, raba Var Aud rahu, kari raba - - veest `väl`las, paistab kui mägi, linnud `lähtvad `sinna `puhkama Var; laid oo see, mes rohi peal kasub, mes `rohtu peal ei kasva, oo rava Tõs; Kui tormaga ravadõssõ viib, siis võtab puadi ää ning elust jäeb kua `kergest jõlma Khn; raba, vett on `metmed `jalga vähäm Aud; omiku `vaatab, laev raval Hää

rava² → raba¹

ravak → raavak

ravan → ravvan

ravandik → raavandik

ravane → rabane¹; rauane

ravask ravask g -i magamisase, lavats mu ravask on lagunu Hää

ravass|laud ravasslaud linade rabamise laud – Lei

ravi ravi Hää Hls Krk, p ravvi Urv Se Lut parem, peenem toit küll om nüüd ääd ravi `val`mi tett Hls; külälisel tetäss ravi, küdsädets liha, lüvväss muna `pä`äle Krk; sää`l om ää ravi Urv; sää`l om rassõ el`lä², olõ õi² määnestki ravvi Se; põld küsüss ravvi (väetist) pilt Lut || soust, kaste seenedest `tehtas ravi Hää

raviku pl ravi|ku Krk, -gu Krk Hel, -ke T jämedad, luised takud; takupraht ku linu roobitsets, sõss otsast tõmmats raviku, ni`i `vaese kedräd; ristpalgil `panti sammel vahel, `paklist ja ravikidest kokku väänät lühikse tükise Krk; edimäitse rabamisega tuleva ravike, sää`l om luid täis nu otsa, mes edimäld lüvväss `alla Ran; `puista luu `väl`lä ravikide sehest, ravikit om vaja saena vahele panna ehk võrget tetä Nõo; kui linu rabatass, siss ravike jäävä kolgitse

ravima

`alla maha Kam; ma puistassi ravike ärä, anni setule Ote; `ümbre `tsõõri mulgu `kotsilt om ravikide vai närudega `kiinni topitu, et vett läbi ei lase (viinaastjast) Rõn **Vrd** rabiku

ravima ravima IisR Rid Vig Saa HMd Ann Nõo Har Rõu; `raavima Kul, tud-keskus raavitud Var

1. ravitsema, arstima kui jääd [haigena] `nurka - - kes sind ravib IisR; olid [haiguse] `väl`lä `raavin Var; ravisin `paised küpse sibulaga `terves; kõha võib ravida pihlaku õie `teega Saa; oli sial õeks ja sie siis ravis HMd; oss na mu `aige `majja `sisse võtassiva, säääl oma `mõistusega ravissiva Nõo

2. toitma, söötma ma_lõ ravinu alasi õks `põrsa pudruga_tõist (koerast); no_m laís ravit Har **ravin** ravin Trv, g -a Trm Kod(-b-) Ran Röp Se; raavin Trv, g `raavina Võn

1. purje sirgena hoidev puu vm purje puu ravin käib põigiti `venne `peale Trm; rabinad, niid puud, kos `purje tõmmatse üles Kod; ravina `ümbre nõõri, et puri `sirgu saap tõmmata Ran; `raavinaga `aetasse purje lak'ka Võn; ravin om nii pikk, ku puõ nõud Röp

2. tüüripuu ravin [on] `sopetsalõ pääle pant, kost kääntä? Se

ravistama ravistama Kuu Hlj Khk

1. varistama ennem [rabamist] ravistati [vihke] natuse; kui äda pärast [vaja] `saaja `seemeks ehk leevaks, siis ravistati ää ning `pandi uuesti [vihke parsi] `pæele Khk

2. kohendama, korrastama ravistin sama `viisi vähä Kuu

3. praguliseks kuivama või kuivatama Kevadine tuul ja päiv ravistavad kaik puu `riistad `arvaks Kuu; puuriist ravistab ruttu Hlj

ravistuma ravistuma Jõe Kuu

1. praguliseks kuivama `paadi `lauad ravistuvad `lohki, paat ravistub ära Jõe; `Tuober_õ ärä ravistund, `täüdüb ligu `panna; Ega sie pali nii ruttu ärä ravistu, ku `tuule kääs ei ole Kuu

2. haiglane olema Olen tänä vähä ravistund Kuu

ravitama¹ ravita|ma Äks, -mma Vas

1. söötma, toitma perenaene ravitab inimeisi; pal'lu `loome, siss ravitavad neid nõnna et Äks

2. tegema, valmistama lähme `süia ravitama Äks

ravitama² → praavitama

ravitsama ravitsama Saa Kod Trv hajasalt V(-mma)

1. ravima üks `tohter õli alate, kes täädä ravitsas Kod; `aiged ravitsama Trv

2. toitma, söötma `pernaanõ läts tsiku ravitsamma; kiä esi süüä is saa, tuud piat ravitsamma Har; jovva ai_ma_ka `kõiki nälätsiid ravida? Vas; hobõsõ? `jäiki ravitsamalda?; lää `kaija ravitsamma, lehmä jo inisese Se; ravitsat sa `põldu, põld ravitsass sinnu Lut

3. tegema, valmistama toedusid ravitseb pidu `vasta Kod

Vrd ravitsema

ravitsema ravitse|ma R(-mma) Jäm Mih/rabi-/ Vän Hää Juu Kos JJn VJg Iis Trm Kod Ksi Plt KJn Ran Nõo, -me Hls Krk(-m) Hel San Krl; ravitsõm(m)a Võn Har VId; raavits|ema Ans Khk VII Jaa Põi/-oa-/ Käi Rei Lä Tõs Ris HMd Juu Amb JMd Pee Koe(-ua-) Sim, -õma Khn

1. ravima, põetama mina ravitsin täädä `nindagu `surma `tunnini VNg; tal piab ikke üks - - `aitaja `juures õlema, kes ravitseb Lüg; `tohter akkas `aiged raavitsema Khk; niid raavitse nii `terveks seel `aigemajas Kär; Roavitsend vana `terveks `jälle Põi; kos `aigedemajad on, seel on alastaja õed ka, kes neid muidu raavitseb Käi; `tohter `olla teda koa raavitsend, aga ei saa paramaks `ühti Mär; `Põldel oli neid `pekstud mehi raavitsetud Vig; `aige tahab raavitseda, muđu soa `terves `ühti Tõs; luym ehk ka inimene `aige on, siis peab tend ravitsema

Hää; `terve talve raavitsesin `loomi JMd; *nemad ravitsesid `endid suvel VJg; ravitsen oma emada Iis; näväd `niiskesed ravitsejad Kod; sijj käib iki toherdamas ja ravitsemas KJn; kui ästi ravitsede, siss võib sijj lehm viijl `tervесе kah saada Hel; saat üte alastaea õe, sijj ravits mu `aasta `aiga Ran; üits [naine] `olli, tuuj ravits toda `alba `aigust Nõo*

2. söötma, toitma `tuhlete varal ravitsen end Kos; *ravits külälisi Krk; ravitse latse är[?], siss mine `mõtsa `tühve Krl; läts `ussõ hobõsõid ravitsõmma Har; min ravidsõ ar hopõn Se; lätsi obõžit ravitsõma Lei*

3. talitama; kohendama, parandama *se da tuleb natine raavitseda Khk; eks ma tegin `süia ja ravitsesin `loomi JJn; `juotu ruavitsema (ette valmistama) Koe; eks õle seda ravitsemist küllalt Iis; `riidid vaja ravitseta Trm; ta akkab tubasid ravitsema Ksi; sa piat tat iki ravitse, muđu ta laoss sul periss ärä Krk; ma ravitsõsi anoma ärä Võn; tõsõ[?] olli mõtsah haaña man, `pernaanõ ravits kotoh Plv || noomima las ta tulla, küll ma ta läbi ravitse Krk*

Vrd ravitsama

ravitsus *ravitsus g -e Tõs/raa-/ VJg Iis Trm Plt Hls; ravitsu|ss g -sõ Krl Har Rõu Plv*

1. ravimine, põetus *kis `aige oo, se tahab raavitsust Tõs; `aige ravitsus ei ole ia tüe VJg; `aige om ravitsuse all Hls*

2. söötmine, toitmine *kas tuuj mõni ravitsuss sul om, ku hobõsal retel alasi tühi Har; `hirs kõl'li_tahn terve_ravitsussvahe[?] (söögivahe), a tüü es `laabu kohegi[?] Rõu; ravitsuss tul'l pal'lo `masma Plv*

raviunu *nud-kesks raviunu paranenud raviunu kõtt om Lei*

-ravvagu *Ls jalgravvagu*

ravvahutma *ravvahutma kräunuma – Lut*

ravvan *ravvan Kod Pst TLä, ravvah Plv Vas Se; ravan Hls rautatud vai edemält õlid riid ravvan, `paanti tall pulgadega `alla Kod; `käämise obune oli ravvan `uhkuse peräst Pst; obene nürin ravvan ja obene ei saa kudagi `kõndi Puh; `talve piäp obene terävän ravvan olema Nõo; suvõl olõ_i hädä olla[?] hobõsil ravvah Se*

ravvane → rauane

ravvatama → rauatama

ravvetama *ravvetama*

1. rautama `minti rege ravvetama; *obune tahab ravvetada Hää*

2. sugutama – Hää

ravvol *ravvol Plv Räp, ravvõl Rõu, ravvul Lai indlemas, jooksuvaega pidamas kaßsid käevad ravvul Lai; Ravvõl `käämise `aigu lätsi_kõik' esädse_kotust är[?] Rõu; kui kaßsi_ravvol käävä[?], sõss nää_tänitäse[?] õkva ku `väikese_latsõ[?] Plv; `küündle kuul kassi[?] `rüük'vä - - ravvol käävä[?] Räp*

ravvun *ravvun Kod, ravvoh Räp; raun Krk*

1. rautatud nüid om oben raun Krk

2. raudus, ahelais vang `viidi ravvun Kod

3. piltl purjus *Oll õigõ kõvastõ ravvoh Räp*

ravvutus → rauvutus

ravvõldamma → rauõldama

ravvõndama *ravvõndama kräunuma ku kassi[?] ravvõndasõ, [siis] tõsõ kuu nakatass `atru `säädmä Urv*

reastikku `reastikku Jäm Kse Var Plt, `riastikku Kuu Tõs Rõu, `rõjastekku Rid ridamisi Siis `temmati kalad `vardast `riastikku üks`toise `pääle, ega segamiste void ajada Kuu; `seisvad

reastiku

kõik rōjastekku Rid; [linad] istutati kõik `reastikku Var; kured `lähtväd sügisi naa `riastikku kõik, ühüs rias Tõs; puud on istunud `reastikku Plt; kõik ilusahe `riastikku säet nigu `soldani? Rõu Vrd reastiku

reastiku `reasti|ku Khk Rei Kse Hls, -gu Puh; `riastiku Iis reastikku mehed `seisid sääl `reastiku Khk; poisid tulevad `reastiku Rei; `seisivad kõik `riastiku sial Iis; puu om istudet `reastiku Hls; pane kausi `reastigu Puh

reatama `reatama Rid Hää Plt ritta laduma kilud on ju kõik `reatud `tooside `sesse, aga räimed `pandi nisamma, seal ei old `reatamist Rid; `tehti `reatud `silka, kui oli `värsked `toodud Plt

rea|tähed pl (tähtkuju) reatähed olid ning sööl, suur lasu `tähti ühes koos Khk

reba reba Pst Krk kärsitu, peru *peerušk tuum om, `irmus reba; mis sa nõnda reba oled Pst; reba obene, kole `vahva mineme, ei lase `pääle `istu kah Krk*

rebad pl rebad IisR Hää Kos KuuK Amb, rebäd Juu; gpl rebade Jõe Mär Tor Nis Kei Hag Tür Ksi Lai Plt, rebäde KJn(rebadi) Vil Hls, räbade Mar Aud, rebete, rebäte Kod, rjõbadõ Khn

1. kehapiirkond puusadest allpool, reite ülaosa (hrl koos sõnadega *peal, peale*) kui moni `oige `püksid rebade peal käib, siis `üelda, et `vaata kus ledupüks lähäb Jõe; Rebad `teisel `piened kui `piibu ora IisR; püksid oo räbade peal Mar; Rihm kadun, püksid laskuvad vägisi rjõbadõ `piäle Khn; poisil oo püksid rebade peal Tor; ära pane `sõukest liiret `sel'ga, rebad `paistavad kõik ära Hää; püksid -- vaond `alla, rebade `piale Nis; nüid sui palavaga täis `veltsed püksid `jalgas -- et kas `audugu rebäd ää Juu; undroka paalad `lasti lähnud, undrok rebäte `piäle `lanknud Kod; püksid rebade pial, akavad maha kukkuma Ksi; käib `piäle püksid rebäde piäl KJn; püksid om rebäde pääl Hls

2. jalg, koib Kellel pikad rebad, nüid öeldi `pantava kroonus `ratsamesteks; volks, volks `viskab oma rebasi Hää; rebäd ole ike all [hobusel] Juu

rebadel, rebadele rebadel IisR Jür Koe Kad Iis, revadel Amb, ribadel Hlj Vil; rebade|le Jõe IisR, -lle Amb rebade peal(e) `püksid vajuvad rebadele Jõe; Kui kõht `lahti, siis `mutku `juakse aga, `püksid rebadel IisR; püksid läksid rebadelle Amb; küll sie vast on lohakas, käib `pialegi sielik rebadel Kad

rebakas rebak|as g -a rebasekarva juhtnahast `saapad, `jooksime sial krobedas lumes, et kritseldas `irmsast selle `pialmise pinna ära, läksivad punasest, olid nagu rebased - - punased kui rebakad Lai

rebakil, rebakile rebakil Mär; rebaki|le Kuu Mär Lai, -lle Sim Lai rebadel(e) sul_o püksid rebakil Mär; püksid vajuvad ju rebakille Sim; mõnel vanal mehel ka olid püksid rebakile vajond; lödapüks käis püksid rebakille Lai

rebal rebal g -a räbal eks ne `olled `paljad rebalad, vai neist enämb midägi järele jäi (kalavõrkudest); Oda üks rebal `permandu pesemise jauks Kuu Vrd rebalas

rebalane rebala|ne g -se räbalane `Vergud `ühte`puhku `läksid jo rebalaseks; Küll üks mies_o rebalane nähä `toiste `hulgass Kuu

rebalas rebal|as g -a räbal – Kuu Vrd rebal

rebama → ribama¹

rebane reba|ne g -se Jõe VNg IisR Vai eP(rä- Var Aud); rebäne g rebäse Kuu Lüg Mar Tõs Khn Juu Kod KJn Vil M(n -n Krk) T V(n repän, -ñ); `repan g `rebase Lei

1. koheva sabaga koerlane (Vulpes) vaest `talvel saab jäneksi ja rebasi ka, tulevad üle jää `seia Jõe; kaval `ninda kui üks rebäne Kuu; rebast `püüeda `raududega VNg; rebasil on `kallis

`nahka Vai; rebane oli meite kuke täna ää `purgend Khk; käis rebasi `laskmas Kaa; kes kahe`keelne inimene on, seda ütse kahe `peaga rebaseks VII; Rebased olid sii mõne `oasta eest puhas `kärnas Pöi; kus sa neid kätte said, rebane ju kaval Muh; Naakut rebane roudus (meeleheitest) Emm; rebasid `metses küll Noa; inimese `kohta koa - - nii kabal kui rebäne Mar; rābane notib nad (kanad) maha `puhtas, vādasid `poegel Var; rebasel oo pikk ānd taga nagu va viht Mih; `erku ei saa kätte, pikalese rebase pūiab küll `kinni Hää; küpsetab nagu rebane siifikat tunamullusel tuleasemel (tulust töötegemisest) Saa; just kui suur kahe `erssega rebane, kierutab ühest kohast `teisi (kahepalgelisest) Hag; kütid āvitasid rebased āā Juu; rebane käis `vaatamas, kas kukk laulab JJn; rebastel on augud ehk `kuopad, kus nad elavad VMr; nägin rebast juaksmas, no küll `silkas Sim; See on neske ümber nuka riakimine vai rebase tegemine, et nüid teine kõhe aru ei sua Trm; rebāsel on mānguplātsid, kos pojad māngāvād Kod; rebane tiib augud maa `sisse Āks; `ammad ireville kui surnd rebasel Plt; ta om kaval oma kõnege ku rebāne kunagi Krk; rebāne ja tõhk murd kanu Hel; naeste`rahval olna tuvikese tasauss ja rebāse kavaluss Puh; rebāne `võtma küll kana vil`lāst `kiinni, karana vupst ja vupst kanale `jārgi Nōo; rebāne `vahte puu all, me oma kirriv kaās ofl puu otsan Vōn; sa oled ōka verrev ku rebāne San; `juuskjal rebāsel riisik suun, paigal `saisjal ei midāgi vns Krl; repān ūtskōrd `riihhe `tarrō lānnū? `sūūiki `nuuskma Har; [lina] verevāss lānnū? kui rebāne Plv; `jalgo `vaihhōlt tul`l repān `ōkva`kanna `võtma Vas; Sai mijs rebāsega kokko, vōit tuu pāale ja sōit edese Rāp; ma? olō? nii kavval` ku repān Se; `repan kanu murd Lei || adj rebasekarva ei ōle kõllane, ei ōle punane, `niiske rebāne one Kod

2. tegelane māngudes jõulu`laubā `ōhta `tuodi `ōl`ga pōrandalle, akati rebast `māngima Kad; rebāse istuve pesān, ūits om `keskel, kes pūünāb ja kui ta `ütlep: rebāse pesāst vāl`lā, siss peave kikk pesā vahetama Pst; rebāse`pūidmine, s_`pañti kabel` jälle silmusside ja tõene pañt tõeselt puult tõese jala `pāale ja siss säält rebāne käis `ūmbre TMr

3. õlgedest vihk, nuust `õlgedest rebased - - `pandi `kuskise vahele, et tihemaks lõõb Khk; Tuhlireika rebane tehti ikka nõnda kuie tolli jāmune Kaa; tee rebane, topi [katuse] murre `kinni Pöi; sõsused sured õlg rebased `pandi katuse ja palgi vahele, siis pole saan lund `sisse tuisata Phl; rebane, `õlgest tehāsse, `seotse kahe sidemega `kinni, pannasse katosse `alla Mar; õledest katusa āār on rebane Ris

rebase- rebase- vahest `einad `lāhvad punasest `suure `saoga - - rebāse`karva Lüg; Täna on ia rebaseilm, rebane magab lageda pial, saab `āsti ligi `menna IisR; Leit just rebasekarva punane Pha; Rebase`nahkne kasukas oli soe ja oli kallis, see oli suurde ārrade asi; Vanal olid rebaserauad, `pandi `talve rebase `jālgede `peale lume `alla Pöi; mestel `ollid rebase`nahka mūtsid Muh; Ta vettis mei koera rebasepilliga āā (tappis rebasemürgiga) Rei; libauñt oli pisike, rebasearulene Noa; rebāsenahad oo `kallid Mar; rebase`jahti lubati pidada Tor; rebāsepaalad `pantse kõvass mua `külge `kiinni, rebāne lāhāb paalte `sisse Kod; rebase`karva linad ei ole iad Lai; vanast olliv rebāsepātsi, nüid õigats rebāsepilli (mürgist) Krk; `talve olliva `jōukambil mestel rebāsenahast mūtsi; kas sul om ka rebāse`nahka kraed Nōo; ma`pañni rebāseraua kadajustō ūless Har

rebase|hain rebāse- Har, rebāss- Lut (taim) rebāse`haina ma olō kuulu? Har

rebase|hein rebase-ein (taim) – Hää

rebase|händ -ānd Khk Vig Var Mih Tōs Aud Krk, -hand Plv (taim) rebaseānna `seemid `toodi Khk; rebaseānd ehk māndjalg oo ūks Vig; rebāseānnād, ūks rohe, vāhā kuuse `moodi

rebasekakk

Tõs; *rebaseänd*, `lammal võitis villa `lahti, *obu ikke sööb tänd* Aud; *me `õikame rebäseännäs neid `lilli, mis üless kasvave ku rebäseänd* Krk

rebase|kakk 1. *rebasemürk Mõni tappis `naabru `kuera ka rebasekakkuga* IisR; *rebasekakk võtab koera ää* Muh; *rebasekakud on kihvtised* Kos; *rebäsekakk - - `antse rebäselle* Kod

2. (arstim) *rebasekakk, pruun tükk, `nuaga `kaabiti, `anti ka `luomadelle ja inimistele* VNg; *kui sihest valutas, `vööti riibati rebasekaku vett* Khk; *rebäsekakk, sedä `anti `loomele `sisse, kui loom ehmätäs* Tõs; *rebasekakud, kõva, ümmargune nagu nüöp, kange aisuga - - `pändi viina `sisse ja `võeti kõhurohust, arjakad tõid neid* VJg

rebase|laik *karukold Pärjad `tehti kuuse `okstest, poola `okstest, rebase`laikudest; Rebaselaigu raants oli kena, just kut rebase änd oli kerstu peal* Pöi

rebase|liiv *teat punakas liiv `nõmmede pääl on `pienike rebäseliiv* Lüg; *va punane liib `olle rebäseliib* Mar; *nihuke punane liiv, rebaseliiv `öldakse olevat* Juu; *rebaseliiv `kange tuulega `tuiskas kohe teisest kohast `teisi* Koe; *kus rebaseliiv, `mulda peal vähe, sial vili ei kasva* Sim; *rebaseliiva muad, sial muud ei kasva kui määnd* Trm; *kui `küändmisega kollane `väl`la tuleb, siis `öldasse, et see oo va rebaseliiv, selle sees iast ei kasva* Lai; *va punane rebäseliiv, sij ei kannu kedägi* Krk; *tuü om rebäseliiv, mis `ilma `aigu `küändä, säält ei ole midägi `saada* Kam; *rebäseliiv om `sääntsen palon, kos pedäjä mõtsa_kasosõ?* Kan

rebase|pael *rebase-, rōbase- püksipael – Mih*

rebase|raided pl (taimed) *ummurad on rohelssemad, rebase`raided on `koltsemad* Rei; *rebase`raided, tehasse `kraantsi kirikus vahel* Lih; *rebase`raided kasuvad rabas aru `kohtas* Kse

rebase|raik *rebase- Lei, rebäs- Lut (taim) rebäs`raikõst `säetäss vanikit* Lut

rebase|reined pl *rebase`reined (taimed) – Emm*

rebase|rohi 1. (taim) *rebaserohi, sedised pitkad, kasuvad maad `koutu, lehed pised pinnad* Jäm

2. *rebasemürk rebaserohi, see oo kihtine, sii meto `lehma surid sellega ää* Mar; [ähvardades:] *ma anna sul - - rebäserohi `sissi pimmel* Krk

rebase|saba (taim) *rebasesabad, suured nupud `otsas* Jäm; *rebasesabadel rippuvad jämed nolgid `alla* Muh; *rebasesaba kasub `aasade peal* Mär; *minu karduled seda rebasesaba täis* Tõs; *pruunid rebasesabad õitsevad sügisi kava* Saa

rebastama *rebastama* Jäm VII Jaa Pöi

1. *vastu rääkima rebastab oma `suuga `vastu, ep taha mitte tiha* Jäm; *Pisike kut põrnikas, äga nõnda `oskab rebasta joba* Jaa

2. *lobisema, latrama poiss rebastab muidu* VII; *Mis sa pärisest `peale rebastad* Pöi

rebaste *rebaste* peal *rebadel püksid rebaste pial* Trm

rebelemä *rebelemä rübelema, püherdama siga rebeleb poris* KJn

rebemed pl *rebemed* HMd Kei *rebad püksid vaovad `alla, püksid on rebemete pial* Kei

rebemä *rebemä rebenema, kärisema rebes `lohki* Kuu

rebena pl *rebena* kõrned *ku `rasva kõrvetetse, siss jääve - - rasva rebena `järgi* Pst

rebendämä *rebendämä* Kod Nõo *rebastama rasva keta rebendäb `lohki* Kod

rebenema *rebene|ma* Jäm Khk Muh Mar Mär Han Tõs Saa Ris(reve-) Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Trv, -mma Lüg Vai, -mä KJn Puh Nõo, -me Hls, -mme Krl kärisema, katkema *mul rebenes särk `lohki* Lüg; *kui `liiki ei ole, siis `seili rebenõ `äärest* Vai; *ta `kandis `riidid niikaua, kut nee rebenesid* Khk; *püksid_o nõnna ää rebenen et* Muh; *parem võib `vatsa rebeneda, kui übä `toeto järele jääb pilt* Mar; *alusseeliku pael läks `kaiki, rebenes maha* Mär;

`pastla paalad rebenesid kätti Saa; `ömlus rebeneb `lahti Ris; sitsi riie rebeneb `kergesti JMd; kulund riie rebeneb Trm; undrok `persess ärä rebenend Kod; võtame nii täis, et vats rebenegu piitl KJn; püksi om `kintse vaheld är rebenu Trv; pudeve rõõvass rebeneb Hls; ku kañepitse keedse said, siss said ike keedse, võesit `kuurma `kiinni tõmmata, ega `kaški_s rebene Nõo; rõvass oll är kakenu, rebenü Krl || lagunema see ka ärä revenen, `sakste elumaja Ris; vana aed rebeneb ää Juu Vrd ribenema

rebestama *rebest|ama Ksi Plt, -ämä KJn; revest|ama Hlj VNg Jõh IisR, -ämä Kuu(revä-) Lüg Nõo rebenema panema; rebendit tekitama Poiss revest henes `püksüd `lohki; Küll sa void igä `palju `süüä, sina küll revästäd `hendäs ärä Kuu; tarisin `laiva köit ja revestasin enese ärä Hlj; Revestas enesel kõhu `kelme `katki Jõh; Mis piaks rönima `müüda puid ja `püksi revestama IisR; pane kleit ette `vaatlukult `sel`ga, et ära ei rebesta Ksi; ma ei `lõika, vaid rebestän KJn; Suur tükk revestäb suu vns Nõo*

***rebetama** *rebetämä Kod; revet|ama Hlj Jõh IisR Sim, -ämä Lüg rebestama panen `suure pala kõri, eks sie revetä mu suu `lõhki siis Lüg; `Katsu, et ei revetaks `aava Jõh; `Raske `tüüga ole siin küll `ennast revetata saand, mis ime_s, et `suoled kubemes `käivad IisR; ära end ää reveta, ta on ike `raske [tõsta] Sim; rebetäb `katki uava Kod Vrd revitama*

***rebeuma** pr (ta) *rebeuss rebenema rebeuss `vällä Lei*

rebima *rebi|ma Jõe VNg Ans Khk Jaa Muh Mar Mär Tõs Tor Hää Saa Ris Juu JMd Koe VJg IPõ Plt Trv, -me Hls Krl; rebimä Kuu Lüg Vai Kod KJn Puh KodT, da-inf repi[?] Vas*

1. tükkideks, katki kiskuma *`hülged rebiväd [võrgud] nü ärä kohe Kuu; sie kuer õli maru `taudi, miks tä siis oma [peremeest] nda `metsikult rebis Lüg; miä agan `permando `riied rebimä Vai; ta rebib mo `riided `katki Khk; püksid_o `katki rebit Muh; rebind selle kleidi puroks Mar; rebis ikke tüki `väl`la Mär; koer rebib teinekord `lambal pool `kõrva ära Saa; poisikesed rebivad üksteise `riided `lõhki JMd; sie paber on `katki rebitud Iis; jää rebib `võrku, rebib võrgud ära Trm; rebi siält kül`jess ivake Kod; kätti rebivad `riided Plt; rõõvada om katik rebit Trv; pal`lu pappert om puruss rebitu Puh; tiä rebisi papõrd Krl*

2. a. tirima, tõmbama ärä rebi minu, ma ei tule Lüg; poiss rebis mind tuba Khk; eenatuudid, nee rebiti üles elu `peale Muh; mis sa moost rebid, [õeld, kui lapsed] akkavad riietesse `kinni ja `joosvad järele Mar; mis sa rebid sest koera sabast Tor; teene inimene rebib teesega, katsuvad `jõudu ja rebivad Juu; mis sa sest lapsest `ühtelugu `sülle rebid Koe; ärä rebisid (varastasid) laudlinad kõik Kod; poiss rebib vaest tüdrekud KJn b. ronima ma rebisi puu `otsa Jaa; lapsed `kanged puu `otsa rebima Tõs; poisid rebivad aia pääl Hää

3. vaevaliselt liikuma, komberdama taal om ka `tervüss läbi, `jalgu pääl repi[?] iks joud viil Vas

rebisema *rebisema rebenema, kärisema püksid rebisevad; rebises `lõhki Pil*

rebistama *rebistama Iis Pil rebima, käristama rebistas `katki `riide Iis; ega me_i tiand, et seda [rätti] ei tohi rebistada Pil*

reboma *rebo|ma, -maie rebima, kiskuma `lapsed `tievad `kuerust ega `seisa `paigal, [siis õeld:] ärä reboga `ühte `puhku Lüg*

rebu¹ *rebu (-o) R uus Khk VII, hajusalt L(rä- Hää), K I T Urv Röp munakollane Muna läks `katki ja rebu juoks `väljä Kuu; igal munal on rebu sihes, rebust tehasse `kookisid Khk; rebu seest vedel alles Mär; muna räbu ja muna `valge Hää; rebo laob ää, muna on vana juba Ris; `valge on `ümber ja rebu on sies JõeK; muna rebust tuleb `välja kanapoeg JMd; mõni rebu `karva obune on küll Sim; sel munal on kaks rebu Iis; värvul - - til`lokene rebo ku sil`mä terä Kod; muna `valge `peksti vahule, rebu kua klopiti ära Lai; kõllane on rebu ja `valge on `jälle*

rebu

pi'l'v Vil; muna `pi'l've mia es süü, aga rebu sein Ran; tuju kana munes suure rebuga munne Puh; rebu `keskel om serände vähä mustemb täpp, toda kutsutass kikka aste Nõo; munal om `valge rebu (munavalge) ja verrev rebu (munakollane) San

rebu² rebu S Kse Juu Plt, rebo Mih

1. kirju, täpiline öökull on alli pruuni rebu; kiribäd talled, rebu `palgega Khk; Üks kaas oli must, teine musta kollase rebu, rebul kassil olid pojad Kaa; rebunina, rebu `näuga (tedretäppidest) Pha; Ma tahasi ka sõhuksid rebusid [kanu] soaja Pöi; `meilgid oo sehuke all rebu obu Muh; rebu - - möni obune sihane tihe `kirju Emm; Sool on sõhune rebu kleit, naa et silmad kustuvad es, kui vaadad Käi; rebu riie oo `mitme kirjaga Kse; rebu kana loksuh juba kolmat `päevä Juu

2. kollakas vms värv rebu loom on alligas Khk; kui akkab `talveks menema, siis_o litu jänes `valge, muul aal ta oo rebu Muh; iirud obused, põle nad jüst üsna `valged old, rebud `karva oli, vanuigi läks `valgeks Rei; rebu liiv ei ole mitte ea Juu; see oli rebu savi, pude ja kollane Plt

rebu³ rebu Saa JJn, rebo Vai rebane mie mänin rebo `nahka `müömä `linna Vai; rebu läks nõnda kui jalad `vilpasid Saa; rebu oli tuld täna `üesse lauda ukse taha JJn

rebu⁴ pl rebu² kangapoolid – Har

rebukas¹ rebukas rebane rebukas viis sii kanu ää; rebukas sõi teese noore [kana] ää Juu

rebukas² rebuk|as g -a Jäm; rebokas Kod kollakas rebukas, pigem `valge `võitu Jäm; tämäl on `niske värv, rebokas Kod

rebul rebul lagunened – Hel

rebule risakile, lagunened oone om rebule lännü San

rebulene rebulene Var, rebo- Mih kirju mõltsas on `koltse kirju rähn, rebulene, kirju või rähmilene Var

rebune¹ rebu|ne Juu, rebo|ne Vai, g -se munarebuga koos sie `vaagen on munarebone, sie `tarvis `pessä Vai; suu on sul kollane nagu kana rebune Juu

rebune² rebu|ne g -se kirju, täpiline üks kana munes rebused munad, tumed kollased munad ning ergud punased täpid pial Pha

reburada → riburada

rebu|raigass -raigass Plv, -raegass Ran Nõo, g -`raika = rebu|raik rebu`raika om pikä, maad `müüjä läävä edesi Ran; Reburaikist sai iks vanikit tettüss, kui möni pidu ol'le Nõo

rebu|raik -raik Nõo Kam Ote San Vid, -raig Har Röp karukold vanast tetti reburaegust vanikit Nõo; reburaik - - mähiti au `värjide `ümbre, kui muid `lil'le es ole keväjä Kam; ku na lume alt `vällä tulliva, siss neist tetti vanikid, reburaigast Ote; musta `maaga saa õks rebu`raiku kätte, ega na ärä ei kulatu? Har; reboraiga_ `kašvi mõtsa all, maad piteh - - lätsi kui kavvodahe Rõu; `mullõ opõti rõnna `haigusõ ruuht, räbo`raiku `kiütä Vas; Ku kari läts edimest `päivä `mõtsa, siss `panti reboraiga? `lehmile `ümbre `sarvi, siss `lehmä? pelga_i `nõida Se

Vrd reburaigass

rebutama rebutama Trm, rebo- Kod

1. hoolimatult ümber käima uus undrukas aripäavalgi tõsel kääs rebutata, rebutand jo `äägi tõše Trm

2. jahmerdama ei lahe tõesel kõnelda, rebotab Kod

rebä rebä vihk (pea alla panekuks) õle rebä LNg

***rebähtümmä** imperf (ma) rebähtü haarama, krahmama Ma puttu `puuhtõ, rebähtü `raaga, et rebäne kätte saassõ Röp

***rebästellemä** (sa) *rebästellet* haarama, krahmama – Se

***rebästämä** (sa) *rebästät* haarama, krahmama *sa taah nigu rebästät* Se

rede *rede* g -me, p *redent* RId; *redem* g -i VNg Lüg Vai redel **a.** ronimisredel rönisin *redemi* `müöda üles lakka VNg; *ei öle redend, ei saa üles* Lüg; `tehti *rede, `mendi üles `korstna* `pühkima Jõh; *miä kabusin redemi* `müöda üles Vai **b.** vankriredel *redemed* olid kahepuol, `otsa_i old `vankril VNg; `vankri `rühjäd, *nied `oiavad redemed üleval* Lüg; *Redemed õlivad* siis `vankri *kere asemel kahel pual* `rüngädä nõjal ja `neie vahele siis `lauditi kuarm `päälä Jõh **c.** rõuguredel `pannasse `nelja `pulkased *redemed, kaks tükki `vassakutte, siis pane* `sinna [vili] `pääle `kuivamaie Lüg; `välja ein `pandi *redemi* Jõh **d.** sõim `pitkad *redemed õlivad* `mõisa `tallis `müöda `seinä, *siis obosed `sõivad egä üks omast* `latrest Lüg **e.** redelitaoline tõke `kapsa aid *tehasse ka redemettest, `talvest `võeta ära* Lüg

redel *redel* R eP M(-l'; g -e) TLä, *retel'* (-l) Hel T V, g *redeli*; `retli g -me Kuu

1. kahe külgpuu ja pulkadega ronimisvahend *Kadust* `täidüb igä pikke `retlimegä *parandada* Kuu; *redelil on* `pulgad ja `kõrvalpuud Lüg; *Redelid* `viisid tua ja `lauda ja `tal'li lakka IisR; *ära ming redeli* `pæse Jäm; *Vehematel purjulaevdel aa masti minemeseks tehet* pulkadest *redelid* Emm; *kus_se laudi redel oo* `viidud siit Mär; *maja ehituste* `juures tuleb `seuke *redel teha, et ülesse saab* PJg; *ronin möda redelid üles* Ris; *redelita ei soa lakka* Juu; `talledega *lammas jääb nagu redel, kui ei anna ivasi* JJn; *Katusse redel on teine, konks on* kül'les VMr; *astu redeli pulga* `piale ja *siis ulata minu kätte* Iis; *Uue laada lagi on* `kõrge, *selle jaust piab pika redeli tegema* Trm; *ronib redelid* `müüdä ku kašs KJn; *lүүй pulk redelisse* Trv; *mine redelige üless lauda pääle ja* `viska *lehmile* `eimu `alla Hel; *kui kül'le luud väl'län, siss üteldi et, kõhn kui redel* Ran; *mia tulli laold* `alla *kõige lao redeliga* Puh; *temä oless võenu peeldele mulgu* `sisse `laske ja *pulga ka panna sinnä, oless retel valmiss* Nõo; *koess ma pimesi redelit* `müüdä *minnä saa* Ote; *vanast kävve ütte viisi redelige üless* San; *Sa panõ_retel' kaartõ ala*?, *mis tä tan väl'län ligunass* Urv; *su imä tõi mullõ onõl kulladsõ redeli* Krl; *redeliga võimi* `korssnat kah `pühknä *minnä* Har; *tuy poi* `hindä är?; *ol'l ripakulla* redeli *külehn* Rõu; *nuu?* *käümü?* *redeliga* tarõ *pääle* Plv

2. samalaadne muuks otstarbeks kasut ese **a.** vankriredel lakkalise `küljes on `vankri redelid `kinni Jõe; *Pane* `retlimed `vankrile `pääle, *lähäme* `heini `tuoma Kuu; *Nied* olid *nisukesed* redelid, *mis* `pandi `vankri `piale `sõnnikuveu ajast IisR; *rataste redelid* - - *muda* `väätase redelitega Khk; *sitaväo redelid, nee lüiakse niisamma* `laudadest kogu Põi; *puust* `vankrel on redelid rõugude vahel Ris; *rõögud on* `längus ja *nende pial on redelid* Kos; *niisamate* `pañdi redelid `rungade vahele, *ei õlnud seal kiñnitust kedagi* Trm; *redel* `tehti `enne `tihke `pulkadega, *oli pal'lu tööd teisega* Lai; *kaits redelit om ütäl* `vankrel Trv; *rataste redeli peelde* `sisse `lasti oherdiga mulgu, *sinnä tetti* `sisse *ümäriugu pulga* Nõo; `vankri *retel* `ol'li varvust Ote; *ratta redeli*? - - *puu_pandass viil redelde pääle, to_m niu raamistik inne* Urv; *vingerdiga katõlõ peebele mulgu*? `sisse ja *hõõriku pulga_kah ja sõss om retel* `val'miss Räp; *ratta redeli*?, *näil omma lapigu lipi*? Se **Vrd** leder **b.** rõuguredel *suvivili sai* `jälle redeli `pandud - - ja *siis kui redelis* *kuiv õli, siis sai* `jälle *kõik sara* `viatud Jõh; *Vanaste* olid *laiad* - - *põik* puuga redelid, *olid* `rasked, *aga tugevad* Jür; *eina redelid, nied* `pañdi *ülesse ja_s* `pañdi `õl'gi *sinna arja* `piale ka Rak; `enne *õli veel igal redelil neli vekest latti, mis alumise lattide* `piale `pañti, *et õdra pia enam mua* `külge ei `puutund Trm; *redeli paar, paned katusse* `muudu kokku. *kui redelid ei olnud, `tehti* `umpsed *rõögud* Pal; *vil'lavorile pistetse puu ala ja viias* `rõuku redelte pääle Pst; *kaits rõugu redelit pannass vastastigu, `päälmise pulga keidetess* `kinni ja *siss*

redelikiri

akatess muudku altpuult ristik`einu paneme Hel; vahel `arva `paanti ristik`aina `rõuku, kui redelit es ole Ran; tõug pandass redelde pääle, siss käib tuul alt läbi, kuevab ärä ruttu Nõo; kui pik`embät `rõuku taheti, siss `paanti kaits redelit `otsamiisi Kam; kaar `paanti vikahtitega kokko, sõss redelde `pääle Röp c. poolviltuselt kinnitatud söim kus hobune süüb, on - - `retli, panemme `heinäd `retlimesse Kuu; lammastel oo redelid, söövad sealt läbi Mär; kiise tulliva vahel karja `viisi `sinna redelde manu `süüjä Nõo; Aente paneku retel, saina `vasta keidetu, aena `aeti üleväst tal`li päält redelide Rõn; retel `ülhen hobõsal Har; redel ehe pandass haina` hobõsõllõ Se d. redelitaoline tõke üits aia retel` om `kaški, säält läävä tsia `väl`lä Ote; Tita - - sängüredelist oit kässiga kinni Urv

3. veskitiiva osa Kolm siiva õlid terved, ainult ühe siiva redel õli katki Trm; redel one siivapuul küljen Kod; Pal`lad redelid ja siivä raad ei võta tuult, sinna pääle tõmmati takusest röövast puri Vil; redeli pääl tuleve purje laiali Krk

4. kangaviga joba redel jäi `sisse Kuu; kui nel`la niiega kangast kogemata valesi `tallad, siis `tallad `kangale redeli `sisse Mär; `toimisel `kangal jääb redel `sisse, arutad ülesse `kanga Juu; kui valesi `tallasid, `tallasid redeli `kangasse KuuK; Kui `võl`tsi sõkut, tulep retel `sisse Rõn

5. nõörkaunistus särgil redeli rinna then, nüüj` kääneti säbäress Trv

Vrd rede

redelik|kiri redelikiri (teat suka- ja vöökiri) – Puh

redelitsõ pl redelitsõ^o vankiredelid tege [turbaveoks] säntse redelitsõ^o Se

redel|pakk (teat lävepakk) redelpakk oli toa ees, `vastu õuet, värava `moodi, et siga tupp ei soa Rap

redem → rede

rede|pakk → rõdepakk

redilik redilik rägastik metsa redilik, tihe mets Käi

redima¹ redima VNg Lüg kiskuma, tirima laseb redida `ennast, ei lähe iest `vällä sie kass VNg; mine redi üks `kaalikas üles Lüg

redima² redima vaevaliselt liikuma tasagesti ning redides lihab Jäm

redis redi|s Lüg Saa KJn Kõp, g -se Khk Põi Ris Juu JMd Hls(n redi), -sse Mar IisK, -kse Kuu; redi|ss g -s(s)e Puh Rõn Urv Krl Har Rõu Plv; rediis g rediisi Jäm; rõi|s g -se Kse Hää Koe Plt, -sse Kod; pl rädise^o Lei kõögiviljataim; selle söödav juurikas redis, mõned ikke `piavad maas Lüg; redised `kasvavad `aidas Khk; Pisiksed massakad pugend redise sisse Põi; redissed, meil koa oli, aga aned ja kanad sõid ää Mar; tõi ika mõisa aiast rõiisid Kse; redis kasvab kui sibul Ris; redis on viha Juu; tänavu `tehti maha pailu rediseid JMd; mina ei taha redisseid IisK; rõiisid pitkäss lähnd Kod; Siin maarahvas paelu redist ei tarvita KJn; Redis kasvab ruttu `valmis ja saab süvvä, lääb ruttu vanas kah, mõrrus Hls; Mijss `pandsõ egä keväjä pal`lu redissiid maha^o, kül`tiä `võisõ neid süvvä^o Urv; mädärõegass ja rediss kasuse aial `pendre pääl Krl; Keväjä paani redise kasuma, `kašvi tõõsõ^o ilusa suurõ`ja ümäriku^o Rõu; sinnä^o um tett redist jah, ja toda sibulat Plv

redos ripakil `püksid redos, kui on `püksid `alle `langened Jõh

redse¹ redse Saa Pst Hls Krk(-d-), rädse, (k)rätse Hää käbe, kärmas, erk rädse mijs igat `ühthe tegima Hää; ta sai omal redse naise; sij` obune on nii redse, et [raske] pidädä Saa; küll om ta redse, valus `kõnme ja tüüd tegeme Hls; ta om nõnda lahe kätege inimene, nõnda redse et `oitku; `kähku akkass `pääle - - om `seante redse vaimuge Krk

redse² → redso

redsest ergult, elavalt *olli nõnda karek, redsest kõnel'* Krk

redso *redso* Plv, *redse* Rõu vagu, süvend *Sälä^p ol'li_laja_nigu nuuma ísiol ja_keset `sälgä ol'li vijl uma redse* Rõu; *redso, kos tuu lak'ka `künmise juut ol'li* [põllu] Plv

redu¹ *redu* Kuu Hlj Jõh Vai Jäm Mär Kse Han Var Hää Juu Jür Amb Pee Koe Kad Iis Trm Pil, *redo* Vai Mih, *rõdu* Muh Rid Mar

1. peidupaik; tihnik *paks metsa redu* Kse; *see redu ei `kõlba inimesele elamiseks* Juu

2. jooksik, redutaja *redud on `metsas* Hlj; *redu oiab ennast redus* Hää; *nagu redu juokseb* Jür; *ta oli üks redu, oli Riinamaalt ää tuln* Pee; *old teine ulga `aega redus nagu redu `muistegi* Kad; *`saadi redu kätte* Iis

3. söim reo, risu, sunnik *Mis sa redu tahad, et `lauta ei lähe* Kuu; *oh siä vana redo* Vai; *va redu, saad siit minema* Jäm; *see va rõdu ei söö midägi* Mar; *oh sa redu, poeb `põõsa `alla, ei tule `tõõle* Mär; *Vanker, redu, oo koa kätti* Han; *nied sireli `põõsa redud `varjavad `akna siin `kinni* Amb; *oh sina redu* Iis

redu² *redu* Jõh(-o) Khk *redusse, rettu Poiss `kardab nahatäit, puges tia kuhu redo* Jõh; *läks redu, võta veel käde* Khk

redu³ *redu* kraav *põhja `puole läks veke redu* JõeK

redukille ripakile, laokile *jäid redukille, [on] maha jäänd `ammust ajast* KJn

reduksil lõsakil *kaás reduksil maas* Mär

redulane *redula|ne g -se redutaja redulane - - eest ää oiab* Juu

reduma¹ *reduma* Mär Hää Trm *redusse minema ära teene redunu* Hää; *pani reduma* Trm

reduma² *reduma* Kad Sim, *redoma(ie)* Lüg *räsima, lõhkuma kisub `kõiki `asju oma kätte ja redob purust* Lüg; *redus lilled ära* Kad; *ära redu `kassi `ühti* Sim

redun *redus `ol'li redun* Ran

redupaik *redus olemise koht kes tiab, kus neil sie redupaik on* Lüg; *mets oli redupaik* Juu

redus *redus* Kuu(-ss) Lüg Jõh SaLä VII Põi Hää Saa Juu JMd JJn Pee Koe Kad VJg Sim Iis Plt KJn, *redos* LN_g, *rõdus* Muh *peidus, paos Kogu sofa aja ois `endäst redus* Kuu; *`Varjul - - sie on redus* IisR; *sii on ee redus `olla* Khk; *oli kaks-kolm `päeva redus* Põi; *Ta oli trahvi ermu pärast redos* LN_g; *Üks poeg `ol'li `terve ilmasõja redus olnu* Hää; *sääl `koopas ol'li kümme kaksteist meest redus* Saa; *kui inime sedasi paha tegi, siis oedis ennast redus* Juu; *mina ei sua redus `olla, ei metsas ei `kuškil* JJn; *enamlaste aeg olid meie mehed kõik Talina puol redus* Sim; *inimene on redus, tedä oisitasse* KJn **Vrd** *redun*

redusse *redu|sse* Kuu Lüg Mär Vig Saa Nis Juu Amb JMd Koe VMr Rak VJg Iis Trm MMg Lai Plt Pil, *-se* Ans Khk Pha VII Põi Kse, *rõduse* Muh *peitu, paku redusse menemä* Kuu; *inimesed pugevad reduse* Khk; *ta ojab aga `peale rõduse ennast, taha mitte `tõõle `minna* Muh; *ära poe redusse `ühti, tule aga `välja* Mär; *ta `oidis reduse enese* Kse; *läks kah redusse, põgenes `metsa* Saa; *lapsed lähvad redusse, kui paha on teind* Nis; *poiss ise läks redusse `uopis, ei näedandki ennast* Amb; *nad (mõisnikud) läksivad mõisast `väl'la redusse* VMr; *läks redusse kohegi* MMg **Vrd** *redu²*

redutama *redutama* Kuu Pha JJn Pee Koe Kad Lai Plt Pil KJn *end varjama, peitma, varjul olema suo `juoksigud täü `olla viel `hullemas hädäs `etsies hüvi redutamise `paiku* Kuu; *tesed (kuked) redutavad pääva `otsa ekialust `mööda* JJn; *redutas puar `uastad ära, viimaks tuli ikke `välja* Kad; *laiskvoirst redutab töö eest ära* Lai; *ei tea, kus see kaás ennast redutab* Plt; *redutas eest ära, ei annagi kokko* Pil

ree ree Mus Krk vilets, otsajäänud olend pole loomaks `miskid, `pal'jad reed Mus; koer ärä `nälgin ku va ree kunagi; vana obese see, mis mea nende `reedege tii Krk

ree- ree- rie `laudid on `tehtud `varbudest Jõe; riepakk, `muidu on neli paku, piapakk on ies, sie on `viies VNg; rie `korv, kui `sõidus `käidi, siis õli parem `istuda, sie õli `kresla `küljes `kinni Lüg; reeaisad võib egast puust tiha, aga pära piab `tammine olema; vanasti `eeti puu `talladega reejalased olnd Khk; Sellest kuhjast saab nenda neli viis reekoormat eina Kaa; Las `viskab pirekse ree `rasva (lund) veel `juure nalj Pöi; reejalassed `tehti saarest Muh; Einakess panta reepeæ peele voi taha kräsla seljatugi külgi Emm; sugaras oo seal, kus koolutud reeaisa ots oo; reel seal `otste peal, ees ja taga, need `üitasse reepakud Mar; panin `kerve koa ree `põhja eente `alla Mär; reejalased pannatse `jõese `vinduma Kse; Ku riipää väga kitsas on, siss põle ää, regi jeerib taga Hää; riijalas on ärä `õigunu Saa; rieaesad - - on kaelkodara `kül'ges Ris; rielahasted mõned ütavad rievavarvad Jür; reerinnas on reejalakse kumerus HJn; teeb ree `lautid, sõbavitsad, nendega punuti `lauti varvad kokku Ann; Ommiku õli ilus reete, õhtast õli lumi kadunud, tule kodu kuda tahad Trm; riilaut, kui `lauti ei õle eden, obene lipub sulle lund `silmi Kod; reeloogad käivad `risti üle ree, põhja pialt üle `kaustade Ksi; metsast `toodi reepuud `val'mis, ükskõik kas suvel või talvel Lai; riitallutus `ol'li käsil KJn; Reeasid tehasse `sirgetest `kaskedest, mis paraja jämedusega on SJn; kasitse riivarva om kige parema Trv; riilooga kannave `siibu ja `varbu ülen Pst; riilaudi olli `varbest tett, kuusepuust Krk; riipõhi tetti varvust, varvad `panti paenanduste `pääle pikut rege Ran; ma olli nellä `kümne `aastane, ku ma `teie edimäse riiperä Nõo; riiperä om `istmise `aigu sääl `toetusõss, ku `vällä mindäss sõidu pääle Kan; tal'li lävel om `üts vana riilõssak Krl; tetäse riikõdarõ `val'miss ja kaavõtasõ riijalasõlõ mulgu `sisse, siss lüüäse kõdarõ? `sisse Har; Kausspuu ladõv `püürti `kiirdu, mähästi `üts kõrd `ümbre riipää ja_ `paniti tagasi ala_kõdarõ `kül'ge `kiinni? Rõu; Tuisk lask üle riiparda nigu tsiuh Vas; riitegijä - - nuu? ol'liva esi mehe?, nää? `vanhkrit es tii? Ráp; ma lää tuu riilaudi `vitso; ei olõ riitijid, ei rattatijid Se

reebala soiku, unarule No_jäi `hulkmine jo_nigu_`riibala; Tuü võit jäiä_ka_`riibala Har

reebitsämmä reebitsämmä sebima, saalima `Üüßelt neh kõik' vii eläjä_reebitsäse_ ja `oitsva_`süüki; Kirgedsi? reebitsäse_saanä `lahkõn Rõu

reeda → reede

reedane → reedene

reede `reede S hajusalt Lä(`reeda Mar Kse), Juu Lai Plt, `riede Kuu Lüg Jõh Vai Khn Ha JMd Koe VJg Sim Iis Trm Lei Lut, `reedi Khk LNg Kul Pä Ris SJn, `riidi Hää ILõ VIPõ eL(-e V) viies nädalapäev Ärä sa `riedel `porsast `osta, sie ei pidänd hüä päiv olema Kuu; `riede pikkemb kui `laupa `üeldasse, kui alumine `sielik `paistab Jõh; `reede ka oli `palve pää nendel veel (lahkusulistest) Jäm; oome on kessiku, siis tuleb nel'jassene, `reede ning `laupa Khk; tegad `reedeks `valmis Pha; Reede pidi õnnetu pää olema Pöi; kui `reede [loom] sünnib, siis pannasse Reedi nimeks Muh; Reede peæva olin kodu Emm; sedä ikke räägiti vanaste, et `reeda pidäde `vihma sadama Mar; `reede oli_se `kihluse pää Vig; küll ma `reedel lähä Kse; `reedi ei `tohtin `kosja `minna Tõs; nüid on oome jälle `riidi Hää; `riede `aanti mõisa aidast `villa Ris; eile tite `riede, `omme on laste `laube ja tuna `omme on poiste pühäbe nalj Jür; `riedel tuli ja `riedel juba läks ka JõeK; `riede `õhta läksin ma oma `pruuti `vuatama VJg; selle jätän `riidiss Kod; kes `reede on `sündind, see pidama rikas olema Lai; `Riidiit pel'lati, siss es `võeta kedagi uut ette Vil; ku `riidi sadab, sadab pühäbe kah Trv; enne `kolme `päevä naa `surnut es mata, `iisebä ja `riidi es matede Krk; `miande ilm `riidi om, `siande om ta pühäbe kah Hel; ku ma olli leerin siin Puhjal, siss sandi tulliva egä `riidi Puh; vihalehessit `tuudi vanal kuul, aga

`riidi ja `iispä es tuvva; vanast üteldi nii, et `riidi rista kokku ja `puulba pühä `sisse Nõo; nimä lõpetanuva `riidi õdagu lina ärä, siss `puulba suginuva ja `pannuva likku Võn; `riidi `panti leivä kohetuss, `puul'ba sõss `tütrigu katõkeisi `kastsõva Ote; `riide ol'l meil suur pidu Har; `riidi iks üeldäss halv päiv ollõv, vana rahvass es aa `karja `mõtsa Rõu; `riidi saa risune kangass Vas; ma `riide käve õnnõ küläh Räp; kua `riide sünnüss, tuu pia är? koolõss Lut; suur reede ülestöusmispühade eelne reede õlimma `suurel `riedel kerikus Lüg; suur `reede on keige suurem püha Ans; suurel `reedel sadas rahet Mär; suur `riede `võetaks lauarahvast Ris; suur `reede oli `Jeesuse `risti `lõõmise pääv Lai; linnu `lastu vaist `tuudi suurel `riidil kodu Krk; suurõ `riidi `lastõ pilluti kotta ja läbi tarõ paja Har; suur `riide om `vasta lihavõedõht, `lätvä rahvass kerikolõ Lut

reedelt reedesel päeval taa om jo mußtisine kommõ?, et maja tegemist ei või `riidelt alusta?; Tõsõ `hauki minnu, et sa olõt `riidelt `sündinü, selle näet `tointi Har

reedene `reede|ne hajasalt S, LNg Rid Mär Kse Ris Juu Plt, `reeda|ne Mar, `reedi|ne Khk Tõs Tor Saa, `riede|ne Lüg Vai Ris Amb JMd Koe VMr VJg Iis Trm, `riedi|ne Kuu VNg Iis, g -se; `riide|ne Hää Se, g -tse Võn Har Vas(-dse); `riidi|ne g -se Kod MMg KJn SJn M, -tse Puh Nõo San Krl Rõu, -dse Plv

1. reedel toimuv, juhtuv või tehtav ei [nad] akkanu `millagi `riedisel `päiväl `eina `algama, ei siis ole üvä tööd `alga VNg; `omme on `riedene päiv Lüg; `riedesed `päiväd on pahad `päiväd Vai; [kui] `jüripää `reedese pääva peel, siis `kange `pikse kahjudega aeg Jäm; `Reedene päe oli, kui poiss `sündis Põi; kus mu `reedene töö jähi Muh; suuremat töö akatust ei `tehtud vanemal ajal `reedesel pääväl Mär; minu `reedene töö oo poolel Kse; `riedisel pääväl ei võin uut `looma majase `tuua Tõs; Ku naisel aluskõrt päälmise alt `väl'la `paistis, siss tuletati tal `mijjide: sul `riidene päe pikem ku `laupane Hää; `reedist `piima läbi es `aeta Saa; kui `reedese pääva pial kuu luuakse, siis on viie `reedega kuu Ris; täna on juba `reedene pää, varsti pühava kää Juu; perenaene - - ei last `riedesel pääväl oma `luomi `väl'la Amb; `riedesel pääväl ei tohi [kangast] lõpetada, siis piab [riie seljas] sügelema VMr; puassu pääv one `riidine pääv Kod; Riidine pääv one õnnetu pääv, siis ei tõhi kedägi tüüid ürgjätä MMg; kui `jüripää olema `riidisel pääväl, siss `piavad põletajad `piksed `käima SJn; `riidine lumi lää ärä, sij ei jää pidäme Krk; `riidine päiv olna rikass ja `iispäne päiv olna `elde Nõo; `riidetsel pääväl tetäss hain `kuhja, siss saa hain koovass Har; kui sõjamehi saadõti Võro liinast `vällä, sõss konagi es saadõta näid `riididsel pääväl - - om õnnõtu päiv Plv; `riidetse päävä ol'li ma_ka sängüh Vas

2. reedel sündinud reedik om `riidetse lehmä nimi Võn; `riidene lehm Se

reeder `reed|er Käi Phl, g -ri Han Khn, -re Hää; `riider g -i Kuu/-ie-/ Khk laevaomanik Ühel `ehtul `pieti viel `laeva `ostu `müömä `liigud, siel oli mittu `endist `riederi ja `kapteini Kuu; laiva `riiderid olid täna koos Khk; Sella mehel on rikkust, ta on jo reeder Käi; `Virtus oli vähä `reedrisi Han; `reedred maksavd mestel palga Hää

reedi → reede

reedik reedi|k Kod Ote Rõn Plv Vas Räp, g -ku Mär Tõs Pär Hää Saa Rap Iis/-ie-/ Trm Pal Plt Pil SJn Hls Krk Hel San Har, -gu Rõu, -ke Nõo Võn, -ge Se; riedi|k Lei, -ga Lut; reetk g `reetke Kam Ote reedel sündinud lehm; sellise lehma nimi `üitud ikke `loomi päävade järäle: `esmik, `teesik, `kesnik, `nel'lik, `reedik, `laubik, `pühik Mär; reedik oo lehm, põle ärg `ühti Tõs; `riidi reedik, `laupa laudik Hää; reedik jäi `aiges, es tule änam maast ülesse Saa; reedik oli `riidi `sündind Pal; Reediku piim oli kollane ja ramus SJn; reedik tõi poja, reedikud ei ole karja man Hls; mis `riidi `sündüsi, sij `panti reedik Krk; nelläbä nelläss, `riidi reedik, `puulba poolik Nõo; aja reedik `mõtsa Rõu; reedige poig, lehmivašk Se; `riede sünnünü ol'l riedik Lut

reedine

reedine → reedene

reedite reedeti `riidite kääsid siäl lugemisel pruut lugijad Kod

reedo reedo reedel sündinud lehm reedo om `riide `sündün Se

reegot reego|t g -ti reepära reego|t etäss puulipest, nukkõ pääl omma^p reegotil nukapošti^p;
tj_umullõ üts reego|t Kan

reegutama reegutama peksma memm lubas reegutada; ma sind reegutan Sjn

reek → kreek; treek

reekam¹ `reekam g -e raske kandam ka sa jõvvat seast `reekamet ärä viiä; ma tõi mitu
`reekamet Krk

reekam² → reetkamm

reekama `reekama peksma – Hää

reeling reeling Khk Ris, `reiling Jõe VNg, g -i; reling g -i Rid Hää(tr-), -u Emm Var Hää;
relling g -i Khk Muh Rei Phl Rid JõeK/-ll-/, -u Rei/tr-/ Khn, -a VII, -ä Khn; reeling|as Jäm,
relling|as Mus, g -a

1. laevatekki ümbritsev kaitserinnatis või piire neli tugevat `tüömest on `reilingil Jõe;
`seisima `reilingi `juures VNg; laev on reelingist saadik vees Khk; `oiti rellinga `varju tormi
eest Mus; laeval oo rellingid ülal, laeva `ümber `rinki Muh; Laeva reling tehti uuesti Emm;
üle rellingi ääre minna laeva tekki Rei; `poldred on `püsti, kelle `külge rellingi lavvad pannakse
Rid; Värvime rellingä ää, paelu jõlusam kui tõrvatud; Rellingä luugist iä kivä `vällä `aada
Khn; Vahest `seoti mehed relingu `kül'ge `kiinni Hää; reelingid käevad `ümmer laeva teki,
`seoke rauast aid Ris; laeva ärte pial rel'lingid varjuks, et `sisse ei kuku JõeK

2. raskus rellingid pannasse nooda kuside `otsa, siis ep lähe kõöved `keeru Muh

3. veskivõlli osa püstvõlli `otses on reling Var

reem → kreem

reembäle `riimbäle San Urv(-ballõ) Krl Vas vaiks maks, vähemaks ta (valu) jääss
`riimbäle, jääss arvõmbass San; Kül_tä viij ilman kõvastõ sattõ, näüss no nakass vaest
`riimballõ `jäämä Urv; tuul' jääss `riimbäle Vas

reemel → treemel

reempsämp komp `riimpsä|mp g -mbä harvem, vaiksem joba um `riimpsämp taa sado, um
joba jäänü_ `riimpsämbäss Plv

reemuline → kriimuline

reenama `reenama, da-inf reenata Lai; `rienama, da-inf rienata VMr Kad VJg Sim,
`rienada R(ma-inf -ämä Vai)

1. ära määrima, rikkuma paat oli `tervatud, `rienas `riided; `rienasid `püksid `mustaks Kuu;
sa `rienad oma `riided `vällä Lüg; Ega `kuski `ninda ei `riena kui sittaveu `juures Jõh; `Poesid
`rienaned kõik `riided puru IisR; kašs `rienas selle või ää VMr; küll tema `rienab pailu riiet
VJg; ää rienand enese Sim; `reenas `riided `irmsast ära, mustast `tehtud tolmuga ja `kortsus;
`saapad on ära reenatud Lai

2. ringi jooksuma; ronima poig ei tule kodo, `rienab kogo `päivä Jõh; `Karja `poisid
`rienasivad `müüda puid ja kattusseid; Igale `puole ta (laps) `rienab, et räppane kui `sõnnikuse
`lauda `põrsas IisR || rassima `rienab `ühte lugu üöd kui `päiväd tüöd tehä Lüg

3. riidlema, siunama; kisama Sa ei taha muud kui `rienada, on kõhe `niisikene `rienamise
muod; sie `rienab siin iga päiv Jõh; älä `rienä nii kovast, miä `kuulen vähemälgi Vai

reepadi-raapadi deskr temä ku pühk maad, tule `riipadi-`raapadi, vedä `jalgu `müüdü maad
Krk

reepmä `riipmä, (ma) reebi Nõo Urv Rõu; (ta) riip Krk ahnitsema ta riip ja raap puha omal Krk; kost ta vähägi saab, sääld reebib - - varandust kokku Nõo; Ol' uma asakõsõ_kõik' hinde ümbre kokko `riipnü Rõu

reeps → kreeps¹

reepsme `riipsme, (sa) reepsit lürpima, luristama mis sa reepsit seesi Krk

reess¹ reess g reesa lõikader; viilader `raotu `küändmisõ man tulõ `reessa vaja; reesaga `aeti tii ihne iih, siss haikadraga `miinti takah Se

reess² reess g reesa Se; g reesa Röp külamaast eraldatud maatükk noid `reessu and `rahvalõ `möie; ol'li reesamaa?, nigu külämaa mant lõigadu?, külämaa piir Se

-reet Ls pähkereet

reet riit Plv, g reedu San VLä Rõu kangareha Mino meelest kül_tuu reeduga_`mähkmine paõomb ei olõ?. Reeduga_lätt nii sama `aigu ku lappõgagi? Kan; panõ? kangass `riitu Krl; ma mähe reeduga Rõu; riit om redeli `muudu, hoit `langu harukalla; riit om üless `panmise aost, kudamise `aigu pandass lap'i? Plv

reet|kamm reet|kamm Trm Äks, riet- Jõh IisR Sim Iis; riit|kamm g -kammi (-nimi) hajusalt T(riip- Ote), Urv Har Rõu Plv; rei|kamm g -kammi Khk VII Ris; reiakamm Rõu; `reekam Mus Kaa Krj Põi, `reikam Jäm Khk HMD, `reigam Khk Käi Phl Ris, `rehkam Kär, g -i; `riikamm Ote Vas Röp; `reikamm Kan Plv kangareha riet`kammi ehk sua `pulkadest läbi `juokseb `kangas `puomi pakkule Jõh; Sätti `kangas riet`kammile IisR; `reikami piid, neli `lõnga tihvatäves, rihavarre jämused piid Jäm; kui kanyast aketasse tagumise võlla `peele `looma, [lastakse] lõhjad läbi `reigami Khk; lõhjad äi lähe mette lasuse, `reekam oiab lõhjad ühe vääri Krj; `reigam on nagu kartsas, aga tiht, lõngad pannakse iga vahesse; ah sul põle rei`kammi, kus sa oled ta siis pann Ris; kangast kiäritasse üles rietkammiga Iis; riitkammil om pulga `piisti, langa pandass `pulke vahele ja kaas pääle, siss ei saa langa `pulkest üle karata Nõo; pane [kangas] puu `pääle, säält loe riit`kammi Kam; üits oit kinni tuud `riikammi, tõnõ aja `ümbre langa võllast Ote; Kel riit`kammi ei olõ?, tuu käänd lappõga? Urv; selle villatsõllõ `kangalõ piat riitkamm pääle `pandma Har; kolmõgõsi piät iks olõma `mähkmise man, üts püüyd, üts pidä kiinni?, üts hoit riit`kammi Plv; Kanga mähkmise man piäb tark riikammi hoitja olõma, et lang ühtlasõlt võlla pääle lätt Vas **Vrd** reetskamm

reetsik¹ reetsi|k g -ku lohakas, kasimatu inimene ta_m kui vana reetsik, `ündrek kõik alt kakõnu? ja porine Plv

reetsik² → podrätsik

reets|kamm reetskamm kangareha – Tõs **Vrd** reekamm

reev reev g `reeva Hlj; riev g `rieva JõeK lõtv, lotendav läind `reevaks (kübaraservast) Hlj; kübar on peas, ääred on `rievas (lontis) JõeK

reevama `reevama, da-inf reevata Ris; `rieva|ma, da-inf -da VNg rehvima `purje on `puole `pienemast `rievatu VNg; `purju `reevama Ris **Vrd** rehvama

reevelduss reeveldu|ss g -se ringi jooksja, müräja vana reevelduss, `mülläb ja `mässäb, ei saesa `kosségi paegal Ran **Vt** reeveldämä

reeveldämä reeveldämä ringi jooksma, müräma küll om selle poesiksega ädä, mugu reeveldäb pääle; latse reeveldävä, ega siss vana ei reeveldä Ran

reevähhümä reevähhümä Vas, reebä- Lut vaibuma Las no [vihm] reevähhüss, siss jo läät Vas; tuul är reebähhüss Lut

reevähämä

reevähämä reevähäm(m)ä Rõu Plv Vas suigatama uni tük'iss pääle, ma reevähä veidükese Rõu; ol' magama reevähännü Plv; Naksi nigu reevähämä, pernaane jo^o hõigaś Vas **Vrd** reevähümä

reevähümä reeväh|üm(m)ä Plv Vas Se(reeväh-), -ömmä Räp

1. suikuma, tukastama nigu 'maaha heidi, nii reevähü magama Plv; Ma^o reevähü raaśkõnõ Vas; tulõ õi uni, ho' vai 'umblõ_sil'mä_kinni^o, 'vasta hummogot reevähü magama Se **Vrd** reevähämä

2. vaibuma puhk ja pañd sinidse 'paprõ pääle, siss reevähü tuu valu Vas; tuul reevähü jo^o, no jäi vähämbäle; vihm reevähü ar^o Se **Vrd** rehvähtümmä

reevähüss reevähü|ss g -se uinak reevähüss olõ_i tüütegijälle 'põlgunnu^o Plv **Vrd** reevähüss

reevähüss reevähü|ss g -se Plv Räp/n -śś/ unerammestus reevähüss tul' pääle, silmä_tük'isse nii kiñni^o Räp

reevähämä reevähämä Ote Kan Urv Se, revä- Puh; tn 'rievatamin Lei

1. suigatama, tukastama Kui reheüü olli, siss tõene päiv sai veedike revätädä Puh; ma 'viśksi veidikesses reevähämä; pääle reevähämist om õigõ_ 'võrksa olla^o Kan; ma reevähä veidikese Urv **Vrd** rehväähämä

2. vaibuma valu veidü reevähü jo^o Se

reevähüss reevähü|ss g -se Ote Kan uinak ma tii üte reevähüse Kan **Vrd** reevähüss

rege|värss → regivärss

regi regi g ree eP, rij Hää Saa Kod KJn eL, rie R hajasalt KPõ, Iis Trm

1. kahe jalasega veo- ja sõiduvahend ried one 'rauadettu VNg; 'külмага on tie 'raske, lumi rädiseb, regi kisendab kõhe; sie tüõ meni ku leppäse 'riega (laabus hästi) Lüg; 'laadal õli pali regesi Jõh; Ühes ries 'istuvad mõlemad (on ühel nõul) IisR; 'meitel pole 'präägu rege taarist Jäm; võta naine, regi taga, tulavad lapsed, koorm peel vns Khk; Reega vääti sui einamaal einu kogu ning toodi põllalt odra kaera nabru koju Kaa; nooda reied on regede peal Pha; Puu 'talladega reed olid, kui pitkad reisid olid, siis olid varutallad õhes Põi; enne 'ollid 'vitstest põhjad, nüid_o puupõhjad reel Muh; sui 'vankrid, 'talve reed Käi; siit mehed oo eloaja ise 'endale reed teind Mar; regi oo koa nii kitsas nagu vangergi, kui kiriku läksid, siis naene 'istus tagaspidi peal, ega kõrvu 'mahtund Mär; Ma ses 'aśsas 'tääga ühü ree pial ei istu (ei aja temaga koos asju) Han; regi õõritab, kui kõle, 'jääne tee oo Var; tuli reest 'väl'la, 'laśkis ree 'kõrba põlbili maha Mih; põle rege egä ratast Tõs; 'sõitsid 'riija 'metsa Hää; tegid 'saanisi, regisi, viisid Lätti, said säält 'leiba Saa; 'riega tieme talvel tüõd Hag; last [teise] rie pealt maha, et mine 'juoksu Jür; talvel sõidetakse regedega JMd; kui vuorid käisid, siis olid puu 'taldadega ried VMr; on üks ulualune kas lauda või aida juures, ried ja 'vankrid sies Sim; sain seitse 'lutsu, a 'kelku ega rege ei õld ühes Trm; Peterborin kääsid regidegä, taha sidoti ja 'külgedele kua õlekubod, et kraam siält maha ei pudene; pojad sõedavad kua isä 'reega (käituvad isa moodi) Kod; vanast on puu reed olnud, ega 'rauda ei ole olnud Äks; regesid oli 'rohkem kui obuseid, kui mõni 'praaki läks, oli teine kääpärist võtta; kui töö oli viletsast 'tehtud, siis õõldi, et nagu 'lepse 'reega üle 'sõitnud Lai; regi ei joose kohe (otse), regi 'viitab Pil; Meil tehasse ilusad kumerad ja varvadega reed, 'Tal'namaal sihukseid ei 'tehta SJn; me sõedime 'riija 'linna Trv; oia riista rij pääl, pane raam kokku ja mine jälle (ringi rändajast) Hls; mis sa iket, lase 'laulu ku larap, küll siss lääp ku lepise 'riija; kõrt pikk saanu, via perän ku rege Krk; läits 'laśsiga 'kerkude, nigu murumune 'olli regi täis Ran; istup rij veere pääle ja 'tõmbap 'pilli õkva nii jalaperi, et kas vai tandsi Puh; ku ma nädälige rij valmiss sai tetä,

siss `ol'li `äste tettü, olgu pähle ma vana ja irmuss, üitskõrd tulõva kõik miu rii `pääle (saavad samasuguseks) Nõo; ei ooli eläjälloomast, riin [hobuse jaoks] mitte ütte aaña kõrt, tühi regi Võn; muidu käisime iks regedega ja saaniga `kerkun Ote; `riige veets suurõmbiid vedämisi, puid ja `pal'kõ ja mis ette tulõ enne San; Regi tulõ sepä kätte viiä?, `laskõ är ravvutada? Urv; vanast ol' regi ülnü?: mul om suvi hää, siss saat puhada, ratta ol' ülnü?, et mul om tal'v hää, hopõn ol' ülnü: mul ütskõik' Har; `miinti ni kavvõdahe ku lumõtjii ol', siss `võeti regi alt, raatilõ `paanti_`tsõõri? ala ja `ol'gi ratastõga minek' Rõu; timä `talvõ `kuuli, rek'iga sõideti matussõlõ, mõni kolmkümmend hobõst ol' `puhtõroõgih; taht tõõsõ `riiga `liugu `laske (teise kulul elada) Vas; halv ehk kõvvõr regi ei püsü? `häste tij pääl Räp; `sjo lätt nigu lepädse riiga? (kiiresti) Se; ku om lumi, sõss vajag reke, ku pal'ass om, sõss om rattidega `sõitmin Lei; rikkal mehel um pal'lo reki Lut

2. alus laeva vette laskmiseks tõstetse `laeva ree `pæle Mus; laeva külge on ree pial, ät ta `rullide pial ära_p `rüista Põi; Lae lastassõ ühe külje `piäle, regi pannassõ `alla. Regi üks kõvõr puu, põrgad põegitõ piäl laeva kere `järke Khn; regi on laeva kimmingu all Hää; regi, kenega `laeva meres viiakse Ris

3. vahend palkide rihtimiseks ku sein om vajonu, sõss `riige aiass `õigess; ku üits regi ei võta, siis pannass kaits Krk; `uune üles `aamise regi Hel

4. kuurits `riige `veetess kallu Krl

regilaul rahvalaul regilaulud olid ropud laulud - - pulma aal siss `kaasiti Vil; va poisilaulave regi `laule, `kulle ku lääve Trv; regilaulu - - vanast `üüje poesi kõrdsist `tulli, `lauli nii, et külä karaás Hel

regivirs regivärss vanad `naised `laulasivad, `üeldi regi `virsu laul Hlj; regi `virsusil `laula VNg; regi `virsu `laulud ehk `tralli `laulud, mis jumala sõna `laulud ei õld Jõh; regivirsu laulu, nij om kik'k mängu laulu Hel

regivärss regi-, rege- R(rigi- Vai) Khk ViK IPõ SJn Hls Hel regilaul; selle värss neid sai koe `naerada, nie on teist `muodi nie regi `värssid; regi `värsi `laulud olid külä `rahva oma `tehtud `laulud, moni sana oli rumal, teine `viisakam Jõe; Igäkerd ei `tohtind rege `värsi `laulusil `laulada Kuu; `Anna teab viel neid rege `värssisid Hlj; `vanno rigi `värssi `lauleti Vai; ta `riimis laulud rege `värssi Khk; regevärsi laulud, meil oli üks, `laulis sõna `ieli ja teesed järele Kad; poisid `laulivad külä vahel, siis vanemad inimesed ikke `ütlivad, et poisid lasevad regi `värssi IisK; regivärssi `laulusid laaleti vanast Trm; regevärssid, kaasiku naesed kaasitasid SJn; rege `värsse ma ole kuulu Hls Vrd regivirs

reha reha RId Kär Kaa Põi Hi Vän Hag Juu HaId Jä ViK IPõ Kse Plt, rehä Kuu Lüg Vai Khn Juu Kod MMg, rähä (-e) Muh Lä PõPõ(räha) Ris; riha Jõe Hlj IisR Sa Mär Hää Saa HaLo Pal Äks VIPõ eL(-ä T V)

1. a. pika varre ja pulkadega tööriist riisumiseks, tasandamiseks vms Rehä palub `vihma (on maas, pulgad ülespidi) Kuu; pane rihad `pieska, kes neid siit vieb Hlj; `niisukane arv reha oli `jälle, `miska sai [pahmast] kokku `toukada VNg; kus on `künkäline maa, sääl on lühem reha Lüg; mies tegi ise rehad Jõh; esitiiks sai ikka rihaga säält pæelt pitkemad [sasid] ära tõmmetud Ans; taet teeb rihale `piisi Khk; rihal on kakskümmend `pulka, see on paras `pitkus VII; Rehad `tehti sii ikka ise Põi; kui sa oled rehe ää raban, siis rähitsetse rähäga Muh; Eina aegus äi tohi reha ilmas seliti, piidega ülespoole maha panna, see toob varsti vihma välja Emm; vikatiga nüideti ja rähäga `võeti `loogo LNg; rähäl on tugevad tamme pulgad Kul; `Enne pidid `pisse rähäga `riisuma ma_`ilma maad ära Var; kõlgast `võeti, siis olid rähed, kergitati, et teri `sisse

reha-

ei jää Mih; ma teise päeva võta rähad ja angud ja tongerda natuke `mulda `piale [kartulitele] Tõs; maa rehitsedas rihaga `pehmeks Hää; tuli meilt rähä `saama Ris; teesed olid `jälle, kis rihadega `püörasid [pahmast] `ringi Kei; `Riisumise reha `tehti lai, et jõuaks `rohkem ikka Jür; rehaga `võetakse `loogu JMd; mina olen isigi teind reha vart TÜR; reha piab jo mõlemis kääs sedasi `käima pihus `ringi edasi-tagasi (õigest riisumisest) VMr; mul on `val`mis rehasi neli tükki Sim; lähän oma rehaga `metsa Iis; pulgad on reha sees `kaiki lähnud Trm; rehä ei tõhi seliti `panna, lähäb `vihma sadama Kod; `päike kuivatab ära riha, pulgad kukuvad maha Äks; viisteist ja seetseteist `pulka rihal, sirel ja kukepu on kõige parem Plt; Riha olgu `kerge ja `ästi sileda varrega SJn; ei saa minna [riisuma], rihada (rehad) om ilma `pulketa Trv; ma säe rihasit ja vikadit; rehitseve riha om rehe man, viie pulgaga arva riha, kellege terä `vällä rehitsedess Krk; `tuudi mõtst nuur kuusepuu, ots `aeti sel `lõhki, pulk `panti vahele ja `panti kujume, pärast `panti riha `otsa Hel; nii ilusa pedäjä seene, võta riha ja aa rihaga kokku Ran; jäl`edäde tolmass, ku rihadega `ümbre `võeti ladet Puh; rihaga vai rihavarrega lüvväss aenakaari lak`ka Nõo; ega miis tei `endal riha ja ega talu tei `endal `vankre ja riij; viie pulgaga riha `ol`li, tollega rehitsidi, et terä jäivä iks ala ja põhk tõmmati `junti Ote; rihagõ riibuts `aina ja kõkkõ San; siij vastanõ riha ei olõ mitte ni`hää ku tuu vana ol`l Har; tohe ei`riha perän vitä?, siss `lamba_nakasõ`poigõ `vihkama Rõu; `aeti sõss tuu riih `vällä, siss sikati hobõstõga är`ja rihaga rehti Vas; harva rihaga `rehtsedäss Se; keä pidä riha ütäh, umma_haro? Lut **b.** lühikse varrega väike reha viljalõikusel rautsiga lõegatse rugi, ühes käes rauts, teiss käes `väike rähä Var; `piske rugi rähä oli koa, viis kuus pulka oli sees Tõs; rukkii `niitmise juures on reha ka vaja JõeK; lüeb vikatiga, reha teises kääs, on niisukese lühikese varrega reha Sim; ühes käes õli vikat, teises käes kolme pulgaga reha Trm; raudsi riha viie kurvve pulgaga, til`luk varrek perän Krk; rüä `niitä rihha ka olõ õi? inäp `kohki nätä? Se

2. hobusega veetav tööriist riisumiseks, kaarutamiseks vms nüid_o masina rähäd koa Vig; kas loo `võtja sai rähä `käima Lih; `Este lasin suure rehaga eina voolandusse, pärast riisusin `puhtast Trm; Suurõ rihä ratta olli õigõ suurõ Vas

3. kangareha reha `pulkadest läbi `juokseb `kangass `puomi pakkule Jõh; rähä pannasse aribude `peale, kui akatse üles `poomima, iga pii vahele ühe võrsi Muh; Kanga ülesvidamise juures peab kolmekeisti olema, üks aeb väntist pooli ümber, teina lahudab reha põel lõngu ja kolmas annab jäupärast lõimekangast järel Emm; `tel`ge `juures oo rähä koa, lõngad pannasse `enni rähässe ja siis pannasse lõnga poomi `peale Mar; kui kangast tel`lede `piäle `aetse, siis pannase lõngad rähäse Tõs; `kanga ajamese jaus riha `tarvis Hää; reha vahele saab [lõngad] `pandud, mudu ta jouseb kokku Hag; kui rehä ei ole, siis on kangas `untsus kohe kää Juu; On inimesi `rohkem, siis oiab üks veel reha `vasta ja näpib `lõngu `lahkemaks Amb; reha oiab lõngad oma kohal, iga järk on ise pulga vahel JJn; `kanga üles `aamise rehä, pulgad ja kaks piilt Kod; nii laialt piad panema [lõngad] riha sisse, kui paras paku `piale `minna on Pal; lõim käib läbi riha Trv; pooli pääl `aeti [lõng] riha `pääle, nakati kerimä Ran

4. (võrgukuivatamise pulkadest) kui võrgud merest `väl`ja `toodi, rabati kalad seest `väl`ja ja kohe `kuivama rehasse Kei; pärast olid rehadel, `mitmed `muodi kuivateti (võrkudest) JõeK

5. osa Orioni tähtkujust `taevariha `vaatsid Ans; koodid ja rihad pästavad Saa; vanast ma kuulin reha ja kooi Lai; koodi, riha ja sõgla, niij oma `taevan Hel; riha om ülevän `taiva pääl Kam; rihä ja kuuf om `taiva all Plv

6. tembutaja, vigurdaja siij_o `suuri tükkä täis, üks igävene rehä; te õleta kõik ühed sugused rehäd ja tükimed Kod

reha- reha- *Mes sest rehä`varrest`jatkad (halvast riisumisest) Kuu; kakstõist`kümme rehäätit - - pidi õlema täis`seljäändäne Lüg; rihaohardi, sellega`aetasse rihapii`augud; Ma oolestasi`ulka riha`piisi`valmis Khk; rehava`rs on kuus`jalga pitk Kär; Rehapii`oherdi oli nenda`liiatsipulga`jämune, sellega`aeti`neid`peenemid`aukusi`Kaa; pole`rihaobust (looreha vedavat`hobust)`kuskis`VII; too`üks`rähätäis`Muh; rähäva`rs`tehasse`nihoksest`aralesest`puust`või`jälle`lüüasse`puu`lõhki`ja`pannasse`üks`puu`sõnna`vahele`Mar; rihapulga`d`puserite`Mär; seal`oo`ein`nii`paksuse`läind, et`pista`rähavars`sisse`Mih; rähätäis`einu`võetse`kainlu`Tõs; Kel`suured`ja`arvad`ambad`on [õeldi:]`näitab`oma`riha`pulki`Hää; rehapulga`d`oo`kukepuust, tammepuust`ja`sirinast`Juu; tihendikus`kasvavad`pienikesed`puud, seal`soab`reha`va`rsi`VJg; lapse`rehävarrekene`lähnud`ka`tski`Kod; arva`amba`ku`rihapulga`Hls; lätsim`manu, tõmmasim`egäüits`üte`rihatä`vve`Krk; ma`oesi`rihävart`ki`nni`ja`temä`koput`siss`rihāpulga`t`sisse`iluste`kõik`Ran; iki`kūhvliga`ja`rihasäl`läga`iki`tõogassit`noid`terri`riiale`Puh; rihapulka`kah,`tij`ta`äste`siledä`ss,`lāhvā`aena`läbi`nigu`vuuh`ja`vuuh,`ei`jää`piatama`kohegi`Nõo; om`küll`sāräst`kuuse`pihestigu,`et`puu`om`nigu`rihapulga`rian,`sa`j`pääse`kostegi`puul`d`sisse`Rõn; tuu`tuu`uherdipää`siia`?,`ma`panõ`rihauherdi`otsa,`naka`rihu`tegemä`Har; mõnikõrd`omma`kaartõ`tila`?`suurõ`?`nigu`püssü`?,`a`mõnikõrd`omma`nigu`rihapidimā`?`Vas; rihapu`u`tetäss`kõost,`et`nii`hõlpsahe`ka`tski`lääsi`j`?`Se;`hamba`?`jālehā`?`kui`rihapidimā`?`Lut*

reha|kiri vöökiri *rehäkiri`õli`kerge`kiri,`ka`tikāpād`õlid`kahel`puul`Kod*

rehal *rehal`LNg`Kul`Kse`Han`Var`Tor`Ris,`rihal`Krk`Põi`Mär`Tõs`KJn,`reial`Kei`Kos`Jür`Amb`JMd`Äks,`rõial`Juu`Pai,`reial`VNg`Vai`rehealus`teine`tegi`reial`lademi`VNg;`Kui`rihal`valged`näha`taheti,`siis`näideti`toa`ukse`vahelt`piiruga`tuld`Krk;`Rihal`tambiti`[reht]`Põi;`talve`olid`loomad`rehal`LNg;`rukki`vihk`võeti`kätte`ja`akati`siis`müda`lauda`anma,`niikaua`ku`se`tühāks`läks,`siis`visati`rihale.`ja`rihal`olid`jälle,`kis`maha`panid`ja`lahti`võisid`Mär;`vanker`oli`rehal`Kse;`vili`pandi`parsile,`pärast`anti`rehal`vartasi`Han;`talve`oo`rihal`loomad`Tõs;`rehal`on`paelu`sõnnikud`Vän;`Rehetuas`kuevatati`vili,`aga`rihal`ikki`peksti`Tor;`reial`laodati`lademed`maha`Kei;`siis`kui`isa`rõial`pahmas,`siis`selle`aaga`meie`panime`jälle`uut`rehte`toas`ülesse`Juu;`üks`suur`al`I`ka`ss`oli`reial`Jür;`kui`laeted`soab`tehtud,`olid`mehed,`kis`võisid`reial`villa`vastu`Amb;`kardulid`on`reial`ää`kasvand`JMd;`obused`olid`rõial,`tõr`ss`oli`toas,`obused`jõid`üle`ukse`Pai;`obene`oli`reial`sõõnud`vankri`päält`Äks;`tuulatasse`rihal`KJn*

rehala *rehala`Kaa`Põi`Muh`Var`Aud,`rihala`Khk`Jaa`Põi`Kse`Var`Tõs;`reiala`Jõh`reiela`Vai,`riiala`Lüg`Jõh,`reila`VNg;`rehal`Muh`Var,`reial`JJn,`rõial`Juu`Ann`rehealune`reilas`olid`tüvialused`ja`tuas`olid`rabad,`ajasimma`reila`puha`sene`pahma`VNg;`lina`talgu`ajal`sai`õhta`riialas`tantsu`nii`lüüä`et`Lüg;`siis`õlivad`sarjad`reielas,`miska`tuulati,`ja`reielā`põrandal`pekseti`meil`reied`Jõh;`rihalas`tambiti`obustega`vilja`Khk;`õösse`läks`rehala`-`-`obu`oli`rehalas`ning`lõi`jalaga`rindu`Kaa;`oli`rehi`-`-`kuivaks`saand,`lasti`maha`ja`aeti`rehala`VII;`Rihalas`ämber`kolises,`mine`vaata,`āga`talikas`pole`lahti`pääsnd`Põi;`pahmas`aeti`rehala`ja`obused`peale`Muh;`parem`vili`tuleb`tuppa,`see`oo`rappevili`ja`rihala`tulavad`vaesed`Kse;`Rihala`ehitasime`Var;`koormaga`sai`ta`rukis)`toodud`rõiala,`seält`võisid`kaks`inimest`ja`laotasid`-`-`üle`rõiala`Juu*

rehaldune *rehaldune`rehealune`rehaldune`oli,`rattad`olid`sees`Khk*

rehale *rehale`Rid`Vig`Lih`Han`Vän`Rap,`rihale`Mär`Tõs`Khn`-`õ/`PJg`Nis,`reiale`Kei`Kos`Jür`HljK,`rõiale`Hag`Juu`Pai`Tür,`reiale`VNg,`riiale`TLä`rehealusesse`suvi`vilja`rei,`nie`peksti`obustega,`aeti`pahmas`reiale,`obused`selga`sinne`ja`VNg;`suits`läks`rehale`Rid;`kui`see`vili)`ää`kuivis,`siis`lasti`ülevelt`maha`ja`aeti`rihale`Mär;`[vili]`pandi`rehale`maha`vihk*

rehaline

vihu `kõrva, vardad kätte ja `vartadega `peksma Han; `katskõ rihalõ `minnä ja obo ede `panna Khn; Aja see vili siit rihale unikusse, siis akkame pahmama PJg; [vili] sai `sisse `vietud, reiale `virna Kei; `viska need kased sõnna rõiale Juu; rõiale `aeti vili `kuivama Pee; meie veime kaks kuarmad puid kõrtsi reiale HlJK; kuju tõuvili `aeti tarest `riiale lademedede, sääl obese sõkiva ärä Ran; kui tuulutedi, siss `panti `riiale `värjä kottale sari üless Puh; tõmmassiva lademe `riiale lak'ka, siss nakati `kuujega kooditama Nõo

rehaline rehali|ne Kaa, rihali|ne Pha Rid/-le|ne/ Pil, g -se; rõialene Hag rehealune Rehaline pühiti luuaga üle Kaa; laut oli rihalise `otsa `tehtud Pil

rehalne → rehe|alune

rehalsu rehalsu, ri- HMD; g rõialsu Juu rehealune `tehti uus rehalsu; rihalsus olid `vastameni ukсед HMD; `pañdi need rõialsu väräväd teenetese `naale Juu Vrd rehalu

rehalt rehalt Kse Vän Kei, rihalt Mar Mär Tõs, reialt Amb, rõialt Hag Juu Tür rehealusest rihalt `võeti ja `aeti [vili] tuppa Mar; rehalt läks uks `sisse ja sealt `aeti aganad `lause Kse; Aja lambad rihalt `välja Tõs; teene oli parsil, teene `aandis `vihku kätte, kolmas `luopis rehalt `sisse Kei; `kõlkad `aeti rõialt laudille Hag; reialt tuli üks pisike uks `sisse Amb

rehalu rehalu Põi Ris, rihalu Tõs Nis, rõialu Juu rehealune tõrs oli kummuli maas rehalus Põi; sui oo rihalu tühe Tõs; [vili] `aeti rihalu ja pekseti sial läbi Ris; panite `vankri rõialu Juu Vrd rehalsu

rehalune → rehealune

rehalus → rehealus

rehama rehama Jõe, rihama Jäm rehitsema `luoma `sonnik `pandi `einama `piale - - lahutasime `lahti ja rehasimme `pieneks Jõe; lihame rihama Jäm

reha|piiline (teat muster) Riha `piiline `seuke `muster, `jusku rihapulgad üksteše järel rias Hää

rehats rehats Krj, g -e Kaa Rei Var; rihats Jäm Mus, g -e Var Hää Trv Hls Krk; g rihetse Puh rehealune Änamasti tehti talveks veiste rehatse ning ooste rehatse vahe ajutise seinaga kinni Kaa; `mõisad `peksti `vilja rehatses Rei; Raudtrul' oli taga rehatse väravatel Var; Mis sa vihu läbi `sapsisid, kohe üle ukse `säuhti rihatse `alla ja teine `jälle karupidi kätte Hää; Suur tuul om rihatse väräti maha aanu Trv; Ark om rihatse seinveeren Hls; [sari] `panti rihetse `värjä päle, kabлага üless, säld sarjati Puh

rehe- rehe- kui `akketasse `peksama, siis tehässe `reielade Lüg; `Poisid `põrgulised `tehned `ennast `mustast kui rehe `toñdid IisR; rihekurnaga sai ära `tuultud vili, suur ümargune Jäm; riheorgiga `pöörtasse obuste all vili `ümber Khk; Reheriided oo ju kangesti tolmumülta täis Kaa; reherabamise piñji päält `pandi `ahtmed täis VII; Elumaja nad tegid uie ja see on rehemajast äraldi Põi; rehetegu oo `raske töö koa Muh; reheväräb, mõisa `rehjel olid ikke suured väräbäd, kaheobose `koormad, ega need tilloksest väräbäst `sesse läind Mar; Vanast rehekehast saime jämedaid `pal'ka Tõs; Mõned `katsusid rihirul'lidega ka, `ol'lid `seuksed ümariksed pakud, teisest otsast jämedam, et `ringi `aandis käia ja tiivad kül'les Hää; rehemademed, lauda `juures olid pikad õled `laotud mademesse, neist `tehti sidemeid õlekubudele Hag; rehear'k, kahe aralene oli, see `pañdi parde taha, siis tulid kohe kolinal vihud `alla Juu; reieuone on lagund JMD; laseme reie `ahte parsilt maha Koe; reiemajas talve elati, `kamber oli kül'm Kad; kui rest pekseti, siis rehetolm käis üles Kod; vahel läks üle ma'dipäeva see reheaeg, kui olid alvemad ilmad Lai; kui rehetüü joba läbi ol'ls `ol'li magamene [rehetoas] KJn; Juba `uugasid rehemasinad igal pool SJn; mis õtge `okslise tüvigu, niñ pannass rehepuies Krk; rehi läits `üüsi palama, reheuiss `kiñni, `kostegi `väl'lä sa_i saa, `mutku pala Ran; siss

`ol'li kell kaitstõisskümme, ku kikass edimäst `kõrda kirj, siss karassiva üless ja nakati rehe `tüüga pääle Nõo; vihu visati riha alt üle usse rihe `tarre ja `anti riheargiga parsile Ote; Edimält ehitedi iks rihi, eläjä `ol'li kah seeni rihe `uunen, kui viil laut tegemädä; Kui ää tuul `ol'li, siss `ol'li üte päeväga rihetäis ärä tuulutedu ja `aita `pantu Rõn; pühi riheedine `puhtass Krl; reheussõl es olõ? lävepakku, sääl ol'l rehehi's õnne, tuu päält ol'l ärä lüüd, muido ol'l ümärik Har; Selle sai meil ütest rehetäüvest õks kats `laugust Rõu; vana rehelõso um tah, kokko sadakil Plv; rehe `huunõ kõrvalõ `kaartõ ala tēti küle `kambrõ?, Tulõva nädali tulõ meile rehemassin; Rehe? omma läbi, no? või ar? reherõivagi `mõskõ Vas; katõst `kuurmast saa üts rehetäüs Se; rehe `pešjä tege `kõikõ tüüd rehe man, pešs, att, jüvähhäss; rehepakk um kõo tüvvest nii samu säet ku nurmõpakk, õnnõ `pestü? puu `pulkõga manu?; [vili] reheh kuivatass, a rehe `siendsen pestäss Lut

rehe|ahi `Reieahi `pandi küdema ja `reietua uks `tehti `lahti Jõh; `riihhe `ahju `tarvis tänä küttä Vai; Igas puumaa peres oli rehetuba ning - - toa tagaseinas suur kirisega reheahi Kaa; Vana reheahul oli perse toa seinast `väljas Põi; vii `turblud rehe `ahju Muh; Pime kut reheahjus Emm; pliit on reheaho suu all, seal on suur pada Vig; vana reheahe oli suur, kuus suurt `leiba läks `ahju Mih; Rih`ahjus küpsetadi `kaalisi Hää; kui rehe `ahju akatakse puhastama, `aetakse keris maha, `võetakse kerise kibid `väl'la Nis; vii kardulid reie `ahju `küpsema Iis; reheahi `paiti kütte, suured pakud põlema Kod; reheahjud olid paekivist ja saviga ära plõtserdatud Plt; reheahjul tuleve `vuudrekivi iki lapiti Krk; leib küdsätedi suuren reheahjun, üdse tõmmati tuhkava suu pääle, kistutedi ärä Puh; reheahjun `ol'li ää magada, põhk `panti `alla, ega_s ole vaja midägi pääle võtta; kits `kel'dren, kiil väl'län = t_om tuli reheahjun Nõo; akkega rihe `ahju ei küteta, jämme puu iks olliva Ote; riheahjul `ol'li maakivi keress pääl, sääl kummi all, muu keresse kivi anniva rihe `tarre `kuuma Rõn; reheahu takan om tõhja ruum, tuu pandass `liiva täüs, et tuli ei saa? saina manu Har; timä läts rehe `ahju, säält võit piibu pääle tulõ Rõu

rehe|alune rehe- Kär Emm Käi PJg JõeK Äks T Kan Urv Rõu Vas Se, reha- Noa Aud Pär Ris Kei Kad Äks, riha- Tõs Aud Ris Kod MMg VIPõ M, rihe- Puh Võn Hel San Krl Plv Lut, riiehe- Rärp, `riihhe- Har, rihi- Tõs Hää, reie- Koe Kad Pal Äks Plt, `reie- Jõe Kuu Lüg Jõh IisR, reia- Trm Äks Ksi Lai Plt, rõia- Ann; reh- Lälõ Mih, rih- Põi Mär Han Khn Vän Tor Saa HaLo, rei- Rld KPõ(rõi- Ha Jä) Iis Trm Äks, rii- Lüg Jõh T; rehal|ne, ri- g -(t)se Sa Muh hajusalt L, Ris Kei Kod Vil ruum rehepeksuks ja vilja tuulamiseks ku `vieti rugist, siis pidi tegema esimese `kuarma aal kolm `risti reialuse `ukse ede VNg; `Pekseti `reie `nuiadega ja `varrastega `ninda, et `reiealune kihises `tolmust; `mõisas õlid `suured riialused Lüg; põhu kraam on reialuse lakkas Jõh; rehaltses oli ka oma kord - - mis sääl rõhveste sihes siis veel mõni üiges oli, see oli siis ka `nurka `aetud Ans; sõideti ratastega rihaltse, saadeti koorm `ümber - - siis `aeti `angudega parsile Khk; Oli `kange pakane, siis `maeti rihaltse väravate tagused kuuse `okstega `kinni, et `loomadel varjem oli Kaa; `pange `piale uks `kinni, muidu sead tulad rihaltse Vll; Nendel `kangest soe rihalune, mis seal viga põrsast pidada Põi; `peastlased tegavad pesi rehalse paari `külge Muh; rehekoda on rehealune Emm; rihalsel oo - - tagomased väräväd ja esimesed väräväd ja jalguks oo koa Mar; rihalune tahab puhastada, `varsti tuleb `rehtede aeg Mär; rehalune sai `valge kangastega parandast nii kui `laeni ära `lõödud Lih; meil oli rihaalune nii pime, et meil ei oln `ühte `akna `aukugi Tõs; `Vilja tuulatassõ rihalusõ väräväte vahel Khn; rehealune oli `maani `suuts täis, muutku suitses PJg; Puul rihialust `ol'li loomade jauks ja puul `ol'li inimeste jauks, `aidu `ol'li vahel `tehtu Hää; sial on paekivi rihaalune Ris; vanaste oli aganik rihaluse `otsas, õhe katuse all Nis; rihalsel

rehealus

olid kahed väravad Kei; rehealune on üks külm uone, seal ei või `lehmi pidada JõeK; rõialuse ukse jätan kanade pärast `lahti TÜR; `talve olid obused rõialuses, `latred olid `sisse `tehtud Pee; `istusime reialuse otsas, `vuatasime, kui päike mängib Koe; ennevanast taantsiti ühtelugu pühabe õhtati - - meil oli ästi suur reiealune Kad; oli kohe niisugune veike `kuntrik reialuse sies, siis `pañdi agand `sinna `sisse VJg; `tuulamise aeal `tehti reiaaluse väravad `lahti Trm; obesed õlid vallali rihalse piäl Kod; reiealuse otsas oli aganik Pal; tuhat ühessasada tegid `lahku maja, rehed ja rehealused Äks; peremees läks reiaaluse väravate `piale ja vilistas ja teised ütlesid, et peremees `pöörab tuult Lai; nii pikad on `parmad kui reiaalune Plt; rehetuba ol'li ja rihaalune ol'li `otsas, `sial ol'lid siss rehed SJn; rihaalutse põrmand tahab savita Trv; rehe om kesspagan, tõisen otsan kašt, tõisen otsan rihaalune Hls; rihealune, ega obestel lämmit `kohta es ole - - tuul `puhks rihe alt läbi Hel; võta `riialutse `värjä `valla Ran; `panti sari `riialutse lakke üless `värjä pääle ja tuulutedi Puh; kui rehe `olli ärä pissetu, siss `riialune `panti `kimi, tetti obeste sulu Nõo; rehealutsel om ütäl puul ja tõsõl puul suure laja `värjä, nii et ää tuule `tõmbuss om Ote; ma pühi rihealutse `puhtass San; mis rehealotsõ kotal ülevän, tuu om laopäälne Kan; `riihhealunõ veedäss `villä täüs Har; meil ol' suur rehetarõ, ol' viläkapp, rehealonõ, ol' kõlguss Rõu; rihe otsah um rihealonõ ja rihealotsõ otsah um aganik Plv; Terri visate `vasta rihealotsõ `saina, ku - - terä hel'lü kuulda? ol'l, sõss `pañte viil aganet mano Röp; rehealosõ põrmat piat olõma savist Se Vrd rehala, rehaldune, rehaline, rehalsu, rehalu, rehealus

rehe|alus rehealus Vän; rehalus HMD, rihalus Khk, `reialus Lüg rehealune kui see rihalus `tehtud oli Khk; suur rehealus ol'li Vän; on rehalus `vil'la `tuulamas HMD

rehe|kapp rehe küljes olev varjualune Õdagu `tuudi rehekäppi kašt `kuurmat `tõugu Rõu; Rehetarõ otsah om rehekäpp, kohe vili sisse veetäss Vas; Ilosa ilmaga, `tuude kodo rihekäppe niip'lõ päid, ku kõrraga `riihe üless läts Röp Vrd rehekast

rehe|kast 1. parteepalne ruum Rehekasti kõrvas oli liiatuba, liiatua piale pandi aganad Tõs; rehekašt - - oo ülal pool parresi, `kõrgem Aud; rehekašt oli pial, viis kuus pal'gi `korda `kõrge PJg

2. rehe küljes olev varjualune rihekašt - - ku tuul kasti puult om, sõss saap tuulute säääl kastin Krk Vrd rehekapp

rehe|koda rehealune rehekojas sõtkudata `vilja Emm; pruu `istus rehekojas oma `riidekerstu `otsas Käi; ma `jooks eest ära varjule rehekotta Phl

rehe|kääpik rehekääpik rehekäpp - Kod

rehe|kääp puuhark põhu eraldamiseks aganatest ja teradest rehekäpäga pillit toda aganidega `vil'lä `sarja ja sarjassit Ran; tuu rehekäpp `ol'li puust tettu, viie aruga, kõik üttest puust kasunu Nõo; rehekäpp om viie lipiga, tollega ammutedass üsätid `sarja Ote Vrd rehekääpik

reheline `rehel|ne IisR Kaa Põi Muh Rei Tor Sim Iis Trm Kod Vil Trv Hls Puh Nõo Kam Ote Se/-nõ g -sõ/, -le|ne Mar Mär Lih Kse Kei Juu(reia-) Plt KJn, g -se; riheli|ne g -se Jäm Khk VII Khn Krk Har Plv Vas Röp, -dse Krl Rõu; riha|ne Jaa Rap, rihile|ne Tõs San, g -se; reieli|ne JMd Koe/-le|ne/ Kad VJg Iis Trm, `reieli|ne Kuu RId, g -se rehepeksja `reieliste `riided one nogised VNg; `Reielised õlivad väsind `reie `peksust, `nende näud `tolmused Jõh; `Milla sie sul puhas on, alati käib nigu reheline IisR; rihelised `aksid riht `peksma Khk; Rehelistele `tehti `mütmed söömad Kaa; [läks] `teise pere riheliseks VII; Nii must kut reheline Põi; juba rehelistel ülal Muh; kas rehelestel juba rehi `valmis, `lähtväd jo põllale Mar; rehelesel pea sakkis ots `justku vana toñt Kse; kas teitil koa paelu rihilesi Tõs; esmaspa omiku

rehelest tuld rehele Kei; reialesed on täna `rehte pekst, on tahmased ja mustad Juu; sie oli täna reheline Sim; ega muidu `reie `peksa saa, kui reielisi ei õle Iis; üks reheline `võeti tuuletama Kod; ära musta pluusega küll mine, nigu rehelene Plt; rehelise pessäve rehet Hls; inemese om musta kui rehelise Puh; anna `mulle mõni `kapstapää, ma tass (tahaks) rehelistele `kapsta piirakut tetä Nõo; muidõ riheline jo lätt Har; egäl rihelisel ol' pIRRUMÜHK ütEn viiä? RÄp; mine kutsu? rehelisõ? `süüjä Se

reheline² reheline aus, õiglane; korralik, väärt ei sie `oite reheline inimine `taia `olla; sie (asi) on `oite reheline Kuu

rehendama → rehkendama

rehendus → rehkendus

rehe|papp mõisa reheahju kütja ja rehepeksu järele valvaja `reiepapp, sie küttäs `ahjud, et rei `kuivast sai Lüg; rihepabil oli kaabu pees Khk; Vanades `mõisa `rehtedes oli rehepapp alaline ametimees Põi; mõni oli ea rehepapp, aga mõni oli paha koa, `kaebas kõik `sakstele ää Mar; rehepapp - - vaatas järele, et ei varastud, et tööd `tehti oolega Lih; rihepapp paneb tule `ahju ja kuevatab rugi ää Tõs; rehepappi es sallita - - isi varastas kige `rohkem Saa; [ta] oli `enne `Uudes `mõisas viina `pruulija ja pärast oli `mõisas rehepapp Kos; `enne mõesas old rehepapid, siis ikke tõndid käind `ringi, nied siis näind neid VMr; minu isa oli vana rehepapp Pal; miut `säeti rihepapis Krk; kige suurembest `vargast saa kige paremb rihepapp, ta kik'k `varguse kunsti tund, ta tõsel varaste ei lase Hel; kõik vili `ol'li rehepapi käen, temä juht tüüd Ran; rehepapp - - `kütse `ahju, pušk `vil'lä, kai `perrä, et iluste rehütsedi Kam; kurat vei rehepapi är? Urv; `riihhepapi? `kaie `perrä, ku atõti Har; ku kikass kats `kõrda `kirge, sõss hõigaßs rihepapp üless kõik' tüüle RÄp; rehepapp ol' õks vanast hüä elo Se

rehe|peks viljapeks `reiepeks on `suuremb jagu ikke `üösine tüö Lüg; rehepeksu masinad on ju nüid tüki `aega olnd, masinaga tehasse rehed Kär; rehepeksu `aegas oo rabadispingid Muh; rehepeks oli käsitsi Pär; rehepeksu aal ol'lid rabaead, tüve `lõõjad ja koo `kañjad, `kolme `sorti rahvast ol'li ametis Saa; pääva takka käisid rehepeksul Kei; olivad `üössesed rehepeksud Rak; suuremalt jaolt ikke mardipäävast lõpetasid rehepeksu ära Pal; rehepeks `muutus masinatõöks Plt; rehepeksu aeg `ol'li, `üüssi `tõusti ülesse Vil; ommen om meil rehepess Trv; rehepessu masinat ole külländ nannu, küll obestega `veetävät, küll esi `sõitjat Ran; ma lätsi tälle rehepessu raha `masma Nõo; vana ame, mis muidu es `kõlba enämp, `panti rehepessuss `sälgä Ote; ku nuu rehepessu? ol'li?, siss inemiisil nigu lapahtu tuu tulõkipõñ ja riih läts palama Rõu

rehe|peksmine rehepeks eks `reie `peksamine jääb jo vähemälle Vai; rihe `peksmene - - üks ajas tuppä, teine oli kaksite parsil ja üks `andis kätte Mar; rehe `peksmese `aeges `tõusti kolm varest enne `koitu Mih; eks rehe `peksmine old `raske tüe Sim; sätte nii sükäv lumi maha, et jäevä rehe `peksmise kevädess Nõo; tuu tambiga rehe `peksmine ol' ka obesel rasse, sõku esi lademit piti ja via `tampi ka viil Ote; vanast ol' `riihje `peksmine rassõ, no? om üts päiv ennedä, siss omma kõik' rüä masinaga `pestü? Har; rehe `peksmise `aigo tulõ tuu iist `hoita, et mõni ohak `silmä ei lää? RÄp

rehe|pink viljapeksmispink `nelja `jalgased `reie `pengid tulivatta perast VNg; rehepink, pingi madalam ots `pandi rihaltse ukse `poole, `kõrgem ots oma `poole, nõndat sai ikka `lüia Khk; Rehepink oli pitk `kõrge pink, teine inimene rabas teiss `otsas Põi; seal oli siis üks `neoke rihepenk, neli `jalga all - - selle `vasto uhoti rukit Mar; rehepenk, teene ots `ol'li `vasta parandad, tüüdest `lõõdi veel terad `väl'la rehepengi pial Hää

rehereha

rehe|reha pikkade harvade pulkadega reha põhu eraldamiseks aganatest ja teradest `reierehadega sai jala nojal `puistettu, siis sai `ümbel `kierada VNg; `reierehal ei õle `vaide `pulki nii pali sies Jõh; reheriha on `arvade `piidega Khk; Rehereha - - sellega tõmmati rabatud vil`last kõrsi väl`la Pha; Oli kord õle tambitud, siis `viidi obused `välja ja `võeti reherihad käde Põi; reherähä oo `seitsme `piiga, pitk var`s_o taga Muh; reherähad olid pikema pulgaga kui loorähad ja lõhema varrega Rid; Põhud puisteti suurte rihirihadega `vasta `jalga üles, mitu `korda puisteti läbi Hää; `Esteks ibati põhud ää, siis lükati reherihaga `keskele kokku Kei; suur reiereha, arva `pulkadega JIn; reiereha, kellega puistati VMr; Lademe sasid tõmmati reherehaga kõrvale ja lõpus kooditati üle Trm; reherehäd_o viie pinnuga, sõredad rehäd, kellegä pudissatse Kod; Reherihaga sai vahepiäl lade `ümmer pööratud ja siis sai viil `lüüdüd KJn; siss tõmmati reherihadega lade `ümber jälle, raputedi `üske `alla ja põhk tulli `pääle Puh; kui ärä `ol`li sõkutu - - siss reherihaga rehitsidi Ote; Reheriha ol`l puunõ, lõhemb ku `riibmise riha Rõu; reherihal olõ õi mitund pidimet man Se; reheriha um `harvu `hambidiga Lut Vrd rehitsereha

reheste gpl reheste Kaa Muh rehepeksu Reheste `aegu sai juba poolest ööst `rehte rabama aketud; Nenda pärdist sõnni kut kadrini, see oli reheste aeg, siis suitsesid rehetoad Kaa; nüid akka rehestes `köima; ruki reheste `aegas oo pitkad ööd juba Muh

rehe|tare rehetuba rehetaren kua eläti siden, vanass õli siäl `rohkem `asju, mes elämisess tarvis lähäb Kod; rehetared ol`lid, ku pidu `tehti, siss tares `ol`li söögilaud Vil; ussik olli rehetare ja rihaalutse vahe pääl Pst; edimest `korda `astse rihe `tarre Hel; rehetarel `ol`li maapõrmand ja mugu eläsivä rahvass, magasiva üleväl parde pääl kah Ran; peremijs `ol`li jooma pääl ja poesi olliva rehetarest varastanuva rükki ja viinuva `mõldrele Nõo; pää `veeti rehe `tarrõ, `panti parde pääle Võn; riheahjul `ol`li maakivi keress pääl - - nuu keresse kivi anniva rihe `tarre `kuuma Rõn; no om sul hää riht üless panda?, ma küti `riihjetarõ lämmäss Har; olõ õi_meil `lauta, lehmäkene um rehetarõhn Rõu; ijh ol`l tan rihetarõ ja sõss määnest `küüki olõ õs Plv; ütõ rehetarõ ol`l ütõh otsah, tõõnõ tõõõh, seenine vai `señdse ol`l vahel Vas

rehetes rehet`es Hää, g -se Saa rõhitis alvad rehetesed tulevad kurgust Saa Vrd rehiti¹

rehe|tuba keskne ruum rehielamus, kus rabati ja kuivatati vilja ning ka elati rei oli kolm-neli `kuorma, kuda `reietuba suur oli VNg; `reietubidel õlivad luhi `augud lae all, `suitsu `augud Lüg; Vanades rehetubades oli `põhke lage vissatud, kut ep ole akand lage `kimi, siis oli sañt viljakasvu aeg Jäm; Rehetuba oli `kange suitsuga mustaks tõmmand Jaa; rehetoad eladi vanasti Phl; vanad rihetoad olid `kõrgemad, uued oo madalamad, kui pikk ruki oo, siis pead pead kõberasse rusoma Mar; kui `rehte `kõõtakse, siis rehetoa ukсед oo kõik `lahti Mär; Ku teine rihituas ahel `alla `laassis, sis teine rihatse all `puistas ja sidus `vihkusi Hää; üks uks lähäb rehetuast `kamre, üks uks lähäb kotta, üks rihale Nis; `terve pere elas rehetuas - - laoba `õhta viheldi ja `pesti ennast ahju `juures Kos; igas reietuas oli `leitseauk, sialt tõmmas `leitse `väl`la, muidu ei kuiva rei JIn; liha `pañdi reietuppa `varda, lae `alla Kad; kolm `kuormad läks sinnasamasse rehetuppa ülesse Rak; uampal`gid on reietuas, tuas on talad Trm; rehetuas ei olnud `kõrsnad ei kedägi - - tegid tule `alla lee piäl Pal; vanal aal `kambrid `põldki ega `kõõki, rehetuas elasivad Lai; vanad rehetoad on lõõmätä `pal`kidest `tehtud KJn Vrd rehetare

rehhendama → rehkendama

rehhendus → rehkendus

rehi rehi g rehe S Lä Mih HaLo Tür Pee Koe Sim TaPõ VIPõ Trv Pst T; reht g rehe Juu HaId Amb Pee Koe VMr; rihi g rihe Jäm Khk Kär Mar Hel Puh TMr Võn Ote Rõn San, rehe Trv Pst; rei g reie HaId Jä ViK Iis Trm Plt Pil, `reie R; riih (-h) g rihe, re- V, riie Röp Se,

`riihhe, `riihje Har; n, g rehe Var PJg Vän Tor JõeK KuuK SJn Kõp Hls, rihe Khn Krk, rihi Tõs Hää Saa, rei Kos HJn Plt, `reie, `riihhe Vai; g rehe Pär Ann; p `rehte Aud, rest Kod MMg; tagasõnade all, alla, alt ees: g reha Aud Kõp, riha Kod hajusalt VIPõ M T, reia JMd Koe Trm Ksi Lai Plt

1. ruumid või eraldi hoone vilja kuivatamiseks ja peksmiseks rei on peris `rõske VNg; `läksid `mõisa `reie Lüg; rukki `kuivadeda `riihhes Vai; Rihi on `vilja täis Jäm; rehi põles maha Kär; Rehe kütiks varuti `seiksed puud, mis tasakesti pitkali põlesid Kaa; Rehe all oli kena magada Põi; `rehjes oo siduja koa Muh; `rehte rabadi rehes Rei; `mõisas olid ikke `enni suured rihed - - kahed lademed olid maas ühõ korruga Mar; `Endine rehe veel `siia jään Var; see oo lõhutud, kus vana `mõisa rihi oli Tõs; [vili] `paandi reha `alla maha ja vardadega siis lõeme selle vilja sealt `välja Aud; korjus on rihi seinä `äärde `tehtud Saa; koolimaea rehi, koolmeister `peksis sial oma rehesid Nis; sial oli suur reht ja sial inimesed käisid rehel Juu; neli `lehma oli `lautas ja obu rei all Kos; mis ikke talu oli, igas pool pidi rehe olema, siin oli rehe iseäranes (eraldi) KuuK; kütab `reie JMd; kord jäänd ta `rehte magama TÜR; kanad tulid reas reie alt `välja Kad; rehe pääl kõik resine Rak; `mõisiden õlid `väljäre piäl suured rehed, siäl `peksti mitu kuud Kod; [sõida] vangerdega reia `alla, sial lükka `kuurem `ümmer Ksi; rehed `köeti turvastega Plt; vili `paandi `rehte `kuima KJn; tuad ol'lid rehe `otses SJn; tõisse läits kaits `tõistku `kuuremat `tõugu ülesse, sij oli suur rihi Trv; ei oole rihet, pessäv tõste rihede sihen Krk; rihepapp pidi riht `kütme, `tüüliise olli temä valitsuse all Hel; vangi olluva `Karlova `mõisa rehen, põhk sinna maha `pantu, sääal maganuva Ran; ku ma kaitskümmed `aastat vana olli, siss `palli meie rehi ärä Nõo; nüüd läävä maasinde mano nigu `kerkolise, `valgõ räti pään, vanast tul'li ku tuli `tungle rihest `vällä Võn; rehi om `ahtamp, `pääkast om laemb Kam; Sangaste `mõisan kolm riht, igä rihi man ol' papp, kiä rihiliisi `perrä kai San; ei olõ julõnugi, `kiäki inäp minnä `riiht `kütmä Urv; vihu? `veeti `riihhede ja `paanti üless parsilõ Har; tulõkipõn lapahtu `maaha `paklidõ `sisse ja riht `palli `maani, `maaha Rõu; ol' kaits riht, üts ol' üt'el velel, tõnõ ol' tõsõl velel, rehealõnõ ol' `vaihhõl Vas; ku [rukkid] ol'liva är `kuionu?, `paanti `riihthe, kaits `tõistku `kuuremat vai kümme `kuuremat, nigu? `trehvü Rär; mingu, i? rehe ala, sääal omma? vaimu? Se

2. rehes kuivatataj ja pekstav vili; rehetäis vilja juo neid `reiesi one mittu `peksetu VNg; ei õlegi rei `õige kuiv `ühtä, laseme maha ja panema `uuest üles Lüg; `riihhe `peksämise `juures `kieredä `olgi `ümber Vai; meitel lihah kolm `koorma üles, ega `ahtumi `peele üks `koorem, siis on rihi peäl Jäm; suur `kõrge odra rehi oli nõnda, siis inimesed `tampisid see maha Khk; Rehe mahalaskmine keis ahtmete kaupa, ahe oli kaks kõruti olevat part Kaa; `õösse sai `rehte rabatud Krj; Rehi õles ja tuluke `ahju, kaks kütti ja oli kuiv küll Põi; rehi pannasse nõnna, et natuke maad, o parte vahet Muh; Nendel aa igavene rehi (suur hulk) lapsi nalj Emm; `pekstaks reht Phl; peremeestel oli mõnel pal'lo rukit, üks nelikümmend `koormad, siis sai meto `rehte Mar; rehi oo `niiske, ei sünni `peksta Kse; kella kahe `aegas said obused ära `tuua ja rehe `peale Han; `ahju `kõetse, kuevatab rihi ää, rihi oo parsil `kuimas Tõs; rihe üt'el, lähme riht `ahtma Khn; Kus suured rihid ol'lid, sai `sassi ka suuresti Hää; `võtsime rehe maha Nis; ohra reied `pahmasime `uostega Jür; `enne `peksid `reiesi aina `üösse JõeK; panime rehe `ahtesse, reht on `ahtes Amb; pidi olema seks aaks rei `pekstud, kui põllule tuli `minna `jälle Jn; `uostega sai rei pahmata Kad; mis teil viga, mul täna viel märjad reied `peksta Sim; kui rehi sai üless, siis põld muud, kui `tõmma tuli `ahju Trm; akati rest `kaevma, siis läks soe `sisse, rehi `kuivi Kod; kell üks `peksime rehe ära, `ahtsime uvve rehe ära ja läksime põllule `tüüsse Pal; Üks läks parsile, teine `ändis kätte, kolmas `kändis `vilja `sisse, siis oli rehi üleval Ksi;

rehik

kui oli suurem rei, siis oli kaks rabaead Plt; kui rehe üleval on, siss tuleb sihakest `tossu `sisse SJn; pessi rehet, panni `kuurme rügi parsil Hls; mul om rihe üleven kujumen Krk; nakati reht maha `laskma, töogati parrred alt ärä, sateva esi maha Ran; pusipuu `ol'li serände ümarik, ää pik'k puu, kellega `mulke `sisse susiti, ku rihi like `ol'li Puh; `tuuđi obõsõd, siss tallati si_rehi kõik puru KodT; kes riht peßsivä, nuđ esi küdsivä ahõn `kartold `endäle ja seivä Võn; kos `varsu `ol'li, sääł `võeti varsa ka riht `sõkma Ote; kaits riht pesseti [mõisas], küeteti kui irmuss, puuļ `valda `peßsi San; kuuđ oll, `tuuga mi_`peßsi niđ `riihheid Har; pääle teo `päivi tul'l viiļ `mõisa osatük'k kokku panda?, `mõisa rehe_`peßsä?, voorihñ `kävvu? ja `mõisalõ `kohtulammass `anda? Rõu; kadõrnasañdi_tul'liva_tandsõva ladõma pääl, mi_`peßsi riht Plv; hobõsõ `pañti `paari - - ja_s saistati sinnä pääle, rehe pääle ja hobõsõ `kave? `ümbre Vas; toogõ hopõñ, riih om jo väläh Se

3. rehepeks, -tõõ `milla `teie `reiele akkata VNg; eks `kupjas õli ikke `reiel `juures Lüg; iga `õösse oli rehi Mus; Ega `rehte ees siis määriti ahi sihest ää Kaa; `rehtesi sai `tehtud kuni mardini Pha; teise sui ma keisi perisest rehel Põi; koedu `aegas sai üles `tõustud, rehele akatud Muh; mei peksame see `aasta paar reht rehega, meitel taris katuse `õlgi Phl; `enni `rehtesi puistatakse kerist LNg; pääva tõusu ajas oli jo rehi `val'mis Kse; `mõisa rihil ma ei kõin Tõs; Rihe ette tahmanõ tüe; Rihedegä `küeti üsä mjõtu `süldä puid ää Khñ; Kes'k `üüsi pidid `jalge pääl olema ja rihil minema Hää; meil täna rehi Ris; `Rehte aeaks `viidi kroamid toast `väl'la, siis elati `kamres Kei; rehega sai rehi peksetud ja siis sai tuulatud Rap; sügise `reiede aal tulesäde läks `ahtesse JMd; `üösse tuli `rehte teha Pee; `sirged `puhtad õled - - reiega peksetud Kad; läks rehele `teise peresse Sim; reie ommikust `tehti karduli `kõrti Iis; ommogo `enne päävä `tõusu akasima rehele, peksimä kolmed lademed ärä, siis läksimä `süümä Kod; meie akkasime `õösse rehele kell üks Lai; meil oli `rehte aal kook ja pada, väl'las keedeti Plt; üle ommiku ol'li rehe - - ühe ommiku said magada, teene ommiku jälle maast üless rehele SJn; Ku rihepessu masina tulliva, olli pailu paremp - - aga pailu pesseti iki viiļ rihege Pst; mul_o rihel minek Krk; `üüße `tul'li rüä rihi Puh; meil `ol'li tüü joonen, sügise `ol'li `rehtega ütten lina ka ärä kolgitu Nõo; lõõgassiva rükki ärä, siss akati rehega `pesmä KodT; kelläarvu `järgi `aeti rehele ja magama Ote; `üüße kell kaits ol' rehele minek', kes sul sõßs `maada laşk Vas; rehega pessedü leeväl om sau maik man; rehelt tuldass jo kodo Se

rehik, rehikas rehi|k g -ku Hää Hls Krk; rehi|as g -a Hel

1. sirge, rühikas sji õige rehiku laadige Hls; Olli küll rehik oben, iluste väikste kikin kõrvige Krk

2. ergas, elav rehik om eläve kige liigutustege - - temä loomuss om `seante Krk

3. veider, kentsakas küll on tema ka üks rehik, igat `asja tema kardab Hää; küll om naa rehiku, ei tunne äbü, kateksi suu augu man makkav Hls

rehike pl rehike Võn Kam Plv, `rehke? Krł Röp Se/-h-/ ropsitakud Võta rehikit - - ja keerota pangile ja kartoli korvile vastane vang pääle Võn; riđ pörüss `rehkist tett Krł; otseva külläpите `rehkit, `tõrvsiva är? ja pañniva `vaihhele noilõ [paadi] lavvolõ, et vesi `sisse ei lasõ? Röp; `rehke? omma_rabakalodsõ_`pakla? - - nuđ? omma_`jo kõgõne jämme? Se

rehikul traksis, hakkamas ta nõnda rehikul sääł ehen; latse olliv nõnda rehikul kolmeksi Krk

rehima rehi|ma Jäm, -mä Kuu rohima, mullas siblima Ma tule `sulle `peentraid rehima Jäm

rehitellemä rehitellemä Rõu Vas, rihi- Har

1. keerutama tuul `keerutõllõss, rehitelless Vas

2. pöörlema, keerlema rihitel'l_`pääle nuđ õhulaiva? - - mi_tuud tiia, mia na `luusõ Har

rehits¹ *rehits* g -e röhitis *rehitse tuleve üles kurgust* Hls **Vrd** rehetes

rehits² *rehits* tööriist rehepeksul – Khk

rehitsema¹ *rehitse|ma* Lüg Jäm Khk Mär Hää Saa Juu JMd Koe VJg Iis Trm Pal Plt Vil, -mä KJn T V(-mmä), -me Hls Krk(-m) Hel San, -mme Krl; *rehetsema* Vän Kõp; *rähitse|ma* Muh, -mä Vig Tõs/rähä-/

1. *rehaga riisuma*, (puhtaks, tasaseks vms) tõmbama *rehitseb maa`pienest, roho`juured`vällä* Lüg; *`aksid`einu rehitsema* Khk; *kui sa oled rehe ää raban, siis rähitsetse rähäga* Muh; *kui`peenräd tehässe, nee rähitsetässe küll üle* Vig; *rähätseb mulla`peenes, ilusas kõik* Tõs; *maa rehitsemas rihaga`pehmeks* Hää; *nüid on`peendrad keik rehitsemas, nüid võib`pääle`külva Saa; eenamad rehitsema risust ja prahist* Juu; *`kapsa`pienraid rehitsetasse`enne kui`kapsaid istutasse* Koe; *taeme lavasid vaja rehitsetta* Trm; *siis`tul`lid nõi, kis`pahma`väl`la aasid,`tul`lid rehitsema* Vil; *terä rehitsets`puhtas* Hls; *rehitsege`kõlka päält ärä alustel* Krk; *muld`ol`li kah kõik rehitsemas,`sinnä es jää`terä kah* Ran; *ku ärä rehitsemas sai, siss pannit põhu`julka* Puh; *rehitse tu pennär tasatsess, ma pia`tämbä kurgi maha panema* Nõo; *ku rehe`pesmine`ol`li, siss kaits`kõrda`tul`li iks rehitsemas, ega alt es saa* Ote; *põhk rehitsemas`pulka ja`paanti`kõlksõdõ* San; *riha ol`l käen,`jalga`vasta`võeti tuud`põhku, rehitsemas* Urv; *naaše`pidi`ol`gi`kandma, mehe`rehidsi`Rõu; Sõkute ja rehitsemas nii kavva, ku inämb`ol`ge seeh ja küleh terri es olõ`Räp; rihaga rehitsemas`kapsta`pindrit* Lut

2. *siblima kana tege`kurja - - rehitsemas`pijndre ärä* Krk; *nüid kanapõja saava väl`län rehitsemas* Ran; *kana`tüksivä kanepit rehitsemas,`tahtsiva noid terri* Puh; *kana om rehitsemasuva tolle juure`väl`lä, tolle lilli juure* Nõo; *parts ja ani ei rehitse* Kam; *kana`,`vainlasõ, om kõik üless rehitsemas`Plv*

Vrd rehitsämä

rehitsema² *rehitse|ma* Hää, -m(e) Hls Krk köhatama *Ku juba`kurku`kinni jääb ja rehitseb, [siis]`jusku`ahnel`tõmmaks kuuks ja kuuks* Hää; *ku ta kõnelep, siss iki rehitseb`rindu* Hls; *egä sõi periss terve ei ole, rehitsemas iki oma`kurku* Krk

rehitse|reha rehereha rehitserihaga rehitsemas põhk läbi, siss`paanti obene`sõkma`jälle, muðu es tule keik terad päie otsast ärä Saa

rehitsämä *rehitsä|mä* Kod Ote Rõn Kan Urv Plv, -mmä Rõu; *rehitsama* Trv Lut; *`rehtsämmä, (ma) rehidsä* Se

1. *rehitsemas põõdapaal`lid tahvad purussata, rehägä rehitsemas* Kod; *ma rehitsemas seda`mulda raasike* Trv; *`tütrigu olli õle`kanja, poesi olliva rehitsemas* Rõn; *är_sai sõkutuss tu vori, koodiga`lүүidi pääle mõnikõrd, sõss ol`l hää rehitsemas`Urv; Sõss ku är_sai`pestüss, sõss poisi`naksi`ol`gi rehitsämmä* Rõu; *vil`änd jo sikada`,`naakõ`rehtsämmä; pinnärd ku tii`tasatsõst,`rehtsä`Se; rehe man rehitsemas`kõikõ* Lut

2. *siblima kanad rehitsemas`pijndrad ärä* Kod; *kana_rehitsemas`aian`kapst* Kan

Vrd rehitsema¹

rehitus *rehitus* g -õ Khn; *`rehtus* g -e Khk röhitus *kibesid`rehtussi tuleb suhe; pärast`sõõmist`rehtused tulevad* Khk; *aab rehitsemas`õd üless* Khn

rehjendama → rehkendama

rehjendus → rehkendus

rehk *rehk* Kan Urv Har Rõu Plv Vas Se Lei, *reht* Röp Se Lei(r-), g *rehi* kord, *puhk kolm`rehki ol`l veenü`Urv; ma_käve ega`päivi säält lehmägä paar`rehki`mүүidä* Har; *mõni kolmõh rehih`palli mõts, seo um jo kolmass rehk`palla`Rõu; mitu`rehki om sadanu* Vas; *üte rehihägä`käve är`Se; katš`rehki ol`li tullu, sõss äi olõ tullu enäb* Lei

rehkam

rehkam → reetkamm

rehkama¹ `rehkama

1. kisama, valjult häälitsema *sie* (laps) *akkab`oige`rehkama; sen munimisega suur kisa on järel ja`rehkamine* (kanadest) Kuu

2. taplema *sie kävi`rehkamas* Kuu

rehkama² `rehkama lootma `Rehkasimme -- `piiridükse`tuomise`pääle; Mihed`rehkasid igä keväjäse kudu`pääle Kuu

rehkamus `rehkamus g -e kandam Tuli, ma`ilma`rehkamus`seljas Jõh

rehke → rehike

rehkendama *rehkend|ama* Khk Käi Phl Mar Kul Mär Han Aud Hää Saa/-nt-/ Ris Kei Hag Juu JMd Koe VMr Iis Trm Ksi Lai Plt, -*ämä* Kod KJn TLä TMr Rõn V(-*ämmä*), -*eme* Hls San Krl; `rehkendama Hlj VNg Lüg IisR(`reihen-) Vai/-*ämmä*); *rehkeldama* Rei; *rehhend|ama* PJg Tor Ksi, -*eme* Hel; *rehjendama* hajusalt Sa, Kad; *rehvendama* Muh; *rehe|dama* Lüg Jõh Põi Lih Kse Var Tõs Juu Kos Amb Koe VJg Sim Iis Trm VIPõ, -*dämä* Kuu Lüg Tõs Khn Trv, -*tem(e)* Krk

1. arvutama *pia oppe`ained olivad`piibililugu ja`katkismus ja`rehkendamine* VNg; *Ia pia, täma`mõistis`kualis ka`ästi`reihendatta* IisR; *lapsed rehjendavad`arvusid kogu* Khk; *ma oli noorelt`kange peest rehjendama* Kär; *ep sua rehjendamisega`toime* VII; *Oli tark mees, kõik rehendas kogu, mis taris oli* Põi; *akka nüid rehvendama* Muh; *ööldaks peest`arvama, aga paberi peel rehkendama* Käi; *koolis`enni`tahplide peal rehkendadi* Mar; *rehkendas karva pealt kõik`väl'la* Mär; *teeb`numrisi`pabri`piäle, rehendab* Tõs; *kaupmees rehendas, pailu`maksa oo* Tor; *mind es saadeta koolis kolme`aasta`keskel`kordagi`tahvle`alla rehkentama* Saa; *õska ma rehkendada kogoni* Ris; *koolilapsed rehkendavad* Juu; *õppisin sugu rehendamaja lugema ja* Amb; *tahvli`peale oli rehjendamine* Kad; *ta rehendab järele, kas`kaupmes tegi`õigust* VJg; *rehendan, pal'lu minul raha üle jääb* Iis; *õssad kedägi`kaupa, sa piäd jo -- üle rehkendämä, kas tuleb`väl'jä* Kod; *pia ajud, niid on`nid pia rehhendajad kõik* Ksi; *tarvis`väl'lä rehkendädä, pal'lu saab* KJn; *Kool`meister õpetas`lapsi`ästi, minagi õppisin tema all peast rehendamaja* SJn; *nevä rehendivä selle kokku küll* Trv; *mea olli`kange pääst rehenteme* Krk; *tuu poiss mõist pääst`äste rehkendädä, nigu küsiti, nii ütél* Nõo; *miu miiss ka es ole koolin käenu, a temä`sõrmi pääl rehkend* Rõn; *latse rehkendive koolil* Krl; *ma rehkendä pääst viil rutõmbadõ* ku_{sa}[?] paprõ pääl Har; *mõista`i ega üt's rehkendä?* Rõu; *naasõ`rehkendäse`paprõ pääle, a meil olõ õi`raamatut vaia?* Vas

2. arvestama; kalkuleerima; kaalutlema, endamisi mõtlema; arvesse võtma, silmas pidama *me rehendin --`palju sidä`vargust* Kuu; *piaks`rehkendama`enne ära, siis`katsuma teha* Hlj; *sigä sai tappama akkada, siis rehendatti`enne,`mitme`puudane`arvad õlema; minä õlen rehendand sedä, et kui kägo tuleb kodo ja kukkub kodo, siis üks ävib`vällä;`einamad ei saa sedäsi rehendädä, kui nämäd rehendäväd, mõni on`metsa täis* Lüg; *Ia`päevapalk, aga`riide ja`süöma kulu,`selle unustavad`kõrva`rehkendamatta* IisR; *Peab rehjendama, kui pailu`roogu rehatse katuse`sisse taarist läheb* Kaa; *seal on seemende`väl'ja rehjendamised* VII; *rehkeldama, kui palju raha tuleb* Rei; *sellest nüid vaadetakse, kudapidi noalaev on, vanad inimesed rehendasid`jälle sadu* Kul; *küll me rehendasime seda nime* Var; *mõnel oli`rohkem inimesi, said kolme nel'la päävaga akkama, aga nädaliga tuli ikke rehendada* (viljalõikusest) Tõs; *siss põle änam`kaugel olnu rahaauk, kuus seitse`sülda`umbes rehkendada* Hää; *seda vahepäälst tööd ma es rehkentagi* Saa; [kanga pikkust] *suab ju`kiarbuga mõedetud ju, kõik saab rehendumad Hag; põleks nii suurt rehendamist nende`päävadega* Kos; *iga luoma pialt sai*

[karjus] puuda rukist ja kaks `puuda odre - - kui ta neid vajas. kui ei, siis sie vili rehendati rahaks Koe; pošti vahed olid `rohkem `mõisates, ma_i tia, kus rehendati nende `suurust Trm; sedä ma võlass ei loe, sedä ma ei rehkendä, sij_jäeb Kod; teeñe `ütleb ära, ei rehkenda kedagi `asja ette Ksi; tema rehkendab seda, et tema iki noorem ja tegi `rohkem Lai; `saadu rehendati et kaksteist riha sel`latäit Plt; Äävärđi juurest `Uusna `mõisa rehendi kolm kilu `mijert Vil; vanast rehendidi `aiga enne `jaani ja peräst `jõulu Trv; ta reheñts maha palgast Krk; `mõisa valitsejel pidi oleme kolme päevä tuij ette rehhendet Hel; rehkendivä, et tuleb pik`emb sadu, kui mull`lid vii pääl `ol`liva Ran; mes_tu purk sul kaalub, kaalu ärä ja rehkendä ärä Puh; na rehkendävä, et karjuss saap palga esiki, et süvvä ei ole vaja `anda Nõo; ma rehkendä nii mitu `tuñni näädälin om Har; tuuđ rehkendä äi_`kiäki?, pal`loss tulõ poodist `osta? Vas; kui nagõl vai paar puudast üle ol`l, töösõ_kaupmehe_toda es rehkendä, `Vaaske `maße alati kõgõ iijst täpi päält Röp

3. arvama, pidama vanad, keda nad rehendasid noiaks Jäm; Ma_p rehjenda temast mette kut üht Kaa; rahvas rehendasid ikka, et võrgu `räimed pidid paremad olema kui mõrra `räimed Phl; [talust] poole `väiksem ikke, `saunade `ulka nad rehendasid Lih; suist `villa rehendasid paremase, sui pävävä käe `kasvas Aud; eina aeg on keige kibedam töö, seda iki rehendasivad Trm; ega ta nõnda tark ei ole, ku ta ennast rehents Krk; tuijvõimetu joba, tedä enämb `kuski ei rehhendede mihe `kohta Hel; tõesel om lai suu, katele poole, toda ei rehkendädä ilusass Ran; mamma rehkend, et temä om õnniss Nõo; kuusõmesi rehkendädäss parõmb, om `kal`limb Urv; ku_tä uma kasu õks kätte saa, tõsõst ta ei rehkendä medägi Har; Taast `naisi käsituijst [ta] midä es rehkendä Rõu

rehkendus rehkendus Khk Pha Rid Mar Mär Kse Han Saa/-nt-/ Juu JMd Trm Kod Plt, `rehkendus VNg Vai, rehhendus Tor Juu, rehjendus Jäm Kär VII, rehvendus Muh, rehendus Kse Tõs Juu Koe Pil SJn, g -e; rehendu|ss TLä Võn Krl, rehkendü|ss Har Rõu Plv Röp/-ss/, rehendu|ss Trv, rehentü|ss Krk, g -se; rehke|ñts g -ntse Hls rehkendamine a. arutamine, arvutus lapsed tegid rehkendust Khk; kaks rehjendust `valmis tehja VII; lugu küll `selge, aga rehvendus oo `raske Muh; kui oli rehkenduse tuñd, saadeti sind suure `tahvli `alla Rid; mina rehendust east ei `oska Kse; mõni oo `kange rehenduse mees, rehendäb piäst kohe Tõs; rehkentuse `pääle läks kodus tuñn `aega Saa; rehhendust õppisime - - see ei taht `alguses mitte pähä `minna Juu; [koolis oli] rehendus Koe; lapsed `tuijäd rehkenduss Kod; käisime `tahvle all jälle rehendust tegemes ja Pil; Kui mina valla `koolis käisin, põlnd seal muud ku `piiblelugu ja rehendust ka natuke SJn; rehenduse raamat olli kah `seände paks Trv; rehkeñts om rasse Hls; provva annab jo nii `ränkä suure rehkenduse, kas ma toda jõvva ärä mõtelda Ran; tuu om iijts `väega rasse rehkenduss Puh; vahel `ol`li pääst rehkenduse küsimine Nõo; Ma ei_saa_tast rehkendüsesest arru Har; ma rehkendä kah uma rehkendüse är? Rõu; rehkendüss `ol`le, ol`l kokko`arvamine, `maaha`arvamine, kasvatamine ja jagamine Röp b. arvestus mul on `selle `asjaga küll `rehkendust Vai; miu rehkentust mõõda lähäb `seemlid `kaessa pakki Saa; `ende rehentuse `järgi Krk

Vrd rehnung

rehklema `rehklema Muh; `rehklemä, da-inf rehel|dä Kod, -dä? Kan Urv Plv/-mmä/ Vas visklema, rähklema mis sa_si `rehkled Muh; `tõmmavad ja `muadleväd vassakuña, `rehkleväd Kod; lats `rehkless kõik` tuij Kan; tuulisspää `rehkless (keerutab) Urv; lehmä? rehelnivä jäledähe `parme käeh Plv

rehkmä `rehkmä, (ma) rehin Kod, rehi TLä TMr Kam; `rehkmä, (ma) rehi Hel Võn Ote San/ma-inf -me/ V

rehknott

1. vehkima, vihtuma *pulmalised* `rehkisid süädä; `jälle rehkodo `tulla; *muete ei sua, ku piäd* `rehmä (rügama) Kod; *kangast* `rehkme San; *ärä* `rehku_i mullõ tuult; *Mis pini rehk uma hannaga* Rõu; *mis sa^o tah nii rehit* [niita]; *rehk kässiga* Vas; *sa rehit siih, siss ajat mullõ* `tolmu Se

2. materdama, maha lööma (hrl ussi); *peksma ku ússi ärä* `rehkvä, *siis* `suava üheksä pattu `ändess Kod; *ma_less pähä löönu ussile, oless ussi ärä* `rehknu Ran; *mia võti latse põgsi, niikavva* `rehkse noid `kärbläisi, *ku põgsi satteva sängi* `taade Nõo; *Rihaga sai mitu* `ússi ärä `rehki TMr; *kui* `ússi rehitäss, *siss iks pestäss pähä* Kam; *Ku ma manu_sai, sõss ol'l* [uss] är rehitü joba Urv; *vitsaga_kah rehitäss piinni, kui pini tulõ purõma* Rõu; *ma ei olõ^o üttegi* `luuma uma eloh `rehknü^o Plv; *rehi^o ar^o taa pikklind* Lut

rehknott → rehnung

rehknu, rehknun, rehknung, rehkn(u)t → rehnung

rehkont → rehnung

rehksämä `rehksäm(m)ä, da-inf *rehästä^o* Urv Rõu Vas rehmama, äigama *Rehäss* `käega ja *läts umma tüid* Urv; *tialasõ_ liinti* `akna poolõ, *ma vitsakõsõga* `rehksi Rõu; *nigu_ lehm* `pääga rehäss, *nii lei* `lamba küle `luukõsõ_ `sisse Vas

rehkum, rehkun → rehnung

rehmima `rehmima Äks; `rehmme, (ta) rehmib Hls

1. äigama, lööma tema `peksnu kõiega `vasta, `rehminu kõiega Äks

2. rahmeldama, rabelema küll ta rehmib Hls

rehmitseme *rehmitsem(e)* rahmeldama *akkab* `jälle rehmitseme; *ta om küll rehmitsen; rehmitses* `õhtu `il'la, *ommoku vara* Hls

rehmme → rehmima

rehmämä `rehmäm(m)ä, da-inf *rehmä|tä, -dä* Rõu Plv; `rehmmä, pr (ta) rehmäss Vas rehmama, äigama *imä kõnõl'*: *huüt hois üttest otsast, esi_tõsõst, vitsaga rehm* `vasta, *sõss päst õks* `lamba är^o Rõu; *lehm* `väega rehm `hindä Plv; *Rehmäss kulakuga* vasta `vahtmist Vas

rehnu, rehnuk → rehnung

rehnung *rehnung, `reh-* Vai Rei Han Tõs Kos Trm KJn, *rehknung, `reh-* VJg Iis Plt Hls Nõo, `rehknun Plv, `rehkum Ris, `rehkun Phl, g -i; `rehnu|k g -ki Khk Kaa VII Põi Han Var Tõs Kos Trv Hls Krk(-hvn-), g -gi Jäm Ksi; `rehknu|tt (-tt) g -ti, -ti Kul Kse Hää Ris HJn Kod Äks Nõo Räp(n -no|ít); `rehknu|t g -ti Trm Hls, -di Vai; `rehtnu|t g -ti Juu; `rehknuu|t g -di Puh Har Vas; `rehnu|t (-t) g -ti, -ti Lüg Khk Muh Mar Mär Han PJg Plt Urv, -di Khn; `rehnuu|t g -di Kõp Krk; `rehkoñt g `rehkoñdi Krl Räp Se; n, g `rehknu, `rehnu Kuu RId Juu Kos HJn JIn Koe VJg Iis KJn

1. arvutamine, arvutus Pääst `rehknu old näil alade `oite hüä, *kaik* `laeva veu rahad `saaned `selge `rehknuga `tehtüd Kuu; `rehknu akkas kohe esimisest `klassist VNg; *tal õli* `muidugi `rehnut `selge ja `arved `tehtud Lüg; *See nii raske rehnuk, ma äi mõista sida* teha Khk; *Koguarvamine oo ju keige kergem rehnuk* Kaa; `rehnukki via `sisse teind VII; *kas* `rehnut oo `õige Muh; *ma teen* `rehnuti `valmis Mär; *Mool oo* `rehnung `selge Han; `rehnut oli mul `vaenõ Khn; *väga vähä ole* `rehknutti õppinu Hää; *tievad* `rehknutti Ris; *tee* `rehknu `valmis, *rehenda ää* Juu; *rehnungi tuünd oli kord nädalas* Kos; `rehknu oli vene keeles JIn; *oma* `piaga ei saa akkama, *kui suurem* `rehnuít Plt; *temä es mõsta* `rehnuki õigest väl'lä tetä Hls; *pääst* `rehvnuk olli ää Krk; *viuh ja vauh* `rehknuti tetu ja kaup inimesel käen Nõo

2. arvestus; kaalutus läks `rehknust `välja, `milla_se [laps] pidi tulema Kuu; *Sinu* `rehknu järele pidi säel - - `niidust `jätkuma IisR; *no siis akkand* `rehnutti pidama, *vanal tulnd veel*

juure`maksa Khk; Me peame akkama seda rehnukki tegema, mütu looma me veime ületalveks jätta Kaa; ühte lugu tehässe sedä aro ja`rehnutti Mar; Mõnes peres`peetse`rehnungi`väl`laminekute üle Han; üks oo teesele tööd tein, akkame`rehnukki tegemä, kui paelu raha ma soa Tõs;`rehtnutti ikki teeivad peremed ja sulased Juu; soand`oasta täis, siis akand`rehnud tegema Kos; ma lõin`rehknu, et kellele ma lähän nende ulgast Iis; õssad kedägi`kaupa, sa piäd jo`rehknuti tegemä Kod; mis`rehknutti sa neiega pead Trm; na pidäsiv`rehnuudi aru iki Krk; tetti`rehnuudi, et kuipa`lu`kiägina om [tööd] tennu Puh; Päävä`märkmine om`rehnutimehe asi Urv; piäme`rehknumi är^o, sõss saa asi`selgest Plv; peivä^o`rehkonädi ärä^o ja mass palga ärä^o Röp

3. arve; krediit Tegi`tütrigulle`lapse ja nüüd ajab`toise`rehknusse pilti Kuu;`rehknu leht`antasse puest`kaasa Lüg; Toi`rehnu nena`alla,`mutkui`maksa`välja IisR; vodin puest juo`rehknudi`pääle`kraami Vai; Vanasti sai poemehe kääst ikka rehnuki peele toiduasju veetud Kaa; tuab`kruami puest`rehknusse VJg; sel on ia`rehknung`puodis Iis;`saatis sõna, [et] tulla`rehknutiile järele Äks;`maksis`rehnugid ära Ksi;`rehknuit üless panda^o Har; kõrtsinaanõ`tõste õlut lavva pääle, mina`ütli, kui pal`lo om`rehknutt Röp

4. aru, taip Merd ta tuns vähä,`vaika tädä`pieti hüä`rehknuga kuol`meistriks Kuu; pia ikke ka`rehknu, mida tied VNg; emä silitäs pääd siledäst, ku kuhugi`läksiväd, ku omal sedä`rehknu ei õld Lüg;`Aastaid ikke juba õli, aga täit`rehknu pias ei õld,`üaldi`varsa aru pias Jõh; siin väila peal ühe korra`eksisin ää, sie pea`rehknu lähäb nii ulluks HJn; ta iä`rehnungiga mijs KJn

rehnut, rehnuit → rehnung

reht¹ *reht* Khk Hää Hls Krk väärt, väärtuslik Mõni *reht* või asi Hää; mis kuradi *reht* ta`arvab ennast oleved Hls; *vili ei ole kedägi reht* Krk || õige üsna *reht see asi* Khk

reht² → rehi; rehk

rehtama *rehtama* rõhitsema; kõhatama`peele sööma ta`rehtas;`kurkus on ju vahel suur körin, nõnda_t`rehtama ajab Khk

rehti → rihti

rehtima → rihtima

rehtnut → rehnung

rehtus → rehitus

rehuma → rõhuma

rehv¹ *rehv* Khk Han Var PJg Saa Ann Koe VJg Iis KJn SJn Puh Nõo, *rehv* Trv Pst Hel Ote Krl Rõu Röp, *rehev* Kod, g *rehvi*; *rehv* g`rehvi Kuu RId; *trehv* JMd Pee Koe VMr VJg Sim IPõ Äks Plt Ran Rõn San, *trehiv* Hel Kan Har Rõu Plv Vas Se, g *trehvi*; *krehv* g *krehvi* LNg Rid Juu Kos Jür,`*krehvi* Jõe; *rihv* g *rihvi* Mih; *krihv* g *krihvi* Emm Käi Mar Ris Hag ratta pöida ümbritsev võru, rõngas`vankri`krehvid on`rauast Jõe;`Rehvid täü rattal pääl`olla, siis puu ei kulu ärä Kuu; *seppad panevad neid`rehvisi rattastele Lüg;`Rehvide`õtsad`keideti kokku Jõh;`Kuia ilmaga vettis ratta krihvid peele lahti Emm;`See krihv oo omadega läbi Käi;`rehvi`piäle aeamese ratas Var;`rehvil on augud sees, säält pannas ruid läbi Saa; rattal põlegi änam`krihvi pial, tuleb uuesti raudata Ris;`vankrel ei old`krehvi peäl, suured jämedad pöiad olid Juu;`vankrel olid krehvid ja regedel tallad all Kos;`rauda ei old`ümmer,`trehvisi peal ei old [vankriratastel] Pee;`läksin sepale`rehvi`piale`tõmbama VJg;`kaks uut`rehvi kuluks ära Iis;`rattale tõmmatasse rehev`piäle Kod;`ratas on viiest tükist koos ja trehv on pääl Äks;`minu aeg olid paremad`vankrid juba, olid juba trehvid piäl Lai;`Ratta rehv kõverdasse ja keedetasse kokku ning tõmmatasse nii kõvasti pöia`peale, et ta ratta täieste kokku piisitab SJn;`sepp aab*

rehv

uvve rehvi pääle rattale Pst; egä mijs tei esi libistjä, kaits `planki `panti - - ja raud ette vana ratta trehvist Ran; sepp aab rehvi enne tulen `lämmäss, siss `tõmbab rattale pääle, siss om ratass pääditu Nõo; Sepp `kiiskse kolme mihega rattale `trehvi `pääle, trehvi lait om rasse Rõn; läts sepä poolõ ratta `rehve parandamma Rõu; ku pövvä ol' liva är_`pantu?, sõss tõmmati rattalõ trehv pääle, ol' ratass val' miss Plv; ratta rehv om tsõõril pääl, kõgõ vanast ol' `sel'ge puu, es olõki `rauda Röp

rehv² rehv g rehvi SaLä Khn(tr-) Hää/kr-/ Ris, `rehvi Jõe Kuu VNg(n `rehvi); rihv g rihvi Emm Rei Rid rehvitar purjeosa igäl `seilil olid ige kahed `rehvid, `rehvi `paulad siel `seili küliss Kuu; pane esimene `rehvi kogo VNg; purju rehv, millega rehvitate Khk; tänase `kärme tuulega saab `rehvis purjuta; `siutse rehv id purju selise `külge `kinni Mus; Kange tuulega `panta purjudel kohe teised rihvid sisse Emm; purjed on `rihvis Rei; Trehvid üsä `katkõn, aga ehk pidäväd selle korra viel `vasta Khn; ku ühed krehvid sihis, siis on `väike tuul, ku kahed krehvid, siis on suur tuul Hää

rehv³ → krihv¹; rihv²

rehva rehva ninatark Rehva tuleb, [sellist] ei sal'litu Hää

rehvama `rehva|ma, da-inf -da Kuu; `rihvama, da-inf rihvata Ris; tud-kesks rehvatud Ris rehvima `rehvatud purjedega [sõitsid] Kuu; `kange tuulega rihvatakse `purju Ris **Vrd** reevama

rehvand → rihvand

rehvendama → rehkendama

rehvendus → rehkendus

rehvima `rehvima, (ta) rehvib SaLä VII Põi Muh Hää Ris, `rehvib Jõe Hlj VNg; `rehvimä, (ta) `rehvib Kuu(tr-) Vai; `rihvima, (ta) rihvib Hi Rid; `trehvima Tõs, `trehvmä Khn, (ta) trehvib; `krehvima, (ta) krehvib Var Hää purje pinda vähendama ta `rehvib `purje, `tõmbab kokkumale Jõe; `trehvidä sai samate ka, [puri] `rulliti `ümbär `puomi Kuu; `rehvida tuli siis, kui ilm `ästi `tormile läks Hlj; `kerraga tuli kova torm, pidi `purjud maha vottama ja `purjud ära `rehvima VNg; purjud tehasse `kange tuulega vehemaks, rehvitate Khk; Tüürimees pidi `purju alati `rehvima, tuli vali tuule keerd, lasi `järke, läks `mööda, tõmmas `jälle `rohkem `kaardu Põi; `rehvige purjud ää, tuul liputab Muh; Jähid püsut rihvimesega kouaks ja lae läks kummulesti Emm; purjusid kogu `rihvima Rei; Laevad tulad rehvitud `purjutõga, `välles `lendäv aeg Khn; ku tuult pailu oo, siis puri saab ära `krehvida Var; Rehvi `nipled on `kaugemal purju sijs, nendega siud_s ku puri rehvitu on Hää

rehvitsema → rähvitsema¹

rehvnuk → rehnung

rehvähtümmä rehvähtümmä vaibuma tuul rehvähtü, jäi `väiksembäss; halu ol', ar² rehvähtü jo² Rõu **Vrd** reevähtümmä, rehvätünü

rehvätämä rehvätäm(m)ä Kam Ote, -eme Hel suigatama ma rehväti veidikene Hel; ommugu ao tullõn läts mõni rehvätämmä Kam; jäi rehvätämä, nii makuss uni ol', vesiki tulli suust `vällä Ote **Vrd** reevätämä

rehvätünü nud-kesks rehvätünü vaibunud valu um nigu jumalast tagasi rehvätünü Rõu **Vrd** rehvähtümmä

rehäline rehäli|ne g -se rehatäis Pane siis kõkki tehess igä rehälised `risti Kuu

rei → prei; rehi

reia → rehi

reibik reibik kraap reibik om mõhõ kaabõ Lei

reidustama reidustama ringi käima see loom ep mõista vagusi `süia, reidustab `peele ühest kuhast `teisse Khk **Vrd** reidutama

reidutama reidutama ringi käima `Lambrine reidutas `metsas mütu `tundi, ennem kut `lambad üles `leidas Kaa **Vrd** reidustama

reie- reie- olen `ulkund kohe_t `reieluud one `aiged VNg; `kurtas, et [kuumaga] `läksiväd kõhe `reievahed `vahtu nalj Lüg; sõjas oli kuul reielihast läbi läind Ans; Jäänd puu ja aja vahele, reiekoit pidade `katki olema Pöi; sel`lavillad olid ikka ise, kõhualused ja reie`pealsed olid siis alamad `sel'tsi Rid; kui sa pal'lo keind oled, siis oo reiesooned `aeged Mar; Ema tegi viletsamad villad, reie`pialsed ja kõhualused meestele sokkideks Amb; koodist siis akkab reiekoit JIn; sij põle muud kui reierisu (kõhnast inimesest) Ksi

reiekas reiek|as Khk Koe VJg, reieg|as Jäm, g -a tugevate reitega reiekas emane Khk; reiekas inime VJg

reieldämmä reieldämmä loovima reieldäss - - võtt nii`viisi tuult, et saasõ iks edesi Röp

reieline → reheline¹

reie|rohi (ravimtaim) reierohi, mis saab `aabade `peale `õeruda Mih

reietama reiet|ama Ran, -ämä Röp(reiä-); riiatamma Röp loovima tuul olli `vastu, pidin reietama Ran; lätsime suurõ `vennega, tuul' `ol'le pia `aigo `vasta, es võta² muudo ku reiätime²; vaja riiatada² Röp

reig reig g reia SaLä Pöi Emm Käi

1. haav seda kala_p `sööda mette, kellel reig kül'le sees on Khk; Ma sai reiaga aavi Pöi; kala `selgas on reig, äi kasva `soomust `pääle Emm

2. kärn lapsel on reiad pees; võtab reia `peele Jäm

reiga `reiga pragu, lõhe jääs oli suur `reiga sees Hlj

reigam → reetkamm

reigas¹ reigas g `reika Sa(-öi- VII) Muh

1. hunnik, kuhi maad `koutu `pitklikud `ahтусed eina `reikad [tehti], et tuul läbi käib Jäm; ma istu `tuhli `reika taa Ans; Pöld on keik eina reikud täis tehtud Kaa; Kül'm on `jälle `reikas `tuhliste kallal käind, `reigas oli tühisest `maetud ka Krj; esite sai rugi põhk `reika `pandud; eina reigas on pikem Pha; põllu ein on `rõikas koos VII; `Reika `tuhlid on ka kenad kõvad Pöi; palju `pahna, ju suure `reika koa saab; `meitid `aeti `reika `otsa `tallama Muh

2. kärbis ärjabe pannasse `reika Khk; ristikeina `niitsid maha, panid reigaste `pääle Kaa; Pailu ärjabe `reikud põllal Jaa

reigas² `reigas g `reika RId(-äs g -ä Vai) lauaserv, pindlaud; latt põranda `lauvad ehk lae `lauvad `servitasse `vällä, siis `jäivad `reikad `järele Lüg; Majale `pandi pikki `vuoder, siis `laudade vahe`kohta `lüüdi `reikad; Ega `neie vettind `reigastega `talvel õle teha ka midagi Jõh; `Toivad savudist `reikad ära ja parandasivad värava IisR; `reigas oli kuusepakkust lohutud, `kolme`kandiline Vai

reigas³ → röigas

reigämä ku kuul'd, akas kõhe `reigämä Kod

reikam(m) → reetkamm

reikima `reikima loovima meremis piab `reikima, ku tuul `vastu on Saa

reila → rehala

reilakas reilakas kirumissõna või tema `puhkab tule ära, ah sa reilakas Hää

reilas korras, joores Meitel oo tööd-teud keik nõnda reilas, et veib oort jõulud vastu vetta Kaa

reilase

reilase korda, joonde *Ma sai eese asjad jälle reilase* Kaa

reilender *reilend|er* SJn, g -ri Kaa; *leilend|er* Tõs HMD Ann SJn, g -ri Kuu VNg Lüg VJg Sim Kod, -re Var Plt Ran; *leinlender* Kad; *neilender* g -i Lai; *ellendri* Har reinlender; selle tantsu muusika *leilender ja `altser*, *leilender on nüüd ka Kuu*; *leilendri* [tantsiti] VNg; *Pillimees `mängas reilendrid* Kaa; *Suisel aal tañtsiti, olid leilendred* Var; *tañtsusi oli `mitmeid, `valtserid ja `pol`kad ja topelt leilender* Ann; *paaris tantsiti leilendrid* Sim; *kui mina pidul käisin, oli üks tants ikke neilender* Lai; *leilender `olli vana tants, koolin latse lassiva* Ran; *pik`k ellendri*; *lühkene ellendri* Har

reiling → reeling

reimal *reimal* Jõe(*reimal*) Kuu(*treimal*) Hlj VNg JõeK, *reiman* Hlj(*reimar*) Mus Rid Kad, *reimald*, *reimand* Käi Rei Phl, g -i meremärk, tooder *reimalid on karide `otstes ja; ma olen `laevaga käind, ühel üht`muodi `reimal*, *teisel teist`muodi* Jõe; *reimali plagu `näütüb pohiselle*; *treimalist nägi vuod*, *treimal oli `viltu, kust puold vuo oli Kuu*; *laevamehed `tiadsid, et sääil on madal ja `suured kivid, `sinne olid `reimalid `pandud* Hlj; *seilasimma jo ida `reimalist müüde* VNg; *reimaldid on `kaldal Käi*; *tehti suur reimand, `laudest ja, et ta merele paistab* Phl; *reimanil kell peal ja kui laene oo, siis kõliseb* Rid; *meremadalikude `reimalid `näitavad `laevadele `kursi* JõeK

reimand¹ *reimand* g -i vankri laiendusraam *`pantaks reimand kardaste `peele, saab laiema `koorma tehja*; *reimandid `siuti `vankri kardaste `külge `kinni* Käi

reimand² → reimal

reimik → riihnik

reinakas *reinak|as* g -a hulkur *Reinakas, laseb ühest ilmaservast `teise, tüüüd ei viisi teha* Hää

reinama *reinama*, da-inf *reinata* Hää; *reinamma* Rõu, da-inf *reinata*² Plv

1. hulkuma, aelega *Tal põle kodu ega `kohta, `reinab* Hää; *reinass kõgõ siia* Rõu

2. roomama *huús ka `reinass maa pääl*; *liivikese_maa siseh `reinassõ*² Plv

reinas → reines

-reined Ls rebasereined

reined, **reines** pl *reined* Jäm Ans Mus Kaa Põi Muh; *reines* g *reine* Emm Käi Rei(-as g -a) väike vanker või käru *rattad katti, `reined `terved* Jäm; *reinetega tuuatse mere äärest kalad ää ähk `jälle viiatse vili tuuligule* Mus; *Jättas `reined kuuri ala* Kaa; *keisi reinetega `veskil* Põi; *reinetel oo ikka kašt pial kua* Muh; *meitel olid ka `reined, vehe neid oli* Käi; *reinas, kahe rattaga `vanker* Rei

reinetama *reinetama* Jaa Põi Muh ringi liikuma, edasi-tagasi käima; hulkuma *poisid reinetavad mütu `valda läbi* Jaa; *Mustlased olid sii ka, laste koorm oli peal, reinetasid õhest kohast `teise* Põi; *mis sa sii kaudu küla reinetad; see reinetas tänase päeva* [hobusega muda tuua] Muh

reinetesd pl *reinetesd* kodinad, kolu *seal oo koa ühed reinetesd* Muh

reinek → riihnik

reinu|vader *reinu-* Khk Krj Pha Põi Tõs Tor Saa Ris Juu Koe VJg Krk Hel Har Rõu Vas, *reinu-* Kuu RId/*reino-* Vai/, *reino-* Mar Rõu Plv, *reenu-* Vig KJn, *reeno-* Kod rebane *reinu|vader viis viis kana sel suvel* Lüg; *toñt `karjund: reinu|vader, tule abi. undid olid tondi taga* Khk; *see `sõuke reinu|vader, et petab jumalatkid* (kavalast inimesest) Krj; *Reinu|vader oli kanadel külas käind* Põi; *ma nägi va reinu|vaderi* Mar; *reinu|vader `iilas iirt* Saa; *oli üks raamat*

selle va reinuvaderist lugeda Ris; nägin rebäst reenuvaderid, `kange kanavaras KJn; reinuvader, änd ku viht taga Hel; reinovatõr sei kallo, susi tul'l mano Rõu

rein|vader (taim) reinvaderid, kõhu rohud, kui kõht valudab, keedeste selle teed Jäm

rein|vars rein- hajasalt R eP(krein- Juu) hrl pl soolikarohi (Tanacetum); hrv muu taim Rein `varre vett `täidüb `keitädä `luomile, ku neil koht `lahti on Kuu; reinvars `õileb ka, siniste `õilidega, `väljä pääl suvi `viljä sies Lüg; Reinvarre teed `anti, kui kõht `lahti Krj; Reinvarred olid `sõuksed rohud, mis kivise aide `ääres kasusid Põi; reinvarred, suured pikad, `koltset õied Mär; kreinvarre õied viiakse `aaptiki ja tehäkse ussi `rohto Juu; reinvarred -- neil on `kange ais VJg; vahel korjati reinvarre nuppa; reinvarred kasvavad tii jäären Kod; rohoss on reinvarred iäd KJn

reis¹ reis g reie eP uus Trv Krk, `reie R

1. jala osa puusast põlveni; looma tagajäseme ülaosa Ühed `reied `ristakutti, kahed `karvad `vastakutti = kraasid Kuu; `ninda irm, et `reied lodisevad Hlj; esimine on käpp, tagumine on reis Lüg; miu reis on `aige, miä_n saa `kävvä Vai; reied `vilkuvad läbi `katkise kuue Ans; suisudaadud `lamba reis Khk; sii reide sihes on `aige VII; kond oln reit pidi ussi suus Muh; Poolde reide uladavad sære saapad Emm; obuse reis sai `aigut Rei; `lamba ja sea reied ikke tuuasse `kuima, pannasse `suitso Mar; kus sa lähäd `pal'la reitega Mär; mõnes kohas oli `pandud [lauale] `terve sia `reis tikkis, igaiüks `lõikab ise siis Lih; `andis lapsele paar `rapsu reie `pihta Tõs; kas püksid oo `kitsad või reied jämedad PJg; koera saba oo reite vahel Tor; lüön reie `pihta Ris; `pal'la reitega soab joostud Juu; Naine -- võtt koorepüti omale koe reite `vaele ja kukkund männaga taguma Amb; kõndid tulid [maast] `väl'la, sääreluu oli `mulle `poole `reide, suur mees oli old Pai; reie sies on reieluu Sim; ärrä jäe pienikese reiegä (vaeseks) piit Kod; iki terve sia reis `viidi liha ja kolm `leiba [pulma] Ksi; ei saa `kusta `püsti, kisub teist reit Lai; jämedad reied nigu võllid Plt

2. reit kattev püksiosa tikkud olid `niisukesed, et mies `tombas oma `püksi `reie pial -- tule üles Hlj; `pükstel kaks reit, mis põldest ülal_pol oo Muh; reied narmendavad Mär; `pükstel oo jo kaks reit Tõs; `õmlen püksi reit Ris; ega aluspüksil siin küll'e pial `õmblust old, siin siespol reiel oli `õmblus Amb; poiss kiarib püksi reied ülesse, et ei sua mustast Kad; kanada vedeti läbi pahema püksi reie, siis kana sae `tervess Kod; reied `jäeti lihemass, et põlvist saadik aga sai Lai

3. noodatiib `reite `otstes `nuodal on suur perä taga Jõe; `teine `vinnab `teinepuol reit Kuu; siis akkada maalt vedama reit `maale, kui juo `reie `otsad on maal VNg; nooda reied, viis kuuskümmend `sülda [pikad] Pha; noodal_o kaks reit ja pära kesk`paikas Muh; teene mees lapib teist reit Rid; noot `võeti kaheks ja `pandi siis meresse, need kaks poolt [olid] reied Mar; reie `otsa pannakse kõis `kinni Ris; pera puol on reiel sagedam võrk Trm; `karku vedämä öma võemul, `kalda `piäle `väljä, kummagi reie õtsan kaks miüss Kod

4. viljalademe üks pool `enne `saivatta `päälimese `reie `latvad enam `peksa; kui `püõretti, siis alumine reis tuli `pääle VNg; esimist akkame maha panema, `tõine reis tuleb `puole `pääle `pääle, `tõised `latvad `tõise pääl Lüg

5. lauter, kivimuul paatide randumiseks sadama juom, kust `paadiga `maale `tuldi, kahelpool oli sadama reis; `Juomi `reiele `mennes ei saa jo `millaski jalad nii `märjaks, kive `müöde saab `mennä Kuu

6. (muud juhud) `solmed `läksivad ka `lahti ja `teine reis jäi pikkemb, `teine reis jäi lühemb `niiel VNg; Sarika paar tehässe maas `este `valmis, `tõine reis tõise `puole Lüg; rataste reied,

reis

nee `oidavaad, et tagumised rattad mette ep pööra, langpoom pöörab reide vahel Khk; oki reied, ratas `kintsude vahel VII; silma poolel oo sõlm, reie poolel `sõlme ei ole (niitest) Muh

reis² reis g reisi S Mar(reiso) Kse Han Tõs Hää Ris(reiso) Juu JMd VJg Trm Lai Plt KJn Vil eL(n -s), `reisi Jõe VNg(n `reisi) IisR Vai, reisu Khk Kaa VII Põi Mär Var Tõs Tor HMD Juu Kos Koe Iis Trm, `reisu Kuu Lüg, reesi Khn Kod MMg KJn Ran Nõo käik, sõit; retk, rännak `suure `paadiga `mendi_s `sinne `ülge`jäässe ja nii `seitse`kümme ület oli siis `saadud kohe ühe `reisuga Kuu; sel one pali `reisusi ies VNg; tämä `lähtö `reisi `pääle Vai; ta ikka iga `aasta käis ühe või kaks `reisi siit ikka üle Abrukas Ans; tuli reisu peelt tagasi Khk; mul läks reisuks `linna Kaa; ma käisi pitka reisi pial VII; Kus ikka alles moa on, jõnks üles, teine `alla, kärts kivi `otsa, öle põõsaste - - õhe reisiga rattad laial Põi; `Paiides `köidi enne kala kaubal, kahessa `päeva `olli reis Muh; kut `reisi `minti, `panti einad [koti] `sisse Emm; võite mütu `reisi (korda) `käia Rei; see tulnd jo reiso pealt, tea kus tä siis keis Mar; tegin ühu reisu, läksin suurest külast läbi Mär; see oo paegal reisu piäl Tõs; mia käösi kua ühe reesi korra `ljõmmas ää, räemetegä Khn; ta on reiso pial `väl`las Ris; reis oli üks üö ja kaks `pääva HMD; üle-eela olin reisi peal JMd; läks pika reisule Iis; siij reis_o kääduud Kod; ma tahan linna `reisi ette võtta KJn; Reisi jaoss om puha `valmis säet Hls; mul om pik`k reis ehen, pikk tii kävvä nüid Krk; ma tulli reesi pääl Ran; nüit ta säeb ja valmistab, nigu ei tää kohe reesi pääle lähäss Nõo; Temä reisi om iks väga pikä Rõn; pääle `pärtlüs `päivi lättävä `päästläse reisi pääle Har; pik`k reis iij Plv; mul ol`l tuu reis mitu üüj `päivä `kõgõ meeleh Vas

reis³ → riis¹

reisi- reisi- `laatsaretti `laivad [sõitsid järjest] ja `meie `reisilaev `nende vahel Jõe; [meremehel] sai `reisukott `valmis; ma tein ühel `aastal omale `reisu`paadi ja `läksimme `sengä `Suome ja Poruva `laadale Kuu; `Reisi`korvid olivad `vitstest punutud IisR; kui mehed kalakaubale läksid, siis `olli suur `raotet reisilaegas `seltis Muh; need reisisellid olnd `neoksed `teadjad koa Mar; tä just kui mõni reisuell, paegal reisib ja sõedab Tõs; Reisimiis tuleb, reisikoit ja reiskepp [kaasas] Hää; tuleb `jälle see reisikord, peab `jälle minema Juu; reesilinnud - - `eeste lähväd külvikured, kuldnokk lähäb `piäskessegä peräkuta Kod; reiskepp one kellal, `ühte `puhku reesib, siij tämä amet one (pendlist) nalj MMg; tuleb teiste riiete üle tõmmata reiskuuved Lai; sis ol`lid viij reisisellid, maalerid, `tiislerid ja `siukesed ammetimed puha Vil; reiskepi `nurka `panden (surnud) piltl Krk; siij om reisisummatañ Krl; kas sul om - - reisiraha Har

reisik, reisikas reisi|k g -ku Pal Ksi Plt Pil; reisi|as g -a Koe püsimatu, jooksik (olend) reisikas luom Koe; elajas jookseb, vana reisik on teeñe Pal; karjane on nisukese reisikuga ädas Ksi; reisik laps ei seisa `kuşkil paigal Plt; reisik elajas, kõõlub ala aja `sel`gas Pil

reisima `reisima, (ma) reisi(n) SaLä Muh Rei LÄPõ Kse Han Tõs Tor Hää Ris Kei Juu JMd Koe VJg Iis Trm Plt, `reisin Jõh IisR; `reisimä, (ma) `reisin Kuu Lüg Vai, reesin Kod KJn; `reisima Mih Tõs Trv, `reimä (-s-) Vig KJn Hel TLä/(ma) reesi Nõo/ San Har Rõu Plv Räp, `reisme (-s-) Hls Krk Krl, (ma) reisi(n) rändama; reisi või reise tegema, reisil või reisidel käima `ühte puhku tahab `reisidä, kodo ei `viitsi kedägi tehä Lüg; suur kult, kevade `saatas `karja, sie siis `reisis ma_ ilma maad puha läbi Jõh; tämä on pali `reisind Vai; meremehed `reisivad laevaga Khk; sõja ajal sai `küüits `keidud, oo seda Saaremaad reisitud Mus; kus sa reisid Muh; linnud `reisivad ää Rei; lagled ermutast ära, nemad ei `reisind änam seda teed siit Noa; ta `reisis `võera `maale Kul; va paha lehm, reisib peale `ringi, ei söö ega Mär; Mõned `reisivad kõik maad läbi Han; loomad `metsäs `karjas, ei seesä paegal, `reisvad aga `piäle Tõs; mina ei ole `kuskil `reisinu Hää; saksad `lähtvad `reisima Ris; `ristebä on ikka nel`laba ja nelipühi on

pühapä, need reisivad iga `aasta (liikuvatest pühadest) Kei; rätsep `reisib ühest kohast `teise Juu; `reisijad linnud (rändlinnud) Koe; tema reisib müeda `ilma VJg; on pal`lu `reisinud Iis; mina põle `ilma `reisinud Kod; minä reesin ärä KJn; [ta on] `reisman käenu Trv; kui `kaugel sa är `reiset Krk; võttan leväkoti ütän ja lännu `reismä Hel; joba vana olna ja `varsti tulna ärä `reisi siit (surmast) piltl Ran; kana reesib `endä perega, otsib parembat `paika, kos paremb `poigega `olla nalj Nõo; ta lätt jälle `reismäde Har; mis sä iks reisit edesi tagasi Rõu; reis kõik maailma läbi, `koohkih olõ_i kotoh Plv; Vanast reisite suurõmbalt jaolt `ratsalla² Röp

reis|pakk (vankri osa) laiste tuleb taha `välja ja [selle otsas olev] ark_o reispakk Muh

reis|puu hrl pl 1. (vankri osa) taga oo reispuid Muh; eest `panti kõveotsad `vankri reis `puusse `kinni ja tõmmedi `selpu otsa `ümber Emm

2. külj- või raampuu sua reispuid, piid on vahel Emm; kaks reispuid ja pulgad peal (redelist) Käi; `kartel on reispuid kõrval Phl; `kanga reispuid ehk `kanga reied Mar

reit reit g reidi Khk Hää JõeK reid, laevade ankrukoht reit on meres, sadama suu peel, koes laevad võivad `ankrus seista Khk; soolalaevad ei tule vahel `sisse, siis on `reidis; `lihter on `sõuke `väike laev, kellega suurest laevast laadungid `tuudaks, ku laev isi üles `reidi jääb Hää

reit² reit g `reidi laevatee; suund `otsekohe `sinne `Elsinge `pääle reit; `mitmast kohast ei `oskagi `muidu läbi `käia, `olgu luots - - kes `tunneb juo sedä `reiti (saarestikus seilamisest); sie oli old `jälle kavalamb, sie oli tuld `sirget `reiti ja saand `siie `ennemine; Panin `silmaält `suora `reiti (otsesuunda) Kuu

reit³ reit g reidi pukspriit rippus ees reidi `kaelas Mus

reitama `reitama Lüg Jäm Khk Kaa ringi käima, kolama no midä `reitavad üöd läbi `nuored mehed Lüg; `reitab ühest kohast `teisse, `asja ees, teist taga Jäm; ilma põhjuse ta keid, `reitad Khk; Lähme ette küla kaudu reitama Kaa

reitel → reiter

reiter `reit|er g -ri Kuu Han, -eri Khk Pst; `reit|el g -li Kuu Jõh

1. ratsanik `reiterid olid `linnas Khk; Lapse `põlves `kuulsi `reitritest, `olle `ratsamehed Han; Neil reiteritel om küll iluse kuue, püksi ja kannustege saapa ja obese Pst

2. rannavalvur `reitel, `vahtisivad, et `konderbanti üle ei `tuuvasse Jõh

reitima `reitima, (ma) reidi loovima Reidi sina teise korra `teise `külge Põi

reitsakas reitsak|as g -a Kaa Jaa jalg, koib Korista eese reitsakad mu eest ää Kaa; mo reitsakad on täna `aiged Jaa

reitsima → kreitsima¹

reiuus → raius

reival reival (tööriist) – Lai

reivima `reivima tihtima `laivad `reiviti; tekki sai ka `reivittu VNg

rekeldama rekeldama toimetama, askeldama joose ja rekelda küll, aga_i sua `toime oma aásaga Juu

rekendama rekendama virvendama ajad rekendavad - - `kange palavaga; täna saab `räimi, ajad rekendavad Aud

rekine rekine g `riidse, p riist regedega, regesid täis ma is `näeki tuud riist tiid Har

rekitama rekitama väntsutama, solgutama rekitad kaási ära, kaás ei süü, jääb ooletumaks PJg

rekk¹ rekk g reki Emm Phl Mar Kul Mär Vig Han Var PäLo Tor Rap Koe Pil SJn (väntsutamise tagajärjel) lohakas, räpane (hrl kassist) lapsed kassi `poega muditavad ja soolitavad, lähäb jo rekiks Mar; Meie kaás oo rekk, teeb tuppä; Vanad mehed `lähtvad rekis

rekk

Han; *rekk kaas nagu soolikas, situb tupp* Mih; *aned muðu toredad loomad, aga rekid, kõik kohad sõnikud täis* Tõs; *Ku `kassi paelu `kistase ja süles `veetase, siis lähäb kass rekise* Tor; *kui lapsed veel kaäsi `poega venitavad, siis läheb nii rekiks teene* Rap; *Kui tüdruk rekiks läheb, ei siis ole tal äbi ega au tunnet* Pil; *Va rekk kaas, kõik kohad tema `paska täis* SJn || peru rekiks läänd naa `kangesti mei obu Emm

rekk² → treek¹

rekkima *rekkima* roojastama *rekkisid maja vääga ära* Pil

reko *reko* kelk `panke_vai *reko `pääle, kui muido üteh ei jõvva_viiä*[?] Plv

reksane `reksa|ne g -se reibas, heatujuline *Ei ole sida `aestad ka `toiseks teht, igä on jäänd `reksaseks; Küll sie on `reksane laps, alade tämä `naurab* Kuu

rekutama *rekutama* rõhkima *põrsas juakseb `ümmer emä ja rekutab rökk-rökk* Kod

reling → reeling

rell¹ *rel*¹ g *relli* esimene plankude rida laeval *siis oo rel¹ juba `külges, laeva rel¹; siis pannatse rellikord* Mus

rell² → kröll²; prill¹; trell¹; trell²

relling, rellingas → reeling

relss *rel*^{ss} g *rel*^{si} Mär Trm Krl Plv, *relsi* Khk Hls; *relss* g `relsi Lüg Jõh; *rel*^{ts} g *rel*^{tsi} Kul Saa lis Trm, *relsi* Hls; n, g `reltsi Vai; pl `reltsid VNg, `reltse[?] Se rööbas, siin; raudlatt `relsid `panna `alle ja `piened munakived `pääle (ahjulaest) Lüg; raudtie `reltsid Vai; *omal ajal kutsoti rautte reltsid, ka rautte `roopad* Kul; *auru kateldel oo kõigil rel^{si} all* Mär; *Rauttel on kaks `reltsi* Trm; *rong sõidab `reltse pääl* Hls; *raudtjii rel^{si} omma ravvatsõ*[?] Plv; `reltsede takah nu `varga jo omma[?] (trellidest) Se

relts → relss

remaskil röötsakil *mis sa vahid sii remaskil maas* Mär

rembel → remmel¹

remelgas → remmelgas¹; remmelgas²

remet *remet, rämät häda, vaev kui `läksid `paksu `patriku - - õli remet, kuda ma säält `vällä saan; `õige remet sene `asjaga; küll õli remeti, kui sain sene `tehtust* Lüg

remli|paju `remli- Jäm, `remle- LNg, `remble- Lüg (liik pajusid) kiritikk õli `raiund `remlepajo `sisse enesele pesä Lüg; `remlipajud on need musta koorega, `kangest murus, `kergest läheb `katki Jäm; *põllu sees on suur `remlepaiu* LNg **Vrd** remmelpaju

remli|puu (liik pajusid) `remlipuu `kasvab `metsas Khk

remm¹ *remm* g *remme* Lüg/`r-/ VMr, *remma* PJg Vän Tor (liik pajusid) `remmedel on laiad ümmargused lehed VMr **Vrd** remmel¹

remm² → rimm²

remmel¹ *remmel* Mar(-al), g `rem|li Khk Käi, -le Tor Kod; `remmel Jäm(`rembel), g `remble Lüg(`remle) Jõh Vai; *remmä* g `remblä Rid Mar; `römmel g `römli Emm Rei (liik pajusid) `remmel akkab kevade `kõige esimene `õitsema, paks `kõllane Lüg; `rembel, see vana sõrve sõna Jäm; *Römmel kasvab nurjatu suureks* Emm; `römli oksad on `pehmed Rei; *külm võttis näe tänavude `rembläd ää* Rid; *ühed suured pajod on `remled, tehässe `luuqa* Kod **Vrd** leMBER, remm¹

remmel² *remmel* g `remle rābaldunud rõivas ei `saagi `selgä aia, vana kõrdi remmel, kikk `lõhki puha; miul esi neid kasugu `remlit, mis ma tõiste vana remmeltege tji Krk

remmel³ → preenner

remmeldämmä *remmeldämmä* Plv Röp ringi rahmeldama *mi_sa taah remmeldät, ei lasõ?* tõistel *maada?* Plv; *ku ma ütte `viisi remmeldä, siss ommava jala? nõrgõmba?*; elläi *aelõss, remmeldäss ütte `puhko, ei püsü?* paagah Röp

remmelgane *remmelga|ne* Amb, *remmelgä|ne* KJn, g -se remmelgast tehtud *remmelgased luogad on ikke kõvad luogad ja iad luogad* Amb; *remmelgäne kepp* KJn

remmelga|paju (liik pajusid) *tõised pajod `onvad käristänned, `remmelgäpajod eväd õle* Lüg; *Need remmelgapaiud [korviks] ei kõlvand, need ei kannata punuda* Kei; *remmelgapaju, krobi kuor, mustemb, põldpaju [on] `valgemb* IisK; *remmelgapajo on pitk `sirge, alt lage* Kod; *remmelgäpajo kasvab meil eenämäs* KJn **Vrd** *remmelgaspaju, remmelgpaju*

remmelgas¹ *remmelg|as* Hlj/*r-/* Khk Vig Pär Vän Tor Hää(rä-) HaLo Kos KuuK Amb JMd Tür VMr Sim IisK Iis Trm Äks Plt SJn Kõp, *remel|as* Hää, g -a; *remmelg|äs* g -ä Juu KJn; *remmelg* g -a Puh Nõo TMR; *remmelg* g -ä Kuu Lüg puukujuline *paju kõige suurem paju oli remmelgas* Khk; *kui pisike on, siis on paeo, kui suureks kasub, sis on remmelgas* Vän; *torm - - remmelgatel `uhtus juured `pal'laks* Hää; *remmelgäs on isi ikki ja isi on paoremelgäs* Juu; *remmelgast painutataksegi `luokasid* Amb; *siin `metsas kasvab vähe remmelgaid* JMd; *kes ikke vana paeu on, sie on ikke remmelgas* VMr; *remmelgas, vana pajupuu, `samblad sel'jas* IisK; *jäi suure remmelga `varju `uotama* Iis; *suur vana paju õegatasse remmelgas* SJn; *Me istseme remmelga puhma varju süüjä kuuma päevä ijst* Nõo **Vrd** *lemmergas*

remmelgas² *remmelg|as* Kõp, *remelg|as* Põi, g -a

1. näru särgi *remmelgad* Kõp

2. logu Meite mehed läksid abi Mardi vana majaremelgat lõhkuma Põi

remmelgas|paju = remmelgapaju *remmelgaspao, `läikivad lehed, kasvab sedasi madala maa sees* Tür

remmelg|paju = remmelgapaju *Remmelgpajul on ka sitked vitsad ja pajust endast painutati töölookasid* Trm

remmel|paju (liik pajusid) *remmelpajod `kasvavad `kõige `suuremmast* Lüg; *remmelpaju on säsune roheltse koorega* Käi; *remmelpaiod oo `setked paiod* Mar; *remmelpaeo on sehuke punane* Tor **Vrd** *remlipaju*

remmel|puu *remmelgas `suurema `üietä `remmelpuust* Lüg

remmel|paju *remmepajo* (liik pajusid) – Lüg **Vrd** *remmpaju*

remmis trammis, pingul *ise nii `remmis et* (sirgest mehest) Muh

remm|paju *remm|paju* Tor, -*paju* PJg (liik pajusid) **Vrd** *remmepaju*

remp → kremp

remss *remss* g *remsi* näru, kantud rõivas *Pane pähle nij remsi `sel'gä, tõise saave kardulte man mullage* Krk

remu *remu* Lüg, *remo* Vai müra, kära *`ninda suur remu õli `lahti* Lüg; *älä tie remoda* Vai

remuma *remuma* Lüg(*remo-*) Jõh IisR mürama, hullama; *käratsema `Lapsed removad, ajavad tua kõik pahembitte; `Nindä remosivad, et `pengid `onvad külite* Lüg; *Pidulised remusivad `terve üö* Jõh

remutama *remutama* pikutama, puhkama *Väsüd kohe, nüüd olis `tarvis vähä remutada; Remudimme hüä tügü `aiga* Kuu

rend¹ *reñd* Sa(*reñn* Põi) Muh, *rend* Hi, g *renni* laud *õhtu, kut tuli üles `võöti, siis see `toodi rennile* Ans; *tuhtlid olid `vaanaga renni pael* Khk; *`Rendi äi tohi kiputada, supp läigib üle `vaana ääre* Kaa; *Reñd oli `akna all, seal `õmber sõid kõik, noored ja vanad* Põi; *rahvas `aeti*

rend

`rendide taha `sööma, kui `talgud `ollid oln Muh; see oli ermus pikk see rend, siis pere `mahtus ikka `sööma Käi; too rokk `raandaga `paargust rennile Phl

rend² → renn

rendamõ `rendamõ, `renta-, da-inf *rendatõ* San edasi-tagasi käima, saalima *latsõ* `rentasõ; *ta mu* (muudkui) `rentass San

renderei → rentei

rendi- rendi- `pandi siis talukohale nimi Keskkülä, kui juba `rendi`krundid õlivad; `Rendimaks käis kaks `korda `aastas Lüg; Päril `orjus kaudeti ää, siis akkas rendi `orjus Pöi; nendel oo suur rendikaup - - tegeväd sedä `kaupa, kui pal'lo tä maksab `renti teisele; kaks `korda `aastas makseti mõisaärrale `makso, rendiraha Mar; `enne olid jo rendikohjad, `maksime `renti ja tegime `päivi Kir; sai reñdikoha, siis `tehti reñdi`kontraht; selle reñdikorraga oli alati äda, tuleb `jälle se kord `maksa ja põle raha Juu; meie `rentisime linna kääst selle `veikse reñdimõesa; kui olin sulane, siis pidin `mõisas tegema talu reñdi`päävi Kos; ega reñdiaal enam siakarjast old, siis iga pere pidas ise kuda `tahtis Rak; kui peremees ise ei `tahtnud [talu] pidada, siis `andis reñdile, oli reñdikoht Trm; reñdi`liiku lähväd tegemä `kõrtsi Kod; annab oma kotuse rendi pääl, teeb rendi `konradi Hls; esä pidäs viiskümmend viis `aastat seda rendi`kohta Krk; ku orjaig `müüda olli, tulli rendiaig, siss ostuaig; mõnel `mõisal olli rendiärrä sihen, enämbeste ike valitse Hel; kes `mõisa reñt, rendile and, `olli periss ärrä ja tõene `olli rendiärrä Nõo; reñdikotoss, sada `ruublil ol'l meil reñt Võn; kui ma oopiss `väike `olli, es oleki ostu talusit, puha renditalu Kam; reñdimass piat õks vällä `masma Har; Miä `rohköp sai linnu müvvä?, tuu ol'l parõmb, kost tuud riñdiraha sõss moodõ sai; riñdiherr and esäle lehtadra maa `künda? ja and tõõsõ hobõsõ kah Rõu; maja ol'l `hindäst, maad es olõ?, `nakseme`mehega reñdi`kotset pidämä Röp; meil om rindika`amaa Se

rendo `rendo möll – Lüg

renetama *renetama* pahandama, riidlema *Kus vana Sander pani meitega renetama* Kaa

reng → treng

rengi n, g `rengi VNg, `trengi Vai; `renki g `rengi Vai sulane mina olen sääl `rengist VNg; oda `porras ja mäne lakka, sääl `trengi makka Vai

reng-reba söim säält `räasta päält `tul'li ku reng-reba maha Hää

renguline `renguli|ne g -se mitmeosaline – Kuu

renn¹ *reñn* Hlj Mus hajusalt Lä, Pä VMr Sim Iis(rõ-) Lai KJn Trv Hls Krk T hajusalt V(*ri-* Rõu Vas), *reñd* Pöi Muh HaLo Juu Jür JMd Koe Kad VJg Sim Plt KJn, g *reñni* (-nn-); *renn* g `renni Kuu; *rõnn* g *rõnni* Trm Kod MMg; *rõnn* g `rõnni Lüg Jõh; *rõnn* g `rõnni Lüg Jõh IisR(-ñ-); n, g `rõnni VNg Vai

I. vagu, süvend, soon `Saimme Vainluost paar `kümmend kilu `mietri, siis oli jää `murdaja *renn* ies Kuu; `veskil one `rõnni VNg; `tehti `niskene *rõnn* ja `lauad kahele `puole ja siis sie `rõnni `juoksi sie tõrv säält `katlast Lüg; `Mahla `kaske `lüädi ka *rõnn* IisR; kao küna on suur pikk, *reñn* keib kao juurest künasse Kul; talu majades oo koa uste kohes `mitmes kohes *reñnid* Mär; `niitsi *reñni* [põldu] `sisse, kus ma kõisi Aud; *Vahest on* `kuskile põllu `piale vett kogund, siis `kaevdase pisike *reñn* `sisse, et vesi `raavi jooksaks Tor; *reñnid on* `rästa all Saa; *mahl* jo tilgob möda `reñdi Ris; *reñd* - - on kitsas, üks kaks `jalga, eenamal vaest soavad `tehtud [kuivenduseks] Kei; *suured on kruavid*, `väiksed on *reñnid* Juu; *vihma vesi jookseb* `reñdi `mööda `alla JMd; *Reñnid olid meil* `räastas, *reñni otsas* oli viel kepp, et tuul vett laiali ei puhu VMr; *sulaga olivad kõik kohad vett täis*, ei saand muidu, kui `kaevasin *reñnid* `õue Kad; *mäe veeru* `piale on vesi `rendisi teind Sim; `rõnni `mööda jookseb vesi künasse Iis; `veski *rõnni on*

`irmsass ärä `iätänd; vett on vähä rōnnin Kod; Vesi `juuḱsis sorinal silmist jusku rōnnist MMg; kraavist tuleb_{se} pisike reñd ja `nōrjub `minna `sinna `lohku Plt; rästast jooseb `renni vesi Hls; vaist lastass rüä päält vesi maha, kaevets renni `sissi Krk; väedse otsaga kaevetass pulgale reñn `sisse, `reñni `müüjä mahl jooseb `pañgi, tuleb nigu sirin Ran; vara om nigu reñn jälle, `peikliḱga kaevetass palgi `sisse Nōo; ku [vene tegemisel] lavva ärä kuiossō vai pañutamisega `lahki läävä, siss tetäss sinnä reñn, `minka `sisse pandass tõrva `pakla Vōn; sualaadil ol'l suga sisen - - renni sisen, ülevän ja all Kam; aena liijm `lasti rennist `lehmi `ruhte Ote; vesi juuḱsk rennist katō maja otsa `pääle, ei joosō^o üle kōkō katusō Har; rüä pääle vaia `rinne minnä tetä^o, siss juuḱsk vesi är^o; Ussō ala_{toolō} pal'gilō^o ja^o ussō pääle^o toolō pal'gilō_{raoti} riñn `sisse, et sōss läit us ilusahe `vasta `piita kiñni^o Rōu; savikivest tetäss ahi - - kōva pōrmand, mis `tõrva kinne_{pidä}, keskpaagah reñn, kost tõrv `vällä juuḱsk (tõrvaahjust) Rāp

2. lohk, soon kehal ramus obone, rōnn on `perse pääl Lüg; Kellē [peos] lai reñd on, sellel pidi pailu `leiba olema Pōi; `lōhkine mokk nigu jänessel, kel nina all sügav reñn oli Lai; ilus obene, ringkaalage, reñn `perse pääl Krk; ka ku latsōl om reñn kindsu pääl (rasvavoldist) Har

3. puualus laeva vettelaskmiseks `esteks `tehti `laevale juo sie reñn, kust `müüda `aeti `sisse, telad `pañdi `alla ja nied `rasvati Hlj; laeva `reñnisi piab rasvaga `määräma, muidu laev ei lähe edesi Hää; laevad `aetasse `rōnnidegä vette Kod

renn² → rend¹

renni|kapi lauaalune panipaik Pärast sööma `pandi söömaasjad rennikappi, rennikapi `jäätü püsut `paukseli Kaa; Rennikapi oli alt `kinnine, laud oli peal `lahti, pealt `pandi asjad `sisse ja `vōeti ää Pōi

rensel → rentsel

rent¹ reñt Kir JJn Rak Sim Vil Urv, g reñdi Mär Vig Lih Kse Aud Tor Saa Ris HMd Rap Juu HJn Amb JMd Koe VJg Iis Trm Kod KJn SJn Vōn Rōn Krl Har Plv, rendi Jäm Khk Kaa VII Pōi Muh Rid Mar Kul Hää Juu Plt Trv Hls Krk TLä Ote San; rent g rendi Rei Tōs, `rendi Kuu Lüg; `renti g `rendi VNg Vai; riñt g riñdi Rōu Vas Se rendivahekord; renditulu `andasimma `einamaa `rendi `pääle VNg; kaks kōrd `aastast `makseti `renti Lüg; mei `maksasimmo juo paronille `renti sada rubla igä `aasta Vai; ma `vōtsi maa oma käde rendi `pele Khk; Reñt oli `mōisas kallis küll Pōi; ta `maksis rendi ää Muh; sialt Kiideva küla koehast vōis merel `keia ilma mōisale rendi `maksmata Rid; siit pōle küll pal'lo `kohtasi rendile `antud Mar; kis `andis koha reñdi `peale, sel pōle nime kedagi Mär; käisid `reñti `alla `tellimas Vig; vōrgudega `vällas käisid, see oli tasuta, aga mõrrapaari pialt oli rubla `mōisale `renti Tōs; reñt ol'li nõnda suur, kui ärä `päevi määras, egas raha es `vōeta, pidi töö `päevi tegema Saa; ta, kurat, rōhus `reñti `juure Rap; elab reñdi koha peal JMd; neli rubla oli saariajal selle maa reñt `aastas JJn; ei jõud enam `reñti `maksta Rak; päräss lääb reñt `kal'liss Kod; `tüüga `tul'li reñt tasuda `mōisale SJn; enne kirikuõpetaja võttis `reñti kudas ta eass `arvas Vil; reñt tulep ärä `massa Trv; enne olli odavep reñt Krk; Tamme järv `ol'li siss minu käen rendil Ran; kate `aasta reñt ollu `masmada Nōo; sada `ruublit ol'l meil reñt siss Vōn; õpetaja vōiss sinu `väl'lä `aada, ku sa `reñti ärä es massa Ote; `nōusō mu käest maa `reñti Har; suur riñt `panti pääle Rōu; ku `riñti är_{massa} as, läts kotuss käest Vas; `rintnik, mis tallo pidä riñdih Se

rent² reñt Vil, g reñdi SJn, rendi KJn Trv Hls Krk; p Renti Hää rida Mine üle Paelama kivireñdi, mõealt üle oea ei saa SJn; ma_i `täägi, mitu `reñti meil õõnapid on Vil; ma kirjuti üte rendi; raamatun om pal'lu tähe `reñte Hls; rükit tähe om rendin Krk

rentima `reñtima Pee Koe, (ma) reñdi(n) Mär Tor Ris Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod Äks, rendi(n) Aud Plt; `rentima, (ma) rendi(n) Jäm Khk VII Pōi Muh Rei Mar Kse Tōs Hää Juu,

rentlik

`rendin Kuu/ma-inf -mä/ VNg Lüg Vai; `rentma, (ma) reñdi Saa, rendi Trv; `rentme, (ma) reñdi Krl, rendi Hls Krk; `rentmä Vil Ote Plv, (ma) reñdi(n) KJn Har, rendi TLä Vön San; `rentmä, (ma) rendi Tös; `riñtmä, (ma) rindi Rõu Vas midagi rendile võtma või andma kas sul one `renditu `kohta VNg; peremees `rentis talu `väl'ja Khk; suurem osa on siin rendit kohad Rei; `rentis `eesele ühü `väikse koha Mär; rendib teise käest suurema kohta Kse; ma rendi omale tüki `põldu Tös; paruni käest sai siis meri renditud, iga mõrra pialt `maksime parunile `reñti Aud; mõni `rentis `terve talu `väl'la Saa; ma lähen rendin mõesast moad Juu; `rentis siis oma mõisa põllud `köstre kätte Pee; ta tahab `kohta `rentida VJg; `rentsi maid siit ja säält Krk; mina löesi üitskõrd lehest, et Tamme `mõisa `veske renditäs `väl'lä Ran; riigi käest renditi sij suu Puh; ta esi_ tallu elämä is tulõ?, `rente `väl'lä Har; lää hinele maad `riñtmä Rõu; tuud võissi viļ mano `reñti? Plv; neo? maa? umma? väl'lä rindit Vas || palkama tüdrukud ja sulased on renditud ja räägitud Hää

rentlik `rentlik Hls Krk rentnik `mõisa `rentlik Hls

rentmä `rentmä, (ma) reñdi Har; `riñtmä, (ma) rindi Se

1. otsima nimä käävä kõik' vällän `rentin, egaiüs kost `kuagi saa medägi `suuhhõ panda? Har; `üüße kääse `riñtmäh Se

2. hulkuma tuu ol'l reñtjä, kiä `rente `ilma piten Har

rentnik `reñni|k Äks Vil Rõn Kan Rüp Lut, g -ku Mär Tor Saa Ris Juu JMd Koe VJg Sim Iis Trm Kod KJn Hls Krk Nõo Ote Urv Krl Plv, -gu TLä Ote Rõn San, -ka Har; `rentni|k Lüg Pöi Muh Ran, g -ku VII Rid Kse Tös Ris Plt Trv Hls Hel, -gu Kuu VNg Jäm Khk Rei; `rentne|k g -ko Mar; `rentnie|ka g -ga Vai; `riñni|k g -ku, -ka Se, -gu Rõu, -gi Vas; `rõntni|k g -ku Krj rendile võtja `moisas oli üks üvä `rentnieka Vai; mütu `aastad oli `mõisas `rõntnikuks Krj; `rentnik `aeti `välja Muh; `reñtnik oo see, kis `vasta võttis Mär; ei jõun isi änäm `kohta pidada, `võtsime `rentniku `sisse Tös; `reñtnik reñdib omale pereme käest maad Saa; `reñtnikud - - kel omal `kohta põle Juu; ma õlin kümme `aastad `reñtnikust Trm; tämäl egä uassa ise `reñtnik Kod; küll sel kohal ol'li pal'li `reñtnika KJn; see om `rentnikke oma asi Trv; `rentnikul om viletse obese Hls; sij taht `reñtnikuss minnä Krk; Leebiku vana `mõisan olli kümme `rentnigut ja igäl olli `puu|nik Hel; `reñtnigu massiva peremehele raha Ran; ei saa tõist `reñtnigu ka talule `sisse nüüd ämp `vasta suve Nõo; minev `aestane `reñtnik `utsõ maa nii är?, et es saa? suurt midägi Kan; tolle maa pääl om pallu `reñtnikõ Krl; jo `vahtõnõ `riñtnik seehn Rõu; tul'l mullõ `riñtnigiss Vas; `reñtnik üt maa nii tühäst, et kurõ `põlvõ kah kasu_s inämb Rüp; mis sul viga, `riñtnik tege tüü, esi? olõ nigu? šaks Se; `reñtnik eläss tõsõ maa pääl Lut

rento `rento roju kui `karva ajab, on [koer] `niisukene `rento, ei õle ilus Lüg

rentrei → rentei

rents¹ reñts g rents Hls Krk(-ds-)

1. särgi eraldiolev rinnaesine tüdrukil vammuse olli sel'lan ja rents Hls; reñts olli `ke'ge mõsta Krk

2. traks, õlapael kellel kõrt üleval es kurda, siis `panti `rentsege `kaala; laste `püksel om iki rendsi Krk

rents² reñts g reñ(t)si põhukandmisvahend `Reñtsidega `kanti `põhku Hää

rents³ reñts g reñdsi renn, süvend Egalõ [ree] põigulõ kaivõti jalastõ `ko'osalõ säänä reñts `sisse, nuu_ rendsi kotusõ havvuti tulõ pääl är?; Reñts, kohe tuu jalass `sisse `pan'ti, `raoti puu kõgõ jämehebä kotusõ `sisse Rõu

rent[sard] rōuk lina `siimle pannass iki reñt `sarda; kellel redelit es ole, sij pands reñtsarra üless Krk

rentsel `rents|el Mär VJg Sim Vil, g -li JMd, -le Lih PJg Koe; *rentsel, rendsel* g `rentsle Krk; n, g `rentsli Puh Ote

1. vare sääl oo vanad `rentsled üleval, [maja] lagus ää Lih; seal põle muud kui `rentsel, pal'lad raamid (armetust inimesest) piltl PJg

2. räbal, väärtusetu asi, rääbakas (ka söimusunana) va `rentsel Mär; oh sina vana `rentsel, sa oled nii ripakelle `riides VJg; sa käid ku vana `rentsel, must ja räbalas Sim; miu vana aluse `rentsel `ol'li sääl Vil; vii ärä puha nij `rentsle `sil'me iijst; kulle kus õige rendsel tõisel `antave Krk

rentskid pl `rentskid vankri laiendusraam `rentskid oo `vankri piäl, mis kehäd laiemase teeväd Var

rentslema `rentslema, des-vorm *renseldes* mässama, rähklema läksid *renseldes sellega* `sõnna, `raske kastiga; küll ta (lind) siis levaga `rentsles; obu `rentsleb, ei taha `aiste vahele `menna Muh

rentsmed pl `rentsmed jäänused koer läks metsa `poole `jooma, unt sai ta kätte, kus siis põllal oli `rentsmeid maas PJg

rentsutama *rentsutama* väntsutama muudku *rentsutas* `piäle `veiksemid KJn

rent|tähe pl *reñt-, rint-* (tähtkuju) koodiriha kutsuts *reñttähe* Krk

renu¹ *renu* Jõh IisR JJn Sim roju *Mis sa sest renust piad* Jõh; *Kaas* `ninda *renust jäend* IisR; *renu luom on kõhn ja vilets* Sim

renu² *renu* Kuu Kad

1. *renn*, soon `Paksu jää `kerral pidi igä nurk `augu `kohta pikke `kitsa *renu* `tuuraga `raiuma; `Aamriga `täksiti viel `keskele *renud*, et kived `üüasti lenk `solmess `seisusid Kuu; `leikas puu `sisse *renu* Kad

2. *pragu Tuul ott* `jäässe `laia *renu* sise Kuu; *kahe laua vahele* [on] *tekkind renud* Kad

renuma *renuma* VNg IisR väntsutama, räsima *neid* [pojenge] *oli kaks kümme kaks nuppu, aga tuul renub purust* VNg; *Ära renu* `kaäsi; *Kes seda* `naisest tahab, `võeraste `mieste käes *renuda saand* IisR

renune *renune* adj < *renu*² – Kuu

renutama *renutama* solgutama, väntsutama *Kass on ära renutatud* IisR

reo *reo* Lüg Khk VII Jaa Muh Vig Mih Tõs Khn Pär Hää Saa Juu Kos KJn SJn M Vas Röp Se, *reu* Pha Rei Kse Han VJg Iis, *riu* Kaa Krj VII Põi Emm Rei Jür, *rio* Khn Koe, *rõo* Mär (kirumissõna:) *kurinahk*, raip *Va kassi riu oo jälle söömarenni all püksikorral keind* Kaa; *Äi* `sõukest *riust saa* `looma ega inimest Krj; *mida sa, reu, siit otsid* Pha; *Ohakaid* `riusi on meil `terve kari Põi; *ta reo_p taha aput* `piima Muh; *Ta va riu äi viitsi tehja midagid* Emm; *Vea, reu, ennast* `koomale Rei; `vaata, *kus reu* Kse; *Assa reu, kõisi poodis, aga tikud unustasi* ää Han; *lapsõ riod* `lõhksid selle mua üsä mullaks Khn; *ma põle neid* `reosid näind Pär; *kas sa, reo, kaod mu sil'mist* Saa; *sina kurjavaimu reu tulid* `mulle suu `sisse `üttema VJg; *Vaada, kus reo* Pst; *Oh sa reo kui ilus obene* Hls; `kärbläse *reo*^o *tulõva lehmäkõsõga üteh* Röp; *sa olt üüs reo kül*^P Se || *ma ole sii sool rõoks* (tüliks) Mär **Vrd** reos, reosk

reo|kakk *rebasekakk reokakkuga pidi neid* (rebaseid) `püütama, *sie* `pandi liha `sisse Lüg

reokisel `reokisel, `reokesel praakil Kui `pliita uks on `reokisel, siis pahast `tõmmab Jõh

reokisele praokile *Jättan* `siibri `reokisele Jõh

reos *reos* reo – Vön

reosk

reosk *reosk* g `reoski Vön Kan Urv Har Plv Vas Ráp Se reo sa oled nigu vana reosk Vön; *käu nigu vana reosk, `rõiva likõ? ja `juuškva maad `müüdä* Urv; *ta reosk jaluh vedeless, kaási rõõbõ* Ráp

reoskehe lohakalt rinna vallalõ, *käu `reoskehe* Se

reostama `reostama VII Mär Tõs Khn Saa Ris Juu JMd Tür Plt KJn Trv Krk Ran, `reu- Khk Kse Hää Trm, `rio- Khn Koe, `rõo- Mar

1. rãpaseks tegema, mustama, rikkuma sa oled oma `riided nõnda ära `reustand Khk; *lapsed `rõostavad `riided ää* Mar; *ega see kellegi küünd põle, `reostas muðu selle töö ää* Mär; *poiss `reostas tüdruku ää* Kse; *ää `reosta neid `riidi* Tõs; *koer võib kah teinekord kammert `reostada, laseb uniku `nurka* Saa; *seenad kõik ää `reostand Juu; kaäs on sängi ää reostand* KJn; *ärä `reosten `rõõva puha* Krk; *kui koolilaits sinna pühä`paika läits, siss tuu `olli `reostedu* Ran

2. laimama mis sa `reostet tõist inimest Krk

Vrd reotama

reotama `reot|ama Tor, -eme Hls Krk

1. reostama üits olli kimmelgu är `reosten Krk

2. laimama oma jutuge `reoteb tõist Hls; *tat olli ilmaasjate `reodet* Krk

reoti `reoti nãrune; tüütu *On üks `reoti ing* Põi

reotis `reotis Plt; *reots* g `reotse Hls reo oh sa va `reotis Plt; *Iluse `pastla, aga `reotse vähä `väikse saanu* Hls

reots → reotis

reotu `reotu Pha Mih/-o/ Tõs Kan, g -ma VII Vig; n, g `reotu Plt KJn/-o/ Hls Krk Ran Nõo, `reutu Kse; n `riutu Põi reo mis see `reotu `sõnna lihab VII; *Ta (nõges) oli va `riutu rohi* Põi; *üks va `reutu loom* Kse; *oh sa `reotu, mis sa `reostad neid `riidi* Tõs; *läks peris `reotoss kätte* KJn; *ka_nãe `reotud, mis ta nüid tei* Hls; *meantse `reotu `rõõva sel`lãn* Krk; *Es saa täst `reotust appi tulejat* Nõo

reotus `reotus g -e Hls; `reotu|ss Ráp, -sõ Plv

1. reo oh sa vana `reotuss Plv

2. laim mia pidi sedä `reotust `kulleme Hls

repastama *repastama* Pha Muh pehastama, pehkima riie ehk vanad kinjad ää alletand, ää *repastand* Pha; *see_p sünni `kuskile enam, see oo nii repastan* (puust) Muh **Vrd** repetama

repasti *repasti* aed, tara suured *repastid `tehtud ede - - pistandi `moodi aid* Jaa

repe|auk → repnaauk

repetama *repetama* Sa Muh pehastama, pehkima *repetab* ära, riie, mis mãrjalt `seisma jäänd Jãm; *laaval võtab kirjjad `peele, on repetand* (saelauast) Khk; *Vili repetas ära, ais tuli `juure* Krj; *repetand puu, ei pea `vastu* Pha; *see_i `aita enam `kuskil, see on ära repetand* VII; *mãnd lakub omale vett `sisse ja akkab ruttu repetama* Jaa; *va repetand `riided, kümme `oastad `poodis `seisnd* Põi **Vrd** repastama

repitsema *repitsema* Jãm Ans

1. siblima, soputama kana kõhuli maas, tiivastega peksab, *repitseb; Kanad repitsevad liiva sihes* Jãm

2. kohmitsema mis sa *repitsed seel* Ans

repline `repline trepline tee on `repline `talve Khk

repme|auk → repnaauk

repna|auk `repna- Jõe Hij Kãr Mus(`trepna-) Kaa Pha Pil(`reptna-), `repsna- Mus, `repne- Ans Kaa Pha(`repme-) VII Põi Hi Pãr Hää Saa Hls, `rãpne- Rei Phl, *repe-* Emm

Rei(räpe-), *repe-*, *räppe-* Rei, *reppäne-*, *reppäse-* Kuu, `trepna-, `trepne- Phl, `träpne- Käi leitseauk `ukse pial oli `repnaauk Jõe; `Pääle küttämist pane reppäseauk `kinni Kuu; kus talupojal `suitsu `reied olid, oli jo `repnaauk Hlj; sa oled must kut `repnaaugu topp; `trepnaauk, topp oli ees, säält `lasti see kibe suits `välja Mus; esite oli `repnaauk küll, see oli seina sehes, `palkide `sesse raiatud Pha; üks riie `keerdi `kinni ja `panti räpe`ouku; Pane reppeauk `kinni, kui suits on `välja läind Rei; `röpneauk `olle keige `äärmese palgi sees Phl; vanast oli iga rehel `repneauk Hää; `reptnaauk oli lae all, tuliänd käis sealt sees Pil; suidsutopuse olli ehen või mõnel `säante laud, lükäts `repneaugu ette Hls

repne|auk → repnaauk

reppama *reppama*, da-inf *repata* Muh; *reppema*, da-inf *reppeda* Pöi pehastama *Adra änd on nõnda reppend* `moega, `õhtaks tükid taga Pöi; *repan* vili `viska `loomadele; see kinnas *reppab ää juba kätte* Muh

reppan *reppan* g -a Hlj; *reppän* g -e Kuu; *repe* g `repna Pha, `repne Saa; *räpe* g `röpne Käi Rei leitseauk *vares oli tuld* `sauna reppänesse, küll *sie* oli kisendänd ja `kraakund siel `irmsasti Kuu; *reppan* oli `toiseks kohaks, kust suits `välja käis Hlj; `tehti *repe* `lahti Pha; *Räpet* toal ei olnud, see oli üks saunas Käi; *rihi* *repe* on must Saa

repe|auk → repnaauk

reppema → reppama

reps → kreps

repsik `repsi|k g -ku karask `Repsikut sai ruttu `küpsutada, *sega* `valmis ja pane `ahju Jõh

repsma `repsma, (ta) *repsib* kiiresti kirjutama *repsib* kõik üles paberide Ote

repsna|auk → repnaauk

repsnik → krepsnik

repste|kk `repste|kk g -ki heinakott `repste|kk õli kõvass `riidest koit vene vangerde taga; `repste|kk sidess obene sei Kod

repän → rebane

repätämä *repätämä* rikkema Söögi *räbäk ol' ka är?* *repätäniü?*, `saaki õs süvvä? Rõu

resa *resa*, *rõsa* suuresilmaline võrk *abarul om katsipoodi resa?*, *nuu* omma harva? `koedu?, *nelli* `sõrmõ lätt mulgust `sisse Se

rese *rese* Hlj JõeK, g -da Juu HJn Amb JMd, -jä Kuu röske, niiske `talvel `lähteb `keldri lagi *resejäksi* Kuu; *ninaalune* on *rese* Hlj; *resedad* *eenad* pannakse uniku Juu; mõnel on tuad, mis `kangest *resedad* `seisavad HJn; *rese* aur läks `repnaaugust `välja JõeK; *reseda*id `einu ei süüni `küini panna JMd **Vrd** röse

resedus *resedu|s*, *reseju|s* g -kse röskus, niiskus *Tuass* on `ninda `palju *resejust*, *kaik* `uksed `kääväd `tihmagalt Kuu

resene *resene* röske, niiske *resene tuba* ja *rehi* Hlj **Vrd** rösine

resi *resi* Hlj VNg Rak Sim Lai röskus, niiskus *kui rei* oli üleval, *siis tuli* jo *resi* Hlj

resima *resima* Mär Aud PJg Hää Kei Juu Jür Amb JMd Kad Lai Plt Pil KJn(-mä) SJn Vil

1. *nüsima*, lõikama *laps resis leba* otsast Mär; *Nüüj* on nii ära *resitud* Hää; *ise resisin* *sirbiga* rukist Kei; *mis sa resid* nii *paelu*, *nürid* noa ää Juu; *ei tia*, kes selle leiva nõnna *ulluste* on ära *resind* Kad **Vrd** kresima, *resitama*

2. *sikutama*, *rebima*; jõudu *katsuma* *mehed* `olle naa *resin* et Aud; *kaks tükki* *tirib* oma `puole, küll *need* *resivad* Jür; *ära resi*, sa `tõmbad `lõhki Lai; küll *resis*, aga ei soand jägu must Pil; küll *poesid* *resisid* ise `keskes KJn; *ma resin* küll, *aga ma* ei jõua SJn

3. *rassima* *resib* tööd *teha* ööd ja *päävad* Plt

resinal

Vrd räsima

resinal *kotid nagu ried resinal järel* Sim

resine *resi|ne g -se* Hlj VNg Lüg HJn Rak VJg Sim Iis Lai röske, niiske *linad resised kõik, ei neid saa lõugutatta* Hlj; *resine ilm, kui terake udutab sadada* HJn; *aknad on resised* VJg; *vie `ämber ja kõik `tõmmab resiseks, kui külm tuo tuppa* Sim; *tood `riided õuest tuppa, põle ära `kuivand, alles resised* Lai **Vrd** rösine

resitama *resitama lõikama* – Hää **Vrd** resima

reska → kreska

reske *`reske* Lüg Kul Amb JJn VMr Sim röske *`reske ilm* Lüg; *see tuba on kole `reske* Kul; *eks nad (odrad) old `resked ja veitind* JJn; *vili on `reske, et `raske on `tõsta* VMr

reskus *`reskus röskus sie on sie `reskus, nõnna et tema ärä ei `kuiva* VMr

resla → kresla

reslak *reslak kresla* – KJn

ress *ress g ressi* Khn; *reßs g reßsi* Hää(ri-) laeva mudel *Tämä ressi `järke ei tiess (ei teinud), jõlma plaanita, piä `järke tegi; `Meister tieb laeva ressi `järke `val`mis* Khn; *laeva reßs on `sõuke mudel; ma_i mäleta, `mõuksed laevad selle rißsi järel sai `tehtud* Hää

ressima → pressima

ressu *reßsu* kresla – Mih

rest¹ *rest* Kad Har Rõu, g *reßti* Mär Juu JMd Iis Kod SJn Rõn Kan, *resti* Jäm Khk Han Krk(pr-) Ran Nõo Ote; *rest g resti* Khn, *`resti* Kuu Lüg; n, g *`resti* VNg; *reßs g reßsi* Kod

1. varbadest võre nüüd tehasse *traadist `restid ja `panna kala `sinna `piale* [küpsema] Lüg; *reßt on raudraadist `tehtud* Khk; *kuevatse `ahjudel oo reßtid all* Mär; *Sauna parandal oo puust restid* Han; *Pühi jalad resti piäl ää* Khn; *puud põlevad `reßtide peal* Juu; *reßtidega küpsetakse `silku* JMd; *aknal reßs eden* Kod; *saunas on reßtid üleval, kus saab [liha] `solku `panna* SJn; *nüüd tuleve poitkivist liidi, raeahju all ja prestil all* Krk; *reßti[?] omma_sääntse_ravvatsõ[?] pliidi suiõ iijn* Kan; *võta sa säält tuuj reßt* Har

2. loomasõim *reßt om suur nigu mol'd, lavvad põhjan* Ran; *agana ja kõik `aanti kuevald, `paanti `reßti* Nõo; *Saenaveeren pik'ut `saina `ol'li eläjide reßti* Rõn

rest² *reßt* Jür, g *reßti* Saa, *resti* Khk Mar Han Khn Pst Puh Nõo; *rest g resti* Kaa Pha Emm Käi, *`resti* Kuu Jõh; *räst g `rästi* Lüg jääk *mõnest `laua `rästist tehä `korsnale kattus `pääle* Lüg; *Mina ei tia muud `miski `restisid, kui neid `riidejuppisid pues, mis `suurest `kangast üle jäänd* Jõh; *nad müüsid `väl'jamüigil `riide `restisi* Khk; *Tapeedirullist jähi pisike rest järge* Kaa; *Pole seel poodis riiet olnd ega midaged, mõni resti ots oli veel* Käi; *riide `kangast jääb `reßta* Han; *Puõdis `müüdi odavast `kanga `restä* Khn; *resti `otse saab odavade `osta* Puh

rest³ *reßt g resti* = reste – San

reste *reste g `rest(m)e* soa pii; soa lipits *üits reste läits sual `katski; pane kaits `lõnga sua `restmest läbi* Hel **Vrd** rest³

restima *reßtima*, (ma) *reßtin* Pee; *restima*, (ma) *restin* Jõh; *reßmä*, impers *reßsiti* Kod välja noppima, ära võtma *Iired `restisid `vil'ja ära, lesemed jäid järele* Jõh; *reßtin* [pealmised] *lehed kapsaste kül'lest ära, siis ei tule nii `pal'lu `uussa* Pee; *kiissa võrgud tahvad `väl'ja tuada ja `reßsi* Kod

restsik *reßsik* g -gu puude märkimisraud *reßsik om mõtsavahi märgiraud, minga puid märgitäss maha `lõikamise jaoss* Har

restuma `restuma Kuu Hlj Saa niiskuma `Voian `paiste`leivä viel suol`viegä ärä, siis `restub, küll siis `saate Kuu; `kõrbend asi `pannakse `restuma, et läheb `pehmeks Hlj; maa akab `restuma (sulama) Saa

restutama `restutama niisutama – Kuu

retli → redel

retnik `retni|k g -ku rannavalvur `retnikuks [oli] see ikka, kes teiste `järge oli `vaatan Krj

Vrd krepsnik

retsel → krättsel

retsik resti|k g -ku kresla – Var

retsima `reísima, (ma) `reísin rikkuma, määrima Oia aga uut kuube oolega, et ää ei `reísi Jür

retsku `reísku kresla Resla ja `reísku, kudas `kiigi `jälle `ütleb Hää

retsus redus mis siin `retsus kuulad Jäm

rett → trett

reugama `reugama deskr Pori `kärbes `reugab Lüg

reunajus `reunajus auk võrgus Viel on üks `reunajus parandada Kuu

revel → revil

revestama → rebestama

revetama¹ revet|ama Khk, -ämä Tõs sadama akab revetama `jälle Khk; `vihma revetäb Tõs

revetama² → rebetama

revetama³ → rivetama

revil revil Kuu VNg Jõh, revel Kuu rebadel `püksid revel, ei `seisä üleväl Kuu; `riided revil kaik selas VNg; Tegi mehikesel kõhu `lahti, `terve üä `ulkus `mutku `püksid revil Jõh

revitama revit|ama IisR, -äm(m)ä Lüg Vai rebima, rebestama sie auk õli `enne ka `veikene, aga nied `suured [metsmesilased] `kääväd `välläs, revitäsíd `suuremast Lüg; reviti kaik `vällä Vai; Arst revitas `silma kae `katki IisR **Vrd** rebetama

revästämä → rebestama

revätämä → reevätämä

riaduskane riaduska|ne g -se vilets, lahja kana jäend nõnna riaduskasest, et kole; rannames tõi ullud riaduskased silgud Kad

riba¹ n, g riba VNg Lüg Jäm Khk Põi Muh Mar Mär Kse Tõs Vän Tor Hää Saa Ris HMD Juu JõeK Amb Jmd Koe Sim Trm Äks Lai Plt KJn Trv Hls Krk T Urv Har Rõu Vas Ráp, riva Jõh Vai, rjõba Khn; riba g riva Vai

1. pikk ja kitsas tükk, siil (mingit ainet, materjali) kui `valge kasukas, siis õlid `mustad ribad ies Lüg; paberi riba on sääil laua pæel Khk; nee oo muidu ühed `riideribad Muh; `tõmmas `riide äärest ühü `kitsa riba Mär; `Lõikasimõ käterätikud ning padjapüürid rjõbadõks Khn; Ükstaspuha mis vanad kodinad, särigid ja kõik said `kistud ribadeks Amb; kui lusikaga tõstab, siis `taina riba kukub pliita `piale Plt; kue sa `tõmbat mõne riba, sõss anna mulle kah Trv; om üits `kanga riba, mis sa nende ribadega tiijt Krk; toda `rõiva riba ärä `mulle anna Puh; `lahknu - - jaki sälläst ärä, tõmmanu `õkva ribadess Nõo; `Lõika tast `rõiva veerest üis `ahtakõnõ riba mullõ Urv; rõivass om ribah Vas || pl säärite ümber mähitavad riideribad rivad panivad `jalga Vai; ribase mähti sääre ümmer Krk

2. kitsas pinnaosa `pellu riba `juokse `toiste `pellu `sisse VNg; jäi üks riba järele, ei `jõudand `künda Lüg; pisine riba `põldu Khk; Üks riba `nähti seal veel seda `kündmata moad olavad Põi; üks maariba oo, ei ole midagi väärt Kse; linad tulevad maha laodata ribade `moodi HMD; raiestikul jääb riba järele Juu; üks `veike riba viel `niita Koe; metsa juomas läks siit

riba

läbi, üks kitsas riba Sim; *kitsas riba läheb ühelt einamaalt teisele* Lai; *kaks talu olnd, kel maad ol'lid ribas* KJn; *sinna riba pääle nüüd tetäss kardule* Krk; *meil ol'li paar riba võrke sehen* Ran; *tõenekõrd jäi aenamaad riba niitmädä* Nõo; *sääl ol'li siss üts riba seda kuusõ mõtsa* TMr; *toda mina es lää kümä, toda ahtakest riba* Ote; *ku jämeheppä kirutat, siss saa veidemb ripu; puu omma tii vjirde rippa vällä istutõdu, periss illuss om kaia* Har; [maa] *ol'li noid kanda nii täüs - - nigu_haaha kuha* lätsivä *nurmõ ripa pite* Vas

riba² *riba* linakamm *ribadega* - - võetakse *kuprad* otsest ää Ris

riba³ *riba* ribikont külle *luukõsõ omma* riba² Har

riba⁴ n, g *riba* Hlj VNg; *riba* g *riva* Kuu käepide, sang *tuobi riba* Kuu; *ribaga püüt* Hlj; *kaanest üle oli piena ja sene ribast kannedi lüpsiku* VNg **Vrd** *kriba*¹

riba⁵ *riba* *kribu riba rukis, mis sioke vilets kasvab* Mär

ribadel → *rebadel*

ribadi-rabadi hooletult *tõmmas ribadi-rabadi, ei pühkind oolega* Vig

ribadus *ribadus* g -e (kangaviga) – Sim **Vrd** *rikandus*

ribah → *riban*

ribahhala ripakil *kaadsa põrna* ribahhala Lut

***ribahhama** nud-kesks *ribahhanu* Lut; pr (ta) *ribahhass* Rõu Se alla, rippu vajuma *sul suka* ribahhasõ alla Rõu; *Vanal inemisel lõug ribahhass ar*, *tulõ sääne kõrt lõvva ala* Se

ribahn → *riban*

ribahtamma *ribahtamma, da-inf ribahta* alla, rippu vajuma – Rõu

ribahtuma *ribahtum(m)a* Kan Rõu

1. vajuma, langema *rüä põimu aigo hamõ päält köüdeti kinni põllõ paeluga, muido ribahtu ette* Kan; *vang ei ribahtu* Rõu

2. ripakile jääma *mis kohegi ribahtuss, tuu võetass är* Kan

Vrd *ribatuma*

ribahuma *ribahuma* Rõu(*ribauma*) Rõu Vas(-hh-) Se Lut(-hh-) alla vajuma, langema; kukkuma *hoia parõmbahõ, muido ribahuss maaha; Taa haina kuurma um takast är_ribaunu* Rõu; *Taal om kaadsa ar ribahunu* Se; *ribahhunu_kõrva* (lontis kõrvad) Lut || *No varass ka_lätt laatu, et vaest midä ribahhuss* (pudeneb) Vas

ribahun rippus *liha om ribahun* Rõu

ribahusi *ribahusi* Har Lut, *ribah(h)uisi* Har Vas Se, *ribausi* Urv Har Rõu, *ribaui* Urv ripakil **a.** rippumas; rippu *lamp om ribausi* Urv; *vili om paarsi alh ribahusi; hopõn om täämbä nii nuran, pää ribahusi last; pruñts sattõ kindsõ pääle ribausi* Har; *Puksi ol'li_timäl alasi ribausi* Rõu; [kauss] *ol'li ribahhuisi nõöräga* Se **b.** lohakil, hooletuses; tegemata *kõik tüü om ribahusi, mõtsan kuhi poolikulla, hain niitmädä, sitt vedämädä* Har; *Kuiss sul naa hiusõ nii ribahhuisi omma* Vas

ribak → *ribakas*

ribakala *ribakala* ripakil – Se

ribakas *riba|kas* JõeK, *riba|gas* Kuu, g -ka; *riba|k* g -ku Hel Puh, -gu Rõu

1. vilets, räabakas *ribaku [kalu] sai* Kuu; *sie on na räbal ja ribakas inimene* JõeK; [kandis] *palitu ribakut* Hel

2. riba; miski ripendav *kaśs kaeb, et temäl om ribak taka, tahab ribakut kinni võtta, ribak lähäb ijst ärä, noh saba* Puh; *ku lihhu pandass suula, sõss säält saa sääntsit ribakit* Rõu

ribakil *ribakil* Lüg IisR Juu ripakil *kui nähti juo, et riide ribakil [nööril] õli, siis õiendati jälle ikke paremast* Lüg; *Rehad vedelevad ribakil* IisR; *töö on ribakil, ma_i jõua tehja* Juu

ribakille *ribaki|lle* IisR Vai JIn Iis Lai, -llõ Rõu ripakil **a.** rippumas *käis püksid ribakille* JIn; *püksid on vedelast, ribakille* Lai; *Susi ol'l lammast vidänu ribakillõ perän Rõu* **b.** laokil, hooletuses *tüö on ribakille* Vai; *kui asjad ornongis, ega siis ribakille õle* Iis

Vrd ribakulla

ribakuli *ribakuli* San Krl ripakil *inimine näed väsinü, jääss ribakuli magame õka* San; *asja umma ribakuli* Krl **Vrd** ribakulõ, ripakuli

ribakulla ripakil *täl kõik asi ribakulla* Rõu **Vrd** ribakille, ripakulla

ribakulõ *ribaku|lõ* Krl Har, -llõ Rõu

1. ripakil(e) **a.** rippu(mas) *kijl' ribakulõ vällän* Krl; *pää sattõ `alla ribakullõ* Rõu **b.** lohakil *iks ribakulõ alasi uma `tüüga* Krl

Vrd ribakuli

2. küljeli *tä om tedä vedänü ribakulõ ja otsõlõ ja urvilõ* Har

ribal, ribalas *ribal* Jõe, g -a Juu Puh Nõo; *riba|l' Plv, g -li* San Rõu; *riba|as g -a* Kse

1. räbal *rättiku ribal old kivi `ääres* Jõe; *särgi ribalas* Kse; *ma ei taha sinu `vannu ribalit* Puh; *anna mulle säält korvist üüts ribal `varba `mähki* Nõo; *pääle latsõsunnütemise lätt juuss maha, siss iks jääss enne nigu ribalid* San; *rõiva ribal'* Rõu

2. riba *`papre ribalit lõiguti* Puh; *poiss võtt kääri, lõegass tolle naha ribala ärä* Nõo

3. kehv, vilets *ribalas majas ei või enam `olla; tööriist oli ribal* Juu

ribama¹ *ribama* Kuu Khk VII(re-) Muh Käi Kei JMd Pee Koe

1. vilama *poiss ribas `silmadega* Khk; *mõnel silmad ribavad, teeivad vilks-vilks nii ruttu* Käi; *silmad ribavad `kinni* Koe

2. viskama, loopima; raputama *Ribas pient `suhkuri `pääle* Kuu; *ribab aga `peale vett* Muh; *Riba `kühvlega natuke `mulda `piale* Kei; *riband vil'laraasukese ree `peale* Pee

3. libisema *ribasin vähe ja kohe kukkusin maha* JMd; *käsi ribas redeli kül'lest `lahti* Koe

4. riivama *jala kand ribas ane `poega* Pee

ribama² *ribama* kupardama *lina ribamene* kää; *ribasime täna linu* Ris

ribamini lohakalt *see oo nii ribamini `tehtud, põle üht kena* Muh

ribamisi¹ vilavalt *silmad `vuatavad nõnda ribamisi* VII

ribamisi² *ribana tagul' kasuss puu lahe külen, kasuss ribamisi `alla* Kan

riban *riban* Urv Rõu, *ribah* Rõu(-hn) Vas Se Lut rippumas; ripakil *`katla ol'l tsängu otsahn ribahn* Rõu; *lappõtük'ü? ol'li aidatala küleh ribah; egass taa ribah (rippu olev) lukukõnõ midä piä ei?* Vas; *pää ribah tõõsõl* Se; *kaadsa? ribah* Lut

ribanesa ribadena *Kevädel, kui tohi `üästi `kergesti `lahti oli, kisuti puu külist ribanesa* Kuu

riba-raba deskr *Komps kukkus lakkast nagu `mauhti, `asjad kõik riba-raba `laili* IisR

riba-roba ülepeakaela, hooletult *riba-roba `jooksis, kas või teisele `otsa; alb töö, riba-roba `tehtud* Lai

ribasi ripakile; sinnapaika *tüü_m ribasi jäet; tüüd `asja es tulõ `mijlde, nii jäi ribasi* Krl

***ribask** ppl *ribasku* prügikala *Vähä ribasku tuleb, vähäne saak* Kuu

ribasse lohakile *asjad on ribasse jäänd* Juu

ribast rippumast *tsiga `võeti ribast `maaha* Rõu

ribastik *ribasti|k g -ku* reastik *puu ribastik lätt üte raavi veerest nikagu `tõistõ `raavi kiini?* Har

riba|sukk (naistesukk) *ribasuka, `valge pikä suka, potisinitse kirjä sehen; noorikul olli ribasuka ja `kõrge `kontsege kengä* Krk

ribataba

riba|taba ripplukk *ribataba* - - võtt raudnagлага vallalõ varass, tuu om tälle sõlmõ iüst; *ribataba kirstu rambi küleh* Se

ribatama *ribata|ma* KJn Nõo Kam, -mma Urv Rõu vajuma, libisema *sil'mäd ribatasid alle kinni, juba ärätati üles* KJn; *Leinapajol om alla ribatanu ossa ja lehe* Nõo; *üits kabla aru `valla pääsnü ja maha ribatanu* Kam; *Tõmmati `kindriist kiini? kõvastõ, et suka? är_ribata õi?* Rõu **Vrd** ripatama

ribatuma *ribatuma* Nõo Kam Har Rõu

1. vajuma, libisema *sukapaela keedeti sukkele pääle, et suka `alla ei ribatuva* Nõo; *Ohja? omma? üle `vankriveere ribatunu?* Har; *kunööri_pikembä, ribatuss [põll] kõtu_pääle `alla* Rõu

2. vedelema, ripakil olema *mine tuu ärä, tu_asi sääl ribatub maan* Kam

Vrd ribahtuma, ripatuma

ribatõ ripakil *`rõiva? ribatõ säläh* Vas

ribauma → ribahuma

ribausi → ribahusi

ribavalla *riba|valla?* Urv, *ribõ-* Rõu ripakil(e) *üts lang om ribavalla_jäänü_taha?*, *`nitsest `vällä* Urv; *kõik tüü tegemine ribõvalla* Rõu

ribavile ripakil *Ta õli `neske näpumees kua, mis aga ribavile õli, see tema näppude `kül'ge jäi* Trm **Vrd** ribevile

ribe¹ *ribe* Iis KJn, g -da Plt; n, g *ribe* VII

1. väle *mool oli siis kua üsna ribe obu* VII

2. riiakas *ribe inimene* Plt

3. sõim *oh sa ribe* Iis; *mis sa, ribe, rabeled* KJn

ribe² *ribe* g -me Muh Mär Kse Juu raas, riise *`õlge ribemed `aetse sidumata laudile* Muh; *muðu kui `väiksed ribemed järele jäänd, ega neist änam kedagi saa* Mär **Vrd** kribe¹

ribel *ribel* g -e Krk; *ribõ|l' g -li* Har Plv räbal **a.** *rõivatükk, kalts na kirivä ribõli?* Har; *`akna - - `minkagi ribõliga um topit* Plv **Vrd** riben **b.** vilets, kehv *Kardule `ästi ei kasva, jääve iki ribeless* Krk

ribelama *ribelama* Kam, *ribõlam(m)a* Võn Urv Rõu Plv

1. tolknema; vedelema *ribelass tõse inemise jalun; mõni asi om maha jäänü ribelama* Kam; *Latsõ_ribõlasõ_ka_jalun, `eski olõ-õi? `aigu* Rõu; *mis viganõ inemine ribõlass muil jaloh* Plv

2. rabelema [naised] *tüü man ribõlasõ, ei olõki mihi üttegi* Võn; *mis sellest mul kasu om, et ma süj ribela ja ennast `vaiva* Kam; *Mõni [kala] `päsü är_minemä kah, mõni jäi poolõ eluga_jõkkõ ribõlamma (västrapüügist)* Rõu

Vrd ribelema

ribelema *ribele|ma* Muh Trm Ksi TLä Rõn, -mä Kod Puh Kam, -m(e) Krk; *ribõlõm(m)a* Võn Urv Har Rõu Plv Vas Röp

1. tolknema; vedelema *mis sa ribeled ees* Muh; *`jäetud `seie `jalgu ribelemä* Kod; *täst ei ole tegijät, ribeleb `pal'lald siin iijn* Ran; *mes sä tan jalun ribelet* Puh; *mes te mul siin ribelede, kasige iüst ärä; tii ajald ärä, ärä jätä ribelema* Nõo; *nüid anna [riided] tõestele ärä, mes nä jäävä ribelema* Rõn; *taha ei jalun ribõldõ* Urv; *mis sul takan ribõlõss sääli* Har; *ribõl' jaloh, selle läts jalg `pääle; pik'k pidonõ päiv ribõlnu?* jaloh Plv; *kaits vanna kanna iks ribõli tah ussaiah* Vas

2. rabelema küll *nad ribelevad kõegest jõust* Ksi; *ribeless, ta taht `valla kista ennast* Krk

3. virelema *ribeleb peal tõne, ei ela ega sure koa* Trm; *Haigõ põrsakõnõ jäi ribõlõmma* Vas

Vrd ribelama

riben *riben* g -e Krk Hel räbal miul olli räti riben `üükse asemel Krk; siia mõni `rõõva riben om jäänu Hel || riise ma anna nõi karduleribene kassile Hel **Vrd** ribel, ripen

ribenema *ribene|ma* Muh Kse, -me Hls

1. pehkima lavad ribenevad ää Muh

2. rebenema nõör ribenes kaäti Kse; rõõvas ribeneb Hls

ribetis *ribetis* Mär, g -e Vig nõrk vihmahoog `siia tuli koa mõni ribetis Mär; tegi `väikese ribetise ära ja nüüd on loog märg Vig

ribevil *ribe|vil* Hlj Lüg Jõh Muh Jür VJg Iis Trm Ksi Lai, -vel KuuK Kad VJg Kod ripakil

a. rippumas `lõngadest vüöd ka õlivad, `kirjad sies ja `õtsad ribevil `külle pääl Lüg **b.** lohakil, laokil; vedelemas see oli siin `nõnda ribevil Hlj; ei õle midägi ribevil, `korjab kõik `asjad `varjo `alle Lüg; asjad oo keik nõnna koristamata ja ribevil Muh; kui on mõni asi ribevil, kohe kaub Jür; kõik tüed on tal alati ribevel Kad; kõik maja kraamid_o ribevel, ei õle kedägi `korda siadetud Kod; mis ooletult on `jäätud `kuiskile, see on ribevil Lai

ribevile *ribe|vile* Lüg Muh Lai, -ville VNg Lüg Amb IPõ, -vele Kad VJg Kod, -velle Amb Kad Kod hooletusse, laokile; vedelema `uusi `riidi ei tohi ribeville jätta VNg; kolar inimine `kõrjab üles kõik `asjad, mis kenegil ribevile jäänd Lüg; varastasid mul kõik lauajupid ää, mis ribeville jäid Amb; jätdad oma asjad ribeville, nüid ei tia enam, kus üks ehk teine on Kad; `juhtub midagi ribevele `jääma, siis on sie kohe kadund VJg; ärä `jätkä ribeville, panga `varjo Kod; kes `käskis ribeville jätta Lai **Vrd** ribavile

ribevilla *ribevilla* Kuu JõeK ripakil tüöd on ribevilla Kuu; `riided on `ümber ribevilla JõeK

ribi¹ *ribi* Jõe Kuu Vai SaLä VII Põi Mär Tõs Tor Hää(kr-) Saa Ris Hag Juu Jmd Koe VMr VJg Iis Plt

1. roie ribi `kondid Vai; ribide vahele löi sihandune valu Ans; ta löi mo ribid `sisse Khk; kõhu piige_o inimesel ähk loomal puusa ning ribide vahe `kohtas Mus; annan `soole ribide vahele Mär; `pal'lad ribid, liha mitte sugu (kõhnast) Hää; seal peeniksed ribid Juu || luu kammlestast pole midad, kõvad ribid tesel VII

2. ribitükk suitsu ribi Khk; ribidest keedeti `tangusuppi, `panäti `limpi ja kardult kah Saa

3. toestav element Laevameister jätdab ühe laastu laeva kribide vahel Hää; suani ribid on tiiva pleki all Hag; ribid - - suavad `sisse `pandud ja siis saab akata [korvi] punuma VMr

ribi² n, g *ribi* Jõh Khk Mus Emm Rid Ris Kad, *rivi* Jõe Lüg Jäm Khk Krj Pha Põi Kei; *ribi* g *rivi* R JõeK

1. rivi, rida, viirg sõaväes õli rivi, `võeti rivi (rivisse) Jõh; mei olimo rivis puha sääl Vai; keik rivi ning minema Jäm; meeste rivi `seisis tee `ääres Khk; Lapsed olid kõik rivis, kui läksid Põi

2. püünisejada ribi `korraga `lassa mere; rivi `otstes on kuppud ja `ankrud Jõe; kui on ühe `ankuri `otsas, siis tuul ja vuo `kierdab ribi kuhu `tahtub, `juskü `tuulelippu Kuu; `põhja `püügi ribi on ikke üheksa `verku VNg; ribi on, kui `võrgud on `ainadest kuos Jõh; miduks ribi te `sisse panite Khk; kilu `võrkudel_o ribid Mus; Riviõhjed - - kolmsada, viissada ja on ka tuhat `õnge õhes rivis Põi; ribi, ku võrgud `ühte `otsa pidi [koos on] Rid; vii kaks ribi `väl'la Ris; enamasti `paändi neli `võrku rivisse, enam ei `panda, et kui torm tuleb, lõhub ära Kei

ribi³ *ribi* klopits ribiga peksetasse `mõrda `puhtaks Mar

ribi|kont roie Ribikont läks `katki Lüg; siä oled `oige `kehno, ei siul ole ribi `konti vahel liha `ühtä Vai; ribi `kontide sihes pistab nõnda Khk; Ribikondid on supiks nee kõige paramad Põi; loomal või `lambal või seal, kõigil oo ribikondid Mar; nüid uuemal ajal `ütlevad ribikondid, `enni `õöti ikke kül'lekonidid Mär; `korja ribikondid supi `sisse Kse; vasiku ribi `konti võib isi

ribil

ka närida Saa; loomal `võetaks ribi`koñti, pannakse panni `peale Kei; löi mulle ribi`koñtide vahele Koe; ma_i tia näpuga näidata, kus kohas sji on, ribikoñt Ksi; ribikoñdid on rinnalehe külles Plt

ribil ribil g -a Lüg(-ä) Jõh IisR; n, g ribi|la, -lä VNg Vai ahjuroop minia `püüdis `amma `surmale `saata, pani `suitseva ribilä `säangi `ääre VNg; õts on nagu puol kuud senel ribilal; must siga läheb `lauta ja ajab punased `põrsad `vällä = ribilaga `tõmmeti süöd `ahjust `vällä Lüg; Ribilad `tehti `enne puust Jõh; Ribilaga `tõmmeti süsi, `kasseti vette vahepial, `muidu oleks põlema mend IisR; `tembas süöd `liede ribilägä Vai

ribima¹ ribi|ma Kse, -me Krk rebima ribib kõik `riided kañti Kse; siit ribisi katik Krk

ribima² → kribima

ribin ribin g -a Kuu Jäm Khk Kaa VII Põi Muh Rei Kse Aud, -e Hls Krk; ripin Puh, ribinä Har/n -p-/ Plv Lut

1. rabin, krabin Oli see nüüd vihma ribin, mis `vasta akend käis Rei; sitsi rõõvass tuleb katik ku ribin Hls; joba käperts, lää kui üiñs ribin nel`lä käpa pääl Krk; roti jooseva nigu ripin Puh; kañs läñs üless `puuhvõ nigu ripin ennedä Har; `hammõl olõ_i inämp `piätüst, kohe putuss, jäP ripin takah Plv; lätt ribinägä, rebässe pääle ka² üldäss Lut

2. vihmahoog, sabin Selle pisikse ribinaga pole me veel `varju läind Kaa; Üks ribin juba tuli Põi; väga pisised ribinad oo vahel oln Muh; tegi ikke täna ühü ribina ära Aud

Vrd kribin

ribinal ribin|al Kuu Mär Kse, -äl KJn kribinal ribinal `viidi edesi Kuu; ei see riie kannatand kedagi, kohe ribinal `katki Mär; `tõmmad paberi `katki ribinääl KJn

ribinal-rabinal kribinal-krabinal ribinal-rabinal laseb `vastu akende `laasisi VII; ribinal-rabinal `võtsi omad asjad Muh; läks naa ribinal-rabinal Kse; iired ja rotid lähavad ribinal-rabinal Saa; kañs läks ribinääl-rabinal puu `otsa KJn

ribinen ribinen Hls Krk ribinal tõmmas katik ku ribinen Hls; tuli ku ribinen Krk

ribisema ribis|ema Khk Muh Mär Kse, -emä KJn, -eme Hls Krk, -õmma Plv

1. kärisema riie ribises - - `katki Mär; pudeve rõõvas ribiseb Hls; tõmmañs `lõhki ku ribisi Krk; mul tah midägi_ribisi, ei tiia_kas laheñs kuñt vai hamõh; mädä rõivass muidogu ribisõñs inne Plv

2. kraisema mis asi see ribiseb Muh; sool ribises ja rabises `karpis Kse; paber ribises KJn

ribistama ribist|ama Jäm Khk Kaa VII Põi Muh Rei Kse Tõs Aud PJg Plt Vil, -em(e) Hls Krk, -ämä KJn, -ämmä Plv

1. tibutama piaks ta püsut ribistama Khk; Akkas `vihma ribistama Kaa; Einaga on tüütis, kui ta sedamoodi ega päe peale ribistab Põi; jo ribistab `vihma Kse; ikke ribistab, aga suuremat `vihma ei tule Aud; ribistab pääva läbi PJg; Ega ta suurt ei sata, ribistess ütsikit pisarit Krk **Vrd** ribustama²

2. rebima rebid riet kañti, ribistad Plt; ribista üks riba säält Vil; ei tohi katik ribiste Hls; ärä `naaku ribistämmä taad Plv

3. hooletult midagi tegema ärä ribiste, süü ilusti; maa vähä üless ribistet adra ninage, ka säääl mõni vili kasvass Krk

ribisämä ribisä|mä Urv, -mmä Har

1. kärisema hamõ_mugu_ribisäss, ku² käñsi liiguda²; ola päält om `katski_ribisnü² Urv

2. descr om uma pääräñti nõõri pääle `laotanu, säääl timä suurõ tuulõ käen ribisäss Har

ribja|puu ribja- Muh Käi, rebja- Phl, rübja- Emm

1. (nooda osa) noodal `ollid suured ribjapuud Muh

2. (tuuliku osa) *rübjapuu on tuuliga küljes, änd `panta `sita vahele Emm; mei hüiame rebjapuud Phl*

ribu n, g *ribu* Kuu Khk Kaa Krj Pha VII Pöi Muh Emm Mär Kse Var PJg Kos Jür HJn JMd KJn Krk Krl, *ribo* Mih

1. *kribu irm ribud `tuhlid Khk; Marjad on nii ribud, neid ribusi äi maksa `korjada Kaa; Seasta võiks tuhliid müüa, aga liig pailu ribusi Pha; pisiksed ribud ahvenad Pöi; peenike, tihed kiri oo ribu kiri Kse; ribu `kirja `kindad PJg*

2. *kübe lume ribu kõib koa juba Muh; vihma ribud käivad maha Emm; `väiksed ribud piima pial Mär*

3. *räbal vanad ribud on kalsud Kos; ribus `riides nägu `erneimutis; `Riided lähvad pika `piale ribuks kätte Jür; töö juures tuleb ike ribud `ümber `panna, ei soa tervet riidet `panna HJn; ribu kasukas ei `kõlba enam `selga JMd*

ribu|and ripendav saba *ribuannagõ kikass tulõ kah San*

ribudus *ribudu|s* g -kse riputis *Mes tuo ribudus sis siel `kaulakedi külis viel pidäs tähendämä Kuu*

ribul *ribul* Hel Ote, *ribul', ripul'* Kan Urv Plv, g *ribuli* räbal, kalts *Üits ainumas paglane amme ribul sällän ja mänekine kõrtsik ka ümmer Hel; panni vana rätiribuli pähä Ote; Võta_taa ripul' är?, taa om tõistõl rummal' kaia?; Kellele su ribuliid vaja om Urv; ol' kül_naid ribuliid `mitmasugutsit, a mine_suud `pühkmä, sõss ei olõ üttegi Plv || riideriba põllõlõ `panva? ribuli? küle `pääle Kan*

ribulene *ribule|ne* g -se *kribuline keesiline lõng, mis on ribulene Var*

ribune *ribune* prügine *põrand on ribune KJn*

ribu-rabu *kribu-krabu pisissed ribu-rabu asjad Khk; nee oo muidu ribu-rabu raamid sii Muh; kõiksugu ribu-rabu `kraami ja risu ja `ränka kõik kohad täis Mär; need oo ribu-rabu marjad, mis_ned tühad oo Kse; Mis sa korjad sehukest ribu-rabu enesele kokku PJg; ribu-rabud on need vanad kaltsud, nendega `tehta kedagi Juu; muamijs tullud `randa: ribu-rabu räabissed, ei õle `üste `õiged kiisakala Kod; Sij mõni mark või seht, mis munade või mõne muu ribu-rabu `müimisest `saadi Vil; ta vana ribu-rabu tule ärä viia? Har Vrd ribu-räbu*

riburada *ribu|rada* Saa JMd Koe Ksi Lai Pst Hel Puh, *ribo-* LNg, *rebu-* Vil

1. *riburajana (looklevalt, käänuliselt) nad akkasid riburada `müeda minema JMd; ma vähe riburada `mööda `aiman piit Lai; akas siss reburada `müüidä tulema, et kuskohal siss on niid venna sugulased Vil; pangil jääs riburada `järgi (pritsmete reast) Hel; sai riburada `müüidä siia Puh*

2. *riburadamisi tal oli seitse last, kõik riborada üksteise järäl LNg; teed es ole, isi läksid riburada, `sõksid isi raa `sisse Saa*

riburadas *riburada `valge õiega, sedasi riburadas lehed KuuK*

ribu-räbu *kribu-krabu poen om siast ribu-räbu Hls; jak'k `seante ribu-räbu `kirjä Krk Vrd ribu-rabu*

ribu-räbulene *kribuline kahest-kolmest [lõngast] kokku korutud, ribu-räbulene Var*

ribu-räbäline *kribuline muist `juuni jooseva pikuti ja muist om muidu ribu-räbäline, kudass niij `nitse `säeti Trv*

ribuse → *kribuse*

ribusk *ribusk* JõeK; *ribušk* Trv San, g -i Urv Krl; n, g *ribuski* Jür

1. *kõbi ribusk - - `üelda vahel vana inimese `kohta JõeK; vana ribušk Trv*

2. *räbal `rõiva ribušk, `viska `vällä, ta ei `kõlba San; käü nigu ribušk, `rõiva lagunu Urv*

ribustama

3. väike olend *oh sa veike ribuski* (pardipojast) Jür

ribustama¹ *ribustama* väntsutama, solgutama `kassi`poiga ei pidänd `tohtima ribustada; Mes sest `kassipojast nüüd `ninda ribustad Kuu

ribustama² *ribustama* Kuu Var tibutama *natuke_o ribustan maha* Var **Vrd** kributama, ribistama, ributama

ribustama³ *ribustama* kriimustama ei äästa east, *ribustad* `peale piltl Kse

ributama *ributama* Pöi Var tibutama *Ributab peale, äi saja, pole kuiv koa* Pöi; *ributab vihmakes* Var **Vrd** ribustama²

ributimed pl *ributimed* riputised *pikked ributimed* Kuu

ribäs *ribä|s (rõ-)* g -sse räbal mis ma selle ribässegä tee Vig

rida *rida* Krj Mih HMd KuuK Lai, g *rea* Jäm Kaa Pöi Käi Rei Noa Mär Var Aud Tor Ris Juu Tür Kad Plt Vil, *ria* Kuu RiId Khk VII Vig Kse Tõs Hää Saa Kei Jür HJn JõeK Amb JMd Koe ViK Iis Trm KJn eL; n, g *rida* Khk Muh TaPõ, *rjõda* Khn; *rõda* g *rõa, rõja* LNg Rid Mar; seesü *ridas* Hää Sim, *ridan* Har; sisseü *retta* Kõp

1. rivi, jada, rodu *Rias* `nindagu `silgud püdüs Kuu; `külyi riad one `oraksest `tunda VNg; *pane kõik ühte rida* Lüg; *pärli rida, niidi* `sisse `aetud, võib tädä `kaela `panna Jõh; *esimine rida* ikke oli `piigigä, *tagarias* siis ei old `piiki Vai; *lilled on rias* istutud Khk; *Jälje rida* läks omiku metsa `poole Pöi; *teene rida* inimesi `olli teenepol küna Muh; *tulavad rõas, pikk rõda* kohe Rid; *loomad* `lähtvad tänä ühnä rõjas üksteise järel Mar; *püssimeste rida* `seisis `ringis `rahva `ümmer Vig; *kaks rida* `nööpä ees Tõs; *Taemõd jõstutassõ rjõdas üksõ ies* Khn; *linnu rida* `lendab Tor; *poistid* `ol`lid *ridas* `maasse `lüüdüd Hää; `enne istutadi `kapsad põllu pääl ritta, kui juba lehed laiad ol`lid, siss `künti obesega vaod `sisse Saa; sügise lähvad kured reas Juu; *akid said* `riasse `pandud JõeK; *ekk on sedasi* `riasse istutatud puud Amb; *sellel kraasil on rias* piid, aga `enne vanast olid segamine VMr; *temal oli jo kolme* `reaga pil`l Kad; *kivid olid ridas* ahju suu ies Sim; `niske sõrekas riie, *punased kriimod ja lilleridad* siden; *al`l prakk, vaškpungad eden, kahen ridan* Kod; *tehti kütisse ridad ja* `panti põlema Äks; *puud on ritta* istutud Plt; *majad on reas* tii `ääres Vil; *siin om üits rida* kapustit Trv; *sõnnik veets ritta* nurme `pääle Hls; *mõtskitsi lätsiv - - rian* Krk; *lehmäd olliva kateld riald, `perse vastatside* Ran; *latse olliva kuyl* `meistrel ritta `säetu Nõo; *perätu suur rida* `ol`li noid mehitsit Rõn; *Sa istuta iks riast na looma?* Urv; *sõduri kõrran omma ridan, ku na saadõtasõ* Har; *kurõ* `säädvä `hindä ritta, *omma riah* Plv; *k`olm rita* `hel`mi kaalah Vas **b.** sõnajärgnevus; kirjapandud tekstirida miä lugin kaik riad läbi Vai; *müdüst rida sa loed* Khk; *Akkab ikka juba ridu* `veerima Pöi; `oska ju neid sõnu nii `iasti ritta `siada HMd; *nüid om sul joba* mitu rida kirjutedu Nõo; *raamatul om pal`lu ritu* Krl **c.** (kangaveast) siis jäi `jälle rida, kui läks õts `katki Jõh; *mõni tegi ridasid* `kanga `sisse, *mõnel õli ilus* Trm

2. mitu, palju selles roamatus on rida lühikesi juttusi Tür; üks päev läksid terve rida õhu laevu, kõik maja mürises Kod

3. heinamaa lapsed käist vanast ikka mei reast `lilli `viimas Käi; on te rida maas (niidetud) juba Rei

ridalik *ridali|k* g -ku VMr VJg Sim Iis Trm, -kku Lüg (teat viljamõõt) *ridalik on kaks matti* Lüg; *ridalik, kellega leiva jahu sai* `tuua. *ridalik tie* ää korraga, *paras jägu* VMr; *ridalik on natukese veikemb kui kilimit* VJg; *ridaliku täis* teri Iis; *ridalik - - sellega on paras külvata* Trm

ridama¹ *ridama, (ma) ria(n)* Kuu Muh Vil Trv Hls Krk Ote ritta laduma (kaladest) `Riatud said `räimid ku kilud, ku nie `toisina `riatult taheti Kuu; *räimed* `riatse tarja `peale Muh; *ku nad ritta* `pahti, siss `õeti, et `riatud räemed, ja kui nad `pahti segämene, `õeti muđu, et

soolaräemed Vil; sääl poen om riat `räimi Hls; riat räime, ni̯ om tehest (tihedalt) pütin Krk; `räimi `riatass Ote

ridama² *ridama*

1. arvutama Nämäd Pärispääl ridaned alade `aiga vanust `asjust `rääkiess `keisrie ajaga Kuu

2. arvama *Ma ridasin sidä kohe, et küll neist `nuortest igä `kerra paar saab* Kuu

ridamine *ridamisi `lained loksovad ku plaksub, näväd ridamine käeväd; lapsed jäed tal `aigess ja surid ridamine kõik* Kod

ridamini *ridamisi räimed `laotse ridamini üheteise `kõrva* Muh

ridamise *ridamisi `lautakse nied [õlekatuse hakid] ridamise `sinna - - `põhkude `piale veel, et tuul kätte ei sua sialt* KuuK

ridamisi *ridamisi* Kuu Khk VII Pöi Kse Aud Ris Juu Kos JMd Iis Pal Vil Hls Nõo, *ridamiisi* Saa Kod Nõo Ote, *ridamissi* Jäm Khk, *ridamesi* Emm Mär Tõs, *ridameisi* Plt KJn; *rjõdamisi* Khn, *rõdamesi* Mar ridadena; järgemööda `tuhlid `pandud keik kenast *ridamissi kasuma* Jäm; sääl oli *ridamisi puid istunud* Khk; *Tee käis külast läbi, majad ridamisi kahel pool teed* Pöi; *naa eloste rõdamesi käiväd* Mar; *naa ridamesi_s neid jalguusi `tallast, siis sai `toimne* Tõs; *Inimesed `seisid rjõdamisi aua `ümber* Khn; *loomad kõevad naa ridamisi ükstese `jälge* Aud; *uad pannas kah ridamiisi* Saa; *eenad lähvad [niidumasina] koarelaualt ridamisi maha* Kos; *kured lähväd parven ridamiisi* Kod; *tuudud kerstud `välja, `pantud ridamisi* Pal; *pañdi ridameisi `kasvama* KJn; *ku `sül'ti keedeti, siss `tütrigu panniva luu `seesi ridamiisi läve pääle, kelle luu peni ärä võft, tuu sai kõige `enne mehele* Nõo **Vrd** *ridamine, ridamini, ridamise, ridamiste*

ridamiste *ridamisi seisivad ridamiste tõsed* Trm

ridanasa *ridamisi viisteistkümmte puud on ridanasa tie kallast `müöda* KuuK

ridassutte *ridastikku majad on ridassutte ehidettod* Lüg **Vrd** *ridassutti*

ridassutti *ridassutti, ridassutti* *ridastikku `talve olid aned riialas, pesad `ollid - - ridassutti* Muh **Vrd** *ridassutte*

ridastik *ridasti|k g -ku* Juu Trm San Rõu, *-gu* Vas *reastik puude ridastik, mis seesi istunud on* Juu; *mäe ridastik* Rõu

ridastikku *ridastikku* Kuu Vai/-o/ VII Pöi Var Tõs Juu JMd Koe Äks Kõp Har Rõu Vas *reastikku mei küläs on talod ridastikku* Vai; *Lapsed olid kõik ridastikku `järges* Pöi; *puud istutatud ridastikku* Tõs; *kui kaks oost on ees ridastikku, siis teene on `pitsis* Juu; *lueged lähvad, ikke kõik ridastikku* Äks; sääl `ol'li *ridastikku kõik' matõdu* Har; *saistage ridastikku* Vas **Vrd** *ridastiku, ridatside*

ridastiku *ridastiku* Mär Hää Juu JMd VJg KJn Trv Hls Võn Ote San Rõu, *ridastigu* Rei Puh Kam *ridastikku inimesed tulevad ridastigu* Rei; *säe nad ilusti ridastiku* Hää; *viljauñnikud pannakse ridastiku* JMd; *jäid ridastiku `seisma* KJn; *kolm mi̯st ridastiku lääva* Trv; *kaapuste om `õige ridastiku ilusti maha pant* Hls; *istuta lilli ridastigu* Puh; *nigu rigastigu lätsivä nuu keñgu ja mäe* Kam

ridatside *ridatside* Ran Kam Ote *ridastikku lehmä `tul'liva ridatside, käesivä kõrvu* Ran; *asju paneme ridatside* Kam; *mäe ridatside ütstõise kõrval* Ote

ridev → ritv

ridevile lõdvalt kinnitatud *see [on] ridevile, et kukub muha* VII

ridisema

ridisema *ridisema* Lüg Jõh IisR põdema, virelema *Lehm tõmmas kettigä pikkali, venitäs siit rinnaluud, kie tiab, ku kauva ridisen* Lüg; *Eks ta ridise ka, mis sie vanainimise tervis on Jõh; Kord ridisema akkab, siis nii pia ei parane* IisR

ridisk *ridisk* g -i Jõh IisR, -u Lüg Jõh põdur inimene *Elu aig õli niisikene ridisk, aga vahi, kui vanast elas; Ridiskist tüömiest ei ole Jõh; Vana ridisk olen ja küötsakil käin* IisR

ridlass *ridlass* nõrk, kehv ese *tuü om ridlass, tuü ei ole kelleki viht* Ote

ridsama *ridsama* lamanduma *rügä um är ridsanu?* Plv

ridsaumma *ridsa|umma* Urv, -vuma Kam, -homma Röp lamanduma *kui tulep räissee sadu vai suur vihm, lüüp vil'lä katski, siss vili ridsavup* Kam; *Vili om vihmaga rišti-rästi maha aetu, om är ridsaunu* Urv; *Rüä nurm om pääle naid suurõ vihmo väega är ridsahonnu?* Röp

ridsimä *ridsi|mä* Urv Har, -me Trv Krk Hel Har vedelikku läbi hammaste imema *põrsa läbi ammade ridsive* Trv; *kašt nuki sissi, ridsiäs kübene* Krk; *tõne luun lamp ninda, tõne ridsi pääl lõjmi* Hel; *ta ridsi läbi ammastõ, tä ei süüki* Urv **Vrd** riitsima¹

ridsuma *ridsuma* virelema *jäät ridsuma ja ridsut seeni, kui koolet* Kam

ridsun *sirgutõmmatuna suur sal'l sääl ridsun* kuivi Nõo

ridu → ritv

ridulõma *ridulõma* kiratsema *ridulõss, ei elä?, ei koolõ?* Röp **Vrd** riduma¹

riduma¹ *riduma* Jõh IisR Kan Plv Vas Röp põdema, virelema *Jäin riduma ja surma uotama* Jõh; *Ninda kaua ridus, kui panigi kõrvad pia alla* IisR; *ei tä inämb tervess ei saa?*, *ridu no nikagu ridu* Kan; *ma_ka siin ridu pääle ütest pääväst tõiste, tervüst inäp ei olõ?* Plv; *ridu viil mõnõ ao* Röp **Vrd** ridulõma

***riduma**² (nad) *riduvad* väntsutama *kaäs on ull, kui lapsed teda riduvad* Kad

ridustama *ridusta|ma* Kuu JõeK, -mma väntsutama, solgutama *ärä ridusta kana; nää laps ridusta kassi* Kuu; *älä ridusta last* Vai

ridva → ritv

ridvakas *ridvakas* (pikast inimesest) *Just noagu ridvakas* Pöi

riebutama *riebutama* käperdama *kas mina olen õige sinu riebutava* Kuu

riegas *riegas* g *rieka pragu, lõhe jääs juo onvata jälle suured riekad sise menned; saivata suure vaivaga üle rieka* VNg **Vrd** riek

riegastama *riegastama* Jõe/ r-/ JõeK

1. *rõõmustama* *kui palja nahaga meresse minna, siis tohtrid riegastavad aina* Jõe

2. *naljatama, lorijuttu ajama juba jälle riegastab - - räägib nalja juttu* JõeK

riegotus *riegotus* g -e Lüg Jõh lorilaul; *jorutus muud et õska, kui regi värsi riegotust* Lüg; *Meie olima korralikud inimesed, meie neid vanu riegotusi ei riegotand* Jõh

riegulid *riegulid* menstruatsioon – Vai

riegustamma *riegustamma* (-go-) kõõrutama; *kisama kukked õige riegustavad, vist tulo vihma; lapsed uulitsa pääl riegustavad* Vai

riegutama *riegutama* Jõe Hlj Jõh (riego-), -mma VNg Lüg (riego-)

1. *laulma, kõõrutama, jorutama mis nad seal riegutavad* Hlj; *suu ei seisa millagi kinni - - riegutab ühte puhku; küll sie riegotab neid vana aigasi lugusi* Lüg; *Purjas mehed kui akkavad riegutama, ei nad siis järele jätta* Jõh

2. *vallatlema kui keski koerust tieb, siis üelda: mis sa riegutad* Jõe

riehtlä *riehtlä* malmpann plekkine oli *pannu, aga malmine, midä malmist oli valatu, sie oli riehtlä* Vai

riek *riek* g `riegu Jõe Kuu Hlj pragu, lõhe jääs jää on kuhe `riekusi täis Jõe; `riegust ei saand üle `muidu ku igä pidi paat olema; Tuul lükkäs jää `ranna iest `lahti, `oige lai riek sai Kuu; pani `vergud `rieku Hlj **Vrd** riegas

riekam → reetkamm

riekuline `riekuli|ne g -se praguline jää on `riekuline Hlj

rieline `rieli|ne g -se reetäis – Kuu

riem → rõõm

riemokille mida teil viga siin `istuda `reied `riemokille Vai

riemustama → rõõmustama

riemuti `riemuti g -me Hlj; pl `riemutimmed Kuu (riietest) hüäd `reite (rehe) `riemutimmed Kuu; `reie `riemutimed ja kiriku `kiemutimed Hlj

riemutus `riemutus Lüg, `riemo- Lüg Vai räpakas inimene, kaltsakas oh sina vana `riemutus -- mis sa `ulgud `iõiste inimiste `silma all Lüg; oled `jusku vana `riemotus, rübälä ja `musta, et saa parembi `riidi `selga omale Vai

rienatu `rienatu Lüg Jõh räpane, ropp (inimene) `rienatu -- ei ila ei kasi ei `ennast ei `süömä `riistu; oh sa `rienatu, on `liiga pali `viina võttand ja `ennast mudaga ukka `määrind; õli `rienatu inimine, aga akkas palumaie ja sai `õigest Lüg

rievi `rievi purjerehv tule `rievi `kinni `panna; `seilati ikka `seilid `pohja `riervis VNg

rievima `rievima rehvima monikerd sai `seili `rievida; `seili `rieviti `rievi `nüöriga VNg

rievu lohakile tüöd `jääväd `rievu Lüg

rievus lohakil tüöd on `rievus Lüg

rigadi-ragadi risti-rästi käsi - - rigadi-ragadi `katki PJg; mine siit rigadi-ragadi läbi metsa, küll sa siss tee pääle `väl'la saad Saa

rigaki-rõgaki (klõbisevast helist) käänatasse rigaki-rõgaki [piimapütti kividega puhastamisel] PJg

riga-raga segaselt, ebaühtlaselt riga-raga on `kirjodettu, ei saa `arvo `kuidagi Vai

riga-räga 1. segamini, segi maailma põline mets, riga-räga (risti-rästi) puid maas Jäm; üks oksa kimp on `lahti läind, nüüd ta seal riga-räga VII; kõik asjad oo na riga-räga Kse; kõik lainu riga-räga Hää

2. sodi rigä-rägä kõik kohjad täis Tõs

rigastuma rigastuma rikastuma Moned inimised rigastuvad `helpusast, vade `toine ei saa eluajaski midägi `joukust; Kui jala `sääred `karvased on, siis sie inimine rigastub Kuu

rigin rigin g -a Kuu IisR Jäm Khk VII Põi Muh Mar Kse Tõs PJg Tor Hää Saa Juu Koe Kad Plt Trv, -ä KJn, -e Hls Krk; rikin g riginä Puh Rõu Plv krigin suur rigin `lahti Khk; ammaste rigin VII; `Ööse oli `sõuke rigin laua peal, ise läks [lambiklaas] `katki Põi; kivid rigisesid rataste all, rigin `ühte `jooni Muh; kui `vankriga sella peal sõidab, siis oo `kange rigin ja rigin Mar; Akna juures oli öösi kerged riginad kuulda PJg; me ärgasime selle ammaste rigina pääle ülesse; rataste all ol'li liiva rigin Saa; mõni veis jooseb rigina `peale Juu; tuul murrab puid rigin ja rigin Plt; läab kive `müüdä ku `ts rigin ja rigin Trv; puu lõikaje võtt ku rigin Krk; rikin ja rakin tul'l `mõtsa pite Plv

riginal rigin|al Kuu IisR Kse Saa, -äl Kod kriginal Regi `juoksi riginal `liivasse `kinni IisR; regi läks üle liiva nõnda kui riginal, jalased `kiunsid kohe Saa; nõnnagu riginäl ja riginäl läksid `tül'li Kod

riginal-riginal

riginal-riginal kriginal, riginal *Riginal-riginal* vajusivad `tellingud `laili IisR; *nad tulid nii riginal-riginal uksest `sisse* Khk; `kõik tegad *riginal-riginal tööd* PJg; *puud kukuvad riginäl-riginal* Tor; *tuli lääp palama mis riginal-riginal* Trv **Vrd** riginel-räginel

riginel-räginel riginel-räginel riginal-riginal – San

riginen riginal läits *ku rigenous ja raginen* Hls

rigin-ragin descr üks *rigin-ragin õli* Lüg; *riginad-raginad kõik kohjad täis* Tõs; *inime tuleb suure kisaga - - tuleb rigina-raginaga* Juu

rigi-ragi prügikala *rigi-ragi - - vähikesed prahtkalad* Mar

rigisama *rigis|ama* Trv, -*ämä* Rõu Vas *rigisema liiv rigisap `jalgu all* Trv; `Põrsa *risu ka_rigisäss ja_rogisass, a_ lõpõ õi° är_kah* Rõu; *mis sa rigisät taah* (nutmisest) Vas

rigisema *rigise|ma* Kuu IisR Jäm Ans Khk VII Põi Muh Mär Kse Tõs Tor Hää Saa HMd Kei Juu Koe Plt Puh, -*mma* Vai, -*mä* KJn, -*mmä* Rõu Plv, -*me* Krk San *krigisema, ragisema Kui `ästi õhukesed `lauad `katki `lähvad, siis nied rigisevad* IisR; *regi rigiso `talvel* Vai; *lumi rigiseb `jalge all* Khk; *muljub last nõnda, et kondid rigisevad* VII; *mis seal ammaste vahel rigiseb* Muh; *nii apu õlut, `ammad võttis üsna rigisema* Mär; *liiv akkas kohe rigisema, kui regi üle läks* Saa; *rigises ja ragises, kopsu torud olid umistan* HMd; *ei tohigi selle `purde `peale `minna, rigiseb ja ragiseb* Plt; *jala all rigiseb külmägä, kui saabas kül`metänd on* KJn; *rinnust `kinni, rigisess ja rägisess* Krk; *tsia käüvä° rigisten* Rõu

rigistama *rigist|ama* Khk VII Muh Mär Kse Tor Hää Saa Plt Trv, -*ämä* KJn, -*eme* Hls Krk *krigistama rigistab `ambud üksteise `vastu* Khk; *rigistas unes `ambad* VII; `karjus ja *rigistas `ammud südametäiega* Mär; `aiguse juures *rigistab `ambi kokku* Hää; *ku ta õige vihane om, siss rigisteb `ambid* Saa

rigi|värss → regivärss

rigu rigu PJg, g *reo* Krk Nõo *reo te olede ilma reo, mis tükke te nüid teede* Krk; *oh sa rigu, om söögi kõik põrmandule `aanu* Nõo

rigu-rägu 1. kribu-krabu *See pilt oo sõuke rigu-rägu, et siit ep saa kengi aru* Kaa

2. *pudi-padi on üks niesuke nurgake, kus on kõik talu rigu-rägu ja träni kuos* Sim

riha → reha

rihalu → rehalu

rihats → rehats

rihin *rihin* Ran Har *rihtis kui ratass ei käi rihin, kui `vonkab, siss `luupab* Ran; *Ol'l silmägä nätä°?, kas laud ol'l rihin* Har

rihinal *krabinal kaas tuleb tagusspidi ku rihinal [redelist] `alla* Vil

rihis *rihis* Kuu Lüg IisR Jür VMr Trm *rihtis Vigasti on `oiges rihis* Kuu; *Nied `kriipsud ei ole sul `õiges rihis* IisR; *Silmraud, mis teri jagas, et see rihis õli ja taktis käis* Trm

rihist *rihist* välja Saa Juu *viltu ratas on rihist `väl'la läind, on `kiivas* Juu

rihits *rihi|ts* g -*dsä*, -*tsä* (luha)mõrd *peetä es rihitsäh kallo* (kalad võetakse kohe välja); *nurmkanno püvvetäss rihidsägä°?, kui park om, siss kõik` läävä `sisse* Se

rihk¹ *rihk* Tõs Aud, g *riha* Mih PJg Vän Rap, `rihka Khk *rähk mere `ääres `rihka peel `kasvavad meri `kaapsud, sigadele keedetase* Khk; *punane saue rihk, täma kardab `kuiba `kangeste* Mih; *kajo `vooder, et vesi puhas on, et `rihka `sisse ei tule, ta ju riha `sisse kaeveti* PJg; *nisu kasub riha peal ja kruusa peal* Vän **Vrd** rõhk²

rihk² *rihk* g *riha* *palgivara Ega seena pal`gid ei lähä muđu `ästi üksteese ligi, ku piab iga pal`gi alumise kül`le õõnese `raiuma, see `õõnsus `oogi rihk* Tor **Vrd** rihv², riiv³

rihku *kippu põle `rihku egä `rähku kuulda* Kõp

rihm¹ *rihm* g *rihma* Sa Muh Kul Mär Kse Han Var Pä hajusalt K, I(n *rihim* Kod) eL, *rihma* R(n *rihma* VNg Vai), *rehma* Har; *rehm* g *rehma* Kär Kaa Hi(*rehem* Rei) Kir; *röhm* g *röhma* Lälö; *röhm*, *röhem* g *röhma* Hi nahast vm materjalist riba, hrl kinnitusvahendiga *eks neid* *rihmu ole* *mitmesugusi* VNg; *rihm pidi* [sõduril] *kõvast pääl olema*, *ninda et näppud vahele ei lähä* Lüg; *päitsed tehasse rihmust* Jõh; *sedelga* *rihma ävis* *vällä* Vai; *kirves rihma vahel*, *püksi rihma Jäm*; *igi sai ärjale* *sarvede taa* *siutud_surte* *rihmadega* Ans; *tehasse riidest rihmad* *peele* [puukingadele]; *seel olid* *kitsad maad*, *külamestel egal ühel üks rihm oli*, *pitkust taal küll*, *laiust pole midad* (kitsast maasiilust) Khk; *Kandetagune rehm keib obuse esimiste jalgade tagant läbi* Kaa; *sai ammastega rihma* *kinni* VII; *Kahe rihmaga kasukas oli*, *teine rihm oli ees teise õlma* *kül'ges* Pöi; *kierti kanepist* - - *pasli nüör*, *nahast* *olli rihm*, *mis targetest läbi köis* Muh; *Röhmaga oidvad mihed püksid ülal ja senega soeda ka santisi poissisi* Emm; *rehm käis renna alt läbi* Käi; *madala kannaga king*, *rohmad olid peel veel* Rei; *jutt oli adra ja ike vahel suur lai nahast röh*m LNg; *ma pea röh*ma *tooma* Rid; *siis jälle* *pükste pealt võetasse ää see röh*m ja *kõhotasse abemenuga sellega* Mar; *linnamehed peksavad lapsi ika rihmaga* Kse; *Rangi rinnus peab olema tugevast rihmast* Han; *rihmal oo pannal koa* Tõs; *isa annab poisile rihmaga valu* Tor; *piab õlmad rihma* *alla* *pistma* Hää; *äit tõmmas sedruku päält rihma* *väl'la ja* *paändis kasuku* *pääle* Saa; *üks ainuke rihm oli*, *kui õpetadi noort* *är*ga Ris; *vaaruse rihm käib looga* *rõngast läbi* Nis; *mõisas oli keit*, *talupojal oli rihm* [ikke kinnitamiseks] Hag; *ormad rihmaga kokku tõmmatud*; *paras pienike lepp oli*, *kuor pialt ää plärinal*, *nisukse pika rihma* (riba) *sai* KuuK; *suluskid* *paändi obustele* *kaela*, *sedasi rihmas olid* JMd; *rukkijahuga sai rangi ruomad ja sädelga rihmad* [pargitud] VMr; *küll sa tahaks* *rihma* *suada oma* *kueruse pärast* VJg; *vardanui on rihmaga varre otsas* Sim; *päitsed on vähema* *rihmadega*, *val'jad* *rohkema* *rihmadega* IisK; *naiste rahval* *õlid rihmad* *vüöl*, *pandled* *ies* Iis; *kaheteiss* *kümne rihmaga kleid*, *lähväd* [hobuse] *külge* *müüjä* *alla* Kod; *rihma* *kanti kasuka ja kuue pial* Lai; *eks poiss* *ol'li lõegand rihmad kaiki* KJn; *rihmega kasuk* Trv; *rihmuge* *pastle olli jalan* Krk; *sedruku rihm om* *valla tullu*, *mine paa kinni* Hel; *esä ol'li tälle kolm* *lahkamit* *annu rihmaga* Ran; *tallimijs tijs ärä*, *kui kõvaste kõttalune rihm piap* *pantama* Puh; *n_olliva nigu soome suvva*, *es ole* *kapluga*, *läga rihm käis* *keskeld üle* Nõo; *niids anna ja rihm massa* (laenamisel tuleb tagasi rohkem maksta) vns Kam; *mehe*[?] *iks* *ildamp* *naksiva*[?] *sär*gi *pääl* *rihma* *kanma* Kan; *sa panõ_hobõsõl sedruka rihm kõvõmballõ kiinni*[?] Urv; *mu_tsuual* *ol'li reh*ma_perän, *ol'li vällä_kaonu*[?] Har; *Inne* *pañteva_* *piuta rihma*[?], *peräst pal'mite* *riste rihma_läbi* (sarjategemisest) Rär; *koodi rihm kakõss ar*[?] Se || *niit* *keträti linast* *rihma* *värtänä* *pääle* Vai

rihm² → rihv²

rihmakast p *rihmakast* peksa *Poiss oli saand isa käest rihmakast* PJg

rihmama¹ *rihmama*, da-inf *rihmata* Jäm Khk Pöi Mär Mih PJg Juu JMd Koe VJg Trm Plt KJn Trv, *rihmada*[?] Urv Rõu, *rihmada* Kuu VNg Lüg Jõh; *rihmame*, da-inf *rihmate* San (rihmaga) peksma, *lõõma nie* *rihmasivad seda rahavottaja miest* VNg; *sai rihmata mo kääst* Mär; *ma* *rihman so reied nõgestega kibedasse* Mih; *Poiss oli koerust teind ja sai õhta isa käest rihmata* PJg; *aga ta* *rihmas teda* JMd; *ma* *rihmasin poisi* *persse läbi* VJg; *sellega* (västraga) *ikke* *rihma* *talle* (kalale) Trm; *poiss tahaks rihmata*, *ega tast muidu* *aassa* saa Plt; *ta oli rihmanu oma* *poissi* Trv; [Vili] *pañti* *ísirpega_kokko* - - *no_vikadiga_võisõ är*[?] *rihmada_* *taivakõnõ* Rõu

rihmama² *rihmama*, da-inf *rihmata* Muh PJg IPõ Pil Nõo, *rihmada*[?] Urv(ma-inf -mma)

1. *rihmama* *rihmab* *aga tööd teha* Muh; *sai seal rihmata küll* Trm

rihmame

2. haarama *aug`rihmab`mätja suhu* Trm; *Temä`rihmab egält puuļt, kost kätte saab* Nõo

3. vohmima *ma_`rihma õigõ mehe`muudu, ega kõtt`ol'gi_tühi joba; Mina või tuud`süüki viil ilman rihmada?*; *Mi_`rihmsi kõik'är?* Urv

4. tüssama *poemees`rihmas,`rohkem raha võttis kui`õigus; ega`õige inimene ei`rihma teist, aga pal'lu neid`õigid nüid om* Lai

rihmame → rihvama²

rihmane *rihma|ne g -tse* Ote; *rihma|ne g -se* VNg Lüg; *rihma|nõ* Räp Se Lut, g *-tsõ* Plv, *-dsõ* Vas, *rehmadsõ* Har rihmast tehtud *`varda`kande on`rihmane* Lüg; *obesa lentsi olliva kablitse, nüid om rihmatse* Ote; *leñdsi? om rihmatsõ* Plv; [pastlapaelad] *`ol'le mõnõl rihmadsõ kah, a inämb vähämb iks kabladsõ?* Vas; *rihmanõ kannõl`pandass keriko piidsalõ* Räp

rihme *rihme, (ta) rihmip* ahnitsema *ta rihmip ja rähmip kokku, mis vähä om* Krk

rihm|paju (liik pajusid) *rihmpajust`tehtse`korvisi* Saa; *rihmpaju, siij om`ästi`vintske, [kasvab] madalama kuhade pääl* Äks

rihmuline *rihmuli|ne g -se* rihmadega ilustatud *rihmulise`kaska? olliva vanast* Plv

rihmuma *rihmuma* rihmutama *Küll sida`poissi on siin saand`rihmutud* Kuu

***rihmus** pl *rihmu|ssed, gpl -ste* pael kalavõrgul raskuse kinnitamiseks *pannasse rihmussed - - ja vähiksed kivid`alla; võrgu rihmuste`külge pannasse kivid* Muh

rihmutama¹ *rihmutama* Khk Mus Pha Rõn Rõu rihmaga peksma *taet rihmutas`poissi* Khk; *Poisid juba üleannetust äi tee, vana rihmutab läbi* Pha; *kos siij rihm om, ma tahass sinu rihmutada* Rõn; *Taa poiss um külät rihmuta saanu?*, *a_`pelgä ei?* Rõu

rihmutama² *rihmut|ama* Muh Ann, *-eme* Hls Krk rihma(de)ga varustama *kasukas rihmutati kahede`rihmdega ää* Muh; *rihmutas* [kasuka] *`ümber`ringi ää kõik - - siis oli tugev, ei läind`lõhki* Ann; *pastalt rihmutets* Hls; *miul olli rihmudet kasuk* Krk

rihti *rihti* Kuu Lüg IisR Jäm Khk Kaa Pha Emm Käi Han Jür VMr Trm, *`rehti* Jõh VII õigeks, täpseks, joonde, otse *Eks kaik tüöd`täüdüb`rihti sättida, ega avida`huisa`päisä tehä* Kuu; [sarikad] *saab`rihti`pantud* Lüg; *Seda kivinukki peab pihukese taandama, siis läheb teistega rihti* Kaa; *Sool ea silm, pane mul see laud easti rihti* Pha; *Pane ajapostid ike rihti, siis traat seisab ka sirge* Käi; *Kraav tuleb rihti aada* Han; *Pane tähele, kas ikka on esimene vagu - - sirge, siis teised muudkui lased esimese järgi rihti* Jür; *Võtsin südame rindu ja käisin aasin oma asja rihti* Trm

rihtima *rihtima, (ma) rihi(n)* Kuu Lüg IisR Kaa Põi Han Var Pär Saa Jür JMd JN Plt Trm; *`rihtmä* Ran Võn Vas Räp, *`rihtme* Krk, (ma) *rihi*; *`(t)rehtima, (ma) (t)rehi* VII

1. rihti ajama; sihtima; reguleerima *sarikad tuleb`rihtida puha`vällä, ühe`kõrgusele kõik* Lüg; *`Aitasin maa`mõetajal rajatikkusi`rihtida; Mis`selle`rihtimisega`ninda`kauva`mässada, las`olla silm`sirkel ja nina`vinkel* IisR; *Poiss`rihtis kivi otse`aknast`sisse* Kaa; *läksid`seina`õigeks`trehtima* VII; *Kaalud rihitse iga kebase korra üle; Ma`rihtisi kella`raadju järel* Han; *üks lavva kül'g rihitase enne`õiges* Var; *Rihid silma või loodlaua`järgi, et kõik`paikas oleks* Jür; *vili`seisis kolu sies ja natukeaaval nõrises`alla, [ava] sai`rihtida ka* JN; *Kui ei olnud ästi rihitud, siis võttis käimisega võlvi värisema (veskist)* Trm; *kivi saap`õigest maha rihit, [muidu] kivil tõine viij`lõikab tuld ja tõiselt puuļt tuleve`terve terä* Krk; *`rihtimise jaoss om panni kül'len neli`kruvvi, noist kääñäd* Ran; *Taad tulõ vähäkese`rihti?* Vas || *sobitama, klapitama`Rihtisimme siis ärä tulemise`ninda, et`jõuame sidä`aiga`Latvale, kui siel`vergu`paadid ka`liikvel on* Kuu

2. hõõruma, peksma *sõrmed sügelesid pärast külmetamest, siis rihitud nii`vastameisi* Plt

rihtis `rihtis Emm Käi Han HMd Jür Trm õiges asendis, joones, otse *Reha on kena, kui ta piid* `rihtis on Emm; *Piiritulbad* `piavad `rihtis olema Han; *ega vana katusel latid änam* `rihtis põle HMd; *Loodlaud* `pañdi laua `piale, kui nõor otse `seisis, oli laud `rihtis Jür

riht|kamm *rihtkamm* kangareha – Võn

rihtlimä `rihtlimä rihtima, sättima *sedä* [võrku] *pidid* `rihtlimä `ninda_t paar `süldä ikke oli *pohjast* `lahti Vai

rihtne `riht|ne g -se rähane `rihtne põld Kse

rihu → rihv²

***rihutaaja** pl *rihutaead* tüll *rihutaead* - - *al'lakad pisiksed linnud* Var

rihv¹ *rihv* Pha Kse Var Tõs, *rihvk* Jaa Pöi, *riuhk* Khk Mus Kaa Pha VII Pöi Muh Phl Kse Han Var, g *rihva*; *rihva-* Rid Kir kruus, kiviklibu *riuhk* - - `palja jalaga mitte `käia ei või; *ega see raha pole rihva august* `välja `kaevada (raha saada on raske) Khk; *rihva august* `veetse `riuhka `maande `peele Mus; *oli pal'las riuhk, nüid võib juba* `eina `niita Pha; *Seal on kena rihvk* Jaa; *Nendel oli juba rihva koorm peal*; *Sii on kõiksugu moad, on liiva moad, on rihva moad, sauve moad* Pöi; *see põrand_o* `tehtud mullast, *sauest ja rihvast*; `erned jähid nagu rihva kivid, *ei läin* `pehmeks Muh; *üks rihvarünk, kus ei saa kedagi* `peale tiha Kir; *sahk* `keerar sealte üsna `riuhka üles Kse; *riuhk tuleb raavi põehast* `vällä Var; *rihv oo muđu üks ruusipuru, pissi kivä täis* Tõs

rihv² *rihv* g *rihva* Mar(kr-) Vig Kse(re-) Han Var Tõs Khn Hää Saa Pst Hel; *riuh(k)* Pöi, *rihu* Hls Krk, g *rihva*; *rihb* Mih; *rihm* g *rihma* Krk

1. *palgivara, renn palgis palgil riuhk sees* Pöi; `kervega raiutasse suured *krihvad* `sesse ja `samblud *topitasse täis* Mar; *Rehv* `löödi `kirvega Kse; *sein pakatab, need rihvad* `tarvis kõik kinni *toppida* Var; *pal'gile raiutse rihv* `sisse Tõs; *Maja pal'gi* `rihve vahelõ *pannassõ sammalt* Khn; *rihva* `järgi läheb *pal'k pal'gi* `pääle Saa; *rihu om alvast raiut, sji om kõtu puul*, *kos* `rihma raiuts Krk **Vrd** rihk², riiv³

2. *vararaud rihv on kahearaline ja läheb* `pal'ki `müüdü edasi Saa; *rihu om katearane, rihvage rihvats* `seina Hls

rihv³ → rehv¹; rehv²

rihva 1. *traksi No nüüd om ennast* `rihva löönu, `vastse `rõõva *sel'län* Hls

2. *purju juut miu peris* `rihva; *sji om* `äste `rihva võtten Hls

rihvaader → trihvaa

rihvakas *rihvak|as* g -a kruusane *rihvakas, kore maa, laseb vee ruttu läbi* Khk

rihvama¹ `rihvama, da-inf *rihvata* Muh; `riuhkama Mus Pha, *rihvata* Khk VII Pöi kruusatama *lähme* - - *teed* `riuhkama Khk; *meite jägu oo siit sönni kut käännuni rihvatud* Mus; *ma* `riuhka `silda Pha; *keisime teed tegemas, moanded* `riuhkamas Pöi; *kevade rihvatse* `sildu Muh

rihvama² `rihvama Rid Vig Kse Han Var, `riuhkama Pöi, da-inf *rihvata*; `rihvame, da-inf *rihvate* Hls; `rihvame, da-inf *rihvade* Krk *varama* `rihvat *pal'k* Pöi; *palgid rihvatse ää* Kse; *pal'k saab maha rihvatud* Var; *muidu ei saa seinä* `pal'ki ligi, *ku peab ärä* `rihvama Saa; *kas sa palgi är* `rihvasid juba Hls; *nij palgi om ilma* `rihvamede *pant* Krk || õõnestama *vara vöi kaásiga saab künaks raiutud see pal'k* - - *see* `ongi `rihvamine Rid

rihvama³ → rehvama

rihvame¹ `rihvame, da-inf *rihvate* Hls

1. *kriimustama siin vöib käe är rihvate* Hls

2. *riivama temä* `vanker *rihvaás vähä* `sinna puu `kül'ge Hls

rihvame

rihvame² → rihvama¹; rihvama²

rihvan 1. traksis *Rihvan on ilusti`vällä`sääden,`vastse`rõõva sel`län* Hls

2. purjus *joonu inimene, o`l rihvan* Hls **Vrd** rihvin

rihvand *rihvand* Hlj/`r-/ Pil Võn/`rd/, g -i KJn SJn; *rehvand* g -i Hää

1. vallatu (laps) *oh sa va rihvand* Pil; *Rihvand laps ei seisa kuskil paigal* KJn **Vrd** rihvatu

2. edev, ninatark, teisi halvasti kohtlev *Rehvandisi ei sal`lita* Hää; *rihvand pild alati tõõsõlõ`halbõ sõnnu* Võn

Vrd krihvand

rihvane *rihva|ne* g -se Khk Pha VII Põi Var kruusane *rihvase maa pæl* [elutseb tüll] Khk; *sild`tahtud rihvaseks* VII; *Va kuiv rihvane mere ääre moa* Põi; *rihavne muld* Var

rihva|rants tüll *rihvarants teeb pesa rihva`peale mere`ääre* Pha

rihva|till tüll *rihavatill pole suur mette,`rästa suurune* Khk; *rihavatill,`valge raants`kaelas* VII; *rihva`tillusi on koa`kahte`seltsi* Põi

rihvatu *rihvatu* vallatu *Ta olli rihvatu poiss* KJn **Vrd** rihvand

rihvel`rihv|el Hlj JõeK, g -li Jõe VNg; *riiv|el* Jäm VII Põi KJn, g -li Khk Khn, -le Saa (kuuli)püss *igaihel on oma`rihvlid ja -- tina`kuulid* (hülgeküttidest) Jõe; *lähen`rihvlisi parandama* VNg; *vanad mehed`lassid`riivliga* Khk; *riivlest tuleb kuul`kijrdus`väl`lä* Saa; *sie on kruonu püss -- kodus`üita`rihvel* JõeK

rihvell|püss (kuuli)püss *rihvelpüss,`kuulipüss* Jõe; *vanast olid muidu neil`riivelpüssid, kis`ülgid lahid* Jäm; *riivelpüss laseb`ümber nurga* Khk; *Sepäd tegid ennemä ise`riivel`püssä* Khn; *riivelpüss jooseb`kaugele* KJn

rihvin *rihvin* Pst Krk purjus *rihvin mijs* Pst; *olli rihvin, siss ta olli`julge`ütlem* Krk **Vrd** rihvan

rihvk → rihv¹

rihvmä`rihvmä, (ma) *rihvi rihtima rihvi`laud`õkva* Plv

rihvõldamma *rihvõldamma* näägutama, tüli norima *mis sa tan rihvõldat, paremb naka minemä* Võn

Riia: *tallinna vakkasi läks kaks ja puol vakka`ühte`riia vakka* Lüg; *riia külmit on õheksa`toopi* Käi; *ühüs riia vakkas oo kolm kilimettu* Vig; *riia vakamaa oo suurem kui tal`lina vakamaa* Juu; *kolm riia vakamad on üks`ektar* Tür; *riia ader`olli raudader pikä siivaga, et käänd`turba äste maha* Ran; *Siss ol`liva`vüj sääntse`riiä langost heegel`detü`kübaräkese`[lastel]* Se

riiak *riia|k* g -ku Saa Hls *riiakas kukk on riiak, ikki norib tüli testega* Saa; *siande riiaku inimesega om kuri läbi saia* Hls

riiakas *riia|kas* g -ka Jäm(-gas g -ga) Khk Kaa VII Põi Muh Mar Mär Kse Mih Tõs Tor Hää Ris Juu HJn JMd Koe VJg Iis Trm Plt KJn Trv Puh Võn San Rõu, -ga Khk, -katsõ Har; *riiak|as* g -ka Lüg, -ga VNg; *riia|gas* g -ga Vai, -ka Kuu; n, g *riiaka* VNg *riidu minev, riidu noriv, riihimuline neid`riiaku inimesi one kohe`mitmes`paigas* VNg; *riiakas mies, kes tüli norib* Lüg; *sääl talos`onvad kaik`riiagad* Vai; *nendel olid riiajad lapsed* Khk; *Ta pole ise`õduke riiakas`õhti* Põi; *riiakad inimesed, ei saa läbi* Kse; *irmus tülrikad ja riiakad rahvas* Hää; *vanad inimesed on ikka riiakad* Ris; *riiakas tahab aga riielda* Juu; *riiakas nagu kukk* Iis; *küll sij`inimene on riiakas, mis ta piäks norima* KJn; *kurjal musta silmakulmu, riiakal om`amba`risti* San; *ta om sääräne riiakas, konass ta pahandusõlda tagasi tulõ* Har; *ta`umgi sääne`riidleja, vana riiakas, tülütelless kõgõga* Rõu

riia|ristilene (kindakiri) *mina teen riiaristilene`kinda* Kei

riiatamma → reietama

riibak *riiba*|k g -ku San Krl Har, -gu Rõu

1. põhk, riise rüä riibaku San; suur viiäss päält är[?], riibagu[?] jääse₂ perrä Rõu

2. kaabe mõhe riibak küdsetedäss ärä, andass eläjile vai visati taari sisse Har **Vrd** riibatuss

riibakas riibakas g -a Mär Vig PJg Ris Pee Koe Kad Trm Pal (viletsast olendist või asjast) rukis on muidu riibakas Vig; riibakas - - kõik, mis väike on PJg; kis see riibakast tahab saada (kaladest) Ris; kana riibakas Pee; riibakas, lahja luom Kad; veke talleriibakas, põle see eluloomast kedagi Trm **Vrd** riivak(as)

riibama riibama Khn, da-inf riibada[?] Urv Har(ma-inf -mma) Vas

1. riisuma kunnu pääle riibati iks likõga aina Urv; Ma riiba kraaviperve ka₂vijl ärä[?]; riiba na puru₂tast piimä päält ussõ Har; timä riibašs siss takah, tõõsõ₂võti[?] išt ja pañni₂rukka Vas **Vrd** riibuma

2. kaapima, kaapama Kahe puadi vahel paelaga riibasimõ ning terve puõlõ päävä₂ õtsimõ [ankrut] Khn

riibatuss riibatu|ss g -sõ kaabe mõhe riibatussõ kukõl Rõu **Vrd** riibak

riibatõmõ riibatõmõ riisuma ma₂lä riibatõ iks raaskõnõgi San

riibe¹ riibe g riibe Trv San, riibme Nõo; pl riibed RId Muh Käi VMr KJn, riibe Hel Ran Puh Võn Ote Rõn, riibõ[?] Urv Har Rõu Plv Vas Röp Se, riibme Kam, riipmed JõeK, riiped Kuu Hlj VNg/kr-/ Trm, riived Kod hrl pl riise a. pl viimased heina-, viljakõrred Riisumme riiped ka igä kaik ilusast ärä, saab heinämaa puhtaks Kuu; jäta riipede jäuks ka ruumi Hlj; mõned riibed maha jäänd, piab kokku riisuma Lüg; natuke jähi riibid maha Muh; riibed jälle riisutasse ää teisipidi, mis reha järele jätab VMr; riived one lühikesed eenäd, mes tõmmad rehägä kokko Kod; temä aab naese vihmaga riibma, no mes tä sääl riibub, riibe saava ka poriga Ran; riibe tõstame rihaga unnikude Puh; riibme pañti rõogu arja pääle Nõo; pane riibe redelide Võn; riibe jääva maha, mõni võtt neid vijl üless, mõni ei võtaki Ote; Tõmba na riibõ₂kokku ja panõ₂rõugu pääle[?] Urv; sai üte sälatävvve riibit Vas; toogõ naa[?] riibõ[?] ka ar, tah saa mitu kuurmat riibit Se b. miski järelejäänü; jäänus söi ninda₂t vaid kriiped jäivata järele VNg; Otsi pada põhjast viimaseid riibeid IisR; riipmed on jäänud järele lehma toidust JõeK; koorma riibe Trv; riibu naa riibõ₂ka paast ussõ Har; mõni panõ mõhõ riibõ[?] ahjo, saa vadsakanõ Se

riibe² triiki liud om riibe Hel **Vrd** riibu¹

riibitsema → riivitsema²

riibme → riibe¹

riibsatõmõ riibsatõmõ San; riipsa- Har kergelt, väheke riisuma ku ma aiga saa, siss ma riibsatõ ka veidakõsõ San; riipsatagõ no₂kokku [heinad] Har

riibu¹ riibu Nõo San Har triiki kolm riibu vakka om üits setrveft; nüid om mijl persega riibu, nüid ei mõesta ämp midägi piltl Nõo; pane riibu täüs San; mullõ anti mõisast üts vakakõnõ rük'i, o'l riibu vakk Har **Vrd** riibe²

riibu² pl riibu[?] riismed riibu[?] om õnõ tah peräh Se

riibuma riibuma, impers riibuti Kõp; riibma, (ma) riibun Kod, riibu Hel(ma-inf -me) T(ma-inf -mä Ran) V(ma-inf me Krl); reibma, (ma) reibu Lei riisuma rehägä lästse riibma; kõrred tahvad riibu Kod; kui o'lli juba kõlgastes päälmene kord, siis riibuti teda ärä Kõp; Ainakuurmi pidi ümmer tiiru aste ärä riibme Hel; täl sada kaitskümmed vakamaad põldu, kõik käsitsi nüideti, riibuti; kui rihäl om pulkegi vaheld ärä, ta₂i võta puhtass, riibu kudass sa tahat Ran; õle om ripakeli nurme pääl, nuu₂ tahva riibu ja ärä panna; mul jäi poit pagsu

riibus

koorega kokku, ma `riibsi sõrmega kõik `puhtass Nõo; `riibma ma küll es naka, ma viglaga tõmmissi kokku aena Võn; vil`ets rügä niideti vikatiga ja riibuti rihaga kokku Ote; säääl om ain maan, riibume kokku Rõn; kas nüüd viijl inemise `riibva, nüüd riib obõnõ San; tiä `riibusi_kõgõ ilma kokku `hindäle piltl Urv; kas ti riibi haina üless Har; `laitskõnõ riib jo õigõ_kenaste Plv; muro um kah viijl `riibmalda? Vas; haaña `aigo om hain kõõ `kal`lemb, ega kõrrõkõsõ riibut är? Räp; aina? reibuti ütte Lei Vrd riibama

riibus riibus g -e Jäm Khk hulgas See riibuse töö, ulkuda Khk

riibustama riibustama hulkuma käisid siin `öössel riibustamas Jäm

riid riid g riiu Jäm Khk Kaa VII Põi Muh Rei Rid Kul Mär Kse Han Pä Ris Juu Kos Jür Amb JMd Ann Koe VMr VJg Iis Trm Plt KJn Trv Hls Puh Nõo San Urv Krl Har Rõu, `riiu Kuu Lüg Jõh IisR, riio Mar Kod(riido); `riidu g `riiu VNg Vai tüli ärä kisu `riidu VNg; neil on üks riid alati Lüg; tie `tühjäst `riidu Vai; Vennad olid alati riius Jäm; nendel `tõusis riid Khk; Täna oli küla vahel seikest kisa ning `riidu, et polnd `otsa ega äärt Kaa; kui `juhtud `tääle veel kedägist `üttelema, siis oo kohe riid `lahti Mar; riiuga läks sealt minema Mär; tahad ika ilma riiuta elada, pead ette `vaatama Kse; isa lubas noorema `tütrele koeha, vanem ei saand, sellepärast see riid `algas Mih; Mede majas ei põlõ `riidu Khn; riiuga ei saa kedagi ära teha Vän; ma seda `riidu ei taha, parem annan `järgi Saa; peremega olin ma ikka `riidus Kos; riid akkab `tõusma JMd; kisub igast asjast `riidu VJg; elavad sest saadik jo riius Iis; elasivad kõhe riiu ja `taplemise sies Trm; näväd õlid ammugi riidon ja pahandusen õllud, mes sest riidoss tuleb Kod; nad ol`lid suures riius KJn; läbi`saamist ei ole sugugi, üits riid ütte `viisi Nõo; ei tiä?, miist nail tuy riid `nõssi Har; alati `harju pite riiun kuujh Rõu

riida|kull (lind) riidakullid, need pole `julged Jäm

riidaldanõ riidaldanõ lauskjalts sügavnev riidaldanõ - - kus pikält lähäb sügävämäks; `meite rand ond riidaldanõ Khn

riidaline¹ riidali|ne g -se SaLä Muh Emm/-le|ne/ Käi Rei Tõs lausk, pikalt madal (merekaldast) riidaline mereäär, kord-korralt lihav süvemaks Jäm; riidaline mereäär on madal ning kivine; riidaline äär, lae jääb nii `kaugele Khk; madalad riidalsed veed, poolteist kilu`meetrid mine, sügavad vett ei saa kätte Mus; Sihantset riidalest eert pole majal kussepool Emm; `sioke riidaline kallas Tõs

riidaline² riidali|ne g -tse Har; riidale|ne g -se Juu

1. riita moodustav kui seesi `riitas on, siis on riidalene Juu

2. riida jagu, riida täis kas ta om sul riidaline hao `kuujma vai, sa olõt nätä `terhve riida pääle `pandanu? Har

riidama `riidama hunnikusse ajama, kuhjama jää `riidab Mus

riida|maa pinumaa `riidamaal one `laastud ja `raiupagud VNg; säääl, kus puud on, säääl on `riidamaa Lüg; `Lõhkumis`kirves on `riidamaal Jõh; `Kellest seda tuld tied, omal ole puu`pilbastki `riidamaal IisR; obene lähäb riidamuale Kod

riide- riide- `rätsebal jääb ikke `riideribasi järele VNg; `ennevanast õlivad inimistel `riide`aidikud; siin mõnel on viel `mitme`kümme `aasta `riidevarandus kappis `sõisamas Lüg; `Poisikesed on ikke `riide`rüövlid (riidelõhkujad) piltl IisR; nüüd enemb `riide`kirstosi ei ole; midä siä `kannad sedä `riide`punti; tuo sie `riide`trulla kappist `siie Vai; üks `riideasi vanaks läänd, üks va kalts on, pole midad `tarbline änam; värv pleegib ära, olga see `riidevärv ehk majavärv Jäm; pole `sõukest `riide`ilpu kääpäras; egas kirkkonnas oma keel ning oma `riidevoorm ka Khk; ma `otsisi `riidelapakud VII; `Riidekiñnad on sui kenad, `kerged, `lahked,

jalg pole nii `umne; `Riide`roami seal peres on, selle `puudust seal pole Pöi; `riideilbakad ilverdavad `selgas; õlarihm_o vaksa `pitkine `riidelitakas; kahnjas `jalgel oo kolm `poemi, üks `riidepoem, teine oo rindpoem, kolmas lõhnapoem Muh; `riidekalts `keerde kokku ja pistede ette Phl; ma ei taha neid `riideräbäläsi Mar; tataarid käesid `riidekaubaga; toovad puest seda õhukest `riide lirtsu Mär; kui muidu tõmmatse äda pärast `paslale `riidetükk `alla, see oo `pasla talukas; `riidevärmid olid `kaasas Kse; Parem oma `riidesoe, kui teise mehe töösoe Han; noorikul oli suur `riidekerst Mih; seenä piäl oo `riidenagid; kaupmeestel oo suured `riidepaagid Tõs; ega need vanad `riidenärud kannata kõvaste pesta; `riidepoomi `ümmer lähäb riie Aud; `riidearjad `tehti sia arjastest PJg; `riidepaelte peal kuivatase pesu Tor; `riidetäied tulevad teise inimeset kül`lest `sel`ga Saa; `riidekoi närib `riided `katki Ris; küll tema paelu `riideid lõhub, põle muud kui üks va `riidekatk Juu; `riidevarn oli rehetuas Kos; turgati lapsele `riidenüt suhu Jür; kui akata midagi parandama, siis anna `riiderodud `selga JõeK; tüdrukud ja sulasid said ju riiet, `riidepalga Amb; üks naistel ole oma riidemuudid; `riidetuustakas on õues moas JMd; ära sa neid `riide`kontsusi `vaata nii pailu, söö parem (riiete ostmise asemel söö paremini) Ann; tal ike oma riideilbukesed `ümber Koe; mul omalgi siin lakas on ema `riidekerst; rehetoa ukse pial oli niisukene auk, `riidetopp oli sial ies VMr; mis sa selle `riideinaraga `piale akkad; oli sidund ühe `riidetohlaka pähä nagu `mustlane Kad; kas sul `riide- ja toedupoolist on Trm; ennevanass es õle `riidekappi, õlid kersod; `riidelati (latt pesu vms kuivatamiseks) `piäle [panime] lõngatükid `kuima; tegin laia `riidevüüj Kod; maja läks põlema, `riideräbalad ei jäänud `sel`ga Pal; va `riide`kontsusid on kõik kohad täis Lai; `riidekoid sööväd villased lõngad ää; `ahtsin `talle paraja `riidetüki KJn; luhtiauk olli `kamre seinä sehen, `riidetopuss `ol`li ehen Krk

riide|ait ait riiete hoidmiseks *tõine õli `riideaht, tõine õli `viljaait Lüg; `riide`aidal õlid nagid Jõh; `Riideaht oli `vil`ja`aidaga `kõrvi IisR; `riideaidas oli õrs, kuhu asetati `riided HJn; saanitekid ja nied kõik olid ikke `riide`aitas JJn; inimesed magasivad `riideaedas Pal*

riide|kord menstruatsioon *igal naeste`rahval_o oma `riidekord; `ümbrikud `tehti `riidekorra jaoks Muh*

riide|körend (teat joon peopesas) *`Riidekörend on sügäv kriips pihu sies Lüg; kel pikk `riidekörend, jo sel paelu `riiidid oo PJg; `riidekörend `näitab, et sul `riideid paelu on Juu; Viimätses ots kaob sul `riidekörend ärä ja näe, üks lõpegi `riided `otsa KJn Vrd riideõrs*

riidene *riide|ne g -se VNg Lüg Jõh Vai; `riidne g `riitse Khk riidest `nahkased ja `riidesed üle elidettu `polled ies VNg; Õlivad ka `riidesed `muustikud Lüg; tua`kingad [olid] `riidesed, kodo `tehtud; [mütsi] pialagi õli ikke `riidene Jõh; sul on koti`riidne kuub üll Khk*

riide|pakk 1. kangapoom *`riidepakku `pääle juokseb `kahnjas Lüg; varva sidusin `riidepaku `külge `nüõridega `kinni JJn; `riidepakk on sial all, kuhu riie `piale läheb Sim; `riidepakk on ammasrattaga Kod; `riidepakul oli soon sees, `sinna läks puuvarras `sisse Plt; `riidepakk `tel`ge külles KJn*

2. kangarull *`tataa`ridel oli `riidepakkusi `palju kohe VNg; kappi ei old, kerst oli `riidepakkusid täis VMr*

riide|pealsed pl menstruatsioon *`riide`päälised ävisiväd (kadusid ära) Lüg; `riide`peeltsed on ka vahel Emm; muist `kutsuvad `riide`peeltsed, muist naisteasjad Pha; mul on `riidepäälised Hää; sellel on mitu nime, kuu`aigus, `riide`pialsed, `mustlased JõeK; temal `riide`pealsetest `puudu VJg; kutsuti `teisi `mitmed `muodi, kuukraamid ikke ja `riide`pialsed Sim Vrd riietepealsed*

riide|rumbid pl *`riiderumbid* menstruatsioon – Vän

riideõrs

riide|õrs `öldasse olema `riideõrred ja rahako|id (teat joontest peopesas) Äks
Vrd riidekõrend

riiding `riiding g -e laeva töökirjeldus `riiding oli `mõeldud ja kõik, mis järele `taklas `tehti
Hlj

riidlema `riidlema, da-inf riielda Jäm Khk Kaa VII Pöi Muh Rei Phl hajusalt L Ha, Amb
JMd Koe VMr VJg IPö Äks Ksi Plt Pil KJn Trv Puh Nõo, riielta Saa, `riidleda Jõe Lüg Jõh,
`riiella VNg; `riidlemä Vai, da-inf riieldä Khn Kod, `riiellä Kuu; `riidleme, da-inf riielde Hls
San; `riidlõm(m)a Har Rõu Vas, `riidlõmõ, `riiglõma Krl, da-inf riielda²; `riigleme Hel San

1. tõrelema ebausku ei old, kohe sai `riidleda, kes nisukesi juttusi `rääkis Jõe; kui `alva tüö
tegid, eks siis saand ikke `riiella VNg; nied `riidlevad sõnadega Lüg; `älgä `riielga alalde Vai;
Nuttas sii, et ta minia riidlena taga ilmastilma Kaa; mina kardan küll `riidlemest Phl; saab
riieldud: mes sa püksata joosed Rid; tä `riidles lapsega Vig; ma `riidle: `kortsate kašsipoja ää
Lih; kukkus kohe `riidlema: mis sa `tallad einamad Kse; sain riielta, et jalus tolgentan Saa; kül
sa oleks riielda soand Jür; akand `riidlema, miks pärast nii lai pierg on Amb; küll ma taga
`riidlesin, aga ei sie aidand kedagi VJg; ema `riidles lastega Iis; mina sellegä rahu ei õle,
`riidlen õma `riidlemis Kod; temä muudku `riidleb `miuge Hls; ole nüid ää laits, kulle,
`taevaesä `riigleb (müristamisest) pilt Hel; ma tahass temaga tubliste riielda Puh; küll ta
`riidleb `miuga ütte `viisi Nõo; ta ol' nakanu_poodimeestega `riidlõmõ Krl; ma `riidli küll
temäga, kas saa api vai ei Rõu

2. tülitsema; kaklema Kugud oo `jälle `riielled, legitimmed on kaik rebalad; olid `sinne
Suni `määle kogu mend `riidlemä Kuu; me `riidlesimmo `oige kovast Vai; `kõrtsmik ajas `välja,
kis `riidlema `aksid; obused `riidlevad persetega, nõnda lähvad teineteise `vastu Khk; päävad
läbi riieldatse VII; Riidlevad omavahel just kut noored kuked Pöi; kolm meest riiehn Muh;
kevadi isad `riidlevad ja emad `karjuvad (luikedest) Noa; kui inimesed nõnna `riidlesid, siis
`õoti ikke: kui kaua see üks tukk ikke `suitseb Mar; `riidlevad ja kisuvad paegal selle tüha asja
pärast Mär; akkab kohe `riidlema, ei soa teestegä läbi Tõs; Mies naesõga `riidleväd ning
leppüväd `jälle Khn; Riidlesid nii, et malk kargas maast üles PJg; kui inimene `viina täis on,
siss akkab `riidlema kohe Saa; `mõisnikud olid riiehn eenamu pärast Ris; kuked `riidlevad Juu;
määvaim ja jõevaim riield `ühtelugu VMr; pulmas lapulised kõrrast `riidlevad nägo koerad
Trm; mes asja päräss näväd piäsid siäl `riidlemä Kod; läksivad kolme kopiku `pääle `riidlema
Äks; ega me `riidlend küll ei ole Pil; lätsime periss riielden Trv; `vandsõvõ kui irmuss ja
`riidlive San; mi_rahvass jälle `riidli `täambä hommugult uma kõrra Har; mingu_i_rikkaga
`riidlõmma ei_targaga_`tanklõmma vns Vas

riidlik `riidli|k g -ku Hlj Iis Kod Har; `riideli|k g -kku Lüg riikas nie on kaik ühed `riidlikud,
nie `vennad Hlj; on üks ise `värki inimine, `riidelik ja `kiskuja Lüg; `riidlikud inimesed ei sua
läbi Kod; naid `riidlikkõ inemiisi om mitu tükki Har

riidsuteme riidsuteme hambaid kiristama mõni inimene om vihane, esi riidsuteb `ambit Hls
riidu riidu Kei Ann kõrvuti; ridamisi Kui taheti teha [paela] nella lõngaga, siis võeti lõngad
riidu ja akati lettima; Leerilapsed `siatsid endid käär`kamres riidu, kaks tükki kõrvu Kei;
ündikari läks riidu Ann

riie riie eP uus M KodT Vön San Röp, `riie Jõe Kuu Hlj VNg Vai, g `riide; n, g `riide RId
1. tekstiilmaterjal puri ise `tehti, aga sie oli puom `villa `riie Jõe; takkust `tehtu `riie; `riide
on sääl `kaika `ümber VNg; `suomlaste kääst sai sie `riide `õstada, õli `kallis `riide ja siis ei
saand viletsa `rätsebi kätte `andada Lüg; `toimist riiet tehasse `nelja `niiega Jõh; `riide on
`paigoline, ei ole üväst `värvitu Vai; `käised `tehti linusest `riidest Jäm; kus sa_s seda riiet nii

palju siis said, et sa `valgest `riidest pitka särgi tegid Ans; takust tehase aluskoti riidet ja viljakoti riidet Khk; kalugane riie oli teinepoolt sile ja teinepoolt küljest karune Mus; vatt, see oli mustast `riidest Pha; Toimpse `riidel oli kalaroo `muster sihes Pöi; koisid `riidid `kauplemas Muh; labane riie Emm; kleit on poodi `riidest, oma koet `riidest on ülikonn Rei; `enni olid ikke `veltsed `riided ja pool `veltsed ja sitsi `riided Mar; arjuskid tõid riidet Kul; vanal ajal kudasid kõiksugu `riidid Mär; `vilne riie tõmmab eese `kärtsu Vig; mõni tegi `kangesti arva `riide Kse; kitsas riba riidet Tõs; üsna `tükne riie soab Khn; `tehti `alli ja segast (mitmevärvilist) riidet PJg; riidet vanutadi linamitiga Hää; takusest `riidest kojuvad nii ilusad `voodilina Hag; meste ülikonna riie on teist `moodi kui naestel Juu; ei sie põle kellegi riie, sie üks igavene koruski Jür; Üks toond nisukese venind `riide Amb; kalingur oli odavam, pienike riie JIn; kodu värviti kõik villad ja `tehti `riideks kõik Ann; kust ma soaks tüki riidet Tür; puest ei old ju riidet `saada Koe; kalev on ikke tugev riie VMr; paks riie nagu talb Kad; `käiksed olivad linasest `riidest Rak; siis on üks alb riie, maksa mette kedagi kohe Sim; `korjab kokku `endale kõik `väiksed `riide tükikesed Iis; poelõime riidet `tehti poomvillase lõimega Trm; lihunikud õlid nii näljased selle `riide `piäle, õssid kõhe ära Kod; särgid ja aluspüksid ja kõik olid linasest `riidest Lai; `riidid lastasse `värvi ja vanutada KJn; sel `olli `tehtud `riidest all, puu raam `olli ja riie `olli `ümmer Vil; riie om küll poes Trv; kalev om `pehme riie Krk; siin om kah üks `Tartun `opnu `kangro, kes mõist kunstriidet kuta? Röp

2. a. riietuse, rõivas; riietus tema `aina tahab `uusi `riidi Jõe; hakka ärä `purgama neid `riidesi (riideid ära võtma) Kuu; iga `päiväsed `riided - - `tõised on kerikus `käimise `riided Lüg; meil on ikke ka neid puol pidusi `riidi Jõh; `Riide ei rikku miest IisR; ame on sie, midä `toisi `riidi all `pieti Vai; mihe `riided magavad, aga mees isi ei maga (teeskleb magamist) Jäm; no Ansiküla `riided on põigiti `kiutu (rahvariietest) Ans; pole taarist `uusi `riidid ära kista (kulutada) Khk; lõhnast sai siis `tehtud kanjast ning `kangast riidet Kär; mardid olid änamasti `mustas `riides Mus; `Talve `kantakse `viltsid `riidid Kaa; `seinas on riiete nagid VII; Kui `sõuke riie üll on, pole siis äda midagi, mine egase `poole Pöi; ma tullu napi `riidega; kõht_o täis ja riidet_o koa Muh; `riidearjaga puhastata `riidid Emm; senel polegid riidet `selgas Käi; keik `ollid oma tehet riietes Phl; pal'lu `puhtaid `riidid `ümber Rid; põle täl neist riietet `ühti, aga teisel oo kõik ead ja elosad `riided Mar; riidet peab `oidma Kul; see oo `täides `riides, see võib külma kätte `minna Mär; riietele `aetasse koa `uhkusess põõn Vig; sai `pulma `minna, sai kotitäis `riidid ligi `võetud Kir; ei sa või `eade riietega lehma likki `minna Kse; `riidid `oiti änamasti toas, kiriku `riided olid `aitas kirstude sees Mih; eenätöö oli `puhtam töö ja `tarvis oli lahedami `riidi Tõs; Jõlm külm, `kerge `riidegä üsä kõhe olla Khn; esimese `õhtu ja õõ oli noorik laulatse riietega Aud; olin talude pial `riidid `õmlemas PJg; vammus ka ol'li, mis tõste riiete `peale `pandi Saa; `võtke `pealmised `riided ää Ris; `ostis linnast poolpidused `riided Hag; oli pühabä nii näruste riietega poes Juu; Kui ikka riie `selgas ja kõht täis, mis muud `tahtagi Jür; ma ei või `olla märja riietega Amb; `trööpab `riided läbi JIn; üks pange `riided konksu `otsa Tür; oli sialt and `talle oma vanu `riideid `selga Koe; sopajuodik juob kas või `riided sel'last; `mantel on juba suurem riie VMr; vanast `pieti puust pungad riiete ies Kad; kui ma lähän näie riietegä `puuđi, egä sij ei õle enäm kerikuriie, kerikuriie piäb puhas õlema; laps juba toedab ennäss ärä, suab `leibä ja riidet Kod; kaks naisterahvast - - `valgis `riidis olivad Ksi; pool`peetud `riided ei ole veel `kalkised, aga iki nõnna nigu `peetud Lai; tal põle enäm `riidid kedägi KJn; lääb siis pidule, saab tored `riided `selga Vil; pal'lu `latsi, `pal'lajalu ja ilma `riideda Krk; pidi meesterahva `riidist oleme `mähkme tettu Hel b. (sisekohakäanetes

riielus

olukorda tähistavana) `riidest `lahti ottama Kuu; pani `ennast `riideje, `tahtis `vällä `mennä Lüg; kas õleta juo `riides Jõh; On juba aeg `riidesse `panna Jäm; miks sa_p pane ennast `riide mitte Ans; kui `musta tõhe soab `mindud, siis pannakse närusese `riide VII; eitnd ennast `riidest ää Põi; ma pane omad jalad koa `riide (jalanõud jalga) Muh; see `näikse üsnä `easte `riides keiväd Mar; võttis `riidest `lahti, läks magama Mär; kui `peime maease `mindi, siis `pañdi veel ämmaeist pialaest jalatallani `riidis Lih; lõmak inime ei põle korralikult `riides Var; Panõ lapsõd `riide Khn; panin ennast `riidese Tor; Talve külmaga, ku ema akkas `ahju `kütma, siis kõik ennem `säädis meid `riides Hää; Plikad nii linna `muodi `riides, et ei tunne äragi Jür; ta jäi ennast `riidisse panema JõeK; `pal'lajalu läksime kiriku, `vainul panime jalad `riidesse Pai; võtan `riidest `lahti ja eidan magama VMr; peiol õli sij ilos, et obese pani ilosass `riide - - uuded `val'jad pilt Kod; `ehtis ennast `riidesse ja läks Lai c. (menstruatsioonist) mõni akkab nooremalt mõni vanemalt riiet `kandma Muh; naeste rahva `riided oo kuu `aigus PJg

Vrd riies

riielus riielus g -e Iis Plt Hls; riie|u|ss g -se Trv San, -sõ San Har riid üks riielus `ühte `puhku Iis; neil ol'li `jälle suur riielus olnd Plt; Eiläsest riie|u|ss es kuule täembä mõhkugi Trv; nüüd ol' õkka ää, es olõ änt riie|u|ss ei midägi San; pal'lass riie|u|ss ei avida?, ku tapõlust ei olõ? Har

riies `riies g `riide Lüg Jõh Vai rii enesel ei õle `riiestki `ninda pali, et `vällä `andases; ma lähän jumala nimel, aga mitte `nende `riiestega Lüg; tegima `selja riiest ja `särgi riiest Jõh; `kuube on `päälmine `riies Vai

riietama riietama Hag Tür, `riietam(m)a Jõh riidesse panema ma riietan ennast, ära `praegu tule Hag; poisid olid `ästi riietud (riides) Tür; lahti riietama riideid seljast ära võtma `riietab `ennast lahti Jõh

riiete|pealsed menstruatsioon riiete `peeltsed `aksid `jooskma Jäm; emastel keivad riiete `peltsed äga kuu Khk; naisel oo riiete `pealsed Mar; seda nii prostalt `väl'la ei räägita, [et] mul on riiete `pealsed Lih Vrd riidepealsed

riietus riietus g -e JN VMr riided, rõivastus lõhub oma riietust ja jala `varjusi JN; mul oli ikke süek ja riietus ia VMr

riigine riigi|ne g -se kriidine `katsus riigiste kättega VII

riigi|vana kolmveerandliitrine pudel viina suureb pudel om riigivana Krk Vrd riigivanem

riigi|vanem 1. riigipea `enne õli `keiser sie `riigivanemb, meil on `jällä Päts Lüg; `enni oli küll riigivanem, nüid änam põle Mar; riigivanem peab seda `asja üleval Juu; riigivanõmb om `säetü riigi pääle - - kes riigi üle valitsõss Röp

2. (kolmveerand)liitrine pudel viina `riigivanem on `liitrine `piirituse pudel Jõe; Ma tõi eile laadalt eesele ühe riigivanema Kaa; Suured kolmveerend`liitrised pudelid olid, `üüti riigivanamaks Põi; Sia `tapmisel pidi `liitrene pudel olema `plätsis, muidu sia `inge `väl'ja ei saand, see oli see riigivanem Jür; Liitrine pudel õli riigivanem ja pooleliitrine õli asunik Trm; lei riigivanemba lavva `pääle Ran; riigivanõmbass kutsutass suurt piiretüst Röp Vrd riigivana

riih, riihhe → rehi

riihitsämmä riihits|ämmä Har, -emma Vas rehitsema `riihjerihaga riihiti päält `ol'gi, ku hobõstõga ol'jo vili `pehmest tallat Har

riihnik `riihni|k g -gi Lut; reini|k, reimi|k g -gu Lei rehepapp `riihnik, timä riicht k'utt ni kaess ku rehest varastanuss är?, viinüss ussõ Lut

riik' riik g riigi Jäm Khk Pha VII Põi Muh Rei L Ha JMd Pee Koe VJg TaPõ Plt Pil KJn M TLä Rõn San, `riigi Jõe Kuu Lüg Jõh; riik' g riigi Krk V(g rik'i); `riiki g `riigi VNg Vai inimühiskonna organisatsioonivorm eks neid `riikisi ole pali VNg; `riigi käsule `vasta ei saa

akkada Lüg; ta läks `meite riigist väl'jamaale Khk; see oli, kui Eesti riik `algas Pha; kõik riigid läbi käind VII; riigi mets ja maa Rei; see oo suur abiraha, mis mõnele `antasse riigi poolt Mar; `mitmed riigid oo nüüd ädas Kse; Esti teste kõrvast ette pissike riik Khn; neid arstitse ilma rahata ja riik maksab selle `väl'la Aud; Mõnes `riikis põle `korda Tor; `riike on pal'lu, ei jõua lugedagi Saa; suured riigid `taplesid Ris; eesti raha `maksis `enne igas `riikis Rap; kui sa riigi `assa puudud, siis on kohe suur karistus HJn; ta on riigi ammetnikuks JMd; eks igal riigil õle oma valitseja Iis; sadanded kõrrad tämä läbi käänuud Eesti riigi Kod; puhastavad `korstnid, riigi puult käis minu maja ka puhastamas Äks; siin oli `enne kõik üks Vene riik Lai; ta on riigi ammetis Pil; lähän riigi valitsust valima KJn; temä eläb kogundi tõesen riigin Trv; egäs puul võtt riik' oma kasu mant Krk; mes suure riigi juhid, nuu `piävä iki targa mehe olema Ran; Kavilda mõis olli jäänu võla `sisse ja läits riigile Puh; `miule päiss riigi puuld maa tetä obene `antama ilma rahata Nõo; riigi puuld `ol'li käsk ja riigile korjati noid kuusekukke Rõn; sa käüt küll mitu `riiki läbi Rõu; rik' i maa pääle iks tek'k maja Vas; riik' ei olõ[?] muud ku inemise[?] üte valitsusõ all Röp

riik² riik g riigi Kse Han Var (teat mahumõõt) Riik, sellega mõdedeti `vil'la Var

riik³ → kriit

riikis `riikis Muh Hää triiki kas mõet oo nüid `riikis Muh; kauss on suppi `riikis täis Hää

riiklik `riikli'k g -ku Lüg Jõh Khk Mär Juu Trm Krl Har; n, g `riiklikku VNg riigiga seotud, riigile kuuluv ei seda tohi kovast `rääki, sie on üks `riikliku `asja VNg; sie on `riiklik käsk, `selle käsule `vasta ei saa akkada Lüg; siis tulivad kõik `revolutsioo'nid ja `riiklikud sekkeldused Jõh; need oo `riiklikud asjad, mis meie neist `teame Mär; `riikliku massu, mis `pääle pandass Krl

riiksama → kriiksama

riiksima `riiksima, (ma) riiksi(n) VII Aud krigistama; krigisema `riiksis ammast VII; lehmäl riikisvad `ambad, ei saa `ästi süia Aud

riiksuma → kriiksuma

riiksutama → kriiksutama

riil → riiv¹

riim¹ riim g riimi Jäm Khk VII Muh Mär Tõs Hää Iis Trm Kod Pal Ksi Plt KJn Trv Hls Ran Kan Plv, `riimi Kuu VNg IisR; riim g riimi Krk Har; n, g `riimi VNg Vai; riiv g riivi Krl Se; kriim g `kriimi VNg teksti korraldav häälikuline kooskõla; pilti ladusus laul `ilma `riimita, supp `ilma `suolata Kuu; sie pane kaik sanad `riimi VNg; tei `laulul ei ole `riimi Vai; ta tegi ühe `riimis laulu Khk; sõnad tulevad `riimi VII; iluste `oskab `rääkida, jutt oo kõik na iluste `riimis Mär; läheb `iästi `riimi Tõs; selle jutt on alati riimis IisK; mina ei sua nõnna `riimi `panna sõnu Kod; laul ei taha `ästi `riimi `minna Plt; selle laulu sõna om `ästi riimin Hls; tuu ei olõ_riimin, ei sünnü[?] Kan; sõna[?] piät kokku `säädmä nigu na `riivi tulõva[?] Krl; ku `laulu riimi `perrä ei laulõta, siss ei `kõlbagi kohegi Har; kiä mõist `võl'ssi, täl om laul `häste riimih Plv; taal olõ õi riivih jutt õi Se

riim² riim kalapüünis, liiv – Rõu

riim³ riim g riima Har Lei/-ei-/ seinä viimane palk; otsaseinä katusealune osa nakatass riima päält üles `riimama Har; `pal'ke `vietass kõüdsega reima_päle Lei

riim⁴ → kriim¹; kriim²

riim⁵ → liiv¹; liiv²

riimama¹ `riimama, da-inf riimata[?] pilkama `riimamine om tõõsõ `naarmine; kõkkõ või tulla[?], a kõkkõ riimatass kah Röp

riimama

riimama² `riimama, da-inf riimada² kelpa ehitama *kel ei olõ tarõ otsan kammõrd, tuuļ om ka iks ots riimat; kõļguss tulõ riimada²; ma `riima riihetarõ `otsa Har*

riimama³ `riimama riimsoola panema *mul on viel `riimatud `kammilaid; kes `tahtus parema `silku, [siis] `riimati `enne ärä Kuu*

riiman kriimustatud vähä riiman nahk Krk

riimas soolas `meie pidasime ikke kalad vähäkene - - `riimas, siis lobutasin ära, siis `praadisın Jõe

riimid pl riimid sirvilauad – Käi Rei

riimik → kriimik

riimima¹ `riimima, (ma) riimi(n) Jäm Khk Mär PJg Iis, `riimin Kuu VNg; tud-kesks riivitu² Har riimi panema *nämäd `riimisid sidavisi kogu, et siis `lauluks sidä `säädä Kuu; sie `oska üväst `laulu `riimi VNg; luuletaja riimib `laulusi Khk; ta `oskab seda `laulu väga `easte `riimida Mär; tema `riimis `mitmed laulud PJg; sie on `kange sõnu kokku `riimima Iis; riivitu² sõna² Har*

riimima² → riivima¹

riimi-raami kila-kola midagi `riimi-`raami ka, mis sa `sinnagi jätađ maha SJn

riimi|raud → kriimraud

riim-raam asja, (kogu) kraam poja kätte jääss *riim-raam puha; riim-raam ei ole ärä visatev, sääl om tarvitemise raam ka sian Krk*

riim|sool riim- Kuu Hlj VNg Lüg Jõh Vai Muh Mär Kse Ris HMd Juu(kriim-) JMd, riiv- VNg IisR Khk Käi Rei Kir Koe kerge eelsool, verisool Pane `räimed riim `suolasse Kuu; `seisavatta ühe `päiva riim `suolas VNg; kie `silku `suolab, siis paneb `este riim `suola Lüg; Kalad panima `enne riim `suola, kui suolvie `tõmmas punasest, `kallasime `selle ära ja `suolasime tõist `kõrda Jõh; Riiv `suola ripputati `piale ja `jäeti `paarist `päevast `seisama IisR; riivsoola `räimed Khk; esiti pannasse kalad riim `soola ja siis `suure `soola Muh; ää pane naa `pal'lu `soola, pane naa riim `soola Mär; silgod on riim `suolas Ris; `silku pannakse `kergelt `soola - - kriim `soola Juu

riimu `riimu võrgulina ääresilmad `riimu rida on `vaabrigus `kuotu `vergolina `külge; `riimud on `neljased ja `kuuesed, sie siin on `neljä `silma `riimu Vai

riimuma `riimuma võrguline ääresilmi kinnitama `riimumisel käüb sia `sorka [sõlm] Vai

riimuss `riimu|ss g -sõ kelp no omma otsa² vallalõ, ei olõki `riimuisi; igäl `uunõl `riimuss, kos roovigu² `pääle pandass Har

riim|võrk riimverk (teat kalavõrk) – Kuu

riin riin g riini Sa Muh sirel riinid oo mudu ilupuud Phl; riinil nii pailu `öitsid see `oasta Jaa; Maja `juures olid ikka `vahtrad, soared, riin oli istunud Põi; meie üiame ikka riinid Muh

riini|aigus (seahaigus) riini `aigus om pasantemine; ku riini `aiguse `vastu saab abi, saave sia `tervess Krk

riini|puu sirel riinipuud, neid `ütase sireliks Khk; sii oo veel isa `pandud riinipuu otse ukse ees Krj; `meitel sii `aedas ka mõned riinipuud Pha; Riinibud akkavad varsti õitsema Põi

riipassis → priipass

riiped → riibe¹

riipima `riipima Iis, (ma) riibin Mär Plt; `riipmä San; impers riibiti Võn kraapima; riisuma anna reha, ma natikene riibin Plt; rihaga riibiti kokku Võn

riipmed → riibe¹

riipmä-rääpmä `riipma-`rääpmä, (ta) riibib-rääbib ahnitsema tuu `olli `kange `riipmä-`rääpmä; riibib-rääbib kokku kõik; sitä päälid kah riibiss-rääbiss Ran

riip|raabakas riip- Jäm Khk Pöi Rid Vig Tõs Pil logeleja, ulaja riiprabakas, kes ilma `töötä viiderdab ning viijer dab Jäm; muidu ühed riiproabakad Pöi; riipraabakas, kis põle na elma `tahtnese järäle Vig; riipraabakas tuleb `tüüse, juba `tahtmene täis ja läheb `jälle Tõs; riiproabakad kokko korjand `éndid Pil

riip|raibak sõim igavene riipraibak Khk

riipross riip|pross g -prossi Khk Kaa VII kõrvalerakendus teine [hobune] `aissade vahel, teine seerati `sõnna `kõrva, see oli riiprossis Khk; obu `pandi riiprossi VII **Vrd** priipass

riip|rääbakas riip- Khk Aud rääbakas, hädine inimene riiprääbakas, üks `õige inime pole mette Khk; ta üks pisike ja saamatu riiprääbakas oo Aud

riipsa- → riibsatõmõ

riipsal kriimustusi täis kaas olli pää ärä `raapin, pää puha riipsal Krk

riipsama `riipsam(m)a Rõu Plv Lut, da-inf riibsada[?] Urv Har Vas; `riipsamõ San kergelt riisuma ku veidakõnõ saat, siss üks `riipsat San; `Riipsa haina `pepre_kokku ja vii_ `lambillõ ette Urv; puru riipsatass muru päält kokku Har; `haina - - jäi `veitüss, `riipsa[?] ar[?] Rõu; ku imä päältpiimä är[?] riipsaäss, siis `perrä jäi sääne nigu koorõsugumanõ Vas

riipsa-raapsa 1. lohakalt kirjutab riipsa-raapsa Kse

2. lihva-lohva veab `jalgu riipsa-raapsa perän Hls

riipsima `riipsima, (ma) riipsin VMr Trm, `riipsin IisR

1. kraapima `Poisid, `tulge põtti `põhjast `kõrbend `putru `riipsima IisR

2. limpsima pailast vett, siis seda riipsib (lambast) VMr

***riipsitama** käskiv kv riipsita kriipsutama sul'g käes ja riipsita `papre pääl Hää

riipslik `riipslik triibuline `riipslik riie Khk

riis¹ riis g riisi Jäm Khk VII Muh Rei Mar Mär Kse Var Mih Tõs Khn Hää Ris Juu Kos JMd Ann Koe Kad VJg Rak Iis Trm Äks Plt Trv Hls Puh, `riisi Kuu Lüg IisR; riis g riisi Tor KJn Krk Krl Har Röp; kriis g kriisi Trm Kod Puh; reis g reisi San Rõu Plv Vas Se/n -s/; n, g `riisi VNg(kr-) Vai riisitangud tuo puest `riisi VNg; `riisi kasvatatse Iinamaal Khk; toon puest `riisi koa pühadeks Mär; enne ei oln `riisi Tõs; ma keeda `tangudest, riis oo kal'lis Hää; riis ja mann ja need tuuakse linnest Juu; riisist keedetasse suppi, saab `pehmem supp kui oma `tangudest Äks; `riisi ei ole saia Hls; `riisi ja mannat jälle nurdsukene `tuudi Puh; riis om `sõukse `valgõ tangu[?] Krl; riis mi_maal ei kasu[?] Har; `hiinlasõ[?] söövä[?] `reisi Vas

riis² riis SaLä Kaa Pha Pst, riis Rõu Vas, g riisi; kriis g kriisi Röp Lut võrkkott (millegi kandmiseks või kalapüügivahendina); heinamarss riis, nõõrist `valmis `tehtud, suured jämed ougud Jäm; ta pani kalad `riisi Khk; lestad ning suuremad kalad tuuakse riisiga rannast ää Mus; `tõmma riisi suu `lahti, et saab `einu `sisse panna Kaa; riis `pandi obustel ede, einad `riisis Pha; riisige püünetse kalu Pst; riis ol' sääne kolmõnukaline, kalavõrgust tettü - - riidiga sai `väikesi kallu Rõu; läts riisiga kallo `püüdmä Vas

riis³ riis (-s) g riisi Pä Juu Kos Amb JMd Kad Iis Trm VIPõ, `riisi Kuu; kriis g kriisi Koe VJg Iis, `kriisi Lüg; n, g `kriisi Vai; pl riiesid Khn mitmesuguste (laste)haiguste rahvapärane nimetus `pannasse `lapsele elos konn nava `kõhta, siis konn lähäb `sinne, kus `aige on, kus kriis süõb Lüg; laps kisendä, `lapsel `kriisi Vas; mu oma õed-vennad on sedamodi ära surn, et riisid või seokst `ümmer olid; kui `riisi täis läks, selle vastast ei oln `rohtu Tõs; riisid - - punased ja tihidad villid ihu peal Aud; riisi `aigus on änamast lastel, vaest mõnel

riisa-räesä

vanainimesel lööb ka riis `sisse Vän; lastel olid riisid peal Tor; lapsed põevad `riisisi Hää; riis on poeglastel `rohkem, lööb `sõnna pisikese kul`ude `sisse, ei lase `kustagi Juu; riis -- laps nuttis `kangest ja kõhu pialt läks siniseks Amb; ahju vahelt `võeti kil`gid ja tõmmati `lõhki, `pañdi naba `ümber -- siis oli kriis arstitud Koe; kriisi `aigus süeb rinnalestad ää ja närib nava `ümbert VJg; laps nutab `kriisi Iis; noored inimest `surrid `riisi SJn

riisa-räesä risti-rästi vanast tetti `sõõrdu, `raoti puu riisa-räesä maha Ote

riise riise g `riisme Juu JMd, `riise VII Tõs Juu JMd Kod KJn; pl `riismed VNg Jäm Khk Muh Mar Vig Ris HJn JõeK Koe VJg Iis Trm Kod Plt, `riised IisR Kaa Pha Mär Kse Khn Tor Hää Saa Jür Amb Pee Koe Sim Plt Pil SJn, `riise Trv Krk

1. pl mahajäänud või järelriisumisel kogutud heina-, viljakõrred vms `Lapsed, `teie `tuoge `riised `kuhja `juure IisR; Riised pane veel üles koorma otsa Kaa; tegi riisetega labu vaheks VII; `riismed alles `riisumata Muh; tule pane need `riismed kokko Mar; `riised oo nüüd kuevad Mär; `Riiesi ei korjata_s põllalt ää Khn; jäid eina `riised `senna maha Tor; riisu `riised ära Hää; need `riised tahavad jo koa rõugu `peale `panna Juu; on `seia jäänd natuke `riismeid `järele HJn; `Riised `tehti kärbisesse Amb; lähme eena `riiseid `korjama JMd; panid [odrad] `parmasse, kaks `vihku `kõrvu ja `riised `pañdi `peale Pee; `riismed tahavad kokku panna Iis; `riisid panime `rõukudele `piale Pil; pañnin `riised `rõuku `längu SJn; `riisit tuvvas `mitme rõugu mant Krk

2. hrl pl jäänus `vergu `riismed vedelevad mere `kaldal VNg; tuul ajas laiva `riismed `randa Khk; ku laev `otsa soab, jäävad `riismed `järel Ris; ei mina teiste `riismeid taha VJg

riised → riise

riisendane `riisenda|ne g -se Lüg IisR riise Tegi neist `riisendastest `saadu terävast Lüg; Pahast `riisutud, `einam kõik `riisendasi täis IisR

riis|hein (taim) riisein kasvab põllu piäl ja luha eenämite piäl, timati pidune, nupud otsan, ei eelitse Kod

riisi- riisi- `keidin `kriisiliend oma perele VNg; `aitäh `keitamast `riisisuppi, sie on üva supp Lüg; titepudru on riisipudru rosinatega Khk; ma `keetsi riisitangusuppi, paksult keeda ning siis piimaga sega `jälle õhemaks VII; riisipudro keedeti koa, see oli mehem kui riisisupp Mar; selle omigu, kui `surnu kodust ära läks, oli alati riisipudru Mih; saksad, nemad `kietvad ike riisipudingid Ris; riisipiirakat `tehti, liha ja muna ja; riisivořst, pidudes `tehti, külmalt õli lavval Iis; vahel tõid kriisi `tangu, kriisitanguss kiädeti suppi Kod; pühaba sõime riisisuppi Äks; miul om egät süvvä, `tatre `suuřmit, manna `suuřmit, riisi `suuřmit Krk; `õkva nigu kriisiterä om nuu muna räedsikil Puh; ma õsti üte kilu riisi `suuřmõid, taha riisi `putru `kiitã Har

riisik, riisikas riisi|k Var Saa KuuK IisK Iis Vas, `riisi|k VNg Lüg Jõh, g -ku; riisik|as Jäm Muh Mar Mär Ris HMd Juu Amb Pai VMr Kad VJg, `riisik|as Jõh IisR, g -a; riisi|ka g -ga Vai; `riisi|gäs g -kä Kuu; riisik g riisiga Se; pl riisiked Kuu, riiziga? Lut (seen) eks `riisiked ole hüäd Kuu; `Riisikaid õli vanast `palju Jõh; `Riisikas on sie punase `piimaga sien IisR; riisikad_o `valged seened, riisikad üidasse mõjal tatikad Muh; riisikad oo `maitsvad seened, vihmaga neid kasvab Mär; metsas on egat `sorti riisikid Saa; riisikade aeg pidi `üsku ees olema HMd; riisikud kase `metste all kasvavad KuuK; kui riisikad on, neid kõige `rohkeemb tahetasse korjata VMr; riisikas on kollase piimaga sien Kad; siin kasvab väga vähä riisikuid, ei õle männi `metsa IisK; Võrukõnõ `ütles riisikut vahelik Vas; ku saass, tuu neid `riisikit Se

riisike(ne) `riisike g -se Hlj; riisike|ne VNg/`r-/ VJg Har, `riiske|ne Phl, g -se; riisikõ|ni g -dse Krl; ppl riisikesi VMr riisikas ei mina `eile `saanu `ühtki `riisikest VNg; [siin kasvab]

riisikesi ja opakaaid ja kase `sieni VMr; riisikesed on iad siened VJg; imä, keedä_meile riisikeses
`putru Har

riisik|seen riisikas `riisik`siened, `ruasad `siened VNg; `riisiksien, punane sien, iad `siened,
`püitavaad `suuremb jagu `ussitand `õlla Lüg

riisk riisk g riisa Kul, riisä Vig; rōōs(k) Lut rauast klamber hrl palkide ühendamiseks

riiskama → priiskama

riislōma `riislōma, da-inf riisōlda[?] riidlema nakass `riislōma Lut

riismed → riise

riist riist g riista eP(riistä Tōs) eL, `riista Jõe Kuu Hlj Lüg Jōh, rista Han Mih Khn Hää
Puh Nōo Rōn; n, g `riista VNg Vai; riiss g riissa Kod; pl reista Lei

1. nõu, anum kas one `puhti `riistu VNg; `tōstetasse `mitme `riista `sisse, et `jahtub
usinamini Lüg; vanast `süōdi ja `juodi vaid puu`riistust Vai; riista sihes oli vesi Khk;
Kuuse`laudest `tehti ka keik veeriistad Kaa; too üks riist, mille `sisse ma selle pane VII; mis sa
vana inimese `riistu-`nōua naerad Muh; vanal ajal oli ölle käsik, senega `toodi, oli suurem
riist, `kalti kapa `sisse Käi; Kala riist saab juba tühjaks Rei; riistä `sisse pannase mis `asja
`tahtes Tōs; Vanad ristad laguvad ruttu Khn; loomanōud on ikki riistad, ega inimestel põle,
need ikki nõud Juu; riist on täis servani Amb; kasepuu ei sünni riistaks tiha Ann; kas riistad
on `pestud VMr; piimariistaks on lepapuu ja kadakapuu kõige paremad Kad; `kieras selle
kraani `lahti ja `laškis seal `juosta nii kaua kui riist täis tuli Rak; ära sodi `ilma asjata `riistu
ära VJg; ennemalt `käidi puu`riistadega `kauplemas IisK; mida vanemast puust tied, seda
paremb riist soab Trm; `umsed riissad `testi lepäss Kod; [seatapmisel] pannasse riist `alla ja
lastasse veri riista `sisse Pal; `riistade pesemine `jälle üks kibe tüü Äks; `ästi kõva riist,
lülipuust `tehtud Pil; nõud-riistad, kuidas aga `kiski `ütleb SJn; no medä korat ma noist `riistust
puruss pessä Puh

2. ese, mille abil midagi tehakse tüö `juures one ikke `tarvis `riistu VNg; tuo mu abeme
ajamise `riistad; Ia riist on puol tüöd Lüg; kakkuaam, sie on `jälle toist `seltsi `riista [kui rüsa]
Vai; mis `leikaja riist, on teradest `tehtud Khk; oli töös ning jättas oma riistad maha Kaa; Egal
tööl olgu oma riist Pöi; `Kesses ma nägi `tooste aama riistad (tulusel käimise vahenditest)
Muh; tal oo kõik ikke juba uuema aja põllutööriistad Mär; `meitel oli `peksmise riist vart Mih;
Nüeridä ristaga ei sua iäd tüed `tehtüd Khn; und on purika `püidmese riist Vän; `vahrest saab
lükkepakud ja `tiisleririistad Tor; sääil on vanu `riistu, mis parantada tahavad, ei ole sääil
`ühtegi tervet `riista Saa; `oštis separ iistad omale Ris; mõni `ütleb kaarik ja teine `ütleb kärru,
aga ika üks sama riist Hag; läksin ikke tua juurest `riistadega põllu `piale VMr; muud `riista
ei olnd kui ar`kader Äks; ää riist om puul' tüüjd Krk; om mehe lännu ja om nende rista kah
kadunuva Puh; kes iks kalamijs om, tol om egäsugutse rista; nemä_s `julge `vargale `mōtsa
`perrä `mimmä, et võib-olla om mõni riist, laseb; `aigapidi asja käevä, ripa-rapa rista `katski
vns Nōo; tollega pidivä kah vana `aigne eesti rahvass `leibä `saama, noide `riistuga (harkadrast
ja karuäkkest) Ote; läksi mina omi `riistu `kaema, kas mul ka midägi olemes om viil San; kos
mu habōnaajamise riista[?] omma jääntü[?] Har; Mōnōl no[?] ol`li_ka_`kōik' riista_murōitōdu[?] Rōu;
har`kadōr ol`l tuuj riist, kellega sõss kakuti `vastnō maa üless Plv; täl es olō midägi muud `riista
kui `sirp Vas; Leeväküdsämise riista[?] ol`liva_vanast - - sääntse_samatsō ku nüüdke omma[?] Rāp

3. rakmed, hobuseriistad Pane obu ede, riistad on rataste pēel Jām; obuse riistad käivad
`riiste elu ula all Khk; Kui obu `riistade vahelt `lahti saab, siis tahab ikka maas kikerdada Kaa;
Pulma obuste ristad - - tutid `ripsid kurgu all, `telka pial oli vask`rōngad `al`las `tehtud Han;
`val`lad on `jälle ühüd paremad ristad, on rauad `kül`ges Mih; telka rihm oiab riistäd kõvaste

riistaline

Tõs; obuse riistad on `val`lad ja rangid ja tel`ka ja ohjad Hag; riistad on `ümb^{er} obusel Lai; ma_i`lma `uhked obesa riistad, kullatud ja õbetud kikk ärä nõnda et es ole `otsa egä aru pääl Vil; vaada, sääl obesa `riistu vahel piap olema Trv; pane vana riista obesele `pääle, mis sa `vastsist lõhud Hel; ku obene paänd tulema, siss purut rista ja ratta Puh; mine kutsu `künjä kodu, mes tä `leotab väl`län `endä ja obese rista liguneva ka läbi Nõo; säksamaa riista? oma? ilma loogata Ráp

4. suguelund Tüttär tahi `niisukest miest `saada, kenel õli üä suur nenä, siis senel on suur riist ka Lüg; Juhanil oo aga mehine riist püksis Kaa; Kui naise riist veel võtab, küll nad siis lapse koa veel teevad Põi; mehe riistad `paistvad Muh; `vaatame, kummal on vägevamb riist Sim; mis sa siis täät sellest va riistast, miul om ta kusimise jaoss Krk; rikkal kade nätä, et `vaesel suur riist Ran; vanainime ei pia kust `kinni, rista om nii sitass lännuva Nõo; mihe riist om mihe asi Krl; vanal omma nõrga riista? Se

riistaline riistali|ne g -dse keerdlõimest riistaline `ündrik Vas

riista|puu 1. tarbepuu kuusk `kõl bab küll `riistapuust Lüg; ei ole suured riistapuud `ühti Kse; riistapuu `ongi sehuke tarvipuu Tor; ku puul om vähjä `aigus sehen, [siis] riistapuuss ei sünnü Hls; riistapuiest tetäss rattit ja regesit Krk; riistapuid otsiti mõtsast Ran; vanal kuul `võeti ristapuu, ega noore kuu puu ei `kueva Puh; ristapuuss `kõl bab `vindse puu, kas kõjopuu vai saar Nõo; sijn om maltspuu, sellest ei saa üttegi riistapuud Kam; ärrä lubass miu mihele ristapuid Rõn; paremba ja kõvõmba puu? omma_kõik' riistapuud? Har; sääl ma `raie riistapuid Lei

2. riist Mul ei õle sedä `riistabud enämb `alles Lüg; Ei mina saand aru, mis `riistapuu sie oli IisR; riistabu, kellega seinä palgid kokku rihvatasse Mar; mis riistapuu seo om Plv

3. (inimesest) oo see üks riistapuu Mär; kulle kun mul õige riistapuu Krk; Kagost riistapuu, kellel lähä ei_sai `sisse ei? Rõu

riistik → priistükk

riisuma `riisuma, (ma) riisu(n) SaLä Kaa VII Muh Hi Lä(-so-) Mih Tor Hää Saa K/-so- Ris/Iis Trm Pal, `riisun R; `riisma, (ma) riisu(n) Vig Tõs Khn PJg Kod KJn Trv Hel Ran Nõo Kam San Urv Har Rõu Vas Ráp Se, riison Rid Mar; `riismä Vig Trv Pst Ran Puh Plv, `riisme Hls Krk Krl, (ma) riisu(n)

1. a. rehaga tõmmates midagi kokku koguma või pinda korrastama kuhi saab `riisutud `ümb^{er} ringi Jõe; mei tegima vigastiga `eina ja rehaga `riisusima VNg; `enne `lasti ikke keväde risu kokku `riisuda ja `vällä põletada Lüg; Kui kuhugi `eini jäi maha, et õli `vaesest `riisutud, siis pidid topi võttama kättä ja kääs `kuhja `juure `tuama Jõh; `Riisudes tõmmatasse rehaga ülevelt `alle `puole IisR; `eina `riisumine on `kerge Vai; mis sii `riisuda on, ma `riistasi aņņuga juba kogu Khk; pärast lõunat `mindi `põldu `riisuma Kaa; riisu nee kõrred kogu VII; ma katsu kokku `riisu loo Muh; `puude pæelt tuleb `ränka maha, see saab siis riisut Phl; olid `kärmed mehed `riisoma Rid; metsä ein_o lõhike, sedä ikke käsitse riisutasse Vig; kõrt riisuts rähäga Lih; kui `vihma ei tule, saab [loo] üles `riisuda Mih; pärast riisutse moa `puhtas Tõs; Sügüse `lehte `riisumisegä igänes tegemist Khn; Pärast riisuti vijl maa üle, ku vili `ol`li ärä `kantu Hää; einä pahn on kokku riisudu Saa; Kui ilusad kuivatajad ilmad olid, siis riisuti [hein] kohe `soadu, kui `niisked olid, siis riisuti karesse Kei; miks sa `puhtaks ei riisu Juu; riisume `lahtised einad ärä JõeK; Kui oli sooeinamaa ja ei tahetud `riisuda, siis `siuti vikati `peale nisuke käpp, see `kuapis kõik kokku Amb; tärn riisuta ää ja `panda `luamadele `alla VJg; ega `riisumine `raske tüü õld Trm; `riisin `luugu Kod; rämsulene mets, teda põle `keegi `riisund Plt; [kuhi] peab ju `ästi ühe `taolene olema ja `ästi ärä riisutud, siis ei võta tema `vihma `sisse

Kõp; mea olli suurem, `panti miu `riismä Pst; tõmmage einä võsa alt `vällä, `riiske kokku Krk; einä `riismine om `rohkemb naiste tüü Hel; kui vikatiga niideti, siss riisuti rehägä Ran **b.** (ära) koorima või kraapima palagad olid nii jämed, et `tahtsid `nahka pealt ää `riisu Muh; riisu vaht supi pealt ää Mär; Riisu piimäl kuer piält ää Khn; `riisosin rasva ää Ris; kui ta (piim) juba akkas paksuks `võtma ja mañt peal oli, siss `riisusime mañdi ää ja tegime võid Rap; lapsed kua `riisusid kuort Iis; riisu see koorekirmites puüti pealt ära Plt; piap terve piim olema, ei tohi kuurt ärä `riisu; rasva `riisi lusiguge päält ärä Krk **c.** võrku mööda põhja lohistades kala püüdma angõrju `riisma Khn **d.** pilt Ega minagi `tiie kust `riisutud ole Kuu; Ega ma siis sitta päält `riisutud (väärtusetu) ei õle Jõh; Ei põlõ sõta piält riisutud Khn; ma põle `ühti sõnniku pialt riisutud, ma olen ilmas `ringi last küll VMr; kost ma selle raha riisun. ei õle raha `riisu egä muass võtta Kod; Ega ma sõss mõni sita pääl riisut ei ole Trv

Vrd riibuma

2. röövima `Enne `riisuti tie `käjjaid `paljast Lüg; inimesed on ullud küll üksteist `riisuma Khk; see riisuti ühna `paljaks Muh; `riisusid seal maja tühaks Mär; maja riisuti `paljaks ää kõik Tor; ta riisub ära teise omanduse Hää; mispärast minu tubakas ära riisuti Rap; `riisusid varanduse ää Juu; `rüevlid on metsas ja riisuvad tie `käjjaid VJg; riisuvad ja lagassavad Kod; `riisusid varanduse ärä KJn; temä riis miu `puhtes Hls; riisõ mul viimätsse ku kübene käest Krk; `riisman käesivä maeasid `müüdü Ran; müis `endäl `rõiva sälläst ärä, peräst võldsib, et `varga tedä `riiseva Nõo; ku ta mul mehe ja poja ärä `riise, siss es usu ma tost saanikelt jumalat pilt Kam; no^o om naid `riisjeid `väega pal'lu Har; tul'li_võimumehe^o, riisi^o imäl lehmäkese käest Rõu; tji pääl ollõv är^o riisutu^o Plv; kae^o, et sa mu varanduist ei riissu^o Se

riit' riit g riida Jäm Khk Mus VII Jaa Muh Hi L Juu HJn KuuK JMd Ann Koe VJg TaPõ Plt KJn SJn eL(g riidä Trv), `riida Lüg Jõh IisR; `riita g `riida VNg Vai; reit g reida Lei

1. küttepuude vm korrapärane virn mei `laudimma puud `riita VNg; põletasivad `puole `riita `meie puid ärä Lüg; `tieme ao kubu ja siis `laudime `riita Jõh; `riita läks `ümber, `tarvis `uuesta üles `lauti Vai; puud olid `riitas Khk; mere `äärdes on puu riidad Rei; tee riit ülesse; sõja väl'lal oo `surnuid üsna `riitas Mär; raod oo `riites ja jämedad puud oo `süldes Kir; too riidast agu Kse; õlevihud `panti `nurka iluste `riita kõik Mih; lao riida ots `jummi või pane teevas `otsa Tor; Riit otsast vajub ja tema ikki ronib, ikki üles riida `otsa Hää; ladus rahnud `riita Juu; puud one riidan, rükkid akin, aod one ünikun Kod; puud tahavad `kuiva viij riidas Äks; võtab riidast puid Ksi; riit `viltu vaeond KJn; riit `lautasse kui tahes paelu ülesse SJn; üits oli ülevan, kes [kubud] `vastu võit ja pani `riitä Trv; minge `tõstke nij puu `riita kokku Krk; kõivu puu om riidan Puh; tuu aoragumine ja `riita `säädmine, tuu maõs mul küll pal'lu `vaiva Nõo; pilukoda - - meil ol' tä sääl riida takan Võn; riida om nii, kuda na pandass, kas või kümme süle Ote; hago pandass kah `riita Kan; panõ riida pääle Röp; `lõiksi ja lahe suurõ riida puid Se

2. rida `riita-`riita, linnukene Mus; soldatid `seisvad `riitas Muh; küll sa ise nad `riita seed Emm; raamatus on riidad Rei; Siäl olid neiud `kolmõs `riites thvI Khn; mehed olid `ühtes `riitas Juu; `riistmata moa pidi olema, kus see poiss `maeti, teiste `riita ei `maetud HJn; meie tua ies oli viis põdra - - nii kui suured mehed olid `pandud `riita KuuK; `ühthe elmest ei `panda `kaela, ikka on kohe riit Ann; `kõstre `kuüse kõik' latsõ^o `ümbre lavva `riita ja `käske lukõ^o Röp

3. hooneräit ons teitel aga suured riidad Khk; eluriit, kui on üksteise otsas keik, elumaja, rehetuba, rehats, loomalaudad Mus; elamise maja ja rehemaja, need `ollid ikka üks riit Phl

riit' → kriit

riitamisi riida kaupa puud laoda `riitamisi mere `randa üles Rei

riitraat

***riitraat** p riitraati trihvaa riitraati mänjiti, üks pidas silmad `kinni, teised mattasid ennast ää Mus

riitsakille jalgu jäed riitsakille, kui tuleb suur rong inimeisi Kod

riitsa-räätsa lihva-lohva vedä `jalgu perän, iki üits riitsa-räätsa Krk

riitsima¹ `riitsima, (ma) riitsi(n) Vig KJn SJn, `riitsin IisR; `riitsma Saa, `riitsmä Vil Ote, `riitsme Pst Krk, (ma) riitsi(n)

1. vedelikku läbi hammaste imema, imedes jooma Süö iluste, mis sa sedasi `riitsid IisR; ta on leeme puha ära `riitsnud Saa; iga loom riitsib, kui tal `tahtmese `järgi jook põle SJn; on küll õhed näl`lākoid, riitsivad läbi ammaste, paks süüj` `sisse ei lähä Vil; `põrsa riitsive Pst; tsiga riitsib `lūimi, ei amsi Ote **Vrd** niitsima¹, priitsima

2. krigistama lammass riits `ambit, ku tal `amba valuteve või sügeleve Krk

***riitsima**² (nad) riitsivad (teat viisil häälitsema) Tikad riitsivad öö läbi Pöi

riitsma¹ `riitsma, (ta) riitsub Saa; `riitsme, (ta) riitsub Hls

1. riitsima sia `põrsad riitsuvad piima leva tükide päält ära Saa

2. krigisema; kiristama pudrune pada `riitsus ka, kui lek`klusikuga põhjast kõrvenud `putru raabiti; `roekline aid - - kui tuul kõvemini `puhkas, siss akas `riitsma Saa; ta riitsub `ambid Hls

riitsma² → riitsima¹

riits-rääts desk r tõine juup läbi ammaste, riits-rääts Krk

riitsutama riitsutama Kuu/`r-/ Saa

1. riitsima `Riitsutamist teid vasigad Kuu

2. krigistama, kriiksutama obene riitsutab `ambit, kui ta midagi tahab, `kaaruu vai `leiba; kui paa põhjast viimast `tilka riitsutse, siss käib kõrvadest ja päälust läbi Saa

riiukas riik|as Mar Tõs Ris Juu Kod(riio-) Trv San Plv, riik|ass Trv San Plv, g -a riikas kessi riikas oo, küll sel oo aga laiad lõuad Mar; see oo va riikas inimene Ris; üks inime ole vahel riikas koa Juu; sina õled elopääväd riikas ja `riidled egäuegä Kod; üits riikass inimene Trv; nimä² ofli_riiukass rahvass Plv

riiukukk 1. tulinorija Ei õld külas tõist `niisikest `riiukukke Lüg; `Riiukukkest `oia `iaga `iemale IisR; nee oo suured riukuked Mus; riukukk, kis `riidleb õhe ja teisega Emm; riukukk, see `öetse `sohkse riika inimese `kohta Tõs; riukuke rusik käib ikki `kähku Saa; poisid nagu kaks riukukke teineteise `karvus `kinni Jür; küllalt on nisukeisi riukukkesid Plt

2. (lind) **a.** tutkas riukuked nad `kutsuvad jah neid Noa **b.** (mingi merelind) riukuked oo mere `randas Kir

riiul riikul g -i Jäm Khk VII Pöi Muh Rei Mär Kse Tõs Khn Tor Saa Juu Kos JMd Tür Koe VMr Iis Trm Plt KJn Vil Trv Krk TLä Vön Rõn, -e Hls; `riiul Jõe Kuu(`tr-) VNg Lüg Vai, riivol Mar Ris Rõu Plv Räp, g -i; riul|l' g -li San Krl Har Rõu Vas; riuld(i) g riuldi Rei; `riivel g `riivli Pöi; reiuul g -i Hää mööbliese `Toises `triulis, mes oli `pliidi ies, `piedi `puhtad `süömä `riistad Kuu; kaks `riiuli õli tuas Lüg; sääil `nurgas on üks vana `riiul Vai; riuli `peepe pandase liha ning või Khk; tagus riulisse `naelu VII; Oli koa suuri `kõrgid riulid, parandast `laeni; `mõisaärä `kinkis selle `riivli Pöi; pane riuli `peale Muh; Saada sääld riuldi pääl mo lõppakera siia Rei; vanal ajal põle riiolesi onld Mar; kaß lääb riulisse, rabistab seal, ajab `viimeks mõne nõu maha Mär; riulisi oo paelu, raamaturiuul, toeduriuul Tõs; minul on sääil reiule pääl, võta isi Hää; vanasti [sõna] riult es `tunta, ikki `laudid oflid puha Saa; panen raamatu rioli peal Ris; tuleb riulid `puhtaks `pühkida Juu; riulid `tehti ikka rehetuppa toedu nõude jäuks Kos; kaß `õunu `seisis riuli peal Tür; vanas õegati vekest riulit voasast

Trm; *pañni kausi riuilisse* KJn; *riiule pääl om sööginõu* Hls; *sij kaß ei lää üless riuli pääle koieldama, no täl ei ole `näl'gä kah* Ran; *tol söögikapil es ole `õigede ust, ta_l'li `valla, ilusa `puhta riuli olliva sehen* Nõo; *taal kapil om üts puuļ' riuldõga, tõõ puuļ' `varnuga* Har; *võta mu kasti riulist Rõu; kausi[?], tal dreku[?] mõstass riolde `pääle* Plv; *üts tek k kapih, tõõnõ riulih* Vas; *tõmmaßs kausi `võtmisega ka muu[?] anoma[?] rioli päält maaha* Räp

riuline riuli|ne Iis, riule|ne San, g -se riikas on teised riulised inimesed Iis

riiv¹ riiv g riivi Jäm Khk VII Põi Muh Rei Mar Mär Kse Tõs Khn Tor Saa Ris Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod Äks Plt KJn Trv Hls Krk TMr Krl Plv, `riivi Kuu Lüg; *riiv g riivi* Hää Krk Har Rõu; n, g `riivi VNg Vai; *riib* Juu, g *riibi* Nis; *riil g riili* Kod; *riim g riimi* San Har; *kriiv g kriivi* Puh; *triiv g triivi* Kuu/'t-/ Jäm Khk sulgemisvahend *pane uks `riivile* Kuu; *riiv on `ukse `küljes, obadus on `piida `küljes* Lüg; *uks on `riivil, ei `pääse sise `kengi* Vai; *triiv läind nõdraks* Khk; *Riiv oli kõver raudpulk, `liikus edesi-tagasi, oasad olid peal* Põi; *tee uks riivist `lahti* Mar; *lükka riiv takka ää* Mär; *tegi ukse riivi `katki* Tõs; *Sie püss ei juõsõ jästi, riivid ju üsa kulun* Khn; *kahe poolega ukсед ol'lid keik riiviga `kiini* Saa; *uks on juba `riibis* Nis; *uksel käib riib taga* Juu; *võta riivist `lahti* VJg; *lükka uks `riivi* Trm; [võtme] *keel oli, kis vedru ülesse lükkas ja riivi ette lükkas* Äks; *võta ußs riivist `valla* Hls; *ußs om ilma riivite* Krk; *ußs pandass `üüßess `riivi, et `varga `sisse ei saa* Krl; *sa olõt no riimi ette touganu[?]* Har; *tõmba riiv üjst är[?]* Plv

riiv² riiv g riivi Jäm Mus Rei Kir Kse Tõs Saa Juu JMd Ann Koe VJg IPõ Pil KJn Trv Hls Nõo TMr Ote, `riivi Lüg; *riiv g riivi* Hää Krk Ote Krl Rõu Plv Vas Räp; n, g `riivi VNg; *riim* Mar, *riim* Urv Krl, g *riimi*; *kriiv g kriivi* Ran Puh

1. riivimisvahend *mitmed `tievad riiv`kapsaid, siis `riivi pääl lükkatasse* Lüg; *riiviga riivida `tuhlid leeva `sisse* Rei; *riim oli `mõisas -- taloinimestel sedä põlnd* Mar; *ma too Järiselt riivi ja akka `kaapsud `riivima* Kse; *riiviga riivitse `tihli* Tõs; *kas te võite `anda `riivi* Hää; *`väiksid `riive on igas maeapidamises* Saa; *riiviga `tehti `kapsad peeneks* Juu; *ma põle millagi seda `riivi tarvitand änam* Ann; *isa tegi riivi, plekitükile tagus augud `sisse* Lai; *kaua ei taha `riivi oeda* Pil; *`kapstaravval om riiv lavva sehen* Trv; *`kartuleriiv, sellege tetäss tärkeld* Hls; *kriiviga sai õõrutuss `kartuld* Puh; *tooge riiv ka üten* Ote; *kos no õnnõkõnõ meile `tul'le, nüüd saami riiv`kapsta_tetä[?], no um riiv* Krl; *Ku ma jo `tütrekuss sai, sõss tul'liiva_`kapstariivi[?] `vällä* Räp

2. miski riivitu riivimasin, *alt `jooskes `tuhli riiv `välja* Mus; *mes mä tolle kriivi anna loomale, miä tjj temä karaskiss* Puh; *põrgand ma küll riivi ja süü toda `riivi* Nõo

riiv³ riiv g riivi palgivara *nurga `sisse lõigats riiv; pal'lass riiv ei `aita, tapp ka sehen* Hls

Vrd rihk², rihv²

riiv⁴ → triiv¹

riivak, riivakas riiva|k g -ku Mar; *riivak|as* g -a Mar Mär Mih PJg Juu

1. vilets (vili) *need riivakud allid veel* Mar; *rukis põle mitte kedagi, üks armetu riivakas muðu oo* Mär; *riivakas `õõti `seokse `vaese viletsa ruki `kohta* Mih; *kui vili on väga sant ja veike, siis õeldakse vil'la riivakas* Juu

2. riivatu (inimene) *oli ükk riivakas inimene sii elma peal* Mar; *riivakas -- naa alv `eese tegudega* Mär

riivalt vargsi `vaatab riivalt teeße varjust KJn

riivama¹ *riivama*, da-inf *riivata* Jäm Khk Kaa Krj VII Muh Mar Mär Kse Var Pär Vän Saa Ris Juu JMd Trm Plt KJn Trv, `riivada Kuu Lüg Jõh/'kr-/; *riivame*, da-inf *riivade* Krk; *riibama*, da-inf *riibata* Khk Mar Tõs Khn Hää Vil; *riibamma*, da-inf *riibata[?]* Har

riivama

1. kergelt vastu minema *puu pidi `mulle `selga kukkuma, ma sain iest `vällä, `siiski vähäkene `riivas Lüg; poiss `riivas mind küinarnukiga Khk; Antsu käsi `riivas püsut `akna `pihta ning laes läks katti Kaa; nuga `riivas kätt VII; tä oli riivand teist Mar; ratas `riivab `vasta `rõuku Mär; raat `riivas mind ja jalg kaati Kse; kui vett oo vähä ja laev oo tormi läbi `kalda `poole visatud, ta `riivab `põhja Var; põle sügä aav `ühti, vähä `riibas müdu Tõs; Ma `riibasi sõrmõ `rüssel nahad maha Khn; reit natuke riivand Vän; oks pidi mind `riivama Saa; ega ta pal'lu viga teind, natike `riivas Plt; kuu veeress `alla ja päe tõususs, sõss `riivav tõinetõist Krk; `raaskõsõ riibaßs enne kuurt, ei olõ `hätä medägi (vankriga puu riivamisest) Har*

2. juhtuma sie nüüd `riivas `jälle `aigest `jäämä Jõh

3. lonkama `riivab teist `jalga Mär

4. kurameerima `riivab `ampsest ajast selle tüdruguga Krj

riivama² `riivama, da-inf riivata Iis, `riivada Kuu Vai; `riivamma, da-inf riivata² Räp

1. vaevama, kurnama `tervis oli väga ia, aga sie talv akkas `riivama jo Vai; ta om `haigusõga ärä riivatu Räp

2. takistama Minu `linna `soidu `riivas ärä Kuu

3. määrima kiedime mustikuid ja `riivasime poti ära Iis

riivamisi `riivamisi HlJK Lai põgusalt, möödaminnes ma aga `riivamisi `ütlesin HlJK; mõne sõnaga vähe `riivamisi `ütles Lai

riivastama riivastama SaLä Kaa Muh

1. otra õsuma odre sai riivastud Jäm; see oli nüri sirp, misega odre riivastati Kaa Vrd riivitsema¹

2. riivama Einakoorm riivastas püsut vastu puud Kaa

3. kahjustama vms külm on `tuhlid ära riivastand, sedised imalad Jäm; see ikka riivastand näh, pole `õige aruga piltl Khk; teine maja nukk `olle [suurtükikuuliga] ää riivastet (purustatud) Muh

riivastus riivastus (ettelõigatud eest) vahel üks ajas teisele riivastust, kui ee peel õsusid Kär **riivateme** riivateme liigutama `pernañ sääñ mahan, ei ole riivaten änäp Krk

riivatu n, g riivatu Rei Mar Ris Plt KJn; riivatu Jõh/`r-/ Juu HJn Amb JMd Koe Kad VJg Trm, riivato LNg Kul, g -ma; riiva|du g -tuma Kuu siivutu, häbitu Sie on peris `riivadu inimene kohe Kuu; oh sina riivatu laps Rei; Ei ma poleks uskunud, et sinutaoline riivatu oma nägu julgeb veel näidata Mar; oled üks riivatu inimene Ris; nied on nisukesed riivatunud HJn; sie piab jo nisuke riivatu inimene olema, et ei sua kellegagi läbi Kad; `niisugust riivatunud ma põle näind VJg

riive riive g `riive Khk VII miski riivitu `tuhli riive Khk; `kuapsu `riived teeb VII

riived → riibe¹

riive|kala 1. triivõrguga püütud kala Võrk `lasti äkist õhes kohas `sisse, noriti, kala, mis `sõukse võrgu pealt `saadi, `üüti riivekala Põi

2. peenkala, prügikala Paes äi tasu `võrkusi `välja `viia, oo paljas riivekala Khk; riivekala, pole pangakala mette, vähike kala VII

riivel¹ `riivel 10-kopikaline hõberaha `kümne kopikulist õigati `riivel Krk

riivel² → rihvel

riivi|kapsas riivkapsas riivi `kapstel tul' `eski vesi `pääle, ku tambite Räp

riivi|karask riivitud kartulitest karask miä `kriivsi `kartuld ja tei kriivikaraskit Puh; kui riivikaraskile veedike kesvājahu pannit, siss `olli nii sama ää nigu pärmiga küäsetu Nõo

riivi|leib riivitud kartulitest leib *kui riivi`leiba taheti teha, riiviti `kartulid ära, odra ehk nisujahu segati `ulka ja `pañdi `ahju. küll see riivileib oli ia `süia Lai; Riivi`leibä - - `süüdi või ja apupiimäga KJn*

riivima¹ `riivima, (ma) riivi(n) Khk VII Pöi Muh Rei Mär Kir Kse Tõs Hää Juu JMd Ann VJg Sim IPõ Plt, `riivin Kuu Lüg; `riivimä, (ma) riivin Juu, `riivin Vai; `riivma Saa Trv, `riivmä (-v-) KJn Nõo Ote Rõn Har Rõu Plv Vas, `riivme (-v-) Hls Krk Krl, (ma) riivi(n); `riimima Mar, `riimmä San Rõu Räp, (ma) riimi(n); `kriivmä, (ma) kriivi Ran Puh riiviga peenestama `praetud `kapsad on `riivitud Lüg; sügise akkeda `kapsa `riivimä Vai; `riivis `tuhtlid jahudele sega VII; Koapsud riivitakse sügise sisse Põi; `mõisade sees riimiti `saia ja kardulesi Mar; `oomseks jäi koa veel riivitud kardulid Mär; `kaapsarauad olid, raiuti, aga nüid riivitass Kir; `tihled `tahtvad `riivida Tõs; kardule `riivmise riiv tõmmas sõrme `otsa augu `sisse Saa; `riivis - - porgandi `peeneks Juu; `kapsaid riivitakse JMd; ega ennemast muud ei riivitud, `kartulid riiviti Lai; `kartuli `riiven kuluss kikk aig ärä Trv; kapustid om vaja `riivi Hls; meil om kapuste alle `riivmede Krk; sai `kartuld kriivituss Puh; tollega (uue riiviga) olli nigu lõhn `kartul riivitu Nõo; vanast es oleki toda `riivmise `muudu, kõik `kapsta kupatidi Ote; ku `kartulid `tärkliis tetäss, siss riimitess San; ma naka `kartuliid `riivmä Har; varahitsõ_ `kartoli umma_ `pehme_ `riivi? Rõu; mis `säantse kõsukõsõ? pää? ol'iva?, nuid es saa `riivi? Plv; pää `kapstit riimiti ja havvuti Räp

riivima² `riivima Hää, `riivmä KJn Har, `riivme Hls Krk Hel, (ma) riivi(n); (ma) riime Räp

1. hõõruma obune jalad ära `riivimu Hää; obesel om kildu `amba kül`len, riivive `kangest põse `kül`ge ja riivip suu sehest puruss Krk; obene om omal jala veritsese `riivin Hel

2. viilima püssi ollive süst ärä riivit, nij `juu`siive `kaugembel Hls; ma riime [sael] nuu? `hamba tasatsõss Räp

riivima³ `riivima, (ta) riivib otra õsuma odrad riiviti, `kisti juurikatega `seltsis maast üles Krj

riivima⁴ → triivima¹; triivima²

riivistik → triivistükk

riivitama riivit|ama Mär, -eme Krk riivi panema riivita uks Mär; mis sa tast iki riividet, kessi sul välläst `sisse tule Krk

riiviti riiviti KuuK Amb Kad vaheliti; viltu Laud olid kõik riiviti ära laotud KuuK; mis oli `viltu, oli riiviti Amb

riivitsema¹ riivitsema Kaa Krj Jaa Pöi Muh otra õsuma odrad, nee said `jälle nüri sirbiga puhas äe riivitsetud Kaa; riivitseti vähikse sirbiga Krj; odr tuli juurega, kui sa riivitsesid Jaa; See põld oli `järgmise sui kesas, kust sügise odr pealt ää riivitseti Pöi Vrd riivastama

riivitsema² riivitsema Muh Kse Tõs, riibitsema Kaa Mih liigutama see es riivitsegi ennast Muh; ma seisa vakka, ma tohe riivitsedagi Kse; oli pikali maas, ei riibitsend kätt ega `jalga änam Mih; mis sa sii riivitsed, seesä paegal Tõs || kraapima ma riibitsesi laasi `puhteks Kaa

riivituss riivitu|ss g -se riivitud kartulid Riivituse `sisse kastetu karask `ol'li paremb ku pudru `sisse kastetu karask Nõo

riivolt `riivo|lt (-lt), `reevo|lt, `reepo|lt, `reeva|lt g -ldi kolmejalgne pajaalus keetmiseks enne keedeti roovi all `riivoltide pæsl; `reepolt, nendega võis egas `kohtas `keeta; `reevaldi `pandi supikatel `keema Khk

riiv|sool → riimsool

rikand rikand g -i (kangaviga) `riidel oli rikand sees Lai Vrd rikandus

rikandus rikandus g -e VMr Kad Sim Trm Kod Pal Lai

rikas

1. (kangaviga) sel `kangal läind rikandus `sisse Sim; ärä mässänud `kanga, tehnuud rikanduisi täis Kod Vrd ribadus, rikand

2. rike sel (klaasil) one `niske rikandus siden, valamise aeg suand Kod

rikas rikas Jäm Khk Krj VII Pöi Muh Hi hajasalt L, Ris Juu Amb JMd Pee Koe VMr Kad VJg I VIPö, rikkas Hlj VNg Lüg Jöh, rigas Kuu Vai, g rikka; rikass g rikka eL(n-`s` Vld), rikke Krk; rekas g rekka Rid(rõ-) Mar

1. varakas (inimene) rikka kavalieri saad, `kriipsud [käel] `näitavad sidä `viisi Kuu; sie läks `järsku rikkast kõhe Lüg; rigal on `lauda alalde `kaetu Vai; selle `kauplusega nad on ennast rikkaks ajand Khk; Rikka surm ja `vaese õlletegu, nee on kohe õle kihelkonna kuulda Pöi; tama oo rikas oma `riide ja kõege asja poolest Muh; rikkal on `kerge põli Rei; läks aga ruttu rõkkaks teina Rid; ei sa saa rekkalt suutäit Mar; kis ond rikas mees, sel ond `silku Mär; ma ole elu `aeges rikas olnd Vig; kui `tervis on, siis on inimene kõege rikkam Kir; mis rikastel viga `sõita Kse; `kõiki on `meite `ulkas, rikkud ja `vaesid Mih; `linnas oo paelu rikku mehi Tõs; angeldades oo ta rikkas läin Aud; rikkid on `nüidse aal pal'lu Saa; mõni talumees oli koa rikas Juu; `kaupmes on korraline rikas, põllumes on põline rikas, ametimes on aeutine rikas VMr; eks sial Nierutis `enne old ikke rikkamad inimesed Kad; õle sa rikas ehk `vaene, kõht tahab ike `süüä Kod; mis rikkal viga elada Pal; eks `mõisikud old keige rikkamad Lai; ega ma teise rikkaks tegija põle Plt; kos sia saat rikaste `muudu tetä Trv; `soldani `irmu rikkame talupoja es tunne Pst; nüid ta om lännu rikkess Krk; Rikass elab nigu tahab, vaene nigu võib Hel; `vaesest vallast võta naene, rikkast vallast osta obene Ran; `jummal `oitku minu rikkass saamast Puh; ega mõrdsuk vaest `santi `tapma ei naka, temä otsib rikkimbit Nõo; tuu perenaene ja peremiis ol'li rikkad ja omava `tämbänigi rikkad TMr; rikkimbil laitsil ol' kogoni `saia küdsetü ja ütten `pantu Võn; ta om olnu_ka ütškõrd rikass inemine Kan; olgu ku rummal, ku aga rikass olet, peetäss iks luku Krl; sinna_käve rikkõid nemisi Har; `vaesel um laisõ?, rikkal um leib Plv; eas taad kiä `vañgi panõ õi?, ta_m rikka mehe poig Vas; mi vanaimä ol'jo põhaldä rikašs Se

2. rohke, rikkalik, väärtuslik rikkas orelli jogi oli Hlj; sie oli `rahvarikkas küla siin küll VNg; Pere oli rikkas laste `pualest Jöh; ta on nii vaimurikas inime Khk; nüid õlid jo rikkad ajad mua piäl Kod; siis oli juba `kartulirikas `aasta Pil; sadab `piitrepäevän uuğ `vihma, om `luuğa `keskmist `saaki, sadab kaits `uuğu, saab ää saak', ja kui kolm, siss väege rikass Hel; põld um timahhavva rikass Lut

rike¹ rike g rikke Khk Mär Tõs Aud Pär Hää Saa Juu JMd JIn Koe Trm Plt KJn Trv Hls Krk TLä San Vas; rikõ? Kan Krl Har Rõu Plv, rikõh Se, g rikkõ; n, g rikke Lüg; pl `rikmed Saa viga; korrast ära olek vahest `muutoril on `miskit rikket Lüg; `vankri rike Khk; teed `mõnda tööd, tuleb rike `sisse Tõs; `kangal on `rikmed sehes Saa; masinal rike sees, ei `tõöta `easte Juu; `kangal on kol'mikud, kui rike on JMd; mul läks [muustrisse] rike `sisse ja ma akkasingi rikke järele tegema JIn; kui ühe lõnga pinnu vahele aeasid, siis õli rike sees, pidi ikka kaks `lõnga `aama Trm; inimesel om rike küll'en, ta olli `kinni (vangis) Hls; nuu soone `tõstmisega venivä ärä ja saava riket Ran; kartuldel om rike man Puh; käsi om rikõt tüü man saanu? Kan; tüdrik kodi `kangale rikkõ `sisse Krl; kõkõ suurõmb rikõ? `kartulil om mädänemine Har

rike² rike rekk tegavad kassi rikes; rike nagu üks va soolikas, ei viisi `õue `minna Var

rikis rikis VJg Trm, rigis Kuu VNg Vai rikkis, untsus nüid one `ilmad rigis VNg; sie kell on rigis Vai

rikk¹ rikk g rigi rikkumine – Kuu

***rikk²** g rikki vahend võrgu kuivatamiseks `vergud `kuivavad rikki peal Jõe

rikka rikka g riga prügi tämä tekkö `pallo rikko maha; `viska nied rigad `ahjo Vai
rikkade rikkade San Har/-dõ/ rikkalt ta eläss `väege rikkade San; vana_perremiis `el'li külh rikkadõ siihn majan Har **Vrd** rikkahe, rikkalõ

rikkahe rikkahe Rõu Plv Vas Se rikkalt mi el'li rikkahe Rõu; rikkahe `vil'ja õnistannu Plv; rikkahe `väega eläse[?], suur' maja om ellä[?] Vas; rikkahe läisime elämä Se **Vrd** rikkade

rikkalik rikkali|k g -ku Jäm Khk Muh Mär Kse Var Tõs Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod Plt Hls Krk Har, -kku Hlj Lüg, -gu Kuu Puh Rõu; rikkali|kku g -gu VNg rohke; külluslik mina olen nüid rikkalikul aal `sündind Hlj; mul oli rikkalikku `vil'ja `saaki VNg; sie õli rikkalik `aasta Lüg; oli nii rikkalik söömaeeg Khk; neil_o rikkalik elu küll Muh; rikkalik (jõukas) talu on oln Var; vili iloste kasvab - - tänabu on rikkalik aeg Juu; rikkalikud vil'jalised `uassad Kod; om `uuta rikkalikud `saaki Hls; rikkaligu elu pääl harinu[?] Rõu

rikkalikult rikkali|kult Mär Kse Tõs Ris/-ko-/ JMd Koe VJg Iis Kod KJn Hls Krk Nõo Har Rõu, -kuld Trv Nõo, -gult Kuu VNg/-ld/ Puh külluslikult; ohralt sie `anda rikkaliguld kohe VNg; küll ta elas seal rikkalikult ja toredad elu Mär; tal oo rikkalikolt `villa Ris; eläväd rikkalikult, `kõiki küll, ei õle kelleski `puudus Kod; nemä eläv rikkalikult, neil om tubli järög Krk; laud om rikkaligult katetu Puh; timahalt om rikkalikult `villä saanu[?] Har

rikkaline rikkali|ne g -se Iis Hls rikkalik rikkalised süögid õlid lavval Iis; ta om rikkaline, ta ei ole kehv Hls

rikkalt rikk|alt KJn Räp, -elt Krk rikkasti nüid inimesed eläväd rikkalt KJn; vöi me nõnda rikkelt eläme Krk; kalakaupmehe[?] `el'livä_rikkalt Räp

rikkalõ rikkalt üts eläss rikkalõ, tõnõ viil rikkapa Lut **Vrd** rikkade

rikkama¹ rikkama, da-inf rikata rikkuma `taštsin, et tikkus tulisi ilos, ei õle rikatud Kod

rikkama² → prikkama

rikkast, rikkasti rikkast Krk, rikkasti HMD Kei rikkalt nüid elavad rikkasti HMD; nemä võive rikkast ja `uhkest eläde Krk

rikke rikke Jõh Muh Tõs Aud Saa Juu JMd JJn Kod Lai rikki, hukka `Massin läks rikke Jõh; soja ilmaga ei seesä toit kaua, lähäb rikke Tõs; iga asi saab rikke minna Saa; sahk läks rikke Juu; kangas läks kudumise aal rikke JMd; `vakstu läind rikke, saand `veega `pesta JJn; kuä sa siis nüid nii rikke oma asjaga läksid Lai

rikkede rikk|ede TLä Rõn, -õdõ Har rikki, hukka sup'p läits rikkede Puh; Aena om rikkede lännu Nõo; kui `lehmä kõrraperäst ei nüssä, siss lüüp vahel udara `sisse põlõndigu kah, jääb utar rikkede, pastetab ärä Rõn; `kartuli `ol'li talvõl rikkõdõ lännu[?] Har

rikken rikken Kod Hls Ran Rõn, rikkõn Har, rikkõh Plv Vas rikkis, hukas kangas kua rikken, `piiräda panekuga rikatud Kod; masin om rikken Hls; ei anna `piimä enämb tuu nisa, mes rikken om Rõn; mul om tulõmašsin minev' aastast saani jo rikkõn Har; upin om rikkõh Plv

rikkes rikkes Jõh Khk Muh Vän Saa Juu Pal Äks Ksi Plt KJn rikkis `Traktor on rikkes, ei käi Jõh; luk'k om rikkes, uks ep seisa `kinni Muh; kui `niitsmed ei anna `tõusu, siss kangas on rikkes Saa; kui võtad vale niie, kohe kangas rikkes Pal; mul teene kõrv oli rikkes Äks; kui mõni jääb nõdra `meelsess, siis ajud rikkes Ksi

rikkesse rikkesse KJn, rikkese Trv, rikkess Hls Krk rikki asi on rikkesse läind KJn; rikkese minnu Trv; masin_o rikkess lännu Krk

rikki rikki Kuu VNg Lüg Vai Jäm Khk Jaa Rei Mar Mär Var Ris Juu Jür JJn Koe VMr VJg IPõ Kod KJn, rekki Rid Mar korrast ära, untsu; hukka, riknema rugi läks rikki, `külvasin `uue VNg; tüö jäi kese, `massin läks rikki Lüg; sadose `ilmaga `lähväd `riided rikki Vai; Äi tea, kodas tä nii ruttu rikki läks Jaa; kalad on rikki läind Rei; läks rekki mo käest Rid; ühnä rekki

rikkis

läks see sööm Mar; leväd läksid naa rikki käest, `toores jäid ja koruksed `lahti Var; [lehm] `ändis ikke lahjad `piima ja läks suolaseks ja `tõmbas teda väheseks ja läks `puhta rikki JJn; kõik asjad lähvad tema kääs rikki VJg; surnukaga läks mõni lõng rikki, siis `üeldi, et vaea `liita Trm; siis ei piä piim rikki minemä, kui kusilase eli `anti eläjille Kod; sijn kunagi rikki ei läind KJn Vrd rikke, rikku

rikkis *rikkis* Mus Jaa Rei Mar Mär Vän Ris HMd Juu Jür Koe, *rekkis* Rid korrast ära, hukas; riknenud *kiritanu rikkis* - - loom ei mäaletse Mus; *see kell änäm ei kei, tä oo nüüd jo rikkis* Mar; *levad rikkis* Mär; *sellepärast on mu õlad kõik rikkis* Vän; *pomises omaette, posises ja müsises, pia oli rikkis* HMd; *kui riiet teed ja `valtsi lähäb, siis on asi rikkis* Juu; *Eks ta rikkis ole ja rohud ei aita, muud kui vii tapule* (lehmast) Jür **Vrd** rikken, rikkes, rikkus?

rikku *rikku* Kse Var Tõs Hää rikki, *hukka vahel ei saan isigi aru, kui seep läks rikku käest* Var; *masin oo rikku läin* Tõs; *kas on ein ära mädanenu või nõnda alvaks läinu, `öeldas rikku läinu* Hää

rikkuma¹ *rikkuma*, (ma) *riku(n)* S Kul Mär Vig Lih Kse Var Tõs Aud Tor Hää Ris Juu JõeK JMd Tür Koe VMr Kad VJg Sim Iis Trm Ksi Lai VIPõ, *rikkun* Kuu Lüg IisR, *rigun* Kuu VNg; *rikkoma*, (ma) *rikon* Kul Ris, *rigon* Vai; *rekkuma*, (ta) *rekub* Rid Mar/-ko-; `rikma, (ma) *riku(n)* Vig Var Mih Tõs Khn Saa Kod MMg KJn Trv TLä Kam Rõn San Urv Har Rõu Plv Vas Se Lei; `rikme, (ma) *riku* Pst Hls Krk Krl

1. millegi kvaliteeti halvendama; kahjustama, lõhkuma *sie `viina `juomine rikkub ärä mihed* Kuu; *nimi ei rigu miest, kui mies nime ei rigu* VNg; `rõuge rikkutu nõgo, `rõuged on rikkuned Lüg; *älä rigo sedä `raamato* Vai; *Kes rikkub, sie ragendab* IisR; *rikkus mo kena põlle ee* Khk; `Sõuke tali rikub orase ää küll Põi; põrnikad rikkuvad õunpuuid Muh; *ε `õmble pimes, rikud silmad ε Käi; päev rekub terariistad ära* Rid; *sa oled `kanga puhas ää rekkond* Mar; *rikotud töö jähi parandamata* Kul; *rikkus mo plaanid kõik ää Mär; tudra, need `rikvad linad ää* Var; *su südamerahu oo rikut* Aud; *rõuged näu ära rikkunu* Hää; *ta rikkun ise oma luoma tervis ää* Ris; *mis sa sest eenamast rikud* Juu; *paras töö ei riku kunagi `kohti* Tür; *nüitse aa inimesed on oma tervikse ää rikkund tańsiga* Koe; *külm rikkus mitu `korda oraksed ää* VMr; *see on `rakvere raibe, kasvab vil`ja sies, rikub rukkid ära* Sim; *külm rikk ärä tumatid ja õõnad* Kod; *sammaspuul` tükib `sil`mä kua ärä `rikma, kui abi ei soa* MMg; *ega amet meest ei riku, olgu ta või kõige mustem töö* Lai; *külm `ol`li kasud ära rikkund* Vil; *ma `rikse nüüd tede asja ärä* Trv; *ma joba nooren `riksi ärä ennäst* Krk; *mes kijl om `riknu, sedä kae ei paranda* Ran; *nüüd söövä inimese `kartuld kuumast pääst ja rikuva `amba ärä* Puh; *kui kül`m om nisu ärä `riknu, siss jahu om vedelä, sai ei tõse* Nõo; *viin om üits irmuss asi, rik`k pal`lu inemisi* San; *ma`i lupa sul majarahu rikku?* Har; *är riku`i sa toda `haigõt är, siss ei sütü är?* Rõu; *`umbleja um `riknu_mu uńdreku är?* Plv; *timä ol`l sõss nuuj` poisś, ku pauk täl silmä nägemise rik`k* Vas || *nürima ma rikkusi tänä `niitamise juures üks viis vikatid ää* Khk

2. midagi kehtestatud mitte täitma *kui sa püha `päival tüöd tied, sa rikkud ju `kolmanda käsu `vällä* Lüg; *`käsku ei tohi rikku* Muh; *abielu rikutse kõege `rohkem* Tõs; *ku naene on teiseiga ukatuse tee peal käin, siis ta on abielu rikkun* Ris; *kui mijs võtab teise naise omale või pruudi, sijn on abielu rikkuja* Ksi; *ehk `ol`li mõni abielu `riknu, nij saeva sää l siss nuhelda* Ran; *oh sa kurivaim, ei `pel`gä pattugi, rikut abielu* Kam; *nimä eläse`parhilla?* ilostõ, *kuiss ma lähä sinnä` vaihhõlõ abiello `rikma* Vas

3. halba mõju avaldama; suguliselt puutuma *sie `kuolitamine rikkub tüöinimised `vällä* Lüg; *poisid `olle ää rikkun tüdriku* Muh

rikkuma² rikku|ma Ran Nõo Rõn, -mma Urv Rõu Plv, -me San; `rikma Ote; nud-kesks rikkonu² Plv Röp

1. roiskuma; kõlbmatuks muutuma `kartuli om ära rikkunu Ote; `kartoli² nakassõ jo² rikkumma Plv; ku `sijnnel om jalg peräh, siss ei olõ² seeme är rikkonu² Röp

2. rikki minema lukk rikkusi ärä Ran; kell ärä rikkunu, ta ei käü enämb San; Lukk om är rikkunu², võti ei_käänä² Urv; lambi² om är² rikkunu² Plv

-rikkune Ls üherikkune

rikkus¹ rikkus Kuu RIid Khk VII Pöi Muh Mär Vig Kse Han Mih Tõs Tor Hää Saa Ris Kei Juu JMd Koe VJg I Plt KJn Vil, rikus Jäm Käi Phl, rekkus LNg/-os/ Rid Mar, g -e; rikku|ss g -se Trv Hls TLä Rõn San, -sõ V jõukus, varakus Rikkust saab `varjada, `vaesust mitte Kuu; tämäl one rikkust ja raha küll VNg; `Tervis on paremb kui rikkus Lüg; vara `tüöle, `ilja `vuodi, `nõnda rikkus tuppä `tuodi Vai; ta_p ole seda rikkust `õiguse viisil `teenind Khk; Rikkust - - oli seal teab `mütmest põlvest juba küll Pöi; suur koht, nüid_o rikkus käe Muh; `keikide `maadel `tarvis `rammu `anda, äga muidu rikus tule Käi; nüid tahetse ikke neid `naisi saha, kel rekkust ja kaasavara oo Mar; kosjad läksid ää alles esmaba `õhta, vahel läksid pühaba ää, kudas rikkus oli Vig; vädas teisele rikkuse kätte (pisuhännast) Tõs; imustab raha ja rikkust Hää; rikkuse `kohta `õelti, rikkad sõidavad tõllas, aga vaesed rippuvad võllas Saa; tema rikkusel ei ole `otsa ega jäärt VJg; rikkuse `piäle tuli võit ärä (lonkaja tüdruku naiseks) Kod; õnn, kes saab rikkuse `otsa Pal; põllumehel oli rikkus oma varanduse küljes `kiinni Lai; `mõisnikud olid põhjatu rikkad, kus see rikkus on jäänd Plt; mis temäl äädä, temä eläb rikkusen Hls; kes tuu tõese rikkust tiäb Ran; poig võit rikka naese, sääld sai rikkust `endäle ja emäle kah Nõo; rikkust ei ole `konnegi Rõn; kehväl inemisel ei ole muud rikkust [kui] nuu latse² San; Ega_taa rikkuss ilma tööldä_`saadu ei olõ² Urv; õlõ õi muud rikkust vaia ku `terve luu-kondi², siss rikkust külät Rõu; säänest rikkust joht ei massa² `hindäle `soetada Plv

rikkus² rikkus Kse Han Var

1. rikkis Eedi pill oo rikkus Kse

2. harimata, hukas põllud oo rikkus Var

rikkõhe rikkõhe Rõu Vas(-hõ) Röp rikki ma_taha as tuud, et maassin rikkõhe lätt Rõu; läis tii_pääl maassin rikkõhõ Vas

rikne `rik|ne g -se jää rüsine, jääsodine kui ta `rikse iä tieb, siis ei sua `oostõga läbi; Silmävahel ette `rikne Khn

riks¹ riks Muh Iis, g riksu Jäm Kse Tõs Juu JMd Kod Plt Hls Ran Puh, riksi Krk priks, praks murra aga `katki, riks ja raks Muh; ei kuule änam `riksu ega `raksu Kse; käi kõge riks-raks Iis; riksud one küll Kod; ilma miu `kuulmed ei saa vällän ütte `riksu ega `räksu olla Krk

riks² rik's g riksi lapse hammas joba rik's om suun Trv Vrd kiks¹

riksti `riksti deskr – Krk

rikstigi deskr `tõmbat katik ku `rikstigi Krk

riksuma `riksuma, (ma) riksu(n) Jäm Khk Muh Tõs JMd Koe Iis, `riksun Kuu Vai; `riksuma Tõs Trv Puh, `riksume Hls Krk, `riksmä KJn, (ma) riksu(n) raksuma maja `tuulega `riksu ja `raksu Vai; ta oli nii kuri, et akkas `riksuma ning `raksuma Khk; puud `metsäs `riksvad mis kole Tõs; liha riksub ja raksub pañni pial Iis; küll see `riksus ja `raksus ennegu vaiit jäi KJn; munakuurjala all riksup; kuuse ja aava pii riksup paladen Krk

rikuti rikuti (lind) rikuti - - `uhke lind, tagumene on must, sule otsas `valged Khk

rikut-rikut (linnu häälitsus) rikuti, rikut-rikut teeb Khk

*rillama impers rillati trallama `tehti naasama `nal'la ja rillati see õõ enameste ää kõik Mih

rillis

rillis `rillis ümmargune kenad `rillis sarved oo Mus

rimahtumma rimahtumma Plv Vas kukkuma; libisema ol' är_käest vette rimahtunu²; rimahtu maaha, lei `hindä armõtuhe är² Plv; Likõ kabõl tükiss käest rimahtumma Vas

rimahuisi laokile Ar² sa² jätku midägi rimahuisi Vas

rimakas rimak|as g -a Kul Nis räbal mis riie see veel on, üks vana rimakas mudu. mis sa selle vana rimakaga änam teed Nis

rimakil röötsakil ta oo rimakil maas Kul

rimal rimal g -a räbal Püksid olid `lõhki nagu rimalad, neid rimalud tä änam `jalga panna ei saa Han

rimalgas rimalg|as g -a (taim) rimalgas on seante põõsas, `oksi ei ole, iga aru aab maa seest `väl'ta; kollakad-`valged õied on rimalgal Saa

rimama → krimama

rimask rimask JõeK Puh; rima|šk g -ski Rõu logard näe va rimask jälle kohuli maas JõeK; nigu va rimask vedelep maan Puh; maal nigu vana rimašk Rõu

rimbuma `rimbuma rassima, end ära venitama; sikutama Mes `neie `suurte kivije `kallal `rimbud; Tuli tuul ja torm `pääle, ans `rimbuda kohe `ijnje iest (sõudmisest); `Rimbub igä päiv `metsätüöl Kuu

rimed pl rimed räbalad va rimed oo - - põle püksi `tolku Var

rimin rimin g -a kraam, kodin tuu oma riminad `siia; läks siit oma rimatega minemä KJn

riminel riminel rüminal – Hel

rimm¹ rimm g rimma kriimustus – Krk

rimm² rimm g rimmi Krk; remm g remmi KJn seks lääme `rimmi `oõsma; sij om suur rimmi miis Krk

rimmal kriimustatud nahk pal't rimmel päält; küüne juti jooseve `sel'gä `müüdä ja `kintse `müüdä, ihu kikk rimmel Krk

rimme `rimme seksima poisi käüve `üüse tüdrukut `rimmen Krk

rimmu → krimmu

rimmus → krimmus

rimmuss rimmu|śs g -ssõ rinnus rimmussõga `tõmbat kinni `taosõ² Se

rimmutama → krimmutama

rimp → krimp²

rimpi → krimpi

rimpleme `rimpleme, nud-kesks rimbenu tolknema, vedelema maatükk oless miul muidu kähen rimbenu pilt Krk

rimp|poom → rindpoom

rimp|puu → rindpuu

rimps rimps Põi Rid Hel, g rimpsu Plt Krk, rimso Mar rämps See on muidu üks va moa rimps, kivisi on täis, `mulda pole Põi; vana rimps korjatakse ära kõik Rid; `neoksed va prahmakad, va rimso `moodi einäd Mih; kel jüst `aega on noh, võib [seeni] metsas koa puhastada, põle kodo `kanmest, seda `rimpsu Plt; `rimpsu ja `rämpsu om kik'k kotuse täüs Krk

rimpslik `rimpslik kurdus, voltis Ilma `uhtmata oli tüüs `rimpslik Khk

rimpsme `rimpsme, (ta) rimssip krõmpsuma latse tahav, et [õun] sedäsi rimssip Krk

rimps-rämps rämps mets on `rimpsu-`rämpsu täis mis kole JJn; muedu oless rimps-rämps ruttu ära palanu Trv; säält saa `rimpsu-`rämpsu küll kokku aia Krk

rimpus → kripus

rimu *rimu* Kuu Pha Emm Käi Mär Vig Han Aud Hag JõeK Kad, *rimo* Mih, *rjõmu* Khn

1. räbal, näru, risu *aja asjad on nii viletsad nagu rimud* (lagunenud aiast) Pha; *Vörkarkide peel -- parandati vanu meres rimuks läind püüsid* Emm; *Oleks ta kohe katuse augu εε parandand, nüüd paljas rimu veel peel* Käi; *mis need mustikad tänäbu oo, nagu rimud* Vig; *'Kampsuni 'köised katti kui rimud* Han; *Mis siol viga ond, et nda rjõmuku olõd jäen* Khn; *vanad püksi rimud* Hag

2. jääde *neid rimusi tuob, kust 'laudu 'leikada*; *Kala rimud* Kuu; *Kui loomi 'rasva sulatitse, siis jääb rasva rimu üle, see rimu ei sula ää* Han; *'süödud rimud on maas* JõeK

rimuma *rimuma* Lüg(-maie) Pöi Muh Emm

1. suruma, mudima, räsima *pu'l' 'joosis poisi kallale ja rimus teise maha*; *Rimu aga tugevasti, küll siis valu 'välja lihab* Pöi; *nad rimuvad minu maha* Muh; *Ülged rimust püüsed εε* Emm

2. rühmama *küll aga see tööd rimub*; *akkame kive rimuma* (vedama) Muh **Vrd** rümima

3. ronima *mis sa rimud 'ühte 'pukku* Lüg

rimustama *rimustama* pitsitama, räsima *Ära lase 'kueral 'kaasi rimustada* IisR

rimutama *rimutama* kaanima *küll rimutasid* KJn

rind *rind* g *rinna* Sa Muh Kul Mär LälLõ Pä K I eL, *'rinna* R(n *'rinda* VNg Vai); *rõnd* g *rõnna* LälLo Var Vas; *rõnd* g *rõnna* Lei Lut Kra; *rjõnd* g *rjõnna* Khn; *ründ* g *rinna* VII Emm Rei Phl; *rõnd* g *rõnna* Käi

1. **a.** *rindkere* eesmine osa *Rind kui sia 'lauda uks* (lai) Kuu; *käib rind 'püsti* (uhkelt) Lüg; *Küll sie õli ull, kui venitasid 'tõstamisega 'rindude aluse 'vällä* Jõh; *Täma läheb 'rahva 'summast 'rinnaga läbi* IisR; *kibe valu löi 'rindu* Ans; *aja rind ede* Khk; *rükkisi kottisi 'terve päev, venitas rinna aluse ää, rinna alt on 'aige* Mus; *kuuliga 'lasti rinnust läbi* Pha; *On ikka meest ja on 'rinda ka, 'rinda nõnda, et mõõda süllaga* Pöi; *rindpoem_o 'vastu 'rindu, kui sa kojod, ta sõi üle rinna* (liiga palju), *nüüd lõõtsutab pilt* Muh; *Mihel ründ kut seese turi* (väike) Emm; *Tea, mis laps see on, pea 'rindus, vaadab alt 'kulmu* Rei; *löi teisele 'vasto 'rõndo* Mar; *kukkusin maha, rind sai 'aiged* Mär; *ajab rinna 'peale ühe kublu üles* Kse; *kiived oo 'valge rõnnaga* Var; *'rinde pialt ja kõhu alune* [niideti lambal] *'enne ära* Tõs; *'Painaja 'laskus 'jalgõ 'piäle ning akkas ikka ülemäle 'rjõndõ 'piäle 'roinama* Khn; *löi 'nuaga 'rindu* PJg; *'rinde alt valutab* Vän; *Vana ärg viab pia 'rindus* (rinna peal), *olgu koorm kui 'raske tahes* Kei; *kaš tuleb 'rinde 'piale* Tür; *venind 'aigus, kui on 'rindade alt sedaviisi 'paistes* Kad; *süda lüüb 'rinde all* Sim; *löi omale 'vasta 'rindu* Iis; *käed pannasse 'rinte 'piale* Trm; *obene lõõnu kõrra ravvaga 'rindu* Äks; *tahaks 'triikida 'rinde alt, aab kõik nagu ülesse* Ksi; *mõnel on rind karvane, ühel old nigu rist rinna 'piale 'kasvand* Lai; *küll sai sel päeval üle rinna tõstetud* (purjutamisest) pilt Plt; *'ahdis 'talle kõva oobi 'vasta 'rindu* KJn; *särk 'olli neil ikki sedä 'viisi, et 'käissed ol'id, aga 'rinde päält 'olli 'lahti* Vil; *pää rinnust 'vällä kasunu, 'kaala es oleki* Hls; *karaš 'rindu 'kinni miul, rapuš rinnust* Krk; *käis nii 'uhkeld, pää säl'län ja rind ijn* Ran; *sia rind olli sia 'tapja palk* Puh; *ku koolu om 'puhtass 'mõstu, siss pandass ta 'lautsile, kää pandass 'risti rinna pääle* Nõo; *tuu om rinnast lağa* (laia rinnaga) Krl; *Taa ei olõ_sukugina hää, et sa nii üle 'rindu küünütät ja hinnäst vinütät* Urv; *mi_sa nii rinnulõ redeli varva pääl olõt, nii piisität rinna vällä?* Har; *hobõsõ rind, mis allpuu'l 'kaala* Rõu; *lüvväss rusiguga 'rõndu, et jummal' lasõ? ar mullõ patu?* Lut **b.** (rinna etteulatuvamast kohast nt ulatuse märkimisel) *Rohi vägev küll, 'rindu kuhe* IisR; *vesi üsna rinnust saadik* Khk; *Ohakad mehe 'rindu, äi tea, mis 'vilja sealt soab* Pöi; *Vaibus rünnust saadik jõge* Emm; *mõned kasvatavad abeme, et 'rõndo*

rind

ühnä Mar; nii sügav vesi, olin rinnuni vees Mär; siit `rindest saadik oli ärjää Vig; `kahte `korda pann `väetist ja oln ein `rindu Tõs; olin `rindest saanaka viij sehes Hää; mina läksin `sisse rinnuss suat; põud on `kiinni pannud vil`jä, terä nagu küäme, konnale `rindu Kod; kevadi on vesi pial, siis ein kasvab rinnuni Plt; rinnust `saantig oli vesi Krk; `väega illuss `kartul, päälisse `õkva rinnuni Ran; vanast olli serätse `kõrge kannu, pia rinna `kõrgu Nõo; ta `niite ja ik`ke, ain `ol`le rinnuni Võn; jõõh tul`l vesi üle `rindo Plv

2. hrl pl higamiselundkond, hrl kopsud; rind nende asupaigana hing jääb `rindu `kinni Kuu; `rinnad on `kinni, kõha kisub Lüg; pali sie `tõinekõrd `tarvis on, tuul käib vähä läbi, `ongi `rinnad `aiged Jõh; Kui `kummargil olen, kuhe `rinnad `kinni IisR; madalad `rinnad, kui `engä, siis `rinnost ahista Vai; Mu rind ei anna enam `loulda Jäm; Terve mees, kes persest kõhib, aige see, kes rinnust rõgiseb Pha; Käekoatsa `õitsid nopiti, nendest keedeti teed, see teind rinnad `pehmeks ja võtnä rõga `lahti Põi; ta seletas oma `rindu (kõhis hääle puhtaks) ja akkas `reakima Muh; Akkas ründust umpseks panema Emm; ronnad kõrvedavad, `rõnde sees on säsusgene kipidus Käi; Rinnad rogisevad Rei; keib ja lõõtsotab -- täl na madalad ronnad Mar; Mo kääd-jalad külmetasid ja nüid rinnad karisid õöd läbi Han; kui oled külmetada saan, siis võtab rinnust rõgiseva Tõs; Rjõnnad `kiindi Khn; rinnad kõõksuvad, kui `ingad Vän; kas on rinnad lahedad Hää; mattis rinnas `kinni, ei soand ingata, kui oli `tiiskuse `aigus Kei; kes nihukse madala `rindadega on, sel on sanit ingata Juu; Rinnad jäid `kiinni, veke laps ei `oska ju rõga `väl`la sülitada Amb; `aiged rinnad kõrisevad JMd; kui ing jääb `kinni, siis on ahas rinnad VJg; rõga ummistas rinnad ära Iis; põdeb `rindu, täl_o madalad rinnad Kod; sel lapsel on kirmid rinnus, rinnus krõbiseb Ksi; [ta on] rinnust `kiinni, aga miul on `ingämene lahe Vil; ma ommuku ei saa engäte, rinna om nõnda `kinni Hls; `vaeše `rindega `pel`gäss `tolmu Krk; rinnust aab rõgä `väl`lä Ran; kui inimene vana om, siss rinna kiudsuva Puh; anna mulle magusat, mul mehel om rinna `kinni Nõo; rinna kõrisava, teevä kõõksugust `elli Ote; ei lasõ` engäde?, rinna? matt kiinni? Krl; taal inemisel om elu sisen, rinnust `hingass viij Har; rinna? umma? kinni?, ku? viij kõhã `vällä ei päse? Rõu; mul ol`li_rinna_kõva?, ma olõ õs kõhhij inemine Vas; kañepe `sijmne? keedetäss, ku rinna? oma `haigõ? Ráp

3. naiserind ei tiä, mis tal on, et ta `rinda ei võtta Lüg; miul on `piimä `rinnas pali Vai; rinnad olid piimaga nii kõvad Khk; Rinnad olid ees noagu suured levad, ise oli jäme kut `lõimepuu Põi; naene tuln saunast parasast ja pand kääd `rindade ette Muh; nääd änäm ei anna lastele `rõnda Mar; annan rinna suhu, imetan ja uenutan lapse magama Mär; naesel oo laps rinna `otsas Tõs; rinnad `õetasse `arba, nisa ja tiss ikke paegal `õetasse PJg; rinnad `sõõrduvad Tor; võerutasin ää lapse rinnast Juu; naesel laps `rindas JMd; ei võtt enamb `rinda ega kedagi VMr; mõni on kohe kueva `rindadega, ei ole imemest, mitte `tilka ei sua lapsele Kad; rinna otsas on ripp Sim; igäuks ei anna lapsele `rinda Äks; võta rind `väl`la, anna lapsele Ksi; mõni naisterahvas on `ästi `kõrge `rindadega Plt; piim tilguss maha rinnust Krk; emä `suskab rinna suhu, aga miijld ei `suska pähä Ran; `viska_nde tolless `aaski pikäli, ku sa latsele `rinda annat Nõo; rinna olliva nigu ripaku, es olõ muud ku pal`lass nahk Rõn; rinna `juuškõva, selle omma_hammõ `hämme? Har; lats om rinnast är? võõrutõt Plv

4. rinnaesine, rinda kattev rõivaosa `Rinnad `laialla `nindagu `ruogitud meri `ärjäl Kuu; aurahad ja `ristid, rind õli täis Lüg; võttas `rindust `kinni, et kuhu sa lähäd Jõh; vähigesed ümarikud sõlused särge rinna peel Mus; nüid_o kasukas `kinniste `rintega Muh; sõl`g oo `rõndus Rid; `enni olid ikke naistel `neoksed sõled ja rahad `rõndas Mar; naesed `kantsid renna peal õbe `sõl`ge Kul; kõik rahad ja aumärgid `rindes Mär; `ändega kuued olid meestel ja naistel

koa, eest olid rinnad `lahti Mih; kui `nähtud, et tuliänd lähäb ülal, siis tõmmatud ikke särk
 `rinde eest - - `alla `lõhki, et siis maha kukub [kraam] Tõs; ma `õmlesi oma mehele siia `rinde
 ette `seokse suure lapi Aud; pruutõed ostavad tutid peiupoisil `rindu Hää; sõl'g oli suur, üle
 `rinde Hag; pries käis rinnas Amb; jaki rinna eden õli nõul Kod; amme rinna pääl olli punatse
 kirja Trv; porst `ol'li iki villane, rind `ol'li iijst `valla Ran; `kampsunil käis verrev nüür `umbre
 kaala ja siss `tulli siist rinna iijst `alla Puh; tolle õpe preesiga `panti `amme rind `kinni Nõo;
 `noorkel `ol'le suur sõl'g siin rinnan Võn; `ammõ rinna iijst ol' meestel viiss, naistel neli `nüpsi
 Kan; sõl'g nigu kuu rinnah Se

5. millegi eesmine, etteulatuv osa kahes kohas oli mets, üleval mää `rinna all ja `keskel Jõe;
 `vasta `lainet `soudes `kaige `rohkemb `keula `rinnald kippub vett sise ajama; keväde `otsas,
 siis oli juo `päivä `rinnass (päikesepoolsel küljel) üä `olla Kuu; sie on `ahju rind, kus `ahju
 suu on Lüg; Paasik `tehti `ahju `rinna all, kui ei `jõutud `uatada `leiba Jõh; mää `rinnas on
 `liivane maa IisR; `ülged olid nüid selle jää rinna pääl Khk; järsu rinnaga lae Mus; Ma löi
 maja rinna laudadega ää Kaa; kirssjää sööb `paatidel eest rinna `katki Krj; Seal on suure mere
 rind, see on `talve alati `lahti Põi; `kindad vissatse ahu otsele või kerise rinna `peale, kui nad
 märjad oo Muh; Jäme rünnaga laeva peksab vastane laine tagasi Emm; einam oo metsa rõnna
 `ääres Rid; seal mää rinna all kasus ikke alati üsna ilus ein Mär; rimppuu oo `vatna rinna
 `vastas Tõs; `Seisime puadiga `rjõndõs (kinnisjää serval) Khn; kaabepul' l kühsetati ahju rinna
 peal PJg; lootsiku eest `otsa `üitakse rinnaks, mis `kaldasse lääb Vän; Raba rind on see koht,
 kust raba piale akkab, siuke kõrgem koht Tor; tie tuleb mää rinnust üles Ris; piirg põles ahju
 `rindas Juu; sie `üiti siis `tungalaid, mis ahju `rinda jääb Amb; pää aab jo `lõune `rinda
 (lõunakülge) Koe; ahju rinna kül'les on `neske veke avavus, kus pieru ots vahele läks VMr;
 jalasse rind oo paenutet Kod; mäe rinna all oli `umbesse tuisand Lai; mina seda `sauna põle
 `näindki, olema olnd päris raba `rindas tene SJn; sääsävärgul om iijst võrgu rind, õredamb jagu
 Ran; üits mäe rind lätt, toda ei saa küändä ei `külvä Ote; jalassõ rind om mättäst ehk kannust
 üleminemise `tarbiss Röp || võrgutähis Võrgu jaa `otsa pannassõ rjõnd; Sie vist ond `meite
 rjõnd Khn

6. rida, viirg, esi; rinne `rinnaga `mindi `neljakeste Hlj; vahest oli kuus- `seitse `kümmand
 inimist `kartuli noppimas, pikk rind oli VNg; kui `eitäsid `üösi tämägä `rinna `pääle (kõrvuti)
 magamaie, siis `võisid kõik `tiedä `saada, midä tämä `päiväl tegi Lüg; keik `rinnas `läksivad
 IisR; ära võttag naist kõrtsist tantsi rinnalt, võta põllu ee peelt ning eina kaarelt Jäm;
 `niitamine keis rinna peel, niidu rind leks ikka Khk; jähi oma rinnaga maha Kär; `rindade peal
 õsuti Jaa; [kartuli muldamisel] sai `võötud suur ründ ede VII; nee `seisid nõnna ühes `rindas
 Muh; See rõnd on palju lai, kaared jeevad väga pitkad Käi; nääd nii ühõs `rõndas `niitvad Mar;
 rind jääb poolele Var; sõjaväe `teenijad pannakse `rindu Juu; läksid rinnaga edasi JMd; olime
 kõik ühes rinnas Koe; Kes oli vali `leikaja, võttis laia rinna ette Sim; sai kilimit tühjast, siis oli
 üks rind külitud Trm; ütten rinnan lätsivä edesi, egäüits oma iijst pääl Ran; kuus `raoti maha ja
 ossa jäivä `rinda; rahvass kõik rinnan `kakseva Ote; siss `ol'li lavva siin rinnan ja pengi
 katsipooli San; Katõlt rinnalt ol'li `piimälänigu? Urv; kolm `pätsi läts `rinda ahju Krl; mi? ollõv
 muidõ `rahvaga lina `kakisega ütten rinnan Har; kurõ `lätvä? rinnan Rõu; aa vili ilosahe
 `rinda Vas; kolmkümmand `pal'ki, mis nii `muudu omma `rinda `võetu, nimetõdass parvõ
 põhast Röp

7. piitl süda Rind pidi `lõhkema valust, kui sain poja surma `teate Pha; Rind nii kui lõhkeb
 sees Trm

rindaed

8. (väljendites, ütlustes) **a.** (ära suremisest) *ei neist `talliduksist `enne `lahti saa, kui kaks kätt `rindul VNg; Äi sii enne rahu ole, kut kaks kätt `risti rinnal on Pöi; ega tä `enni jäta tööd järele, kui kaks kätt `rõnde peal Mar; kui kaks kätt `risti rinna piäl, siis oo rahu Tõs; nõnnakavva tijn tjuüd, kuuni kaks kätt `rinde piäl Kod; inimen ei saa enne targass, ku kaiís kätt `risti rinna pääl om Krk; mu_tüü lõpõ õi? inne ar?, ku kaís kätt `rindu pääl Rõu*
b. (maadleemisest, jõu katsumisest) *`Lüädi `rinnad kokku, kumb tugevam on Jõh; Kas tahad rinda pista Pha; Pühade `aegus, kui pæed soojad ja æeled valjuks läind, akeda `varsti `rinda `pistma Emm; Juba karjapoisid `pistvad rinnad kokku Han; tule, paneme rinnad kokku, katsume `jõudu Tõs; [temaga] ta_i `julge `rinna `pista, selle poisi `pääle tema ammas ei akka Saa; `katsusime `rinna `kõstri väravas HlJK; neil es saa sõnadest viil, nemä panniv rinna kokku Krk*
c. *süda n t rindu v õ t m a millekski julgust koguma oda süda `rindu ja mene VNg; Võttis südame `rindu ja akkas teisele `vastu Pöi; võta süda `rindu, mis sa kardad Mär; võtab viimas südame `rindu, lähäb Tõs; nüid akkan `peale, võtan südame `rindu Juu; Võta süda rindu ja mine õienda oma asi ära Trm; võta ike mihe süä `rindu Trv; ma võti `süäme `rindu, lätsi kai, mes sääil om Ran; võta süä `rindu ja mine `julgõdõ Har*

rind|aed erinevaid maalappe eraldav aed tänagute ning karjamade vahel on rindaed Khk; Põlde rindaed oo juba nende ää riugend, et tahab uiesti tegemist saaja Kaa; kahe einäme vahel suur rõndaed Mar; oli `veike põllulapp, `maandelt `algas, rindaed nagu `rindeks ees Kul

rind|alune 1. rindealune mul rindalune valutab Puh; rindalutse ärä `tõstnu Kam

2. oherdipea – Krj Pöi

rindama `rindama Kuu Hlj

1. jõudu katsuma näe, need `rindavad Hlj

2. rinnaga lükates suruma paat tahab `rinnata Hlj

-rindane → ahas-

rinda|paula = rindpael `rinna `paulad tuleva kokko jamuda, kaks tükki kokko `panna Vai

rindapite reas rõugu_ `saisva kõik `rindapite nigu soldati? Plv

rinde|alune 1. rinnaalune kehapiirkond Rindealune valu tuleb sellest, kui menda ülearu raskust tõstetu on Kaa; `rindealune `olli `paisus oln Muh; `rõndeaalose pästetab ülesse Mar; Enne `ol`lid pikad üüüd, mässiiti `ümmer, sis ei tii `aiget `rindealusel Hää; `rindealune on nii `aige ja venind Juu; Rindealuse sooned said ära venitatud Trm; `rindealuseid triigiti Lai; `rindealune on rinna lehe all Plt; arniguti om `tõstmise rohi, ku `rindealuse är olet `tõsten Krk

Vrd rindualune

2. oherdipea – Var

Vrd rindalune

rindeline `rindel|ne g -se künklik kui one `rinde `päälisi pali, siis ei ole üvä, siis one `rindeline maa ja ei `kasva VNg

rindo rindo sõnakuulmatu laps ka määne rindo Se

rindokille rinnukil miä olin `rindokille `akna pääl Vai

rindosilla, rindosille → rindusille

rind|pael rind- Khk Mus Pha Pöi Muh Hää, rõnd- Käi, rõnt- Rid HMd, rimp- Tõs, rjõmp- Khn võrgu äärepael rindpael_o võrgu `rindas Mus; Võrgule `aeti `õmber `rinki pael, õlal oli äärepael, all aluspael ja `otstes oli rindpael Pöi; võrgu rindpael `olli katki Muh; rimpael `oidis võrgud ühe `laiused Tõs; Rjõmppael olõs võin terä pienem `olla Khn; rindpael `aetaks võrgu otsa `sisse Hää; rõntpael võrgu `otsas HMd **Vrd** rindapuala

rind|pagu 1. harkadra rindpuu *rindpago um raudpuu ja `raide vaihõl, tuju hoit raudpuud kinni*[?] Rõu; *küödät rõndpao kini*[?] *adra pää manu* Lut

2. voki lühipostide kandepuu – Se Lut

rind|pakk 1. harkadra rindpuu *rindpakk om harkadra raudpuu `mäemitse otsa puul, kohe adra `raiõ*[?] *pääle pandasõ*[?] Har

2. (veski osa) *rindpakk, kos siiva võl'l piäl on Kod; pilli alumine ots om rindpaku pääl* Hls || *rindpakk on, kust vesi kukub* Vän

3. võrguujuk *rindpakk oiab võrgu rinna üleval* Hää

rind|palk *palk, post a. veskitammil `veski `tamme pääl käib rindpalk, `oiab sedä `tamme `vasta* Lüg; *rindpal'k ol'l ülebal ja val'ts ol'l natuke värabast allpool* Vän **b.** alumine seinapalk majal – Kod

rind|poom *rind-* Jäm Ans Muh PJg Hää Kei, *rint-* Pöi Muh, *rõnt-* Mar(*rõnk-*) Ris, *rimp-* Aud ristpuu kangastelgedel, millelt kangas läheb üle riidepakule *rindpoom, selle üle käib kanjas* Jäm; *pinklava peal istub, rindpoem oo ies* Muh; *rimppoom, see oo puu, kus `val'mis kujutud kangas üle lähäb* Aud; *Ku lüket laäsid, `õstsid nii pailu ette, ku rindpuum lubas* Hää; *Tehti natuke palmikud lahti ja pandi rindpoomi ja kangapoomi takka läbi* Kei **Vrd** rinnapoom

rind|puu *rind-* R Kaa Pöi Mär Vig Kse Mih Pär Tor Hää Jür Amb Koe VMr Sim Trm Kod Pal Plt hajusalt eL, *rint-* Tõs(*rünt-*) Khn Vän Juu HJn Amb JJn Pee Pil SJn, *rõnt-* Mar Ris, *ründ-* Hi, *rink-* Jõh Kos Amb JJn Tür VMr, *rimp-* Hlj Vai Tõs Aud Saa Pai VJg Ksi KJn

1. ristpuu kangastelgedel, millelt kangas läheb üle riidepakule *`kanjas tuli rimppuu päält läbi, siis läks kärstipakkusse* Hlj; *rindpuu on `rindude all senel, kie kuob* Lüg; *üle rinkpuu `kanjas `juokseb pakkule* Jõh; *`Kanjas, mis kudutud, `juoksis rindpuu tagant läbi* IisR; *rindpuust käib kangas üle, kui `kootakse* Mär; *tel'letel_o rindpuu* Kse; *`kanga kuduja seisäb ise `rintpu naal* Khn; *lasen `lükme rindpuu ligidal ja kujun `jälle* Hää; *rimppu on ümärke* Saa; *mis minu rinna ies on, kui ma kangast lasen, sie on rintpuu* Amb; *rintpuu, see tuleb läbi `panna esimesest `ristidest [lõimelõngadel]* JJn; *ies oli rinkpuu, alt siit, mis läks, oli `riidepakk* VMr; *aeasid kangast puie `piale, teine aeas tagant `rull'i `ringi, teine `oidis ies rindpuu juures lõnga vihti* Sim; *rindpuud mõni `ütleb võllaspuu* Pal; *rindpuu on, mis eest läbi käib, kelle `vasta sa kood, kust sa `piale akkad* Plt; *rimppuu on rauast, `kõrvade sihes* KJn; *rindpuu üle pandass rõõvass* Trv; *rindpuu olli tellete sehen, otsad raud`kõrvu sehen* Ran **Vrd** rinnapuu

2. harkadra rindpuu *rindpuu `küllest tulevadki nie `vitsa`väädid `siie `alle `kasti`pulga `külge* Lüg; *rimppuu oo `vatna rinna `vastas* Tõs; [Adra] *piapuu ja rindpuu vahel õli rauapuu* Trm; *rindpuu kül'len om raudpuu, ois `kinni raudpuud* Trv; *rindpuu liiguss, pane kiil vahelõ* Se

3. voki lühipostide kandepuu *rimppu oo oki `keskel, kus `külgis oo oki eespulk ja tagapulk* Aud; *oki käsibu om oki pengi sehen, rindbu pätsi ja ruipulga vahel* Trv

4. kangatempel *rimppu viab `kanga laiali* Ksi

rind|süld *mehe väljasirutatud käte laius köis on viis ründ`sülda pitk* Phl

rindu|alune *rindealune `rindualune on `aige, õlen venitänd, `tõstand `liiast* Lüg; *`rindualune lännu `paistuma* Ran; *`rindualutse soone olliva `kõik `paistedu* Puh; *mul `rindualune valutab, ei ole midägi `rohtu kah* Nõo; *`rindualunõ om `paistõt ja aja hallu* Har

rindu|peten *vastu rinda aänd umalõ pojalõ `vitsuga `rindupeten nigu `rässä* Har

rindu|pidi *rinnutsi nüüd on `rindupidi kuos `võitlemas* Lüg; *olid `rindupidi koos nee majad* VII; *Seisid seal `rindupidi teineteise `vastus* Pöi; *läksime täieste `rindupidi kokku kohe* Mär; *nii kaua `sõimasivad, kui läksid `rindupidi kokku* Lai **Vrd** rindupitte, -päidi

rindupitte

rindu|pitte rindupidi `ärge aga `rindupitte `menga VNg; lähvad kahekeiste `rindupitte kokko Lüg

rindu|päidi rindupidi `läksid rindu `päidi kogu Kuu; Aeva `rindupäidi ühes KuuK

rindusel rinnutsi nad on `rindusel kuos VJg

rindusil rinnutsi koos kaks tükki õlivad täna `rindusil Jõh

rindusille `rindusille Lüg, `rindosille, -silla Vai rinnutsi kokku; rinnutsi koos `kuoli `poisid `lähvad `rindussille, jo siis `katsuvad ramu Lüg; mehed `taplevad `rindosille; sodamehed olivad `rindosilla Vai

rind|vits 1. rinnaluu; looma rinnatükk palju täis söönd, see üsna rindvitsani täis Khk; miu mamma and `tapjale rindvitsa Hel; kui siga tapetass, rindvits `võetass iüst edimäste `jalgu vaheld `väl`lä, tuu `süüdi `värskess lihass kõege pääl Ran; Kui tsikka es saa muidu lahata, siss lõegati rindvits keskpaegast `väl`lä Rõn; rindvits sääne kõrrõ luu om Kan; ísial `võeti rindvits, `raoti ede `jalgu mant tük`k `vällä Urv; rindvits, liha, mia tast alt lõigatass Har; rindvitsa alt tege valla; rindvits - - keedete ísia `tapjalõ `värskelt ärä? Räp; rindvitsast `kaetass, ku suur om, siss and `hõste `piimä Se

2. ree ääreribi – Tor

rind|võllas kangastelgede rindpuu rindvõllas, mis `vastu `rindu keib Khk; tel`letel oo rindvõllas koa Kse; üle rind `võlla käib kangass Ote; ma_`panõ rind `võlla ette, ma_`taha nakada kangast üles `käändmä Har; Rõndvõllas piat olõma häste sillest puust Vas

ring¹ ring Põi, g ringi Mar Mår Vig Kir Tor Hää Ris Juu JMd JN Koe Kad Iis Ksi Lai VIPõ Trv(n -`ng) Hls Krk Ran Puh San Vas, riñji SaLä Hi, `ringi (-ññ-) R; rink Kaa, g ringi Mus Muh LNg Rid Kir Kse Han Var Tõs Khn; kaasau ringiga Lei

1. sõõr; ringikujuline ese või kujund ilusast `ringis kohe, s_`pää on siel `riñji pääl, siis magab siel (rästikust) Kuu; `ringi sies `tantsivad Lüg; `Seisame `ringi, kes via tieb, läheb `mängus `ringist `väl`ja IisR; lapsed tegid `väikese riñji Khk; raadist ringid pannatse `ümber Mus; Oli kuul ring `õmber, siis tuli `kurja `ilma Põi; suur punane rink `olli naha peal Muh; vidas kepiga `ringe Käi; ring on suur asi, aga rõñyas on pisigene Rei; tee kriidiga ring `ümber Phl; kõik olid `rinkis ja `oidsid üksteise käest `kinni Rid; näd keiväd ikke ringi vahelt läbi ja `joosvad edasi-tagasi Mar; mine sina `rinki Kse; Tõmma siia ruusi piale üks rink Han; rink oo ümmärgune Tõs; mõrra ringid on need ümmärgused, mis räeme mõrradel `sisse `pantaks Tor; mis kuuskümmend `süldä nooda riñg om, sedä saap kate mehege ka vedäde Trv; täht käü sedä `ringi `müüdü San

2. tiir Kes siit `rahva `summast läbi saab, piab `ringiga `müüda menema IisR; Levatükiga kolm `ringi `vastu `päeva `ümber soola `tüika `käia ja `anda see kukele või kanale `süia, siis kaob soolatüigas Jäm; Arule oo niid rink peele tehtud, aga oosid pole mette leida olnd Kaa; lapsed kikerdavad `eetsi, mitu `rinki üle kaela Muh; teeb ühe riñji `ümber ja lennab tagasi (rongast) Phl; `tañtsisin mõned ringid ja tulín ää kohe Mär; meite aa kauda [tuleb] sihuke rink Kse; enne `päävä oli juba rink `ümmer vakama ja siis keskomingus oli `meitel vakama maas (niitmisest) Tõs; kurõd - - nagu `rinki tegäd Khn; küla `kümmik peab ringi ää `käima, külas `käsku `anna Juu; käisin ühe ringi `väl`las Koe; on üks `veike ring `käia Iis; siit teeb [kraav] ringi, kaks kilu `meetert on meil `kraavi kohe KJn; sul ma ilma ring `käia Trv; tantsime mõne ringi Puh; lätt ringiga Lei

3. üks järk, etapp; puhk `enne olut `ankru ei `panna, kui `ollet on `käärimise ring pääl VNg; ma käisin [Helsingist] mitu `ringi kodo Plt; nii paelu on `naatisi - - minevasta ma kakkusin neid kahel ringil Pil; `ühte `asja metu `ringi jorotab SJn

ring² ring g `ringa Khk; rüing Ran rüingas lähme üles `ringa `pääle Khk; sääl om kivi rüing Ran

ring³ → treng

ringam `ringam g -a kandam, koorem Mihel `ringam `teibud `selgas; Töi `reega suure `ringama lammaste `oksi kaju; Toob ikka suured `ringamid Emm

ringamesi `ringamesi ümberringi – Ksi

ringas → rüingas

ringe → rüinge

ringeldama ringeldama veeretama mõni ringeldas [leiva] jahudega ära Var

ringi `ringi R SaLä VII Emm Rei Mär Vig Hää Saa Ris Kei Rap Juu Kos JõeK Amb Koe VMr Kad VJg Sim Kod Pal Ksi Lai Plt KJn Hls Krk TLä, `ringi Nõo Kan, `rinki Kär Pha Jaa Põi Muh Lälö LädEd Mih Tõs Khn Lei

1. ümber oma telje või keskpunkti, ringiratast uherdi `aeta `ringi Jõe; ta pæe keis `ringi (pööritas) Khk; obused `peale - - neli kord `lasti `rinki `sõita Pha; pilved `rinki (ümberringi), aga ei tule `vihma Muh; rumm, sellele saab `tehtud kaksteistkümmend `auku sedasi `rinki Rid; `aeti pööraga `ringi Vig; Mia ole seda näinu, ku `vankrega `rihti `pekstaks, obuse ja `vankrega `käiti `ringi Hää; aasin võimasint `ringi Saa; vändaga saab `ringi `aetud - - sedasi `tehti võid Kei; tulist vett `sisse ja kiba koa, sai sokutud `ringi, `ringi, läks nõnna `puhtaks Rap; `tuobri `puuga `aeta nuoda `vinna `ringi JõeK; naesed viisivad [loomad] `sõnna vaenupiale kokku, sel oli aed `ringi Koe; eks `kõrge `kalda pial ole ikke kole küll `alla vuadata, silmad akkavad `ringi `käima Kad; piä lähäb `ringi, südä lähäb alvass Kod; ratas käib `ringi Lai; soe avva pääle `pantu ümärik puu, mes `ringi käib, kana keidetu puu pääle Nõo

2. siia-sinna; ilma selgema sihita Käi `ringi ja müttä `ommikust `õhtani IisR; ma käi sii `ringi `umbest Ans; jooseb püksata `rinki Rid; suures parves `teisi, `lindavad `ringi Mär; inimene `eksis `metsa ära, `tallas tükk `aega `rinki Han; põle kedägi tehä, joosed muđu `rinki Tõs; `õige tüdruk ei `aele `ringi Hää; jättis töö tüdruku ooleks, isi kolas `ringi Juu; tema laseb pailu `ringi Koe; terve `õhtapuoliku kolatakse niisama `ringi VMr; laseb poistega `ringi, ta on `niisuke `tõmmaja tüdruk VJg; kääsin kõik metsä `ringi läbi Kod; poeg `tahtis naist võtta ja käis `mitmel puul ike `ringi KJn; `kampab tõestega `ringi, üten joova ja varastava Nõo || käest kätte Õlut `tuadi `lauale kadakase kappaga ja sie käis `ringi ja igäuks `servast `rüüpäs Jõh

3. läbi, kestel nädäli `ringi tegimma [tööd] Lüg; `Aasta `läbi `tienind, ole punast koppika järel IisR; viis kuud `püiän kala ja `rohkeb `tienin, ku `aasta `ringi käin Kiviõli `vaabrikus Vai; oli `mõisa moonakas `aasta `rinki Kär; `aasta `rinki iga nädali Muh; kuuseraedud oo `alllad `aasta `rinki Tõs; mina ei tehnd `uassa `ringi muud, ku last oesin Kod; [hobune] `olli `Austre suu pääl aastak `ringi Ran; `aasta `ringi olli_jala talla all nuu? `herne_nätä? [pärast rõugete põdemist] Kan

4. teistpidi, ümber Täma `rægib `sulle täna üht, `omme `kierab `kanna pialt `ümber ja `rægib teist IisR; koer akkas ühna `rinki `pilluma Muh; [jahionn] pidi nii kitsas olema, et sa `istudes vahest `rinki `keerasid Noa; `keeras kohe jala pealt `ringi ja tuli ää Mär; `lautame eenad `kuima ja siis kaarutame `rinki Kir; `Pöörad vil'la `rinki ja annab `jälle kaks `korda Kse; `kierasime otsa `ringi Kad; minul oli suur tegu [leiba], sai nel'la `kaanti [tainast] `ringi pöörata Pal; `käändüss `rinki Lei || otsas, läbi selle aeg on `ringi Rid

5. ringiga sa pead `ringi minema, otse ei saa Mär; otse oo lühem tee kui `ringi Tõs; pean `ringi minema Juu; mine `ulka muad `ringi, kos on lagedam plats Kod; ta ei `teadnud lühemat teed ja `sõitis `ringi Plt

ringima

6. ringis `ehtul `mendi, `päivä `vieru `ringi `mendi Kuu; `luomi õli `umbes `nelja `kümme `ringi Jõh

7. uuesti üle, ümber *ma vaheta pajad* `rinki Lih; *Mitu `korda tuli* `rinki `tõsta Var; *ned raamatud lähvad kõik uuesti* `ringi trükkimisele Lai

ringima `ringima Jõe, (ma) *ringin* JõeK, *rihji* Mus Krj, (ta) `ringib Jõe; `ringimä, (ma) *rihjin* Kuu; `ringma Trv, `rinkima Mus Muh, (ma) *ringi*

1. keerutama *poiss* `ringib köit Jõe; *ärä* `rihjitüd koos Kuu; *mis ta ometi ringib seda tuult* Muh || *poldi otsad ringitse ää* (pannakse traatrõngad ümber) Mus

2. ringi käima *rehi* `aetakse `välja, *inimene seisab* `keskel, *obused akkavad* `ringima Krj; *võta ahelast* `lahti, *siis ta* (tuulik) *akkab* `rinkima Muh; *oki ratass* ringib Trv

ringi|mäng ringmäng `rihji `mähjud õlid `jälle `lauluga Lüg; *siis* (vahelaulu ajal) *oli sääli rihtmähji sehes taants* Jäm; *akati ringi* `mängi tegema Muh; *meitel oli ringi* `mängusi ja `oinamängud ja *utümängud* ja *must mees* Rid; *nüüd* `mähväd lapsed *ikke sedä* `rinki `mängi Mar; *mõni oli ringi* `mänge `peale kohe `välja õppind Vig; *ringimähg oli see kõege piama* asi Tõs; *eks nad koa siis teind ringi* `mängi Hag; *ringi* `mängusi oli `kõikesuguseid VMr; *nüüd enam näid ringi* `mängusid *ei mähgätä* Kod; *ringimähgu sehes* `taantsivad *kas pois*s ja *tüdruk* ehk *tüdrükud üksi*, *kuda sji laul õppas neid* Pal; [pulmas] *nisammati laaleti*, `tehti ringi `mängusi ja *taantsiti* KJn; *jõuluai*g *tetti koots* `kulli, *sji olli ringimähg* Pst; *latsõ* `mähgvä *ringi* `mähgu Krl

ringin ringis, *umbes* *taa mõts* *um vast viie* `kümne ringin Rõu

ringi|pealne 1. *seelik saab suuremaks*, *küll siis kojotse* *koa üks ringi* `pealne Muh

2. pl rahvariided *nüüd paneme* *rihji* `pealsed `selga Muh

ringi|ratast ringe tehes; *ümberringi* *akkas* `ringiradast `käämä *siel* `ümber `posti Kuu; *Juo sie mõlajutt* `kierleb `ringirattast `müüda *küla pilt* IisR; *tehti* `kuhja *aset*, `pulgad `panti `püsti `ringirattast Vai; *Lapsed* `joosvad `õues `ringiratast Põi; *laseb* `ringiratast `ümmer `ihte *puhku* Mär; *tanudel olid paelad* `ringiratast Hag; *teene obone* oli *teese* *sabas* `kinni ja *laseb* `ringiratast; *läks* *toa* *taha*, `voatas *na* `ringiratast Juu; `ringiratast *pahmatakse* *rei* *all* Sim; *jõhvein kasvab* *nigu* *kännas*, `kända `moodi, `ringiratast Plt; *mis ta sedäsi* `ringiratast *sõit* Krk; *tõene* `vahtnu `ringiratast, *ei ole edesi* *lännu* *oma* `tüüga Ran; *vanast* *ku* `tsõõri *tetti*, `võeti *üistõsõ käsist* *kinni*? ja *nakati* `ringiratast `käämä Har

ringis ringis Vil, `ringis IisR Mus Kaa Rid Tõs HMD Jür JJn Kad, `rihjis Kuu/-ss/ Lüg

1. *umbes*, *ligikaudu* `Räimi *ind* oli `ninda `paari `kümme *kobiga* `rihjis Kuu; *nelja* `kümnete `aastate `ringis *inimesed* `nuiasid *nelja* *nuiaga* [reht] Mus; `Keskmiselt *nelja* `ringis oli *talus* `lehmi Tõs; *ma* *i mäleta*, *ühüksa* `kümne `ringis oli HMD; *kanu* [on] `kümnekonna *kana* `ringis Jür; *võis* `olla *neilakümme* `ringis *inime* JJn; *temä* *on* *kah* *kuue* `kümne `aasta ringis Vil

Vrd ringin

2. *paiku* `risti *päivä* `rihjis, *siis* oli *nied* *kovad* `tormid Kuu; `Kellu `kümme `ringis *jõudasid* *kodu* IisR; *vana* *juribä* `ringis *aketi* *ikka* *nende* *töödega* `pihta Mus

ringitama ringitama ringe tegema *obused* ringitasid, `tallasid [viljast] `siimned `välja Vän

ringi|tants ringtants *akkame* ringi `tantsi `tantsima Muh; *see* oli ringitaants, *see* *pulmataants* Tõs

ringkond ring|kond g -konna Juu Plt VJg Krl Rõu/-ng-/, -kõnna Lüg; *rink|kond* g -konna Jäm Põi Rei Mar, -kona Khk

1. *teat* *haldus-* või *territoriaalne üksus* *elab* *Lümanda* *valla* *rinkkonas*; *sii* *meite* *rinkkõndas* [on] *kakskümmend* *meest* *vaeaka* Khk; *Kui* `kaugele *so* *rinkkond* *ulatab* Põi; `enne `käidi *rinkkonna* `kohtus Juu; *Võru* *maakonnal* *om* *mitu* *ringkõnda* Krl

2. mingi tunnusega ühendatav inimeste kogum *Mina olen rikkamast ringkonnast* Lüg
ringkonna|kohus kohtuaste `viimaks läks `Tallinna ringkonna `kohtu Hlj; *ringkonnakohus*,
 selles olid au`istujad, see on `kõrgem kut rahukohus VII; *ringkonnakohos* oli koa, see käis
 möda `mõisasi Juu; *kõik' `mõisa võla?* `lätsi ringkonna `kuhtu `mõistmise ala? Har

ring|mäng liikumismäng, mida saadab laul *ring`mängu `tantsud olid `polka ja valts* Jõe;
tegime ring`mängisi VII; *Vanasti `tehti ring`mängi küll, noored tulid `õhta kogu, `käidi `ringis,*
`laulti ja tantsiti vahele Pöi; kui sõnikuvädu oli, siis noored tegid pooleni õöni ring`mängu
Mär; ring`mängude `mängmine ol'i `õhtu, kui tükid õpitud ol'lid Saa; Kui imu tantsust otsa sai,
löödi ringmäng lahti Kei; akkame ring`mängu tegemä KJn; siin `tehti ring`mänga paelu VII

ringud pl *ringud* Kse Tor JMd, *ringu* Hls Krk San, *rihjud* Jäm Khk *ringutus tal keivad*
rihjud Khk; ringud käivad peal, ajab ringutama Tor; ringu akkass tuleme Krk

ringus *ringus* g -e rinnus rangi tõmmatse alt `kinni ringusege; *ringus läits katik Hls*

ringused pl `ringused väikesed *Eks neid `ringusi `silmi ole `mitmalgi inimesel Kuu*

ringutama *ringut|ama* Mär Kse Tõs Hää Ris/ringo-/ Juu JMd Koe Kad VJg Iis Trm
 Kod(*ringo-*) Plt KJn Trv Nõo hajusalt V(-*amma*), -*eme* Hls Krk(-*em*) San; `ringutama (-*hju-*)
 Kuu Rld(-*mma*); *rihju|tama* Jäm Khk Mus VII Pöi Muh Käi, -*dama* Emm Rei; *rõngutama* Rid,
rõngo- Mar end sirutama; (kätest:) välja või üles sirutama *Tuleb vist `haigus `kallale, neh ajab*
`ringutama Kuu; `laiska `rihjuta - - tüö `juures VNg; `Süögi ajal ei tõhi `rihjutada, süök pidi
obose `vatsa menema Lüg; unised inimised `rihjutavad Vai; akkand `aigus, kondid `aiged,
rihjutab, aigutab Jäm; kui `väike laps rihjutab, siis pidi koera viga olema Mus; rihjutas käsi
unisest piast VII; Siga tuli pahnast ja rihjutas, ead `ilma äi ole Pöi; iga omingu rihjutab ja
sirutab Muh; Aes muudkut rihjudama Emm; inimene `kangeste rõngotab Mar; mis sa ringutad,
ega sa veel magada taha Mär; ringutas ennast Hää; ringotan `käsä Ris; `õhta akkas ringutama
Juu; mis sa siin ringutad ja aegutad, kas sa sua `tüele JMd; ei jäta ringutamist järele Koe; ta
on unine alati ja ringutab VJg; ärä ringuta [pärast söömist], sa ringutad kõik selle süägi tulu
lesenaese `kõhtu Kod; ringutab ja ringutab, ei saa sängist `väl'lä KJn; ku ma maast üles tõusi,
sõss ma ringuti üte `rahkama Trv; inimene ringuteb, ku tal terviss ää ei ole Hls; küll temä
aiguts ja ringuts Krk; Vanamijs võit ka õdagu `viina, sõss hummugu ol' uninõ ja mugu `ringut'
Rõu; kui elläi magamast üless tulõ, sõss ringutass, sõss lätt sälg `nõtsko Plv; ma ringuta, käe?
üle pää Se; lihm tulõ üless ni ringutass Lut

***ringutelema** *rihjutelema* Kuu, *ringutõlõma* Har/-ll-/ Se Lut(*rõ-*); da-inf *rõngutlõda* Lei
ringutama `Rihjutelid käsi ja `oigaellid Kuu; kihä om `haigõss jäänü?, no? ringutõllõt ennedä;
sa_`ringutõllõdõ?, taht magama Har; nakass ringutõlõma Se; lihm ringutõlõss Lut

ringutis *ringutis* Tõs Plt, *rihjutis* VII, *ringutes* Koe, g -e; *ringut(i)sed* Mär, pl *rihjuksed* Pöi
 Muh *ringutus puar rihjutist [tegi] VII; nii `kanged rihjuksed kõivad Muh; ringutesed käivad*
 Koe; *sünnitamese ringutised* Plt **Vrd** *ringuts*

ringuts *ringuts* g -e Hls; n, g *ringutse* Krk *ringutus ringutse käüve Hls; ringutse ringutse*
järgi iki Krk

ringutus *ringutus* JMd VJg Iis Kod, *rihjutus* Khk Pöi, g -e; *ringutu|ss* g -se Trv Puh
 Nõo, -*sõ* Har Plv; *rihjudu|s* g -*kse* VNg Vai *ringutamine mida `rihjuduksed sul `käivata*
üht `puhku VNg; ku ei ole `terve, siis `käivad `rihjuduksed ja `aiguduksed Vai; Üks rihjutus
tuleb kohe teise `järke Pöi; küll käivad `kanged ringutused, ringuta ehk `kaiki ennast VJg;
akavad ringutused `käimä, pihad `aiged Kod; üits ringutuss `terve kehaga Trv; kui inemene

rink

magada ei ole saanu, siss käivä täl ringutuse `pääle Puh; ringutusõ² käivä, vist tulõ `haigõss jäää² Plv Vrd ringutis

rink¹ → ring¹

rink² → rünk

rinka-ränka risti-rästi puud `seisvad `rinka-`ränka üksteise pääl Rei

rinkima `rinkima, (ma) ringi õlut jooma lihame `rinkima; `rinkisid õlut VII

rinklik → rünklik

rink|puu → rindpuu

rinna `rinna RId kõrvuti torupesemise raad, mittu `oksa `pandi `rinna ja `tommadi torust läbi VNg; `algas keriku sõit, pruut õli `peigomehegä `rinna; `tõine õli `riideait, `tõine õli `viljaait, nied `aidad õlid `rinna Lüg; kaks niit `jäävä `rinna Jõh; kanad magavad ülevel `pennil kaig `rinna Vai

rinna- rinna- tieb kasuka `vesti -- kõik `seljatagused ja `rinnaedised on nahast; `Rinna `karvad kõhe kõri alt akkasid `pääle; `rinnatõve `vasta `tuasse `rinnatied `aptiegist Lüg; `rinnarätt -- `pannasse jakki `alle Jõh; `lapsil `pieta `rinnalappi, kovast `riidest on `tehtü Vai; kui oli [mõisas] `pisissi rinna `lapsi, sellele `võöti amm, see imetas Jäm; `määrind `eese rinnaesise ää; võttis rinnatasust (rinnataskust) rahakoti Khk; vati rinnaesine roositi ää Muh; rünna `aigel on suur porin `järgi Rei; suured rönnapid `pandi kurgo `alla Mar; üks aeg ajab kadagade `külge kollast `rasva, `korja ää, ea rinnarohi Mär; rinnalapi `ümber kõivad pitsid ja punased kirjad Kir; rinnalaps, imeb alles Tõs; Pluusõ rjõnnaesine kulub rutõmini kui seljätaganõ Khn; `kange rinna `aigus, ei saa ingata Vän; `Süüdimise `järgi -- lapse sil`mad ka ikki rinnapiimaga `pesti Hää; lagritsa juurtest tehakse rinnatied Kos; kui rinnakoõdi `otsa kolm `sõrme `sisse lähäb, siis on ea lehm Jür; naistel olid priesid rinna `ehteks JMd; ema oli rinna `aigusega `aige Ann; `tõmma rinna `piimä lapsele Kod; kes on rinna `aige, see tunneb `õlpsast seda `rasked `õhku Lai; rinnasõl`g, ame `kinni `panti Krk; `amme rinnaedine palistedi mõlebilt puuld ärä; meste prakil om mitu `karmani -- rinna `karmani ja kül`le `karmani Nõo; ta om viil rinnalaits, ta imess nissa Har; rinnailo `ol`gi taa sõl`g Se

rinnajalune 1. rindealune rinnaalune on `aige Jäm; rinnaaluse ee venitand Khk; Mu rinnaalune akkab kerkima (vihastun) Kaa; Rinnaaluse nõnda ää tõstnd, oksendab, midagi äi või änam `süüa Põi; `olli siis aga rinnaalune [vööd] täis Muh; Mõni sitkestab omal rünnaalust nenda, et tapab terise tükkis ee Emm

2. oherdipea see oo uherdi rinnaalune Muh

3. ahjuesine tõmmati rinnaalune `puhtass; rinnaalune, paned kaku `küpsmä Kod

rinnajauk 1. ava ahjurinnas suitsu väljalaskmiseks Ahju rinna sihes oli rinnaauk, ea mehe rusiku suurune auk; Rinnaauk `pandi kiviga `kinni; Kui paise oli, siis võta rinnaaugu kivi, mulju sellega kolm `korda ja sülje `peale Põi

2. roidekaarealune lohk Rinna `aukus on `sõuke sañt vaev ja valu Põi; Ta löi moole ruusigaga just rünna `ouku, nenda et mo ing jähi `kinni Rei

rinnaduksel rinda ette ajades kanad on `uotamass `rinnaduksel Kuu

rinnak rinna|k g -ku Lüg/`r-/ Tor Hää Saa Juu Kos JMd Trm Äks Plt Vil Trv Hls Krk Vön Kam mäenõlv; kõrgendik `Rinnaku all niriseb `allikas Lüg; Rinnak -- `kõrge maa, kust akkab just madalamase minema Tor; pool `koormad `pañti maha, mudu es saa rinnakust üles Saa; rinnakud -- nihuksed `veiksed mäed Juu; lähed `vaoga rinnakust ülesse mää `otsa Kos; rinnakul kasvab ea vili JMd; aid `ol`li rinnaku pääl Vil; kate rinnaku vaheld lääp tji Trv;

rinnaku püäl kasvave maasiku Hls; rinnakust lase `sammu minnä Krk; rinnaku all `ol'li ää vili Vön

rinna|kapp rinnakorv *su rinnakapi?* omma? `paistunu Krl; rinnakaapp om tuu, konh elu sisen om Har

rinnakas rinnak|as SaLä/-g|as Jäm/ VII Pöi Muh Mär Kse Han Tös PJg Tor Hää Ris Kei Juu JMd Koe VJg Sim Trm Kod Ksi Lai Plt KJn Hls, `rinnak|as Lüg Jõh, rönna|as Käi, rünnak|as Rei, g -a; rinnak|ass Vas/rõ-/ Se, g -a Trv Krk Puh Vön San Krl Rõu, -atsõ, -adsõ Har; `rinna|gas g -ga Vai, -ka Kuu

1. laia, tugeva rinnaga `rinnakas tugev inimene, `laia `rinnaga Jõh; rinnakas isane Khk; selle rinnaka mehega irm kogu `minna VII; `kangest rönna|kas suur jäme mees Käi; ea rinnakas obu Kse; Rinnakad inimesed oo `terved ja tugevad Han; `ol'li siuke suur täis rinnakas müjs Hää; rinnakas mees on tüse mees, ei sellele `vasta soa Kei; rinnakal obusel on ea rind Juu; ilus rinnakas pul'l Kod; nii rinnakas teine, [pane|b] kõik siruli Ksi; rinnakad olid tugevad ka Lai; rinnakas ja turjakas müjs KJn; `äste ää rinnakass täk'k Trv; mõni obene om rinnakass Vön; rinnakid mihi om veidü Krl; ta om õks tubli rinnakass müjs, taalõ paßsisõ kroonu `rõiva häste `sä|gä Har; Tulõ vällä sa? rönna|kass müjs, panõmõ rönna kokko Vas

2. suure, kõrge naiserrinnaga küll sie `piiga on `rinnagas Vai; õige rinnakas eit oli Mus; sie on rinnakas tüdruk VJg; rinnakaid naiste `rahvaid on ka Plt; esi om `seante rinnakass ja puusakass Krk

rinnakil rinnuli mia olli rinnakil sängi õrre nõal Krk

rinnakile rinna|kile JJn Kod, -kille Jür JJn Kod rinnuli Muudkui vahib rinnakille akna pial Jür; lükkasin `kelku, olin rinnakille kelgu pial JJn; kukk oo õe|ge rinnakille (rind õieli) siin Kod

rinnakline rinnakli|ne g -se lainjas, künklik olli seante rinnakline maa, sääl kasus pärnamets; rinnaklist maad on `raske arida Saa

rinna|kool (raske rinnahaigus) rönna `kooli surevad ää Mar; rinnakool, `kange kõhä, ei soa `iästi engätä Tös; laps jäi rinna `kooli Amb; lastel on rinnakuol VJg

rinna|korv rindkere Rinnakorvi oli püsut ää risund Pöi; See on tugev mees, taal on ästi lai rünnakorv Rei; rinna `korvis on süda ja kops Kei; rinnako|rv - - kus need rinnako|ndid kõik ühes Sim; Rinnakorv ju ingamisega liigub vai vedrutab Trm; mul õli rinnako|rvi siden valu Kod; rinnako|rv on nüjd ko|ndid siin, kus on kõik kopsud ja maksad sijs Ksi; rinnako|rv on kõik see ko|ndi kaadervärk Lai; laia rinnakorviga Ran; Ol'l nü kõhna?, õt rinnakorvi luu? kõik' ol'l väl'äh Se Vrd rinnakapp

rinnaku kõrvu kaks `niiti on `kanga sies `rinnaku Vai

rinnakute kõrvuti oleme ühüteese `kõrvas, oleme rinnakute Tös

rinna|laast rinnaluu, rinnak tegi `rinna `laastu `alle `augu Lüg; rinnalastu `pääle vajoti; rinnalastu alt valuts Krk

rinna|leht rinnaluu `rinnalehe alt kivistä Vai; rinnalehe ots on jo tunda Ans; rinnaleht on kahe rinna vahel Khk; Siä rinnalehe all valutab nü `kangesti Pöi; rönna|leht on siä südame juures Käi; rinnaleht one südame kõhal Kod; siin olivad `vol'tidega `kamponid, all pol rinna `lehte tulivad nukad kokku Ksi; ribiko|ndid on rinnalehe külles Plt; pul'l võttis `sarva `otsa, lõi rinnalehe otsa `alla augu `sisse Vil; rinnaleht `ol'li puruss lännu Ran

rinnalene rinnale|ne Aud, rönna|le|ne Mar, g -se looma rinnaosa rönna|lene - - esimeste `jalge juurest lõigatasse ää Mar; kõhualune sai kõe|ge enne ära niidetud ja siss kaela juurest, sealt edasi rinnalese juurest kurgu `auku Aud

rinnalest

rinna|lest rinnaluu rinnalest oo südame `aukus Mär; loomal ja inimesel `öetse rinnalest, `rinde all Tõs; rinnalest oo `valge rõnksu koht Tor; rinnalest `öeldakse nende rinna `kohtide `kohta Juu; rinnalest lähänd `katki, jäänd obuse `alla VJg

rinnaline rinnali|ne Se/-nõ/, g -se Nõo Rõu Plv Vas rinda imev mia olli rinnaline laits, ku mulle `nõskme `säl`gä tulliva Nõo; olõt ku rinnaline laits, ei saa `arvu Rõu; kõnõlõsõ jah, et rinnalise latsilõ`t um piimä lõhn man, et huss lätt [sisse] Plv; tal ol'l kotoh rinnalinõ laits Se

rinna|luu a. rinnak `rinnaluu on `rinna pääl Jõh; rinnaluu `kül`gi tulavad kül`lekondid PJg; Rangluu on siin ijspuul, pihanukast rinnaluu `puule Hää; kui `pulga `nuaga `lõhki `tõmban, siis panen [pulga] otsa `vasta rinnaluu Sim; kukkusin kohe rinnaluu `piale Ksi; rinnaluu kül`len om rõpsluu Krk; rinnaluu om siin rinna ijn Ran **b.** (mitmuses:) roided siin om mul rinnaluie all valu Krl; ku`tege `süäme alh `haigõt, siss omma neo rinnaluu? kah `haigõ Har

rinna|paelad ilupaelad nooriku riietuses rinnapaelad `ollid, nee `pandi `käiste `alla ja rippusid maha, kaks tutti `olli iga paela `otses, nee õõritasid `kaugele, kui tansiti Muh

rinna|poom ristpuu kangastelgedel, millelt kangas läheb üle riidepakule rõnnapoom oo kudumise `juures `rõnde all Mar; kolm `puumi on `kangal, rinnapoomid ja tagumised lõngapoomid Hää **Vrd** rindpoom

rinna|puu ristpuu kangastelgedel, millelt kangas läheb üle riidepakule ees, kus kuduja `istus, sial oli rinnapuu, riie läks sialt üle Plt **Vrd** rindpuu

rinnas rinnas HJn VMr Plv/-ss/

1. millegi eesmine, etteulatuv osa – HJn VMr

2. rinnuserihm – Plv

rinnas|poolik rinnak mäe rinnaspoolik Plt

rinnast korrast see laik lõigatass kõik' siihn rinnast maha? Har

rinnastikku rinnastikku Tõs, rõnnastekku Rid rinnakuti **a.** rind rinna vastu `lähtvad rõnnastekku kokko Rid **b.** kõrvuti oleme kõrvuti, oleme rinnastikku Tõs

Vrd rinnastiku

rinnastiku rinnasti|ku Khk Kse Tõs Juu Iis, -gu Puh rinnastikku **a.** rind rinna vastu või vastas nad `katsusid rammu, olid rinnastiku koos Khk; mehe saiseva rinnastigu Puh **b.** kõrvuti `lähtvad rinnastiku Kse; lähme rinnastiku edasi, siss soame undid kätte Juu

rinnastus rinnu mitu meest `niitsid rinnastus Krj

rinnastuse rinnu undi ajamisel `pandi rinnastuse puhas menema Krj

rinna|sõna|jalg (taim) rinnasõnajalg, pised, `samplise maa peel kasuvad `metsas Jäm

rinnates rinnat|es g -se rinnak seal mäe rinnatse peal oli nii vaevane vili Juu

rinnatu rinnatu Mih/-o/ Sim, rünnatu Rei rinnutu rünnatu `ingab `raskesti Rei; rinnatu - - rinnad `kiinni, kõhib ja kõriseb Sim

rinne rinne g `rinde Kse Vän Amb Kad Sim Trm Vil, `rindõ Võn; `rinne g `rinde Jõe Kuu Hlj VNg Lüg

1. rida, riba, esi; äär, piir Ei siit hüä `ilma tule, `jälle ajab `rinnet üles (pilvedest) Kuu; merel on `nõnda paks `rinne Hlj; `terve `rindega `läksivatta, igäüks oma ele pääl VNg; `sõitsid lootsikuga tammi `rinde ees Vän; `leikajad `leikavad kõrvu, siis igäihel on oma rinne Amb; ta võttis omale suure `rinde ette, kas ta jõuab läbi leigata Kad; kui sirbiga leigati, siis oli rinne Sim; Sinised [vähid] eläväd sügäväs kärestike `rinde pääl al`likate lähedäl Vil

2. nõlv oli mää `rindes maha `lastu VNg; lehmä sööse säääl `rindõ pääl Võn

rinnu rinnu Jäm Khk Kaa Krj Põi Muh Mär Lih Tõs Hää KuuK Amb JJn Koe VMr Sim Tapõ KJn Trv Hls Krk Ran Nõo Kam, `rinnu Kuu Hlj IisR, rünnu Emm, rõnno Mar rinnutsi

a. rind rinna vastu või vastas läksid rinnu kokku Hää; naa lätsiv rinnu kokku Hls; pöörässivä rinnu kokku Ran **b.** rind rinna kõrval, kõrvuti Sai `kolme-`neljä `paadiga vahel `terve `päivä `rinnu `ringi `lastud Kuu; Üks `aasta õli muraka rabal nii `palju murakaid lageda pial, nii et `läksime kõhe `rinnu IisR; Lähme männikust rinnu läbi, küll me siis ood (hobused) käde saame Kaa; ühna rinnu [õsuti] Muh; me akkame rönno `lõikama Mar; [rukkilõikusel] läksid kõik rinnu, siis nägid kohe, kui `jõudsaste `kiegi `leikas JIn; kui vikatiga niideti, siis `mindi rinnu Sim; tegime kõhe rinnu tüöd teise perega Iis; ega `keegi ei võind oma `eega ette `minna, ikke rinnu pidi `lõikama Trm; rahvass õllud nõnnagu rinnu, kõik `õtsid `siini Kod; nagu soldatid marsivad rinnu või kõrvu Ksi; kõik `põimja pidivä rinnu minemä, es tohi `üitsegi `üitsütest `taade jääda Nõo; `istsevä mitu müjst rinnu üte kergu pääl Kam **c.** rinnaga Sõnn akkas rinnu siiapoolse tulema Kaa; siis näd (loomad) `lähtvad rönno `kuskise pahanduse `peale Mar; läksid kohe rinnu `sinna `sööma (karjast) KuuK; temä tulli tii pääl jušt rinnu `vastu Krk || pilt otsustavalt, täiesti Ma tahtsi täna laadale minna, aga eit oli rinnu vastu Kaa; Käib rünnu peele, et müi äga oma lae ε Emm

rinnukali `rinnukali Lüg-/Ili/ Jõh rinnutsi vahel ikke `pruovisid `rinnukalli ka, kumb `kumma maha sai Lüg

rinnukalle rinnukil(e) kukkus `rinnukalle; oli `rinnukalle `laua pääl VNg

rinnukeli rinnukeli Puh Nõo rinnuli ma `le rinnukeli nüid siin sinu man Nõo

rinnukil rinnukil Trv Hls Krk rinnuli rinnukil lavva naal Trv; ta lašk rinnukil Hls; olli lavva pääl rinnukil magame jäänu Krk

rinnukile rinnuki|le JMd Krl, -lle Iis KJn rinnuli kukkus rinnukille Iis; ää seesä rinnukille laua ääres KJn; poiss o'l rinnukile `akne pääl Krl

rinnuksile rinnukile ajas `eese rinnuksile Mär

rinnukul rinnukul rinnukil – San

rinnukule rinnukile ta lašk rinnukule aia `pääle San

rinnulda rinnutu hopõn nuhisass nigu rinnulda inemine, ku tedä saa rohituss, ta võid viijl ärä paranõda Har

rinnuldõ rinnuldõ Rõu Vas Se(-no-) **a.** rinnuli sattõ lipi aia `otsa rinnuldõ Rõu; rinnuldõ `akna pääl Vas; lavva man ei tohi `laskõ_rinnoldõ Se **b.** rinnutsi rinnoldõ `võitli? Se

rinnuli rinnuli Jäm Khk VII Põi Muh Mär Kse Mih Tõs Vän Tor Hää Saa Ris Kei Juu Jür Koe HljK VJg Sim Trm Kod Lai Plt KJn Hls Krk TLä San, rünnuli VII Rei, rönnulli Rid Mar/rönno-/

1. rinnaga; rinnukil(e) kõva maa - - ta_p võta `sahka `sisse, kas ole rinnuli peel Jäm; `kuulab rinnuli aa `otsas VII; Nii tugev ikka oli, et pidas vassika kinni, rinnuli oli peal ja pidas Põi; Sa oled üsna rünnuli `akna pääl, kas pole midagid muud teha Rei; olime rinnuli oma `õues aja peal Mih; `aige ajas joba rinnuli sāngi otsa naeel Vän; ära vahi rinnuli `akna pääl Saa; oherdi oli nihuke, [et] pidid sedäsi rinnuli piäl olema, kõvaste `vaotama Juu; `kõrged lauad olid, kus pial kirjutasime, olime rinnuli sial laua pial HljK; ise oled rinnuli sial rindpuu vastas Sim; `laškis rinnuli aea `piale Lai; temä ilmast `ilma kurt rinnuli `akne_päl Krk; laisa saisava rinnuli lavva pääl Puh

2. pikali, rind allpool, kõhuli ta kukkus ühna rinnuli maha Muh; sa tõusegi maast ülesse, ühna rönnulli tahad `olla Mar; kukkus rautte roobete vahele rinnuli maha Mär; mõni eedab rinnuli magama Juu; maha kukun rinnuli Kod

3. rind rinna vastas läksid ühna rinnuli kokku Muh; rabelevad rinnuli koos Kse

rinnulla

rinnulla rinnuli *Vahitud siis`rinnulla aja nojal sedä`pulma`tralli pääl* Kuu

rinnulõ rinnulõ Har Plv **a.** rinnuli mi_{sa} nii rinnulõ redeli varva pääl olõt Har **b.** rinnutsi kui`maadlõmma mindäss, sõss mindäss rinnulõ kokko Plv

rinnus rinnul_s Põi Muh Vän Trm, g -se Jäm Khk Kaa VII Rid/re-/ Mär Kse Han Tõs Aud Tor Hää Saa Ris Hag Juu Koe Kod Plt Kõp(-sa), -sse Vig Hää Lai, -kse JMd; `rinnul_s g -kse Kuu Vai; rinnul_{ss} Äks Vil Puh Ote, g -se Krk, -sse KJn Hel Ran San, -ssa Trv, -s(s)õ V; rinnuss g -e Rei; rōnnuss Lei Lut, g -õ Vas; rōnno_s g -sse Mar tugev rihm rangipuude kokkutõmbamiseks obosel on `rinnus edimisi `jalgo taga Vai; rinnusega tõmmadase eest rajjgid `kinni Khk; pani rinnusele tüki `otsa VII; `rangidel oo nahkrinnus Muh; tule `tõmba sa rangi rōnnos `kinni Mar; rinnus läks tee peal `lahti Mär; Rinnus peab olema tugevast rihmast Han; rangi rinnus tuleb kõbasti `kiinni `panna Vän; `tahtsin rinnust `kiinni tõmmata, aga es jõua Saa; rinnusega tõmmatakse `rangisi alt kokko Hag; `tõmma rinnus `kinni JMd; vanast oli nõõr rinnus, punusid uue, kui `katki läks, nüüd on `rohkem nahk rinnussed Lai; sa olet rinnuse lovevest `kinni tõmmanu Krk; ega naisterahvass ei jõvvagi rinnust kõvasti `kinni tõmmate Hel; ma olen nii ädän ollu rinnusega, kui `ol'li alvaste `kinni pusitu Ran; rinnuss, kellege `taostõ lavva? kinni tõmmatass San; Hobõsõl om rinuss `valla päsnü? Urv; vanast `ol'li kabladsõ rinnusõ?, no omma nahadsõ? Har; rinnusõ ots vallalõ Rõu; rinust kiinni `pandma Se

rinnust rinnust VJg Sim IPõ, `rinnust RId, g -i, n, g `rinnusti Jõe Hlj RId; g `rinnustime Kuu rinnus `rinnusti `rihmaga `tommata `rangid kokku Jõe; `rangidel on `rinnusti, mis iest veab `rajjgid `kinni VNg; `rinnust, sie tuleb iga kõrd siduda, kui akkad ovost rakkendama Lüg; kui saab luog `pääle, sis saab `rinnustist `tõmbada luog kõvast Jõh; `rinnustiga `temmada `rajjed `kinni Vai; pane rinnustid `kinni VJg; tegi uvve rangi rinnusti Iis; Rinnust - - pienike rihm rangipuu kokku `tõmbamise jaust Trm

rinnustama rinnust_{ama} Mär Mih/rinno-/ Tõs Hää Juu Plt KJn, -eme Hls, -em Krk

1. rinnust raputama sai rinnustada - - vähä, ega ta muud teind taale Mär; ma võta ja rinnusta sind Tõs; leppinu ära, `jätnu rinnustamese järele Hää

2. rinnutsi maadlema tule akkame rinnostama Mih; rinnustavad `piäle, kunni teene `aiget suab Juu; juba mehed rinnustavad `jälle Plt; pistame rinnad kokko, rinnustame KJn; poisid rinnusteve, ku na `jõudu `kaeve Hls; me rinnustime kateksi; lätsiv rinnustem Krk

rinnusti rinnutsi nad olid rinnusti koos Khk

rinnusti² → rinnust

rinnustus rinnustus maadlemine neil `olli `väike rinnustus Hls

rinnutama rinnut_{ama} Jür, -amma Urv Rõu, -õmõ Krl rinnuli olema rinnutas mu peal Jür; Mi_{sa}tan rinnutat `akna pääl, panõ akah kiinni? Urv; nia rinnutive aia pääl Krl

***rinnutellema** (ta) rinnutelless rinnutama, lamasklema saa_i tast tüütegijät, rinnutelless pääle, kon saa Rõu

rinnuti rinnutsi rinnuti koos Ksi

rinnutemä rinnutemä rinnustama poiskesed `muadlevad ja rinnutseväd Kod

rinnutsi rinnutsi Khk Kaa VII Põi Hää Jür Trm Kod Plt Krk San Urv

1. rind rinna vastu või vastas nad olid rinnutsi koos Khk; Äkisti olime uulitsa nurga peäl rinnutsi koos Kaa; Pole seal `riidu midagi olnd, korra olid rinnutsi kogu läänd Põi; akavad rinnutsi `muadlemä Kod; olid rinnutsi koos Plt; `maadliv, lätsiv rinnutsi kokku Krk; na `kakilõõ òka rinnutsi San; ollõv rinnutsi kuun ollu? Urv

2. rinnaga asus rinnutsi kivile taha VII

rinnutsid, rinnutside rinnutsi|d Hls, -t Krk; rinnutsidõ Kam, rinno- Se rinnutsi rinnutsid lätsive kokku Hls; olliv rinnutsit kogusehen Krk; ol'l mõtsan lännü - - karuga rinnutside kokku Kam; rinnotsidõ võit' jo' (võtsid üksteisel rinnust kinni) Se

rinnutsikku rinnutsikku Urv Rõu Plv rinnutsi **a.** rind rinna vastu Nüüd omma_rinnutsikku kuun Urv **Vrd** rinnutsiku **b.** rinnuli piirimehe_panni' iks `hindä pühapäävä õdagist rinnutsikku piiriaia pääle Rõu

rinnutsiku rinnutsi rinnutsiku kisuva tõenetõist Kam **Vrd** rinnutsikku

rinnutu rinnutu Jäm Kaa Muh Mär Kse Vän Tor Hää Saa Juu Kod Lai Plt KJn M TLä Rõn San Plv/rinno-/ , rinnudu Krl Urv Har, rünnutu Emm Rei Phl hingamistakistuse all kannatav Juba aastate viiti tükkis rinnutu Kaa; see oo nõnna rinnutu, et soa ijyata mitte Muh; Rünnutu - - kis kergesti ingeldama akab Emm; küll see oo üks rinnutu inime koa, alati ragiseb Mär; oli `aige ja jäi rinnutus Kse; pool rinnutu inime, sis jõi kitsi piima Vän; rinnutu eit ingeldas Tor; rinnutul ei ole kops terve Saa; rinnutu, tämääl oo `raske ingätä Kod; rinnutu kähises ja köhises Lai; rinnutul inimesel on nõrgad rinnad Plt; ta on nii `aege ja rinnutu KJn; om rinnutu, ei saa `äste kõnelte ka Hls; rinnutul matt enge `kinni Krk; Vana piibumihe `jäässe kik rinnutuss Hel; rinnust aab rögä `väl'lä, kes rinnutu om Ran; rinnutul inimesel om alb elädä Puh; ta `ol'li latsest `saandi rinnutu Nõo; ta vana rinnudu inemiserõibõ, taast ei olõ medägi `tüülist Har

rinnõ rinnõ' g `rindõ renn tjj rinnõ', siss juusk vesi är' Rõu

rinsakas rinsak|as g -a kaabakas mis sest rinsakast `vuatama `minna VII

rinspäri → krüünspan

***rinst-ränts** p `rintsu- `räntsü; pl rinsud-ränsud rupski `rintsu- `räntsü pannasse sül'di `ulka; rinsud-ränsud `tapmise aeg visati maha, kanad ja käs'id `korjavad Lai

rinsud-ränsud → rints-ränts

rintsak riñsa|k g -gu nõör, millega linapund kinni köidetakse – Lut

***rintskunu-räntskunu** väsinud eilä ma lätsi magame, olli `seante `rintskunu-`räntskunu Krk

rintsümä `rintsümä kortsuma rõõvaäs `rintsüss Lut

rinu rinu söim näru – Hlj

ripak ripa|k Ran, g -ku Rõn, -ga, -gu Jäm miski ripendav `pallad ripagad on, ei kolva kaltsumihele ka mitte Jäm; kui ärä pissetu, siss jäänu nigu üits ripak tuu poesike Ran; mes ripak sul takan säl ripendab Rõn

ripakala ripakala' Röp; ripakalla' Kan Plv Vas Se(-kõlla?); ribagalla Kuu ripakil(e) Kus sa `juoksed `püksid ribagalla; `Lehmäl ei voi `olla niisugune koht, mes on ribagalla Kuu; kel ol'l pal'lo maad kerikon kävvä', pand tõsõ paari [viiske] vüü ala ripakalla' Kan; kalguñ lask loñdi ripakalla', ku tä pahanu' um Plv; naa' asa' umma' ripakalla Vas; ripakala' `rõiva' säläh Röp; sa olõt ku kana ar_`täkeldünü', käüt siivoki ripakalla; `jalgu vidä ripakõlla' (lohistades), jovva ai ummi `jalgu üless `nõsta' Se

ripakale ripakale Kam; rippakalle Jõh, riba- Vai ripakil(e) kaik `asjad one ribakalle ühes `uoletumas majas; ärä jäädä ribakalle, tie `täiäst `valmis VNg; `Riided rippakalle `seljas Jõh; ihu kuevap kokku, nahk jääp ripakale, nägu jääp `kõrtsu Kam

ripakali ripakali Khk Nõo, rippakalli Lüg(riba-) Jõh ripakil(e) jättäd ribakalli kõik `asjad Lüg; `püksid rippakalli Jõh; soldigud (kõiejupid) ripakali Khk; lõit om lõvva all, nahk om ripakali tullu Nõo

ripakas ripak|as g -a Jäm Põi Kse Mih Iis KJn

ripakas-räpakas

1. kärsitu *ripakas ja rapakas obu* Kse; *ripakas noor inimene* Mih
2. kärmas *on teine nisuke`ästi ripakas* Iis
3. lohakas *ärä ole nii ripakas* KJn

ripakas-räpakas kärsitu *kes on nisuke ripakas-räpakas, see`tõmmab siit ja`tõmmab sialt ja õieti ei tee midagi ära* Lai

ripakeli *ripakeli* TLä ripakil **a.** rippumas *voonake, ku`sülle võtad, jääb`suikma, pää ripakeli* Ran; *kõnnib nigu ull, juusse kõik ripakeli* Puh; *seasab nigu tolk jälle,`käegi ripakeli kõrval* Nõo **b.** laokil, lohakil *tüü om kõik ripakeli* Ran; *mul om kõik elämine ripakeli* Nõo

Vrd ripakili

ripakil *ripakil* Jäm Khk Kaa VII Pöi Muh Rei Mar/re-/ Kse Han Tõs Aud Tor Hää Saa Ris HMd Kei Rap Kos JõeK JJn Tür Pai Trm Plt KJn SJn Trv Krk, *rippakil* Jõh IisR, *ribakil* Jõe

1. rippu(mas) *Ärä`oia mokka ripakil, jääb jala`alle* Jõh; *Tuli teine mokk ripakil* Jäm; *kaju roog ripakil kaju kohal* Kaa; *jäapurikad on katuse`külges nigu`küindlad ripakil* VII; *Sagar on jälle posti sihest`välja tulnd, uks ripakil* Pöi; *Su`rüided on nii ripakil* Rei; *rätik oo ripakil* peas Kse; *kase oksad vahest ripakil* JõeK; *türgi kaer, aod on`ühtepidi, karvad ripakil* Tür; *suured laiad siidipaelad olid seila peal ripakil* Pai; *puuse ei ole, kõrt ripakil* Krk

2. laokil, lohakil *meie mihed surid ära, kogu maja ribakil* Jõe; *Mis ta oma rippakil majapidamisest`kiidab* IisR; *ta ei tee tööd õieti, teeb ripakil (lohakalt)* VII; *peenar nii ripakil* Hää; *ennemalt oli kõik nii ripakil, nüid`väätakse`põldu juba* JJn; *tööd ja tegemised`puhtast ripakil* Trm; *põle seal`õged`korda`kuiskil, kõik on ripakil* Plt; *tüü kik`k ripakil* Krk || saadaval Naesed *nii elde anniga - - iga mehe jaoks, kes aga ripakil juhtub olema* Rap

ripakile *ripaki|le* Khk Kär VII Pöi Rei Mar/re-/ Mär Han Tõs Aud Tor Juu Kos JMd JJn VJg Äks Trv, *-lle* Hag Kos Jür Amb JJn VMr VJg Sim Iis Trm Kod Ksi Lai Plt KJn Vil Kam, *-(l)õ* hajusalt V; *ribakille* Jõe Hlj Vai, *rippakille* Jõe Hlj IisR

1. rippu, rippuma(s); *upakile mulk jäi vägä ribakille* Jõe; *Obuse`rüistad jättas ribakille`müöda sara`seina äert* IisR; *midä siä käid suu vilis ja mogad ribakille* Vai; *poisil olid`rüided ripakile üll* Khk; *Kalad`aeti ora`sisse - -`pandi`ahju ripakile* Pöi; *püksid ripakile`jalgas* Mär; *sie ait tuleb`ümmer ehitada, on mõnest kohast ripakile vajund* Kos; *suured laiad siidipaelad olid [mütsidel] taga ripakille* Amb; *pinsak on ripakile seena peal* JMd; *uks - - alt on`kinni, pialtpoolt ripakille,`pialmine ing on ära* JJn; *sie on lohakas tüdruk, käib alati sielik ripakile* VJg; *maaserkasel on oksad`kangest`piened ja ripakille* Sim; *kaks ilusat pletti tal ripakille kunni`perseni* Ksi; *jätnd tal`liukse ripakille* Lai; *nöör jääb ripakille,`tõmma pineville* Plt; *nahk kõik` - - ripakilõ* Urv; *mõsu ol`l ripakilõ nööri pääl* Vas

2. laokile, lohakile; *pooleli; vedelema`Põllud`jätetud rippakille* IisR; *jättand asjad ripakile* VII; *Üks va ooletu inimene, keik asjad jätab ripakile* Rei; *Ära jäta raha ripakile* Han; *kus see raha viimañdi tuleb, ku kõik ripakile jääb* Aud; *ega siis ennemast sedasi [vilja] ripakille jäänd* Hag; *juob pääväst`pääva, tüöd kõik ripakille* VMr; *eenategu jäi vihma perast ripakille* Trm; *talü jääb juba ripakile, peremiñst on vaja* Äks; *rüistad on ripakile, üks siin, teeñe siäl* KJn; *talve - - kül`metäp ärä kah, kui jätät ripakille* Kam; *Ku ega päiv nii`vihma satass, sõss jääse`kõik` tüü ripakillõ* Rõu

ripakili *ripa|kili* Jäm Khk Kaa Muh Juu SJn, *-kili* Koe, *-gili* Jäm Khk; *ribakilli* Lüg ripakil(e) **a.** rippu, rippumas; *upakil võrgukoer all`otsas ripakili* Jäm; *kukel on ka eldad noka all ripagili* Khk; *Koeral keel suust ripakili väl`las* Kaa; *üks teivas_o ripakil* Muh **b.** laokil(e), lohakil(e); *pooleli kõik asi on ribakilli, sääl on lohakus majas* Lüg; *Asju äi tohi ripakili jätta*

Kaa; töö on nii ripakili jäen et Muh; lohakas rahvas, ripakili kõik asjad Juu; ein on ripakilli Koe

Vrd ripakeli

ripakil-ritsakil lohakil Sääl taloh om kõik ripakil-ritsakil Vas

ripaksil, ripaksile ripaksil Mär; repaksel Rid; repaksil(e) Mar ripakil **a.** rippumas; upakil `riided ripaksil `sel'ges; see koorm oo na ripaksil, see lähäb `varsti `ümmer Mär **b.** lohakil, laokil aasad repaksel kõik Rid; ei me jõua päist ega jalust edassi, tööd kõik ripaksil Mär

ripakul ripakul Hää Hls San ripakil(e) asi om ripakul jäänu, taab kokku koriste Hls

ripakule ripa|kule San, -kullõ Har Rõu ripakil(e) **a.** rippu `tahtsõ hällü päält maha_sata?, jäi viil ripakullõ käsä peten `kaplu manu? Har **b.** laokile, lohakile; pooleli kõik' tüü om ripakullõ, medägi ei olõ? otsani tettü? Har; tüü jäteti ripakullõ Rõu

ripakuli ripakuli Hää San

1. ripakil obu iin upakuli, regi perän ripakuli San **Vrd** ribakuli

2. lohakalt Ta on nii ripakuli, lohakuli `pantud Hää

ripakulla ripakulla? Kan Har Rõu ripakil **a.** rippu(mas) kosa umõta taa pruundsiga lähät, taa om sul ripakulla? Har; tuu poi `hindä är?, ol'l ripakulla? redeli külehn Rõu **b.** lohakil, laokil; pooleli sääl om ka tuu tüü ripakulla? Kan; hainang viil ripakulla? Rõu

Vrd ribakulla

ripand|lukk ripand- Tür Pee Koe VJg Sim Plt tabalukk ripandlukk, see, mis ripub Pee; ripandlukk - - sangast `torka läbi, siis riputab ies VJg; ripandlukk pane kašti `külge või Sim

ripane ripa|ne g -se roojane ää tehk `püksa ripase mitte Jaa

ripa-rapa riba-rapa VII Pöi Muh Mär Juu Koe Iis KJn Trv Krk Hel Nõo San Kan Krl Har Rõu Räp, rippa-rappa Jõh IisR, riba-raba Vai

1. lohakil(e), segamini `Sõidab `saaja `sisse, meil viel keik rippa-rappa IisR; ripa-rapa muha `jäätud VII; Kõik ripa-rapa, üks sii, teine seal, tea isegi kus Pöi; kõik asjad_o nii ripa-rapa Muh; ripa-rapa - - lapsed ajasid kõik laiali Mär; lased kik'k ripa-rapa minnä San

2. lohakalt, kiirustades tüö on riba-raba `tehtü Vai; see oo nii ripa-rapa `tehtud Muh; mis sä tüid sedäsi ripa-rapa KJn; ripa-rapa tetäss, siss lää `raisku Krk; `aiga `müüüdä asja käevä, ripa-rapa rista `kaatski Nõo; ta tege taad tüüid ripa-rapa, ei arru, ei `otsa Har

3. rapsija, rabistis ripa-rapa rikub riistad Koe; on üks ripa-rapa Iis; olõt ripa-rapa Rõu

ripa-rapakul ripa-rapakul lohakil – San

ripa-rapakule lohakile lätt mant är ja jätt ripa-rapakule tüü San

ripa-ropa laokil kõik' om nii ripa-ropa tan mi nõna all Plv

ripastama ripastama Jäm Khk Kaa Pha Jaa Muh määräma ma ripastasi oma paramad `riided ära Jäm; See leit sool natune ripastand, pane teine Khk; kodu `vetsime uied `riided ült ää, me pole `tahtand neid ripasta Kaa; ripastab omad uied `riided nõmma ää Muh

ripatama ripatama Juu Plt Pil Trv Nõo Rõu

1. kukkuma, pudenema mõni asi kukub kääst maha, ripatab Plt; ehk mõni sõna ripatab Pil; asi `johtuss vähä ripatama Trv; Kae_vai ripatass tast mullõ ka_midägi? Rõu

2. vajuma sil`mad ripatasid `kinni Juu; Tal om lõbeme (suunurgad) alla ripatanu Nõo

Vrd ribatama

***ripatuma** da-inf ripatuda? vajuma, ripakile minema pallai või ripatuda?; mul ripatu põll alla? Rõu **Vrd** ribatuma

ripeldama

ripeldama *ripeld|ama* Jäm Khk Kär, *-eme* San ripnema ripendama suur löygytuú oli mütsitutil `otsas, see kaila pael ripeldas Jäm; *ripeldab* nõöri `otsas Khk; `rõiva ripeldese ku är kakenuve San

ripeldis *ripeldis* g *-e* rahmeldis, püsimatu (olend) See `sõuke ripeldis obu, äi seda_p tea `usku; `Sõukse ripeldisega pole mette `kerge `toime `tulla Khk

ripen *ripen* g `ripne räbal vana musta `ripne olliv kapi taga topit Krk **Vrd** riben

ripendama *ripend|ama* Lüg/-pp-/ Khk VII Muh Mär Kse Tõs Aud Tor Hää Ris Juu JMd Ann Koe Kad VJg Iis Trm Plt Trv Puh Nõo Rõn, *-ämä* Kod KJn Ran, *-eme* Pst San; *ripent|ama* Saa, *-em(e)* Hls Krk; *ripõndam(m)a* Kan Urv Har Rõu Plv Ráp Lei; *ribendämmä* Vai

1. ripnema, lipendama *mul* `püksid lappitud, lappid rippendavad, `tahvad `kinni `niuluda Lüg; *riie ripendab* `selgas Muh; *aja* `teibasse pannakse `kaltsa, need ripendavad tuule kää, siis linnud `kartvad Mär; *seelik ripendab* `sel`gas Kse; *kui* `astusid, siis kõik [sukapaelad] *ripendasid* Aud; *riideräbal ripendas aia* `teibas Tor; *lõnga ots jääb kera pääl ripentama* Saa; *nõelu oma seelik* `kinni, *ripendab* nii mis ermos Juu; *niidiotsad ripendavad kuue küiles* JMd; *ega see köis enam suur asi põlegi, üks kie juba ripendab* Kad; *ämelaised ripendavad laes* Iis; *kääd ripendavad sul küljes, kedagi sa_i tee* Trm; *ku rahakoit ripendap, sõss om sada* `marka kadunu Trv; *tek`k sadulil pääl ja* `narma ripendiv `alla, *siss olli ilus* `istu Pst; *mis siul sääil kõrdi veeren ripents* Krk; *kos sa lääd sedä`viisi kaldsaku* `muudu `väl`lä, `rõiva kõik ripendävä Ran; *serände* `väike naharibalakene *ripend sääil talla all* Nõo; *om sääne laisaperäline, kää_ripõndasõ* Kan; *mis tuu sullõ putuss, miä tõsõ kül`len ripõndass* Har; *kavva* `aigu es lää, `sõss ripõnd nigu `narts tuu kelme^o Rõu; *ollõv ripõndanu* `kül`gi pite Plv; *tilga*^o jäävä^o `rästä `kül`ge ripõndamma Ráp

2. vedelema; tolknema *jädad kaik omad* `asjad ribendämmä; *kaik siu* `kraamid ribendäväd `laiolle Vai; *tämäl* `aega siäl küll ripendätä Kod; *laps ripendab igal pool ühes* Plt; *mis sa ripendat tõeste jalun* Trv; *Taha_midägi tetä*^o, *olõdõ inne muil jalun ripõndadõ* Urv; `Eski um tulinõ rutt takan, *sõss pinitük`k ripõndass ka_vijl jalun* Rõu

ripenduss *ripenduss* Ran; *ripõndu|ss* g *-sõ* Kan Rõu

1. *tolge lepil omma_sääntse_pruuni_kõllaka_ripõndusõ* Kan

2. *rääbakas kui sa kakenu lagunu oled, siss sa oled -- ripenduss* Ran; *Kää naidõ pulstõga_ku_ripõnduss* Rõu

ripents *ripe|nts* g *-ntsi* Saa, *-ntsi* Hls(n *-nts*) Krk; *ripens* Kõp; pl *ripenssed* Hää

1. *tolge Ripenssed togendavad* (meeste suguelunditest) Hää; *võta ripents ää kaalast* Saa; *temäl om üits ripents kül`len* Hls

2. *miski vilets, kidur om küll vil`la ripents* (kehv vili) Hls; *pesätäis* `põrsit, *aga kaits-kolm olli küll siantse ripentsi* Krk

ripin → ribin

riplema¹ *riplema* San/*-mel*, *da-inf ripelda* Nõo KodT; *riplõma* Krl Har Plv ripnema, rippuma *joba sussinõöri* `ripleva, *ammuss ma keedi* `kiini; *mõnel* `ol`li uur rinna *taskun ja kett ripel rinnapääl* Nõo; *poisikõsõ käüvä iks puie otsan ja sääil* `riplese üleven San; *vanast setukõisil ka puñdi*^o `riplõsõ [võõ] otsan Har; *jalg rippõli inne küleh, ku mehe*^o tõstiva Plv

riplema² *riplema* kõigest jõust pingutama, väga püüdma – Kuu **Vrd** rüplema

ripnema *ripnema* Hää Plt Trv TLä KodT Kam; *ripnemä* KJn, *da-inf ripendä* Kod; *ripneme* Hls Krk(*-m*) Krl; *ripnõmma* Ráp, *da-inf ripõnda*^o Har rippuma *pesu* `ripneb Hää; *jäe* `ripnemä *juuksid pidi* Kod; *mijs* `ripnenu tala otsan ku koit Trv; *mis te iki ännä otsan*

`ripnede - - `mänge `asjege Krk; kaalaraha olliva kette kül'len - - kaalan `ripniva Ran; ommugu nuu ia tilba kõik `ripneva ja läeguva Nõo; pugu all sule `ripnese Kam; midägi `ripnõss Ráp

ripp¹ ripp (-pp) g ripi Lei Lut; pl ripu² Har

1. ratas, ketas rippõ `pääle aiass lang Har; ripp om tsõõrik Lei

2. kettast tehtud vurr latsõ² `laskva² rippi suvvõ tüid pitih Lut

ripp² ripp g ripi nibu kõrva nipp Pha

ripp³ → rüpp²

rippa rippa Urv Rõu Vas Se Lut

1. rippu Ku²sti - - pandasõ_saina pääle rippa nagla vai vaja `otsa Urv; lasõ `hindä rippa Rõu; aida `harja `pänti liha_rippa Vas; timä lasõ kaadsa² rippa Lut

2. lohakile rippa jäi taa tüü Se

rippakilla rippakilla Jõe, ribagilla Kuu ripakil **a.** rippumas `püksid on - - rippakilla; mokkad rippakilla, ei `korja mokki kokki Jõe; `seisad nii `tüütä, kääd ribagilla Kuu **b.** lohakil Tüöd ei `viitsidä tehä, kaik kohad on ribagilla Kuu

rippa-rappakas lohakas, rāpakas `tütruk om rippa-rappakas Vai

rippa-rappakille lohakile jättas tüö rippa-rappakille Vai

ripp|latt sarikate tugipuu ripplatid on `viltä, pisiksed PJg; ripplatid, mis sarikaid `kinni ojavad Kos; sarikate kül'les on iki ripplatid Ksi

rippu rippu Kuu Khk VII Muh Kse Tõs Hää Saa KuuK Plt KJn Krk Hel Ran Nõo Rõn San Rõu Plv rippuvasse asendisse kääd jäid rippu Khk; `pandi nõõri `otsa rippu VII; `viska varna `otsa rippu Muh; jäi rippu oksa `külge Kse; `tõmmame sea rippu Tõs; `pantse rippu `jalgupidi Plt; kohupiim `pänti kotiga lakke rippu KJn; sai oksast `kinni rabade, jäi rippu Krk; nuul jäi kõgõ nõglaga ärjä kindsu `kül'ge rippu Nõo; `lambilõ ka tets nüüd viha, pandass rippu San; panõ² kindso tükü² rippu Plv

rippuisi rippus lappõtüükü² omma rippuisi laen Plv

rippuma rippuma, (ma) ripu(n) S Rid LNg/re-/ Mär Var Tor Hää Saa Ris Kei Juu HJn KuuK Amb JMd Tür Koe Kad VJg Sim Iis Trm Äks Puh Nõo Rõn, rippun Jõe Lüg(ma-inf -maie) Jõh IisR, ribun Kuu VNg Vai; rippume, (ma) ripu Hls Krk; rippoma, (ta) ripob Mar/re-/ Kul; `ripma Mar/`re-/, (ma) ripu(n) Vig Han Tõs Kod Trv San Krl Har Rõu Ráp; `rjõpma, (ma) rjõpu Khn

1. ülaltpoolt kinnitatuna või millelegi toetuvana allapoole langema; allapoole kaarduma sured_kruonid laes rippusitte Jõe; pane `naula (naela otsa) rippuma Lüg; Rippuvad lukud on saral ja `laudal IisR; `laival rippus `ankur ies `otsas Vai; kukel eldad mõlema lõua all, `sõuksed punased, mis tal rippuvad Krj; teine jätab pitka laka, ripub obuse `kaela kaudu `alla Jaa; noorikutel olid suured rinnapaelad, ühna `poole `seare rippusid Muh; `maaleise kasel on oksad `norgus, põruti ripuvad alaspidi Käi; `riided rippuvad `varnas Rei; `pandi siga rippuma, pea `olli alaspidi ja jalad ülespidi Phl; palito repob naela `otsas Mar; saab tä (hauduma kippuv kana) `korbi `pandud ja siss korviga puu `oksa `ripma Vig; `juused jäid kinni ja nii rippuski oksa külles Kse; Pulma obuste ristad olid kõik `uhkeste epitatud, tutid `ripsid kurgu all Han; tõmmatse siga rippu, siga jäeb ülese `ripma Tõs; Kõrrõd jäen lagõ `rjõpma Khn; saag on teinekord mitu nädalt lepa otsas rippund, ei tule `meelegi, et kadund on Saa; vahel jooseb katuse räästast `alla, et ei ole piisa vahet, nagu palakas ripub (tihedast vihmasajust) Kei; üleval olid konksud, kus pajad rippusid HJn; nisuke suur arv sõel `pañdi `sinna rehe `alla üles rippuma KuuK; `lambarauad, alati rippusid siin ukse taga naela ots Amb; mis tollakad sul rippuvad sabas Kad; arvast `näame mõne õuna rippumas Iis; `puumist ma_i nähmuud, aga seda

rippus

nägin küll, kui ta rippus üleval Äks; las pesu rippude Hls; siga tapetass ärä ja pandass rippuma Puh; lagi om kõik ämläse võrku täis, kärbläse ripuva sehen Nõo; lambavilla? ripsi_tuü aia otsahn Rõu

2. kinni hoidma, kinni olema (ka piltl) rippub ühe tüö `kallal `kaua, ei edene Lüg; midä siä ribud miu `küljes alalde Vai; poiss ripub puu `külges käsipidi Khk; Ripub eese Juuli küljes ihu-ingega Kaa; tüdruk rippus kaelas küll, aga kes sest `uolis Sim; rippuvad teine `teise küll les ku `takjad `kinni Plt

3. sõltuma, olenema Pian rippuma neist igägi; Ülgepüüd rippus jääolust Kuu; sij (viljalõikus) ripub kõik kasust ja ilmast Äks

4. millegi kohal olema must pilv rippos külade kohal Kul

rippus rippus IisR VII Kse Var Tõs Khn/rjõ-/ Juu Plt KJn Pst rippuvas asendis `Seisab käed rippus, appi `tulla ei `märka IisR; reied oln rippus Var; Siga oli rjõppus puu `otsas Khn; peiuipoisil piits oli käsi `varden rippus Juu; `seisis kolm `päevä naela ots rippus KJn; `riided ol'lid rippus, võta mis tahad Pst Vrd ripun

rips¹ rips g ripsi Emm Käi Phl Rid, ripsu Khk

1. võrkkott kalade ammutamiseks või püüdmiseks, kahv Kui suurem kala õnge otsast tulemas, siis panta senele rips alla ja tõsteda paati Emm; püüab ripsiga `säinud Käi; rips on kinnega kalu tõstedaks; lähme ripsiga kalu `püüdma Phl

2. võrgu puhastamise vahend ripsuga puhastati rüasid Khk; ripsiga -- puhastatasse mudast ja soomustest [võrke] Rid

rips² rips g ripsi kangatempel `kanga ripsid_o `kanga peal, siis kannas seisab `sirgel Muh

rips³ rips g `rips|i, -u abinõu pilpakatuse tegemiseks rips on `põigite üle kattusse, siis saab `vasta `ripsi `serva `lauditud `pilpad; `ripsuga saab `suomusse `pitkuse Lüg

rips⁴ rips Khk, g ripsi Saa

1. tripp jaki rips on `katki läind Khk; tegin kuuele uue ripsi Saa

2. haak akan ol'i ripsist `valla Saa

rips⁵ → krips²

ripsakas ripsak|as g -a HljK Sim Iis terarikas kaer on ripsakas HljK; ripsakas kaer, sie on ia kaer, paelu `ripsmeid ots Sim Vrd ripsekas

ripsak-rapsak äkiline temä om `väege ripsak-rapsak -- `seante äkilin Krk

ripsalt põgusalt ma naa ripsalt olen kuuld; läks `mööda, ma nii ripsalt nägin PJg

ripsama `ripsama Kaa Rei, da-inf ripsata Ans Khk

1. pilgutama silmad `ripsavad `ühte`jooni Ans; `ripsa `silma, siis puru tuleb `välja Khk; `Ripas teisele `silma Kaa

2. raputama pest lõhja `vihti `ripsama Rei

ripsamissi järsult riivates sedasi `ripsamissi [vitsaga lõöd], siis on enam valus Jäm

ripsatama ripsatama pilkuma silmad ripsatasid korra, jäin väha tukastama; silm ripsatas natukse Mär

ripse ripse g `ripsme Khk Hää Saa Ris Kei JõeK JMd Koe VMr Trm Kod Pal Äks Lai Plt Trv Ran Puh, `ripse Khk Mus Kaa VII Muh Rei LäLo Mär Han Var Tõs Khn Aud Tor Kei Juu Koe ViK Trv; n, g `ripse RId/-sa Vai; ripses g `ripse Jäm Rei; pl `ripsmed Mär Lih PJg Jür Sim IisK Iis MMg, `ripsed Hlj Ans Käi Phl Lih Kse Amb MMg Plt Pil

1. hrl pl karv või niitjas moodustis a. silmaripse `ripsed, nied `silmä `karvad, mis `silmalau `küljes on Lüg; ärä kisu `ripse `karvu Jõh; pilgutata `ripsmid Khk; ripseteni sauene VII; mõlemal pool_o `ripsed Muh; `ripsid pilgudama Rei; `ripse karb lähäb vahest `silmä Mar;

veisel oo silma `ripsed mädatsed Kse; Nüid värvitse `ripsid Han; `ripsed oo silmä `ümmer, üläl ja all Tõs; silmalaud pika `ripsmetega Hää; vasikul on suured `ripsmed Saa; silma `ripse karvad `kaitsevad `silmi Kei; `ripsmed - - pikad karvad silma pial Sim; läbi `ripsmite vahid Kod; kui veel `juhtus, et `veiksed silmad, nisukesed punase `ripsmetega, siis olid nigu sia silmad Lai; mõnel om pik`ä `ripsme Ran **b.** (kaeral:) pööris `kaura one juo `jätkand, `ripse akka tulema VNg; karu `kaural on ühe `varre `õtsas `palju `ripsesi Lüg; `turki `kaeral on `paljo `ripsi Jõh; nied on siis türgi kaerad, millel ühel pual `ripsed on VMr; rukkil, odral, nisul on piad, kaeral on `ripsed Sim; läti kaer ehk lakaga kaer, ühel puol `ripsmed IisK; kaer on jo `ripsmes Trm; kui ripse tuleb tupess `väl`jä, on kõik teräd `val`mis luadud Kod; kaer akkab `looma, ripse tuleb `väl`la Äks; mitu ripset ühel kõrrel Lai

2. heinariise vedan labu earde pealt rähäga ne `ripsed laiale Muh; `tõmma ää need `ripsed Mär; `ripsed jäid veel `aunel `peale visata Aud; `riisus muðu `ripsid Pil

3. paadi laudade välisäär paadi nooled keivad `ripse peel - - muidu `rüistab `ripsed ää Mus; `ripsed - - nee pannakse `külgede `pæele Phl; `ripsed on kalapaadi lavva ääred Rid

ripsekas ripsek|as g -a VMr HljK; `ripsek|äs g -ä Lüg terarikas kaur on `ripsekäs, kui on `kõrralikult `kasvand Lüg; küll on tänavu ripsekas kaer VMr **Vrd** ripsakas

ripsima `ripsima, (ma) ripsi(n) Khk Muh Rei Kse PJg Ris JMd JõeK Ann Iis Trm Kod Pal Plt Pil, `ripsin Lüg(ma-inf -maie) Jõh; `ripsmä, (ma) ripsi Vas; (ta) ripsib Hel, impers ripsetasse Rid, `ripseti Hlj

1. rapsima karu `ripsib `kaurad `vällä Lüg; kui sugema akatse, siis ripsitse takud kõige esimest ää Muh; ripsiga ripsetasse `võrka, puhastatasse mudast ja soomustest Rid; kui lõngad `pestud, siis ripsitas Kse; arv rohe oli, sai muidu ää `ripsida PJg; ku märt kapsib `kaskage, siss kadri ripsib `riidege (kui mardipäeval on külm, siis kadripäeval sula) Hel; nuu, `kääkese ripse `kõik ja silmäkese naari? (rõõmu täis lastest) Vas

2. piserdama, pritsima plekk `riista `sisse [pandi sõed] ja `ripseti vähe vett Hlj; ära ripsi mind supiga täis JõeK; ripsi vett `piale, siis `kustuvad tukid ää Ann; enne `triikimist tahab riie `ripsimist IisK; ripsib lelledele vett ivakese Trm; käisin `taimedele vett `peale `ripsimas Plt

ripslatt pl ripslatid sarika tugipuu – Vän

ripsmä¹ `ripsmä Plv Röp, (ma) ripsi Kam, ripsi Vas tuigerdama, kõikuma ta `olli nii purjun, et mugu `ripse jalgu pääl Kam; ol'li nii kavva `haigõ, nakass `jalgu pääl ripsmä Plv; ma_ka ripsi kõõ `jalgu pääl Vas; saa ei imämb `kõhdi, rips õnnõ Röp

ripsmä² `ripsmä, (ma) ripsi Urv Krl lüripima ripsi? sa_kah, ma `ripse joba Urv; Siss - - ol' k'akuruug val`miss, tuud mugu `ripse niisama `pal`lalt Krl

ripsmä³ → ripsima

rips-raps kiiresti, silmapilk rips-raps leheb repist üles Khk; `kärme inimene oo rips-raps Muh; tñb `ästi ruttu, rips-raps KJn; tñp rips-raps ärä Krk **Vrd** krips-kraps

ripsti rapsti õige `kergest karaš `müüdä ku `ripsti Krk **Vrd** ripstik

ripstik = ripsti Tõmma see nael säält seinä sehest ripstik välja Kaa

ripstuu natuke üks `ripstuu jääb `puutu Khk

ripsutama¹ ripsutama ripsuga võrku puhastama ripsuga ripsudetase rüasid `puhtaks Khk **Vt** rips¹

***ripsutama**² impers ripsutadi kriipsutama kõvasi `peale ripsutadi kolm `rišti ja sellega vajotadi kolm `korda `senna `peale (teat haiguse arstimisest) Vig

ripul → ribul

ripun

ripun *ripun* Nõo TMr Kam Rõn Rãp rippus *meil`ol'li ka suedsu liha ripun* Nõo; *suure redeli pulga`kül'ge keedãp rihma ja kargap siss`alla ja`ommeigi ripun* TMr; *sari ol'l ripun`korgõn Rãp*

ripus *ripus* g -e Käi; *ripuss* g -e Trv, -õ San tripp, silmus *Pane kuub ripust pidi varna Käi; ripuss pistets`kanga`viirde* Trv; *ku kangass`plüküme`panti aina pääle, siss`panti ripussõ manu - - siss`tsuskasid tuust ripussõst pulga läbi* San

ripussehe *rippu* Orsil ollõv *nahk`pañte kuioma riiheaõho kõrvalõ`parse pääle ripussehe Rãp Vrd* ripussihe

ripussihe *rippu ma pañni sooligu alati ripussihe* Plv **Vrd** ripussehe

riputama¹ *riput|ama* Jãm Khk Muh Rei/-dama/ Kul Mär Kse Tõs Hää Saa Juu Amb JMd Koe VMr Kad VJg IPõ Plt Trv Ran Rõu, -eme Hls Krk San, -emme Krl; *ripputama* Lüg Jõh, *ributama* Kuu VNg; *repotama* Mar

1. a. *rippuma panema mina ribudin`eha kasuga`siie* VNg; *ma ripuda`riided`varna* Jãm; *kööved olid ülese riputadud* Khk; *riputa see riie`siia* Muh; *riputasin`väl'la nõõri peale`kuima* Mär; *kelle sang ja aas kül'les, need saab naala`otsa üles riputa* Saa; *riputa oma`riided seena`peale* JMd; *lanõp on üless ripudet* Krk; *rõivid vaea naki ripute* Krl; *rippuda liha`suitsu* Rõu
b. (üles) *pooma kas õli`leiva`puudus, et panid`paula`kaula ja ripputasid`ennast`ahju`naula* Lüg; *riputas enese puu`otsa* Juu; *õlli ennast üles riputen* Hls

2. *rippuma, ripnema Sinu`kuue tuot ributab* Kuu; *polle ributa ies* VNg; *mehe jalg ripputas üle* [ree] *serva* Lüg; *ühed arukased on`narmas`okstega, riputavad allapole* Amb; *käib ilp ies, tallukas taga, kalsud riputavad alati* Kad; *vuata, mis sul savas riputavad* VJg; *vei teda ja jalad riputasid maas* Iis; *püksid on vedelast, ribakille, riputavad;`torkas pleü otsa nua ja pia vahele, et ta riputama ei jää* Lai

riputama² *riput|ama* Jãm Khk Kaa VII Põi Muh Emm Rei/-dama/ Mär Tõs Aud Saa Ris/ripo-/ HMd Juu Amb JMd JNn Ann Koe VJg Kod Pal Äks Plt KJn Trv Puh Nõo Urv Rõu, -amma Har Vas, -eme Hls Krk San; *ripputama* Lüg Jõh

1. a. *raputama, puistama ma ripputan kanadele`kauru vähe maha* Lüg; *rippudetti`lauale jahu* Jõh; *nahk - -`liudaste ära, siis ripudaste karva`peele lubja* Jãm; *Riputa kajakale`soola äña`peele, siis ta laseb käde vetta, tegi`kündja`nal'la* Kaa; *Riputati* [kruusaga] *õle, see on kõik, mis tee tegemine see on* Põi; *riputa* [herned] *sõela seest`riide`peale* Muh; *Ilja`õhta iga loomale ma ikka ripudasi natust ede* Rei; *vahel sai`soola koa* [heinte] *vahele riputud* Mär; *riputa jahu`veese, loomad tulavad`jooma; parun riputan* (lisas vähehaaval) *aga`renti`juure piltl* Tõs; *kui libe on, siis riputse`liiva tee pääl* Saa; *einad - - sai riputud laiali* HMd; *riputan seemet maha* Juu; *sai`kääga riputada`sinna tuli`mulda* Amb; *riputasin kuogile`sukrud* Koe; *kui segad leeva ära, riputad jahu`peale* Pal; *riputasid pikad õled maha* Äks; *riputan lihale`suuõla* KJn; *siia om`mulda vaja`pääle ripute* Hls; *mia võti ani`perrõ ja iki riputi terri* Puh; *leeväle ka riputess`javve* San; *mis* [jahu] *riputamist tal* (seal) *no^o vaiagi om, ta süü ilma jahuõldagi* Har **b.** (sademete langemisest) *ripputab vähä`aaval sadada* Lüg; *Täna riputab ette terve pääva vihma sadada* Kaa; *Õues akkas jälle peent vihma riputama* Põi; *eile ikka riputas koa vahel* Muh; *täna on natõike lund riputand* Plt; *vihma nakass riputamma hummogu* Vas

2. *pritsima, piserdama linnaste`peale riputatse sõrme`otstega vett* Muh; *riputa vett parandale,`tolmab`kangeste* Tõs; *ripotan`riidel vett peal* Ris; *vett riputab taemede`piäle* Kod; *riputa vähä vett maha* Trv

riputama³ *riputama* kettale keerama *langa ärä riputõ vedämise jaoss* Har **Vt** ripp¹

ripõldõllõma *ripõldõllõma* tolgendama *mis na `vaesõ käävä tanh tiiyürt `müüdü*
ripõldõllõn Har

ripõndõllõma *ripõndõllõma* Urv Har(-mma) Rõu Vas Röp Se(-õlõma)

1. ripnema, lipendama *ündrugu alumanõ viij om är_kakõnu[?], ripõndõllõss inne* Urv; *mis niij nardsu siihn ripõndõllõsõ[?]* Har; *mõnikõrd ol'li_kañdli all suurõ_havvõ, sõss läis nigu ripõndõl'li* Vas; *Noorõl om lõvvaalonõ kimmäss, a[?] vanol jo[?] pia et ripõndõllõss kõik* Se

2. tolgendama, jõlkuma *ala_ripõndõllu tanh muil jalun* Har; *vüun ripõndõl'li suuhn* Rõu

risa¹ *risa* VNg Lüg Emm Käi Rei puseriti, risti-rästi *tuul ajas puud puha risa* VNg; *Jälad käist risa* Emm; *`ambad risa suus* Käi; *`Viskas puud `siia risa uniku* Rei

risa² *risa* Kuu Phl hülgelehi Mihed lasid *`suure `hülge, nüüd sidä risa `keitämist ja jagamist on; Risa `tahtub `kaua `kiia* Kuu

risakalli sassis *karv risakalli puha, ei õle ilus ja sile* Lüg

risakille lohakil, lõsakil *inimene risakille maas* Vil

risaku-räsaku risti-rästi *soe `sel'ga aed muðu äda pärast tehasse vahest sedasi risaku-räsaku* Pil

risama *risama* sasima *tuul on rugi puha risanu, `ninda paha on `leika, `otrad on viel `ullemad, ku on risatu* VNg

risane *risa|ne* g -se Kuu VNg Lüg Vai puseriti; segamini *risased `hambad* Kuu; *tänavu rugi on risane* VNg; *vili on risane puha* Lüg

risa-rasa = *risa-räsa risa-rasa puha puud; tuul on ajand `vilja risa-rasa* Lüg

risa-räsa segamini *Õksad `jäätud risa-räsa tee `piale* IisR; *kaik on risa-räsa puha* Vai
Vrd *risa-rasa*

risas *risas* Kuu/-ss/ VNg Vai Rei segamini; puseriti *`hambad risass* Kuu; *`vilja on risas* Vai; *Kahju, et taal risas `ambad suus on* Rei

risestik puseriti *`ambad nõnna risestik* Muh

riske → *priske*

riskes raisus, risus *meie väl'lad on nii `riskes, `rakvere `raipid täis* Ksi

risla¹ *risla* Kuu Hlj ?punajalg-tilder *käed `kangest `külmetand, punased kui `risla jalad* Hlj

risla² → *kresla*

riss → *ress*

rissak → *rõssak*

rissakille risti *mes sa rissakille jalun õled* Kod

rissam-rässam risti-rästi *Mõni puutegija laseb puud rissam-rässam maha* Tor

rissatesi ristati *pane rissatesi laiid* Kod

-rissi Ls *munni|rissi*

-rissin Ls *munni|rissin*

riss|kaal *risskaalaga* nukk ristnurk *vanal majal oo koerakaalaga ehk risskaalaga nukad* Kod

rissutama *rissutama* joonistama *laits rissutass* Se

rist *rist* g *rišti* Vän Tor Hää Saa Juu HJn KuuK Amb JMd TaPõ Plt KJn Vön V, *risti* Khk VII Põi Han M T; *rist* g *risti* S Lää hajusalt Pää KPõ, *risti* R(n *risti* VNg Vai); *rišt* g *rišti* Lei; *riiss* g *riissi* Kod

1. lõikuvatest sirgjoontest moodustatud kujund või märk; samakujuline ese **a**. selline kujund või ese maagilise, sakraalse vms sümbolina *urnajal one pali `ristisi* VNg; *`Jesus `lüüdi `risti; vene `ristil on `tõine viel `viltu* Lüg; *`Sualatera kui kukkus maha, siis pidid `ninda `kaua `õtsima, kui igi tilkadest lei rist `õtsaette* Jõh; *venelastel on ristid `kaelas* Khk; *tõrva `ristisi*

`tehti lauda uste `peale, et kuri es saa `loomade kallale `minna Mus; `Uhke riie oli, punased ristid sihes Pöi; kolme kuningu `laupa `õhta `tehti ristid `akna `peale Muh; igas kirikus oo ristid torne `otsas Mar; risti puu oli `ammu `enne `surma `val`mis `toodud - - siis pärast `surma `tehti rist `valmis Mär; kullast rist ketiga `kaelas Tõs; must rist on ikke kõege ilusam aua `peale `panna Vän; veneusulised eidavad `risti ette Saa; seal oli suur sügav rist raitud `sisse HMD; arjakas lõond `risti ette ja läind ukst `väl`la Nis; surnuaa rist oli ää mädänend Juu; Padjapüürile `tehti ristid `otsa Amb; kuda sina õled `seie trehvanud, tuleb kõhe riis ahju `piäle tõmmata Kod; kogudus kingib õpetajale risti `kaela Pal; leevale tihasse rist pääle, siis näeb, ku tõuseb Äks; kui vili oli `salve `pandud, `tõmmas peremees salve pealt tasasest ja tegi salvele risti `piäle Lai; tal om rist kaalan Hls; ku `välki lüü, sõss mea eidä iki risti ette Krk; toda suur kivi `risti ei ole sõda ei `kiägi sääld `putnu Ran; vanatoit lännu Venemaale, sääld ei ole `koskild `süvvä saanu, sääld eedetu sia söögi pääle ka rist Puh; ta_s `ihna naesele `risti tuvva, maät naese ilma ristitü Nõo; leeväpätsile tõmmati rist pääle ja siss `panü `ahjo küdsämä Võn; puie `pääle tetäss `riste, et vaim ei saa enämp edesi `tulla Kam; Rist hoiit inemiisi, tuu `I`l jah vanast kõgõ kimmämb rohi Urv; kon `risti is olõ?, sääld võttunu puuk; lihavõtte pühä na käävõ? `ristega `ümbre kerigu Har; kadaja risti? umma `väega ilosa? Rõu; Ku ahi ärä pühete - - sõss teite hää `kääpä pääl um rist Lut; risti mitte ette lõõ ma kõigeks valmis olema Ega täma `risti ette ei lüõ IisR; `kartmata mees, see_p lõõ `kuskil `risti ette Khk; ei see lõõ `risti ette üht, see `neoke inime Mar; ei lõõ ühugi asja ees `risti ette Tõs; mina `risti ette ei lüü, tulgu `kolme `kaanti sij sõna suust `väl`la Hää; tuu `ol`li äste südi poiss, es lüü `kossegi `risti ette Ran b. (tähekogust) `taevas oli rist näha Khk; `Peetruse rist_o kuie tähega Muh; looja rist om looga kottel Krk; `taiva rist, sääld om ütessä `tähte Se c. (muudel juhtudel) õlekattussel õli `arja `ruodjas `ristide vahel; veräväle `lüia `ristid `pääle Lüg; Sarikud on paar koos, ristist pulk läbi Pöi; kui sa kedrad, siis rist on siin [vokiratta] all, a kui sa korrudad, siis on siin peal Käi; Ristid `ol`lid all nõu sijs, õled pääl, leva paned õlede pääl (taari tegemisest) Hää; kui ta (kratt) tuleb ja kui sul `pasla paela ristid taga on, `tõmma ristid `katki, siis piab maha kukkuma see noos Nis; arja peal õled `lahtised, nied jäävad `sinna `ristide `alla Kos; Isa tegi ka nisukese pika laua `ristide pial `jalgadega Amb; `valgeristi lilled, `valged õied ja ristid pial VJg; käärpüül om kaits `risti, üleven ja all Trv; rist käändi ussele ette ja olli uiss `kinni Ran; kerilavval om kolm `jalga all ja rist pääl; kui `langa aad `aspli pääle, siss kah ei tohi `risti `sisse `aada Nõo; Langa `luumise rist, kohe lang aiass pooli päält Urv

2. kangavahelik sa sidusid kovast `ristid `kinni VNg; kui `rohkeemb `lõngu `kõrraga, siis `ristid `onvad pahad `panna Lüg; pidi õlema `äste `siutud, et `ristid `äste `seisasivad Jõh; `Käerides `tehti `ristid iga `juoksu `korra `otsas IisR; muidu ei saa kanjast `tehja, kui `risti pole sees Phl; pulgad on koa - - kus lõngad soavad `ümmer `pandud, et ristid vahele jäävad, muudu ei saa ju kududa Hag; ristid on segamini läind HJn; `niite taga on tihvapuud, nied tievad seda `risti Amb; ristid on sua taga, niied `tallavad `risti, rist `oiab `lõnga JIn; `käärimisel tuleb ristid `sisse `käärida JIn; ma tallan risti `sisse Trm

3. (sise- ja väliskohakäänetes ristimise kohta) laps `tahto `ristile `viia VNg; emm viis lapse `kirku `risti Khk; nii pailu `lapsi ühes peres `ristis VII; tänä `mindi lapsega `risti Tõs; kui tütarlaps oli `risti viia, siis õtsiti sie kiriku viia, kes pueglast imetas Jür; laps on ristis VJg

4. ristumiskoht ku õli `kärnä, siis viheldi `saunas ja siis sie `kärnäne viht `viedi tie `risti - - siis kärn kaob; ei saand kuhugi `mennä, sääld `kraavi rist õli Lüg

5. risti *rišt_o rump* Muh; *rišt om koosõr* Se

6. pilt raskus, vaev; koorem, nuhtlus *oma`risti piab igauks ikke`kandama* Lüg; *Jäin põdema, nüüd olen omastelle`ristist`kaelas* IisR; *tämä`rauuka`kanda`rasked`risti* Vai; *ermus erk tüdruk, emal ta on küll`risti ja`vaeva teind* Kär; *Arm aeg ette oitku, on ikka nende lastega rist* Kaa; *On ikka rišt selle ilma eluga, sajab ja sajab* Pöi; *küll nüid rišt`kaelas oo* Muh; *Senega aa igavene rist ja äda* Emm; *ma pea seda`risti`kanma, jo see rist mo`peale`loodud oo* Mar; *eks taal oli seda viletsust ja`risti ja äda paegal* Mär; *Kui selle rendi risti kaelast ää soaks* Han; *võta oma rist oma`piäle* Tõs; *rištid jumalast`peale`pandud, ei`peäse sealt alt* Juu; *igauks peab oma`rišti`kandma* JMd; *naene õleva rišsiss kaalan* Kod; *on selle elajaga üks rišt* Plt; *ärä võta`endel`risti`kaala* Krk; *ega`raskemat`risti pääle ei panda, ku sa`kanda jõvvat* Nõo; *ku rišt pääl um, tuu tege jo` ilma mõross* Rõu; *jummal`hoia meid rassõ rišti iist* Se

rista *rista* Jõh/*r-/* KÄi Rei Phl *risti`rista ja`põigiti* Jõh; *istudaks maha ja`pantaks jalad* rist KÄi; *jää on rista ja rästa ära pakadand* Rei; *kaks`raami`pandi rista* (käärpuudest) Phl

ristakute *ristakute* Ris JMd Iis Trm; *ristagutte* Kuu *ristakuti pani nie`luua`tühjed* (tüükad) *ristagutte* Kuu; *aod on ristakute maas* Ris; *puud on ükstese`peale ristakute kukkund* JMd; *kui jalad ristakute, siss jutt lõppeb`õtsa* nalj Trm

ristakutta *ristakutta* ristakuti – Kuu

ristakutti *ristamisi ühed`reied`ristakutti, kahed`karvad`vastakutti* = *villa`kraasid* Kuu

ristamine *ristamisi`lähmä nii`ristamine, puol`viltu* Lüg

ristamini *ristamisi paned jalad`rištamini* Muh

ristamisi *rištam|isi* Saa Juu Krk, *-esi* Vän, *-eisi* Lai; *ristam|isi* Kuu Khk Phl Aud Ris Jür JJn Rak Trm MMg Pal Plt Trv, *-esi* Mär Tõs Hää Koe KJn SJn Kõp, *-eisi* Äks Plt *ristakuti jalad olid`ristamisi* Khk; *pane kaks puud`ristamesi`alla* Mär; *paneb jalad`ristamesi* Tõs; *ristamesi`kaindla alt läbi* Hää; *rišti`pištes õmmeltse, lõngad`ristamisi* Saa; *Kaks`palki lõöd`ristamisi kokku* Jür; [linaloleole] *panime kivid`piäle, puud koa`ristamisi* JJn; *Vana pandi tükk pool`ristamisi rippund sial`varda külles* Trm; *lõõnu* [piitsaga] *ristameisi sel`la`pääle lehmale* [luupainajast vabanemiseks] Äks; *pastla pial olid kõelussed, käisid`ristameisi üle jala`kõrvadest läbi* Lai; *arnikas on niiviisi, et temal on neli`lehte`vasta maad`ristameisi* Plt; *näputüüs on vahest kirjäd`ristamesi* KJn; *mede aia lääva`ristamisi* Trv **Vrd** *ristamine, ristamini, ristemiisi*

ristamisti *ristamisi paned kived`ristamiste`pääle`mergiks* Kuu

rista|pite, -piti *ristipidi lõng käib`ristapite; puud liputi segi`ristapiti, tõene kõrd tõõsipidi* Kod

rista|päev → *ristepäev*

rista-rästa *rista-rästa* Jäm Kaa Muh Rei Kse Saa, *rista-rästa* VII Hää, *rista-rästa* Lüg Vai, *riista-räästa* Aud *risti-rästi puud on`pandu`rista-rästa* Vai; *rista-rästa uksteise pial runas* VII; *saarel ja`vahtral kõivad sooned rista-rästa* Muh; *Sounas ma rakendasi kahe vihaga, vahest läkst vihad rista-rästa* Rei; *kõnnib rista-rästa* Kse; *õlle põhjad olid - -`pandi riista-räästa puid`alla* Aud; *Ambad tešel rista-rästa suus* Hää; *toirm`murdis puud rista-rästa maha* Saa

ristate *ristate* Vai/*r-/* Kei, *rissate* Kod *ristati tei magato jalad`ristate* Vai; *pannakse temal kaks`jalga ristate`kinni* (lambal niitmise ajal) Kei; *tämä`juba jälle rissate eden* Kod

ristati *ristati* Sa(rü- Mus Pöi) Emm Rei Amb Ann Koe VMr VJg Sim Trm Trv KodT, *ristati* VNg Lüg Vai, *rüstati* Mus Pöi *ristakuti`luomad on punasel - - siis kolm muna`ristati`otsast`katki`lüüja ja`lehmale`kurku`anda* VNg; *tõise`palgi sies suon ja`tõise sies suon ja*

ristatside

`ristati `tõise tapp `juokseb `tõise `sisse Lüg; `ambad on ristati suus Ans; kääd rüstati `perse peel koos Mus; jalad keivad ristati all, aga laseb aga edasi Kaa; Seal pole `aida ollagi, tongid ristati ees, mis `looma see peab Pöi; See pole küll elus kahte kõrt ristati pannud (pole midagi korda saatnud) Emm; arimalgad `panti ristati `peale [katusele] Rei; ohjale sai `pandud ristati, siis sai kududa niiteni Amb; kal'la `astja `põhja `paandi sihuksed pulgad ristati Ann; kes ei osand, sel läksid lõngad ristati `niide panemisega VMr; `laume lauad ja puud ristati, siis nad iast `kuivavad VJg; kaks nukka on üleval ja kaks all ristati Trm; `pannu `selle piidsaga, kauh ja kauh, ristati ja rästati KodT Vrd ristate, risteti

ristatside ristatside TLä ristati Nuü pidivä olema ristatside kõrre Puh; kerilavva pandass ristatside sinnä kerijala pulga `otsa; võtit sällätävve `viisi ja pannit ristatside Nõo

ristatusse ristamisi Kaks karust vastatusse, neli reit ristatusse = kraasid ja neli kätt Jäm

riste|ema ristiema kis `ristimise `aega vaderiks on, see on risteema Khk

risteline risteli|ne (-s-) Plv, g -se Kam, -tse Urv(-dse) Se ristiline `kinda olliva tsõõrelise ja ristelise Kam; `Koiõ es ka mitund `muudu käterätte, risteliidsi ja pööreliidsi Urv; risteline `kindakiri Plv; `pañte hamõh `säl'gä poisile, kaala `kirjoga hamõh, sääñtse_ristelitse_kirä_koh ol'liva Se

rist|ema ristiema `ambaraha `andavata ristema ja ristisa VNg; Mul õli kaks ristemädä Lüg; ristema tõi `mulle `košti Iis; oi sedä ääd müjld, kui ristemä `mulle siidiräti kink Puh; `tahtsiva tolle latsele ristemäss minnä, aga `pernane es võta noid Nõo; Ei massa ristimmä är^o unõhta^o Röp

ristemiisi ristamisi tijehe^o omma `ristemiisi Plv

riste|nimi `ristenimi ristinimi – VJg

riste|poeg ristipoeg Keis oma riste `poega vahel `vaatamas Kaa

riste|päev `riste- Phl Tõs Kei Juu, `rista- SaLä Kaa, `ristä- Mar ristipäev `Ristapäe oli suur kallis püha Jäm; kevadine püaeg, see on jüribe `järke, `ristabe `aega Khk; `ristabä `toodi meiud ja kased tuppa Mus; tänäkund tegid kõik tööd `ristapäe Mar; `ristepäe oo odra küli aeg Tõs; `Ristebest läheb soojaks Kei; `ristebä on nii kal'lis pühä, et ei kasva rohi koa `ühti Juu

riste-räste risti-rästi kerige [lõng] ilosahe kerä pääle, `riste- räste Röp

rist|esä rist|esä Nõo Vön Urv Plv Vas Röp Se Lut Kra, rist- Lei; `ristsä Har ristiisa miu ristesä `olli kaitstõisskümmē `aastat Vissi `mõisa karja pääl Nõo; südä `rõõmu täis, et nüid ristesä iks midägi toose Vön; mullõ tõi `ristsä `täambä `saapa ja püksi_kiñgitusõss; `lapsa `ristsälle kätt kah Har; mi puul `võõta_i^o kattõ ristessä Lut Vrd ristisa

risteti risteti Khk VII ristati jalad keivad all risteti; `ambad risteti suus Khk; ta_p pane pääva `kohta mette ära `pulkagid risteti VII

ristetside ristamisi `Tõrdo `põhja - - `pañte õigõ_hää `paksunõ kõrd rüä `ol'ge ristetside pääle Röp

ristetsiku ristamisi puu pañnime ristetsiku `põhja [taaritunnile] Kam

ristetämiisdõ ristamisi vili om ristetämiisdõ, tuulõga `vaasunu Se

ristetämiise ristamisi pesß hobõsõllõ raudnagla jala `sisse nii ristetämiise pareballõ ede jalalõ ja paheballõ perä jalalõ Se

ristetämisi ristet|misi Vas, -miisi Se ristamisi jala^o umma^o ristetämisi Vas; mähäss rüvvi `kause^o nüviisi ristetämiisi Se

rist|hain = risthein olin lammastega `jälle sääl ristaina sõõdi pääl Vön

rist|hein ristikhein põllu`eina oo `kahte `seltsi, üks_o timmukas, teine oo ristein Kse; ristteina sõõt Var; kui lehm sõõb paelu risteenä ädäläd, siss läheb `partsti `lõhki Tõs; rist`eina

`niitsin, punast tüfid otsas Aud; ole raavi `ääres ees, et [lambad] noore rist `eina ei lähe Vän; kaks nädalat `enne juani `viidi mind rist `eina `niitma Plt; karjamaale ma tegin joba - - risteenäd maha KJn Vrd risthain

risti¹ `risti Tor Hää Saa KuuK Amb JJn Tür Sim Iis Pal Äks Lai Plt KJn Hls Ran Nõo TMr Vön Rõn V, `risti Kuu Lüg(-ss-) IisR Vai Khk VII Pöi Muh Rei Mar Mär Vig Kse Var Tõs PJg Ris HMD JõeK Pee Koe Kad VJg Trm Trv Pst Krk TLä Kam Ote San, `riste Röp Se, `riissi Kod

1. ristamisi, vaheliti `niie silm `katki, ei `tallu `kanyast `risti Lüg; Sie täna `jälle täis, jalad `käivad `risti IisR; käed `panna `risti, ku paluda jumala Vai; pani sõrmed `risti Khk; Kaks kätt `risti rinnal, pole änam muret midagi (on surnud) Pöi; `ammad `risti ja risus suus Mär; pane sõrmed `risti ja loe `issameie Hää; ristpaelad käivad `risti üle jala JõeK; paänds jala `risti Hls; jala käevä `risti, sata maha pikäli Nõo; `kuuljal pandass käe `risti `rindu pääle Har; ko jumala `armo võtat, siss piät käe `rindo pääle `riste `pandma Se

2. mingi asendi või suuna suhtes täisnurga all `nurkad tulevad kõik `risti `panna Lüg; `Otsisin toa `risti ja `põigiti läbi, `kuskilt ei `leidand IisR; pane see puu `risti ette Muh; koer tullu `risti `vastu, `tahtis `kisku Saa; lestapüüu märgid piavad ikka `risti olema HMD; läks `risti üle põllu Juu; Puud `risti ahju põranda `piale ja lõngakoit `otsa Amb; polgu adjutant - - `valged nõõrid käisid `risti rinna eest läbi Pee; palgi `otsa raiutakse - - armid `sisse, siis pannakse pal`gid üheteise `sisse `risti Kad; küll `otsisin `risti ja põigiti metsa läbi VJg; kui laev one `riissi taevass, tuleb vihimä Kod; kui `kange tuul on `risti `rõuku, siis on rõuk ka uper `pal`li lükatud Pal; teivas `püsti, teine `risti, `käisest läbi, sellega oli [tont] `val`mis Lai; `poolide `aamese juures piad `risti `laskma, muidu tulevad pooli otsad maha Plt; niid tiiid lähväd `risti, üksteesest üle KJn; pane aga puri `pääle `vennel, `risti tuuld Trv; puu `olli `risti tõise pääl Hls; kui jähess `risti üle tii lääp, siss ääd ei ole Ran; oi `taivake, sa `tõmmat nüüd obese joosu pääl `risti tõestele ette Puh; võti aenakoti sedäsi `risti küüru pääle, siss `olli paremb tulla Nõo; tii pääl oll `risti suur puujuur Vön; tõne inemine iks ristii ammaste vahel (taga rääkida) Rõn; kui `risti `rõivast `pahti jakk, siss noid es palista? `kiäki? Kan; Minnu ei_tulda_ `kaemagi, kas ma olõ siin `risti vai `piuta? Urv; sinna? om sillakõnõ tett `risti üle raavi minnä? Har; kolm koiti oll `risti ratta perähn Rõu; uma leib lätt `piutamiisi kaalast `alla, a puja leib lätt `risti Vas; `kämble laiunõ, `risti kämmel Röp; tal kõõ `rõiva_ `risti (lohakalt) säläh, jovva ai ummi `rõivit säädä? ilosahe Se || takistamas, segamas ää seisa `risti ukse peal Muh

3. täiesti, täielikult Täma ajab alati oma joru, ikke `risti `vasta `teistele IisR; ärä tii `risti miu käsu `vastu Trv

risti² `risti Hää Plt KJn, ristii Muh Rei Kse Khn Trm Trv Hls Krk San, `risti Kuu Lüg Vai, riissi Kod kaardimast `risti mast on esimene Lüg; ristii soldat Muh; ristist trump Kse; riissi äss - - one kõege `kangem Kod; ristii äss käib `väl`lä KJn; ristii kunigas Hls; ristii ess om siu kähen Krk; ristii tuus ja ristii emänd San

ristijema naissoost ristivanem kes mu ristiema oo Muh; küll oo see velets ristiemä sool, et tä sool kedägist ei too ega anna Mar; ristema oo emavader Kse; Mool ristiema põlgi, olle ää surn Han; ristiemasid peab kolm olema, kui tütarlaps on, siss ristiisa võib üks olla, poisil on teisipidi `jälle Saa; ristiemä kinks miul kõrdirõõva Hls Vrd risteema, ristema

ristijhing -ehg, -jehg ristiinimene ristijehg olõdõ sa_kah Lei

ristijinimene ristiisku inimene ega sie old midagi `ristiinimise tegu enamb VNg; kui sa `ristitud õled ja `ristiusu `kombeid piad, siis õled `ristiinimene Lüg; Kui vähetegi `ristiinimese verd südames, ei sis lähe `niisukest tükki tegema IisR; kas olete ka `ristiinimene Vai;

ristiisa

pagana`usku, kes midad ep usu, isi küll ristiinimese nime kannab Jäm; kikerdand kolm kord üle sel'la, siis saand `jälle ristiinimeseks Kär; kurivaim võtn ristiinimese lapse omale Muh; me oleme kõik ristiinimest Mar; ristiinimesi on ilmas pal'lu, paganad on pal't `lõunamaal Saa; kas sa siss põlegi ristiinime, et sa jumalat ei usu TÜR; ike riissiinimene õled ja riiss kua avva piäl Kod; ku sa ristiinimen olet, siss tule `sissi Krk; ega sji ristiinimene ei ole, kes tõsele undinaha `sel'gä pand Hel; juut om sedä `õndsamb, midä `roh Kemp ta ristiinimest pettä saab Nõo; ristiinimine taht `taivatjüd `õisi?, aga pakan ei tiia? määrästki tjiid `õisi? Har; `santse ilmaga olõ õi ristiinemiist väläh Se

ristiljisa meessoost ristivanem *Ega sest `ristiisast tal `asja ole IisR; enni`muiste oli kaks ristiisä Mar; nüid olen ma ristiisaga kokku saand Mär; mul oli ristiisa sepp Mih; ristiisad ol'lid `jusku vanad kuked, kis `poigel `süia ei anna Saa; kui poeglaps, siis on kaks ristiisa ja üks ristiema Pal; tul'li siss sji ristiisä `sinna Vil*

ristik¹ *risti|k Sim Trm Pal Äks Lai, risti|k Jäm Khk(g -gu) Krj Põi Mih Tõs VJg Trm MMg Ksi Lai Plt Puh, riisi|k Kod, g -ku; `risti|k Kuu Lüg, g -ku Jõh; rüstik Mus; ristikas Kär; ristiku- Tor Pee ristikhein `meie pidasima siin seda varast `ristiku, kes `andas kaks `eina Jõh; nad `aksid ristigud `niitma Khk; rüstik pannasse `kärpa `peeie `kuivama Mus; Nõnda kui [lambad] `pääsvad, nõnda ristikü `peale `lähtvad Põi; Lihmale sai ikka `valget ja punast ristikut `niitma Mih; esimese põllu ein oli ristik VJg; ristikud ja timu `eina kasvatati segamine Sim; punane ristik `kasvis siin ia, aga `valge meie mua sees ei kasva Trm; riisikud ei pidetud Kod; `aanti ristikid normipääva eest Pal; ristik, tal ju risti `muudu niid lehedki Ksi; kari käis ristikü ädala pial, `ändis `piima iast Lai*

ristik² *risti|k g -ku Lüg/`r-/ Hls Krk*

1. ristikujuline alus *Ristjalaga `asplil jalg all, `ristik `jusku `jõulu`kuusel; `Tehti kaks `ristiku, `lauvad `pandi üle, sai pikk `pulmalaud Lüg*

2. pilukaunistus *ristik `aeti `kaaldukse `pääle; mõni tegi nõnda ilusti ristikid ja kõverikid Hls*

3. (ristiga maost) *ristik olevet kige kurjep uisk, kirivene al', `kukru pääl olevet rist Krk*

4. adj ristikujuline *`kännäpu - - `ristikud lehed Lüg*

ristik|hain *ristik- TMr Vld, ristik- TLä San VLä, ristk- Vön Kam Ote Rõn San Plv(rišk-) Röp Se ristikhein ristik`aina `loeti kõege parembass, toda `anti obesile, lehmäd es saa `maitstagi Ran; ristikain `ol'li viil kõige ullemb eläjit `lahki `aama Puh; vanast külveti ristikaeinale `ipsi, a ips es ole ää Nõo; tõi `kuurma ristk`ainu lehmä jaost Vön; nüid sügise `ol'li meil ristkaina pääl `lamba Rõn; timäl hain viil poolikulla, ristikhaina omma `tuura? Har; ristikhain ol' illošs ku lohef Rõu; ristkhaina aganit - - es taha lehm ka nii Plv; ristikhaina söödü? - - sinnä `kablutõdi eläjijid Vas; ku ristikhaana nu`m ar_`kuive, sõss `nakset `riibma Röp; mi lää ristk`hainu pääle magama Se*

ristik|hein liblikõieline rohttaim (Trifolium) *enne `ollid ikka ärjapead, nüid_o ristikainad Muh; `Valge ristikaina õie tee on `valgete `vastu Rei; `lähtvad jo ristik`eina `niitma Kse; täis `aamist tuli [lehmadel] paelu ette vägevate ristikainade pial Tõs; ku [loom] ristik`einu sjiib, siss põle rokka tarvis Hää; ristikaina `sisse külvata timatid VJg; riisikein õlgu maha külvetud, kui aga lumeanged kaduvad Kod; ristikain lähäb obestelle ja lehmale võib `anda Äks; panevad ristik`einu `sarda KJn; sji `valge ristikain om esi, mis söödu pääl kasvass Krk; ega ennembist ristik`einä es ole, siss obese muud es `saagi kui maa `einä Hel Vrd ristikhain*

ristik|kivi (ristiga) piirikivi *Iga `krundi `nurkas õli `ristikivi Jõh; Ühe ristikivi peelt teise sai siht aetud Kaa; Rundil olid kivid `õmber, `üüti ristikivideks Põi; Ristikivile on rist `peeie raiut,*

ta näidab krundi vahed Emm; ristikibi, rist raioti kibi `sesse ja `pandi põldude vahele Mar; mede ründil ol'li viis ristikivi Saa; soos ristikivi ei `panda Juu; riisikivi one egä põllu õtsan, sji one raja Kod; ristikivi `piire pääl maa `nurke sehen, rist `pääle raiut Krk; sji ristikivi päält lätt tuu ristikivi pääle mi_talu piir Har

ristiksed pl ristiksed Hää(-s-) Saa ristsed Vanasti `tehti mõni kolm `päeva ristiksi; Ristiksed on ära `peetud Hää

ristikulla ristikulla Har Plv/-ko-/ ristati, ristamisi sa_piat puu_ristikulla `ahju `pandma, siss palasõ Har

ristilaps risti- Saa JMd VMr, risti- Pöi Mar Kir Tor, `risti- Kuu, rist- VNg Lüg ristipoeg või -tütar (ristivanematele) ma vein iga rist`lapsele [muna] VNg; pal'lo sool risti`lapsi oo, mõnel oo jo na pal'lo Mar; kes kolm `poissi `järges sai ristilapses, sai kohe mehele Kir; pärast `leeri es anda ristilastele änam kingitusi Saa; minul on pailu risti`lapsi JMd Vrd ristilats

ristilats risti- Röp Se, risti- Krk, rist- Har ristilaps Mina piäss ka nüüd ristilatsõlõ kingitüst andma, aga mul ei olõ? kopkatke? rahha Röp; hüä õks om, ko risti`latse ka om Se

ristildõ risti üts ol' pant pik`älde, tõõnõ ol' pant ristildõ Se

ristildämisi ristati, ristamisi tä lask `aadrit ristildämisi (vaheldumisi ühelt ja teiselt käelt) Plv

ristilill ööviiul Ristililled, `kangesti `easte `lõhnavad Var

ristilina risti- Pil Vas, risti- Trv Hel Ran Ote, rist- Har kõrgema sordi lina ristilina, sji oli juba ia lina Pil; mul om iluse lina, sa olet ta nii ärä käperden, tege ristilinast praki Hel; ristilinade kaal `ol'li kaitskümmend viis rubla, nuu `ol'liva kõege paremba Ran; kõkõ parõmb soft linnu ol' snittlina?, siss ol' ristilina? Har

ristiline ristili|ne Plv, g -se Khn Pär Tor Hää Juu KuuK Kod/-s-/ KJn; ristile|ne g -se Kir Hää SJn; ristili|ne g -se Khk VII Muh Kos JMd VJg Iis Trm M(-li|n Krk) Ran Puh Kan Vas, -tse San, -dse Rõu; ristili|ne g -se Kuu VNg Vai; ristile|ne g -se Mär Kse Han Tõs Ris JJn Koe Plt; ristilõ|ni g -dse Krl

1. a. ristidega, sellise mustriga; ka ruuduline `Sündümise `päiväks `mulle `lapsed toid `ristilise `kuue `riide Kuu; punase ristiline rätik VII; Ristilesed riided [on] ilusad Han; [käised olid] niukst roosilised või ristilised Kos; käsi ristilene nigu minulgi (kæjeontest) JJn; tien ristilise kleidi Iis; ristilesed ja riibulesed alused olid `enne (seelikutest) SJn; ristilise `üükse Hls; ristilin rät om är kadumu Krk; ilusad kiriväd [võöd] olliva, sarvilised ja ristilised ja sõõrilised Ran; kua_`kinda ristilidse? Rõu **b.** ristikujuline ristilised lehed; lume räitsakas oo `sõuke ristiline Muh; ristiline mänd oli Pär; ristiline sõnajaig Krk **c.** (labasest koest) kannevaa-oli `niuke - - ristilene Kir; linad kodusin riisilised nel'jä niigä Kod; roguski oli ristilene, niinedest oli `veetud Plt

Vrd risteline

3. vaevaline, vilets `ristiline elo - - on meil siin maa pääl Vai; `arjub selle ristilise eluga VII; elu on ristiline, igalt poolt on sul nappus käes Juu; soab ristiline elu õlema Trm; kik'k temä elu om ädäline ja ristiline Krk; elo om ristiline, üts hääd lõpõss, tõnõ alostass Plv

ristima ristima, (ma) risti(n) Tor JJn Iis Pal Plt; `ristima, (ma) risti(n) Jäm Khk VII Pöi Muh Hi Rid Mar Mär Vig Kse Aud Vän Hää Ris Rap Juu JõeK JMd Tür Koe Rak VJg Trm Plt Pil Vil, `ristin R(ma-inf -mä Kuu Vai); `ristma Saa, `ristmä KJn, (ta) ristib; `ristmä TMr, (ma) risti Võn Rõn V(-s- Lei Lut), risti M(ma-inf -me) TLä Kam San; `ristma Tõs, `ristmä Khn, (ma) risti; tud-kesks rissitud VMr

ristimidi

1. kristlikku kogudusse vastuvõtmisel veega piserdama; sellise toiminguga eesnime andma
a. (laste puhul) *kuol`meister käis`ristimas, seda ei tahetud, et laps`ilma`ristimatta suri Lüg; siin on`muidki`lapsi, kedä`tarvis`risti Vai; õpetaja tuli last`ristima Khk; Nee pole`eese last veel`ristind Pöi; mind ristiti küll ää, kui ma pisike`olli Muh; laps on laps ja peab ristit`saama Rei;`üidväd sii Riia, aga tä ristitud nimi oo ikke Maria Mar; kõik selle`ristimese aja ta karis Mär; kui last ristitasse, siis oo joodud Kse;`ütles, et täma`ristimata last ei taha omal pidada Aud; miu lapse`ristis üks talu peremees, tema tull'i kodu`ristma Saa; last ei`võeta`risti - - pead laalatud olema Rap; tien kõik varru joodud`val`mis, et`omme suadan lapse`risti TÜR; on`ristimata maha`maetud Rak; ike ruttu ristiti ära ennevanast Pal; vanapagan minema kallale lapsele, kui ei ristita ära Pil;`kuškille`lapsi`väl`lä`ristmä ei`viindki,`tuudi lapse`ristjä kodo KJn; ku lais`olli`ristmede, sij`olli patt; nij`ku üte`viijge ristit kunagi (saavad hästi läbi) Krk; last ristiti, siss pidi latsele raamatuleht puhu`pantama, et siss saab tark laits Nõo; mul`ol`le lais`ristmäda Võn; sügise pane mina ka ommile pääle, et`ristku laits ärä Rõn; mul om vaia lais`vällä?`risti? Har; tull`näet kooliõpetaja,`ristse är? Rõu; lais`ristitass kodõn Lei;`ristmäldä? mi puul olõ`i?, iks är ristidu? kõik umma? Lut **b.** (usu vahetamisest vms) üks`ümber`ristitud juut õli Lüg; ristiti`teise`usku`ümmer Tõs; mu lell laisk ka`hindä vinne`usku`risti? Vas; mi`küläst läts kaits`tütrikku maamehilõ, riste? ar`tõisdõ`usku Se*

2. (muude rituaalidega seoses) **a.** (ametisse) pühitsema; õnnistama *kes juba`Baltimere läks, seda`ristiti`Iiuma`otsas. `enne`ristiti`viel`sedamodi, et`tommati`nüüriga`laeva alt läbi VNg;`surnu`aidas oo ristit`maa Muh; Kerikoh ristitäss vett ja andass`rahvallõ kergo`leibä Se; ristitäss är`sjondsast, kuna ar`opiss Lut **b.** ristimärki tegema *veesisid`tegi`pudeli`sisse, puhus ning raputas, sõrmega`tegi`vigurid,`ristis`kangesti Khk; paja`kookudega ristiti ja`paanti`valget (kaabitud hõbedat) maha (maa-aluste arstimisest) Vän; vanast ristiti`leibü`ahju Rõu**

3. **a.** nimetama, kutsuma *vanade`naeste`kiik`ristiti`vana`naeste`veski Hlj; Misseks ta mind`keik`ristis Jäm **b.** sõimama, tuuseldama küll ta täda`ristis. ära sa siis ka igale`puole oma`nenä`torgi Lüg;`Ristisime ta`ninda läbi, et`enamb ei tia`teine, kui vana on IisR; küll ma`ristisin ta kere läbi, nii et ta mäletab`kohe VJg **c.** nalj kastreerima *ma_ka ar`riste`uma`põrsa; tulõ`risti`är`pahrukanõ Se**

ristimidi ristamisi *kaks`aga`pandi`ristimidi, otsad`laiemale Tõs*

ristimisi *ristimisi PJg Krk Har/-s-/ ristamisi`malakad`pandi`ristimisi`kueha`otsa`peale PJg;`Tetti`pirrukõsõst`pinnukõsõ? ja`pisteti`voirstikeräst`katõ`pinnuga`ristimisi`läbi Har*
Vrd *ristemiisi*

risti|märk *poiss oli`kuuld, et`juut`kartab`risti`merki, siis`tehnd`igä`verävä`kohta`risti`mergi`Kuu;`Kui`[veskikiviks`sobiv]`kivi`käe`oli, siis`sai`ristimärk`pääle`tehtud`Pöi;`Napuga`tõmmati`viil`ristimärk`kah`pääle`egäle`leeväle`Rõu*

risti|mööda *ristipidi`ristimööda`laotakse`[turbaid]`unikusse PJg*

risti|naal *nelk`kõrvitse`salatil`ikki`neid`risti`naalu`paanti; ma`keedan`ristinaaltega`suppi, see`annab`supile`ää`maigu`Saa;`riisi`naalu`paanti`õõnasupile`Kod **Vrd**`ristinagel*

risti|nagel *nelk`ristinagla`omma`nüid`nelgi`Krk;`risti`naklu`pandass`kürvitse`salati`sisse*
Ote **Vrd`ristinaal**

ristine *risti|ne (-s-) Vas, g -se`Juu, -tse`San;`risti|ne`g -dse`Lut*

1. ristiline *ristitse`surnuaia`San*

2. risti- *ristine`usk;`ristidse?`rahvass`Lut*

3. vaevane, vilets *ristine`elu, paelu - -`vaevasi`on`Juu*

risti|nimi ristimisel pandud nimi; eesnimi Aleksander `pandi `poisile `ristinimest `keisri järele IisR; *See mees oo ristinime poolest Pärt Kaa; Ristinime `järke sai inimest ikka `üütud Pöi; mõnel o'li kolm ristinime ka Saa; inimesel on ristinimi ja liignimi JMd; mia ristitu om, tuu om ristinimi; vanast kutsuti inemist ristinimme peten, no_kutsutass väärnimme peten Har*
Vrd ristenimi, ristisnimi

risti|nurk ristnurk `ristinurgad tehässe majadele nüid. meil oo koa need `ristinurgad, need palgi otsad `saetasse ää Mar; `ristinurk oo talu nurk Tor

risti|perst ristijoont, ristitriipu `ristiperst `ündrik `o'li õhuke, ta_lli `koetu paksun suan, vee `o'li nätä; `ündrik `o'li kas `ristiperst vai pikuti perst, pikuti perst `o'li villatsemb, `ristiperst `o'li õhemb Nõo

risti|pidi Linapiu - - `tõmma `põlvede pääl õrnalt `ristipidi `lahti, ru'li kokku ja asi ants Hää; `ristipidi rõõvast es tohi teha, pidi ikki pikuti rõõvast tegema, muðu käriseb sel'las `lõhki Saa; sedasi `ristipidi olid `seotud `kaela [pihavööd] Lai; särk `o'li - - `rinde päält `lahti, üks lapp `o'li `ristipidi `riidest `pääle `pantud, et `alla `lõhki ei lähä Vil; `ristipidi `tõmbat [noota], `risti jõe Trv; miul om [seelik] `ristipidi `kangast tett Krk; nägu kõik `ristipidi `kõrtse täis Ran; palo kärpne - - `ristipidi käesivä sõrme `laiu joone, tõõne `valge, tõõne tumea! Võn

risti|pidine enne olli pikutipiditse kõrdi, siss tulli `ristipiditse Krk

risti|poeg Mul õli mittu `risti`poiga Jõh; Ristipoeg käis koa korra sii Pöi; `a'ndis keik oma varanduse ristipoeale Saa; miul oo mõni kolm riisi`poega Kod; mul om ristipoig ää Nõo; ta om mu ristipoig, ta om jo tubli poi'ss, edemitse talvõga tek'k ka'is `kla'ssi läbi Har || (prooviõllest) kas tahad risti`poega koa `panna Muh **Vrd** ristepoeg, ristpoig(a)

risti-põigiti risti-põiki auväravad - - sial oli `risti-põigiti neid `krantsisi ja `pürgasi koa `tehtud Lih; tuul kõib `risti-põegiti Tõs; ma olen Venema `risti-põigiti läbi sõit Pai

risti-põiki Mets otsiti `risti-põiki läbi Jäm

risti|päev taevaminemispüha; kolm sellele eelnevat neljapäeva `katri`päivä sula ja `risti`päivä torm, nie ei pidänd kunagi `jäämä tulemata Kuu; `ristibä oli suur püha, `ristibä `tohtind midagi tehagi VNg; `ristipäiv, siis roho ka ei pidand `kasvama, nii `kallis pühä Lüg; ei `tohtind `lillegi `murdada ega `vitsa `õksa `murdada `risti`päiväl Jõh; Kes suurel ristipäeval tööd tegi, selle `pikne lõi maha Pöi; siis oli ristibä, siis `Jeesus läks üles `taevas Noa; ristipäe `võeti lammastel `villa, siss pidi ilm soeas minema Saa; ristü`päini käisid luomad einamatel Jür; ristipääv on kümme `pääva `enne nelipühid, nel'lapävase pääva pial JJn; ristipää oli nii kal'lis püha, et ei tohi puu`õksa `murda, ei tohi maad kaevata Koe; ku ri'ssipääväd `müüjä lähväd, siis akatasse `lehmi `lõpsmä [ka lõunaajal] Kod; `üeldi, et viimasel ristipääväl - - änam ei tohe [karjaga] eenamas `minna SJn; keväde seni kui ristipäeväni käis kari niidu pääl Hel; kui ristipäiv `müüjä lätt, siss läävä nu kül'mä tuule `müüjä Kam; kolm ristü`päivä um inne suvitsit pühi Plv; Suurõl ristipääväl ei tohi_ka puu `ossa murda?, sõ'ss tulõ puust mahla asõmõl veri `vällä Röp; ristipäiv pühitäss tuu'st, et qual pääväl läts `Kristuss ar `taivalõ Lut **Vrd** ristepäev

risti|päidi ristipidi võrk - - veedi `pik'lik pidi olema, `ristipäedi pik'embäss tettu Ran; visassiva `ristipäädi `sängi Nõo; `süüti tsärgiti adraga, tõene kõrd `aeti `ristipäedi, kos olli `tervess jäänü Kam

risti-rästi 1. a. igas suunas, risti-põiki `käisin `selle `metsa `risti-rästi läbi, aga mitte `kuski ei õld [loomi] Lüg; oli kõik `risti-rästi `vankre `jäl'gi täis `aetud Mär; sii on neid `sääski `irpsast - - `lendavad `risti-rästi Mih; käisin metsä `risti-rästi läbi, aga obust põld `leida kusagil Juu; see kakk oli rabe, ahjus `risti-rästi `lõhki pragunend Lai; jäness jooseb `risti-rästi KJn; käü sa_ka õks inemise `muüdu - - sa_käüt nigu joodik `risti-rästi Har; Lina

ristis

o'l' mõttsiol kõik' - - `risti-`rästi läbi trambit Rõu **b.** üks üle teise, risti Kui `kõnnib, `kintud `kävad `risti-`rästi all IisR; viluvärav põimidaks `risti-`rästi puu pilbastest Käi; auk oli sees, oli nõelaga `risti-`rästi läbi pistetud Mär; puud pannase `ahju `risti-`rästi, siis põlevad `iästi Tõs; nää ku tule - - jala kävve `risti-`rästi all Krk; latse teivä `pirdest viiri `värjit, panniva sedäsi `risti-`rästi lipitse kokku Nõo

2. korratult, läbisegi; puseriti `ambad on `risti-`rästi Hlj; Keik asjad olid risti-rästi maha visatud Jäm; see odr oo nii `risti-`rästi et Muh; `risti-`rästi ühnä puu raagu maa täis Mar; kui sülest `viskad puud maha, on `risti-`rästi maas Pal; padrik - - `risti-`rästi läbi `kasvand Plt; siss om ta ninda segämin, pää `risti-`rästi mahan (vili pärast vihma) Krk; neo puu? omma `risti-`rästi pilludu? Har

ristis `ristis Tor Juu Lai Plt, `ristis Kuu Lüg Jõh IisR Jäm Khk Kär VII Põi Mar Mär Tõs Aud Kei Jür Koe Kad VJg Sim Trm Ksi

1. risti asendis, ristamisi `rätsepad pidid `istuma ikke jalad `ristis, mina ei õle nähnd, `istuvad ikke `tuoli pääl; `ambad on `ristis (puseriti), ei õle `õigest Lüg; mõned lauajalad oo koa `ristis Mär; kui kaks kätt `ristis rinna piäl, siis soad kõigest vaevast `lahti (ära suremisest) Tõs; vihud `pändi `parrasse - - neli tükki oli `ristis ja siis viies oli peäl põigiti Juu; aed `pandud kahe `ristis tue `sel'ga Kad; h a m b a d r i s t i s (vājendab kannatamist, pingutamist) Oli mul `irmus valus, `ambad `ristis `kannatasin `välja IisR; `Ambad `ristis ta on seda tööd seal rügand Põi; `kange külm, `ambad üsä `ristis suus Tõs; nii kõva oli `niita, et `ambad `ristis Lai

2. hädas, kimpus `püsti `ristis Khk; küll on `ristis sellega VII; me olime siis ikke päris `ristis Aud

rist|isa ristiisa ristisä, vaderist kie õli, sie pidi raha ka `andama Lüg **Vrd** ristesä

ristis|nimi ristinimi `Kaarle õli tämä `ristisnimi Lüg

ristitama ristitama Jaa LäLo Mär Vig Kse Var Mih Tõs PJg Ris HMd Kei Juu(-s-) Ann Koe, rišsitämä Kod ristima, ristida laskma akati vene `usku ristitama Jaa; kui last ristitadi, siis need lapse vaderid `kinkisid lapsele koa kedägist Mar; kui põhnd `teisa inimesi `saada mette, siis võib ema ristitada, lapse ema Mär; nää, sii oo ta ristitamise leit' Kse; ma ole ristitat ja leeritat ja ole kiriku liige Var; `preester oli last ristitand PJg; `köster käib last ristitamas Ris; ta `laškis ristitada ennast `paptistiks Juu; sial vaderi kää pial kirikärä ristitas Ann; piäb ärä rišsitämä, et laps nime `alla suab; lähän last rišsitämä Kod

risti|tants tants risti asetatud pulkadega ütsinti tantsits risti `tantsu, rist' pannass maha, tantsits risti kääru sehen Krk

ristite `ristite VNg Vai ristati, ristamisi pane `tuored `silgud `ristite `tassi `piale ja akka seda [soolveega] `kastama; sie `istu üht `puhku jalad `ristite VNg; `lained `kävvd `ristite Vai

ristitsamiisi ristamisi Sai kõudetüss ristitsamiisi pal'gi perärii `kül'ge Rõu **Vrd** ristitsemisi

ristitse pl `ristitse San; `ristitse?, ristitse? (-dse?) Har, `rištēdse? Lei ristsed latsele peedäss `ristitse; nuu lääväve `ristitse San; säääl omma? `ristitse? hommõn; `Ol'li suurõ ristidse? Har; ma läte `rištēdžide Lei

ristitseline `ristitseli|ne, `risti- g -se varuline Ol' hulga `ristitseliisi, opõtaja esi? o'l' `rištän; muidõ perremižs, tuu om `täambä ristitseline, mu vellelatsõl omma ristitse? Har

ristitsemisi ristamisi jala ristitsemisi `pandma San **Vrd** ristitsamiisi, ristitämisi

ristitus ristitus Kse, rišsitus, `ristus Kod, g -e ristimine `andis ristituse eest võid Kse; lähvd lapse rišsitusele; `ristuse aal läksin `sinnä Kod

ristit|täht 1. ristimärk *vene usulesed lööväd risti`tähte ette Mar; kirikus soab risti`tähte ette`tehtud, kui soab armulauale`mindud Juu; ku_ristitäss, siss tetäss inemisele ristit|täht otsa ja rinna pääle Har*

2. ristiline kindakiri – Hls

ristit|tämisi ristamisi *mõnõl ol'l kaits saivast ristit|tämisi, vahelt kokku mähit, sinna pääle`paanti taru; kae - - noorõl härräl omma jala[?] ristit|tämisi`pantu Har Vrd* ristitsemisi

ristit|tämmä ristit|tämmä risti-rästi hüplema *ku jäness piñni näge, siss nakass ristit|tämmä Har*

ristit|tütär Ristitüdar *keis`linnas`õmblus`koolis Kaa;`vaata, kui suur mo ristit|tütär jo oo Mar; miu risti`tütred ristiti kirikus Saa; miul oo kaits ristit|tütärt Krk; ma ol'li risti`tütrel pulmõhn, aanni viis`kruuñi raha ja kingitüse kah Rõu; ristit|tütär am tuu,`kumbal`ristmidse aol mun om saist Lei Vrd* ristitütär

risti|usk mina õlen ikke vana`ristiusu inimene Lüg; ristiusk on ikka see luteruse ja vene usk Jäm; meie maal oo kõik ristiusk kirikud Mar; ristiinimesed oo risti`usku, oo ristitud Tõs; meie usk on ristiusk Juu; ta om uma eluao ristiuskun elänü[?] Har; kui pei[?] vanõmba risti`usku, nii pidävä nuorõ[?] risti`usku Lut

risti|vesi Lapse ristivesi kallati lille`põõsa, siis laps pidand kena kosuma Põi; tesed`veskasid poole`taeva`alla selle ristivee, [et laps hästi pikaks kasvaks] Rid; ristilatsil kästäss kõgõ ristեսäle vai rist|tämmäle`puhtellõ minnä[?] - - timä om õks`sinno ristivij ala veenü[?] Se

rist|jala|kiri (teat muster) Ristjalakirja [krae] Pst

rist|jalg ristikujuline alus või jalg *Ristjalaga`asplil jalg all - - auk`keskel,`asplipuu käis`auku Lüg; Vana ristjalgega söõmalaud oli toas Põi; pulmalaua`otste all olid ristjalad ja nende vahel vahepuu Kod; Vana [kalja]`astja oli - - rist`jal`gade pial Amb;`enne olid pikad kernud ja sial sies ristjalg [võitegemiseks] VMr; Ristjalgadega laud õli seitsmest tükist koos Trm*

rist|jased rist|jased Kod, rist|jäised Vai; rist|jät[s]e, -i TLä TMR; rist|jä|tsi[?], -dsi[?] hajusalt V(-dse[?] Plv); rist|jatsõ[?] (-jä-) Se Lut, rist|jadsõ[?] Lei ristsed meil`naaburis on tänä`rist|jäised Vai;`peeti Mannile suure`rist|jätse Puh; miä käesi Aenu`rist|jät[s]in Nõo;`rist|jät[s]i[?]`peeti är[?] jo Urv; meid ka_kutsuti meieri poolõ`rist|jät[s]ile;`rist|jät[s]irahvass_istõ jo lavvah, ku`kõstre tul'l Vas;`rist|jadsõ[?],`k'erikjesand rist Lei

rist|jät[s]iline rist|jät[s]ili|ne g -se varuline – Rõu

rist|kaba rist- Lüg(`risti-) Jõh IisR ristnurk`kuera`kaula nurk, sie on sie vene kaba, a ristkaba on`iesti kaba;`mõisudes õlivad tappidega, küläs ristkavaga majad. kaivurakked õlivad ka ristkavaga Lüg; mis on`väljäs, sie on ristkaba; Kõik ehitajad ei`õskandki muud kui ristkaba teha Jõh

rist|kabel hrl pl pastla ristpael ristkabila üle jala Trv; suvva kõrvust pannass kabla läbi, kutsutass - - ristkabila Nõo; ristkabila om`tsuugel üle jala Kam;`Tõmba_tsuuva ristkabila_kõvastõ_kinni[?],`sõss om tsuug`kimmäle jalan; mul läis inne ristkabol`kaiski Urv; ku_tuulisspää su_kottalõ jõud, siss`lõika_tuu väidsega_kurajala tsuvva ristkabila_läbi, siss tä piät`kuurma sullõ`jätmä; vaiu ristkabluni (pahkluni) vette Rõu; tsuvva ristkabila[?] är[?] kakõnu[?] Plv; pangu ui[?] rist`kaplu nii nõna lik'i,`vařbit nakass pitsitämä Se

rist|keri|laud (teat kerilaua tüüp) vanaste olid ristkerilauad, nüüd on püstkerilauad Kad; ristkerilauad`võtsid pal'lu`ruumi Sim

ristketsi pl rist|keisi[?] Plv Vas Ráp, -kedsi Hel, -kedsi[?] Rõu Se, -kedse[?] Vas Ráp(-keidse[?]), -kätsi Nõo Võn Ote Rõn San, -kätsi[?], -kädsi[?] Kan Urv Rõu Plv Vas Ráp Se, -kädse[?] Plv Lei Lut ristsed ma lätsi`ristkätsi, latsel pandass nimme`ristkätsin Ote; sääl

ristkädseLINE

saeva ärä `peetuss kõik pulma ja peie ja `ristkätsi Rõn; tetti õigõ^o pal'lo olut, selle et `ristkädsi^o ol'li^o tulõkil Kan; `ristkätsi `aigu `viidi uma `ristkätsi koit, egä üts `tõidõ koiti Urv; `Puhtiss ja `ristkedsiss no_kiä noid `süüke nii `hirmsahe tii es Rõu; `täambä mingu ui^o sa ka kohegi^o, `täambä saava meil `ristkedse^o Vas; kutsuti `ristkätsi, no nüüd andass sääl magusat `viina juvva^o Räp; `ristkädse^o, ku saa `veikene latsõkõnõ, timmä viiäss `ristmä Lut

ristkädseLINE ristkädseLINE g -se varuline ta_m `ristkädseLINE, tälle ei massa^o kotoh süvvä `anda Plv

rist|laine rist`lained on joe `suudes, joest tulo vesi oma `uoga, `lüöväd kogo, kaks `lainet `vastamisi Vai; ristlaine, kui tuul akkab `risti `vastu puhuma Pha; ristlaene, kui tuul `keerab - - `laened `lähtvad `risti Rid; kui enne puhub tuul `teiselt ja `tõmmab tuule `teisele, siis tieb rist`lainõd, nied ullõmad kui üksipidi `lainõd Khn; riis`lained one niid `veiksed `lained, juaksevad `riisi Kod

rist|laps → ristilaps

ristla|päev ristipäev Kui `ristlapäe oli külm, oli kogu suve külm Jäm; `Ristlabe oli `enne nii suur püha, et `siplane pesas äi `liikund Põi

rist|lats → ristilats

ristled pl `ristled LNg Ris ristluud olen eluaeg ää tapetud, `ristled on paigast ära Ris

ristlema¹ `ristle|ma, da-inf -da Jõe VNg Ris; `ristlemä Ran, da-inf risteldä Kod; `ristlem(m)ä, da-inf risteldä^o Rõu Räp loovima ega `otse saa, ikka piab aina `ristlema Jõe; [kui tuul oli vastu,] siis sai `jälle `ristleda, `süe `puole ja `sinne `puole VNg; nüüd akama `ristlemä, tuul oo veike Kod; maässina `ristlese^o (sõitsid edasi-tagasi) Rõu; [laev] `ristless Räp

ristlema² `ristlema Kaa Var vaeva nägema Ennem kut ta loomad koju sai, pidi ta ulga `aega `ristlema Kaa; seda (et oleks joodikuga pidanud elama) `ristlemest ma põle näin Var

rist|liha ristliha hobuse kabja seesmine pehme osa, päkk – Jür

ristlik `ristli|k g -ku Khk Kär, -gu Phl ristiline `ristlik rätik, `ristliku kirjaga Khk; `ristligud nõõbid Phl

ristlikanõ `ristlika|nõ g -dsõ ristiline kuiss ta rõõvass nii `ristlikanõ om koet Har

rist|lina → ristilina

rist|lind ristpart; hrv koskel ristlind - - rinna eest keib punane riips läbi Khk; ristlind on lestjalg, ta läheb vede, kui pojad `väljas on Krj; ristlind oo suur kiri lind, musta ja `valge kiri Muh; Ristlind elab mererannal, taal on must rist `selgas Emm; ristlinnud teevad präkk-präkk-präkk Rid; ristlinnud juosevad vie peal ku slitsuga lasevad Ris

rist|луу a. hrl pl vaagen, seda ümbritsev selja piirkond (lühenenult: `ristlu) sie on `ninda `kitsa rist`luiega, et ei tuo last `ilmale; kui inimene `ninda `lonkab, siis on ristluust `lahti; `Terve `päivä pidid sa tegemä ja `küüristämä `mõisa `väljäl, `ninda et selg õli `kange ja ristluud `aiged Lüg; tule `triigi minu ristluid Jõh; ilm muudab, siis ristluust valudab Khk; `Siia `keske `selga `ristlute `peale võtab ikka `aige, kui sa pailu käid Põi; Tõstis ennast ristlust e Emm; `määrisin ristluid joodiga Mär; Ruki `lõikus tegi mo na `kanges, nagu ükspuine unt ristluust Han; Ristluudõssõ lei `juõksva `sisse Khn; `sooje `kaaruu `paanti kofiga ristluie pääl, kui `sooja `pääle paned, siss ristluud ei valuta Saa; `kange `jooksva `ristlu kohal Juu; pihad valutavad ja ristluud kua VMr; ivä laia `luuga, riisluie kõhalt lai Kod; `persse luu ja puusa luu kokku oli see ristluu Lai; tuu `tuubre `tõstmine rik`k minu ristluu ärä Ran; täl olli latse `väega `vindse ärä saia, täl om ristluu `kitsa Rõn; kiä kumarusi käävä, nuil omma kõigil ristluu_`haigõ Har **b.** looma selja vastav piirkond lasi sene `kaevu `kuuguga `mullikalle rist`luude `pääle VNg; [veis] naa laeha, üsnä ristluu kondid kõik `väl`läs Vig; lõõn undile

ristluude `pihtä Tõs; lehm ristluest maha sadanu Trv; ku obesel `risti ristluu om, sii näidäb ilusama plaanige `vällä Krk; `kitsa rist`luuga, sõss vasiga olök rassõ Rõu

ristma|tunnistus ristimistunnistus Vanast anti - - ega ristit lapsele ristmatunistus Emm

ristmed¹ pl `ristmed Phl Kei ristsed `Ristmed `tehti nii ruttu, kui sai; Enamasti ikka kaks `päeva olid `ristmed Kei

ristmed² `ristmed Trm Lai/-s-/ kõrgema sordi lina `ristmed õlid kõige paremad linad, nigu siidilindid Trm

ristmine `ristmi|ne Har, g -se Krk risti olev `ristmise jalglavva (abitallalauad), ku ulga niidsedege [kangast] koets Krk; värete `ristmine puu om `katski Har **Vrd** ristmäne

rist|määnd ristmäänd (teat muster) – VMr

ristmäne `ristmä|ne Vas, g -dse Lut risti olev katõh `ristmädseh puuh um nell'i `vak`jä, keä pidä piele jala? ni kõõ piele? kinni? Lut **Vrd** ristmine

ristna `ristna Saa Lai, `ristna Vig/-ä/ P.Jg Tor kõrgema sordi lina `ristnä oo_se kõege param Vig; `ristnad ol`lid nõnda kõvad, et `suimise aal `paklid es tulegi Saa; `ristnad olid `treibaandist `kõrgem Lai

rist|nökk käbilind Ristnökk on `rohkem `talvelind, süeb käbi`siemi IisR; Ristnökk tahtn `Jeesuse risti `naelu `vällä `kjõsku, sellest jäen nokk `risti Khn

rist|nukk ristnurk ait tetti ümärigest pal`gest, ristnukaga Ran; Tuud ristnukaga hoonõt mõist ega üts esi_tetä? Rõu

rist|nurk nurk, kus palgiotsad ulatuvad seinä tasapinnast välja rist`nurkadega õts, üks `palgiõts `tõisest läbi Lüg; Vanasti olid majad keik ristnurka ehitatud Kaa; Ristnurk, seal on `palkidel mõlemist küljest `järsku `sisse `võetud Põi; [seinad] raiutud rist`nurka Emm; pal`gil `tehti ammas `sisse ja `pañdi nad `risti, see oli siis ristnurk Rid; kao salved - - `tehtud rist`nurkega kohe, na seenä `moodi Tõs; ristnurk pidas kõvemidi, kauem `vasta Aud; kassil on ää rist`nurka mööda üles minna Saa; `enne lõegati teesele ammas `sisse ja teesele ja `pañdi pal`gid kokko, sai ristnurk Juu; maja lüiakse rist`nurkadega üless JMd; kas ta raiub ristnurga või `puhta nurga Kad; väl`läspuul olid suuremad nurgad majal, kutsuti ristnurk Äks; laudal om ristnurga - - aga elumajal om `puhta nurga Pst **Vrd** ristnukk

rist|pael kuskilt risti üle seotud pael ristpael, kellega võrgud `ühite `seotase - - kui akkad `juhtme `tooma, teed ristpaelad `lahti Var; `pastla ristpaelad `pandi `tärkest läbi Tõs; ristpaelad käivad `risti üle jala JõeK **Vrd** ristpaul

rist|palk rõhtpalk; risti asetatud palk ristpal`gid lae all Tor; maja sees on küll ristpal`gid, kui maja ehitakse Juu; ristpal`k pandass põrmandule ala San

rist|paul pl rist`paulad ristpael – Kuu

rist|piste (liik pisteid) rist`pistmes `õmblus on `risti õmmeldud Khk; ristpistendega ikka nüid kõige `rohkem tehasse Muh; ülejaare `löödud ja rist`pistega õmmeldud `riidejaared ei arune Kos; mina õmmelsin ise [tekile] lilled `piale rist`pistes Pal; `käisse `värdlel olli üleni punatse kirjä pääl, rist`pisten Pst

rist|poig(a) ristipoeg sie one minu rist`poiga VNg; tõi ristpojale `uued `saapad Lüg

rist|puri (teat purjeliik) vanast olid ristpurjud Jäm; ristpurjud - - ülal oli puu ja all oli puu ja siis `veeti ülese `masti Tõs; Rist`purju laevad olid - - mašt oli tagapuõl kess`paika Khn; Ristpuri ol`li vana aja puri, temal `puumi all es ole Hää; ristpuri - - om kandiline, mašt om `püsti, mille `külge ta `kinni käib Trv; ristpuri `ol`li kaitskümend küinärd, `täitsä `nellä nukka, ta `ol`li kešet venet, tõmmati kaletamise `aigu üless Ran

ristpuu

rist|puu teiste suhtes risti asetsev puu **a.** (vankril) *ristpuu oo `vankre all Mär; ristpuu otsad käevad tagumese assi sies, teised otsad käevad keeletese peal Ris; ristpuud ojavad aáspakku ja rõukpakku `kiinni Juu; kiele laud sai `üütud, mis tuli ristputest läbi taha aássi `sisse JõeK; riáspuud lähvad tagumase tel`je klopi `külge, kaks tuge riáspuie õtsan Kod; tagumise tel`je kül`jest käivad ristpuud `keskele kokku Lai **b.** (käärpuudel; hasplil) *Kääripuud -- neli `posti, ristpuud vahel Pöi; kearbutel oo ristpuud, `asplitel ja Muh; `aspli ristpuud oo puroks Mar; käärpuu `pealmesed ja alumesed ristpuud, üks paar üleval, teene all Mär; `asvli vänt on sie, kellest ristpuud `ringi kierataks Ris; `asplel `ol`li ristpuud, nonde otsan arud Ran **c.** (muudel juhtudel) *väravale pannasse ristpuud `peele, siis ta on tugevam Khk; värava ristpuud oo `lahti Muh; taarile pannasse pulgad ja õled ja ristpuud Vig; Vanaste `tehti `erneirmutisi, `pandi `püsti ristpuu, `sel`ga vanad `riided Han; ristpuu `pänti tala `kül`gi `alla, kus lae laud `pääle tul`li Saa; väraba ristpuud käivad `risti üle väraba, oiavad `kinni Nis; mia pane leväähjul iki ristpuu ala Krk; ristpuu sihen om kõrvapuú (vokil) Ote; ku sa leevä `ahju puid ajat, siss panõ ristpuu ka ala? Har***

rist-risti risti-rästi *rehä piid üsä rist-`risti Khn*

rist-rästi risti-rästi *suur tuul logistess kikk vil`lä ärä, rist`rästi maha Krk*

rist|saag (liik saage) *rist`saega lõigatass `uurdit Plv*

ristsed pl *riátsed (-s-) Saa VIPõ, `riáste M Ran varrud lähme `ristsele Saa; varrud ju `riátsed, kudas kutsuti KJn; peab latse `riátsit Trv; mine vii `riáste `käsku nendel, et na `riátsess tulev Krk **Vrd** ristitse, ristjased, ristketsi, ristmed¹*

rist|selili ristseliti **a.** *selili mees oli ristselili maas Khk; [lehm] üppas `mulle `piale, mina ristselili `alla JJn **b.** pärani uks ristselili Ann*

Vrd rist|seljali

ristseline *riátseline Hls; `riátselõ|ni g -dse Krl varuline ristseleõdse? omma nu rahvass Krl*

rist|selite *-selite Rld Mar Mär Ris, - `sel`te Kod ristseliti **a.** seliti sie oli kohe ristselite VNg; Laps `johnni täis -- `viskab `ennast ristselite maha ja sipputab `jalgu IisR; ühnä ristselite maas -- jalad oo `sirgel ja käed aab koa Mar; tie peal ristselite maas Ris; magab nagu riássel`te, käed kahel puul Kod **b.** pärani uks on ristselite `lahti, ime siis, et tuba piab viel sue õlemaie Lüg; Kõik `uksed olivad `jäätud ristselite Jõh*

rist|seliti **a.** *täies pikkuses selili maas või selili maha, pikali `Tõmmas `ennast täis nigu siga, `jäigi ristseliti `õuve `piale maha IisR; Lartsas ristseliti parandale, kääd-jalad laiali Kaa; `Täitsa ristseliti ma äi voi mitte `olla, ikka ühe külje pääl Rei; obene ol`li ristseliti rükki vaos, jalad `püsti, es saa käänta `kuškile poole Saa; tuul `murdis aea maha, aed on ristseliti maas VMr; kukkus seliti maha, ristseliti Pal; jäänd riátseliti magama Ksi **b.** pärani `Uksed `aknad ristseliti, `kärpsed `täidavad nigu pilv `sisse IisR; Öuevärav jäänd õhta ristseliti lahti Kaa; uks ühna ristseliti `lahti Muh*

Vrd ristselite

rist|seljali ristselili **a.** *seljali kukkusi libe jee `peele ristsejali maha Khk; Ise maganud kui seanahk ristsejali Trm **b.** pärani riátsellali kohe `jätsid ukse Juu; uksed ristseilali `lahti JJn*

rist|seljällä ristseliti *Langesin rist`seljällä maha Kuu*

rist|sõlm (liik sõlmi) *rist`solmedega `panna `kanga `niied, nie ei veni `lahti VNg; `koorma sõl`m on lenksõl`m, teine on riátsõl`m Khk; Riátsõl`mi ei `tohtnu siduda, `naerdi kohe, [et] oorasõl`m Hää; riátsõl`m käib üle kõege alati, jääb `kiinni Juu; riátsõl`m, tuud ei `peetä nii kõvass Kan*

rist|tee teede ristumiskoht *risttie pääl käis tegemäs `tonti Lüg; Ristteest `mindi tiitsaga öle, irmuga öle Pöi; `enni ikke `olle õpetud, et mine ristteede `peale, et `olle ikke `neksid kungsi `asjo `tehtud Mar; teisibä, nelläbä ja `lauba `õhta tehäkse kraatti risttee peal Juu; kolm neila päeva käind siis risttiel seda `vaimu suamas Amb; lepa kepp - - sel pidi kolm `risti pial olema ja üle kolme risttie `käima, siis teene ei suand `karja ää sõnada VMr; ei tia neid `tähtsaid ristteesid Lai; tast kivitij veerest lätt `õkva ristteie pääle Vas*

rist|toimine ristöimine `mustriline kangass ei ole nii `tihtsä kui periss ristöimine Ote

rist|tütar ristötitar minu ristötütär - - `enne eläs siin `naabri majas Lüg; ristötütär ummõl [riideid] San; ta om mu ristötütär, kae, ku suur `tütruk joba Har

ristused pl `ristused ristsed – Saa

rist|ämm ristöämm Har Vas Se Lut, `ristöäm Se Lei ristiema mul käve ristöämm `tämbä sihn, `töie mullõ kapuda ja kängä? Har; unonaanõ ol'l mullõ ristöämm Vas; Paaba vei ristöämmäle latsõ `üskä; `ristöäm jo tulõ Se

risu risu R Sa(resu Jäm) Muh L(riso Mar Kul) KPõ(riso Ris) Iis Trm Kod Pal Plt KJn M TLä San V(p rissu)

1. praht, prügi, rämps; metsarisu `Sinne risusse sigiväd `hussid, ku sidä ärä ei `polda Kuu; `metsas pali risu maha `jäetud, ei `pääse läbi Lüg; tehakse loomust, risu pannakse mätaste all põlema Krj; jäe risu veel mere `eares Muh; mis `moodi sii risu ja parga sees elatakse Mär; `maarjapäe ei `tohtind puid ega risu `öue `tuua Pär; võrk lähäb jões to`miga risu täis Tor; Pisike risu tõmmati rihadega kokku Hää; risu pal'lu moas Juu; käisivad talvel risu `korjamas Amb; ei ole muud kedagi kui sügav auk ja risu täis Sim; eenämä siden õksa risu, tahab ärä `riibu Kod; võta risu leemest `väl'lä KJn; risu silmän Trv; tüdärlatse äbü om ninda tunda ku röösapiiämä pääl risu Krk; puu ja ossa om kõik maan nigu risu Puh; kas no? mõtsa alh rissu `puuduss om Har; tarõ ol'l rissu täüs, `karga? vai kepigä üle Plv

2. a. tarbetu koli; miski katkine, tarvitamiskõlbmatu poiss oli `püüdand neid [kalu] ja pand `purki, plikka vottand `purgi ja `viskand menema, et `keike risu siin `tassida kodu Jõe; monegi `laiva risud `onvata siel karil VNg; vana aid ära mädand - - resud ees, ei pea `ühtid Jäm; maea risu ää lagund, `längus maas juba Kir; üks vana risu, vana koli Nis; vana orila risu siin viel ja kägistad seda KuuK; ainult vanad `uonerisud ja tühi maa JJn; sadamad olivad `laevade risusi täis VMr b. piltl (vanast, väetist inimesest) üks inimese risu on - - põle midagi tegijad Lüg; ma olen üks vana `seltsi risu Rid; sie ei ole muud kui pailas inimese risu JMd; tuu vana inemise risu San; r i s u k s tülinaks, ristiks sina ole mitte muud ku risust VNg; Kanad ka igal puol risust ies IisR; `kitsad ruumid, oo muđu seal teestele risuks veel Mär; Laskis oma põllalt kõik kibid ää korjata, et põleks risuks ees PJg; ta päris risuks mul Hää; piaks ikke ää surema, et ei jäe laste risuks Ann; laps kohe nõnna risust, muudku võntserda teist aina käes Kad; mina vanainime suan nuarte jaluss ärä - - õlen nagu risuss siin eden Kod; kõik `kaova ärä, oled siin viil risuss inimeste siän Ran; olõt risuh iij Plv

3. roju, reo (ka kirumissõnana) Nisukesele risule pole vajagi appi `menna IisR; sa resude resu (loomale) Jäm; Puupiiritus, see risu läks kohe põlema lahv Pöi; oh sa riso Kul; sa viimane risu Ris; saba on `sirgel kohe risul (kassist) VMr; laste risud tõmmanud kriimud `päile ruamatule Kod; sina vana risu Plt; Ah sa_hobõsõ risu, vai siia_sa olet no_tulluki? Rõu; ilma risu, sääne olõ_i hüä inemine Lut

risu|hunnik va risounikas sii maas Mar; ma olen nüid nagu vana risuunnik, ega ma enam inimene ole Amb; tuu maru lei aia küllilde ja kõik' maa ol'l nigu üks risuunik Rõu

risukalla

risukalla segamini kõik om risukalla maah, olõ_i määnestki `kõrda Plv

risukile kukkus risukile Pöi

risu|lind (lind) risulind oli `väike lind - - `pöösa `sisse maa `vastu risu `pääle teeb pesa Pha

risuline risu|ne g -se Kuu Vai Juu Iis; risule|ne g -tse San; risuli|nõ g -tsõ Har

1. halb, vilets risuline `kahjas Kuu; üks risuline `einamaa koht, paha on `einä tehä Vai; ega ta sääränõ risulinõ ammat hää ei olõ? Har

2. räsitud rukki on nii risuline kõhe, et seda ei saa korjata Iis

3. kriipsuline kui peo peal `ristisi paelu, siis `öeldakse rikas olevat, `ästi risuline ja ristilene käsi Juu

risuma risuma Sa(re- Jäm) Muh Kse Han Juu JN Koe Iis Äks Plt, riso- Ris rüsima, räsima, (maha, katki) suruma, muljuma poisid risuvad oues teineteist maha Jäm; ta risub sind puruks Khk; Puu kukkus värava `peele ning risus värava katti Kaa; Pole sellel nii suurt viga `õhti, rinnakorvi oli püsut ää risund Pöi; ta risus `moole `kangest `peale Muh; vili_o ää risutud Kse; Suur tugev vihm risun lilled ää Han; `kange tormiga risus rukki pooleks Juu; vili on risutud Koe; tuul risub rukist Plt

risune risu|ne g -se Kuu Lüg Jäm Khk VII Juu Koe Iis Plt KJn, -tse Puh; risu|nõ g -tsõ, -dsõ hajusalt V/-ss- Har/ risu täis, risuga kaetud risune mets Lüg; einamad risused VII; risune rukis annab vähe `vil'la Juu; tuba on risune KJn; `Väega risunõ elämine, küük' ei olõ_vaeast mitu nädälit `luuda nämnü? Urv; [maa] risudsõss jätet Rõu; `pühksä_sa_taad tarrõ, taa um pisu nigu risunõ Vas

risus risus Kuu Lüg IisR Mär Kse Han Tõs Juu Jür JõeK Amb JN Koe VMr Kad VJg Ksi Plt

1. segamini, sasis tänavu on kole risus rukki, ei tiä, kuda `lõikada saab Lüg; ristikein naa risus, lõön naa maha Tõs; suivili oli risus moas Juu; nied linnupuud `ongi risus (paiknevad risti-rästi) JN; asjad on kõik risus Koe; odra oli vahest nõnna `vaene ja kasvab risus VMr

2. puseriti; risti `Ambad risus kõik, kuda sie sinust ilus on IisR; vihane, `ammad risus suus Mär; `ammad risus - - `ammad puseriti suus Juu; `ambad alati risus suus, on teine alati vihane JõeK; mõnel on risus `ammad Ksi

risusse risusse Mär JMd Ann, risuse Tõs sassi, segamini tuul peksnd rukki nii risusse maha, saa mitte kudagi kätte Mär; lõön [ristikheina] maha, risuse kõik Tõs; teene paneb `kanga - - risusse, ta ei saa `tõusta, ei käi suas Ann

risustama risustama sassi ajama `kange tuul oo kõik vil'la ää risustand; rahe risustas ja `peksis vil'la nii puruks Mär

risustik risusti|k Kuu Mär, g -ku Juu Trm; risusti|kko g -go Vai risune koht sie nisukane puu `orkie risustik, kuhu ei `pääse sise `lammassigi Kuu; seal eenamas oo üks maa `ilmama risustik, et `sinna vikatiga ligi `saagi Mär

risutama risutama Rõu/-mma/ Lut risustama ma ääsä põhe põrmatut, sa risudi jälle är? Rõu; ar risutat tarõ? Lut

risutsõhe risutsõhe Rõu Se prahiselt mis te nii risutsõhe riibute Rõu

rištmän `rištmän|n g -dse ristiema – Lei

ritk ritk g ritku Kan, rida VId; rõt k rōda Lei rõigas olõt mõru ku vana ritk (inimesest) Rõu; ritk om mõrro, `kaali jürät, a `ritka saa ai? jürä?; mu imäl ka ol'li_kõgõ rida?, nuu ol'li_nigu kaali_valgõ Vas; `ritka pañd kausi `sisse, siss klopp, läts kohotama Röp; kel kõtt om `haigõ, süü `ritka Se Vrd rjotka

ritk|hain ritk- VId, rōtk- Lei põldrōigas ritkhainal umma[?] kõlladsō[?] häitsme[?] Rōu; väega pal'lo ritk'haina lina seeh Se; ritkhain `kaaru vahōl kasuss Lut

ritsakeli ripakil sa kuri vaim, vai ritsakeli usse kül'len (lapsest) Nōo

ritsakil-räätsakil lohakil Hoitku küll säänest peremüjst, kõik aśa[?] omma täl ritsakil-räätsakil Vas

ritsakul, ritsakule ree- või vankriserval(e) [Tema] `ritsakul sain mittu `kōrda Madi verava; Ei saand ka `kellegi `ritsakule; Jala õled, tule minu `ritsakule Jōh

ritsakuli rippu laits jäi ritsakuli `vankri `külge San

ritsika|kiri ritsikakiri (teat kindakiri) – Ran

ritsikas riisik|as Vän Lai, g -a Hää; ritsi|kas g -ka Tōs, -ga Khk; `ritsi|gäs g -kä Kuu; riisik|as g -a KJn; `riisikass g `ritska Vas Lut; ritsi|k KJn Kōp San, g -ku Saa, -ge Krl(-gu) Rōu Plv Vas Se, -kä, -gä Kan Urv Har Rōu; ritsi|k Trm, g -ku M(-gu) Krk, -ke Nōo Ote; riisik|k g -ga Lei; riisik|k g -ke Kod; ritsk Vōn Kam, g `ritske Ote Rōn Rāp rohutirts või kilk ritsik laulab ahjuvahel ja sööb sukke. kui ilm vihmale lähab, siis ritsikud tulevad `öōsi ahjuvahelt `väl'la Saa; kõik kõhad oo riisikid täis, ei sua riisikitess jagu Kod; ahju riisikad ehk kil'gid KJn; ku `õhtune aig tule, siss akkave ritsigu `laulme Krk; ku vanast und es tule, siss ma kullelsi ritsike `laulu Nōo; siss jäl'kuulō, et ritsigu rāgistāse[?], tegevā iks nii kik'i, kik'i, kik'i Krl; ritsik laul kõgō üü, is lasō `maada[?] Har; ritsik kriidsutass aho takah Plv; `ritskass tan kōō laul' Lut

ritsima `ritsima Pōi, (ta) ritsib Muh tōmbama, tirima mis sa ritsid nõnna, venitad rinna alt ää ennast Muh

ritsku sirgu pane tuu käterāit sinna `ritsku, siss ta kuevab ärā iluste; ame kah, mõset ärā, lüüd sedāsi `sirgess ja panet `ritsku kujuma Nōo

ritsu `ritsu VII Emm Nōo

1. sirgu; rippu poiss pani tagumise `ritsu, lasi jalad `tüngi `vastu (punnis vastu) VII; kui villatsit `sal'le - - `mōsti, siss `pañti ta iluste `ritsu; poosi `rōipe lassiva usse `kül'ge `ritsu, nüid uiss rōögib ku jāl'e Nōo

2. riidu Mihed läksd ritsu Emm

ritsus rippus `ritsus puu `otsas VII

ritsutama ritsutama rippuma, rippudes sõitma kule poiss, ärā usse kül'len ritsuta, uiss nakab `riiükmä Nōo

rits|viires (lind) riisviires, must pea, `ōige pisike `valge VII

ritsō ritsō g `ritsō neer `ritsō[?] `aigōsō[?] Lei

ritter ritter Jür, g -i Han Plt Krk Nōo Krl, `ritre Hls; ritōr (-f) g ritōri Krl Har Rōu Plv; rittel g `rittle Hls; ritō|l' g -li Rōu Vas; g `ritri Rid rüütel ofja malk ja `ritri salk käis `mōōdā maad ku kōu ja valk Rid; nüid eläss ku ritter kunagi Krk; Vanast ol'le noil ritteidel ää elu Nōo; `mōisa ritōl' Rōu; eläss nigu ritōri herr Plv || korralik temā püin `kangest ritter poiss olla Krk

ritv ritv g ridva Khk Muh Phl Lā(re- LāLo) Tōs Aud Pär Ha Kad Sim I KLō, `ritva Jōe Kuu Lüg Jōh IisR; ritp g ridva, ridba Vig Mih Aud PJg; ridu Krj Jaa Pōi Tor Hää Vil Trv Pst Hel hajusalt T(n ridev), ridōv Vōn Kan Rōu Plv Vas Rāp, g ridva; rjōtv g rjōdva Khn; n, g ridva Kār Kaa Pha Emm Käi Vän HJn Jā, `ritva Hlj VNg pikk peenike latt, varb kadukse lahutamise `ritvad Kuu; [lōngad] `pešti kahe vie sies ja siis `pañdi `ritva, et tuul sasisse ei aja, `ritvas `kuivasid ära Hlj; `ritvaga `mōōdeti, kui maja `pōhja sai `panna Lüg; tapuridvad on sääl, koes umalad `kasvavad Khk; pitk ridva, sellega pōrutad Pha; suured ridvad `aetse nooda `randas üles Muh; ridva on pikk ja peen Käi; nüid on kul'l meie redva `otses (kullitopisest) Rid; suured

ritvas

*pikad ridvad olid `püsti ja siis temä (humal) keeräb ju mödä `ritva `ümmer nagu pael Mär; Tõrgi rjõdvaga eriläse pesä oksa küljest maha Khn; pikk ritp, kellega talvel `võrkusi jea `alla `aetse Aud; tuld `tehti ridba `otsa PJg; Võta ridu ja anna kuradile Tor; lipp oli ridva ots Juu; `lõngu kuivatakse ridvade peal JMd; võta üks pikk ridva Ann; `enne olid ridvad, kui õlekatust `tehti Sim; panivad pikad ridvad `püsti ja õletuustid ridva `õtsa Iis; pitk mijs nagu ritv Kod; reiealuse ladu on ridvadest ladutud Pal; tahetse maad `mõõta, tuu üks pikk ridu Vil; kos sa nüüd läät nende `ritvega Trv; mul `ol'li aeda otsan ridu, nüüd ei ole toda `ritva `kossegina Nõo; esä tegi pilukua, paänd `ritvu `pistü ja lavvakõisi ka sinnä `ümbre Võn; `kinni kasunu järv - - `tsuska kõge pik'emb ridev [sisse], iks `põhja ei lõvvä Kam; `kärpi pääle pandass ridva^o Plv; Kešk'paika `pante ridõv `pistõ, mille `ümbre `naaté `kuhja `luuyma Räp || õngeritv siin on poisi kalal `käimise ridva HJn **Vrd** ritvas*

ritvas `ritvas g `ritva VNg Lüg Jõh ritv pikk `ritvas, `tuule lipp on `ritva `õtsas Lüg

riu¹ reas kolm [taevatähte] on riu ja siis üks niimoodi `kõrvas Ris

riu² → reo

riuduma `riuduma lagunema aid - - seda ise kiputad, kui ta nõnda `riuduma akkab Pha

riug riug g `riu(v)a VNg Lüg (rivva) IisR, `riuvu, `rivvu Jõh; `riugu g `riuvu, `rivvu Vai ritv, latt kaks `riuga oli, `toine `toisel puol (hernekeppidest) VNg; `riuva `õtsa õli `pandud `tuulelipp; panen lippu `rivvad `püsti Lüg; `Purjes piast - - maas kui riug Jõh; `nämäd panivad `pitke `riugu `poigite tie `pääle `vasta; `rivvud on säääl maas, midä tehä nei `riuguga Vai

riugas `riugas Hls, g `riuka Kuu/n `r-/ Vig Kse Han Vil, `riuke Krk; n, g `riuka Muh vigur, krutski, vemp Salakaval ja `riuka täüs `nindagu `mustlase obune Kuu; igavene `riuka (vembumees) Muh; Rebane oo kabal loom, pialtnäha nagu olas `süitu, aga `riukud täis Han; `ol'li kah sehande `riukamijs koolist saandik Vil; ta om kavalid `riukid täüs Hls; sij om `riukepoiss Krk

riuge¹ `riuge g `riuke riugas ta nisuke `riukemees Plt

riuge² `riuge soomaa – Kaa

riugema `riugema Kaa Pha lagunema Kiviaid, teeb kui vana ta juba veib olla, akab ää `riugema; Vana saabas riuges täna lükuse teega tükkis ää; Rookatus - - üsna riugend näuga Kaa

riug|hand `riug-, `riuk-

1. (teat kalapüünis) `riughannaga `võetass kallu, kon vesi kõvastõlõ juušk, kala pää lätt `riughanna `handa, jovva_i inäp `ussõ; riukhand - - sääne hand pant `perrä Lut **Vrd** riuhand, riukperä

2. (pikast seelikusabast) `kabõhhõsõl um pikk ribah hand, `riughand; baabal `riughand, hand lätt kisk maad Lut

riugme `riugme, (ta) `riugip röökima, vinguma (seast) `riug `pähle, ei lää `süük' `sissi tal ega; ku ta vigane om, siss ta `riugip Krk

riuguma `riuguma virelema `ninda väsind - - eks ikke `riugu kudagi `muodi; `tõised `puhkavad kõik jo `mullas, mina `vaide `üksi viel `riugun; `riugub, ei elä ega sure Lüg

riugune `riugu|ne g -se lattidest `riugune `aida Vai

riugõ `riugõ Plv Räp paha, läila süä um `riugõ; mul lätt süä nii `riugõss Plv

***riugõlõma** pr (ta) `riugõlõss virelema ei elä^o ei koolõ^o, `riugõlõss Räp

riuh¹ `riuh g `riuh(h)a hr| pl kurnipulk; kurnimäng `karussil oli õks `riuha^o `mitmeh paigah, kohe `ka'ra ai^o, säääl `mänge^o; `ruu'dja otsast lõigadu^o `riuhha^o, vassa piu^o (vaksa pikkused) vai `pikembä^o; meil suurõki poisi lei `riuhhõ Se **Vrd** kriuh

riuh² *riuh* Tõs Trv Hls Puh siuh, kriuh `einä niiditse riuh ja räuh Tõs; võtt riuh rauh siit ja sääd Trv; mõni inimene om `äkne, riuh ja räuh Hls; `rätsep lõigass `käärega riuh rauh Puh

riuh|hand (teat kalapüünis) *riuhannaga_püüdäss kallu, tuuļ niu koit takan inne* Urv

Vrd riughand

riuhk → rihv¹

riuhkama → rihvama¹, rihvama²

riuhkõllõma *riuhkõllõma* laisklema, viilima *Ei viisi tüüd tetä, siss riuhkõllõss niisama*; [Ta] *om kavval', ar^o om õpnu riuhkõllõma* Vas

riuh-rauh kiiresti, äkiliselt *Oo sõhuke kärts mees - - teeb ning ütleb keik riuh-rauh ää* Kaa

Vrd kriuh-krauh

riukalla ripakil `rõiva^o omma `riukalla, mõista ummi `rõivit hakõ õi^o Plv

riukama `riukama hulkuma lähed `jälle `riukama, seisa kodu ka Khk **Vrd** riukuma

riuk|hand → riughand

riuk|perä (teat kalapüünis) *riukperä, võrgust tettõ^o raam, katõ`keske nõstetass vette* Räp

Vrd riughand

riuks-räuks descr `saapa röögive, kiitsu `sissi pant, lätsiv üle kirigu riuks-räuks, riuks-räuks

Krk

riuksuma → kriuksuma

riukuma `riukuma, (ta) *riugub* Khk, `riugub Lüg

1. komberdama `riugub ikka viel `tõine (vanainimesest) Lüg

2. hulkuma *mis sa riugud sedasi peresid kaudu* Khk **Vrd** riukama

riun-räun segiläbi kõik om *riun-räün maal* Har

riusa otse, lausa *tema tuleb mul ukse pääl riusa `vasta; tohoh ull, tuleb riusa `otsa; ta ju riusa valetab* Hää

riusak *riusa|k g -ku* lohakas *Ta_m nii riusak ja risunõ inimene* Urv

riusakili libamisi *rabamise pingid on riusakili, [siis] vili varises maha* Ans

riusal *riusal* marraskil – Hel

riusale *riusale* Trv Hel

1. marraskile *naha pääl riusale lõõnu; nüid ole kik'k riusale `aanu, et veri om välän* Hel

2. pinnuliseks, mitte siledaks `saege `lõikamine aa *riusale, närvendeme* Trv

riusa-räusa risti-rästi *Me `paännim `vil'la kokku, aga ilusti ei `pannu, põld jäi riusa-räusa täis* Hää

riussama `riussama sasima, räsima *ei mõista `niita, `riussass õnnõ* Urv

riusteks tülikas *kas ma sul `riusteks olen* Mus

riutsme `riutsme, (ta) *riutsib* kiristama *tema riutsib `ambid; mõni riuts unist pääst magaden* Hls

riva → riba¹

rivama *rivama* Trm Kod MMg *raiskama* *Mis ütleks meie esivanemad - - kui niisugust vil'ja rivamist näevad* Trm; *mašsinaga `leikamine on rukki rivamine; poisš on tüdriku ärä rivanud* Kod

rivatu *rivatu* Kod MMg *häbematu sa vana rivatu* Kod; *Küll ma talle rivatulle antsin niisukese piatäie, et õege mäletab* MMg

rive *rive* Lüg Vai KuuK VJg *Sim/re-/, g riveda* VNg Jõh Kad; n, g *rive* Kuu vastik, rõve; *kõlvatu* (inimene) *nuo `eiga sie rive jäädä `muodi maha* VNg; `Niisike *rive* tuleks `anda `kohto

rivetama

kättä Jõh; on üks rive inimene; nisuke rive asi, et akkab kohe südamele Kad; oh sa reve oma jutuga Sim

rivetama rivetama VNg Lüg Koe Kad Iis Trm, reve- Sim rüvetama, rikkuma sie on nüüd rivetattu, ei `kolba kuhugi enamb VNg; sa rivetad oma `riided `vällä puha Lüg; ära `tahtis rivetata minu ia nime Kad; sa revetad ää selle tüö Sim; rivetasid kõik minu põranda ära; riie on ära rivetatud Iis

rivetu rivetu tige on va rivetu inimene JõeK

rivetus rivetus VJg, g -e Iis

1. rivetus kui inimene ennast tieb mudasest, siis on üks rivetus kää VJg

2. rivetaja oh sina rivetus Iis

rivi → ribi²

riäden riäden g `riädnä (kangast, millel lõim paistab) ku täieteräsess pandud, siis ta puhas riäden. ärä sa tii `riädnäd Kod

riädnäne `riädnäne adj < riäden lõim jäeb `paisma, siis tämä `riädnäne; vana `riädnäne kuub sel`jän Kod

rjoon rjoon g rjoona rõigas Vanast `säl`gä `mõsti rjoona leemega? Se Vrd rjotka

rjotka `rjotka, `rõtka rõigas `rjotka -- `suolaga kloppiti, iad olivad; `Sõime `rõtkasi IisR Vrd ritk, rjoon

rjõmu rjõmu tuda mia ole vana inimese rjõmu Khn

roagal roagal Jaa Põi kasimata, räämas so suu nõnda roagal, kasi ennast natuke Jaa; Kauss on nii roagal, pese ää Põi

roaksuma `roaksuma kraaksuma Vares `roaksus omiku mõned suutäaved Põi

roatima `roatima, (ma) roadi Jaa Põi hoogsalt midagi tegema, vihtuma roadib `tiitset `keia Jaa; `roatis ennast vihelda Põi

roba roba Kuu VNg Kad VJg Sim

1. rokk, toidujäänused apu piima roba jääb tuobi `külge; `ämber on `ümber `ringi siasüema roba täis; põll sai supi robasest Kad; oled vana robasuu VJg

2. pori, sopp `vankuri one puha robas VNg; lume roba täis oled Sim

robahhuma robahhuma robisema tii`j, mis tuu sääne robahhu väläh; varõsõ `lindasõ `üüise puu otsast `väl`lä -- nigu robahhuss Se

robahuss robahu|ss g -sõ Vas Se(-hh-) robin, sahmakas robahuss ol`l hüä jago `vihma Vas; kagoh hiit vihma robahhusõ; tii`j, mis robahhuss ol`l, väläh `kiäki `maahha sattõ vaih Se

robahutma robah(h)utma robinal sööstma, viskuma kanakul`l, tuu võtt kannu, robahut `säl`gä Rõu

robak, robakas roba|k g -ku Kod Lai; roba|as g -a Lüg Trm Lai

1. hoop, mürts üks robak käis `vassa `jalgu, `vaatan, one üks puu Kod; sai ia robaku; mis robakas see käis Lai || pittl Nina püsti, niikaua kui tuleb äkitse robakas kaela Trm

2. kord, puhk ku ma saan robaka `saunas `käia, siis ihu ei kihu enamb Lüg

robaki robaki Kuu LNg Saa ropsuga, ropsatades Sen `pääle jäi paat `laine `murdu ja oligi robaki `rannas Kuu; aia post `murdus robaki ära Saa

robak|konn kärnkonn Ei taha? ma? joht robakut `konna puttu Vas

robalõma robalõ|ma Kan, -mma Plv visklema, rabelema, pekslema kul`l -- robalõss, `lindass üless `alla Kan; tuul `väega robalõss, `viskass terä? hagandõ `sisse; robal' `väega `tapmise man Plv

robama¹ *robama* Jõh IisR Kad Iis Trm määrima *Laps võib robada`ennast`süümise`juures* Jõh; *robab kõrdiga nauu ära* Kad; *tema robab ikke oma`riided ära* Iis

robama² *robama* robisema *põuk robiseb kiädä, põuk robab* Kod

robane *roba|ne* g -se hajusalt R, Ris Jür JõeK Amb JMd Koe Kad VJg Sim Iis Trm Plt, -tse Krk

1. *ropane, räpane* *Suu on robane, kasi`puhtaks* Kuu; *sie tule robase`jalgudega* VNg; *Kole robased tuad* Jõh; *`Lapsed tegivad`ennast robasest* IisR; *tie on irmus robane* Ris; *robased`suuga laps* Jür; *mõni inimene on`irmus robane* JMd; *põll sai - - robasest* Kad; *lumi on robane, kui ta on poriga segamine* Sim; *riistad`puhtast robased, vaja`pesta`tõisa* Trm

2. *jäme, kore* *Omakoet`rõõva om isi robotse; Mea ei taha neid robatsit`leibe; Sellest robatsesest jahust ei saa midagi`kastust tetä* Krk

roba-raba lohakalt *ei sie tie midägi`säälisest, kaik teib roba-raba* Kuu; *tehti nii roba-raba, ei õle`õieti`niidetud ega`riisutud* Lüg; *teeb aga roba raba, üks kõik, kui ta saab`tehtud* Lai

robask *robask* Trm KJn miski kore *Kui neist õtstakkudest - - üksipäini riie tehti, siis see riie õli kui robask* Trm; *Sõelsin jahud ärä, muðu leib nigu robask* KJn

robastama *robastama* määrima *`kartuse tubakas robastas ninarätikud ää* Kad

robastik *robasti|k* g -ku Amb, -gu Kuu *rägastik Ega sield suurd`niitä`saagi, sie maa oo mend`selgeks robastiguks; Robastigus [ei]`kasva`sieni ega`marju ka* Kuu; *nisuke ull robastik mets - - kisub silmad purust* Amb

***robatama** (ta) *robatab* ropsatama ja *siis ühe kõrra robatab talle tagass vassa`jalgu; ammas tullud`väl`jä nagu robotanud; tõmmasid kahe vahel nõnnagu robotas`katki* Kod

robe *robe* g -da Mär Vig Juu

1. *rohmakas, lohakas teeb väga robedad tööd* Mär

2. *ropp robe mees* Juu

robedaste *robedaste* Vig Juu

1. *lohakalt robedaste [teeb] tööd* Vig

2. *ropusti`reakis väga robedaste* Juu

robelama *robelama* Ote Kan

1. *rabelema ku hobõnõ maha_satass - - sõss tiä robelass üless tulla?* Kan

2. *vehkima kul`l robelass [tiibadega]* Ote

robelik *robeli|k* g -ku KuuK Kad must, ropp *On see mees ka robelik* KuuK

robemed pl *robemed* kõrned – Kei

robenand nud-kesks *robenand* krobenenud, lõhenenud *käed - - robenand, tuul lüüß päält`lõhki sedäsi; käed on sul mustad ja sehake must kord lüüß`pääle,`õetse robenand* Vil

robestik *robesti|k* g -ku konarlik tee *robestikku`müeda on paha`sõita* Kad

robi¹ *robi* Hää Saa M Võn Ote San V(p *ropi, ropi*) *robirohi robi kasvab rukki sehes, robid teevad leva mustaks* Hää; *robi kasvab rüän* Pst; *ku rüäl robi sehen, siis leib om ku verikarask* Krk; *robi - - ku na ära omma`äitsenu, siss kasvab seemen, tilluke tsõõrike`sinna`sisse* Ote; *taa vilä seen om õigõ_pal`lu ropi* Urv; *robil umma? kõlladse?`häitsme?`Rõu; ku ropi saa rüä`sisse, saa`väega must leib* Se

robi² *robi* Se Lut lohakas; rahmeldis *timä om ettekaemalda robi inemine* Se; *`ümbre tüü,`ümbre kõõ robi; robi, timä tij ei tüüß`hüästele, haard ütte ni haard tõist* Lut

robi³ n, g *robi* RiD(g *ropjo* Vai) PJg JõeK IisK Iis Trm Plt haorisu, haohunnik; ka muu risu, praht *kui agu - - põletata ei saand, siis said robi`panna; robi asemettele`tehti`enne`naurid*

robihain

Lüg; *'Puude tegemisel jäävad robi`unnikud järele Jõh; 'Lambiklaas läks jälle katki, viska kuskile robisse IisR; säääl polededa ropjo Vai; rookides läks paelu maha seoksid luid ja robi PJg; meie metsas on robi küll IisK; panin kõik õksad robisse Iis; suurem robi ja kraam sai laua pealt ära, kui külaline tull'i Plt*

rob|hain robihein robivain tege leevä mustass Võn; robi`aina igän paigan San; robihain om kõllastõ `häelmidega, kõdra^o omma_külen Kan; ku robihaina^o umma [rukkis], saa makuss ja must [leib] Rõu; robihain -- rüki siseh kasuss, kui kuioss, sõss `sijmne^o kõsisõsõ Plv

rob|hein robirohi robirohi kaht järku, `valge ja kollaste õiletega -- pärast `õilemist tulevad `litrid `külge IisK; robiein -- sehantsed `kõrka taolised einad nad on, ku sa `peosse võtad, siss robiseb kõik Vil; robieina `sijmle teeve leiva mustas Hls **Vrd** robihain

robikond → trobikond

robima¹ robi|ma Jõh, -me Hls närima, krõmpsutama Kui ikka `ambad viel suus olid -- sai `tuari `marju ja `õuna `pumpusid robitud; Ma robin `üksi`päini nied `õunad `õtsa Jõh; `pähklit ta (orav) iki robib Hls

robima² robima Kam Lut tööd rabama ta robi nüit tüüd tetä Kam; nakass robima Lut

robin robin Krk, g -a Kuu RIid Mär Lih Kse Tõs PJg Saa Juu JJn Koe HIJK Iis Trm Kod Lai Plt KJn Trv Nõo; ropin Krl, g robina Puh Nõo Võn Kam hajusalt V(n -p-), robine San

1. rabin, krobin näd `lennäväd `õhta `mängo, robin taga (metsistest) Lüg; puud kõik lademes maas, pned tule `otsa, siis lähäb robinal Kse; sööb kaalt, naa et robin taga Tõs; robin oo sees, käsi oo murda saand suurest tööst PJg; midagi robint ol'li kuulta; ua `seemle kašt läks `ümmer, tuba ol'li robinad täis Saa; üks lind `lendas robinal maha, ei tia, mis lind see oli JJn; `tõmbas nagu robin täma sialt `alla Iis; `siivade robinad kuulub Trm; vahel kul'l ajab `värvo taga, `lendäb suure robinaga Kod; `vihma tuleb robinal Plt; kauss läits katik ku robin Krk; ubina tuleva suure tuulega nigu ropin maha Puh; juušk läbi lepistiku nigu ropin inne Kan; hani -- `liinti üless nigu ropin ol' ennedä Har

2. pilt a. (tegevuse hoogsusest, intensiivsusest) `Piale `vihma rohi läks `kasvama nii mis robin IisR; ku arjaga tõmmassit, siss tulliva täi maha ku robin Nõo; seene tuleva kui ropin Kam b. rutt, robistamine kui keik robinaga `juoksevad `paati, on `jälle paat vett täis Kuu; kõied tõmmati robinaga `lahti Lih; suure robinaga vuristab teha Trm; mi_sa tast palavast pudrust nii robinaga servät Har; tüül ol' ropin takah inne, ao `viitmist es olõ^o Plv

Vrd robinik

robinal robinal Kuu VNg Lüg Vai Khk Kse Jür Juu Trm Kod Lai KJn Nõo kähku, kiirustades ärä tie `ninda robinal VNg; `aksid robinal reht tegema Khk; panime robinal agu kokku Kse; Sügise tööd tulid kohe robinal `kaela Jür; robinal-rabinal suadin mehe minemä Kod; kirjutata ei saa jo nii robinal kui kõnele Lai; tüjb robinal, `ästi ta põle KJn; Kui pandseva robinal kõik minema Nõo **Vrd** robinalla

robinalla kiirustades läits robinalla^o Vas

robine¹ robine risune robine -- mets Lüg

robine² robi|ne Krk, g -tse San robiheina sisaldav; robiheina täis robine ja must `ruuy`mede leib Krk; meil ol'li `väega robitse rüä San

robinik robin|k g -ku

1. krobin, rabin nüid one robinik küägin, višt pada kjjb; tämä akas lipu robinikku `pelgämä Kod

2. pilt kiire, rutt nüid sae suur robinik ärä Kod

Vrd robin

robi|rohi (taim) *robirohi kasvab rukki ulgas, rikub leiva ära* VJg; *robirohi - - kesksuvel õilevad, lehti neil pailu ei õle* IisK; *robirohi kasvab rukki sies, lai ja latsergune* Iis; *robirohi akab kuima, siis one ein val'mis* Kod

robisamma *robisamma* Rõu Plv *robisema`vihma tul'l ku robisi* Rõu; *sööse ku robisass* Plv

robisema *robise|ma* Kuu VNg IisR Vig Kse Tõs PJg Tor Hää Saa Juu Tür Koe Kod(-mä) Lai Plt KJn(-mä) Vil Võn, -me Krk San; *robisõm(m)a* Kan Urv Rõu Plv Vas *rabisema, krobisema, krudisema; robinal kukkuma tuul ajas puu`unnigu`ümber, et robisi* VNg; *köhä robiseb küll, aga ää ei kaju* Vig; *robises kõik, kuib võttis [vilja] ära* PJg; *jäätükid robisesid`vastu`pangi* Saa; *nari robiseb* Tür; *tünn`põlli ära ku robisi* Kod; *kukkusid`alla mis robises* Plt; *lumi robisess jala all, ku ilm`pehmepess lüü* Krk; *lätsivä küll mõnikõrd puu`palama ku robisi* Urv; *kana`lindäss ku robisõss* Rõu; *haava`robisõsõ`* Vas **Vrd** *robisamma*

robistama *robist|ama* Kuu Hlj VNg Lüg IisR Kse Var Juu JJn Koe VJg Sim Iis Trm Kod/-ss-/ Plt KJn Puh Ote, -amma Vai Urv Rõu Plv Vas, -eme San

1. *robinat tekutama; robinal liikuma kana robistab`tiibadega* Hlj; *üks robisti`piesastes* VNg; *Robistab rahet* IisR; *robistasin natuke`aega`kapsas, siis oli mul sigadele`lehti küll* VJg; *kanad tahvad kua vahel robissata, lähväd liiva`sisse ja robissavad siäl* Kod; *kukk robistab`siibadega* Plt; *tuul robistess lehe kõik maha puust* San; *ärä robistagu, ta maka* Rõu

2. *rassima, rahmeldama; kiirustades tegema, kiiresti rääkima Mes sest robistamisest sul kasu on* Kuu; *see robistab ühe`korraga kõik ära teha* Hlj; *mees robistas`alvu sõnu`reakida* Juu; *robista, robista, et`õhtast`val'mis suad* Sim; *mudku robistab`kiirest`val'mis ja* Trm; *kui tuleb ükskõrd`jälle kuiv, siis akab üks robissamine* Kod; *robistab, aga ära ei tee korrapärast* Plt; *Sa robistat ruttu är`ülepääkaala, pääasi et käest är_saa* Urv

robisteme *robisteme* kobestama *kardul taht`muldamist küll, aga kis neid jõvvap mullade, mõni robits ümmert`tiiru* Krk

robistus *robistus* g -e *rahmeldis Sie`ilma aruta robistus`juokseb`seie`sinna,`jusku tuli`lahti, aga`tolku ei kedagi;`Niisukese robistuse käes, nigu`meie isa, tüöd`kaua`vasta ei pia* (st tööd saavad ruttu valmis) IisR

robistöllõma *robistöllõma* robistama – Rõu

robi|värki *kiirustades, rabistades timä robi`värki tege* Lut

robokas *robokas* lobudik *elomaja, robokas on, ait ja saun, nied`ongi minu`uoned* Lüg

robu *robu* VNg Juu sodi, risu oli seda *robu teil`tarvis siin,`pühkiga`vällä* VNg; *undid`murtsid`lammaid ja robud`jätsid maha* Juu

robul *robu|l`* g -li *räbal vana kõrdi robul`ümmer* Krk

robuma *robuma* sodima, määräma *Miks nad küll`lapsi ei`keela, et nad end poris nii ära ei robu* IisR

robune *robu|ne* g -se *sopane, sodine Küll on`selles talus`lapsed robused* IisR

robusk *robusk* Kod/-bo-/ Krk/-šk/, g -i Pee Plt Puh, -a Kuu; *robušk|as* g -a Kad; *roobusk* g -i Khk Kaa; n, g *robuski* hajusalt L, Nis Juu JõeK Koe Sim Krk San/-s-/; *roobuski* Jäm Khk Kaa VII; g *robuski* Pai VMr Kad *rogusk nämäd`tehned neid robuskasi - - ja siis nämäd olid`hülge`rasva ottand ja nie robuskad kaik sidä`viisi ärä`voidand* Kuu; *Vanasti kedreti linad kodu ää, lõng jähi jäme ning kanjas oli igavene roobusk* Khk; *Roobusk tõmmati tuhlistele`peele* Kaa; *neist robuskidest`tehti`kõisa* Mär; *lina koorm mässiti robuski`sisse* Mär; *Mõni riie oli naa jäme kui robuski* Han; *robuski kotid, robuski oo niinebu koorest`tehtud* Tõs; *mõnel on robuski`maät uste all* Juu; *muustik oli robuskist, kõik [nõud] said küiritud, olid ilusad ja*

robuskine

`valged Pee; `uarduk on `tehtud `riidest või niine robuskist Kad; küll on kedrätud lõng, nõnnagu robusk Kod; niij mõne lina, ku robuski kunagi Krk; jämme robusk rõivass `koeti Puh
robuskine robuskine roguskist, roguskine robuskine nuustik Amb

robotama robot|ama Jõe Kuu VNg Jõh IisR Kul Mär Pär PJg Hää hajusalt Ha, Pee Koe Plt Pil KJn Trv Puh, -eme Trv Hls Hel San; robotam(m)a Lüg Jõh Vai Kod Kan Plv Vas Rüp; roobutama Mus Kaa Põi Muh

1. a. rassima, rabama, rühmama sie roboti tüöd teha et ei `ollu üöd `eiga `päiva VNg; eks tämä õle ka elo aig sedä talu tüöd robotand Lüg; `Jõuvad kodu, akka robotama, siad `süöta, `lehmad `löpsta IisR; Kui `lehmadele `talve läbi `einu ede roobutada, siis veib kevade `puudus käde `tulla Kaa; robotab seal tööd teha Mär; robotavad põllal PJg; ilmas `ilma ikki tjjd ja robotad, tule vahest magama Hää; sel robotamisel põld `otsa ega aru Juu; ma ei soa muud teha, kui pääva `otsa robotan Jür; miu tütar, sie robotab mis irmus HJn; küll seda tööd [on] robotatud teha Plt; Mehe täampe kõvaste robuteve Hls b. intensiivselt midagi tegema roobutab `niitada, naa_t ein `tuiskab kää Mus; obune robotas `süia Pil; k`ull robotass süvvä? Vas

2. hooletult töötama Ära robuta, tööta korralikult Kei; muko robotab, et ta kua ilosass tjjb; robotavad üle piä ja üle kaala, ei tjj nagu vaja Kod; Nätä kohe, et siin om robutet Hel; Küll robotiva siss puie man Puh; robutet ruttu, ruttu, aga ei olõ tuul tjjj `kõrda San; ta muku robotass inne Kan

3. soputama, saputama kui kana robotab `liiva sies, siis tuleb `ilma `muutust Lüg; varane vares pühib nokka, `iljane robotab `siibi Vai; liiva siden robotavad siäl näd (kanad) Kod

rodi¹ rodi IisR Jäm Mus Krj hajusalt L, Nis Rap Kos Iis nari, kidi rodi, `randme sehes oo `umbe valu Mus; rodi - - vask keft pannakse `rande `ümber, siis kaub `jälle ära Krj; kui rodi on kää sees, siis `seotakse kolmed aho luua paelad `ümmer kää LNg; Rodi tuleb `raske `tõõga Han; ku oled kätt paelu vaevand, rodi lähäb `käesse PJg; rodile `pañdi punast `paela `ümmer - - kas ta `aitas, seda ma ei tea Vän; sain rodist `lahti Saa; rodi on niisuke `aigus, mis `raskest tööst lööb kää `randme `sisse Nis; vist on rodi sees, ragiseb kohe Kos; rodi, kui kätt liigutad, siis tieb kirr, kirr Iis

rodi² rodi Emm Rei sodi Jähi massina vahele, kääluu läks `täitsa rodiks; See nii rodi kui rodi, äi senest änam `asja äi saa Rei

rodi³ rodi Saa Trv Krk rida, rivi, rodu sõamehed läksid ikki rodis; tal ol'li mitu rodi `el'mi kaalas Saa; ää rodi oli `tõisi Trv; miul oo sõrmkübarit ka terve rodi Krk || joru sa aat ütte rodi iki; ärä tulla selle rodige miu ette; raasikse aa peräst tulep sji sama rodi jälle Krk

rodi⁴ rodi (kala) – Se

rodijooksja nari, kidi Mool on rodijooksja parama kää randme sihes Põi

rodin rodin Lüg Muh rogin nari kää `randmetes - - suur rodin on kõhe, kui `liigutad Lüg; luu rodin `olli kuulda Muh

rodinal robinal lae sjiis olli auk, säält `juussid kõik rodinal `väl'la Hää

rodisema rodise|ma Kuu Rld(-mma) Khk VII Põi Muh Mar Mär Vig Kse Han Mih PJg Tor Nis Kei Rap Juu Amb Ann Koe VMr Kad Sim Iis Kod(-mä) Plt ragisema, rogisema, krudisema nari, sie oli niisugune, sie rodises Kuu; `juuksed rodisevad, kui on `puhtad Lüg; rammutu rodiseb kää sehes Khk; mõne inimese `liikmed rodisevad nõnda Põi; lumi rodiseb jala all, akkab sulaks minema Muh; kus nare sees oo, see rodiseb, võtab ikke kirra-kärä Mar; `Väntis jala ää, see akkas rodisema Han; kui liigutad, siis rodiseb kää `liikme `juures Nis; maruldus - - küll tä mu'rs, maja rodises; rinnad oo `kiñni, rodiseväd Kod || lirtsoma sopane einama, rodiseb all Kse

rodjo *rodjo vulva rodjo pal'las Pil*

rodu¹ *rodu Hlj Khk Pöi PJg Juu Kad Iis Trm Plt KJn Hel Puh Nõo Kam San Urv Rõu, rodo Jõh Khn Kod Plv Vas Se rida, rivi; trobikond Mehi läks igavine rodo; Siin on `sieni `terve rodo Jõh; puud `kasvasid rodus Khk; Suur pitk rodu `seisis `peale kergu ees Pöi; Poesid `juõsvad rodos mio `järke Khn; suur rodu `tuhlid jäi maha Juu; õpetaja pajatas pruut `puarisi `kantslist `terve rodu `alla Kad; kanad lähvad rodus `vilja, üks ees, tõised järel Trm; meid õli - - kakskümnet viis tükki, ku õlima lugeman, vat kos õli rodo Kod; sealt tuleb rodu inimesi Plt; säääl olli näid (lapsi) ike periss rodu, edimäne ots tagumast `otsa es näe Nõo; kerigu rahvast lätt hüä pikk rodu Rõu; tulõ är[?] mi rotto Plv*

rodu² *rodu Kuu Hlj VNg Mär HJn JõeK Amb JMd Tür ViK Kod Hel, rodo Lüg praht, rämps, risu, naru (ka kirumissõnana) Tehnd viel `einä `novem-bri kuuss, vai nii `ilja enämb sie ein midägi väärt ole, `paljas vana `puitund rodu Kuu; rodu läks `silma Hlj; `müüsimä - - `selle vana rodu yel ära (laevavrakist) VNg; oh sa lapse rodu, mis sa `jälle oled seal teind Mär; vanad `riide rodud, `kattised ja sauesed JõeK; nied sireli `põesa rodud `varjavad `akna siin `kinni Amb; `ühte lugu oli tuba täis neid rodusi, kui [kerilauaga] keriti VMr; plika lasi siad `tulla `õue, oh sina rodu küll; `kopli `ümber tegin kohe püst aa, midu `lambarodud tulevad läbi Kad; `kõike sugust rodu on `siia `aeda `aetud VJg; `vaata kus rodu, misukese tüki `mängis; vana kole kaäsi rodu, karv `lahti ja Sim; `viska sie rodu põesaste taha Kod*

rodunde *rodunde VNg, rudunde Kuu Jõh IisR Amb, radunde Pee, rutunde Pst, rõtuünd Lei käisteta talvemantel, rotund Sie rudunde oli hüä jo üle olanukkie ottada Kuu; rodunde - - `talvel oli `seljas VNg; Rudunde - - antvärgi inimised ike pidasid neid Amb; rõtuünd om bes `käuõõside Lei*

rodune *rodu|ne g -se Kuu JMd Kad prahine, rämpsune, sodine Vägise taht sokkutada `mulle sedä rodust `vilja; [võrgu] `päästämise ajal `naistel ka olid [põlled], see tegi juo `midu roduseks Kuu; lapse suu on alati rodune JMd; nää, kui on rodune siin kõik Kad*

rodusk *rodusk räpane inimene Kuhu niisugune rodusk ka `toiste `ulka `lähteb Kuu*

roe¹ *roe g rooja Tõs Tor Ris Koe, `ruoja Lüg(n rue); n, g roja Kse, `ruoja Kuu VNg Lüg; g roja Jäm Rid Mar Mär Juu JMd; p `ruuja Kod*

1. väljaheide; mustus Narts täis `lapse `ruoja Lüg; laps oo roja sees maas Mär; kes sinu roja jõuab kasida Kse; kõik kohjad `rooja täis - - `musta täis tein Tõs; inimese roe jään `seia maha Ris; `panna õma `ruuja `umbuse `piäle Kod

2. pori sügise on tied mõnikord `nõnda `ruojas Lüg; kõik `vankri rattad oo rojaga koos Mar

roe² → roodjas

roe|aed → roiaed

roedus → roiduss

roeduss → roidus³

roekline *roekli|ne Kõp/-lene/, g -se Saa roigastest pul'l `lõhkus vana `roeklise aia maha Saa*

roel *roel g `ruudli San, `ruudle Hel Ran; n, g `ruudli Nõo Ote Rõn San Kan Krl Rõu; g `ruudle Kam Röp latt, roigas, teivas roel `panti, et vili `vastu maad es lää Hel; `ruudli olliva `lüngä `pantu, üits `ruudli pidi `küinduma kolme paari saevaste vahele, siss `ol'li kõva aid Nõo; koomits tetti `ruudlist Ote; rõugu `ruudli om nurmõ päält är[?] `kaonu[?] Kan; kaäts `ruudjat ol'l all ja pääl, noide `kül'ge `vitsuga käänti `ruudli[?] Rõu*

roeline *roeli|ne g -tse roigastest `roeline aid Vas*

roelmu *roelmu Plv Röp/-o/ rämpsune mets kui maah pal'lo haku om, siss om `roelmu Plv*

roelmunõ

roelmunõ `roelmu|nõ g -dsõ rämpsune, risune sääne `roelmunõ kotuss mõtsa siseh Plv
roestik `roesti|k Kan, g -ku Plv rämpsune mets `prahti ja `rämpsu täüs nigu `roestik `õkva
Kan; `roestik - - kooh mõtsah pal'lo haku maah videless Plv

rogama rogama ajuma, triivima – Noa

***rogane** saav rogaseks nõgine kui `lõõrisid puhastab, läheb rogaseks JõeK

rogastuma rogastuma paksuks minema (toidust) Ärä sa lient lase rogastuda; Kovast
rogastuma mend supp Kuu

rogi n, g rogi Krj Pöi Emm Käi Phl, krogi VNg Noa LNg nari, kidi rogi - - kää `rande sehes,
kaub ise `jälle ära, kui muljud Krj; Käel oli rogi sihes, siis `pandi õheksma sõlmiga `vilne lõng
`õmber Pöi; Kui rogi - - siis aitab sene vastu vasest kett ümber kē Emm; mool on krogi kää
sees LNg

rogijooks, **-jooksja** nari, kidi rogijooks - - meitel `panta rõhud `ümber Emm;
rogi`jooksja - - vask raha `pantaks `pēele; rogijooks on kēes, teeb rõga, rõga, rõga Käi; tuleb
kēe `randme `sisse rogijooks Phl

rogin rogin g rogin|a Muh Rei KJn, -e Krk; rokin (-k') g rogin|a Puh Vön Urv Har Rõu
Plv Vas Rāp Se, -e San ragin; krudin lume rogin Rei; siĵ laud oss katik lānnu ku rogin Krk;
Rokin, peni närib konti nigu rogisess Vön; Ma sattõ ummõõgi_nii halvastõ maha?, sällä seen
ol'l õkva rok'in Urv; Kaalan rogisass, om roginat kuulda? Har; Puu läts maha_ku_rok'in Rõu ||
kola mis sa nende roginat kallal oma `aega muidu viidad Muh

rogisama rogisama Trv Kam Krl Har(-mma) Rõu Vas(-mma) rogisema; krudisema rinnust
rogisap; luu-kondi rogisave Trv; kui `vastel kuul raot [võsa], siss kasvass nigu rogisass Kam;
lumi nakass `jalgu alh rogisamma, ilma lašk `pihmess Har; kēe jaku `sisse `leie kīdsi, kēsi
rogisi; esi_rāgisāt ja rogisat, a koolõ õi är_kah Vas

rogisema rogisema Khk Kär VII Pöi Rei Phl Mär Kse Tõs PJg Ris Hag Juu JMd VJg Sim
Iis Ksi Lai Plt Pil KJn Puh Nõo Ote, -me Hls Krk(-m) San; rogisõm(m)a Vön V(-õmõ Krl)
roginat kuuldavale laskma, ragisema; krudisema rogisend koa see kēsi õla nukast, kui sa tõstad,
naksub siit nii `kangesti VII; Vana inimene, kui sa tõused, siis kõik kohad rogisavad Pöi; lumi
rogiseb jala all Rei; inimene kõheb, naa et rogiseb kohe Tõs; eks vanal rogisema kondid järjest
Juu; ing on `kinni ja rinnad rogisavad JMd; kēsi rogiseb, on ää nikastand VJg; rodi on kēas,
kõhe rogiseb Iis; kida lõi rukki `lõikusega `liikmesse `sisse, akas rogisema Ksi;
kul'lused - - sitad muedu rogisesisid, aga kell `andis isi ikke kõla Pil; ma sutt sõku, nõnda et sul
luu-kondi rogisep puha Krk; puu ossa rogiseva Puh; ku_tu peni tullu, siss lānnivä `mõtsa nigu
rogisõss tollõ `soega Vön; ku alva ilma tuleve, siss tsia rogisese San; Vanajuuda sālgruūds
mugu rogisnu? Urv; sa_lit nigu marjanõ `siga, rogisõt õnnõ Krl; ma pitsidä `rõivit, nigu
rogisi_kāehn Rõu; kui lämmi om, siss rogisõss lumi Se **Vrd** rogisama

rogistama rogist|ama Khk Iis Kod/-ss-/ Plt Trv Vas, -amma Rõu Plv, -eme San, -emme
Krl, -em Krk roginat tekutama, midagi roginat tegema sinä et seesä naha sidengi, mes sa
kärissäd ja rogisass siäl Kod; ärä sedäsi rogistete ütte`puhku Krk; kurati rogistese `ambid
`põrgul Krl; `sõrmi rogistamma Rõu; rogistass luid Vas

rogitama rogitama varastama, näppama Miks sa `aeva `toiste `asju tahud rogitada, `katsu
igä omaga läbi `saada; Mes vähägi ribakalla jääb, kohe ärä rogitada Kuu

rogli rogli Mus Kaa Pha VII logu on üks vana lagund risu, va vana rogli Mus; Ää seda
vanat roglid võta, sii võib ää laguda Pha; lammutaga `peale selle vana rogli ää, sest pole
ikkagid `asja VII

roglima *roglima*1. raputama *läks roglides ratastega* Khk2. kobestama *ma rogli tuhliid üle* Khk***rogoskane** *g rogoskase rogoskine rogoskase kodiga tuua kraami puodi* Vai**rogotka** *rogotka* lutsumänd *rogotka - - va's ol'l puust, tuud hoiete käeh, talvõl iä alt püvmete* Ráp**rogusine** *rogusi|ne g -se Lüg/-go-/, -dse Har; ragasi|ne g -se JMd, -tse Nõo; ragasi|nõ g -dsõ* Rõu Plv *roguskine, roguskist `enne õlid `arjakad, `käisid `kauplemas, siis - - rogosine tekk õli pääl [koormal] Lüg; tal on ragasised kofid JMd; vanast `ol'li ragasine tuust anumit `mõske* Nõo; *ol'l rogositsi soolakottõ kah Har; ragasinõ sõõgõl' Rõu***rogusk** *rogusk (-šk) Põi/-oo-/ Nis Kos Iis Trv Krk Ran Puh(-oo-) Kam Urv Krl Rõu, rogosk* Lüg Kan/*-škl, g -i, n, g roguski Vig Hää Saa JMd VJg/-š-/ Trm Plt, rogoski Lüg, rogoska Vai, rogusi Trm, rogosi Lüg(-ssi) Jõh Kod; n rogu'ss Ote; ragusk (-šk) g -i Saa Vil Hls Krk Hel Krl Rõu; raga|šk g -ski KJn Trv Puh San; raga|s JMd, raga|s Krl Har Rõu Plv Ráp, g -si; raka'ss g ragasi Rõu Se; n, g rogoski Jäm, rago's-ko Khk, ragaski Mär Khn Juu, ragasi Puh Nõo, ragase Se*1. leotatud ja kuivatatud pärnaniin; sellest tehtud riie, kate vm ese; niinetuust *rogosk on `niinepuust, pia üks `aasta vie sies; õlivad `niskesed rogosid - - sidusimma `punti ja_s `nendega `tuhrasimma [end saunas] Lüg; rogoskast sai üvad `aartügüd Vai; `laevas on rago's-ko matid `ümber Khk; Purju riie oli paks roogusk, `pandi - - `purjedeks Põi; rogoski `niindegä `seutaks `vihtu Hää; kui piim ol'li `sisse ära vaaratand, siss `võtsime rogoski tuusti ja `nühksime; [tal oli] kaubakäru taga, ragusk `pääle visatud Saa; sai see rogusk ära varastud selle kalsu `aaja `vankre pialt Nis; rogu'ski kulid - - olid kohe suured ja siis `kaanti `mitmesugust `asja nendega VJg; tegi nii jämedad riidet, justkui rogu'sk Iis; Mõned kaubad õlid rogoskisse pakitud Trm; lol'ile anna siid ehk anna rogosi, lol'li `kõsta tähendäb sii üks Kod; rogoski oli ristilene, niinedest oli `veetud Plt; `kuurmal on raga'sk piäl KJn; nuu'st `ol'li `tehtud lõhmussa niidest ja teinekord `ol'li ka roguskist Vil; Venemaalt tulliv rogoski `kanga Krk; Roguskist kartulikoti `ol'li tollest ää, na lasseve mulla läbi Hel; puu anuma olliva - - noele es tii lap'p midägi, pidi ragask olema Ran; olliva seratse suure rooguskist koti Puh; ragasi tuust `ol'li, ragasist lõegati, tuu es lää nii ruttu `katski Nõo; toonuva sanna mant vannu `vihtu, `võtnuva rogoskit, teivä üte mütsäku (pisuhännast) Kam; [riie] jämme ku rogu'ss Ote; rogu'skige om ää põrmandud `mõske Krl; raga's tetä'ss lõhmusõ koorõst - - `koeti `rõivass ja siss tarvitedi `kaupu `pak'mise jaoss Har; `Vankrin ol'l üts rogu'sk Rõu; pa'nd ragase `vüüle, õt ma lää `saaja `päätmä Se*

2. näru, räbal vanad kapeta ragaskid muðu rippuvad sii varna `otses Mär; riie tal `sel'gas jusku va ragaski, nihuke puru ja risu Juu; üits va `rõõva rogu'sk oli jah Trv || (kasimatust) üits va ro'pp rogu'sk inimest Krk

Vrd *robusk, roguts***roguskine** *roguski|ne g -tse roguskist serände rogoskine koit `ol'li pääl tol piimätünnil, jäl'e must Nõo Vrd* *robuskine, rogosine****roguts** *g rogutsi VNg; raga|ts g -tsi Krk rogusk `kammitsad olivad punutu `metsa `niinist vai `olgist, nüüd teha rogutsi `niinist VNg; ku ragatsidest rõõvass Krk***rogõl** *rogõl g -i logu Sie vana sängü rogõl paras tulõ `süestä Khn***roheka** *roheka* rohurikas *sie one üvä roheka `einamaa - - üvä rohe `kandija maa VNg*

rohekas

rohekas *rohek|as* Lüg IisR(ru-) Jäm Khk Pha Jaa Pöi Muh LNg Mar Mär Kse Vig Tõs Aud Tor Hää Ris Juu Jür JMd Koe VMr VJg Sim IPõ Kod Plt, *rohek|ass* Nõo Har, g -a; *rohe|gas* g -ga Vai Jäm, -ka Kuu

1. veidi roheline, rohelisevõitu `õige roheline ei õle, aga ikke rohekas on Lüg; `ostin sedä rohegast `riiest Vai; kukemarjad, piisigeised rohekad Jäm; puust piimapüti võttis `pilkus `sõone, sur rohekas kord oli Jaa; Põllu on juba rohekaks lõond, oras tõuseb Pöi; rohekas värm `olli Muh; rohekad `karva klaasid, ilus küll Mar; maa ikke akkab rohekaks minema Mär; kase`lehtega sai neokest kollast ja rohekast Vig; kōdanen puu pääval oo rohekas Tõs; mere lamu, meri ajab `kaldale, kui kuevab ää, oo rohekas Aud; oras on juba rohekas Juu; Kaási ja koera silmad on rohekad Jür; nüid on soldatidel rohekad `riided `selgas JMd; kanarbik on [värvimiseks] kõige paremb -- niisuke rohekas, ilus karv tuleb VMr; kanarbikud tiäväd rohekad riiet Kod; kõllatsit ja rohekit pilvikit ka om Nõo **Vrd** rohelgas, rohelik

2. (liitsõnalistes värvinimetustes täiendsõnana) `Põtra `sammal `keideti, `pandi `lõngad `sisse, jäid rohekas `allid `lõngad; emä `värvis leppä `kuoridegä neid `villu ja siis tegi `villast `riiet, rohekaspruun `riide tuli Lüg; `Sel`ja pialt `pliekis palitu ruhekas `pruunist IisR; rohekaskollane riie Khk; Kui rohelist riiet mustaks värvida, tuleb sõuke rohekasmust Pha; Ta (soolaugas) põle tume, aga just rohekasmust; Pookspuu koortest said niisukest rohekaspruuni, et natuke rohelist el`ki oli juures Jür; kuuse kuortega ja lepa kuortega sai ilus rohekaspruun VMr; vill ehk lõng saab al`likasroheline ehk rohekasal`l Sim; lombin `ol`li mõnikõrd serände rohekassal`l lima; `muste vahelikke ka om, nuu om pääld rohekassmusta, alt `valge Nõo; Põdramokk om sääränne rohekasspruun siijn Har

Vrd rohikas

rohelane *rohela|ne* Ote, g -se Kul Mih Tõs Saa Trv roheline olid suured pikad paelad `ümmer, punane, sinine, rohelane (kindast) Kul; rohelast sai värmiga küll Mih; see vesi ei ole al`las, see on rohelane Saa; küll`si mõts om rohelane ja ilus nüid Trv; `elkjas rohelane Ote **Vrd** rohilane

***roheldama** (ta) roheldab rohelduma kui roho kasu aig on, siis `einämal roheldab ja `aljendab Lüg

rohelgas *rohelgas* rohekas sai rohelgas värm Pär

rohelik *roheli|k* g -ku rohekas lõng on rohelik Ris

roheline *roheli|ne* (-le|ne) R eP(-lei|ne Rei Phl) Krk, *ruheli|ne* Hlj IisR Ann Rak, *rohel|ne* hajusalt S(g -tse), g -se; *roheli|nõ* g -sõ Khn

1. muru, lehtede, taimede värvi; selline värvus maa on roheline VNg; juba `põllud `lähvad rohelisest Lüg; miä`n taha rohelisi `riide Vai; pahaspu koor tegi `jälle nii kenaks tumeks rohelteks Jäm; mustal või sinisel [abukasukal] olid punased ning rohelised pailad `ümber Khk; laguja rohi, pisikesed roheltsed lehed Kär; puud `lähtvad `lehte, mets läheb roheliseks Krj; vahel`o meri üsna roheline Muh; roog on roheline Emm; kuiu vettis maa pruuniks, nüid `tulli paar `pæeva `vihma, maa `jälle haljas ja roheline Phl; noored kased, vat nendest sai ilus roheline `jälle Noa; nee olid `ostes kohe `neoksed rohelest (rohelised), nee põle värmitud mette Vig; loomad kõiväd jo rohelese (noore rohu) piäl, `andvad iäd `piimä Tõs; Al`l obune roheliste aiste vahel = jõgi Hää; `väl`las lüüb juba roheliseks keik Ris; meie maeas olid küll rohelest `lähkred, värvitud pealt roheleseks Rap; riie on rohelist `värvi JMd; kõik `niuksed ruudulesed `riided olid, ruhelene ja Ann; koer`putke roheline, keedeti ja `pañdi lõng `sisse Pee; oras kua lüeb juba rohelisest Kad; mua lähäb rohelist nägu Sim; vahel `üeldi aljas õrass, vahel roheline Trm; koerputkega `testi roheliss, `niske tumekas Kod; eenaæg on ikke rohelised sibulad Pal;

mets akab roheleseks minema Ksi; vana jüripääv oli maa roheline ja noored lehed puus Lai; `seisval veel on maage pial, roheline maage Plt

2. a. toores, valmimata *kes neid rohelisi `marju sööb VII; Loomid on puu peal alles roheltsed, äi sünni süia Pöi; ruki oo ühna roheline veel Muh; rukis alles roheline, ega see lõegata sünni Mär; vili on roheline, ei `kõlba leigata Iis b.* pilt kogenematu *Sie on jo viel peris roheline, ega sie poiss viel `mieste `kirjas olegi Kuu; tüdruk on nii roheline, ta ep tee midagid Khk*

Vrd rohiline¹

roheline² → rohiline²

roheldsekas *roheldsekas* rohekas – Khk

rohendama *rohendama* Kuu Juu Amb Lai rohetama väl^{lad} *akkavad rohendama* Juu; *mets akkab lehitsema, siis aiva rohendab kohe `iemalle* Amb; *oidu `kaldad rohendavad* Lai

rohenõ *rohe|nõ g -dsõ ruhi rohenõ, hirre^o káisipooli* Se

rohetama *roheta|ma* Jür Lai roheline olema, haljendama *Kevad on kääs, mets ja maa akkab juba rohetama* Jür; *maa rohetab, kui on akand rohi `kasvama* Lai; *Pääle vihma nakaás kõik rohetamma* Vas **Vrd** rohendama

rohi *rohi (roht) R(g rohe) S Lã Hää Saa K I Trv T VLã(g rohja Lei) Rõu Plv, rohe* Var Pã SJn, *g rohu (-o); n, g rohi* hajusalt eL, *rohe* San, *roho* Lüg Vai, *ruhe* Har; *ruu^h* g *roho* VI

1. a. heintaimede üldnimetus; taimkate rohumaal *Rohi `touseb, ku `suojast päiv `paistub* Kuu; *`menga `tuoga `rohtu vasigule* VNg; *seda `rohto ei süö `kiegi, tämä on `niisukene vali roho, `lõikab inimise `sõrme `katki ka* Lüg; *ma liha löö natuse `rohtu vigadiga* Jãm; *külma õlased, nee on sinised lühised rohud* Khk; *kadus `rohtu ää* VII; *Sügise on kää, rohi on kõva kut raet, mis see loom sest sööb või mis see vikat sealt võtab* Pöi; *jaanililled_o `pissed rohud* Muh; *kus neid `mintusi sees on, seda `rohtu obu äi söö Käi; `rohtu rahidakse* Phl; *ma kein märja roho peal* Kul; *ää jäta `sinna rohu `sisse maha, kaob ää* Mär; *kase `lehtega ja paakspuu koordega, mina muude `rohtega ei ole `värvin* Tõs; *kuib, rohe ega ein ei kasun* Aud; *rohu `kiskmine `lehmil o'li karjatse töö* Saa; *on muðu üks metsa prähästik, põle `rohtu kedagi* Nis; *nüid lään `niitmä `lehmelle `rohtu `õhtaks* Juu; *orjavitsad, teravad rohud, suured pikad* JõeK; *teed sünnib igasugustest rohudest `keeta* Ann; *nuor rohi `närtsib kohe ää* Koe; *roho pial pliegit* VMr; *luha `pialne - - luhane rohi pial, ei ole aru `rohtu* Sim; *roht on jo pikemast kasnd* Trm; *alekõrre rohi tahab `rohkem `kuiva* Kod; *kurja silma `vasta üheksat `sel'tsi rohud õlid koos* Pal; *rohi on al'las, mis kasvab viil, ein on `val'mis, küps* Ksi; *rohi kasvab_mõda seena `ääri* KJn; *Kui elajad juba noore rohu `peale saavad, siss põle änam äda kedagi* SJn; *rohi `tärkáb* Hls; *eläjäss om jo mitu kuud laodan ollu, ta tahab jo `värskit, temä tunneb nigu ääd rohu `lõhna joba* Puh **b.** umbrohi *roht oli sies, sa pidid säält linude vahelt `kitkuma nie rohud `vällä* VNg; *Linast said rohud `välja `kistud* Pöi; *`lõiked oo rohu `sisse jäen* Muh; *odrad oo kõige `rohkem `rohto täis* Mär; *laseb kõik naa `rohtu `minna, teab mis seal rohu sees kasub* Mär; *Kurgi jada `terven `rohtos* Khn; *rohe on kasund üle porgandite* Vãn; *pienar on `rohtus* Ris; *rohi üle kasnud vil'jäss* Kod; *mina `kiskusin ua seest `rohtu* Pal

2. a. ravimtaim, sellest tehtud arstim; ka apteegiravim *`lendjä* rohi, *nie on `luomale ka äkkilise `aiguse `vasta `jälle rohuks* Kuu; *sie imine on rohoalune, eläb `rohtodega* Lüg; *`tohter `ansi iivä `rohto* Vai; *nee on nii `kanged rohud, nee akkavad pehe `kinni* Khk; *vere kusemise rohud oo varsikad, nende `juuri `keeta* VII; *Oled sa rohu `sisse võtnd* Pöi; *ihu kukub kihelema, siis nahk paks, nühi `maaleise rohuga, e kaduvad* Käi; *kui `loomel oo punase tõbi, siis `antasse punase tõbe `rohto, see oo seesama va raudein* Mär; *`kange rohe kípsetab aava*

rohiaed

ää Tõs; raamatust `leitsin `tiiskuse roho Tor; kasekäs n on ju suur arsti roht - - [keedetakse] teed vähja `vasta Hää; kui luom on siest `kinni, kiedeti kieliki `rohtusi Ris; vahel neist mieste punedest `tehti tied, nad olid ikke rohost ka, kõha `vastu olid VMr; `aapteegi ärra `andis vedelat `rohtu, sie `kange valus Kad; `rohtudega praavitatasse tõist Trm; mina terve nõnnagu tuul, `ütte, et j õle rohoss abi Kod; selle roho `pruukisin ära Äks; kummel on ka roho asemel KJn; mia sai üte pudele ääd rohi Hls; määriv rohi `pääle ja võtav `sissi kah Krk; rohi om ärä `luhtenu, klaasil om kõrk pääl ärä ollu Ran; temä `olli `tohtri tütär, temä tijs pal'lu rohisit Puh; ku ma edimäts tilga `rohtu anni, siss krämp es tule enämb, laits sai `tervess ja eläb `täambäts päeväni Nõo; ku rohi `väega mõrudass `lätsse, siss pañni jälle `tsukrutükü suvve Võn; `õstse `aptikust ää rohe San; no rohust iks om abi, ku ää roht johuss Krl; siij om muudu hää ruhe, a `väega mõrru Har; Tuuj lohvikõsõ `sisse `mahtsõ inne üts pudõlikõnõ ruuht Rõu; siin kasusõ üte_haina[?], kolmõkõrraline rohi kutsutass, neo[?] olõvat `ütsä tõbõ rohi Plv; pal'lo no vanast ruuht õisiti, `viidi `sanna ja tasoti ja vihuti ja mõni sai `tervess kah Vas; mul ol' sil'm `haigõ, Võrolt `ante ruuht Rärp; ol' rohtõ pääl ni kõik, a midägi[?] avidass Se **b.** igasugune ravimisvahend või -võte Vot sedä `rohto õli `sulle vaja, nüid said nenä `päälä piit Lüg; Oli teine jälle pisid rohud `rindu tõmmand (purjutamisest) nalj Jäm; kõik ohud ja rohud said ää katsutud Põi; ahu otse pealt kaabitseti nõge, see `olli äkise `aiguse rohi Muh; Koer leiab `aige koha ise üles ja paneb `rohtu `peale (lakub) Rei; kui oli ehmätänd või, siis `anti `enni raua roostet, `sahke küllest kraabiti, või `jälle `anti `tahma Mar; loom vahest väriseb, `aige, suitsetatse, suits lähäb loomale ninäse, loom akkab `turtsma, see oo loomale rohos Tõs; rodi rohe - - pannakse vašk ahelad `ümmer või punast `lõnga Vän; äkilese aiguse rohi on lõnga eli Juu; tuulepesadest `saadi vanaste `rohtu ka `juoksva `vasta Amb; üks kiñnituse rohi tehässe `tunkelterädess, mussad teräd - - korjatasse rükisse ulgass Kod; koera suhun om rohi, kassi suhun om kihvt; kurja silmä eli, nõia veri, sia juurik olliv looma rohise Krk; suutäis om rohuss ja kõtutäis tõbõss (viinast) Ran; ennembi `tuudi toda üdse liimakut sepä alasi mant, tuuj `olli rohuss sigadele Puh; lambieli om `väegä ää kraambi rohi Võn; palanu rohi ol' tammõtõhva liim ja kuuj ja või Urv; mesi ja tabak mähi `ümbre, om hää ruhe, üts om `iiba makõ, tõnõ `iiba mõrru Har; piimämago um `põrsa rohi, ku `põrsil kõtu_`haigõ[?] Rõu; liikmine ollõv vannu inemiisi ruuht Vas; `hiitümisõ ruuht võtt, ku ruuht ei avida, siss lastass verd Se **c.** (muud juhud) nüid oo `parma paelu vähäm, pritsitse `kange `rohtega Tõs; ku `ešte värviti, siis - - kutsuti sinine rohi, sedä poadiss sae Kod; ta (surnu) olli rohidege är määrit, aga olli är kõdenu Krk; sinine rohi, tuuj `häätäss `kärpsit ja prussakit Plv

3. maitsetaim, -aine `ruokisin kalad ära ja `suola `piale ja `pañmile ja `rohtusi `piale Jõe; siin ühel ajal `tehti `rohtudega [kalu] sise ja siis `viedi `linna Kuu; `tarvis `panna rohud ka `sisse [toidule] VNg; kõõmes ja sibulas, see iki sii suur rohe oli Var; vorstid `tehti - - `estest kiedeti tangu pudru `valmis ja siis `pañti `rohtu `sisse ja kõige lõpust küpseteti VMr; muna kõllane õerutasse `suhkruga ära, `tärklest, jahu ja `rohtusid kah ja siss `valge soum Äks; mea seast rohidege `süüki ei taha Krk; rohi[?] peenikese[?] `pañti paksu piimä `sisse (küüslaugust) Har

4. püssirohi, lõhkeaine tong sai `kõige `enne ja siis sai roho, `püssiroho ja siis nied takku toppid (püssi laadimisest) Lüg; `luega mittas `rohto `püssü `sisse Vai; pane rohu `püssi ning `aavlid `piale VII; rohi plahvatas Ris; kos põllu sehen kivid, mes suurõmbat olliva, nuuj lahuti rohiga peeniksess Ran; puuriga puuriti mulk `sisse, `pandse rohu `mulku, päält täit telliskivi puruga Kam

rohi|aed rohuaed ühü sui olin mõesa rohi `aedes [töö] Vig; Küll oli sii enne ilus rohiaid Han

rohikanõ *rohika|nõ* g -*dsõ*, -*tsõ* Rõu Plv Vas rohekas *üts rõivass ol'l`mustjass sinine, tõdnõ ol'l rohikanõ Rõu; üts hamõh ol'l tett rohikatsõst`rõivast Plv; lä`äs ilosass, rohikadsõss jäi Vas Vrd* rohikas

rohikas *rohi|as* g -*a* Emm LNg Mar Hls; *rohi|ass* g -*a* Trv Krk(-*ase*) Hel TLä Kam Ote Rõn Krl Har Rõu Plv Vas; *roohkass Röp rohekas tuulekala, üks rohikas suur pitk pää taal`otsas Emm; [lepalind on] rohika`moodi LNg; rohi teeb`valge [riide] rohikaks Mar; rõõvass om rohikast`värm Hls;`mustjase ja rohikase`kinda; rohikass must kutsuts sügäv must Krk; raudnõgesse, kui na noore om, tuleb jälle iluss rohikass värm Hel; kui`kartuli päälissit ja sammald pannid, siss sai rohikat`karva Ran; temäl`ol'li serände rohikass jakk`säl'län Nõo; kui suvel piim sais, om`varsti alle pääl, veere`tõmbava nigu rohikass Kam; naene tõi neid (kanarbikke)`villu`väarvi, saeva rohika villa Ote; rohikass, maldsa`karva Har; sai sääne rohikass pruum Plv; [põdrasammal] kausn nigu käpp, päält om`roohkass, alt`valgõ Röp Vrd* rohikanõ

rohikõnõ *rohi|õnõ*, *ru-* g -*sõ* küüslauk; murulauk *ruhikõsõ*,`säärtse hainakõsõ, *nuil om sibula magu;`Pernaanõ tek'k nõrgutõttu`piimä?`paad ruhikõisi`sisse? Har*

rohilane *rohila|ne* TMr Ote, g -*se* LNg Rid Aud Saa Vil Trv, -*tse* Ran Kam; *rohila|nõ* g -*sõ* Urv Vas roheline vesi läks *rohilaseks* Rid; *mõldsas on rohilane lind Saa; üks`valge laar, jumala rohilane, egä sij`süü ei süüni Vil; ku periss rohilane es ole, pruunikass oli, sõss oli parass kakku (linast) Trv; rohilast`värm said egald puuld, kas`lehtest, vai sammaldest vai võtid`kartuli päälissit Ran; pljõklinä olli`kal'limp, rohilane odavamp Kam; värv om rohilanõ Urv Vrd* roheline

rohiline¹ *rohili|ne* g -*se* Jõh LNg Vig Saa Trm Trv Pst Hls Krk(-*li|n*) TLä Ote, -*tse* TLä Kam Ote San V(*roo-* Röp; g -*dse*); *rohile|ne* g -*se* Rid Tõs Krk(-*le|n*) Hel roheline münt, *ise`kangest`aiseb,`suured rohilised lehed`külles Jõh; ma`värvisin rohilisi`lõngo LNg; puud, näe, rohilesed Rid; maa lähäb ühnä rohileseks juba Mar; kase vihadega sai`värvida kollakas rohilest Tõs; mia tahan rohilist`kirja`kindid Saa; õige vana aea kõrdi ollive, punane põhi,`seantse juti sehen, sinitse ja rohilise ja`valge Pst; periss rohilen ei oole, ta`seante rohikass Krk; rüäorassest tuleb ilus rohilene, sij om orasserohilene Hel; rohiline ain pargib käe mustass Puh; meil om pihla kül'len nüid`ulka`marju, mugu punetava noede rohiliste lehte seen Nõo;`lamba massa sisën om`lutke - - rohilitse Kam; rohiline kae, toda ei praavita`üitsegine Ote; rohilitse rõiva San; Es süü rohilist, a mullõ and valgõt (lehmast) Krl; kanarikugõ värmitedi, tuu sai rohiline Har; ol'l unik`kapsta`lehti võet, kõllatsõ lehe?,`määnü lehe?,`kõik`rohilistega segi`aetu? Rõu; [lina]`pljõknü ärä`t, taa õs olõ rohiline Plv; roohiline palosammõl`häitsess Röp*

rohiline² *rohili|ne* g -*tse*, -*dse* Kan Plv Vas(*rohe-*) Se rõhtsalt asetatud lattidest *rohiline aid,`liuhka aid Plv; säänesama rohiline aiakõnõ ol'l tuu`tõpraaid; vanast ol'liki`kõik`rohelitse aia?,`ruugmõ vai rohe?`kõüdeti`saiba`paarõ`vaihhõlõ Vas Vrd* rõhulene

rohiline³ *rohiline* rohtunud siis üks kord viel äestatasse, kui *rohiline mua on VMr*

rohima *rohima* Kuu Krj Rid Mar Kul Ris HMD Hag Juu JMD Koe, *rohe-* Kos umbrohusst puhastama`piendru *rohima* Kuu; *pane sörmikud käde, kui sa rohima lähed Krj; kas sool`kaapsad jo rohitud Mar;`kapsad pannakse vagude`piale ja obusega mullatakse, rohitakse Ris; keik põllud rohisim`puhtaks, linad said ka vel läbi rohitud HMD; naesed käisid`peenraid`mõisas rohemas Kos*

rohine *rohi|ne* g -*se* Kuu VNg SaLä Kaa VII Põi Muh Rei Mar Mär Han Vän/*rohe-*/HMD Juu JN Tür Koe VJg Kod Pal Lai Plt KJn, -*tse* Han Var

rohisline

1. rohune, rohuga kaetud, rohuga segamini `liiga rohist `oue saa `pühki, muudku `riisu VNg; Pöld on rohine, tahab `rookimist Jäm; [kui on] rohised odrad, siis es `kuiva ää änd Khk; Meite tuhlismaa oo see sui nii rohine, et üsna ull vaata Kaa; kaks kolm `pääva olid leos - - siis `vääti rohise maa `piale `sirgele (kangastest); Nii kena rohine põhk, et kas söö ise, aga lehma riu äi taha Pöi; kui odrad rohised oo, siis pannasse kärbiste `peale Muh; peenar on rohine Rei; seal oli nii `kangeste ilus rohine maa, `istusime seal maha Mär; Vanaste olid põllud `kangeste rohised Han; `kaldaalune on rohene Vän; `kartulid nii rohised ja räbalamad ka JJn; sui kasvab sedasi rohiseks Tür; `pienrad on rohised kõik VJg; sij mägi one ilos rohine, rohi kasvab siäl Kod; meil oli alati puhas ja rohine õvv Pal; jõel on rohised `kaldad, ivake liivased Plt || `aige inime tahab tuaress rohiss `toito, `kuŕki, `porknad Kod

2. jämedakoeline vanad rohised kotid; `vööti suur rohine koit Khk

rohisline rohisline rohune, rohtu kasvanud kole rohisline, õras `rosto täis Kod

***rohissuma** (ei) rohisu rohtuma adraga ajad roho arja piält ärä, siis ei rohisu Kod

rohistama rohistama Rei Juu Trm Kod/-ss-/ Äks Lai

1. rohtuma, rohtu kasvama `Kõrdus pidi kõrralik õlema, vahepial `oiti kua, et rohistama ei lähnud (kesast) Trm; kõik väl`jäd_o ärä rohissand, lämmätäväd vil`jä ärä Kod; põllumaa, kui sügise on `küntud ja arimine il`jast jääb, siis rohistab ära Lai

2. rohima Isa mullastas `kardli, mei rohistasime `kaapsud ja `leikid Rei; `nairid ehk `kapsad tahvad rohistada Juu

Vrd rohitama

rohistik rohisti|k g -ku Iis, -gu Kuu rohistik sial rohistiku sies õlidki pardi pojad Iis

rohitama rohitama Kuu VNg Lüg Jõh Juu VMr VJg Iis Trm Lei, (ta) rohidab Jäm Khk

1. rohtuma, rohtu kasvama kaik rohitama `mennu, kadus one kaik rohitanu VNg; maa on rohitand, lähäb juba `einamast Lüg; põld ning aid rohidab - - läheb `karge ka, kui tä `liiga palju rohidab Khk; sial on sepapaea ase järel koa, ta on ära rohitand VMr; maa lähäb `kangest, kui lähäb rohitama VJg; kardul rohitab ära Iis; `kapstad `puhtast rohitand, vaja mullastatta Trm || rohima `kapsad `tahtvad rohitada Juu **Vrd** rohistama

2. rohitsema, ravima ta piab rohitama `ennast, `muidu `aiguss ei parane Lüg; paha silm, et tieb pahandust, siis tahab luom rohitatta Jõh; eks [villi] rohitetud ikke koa VMr || mürgitama vanal kuul rohidetti `prussakaid Lüg

Vrd rohutama

rohitsema rohitsema Kaa Pha VII rohitsema, arstima Vanasti `keidi `saunas ennast rohitsemas; Köha rohitleti rauareierohu `teega ning `meega Kaa; ma rohitlesi teda mütu nädalid VII

rohitsama rohitsa|ma Kod Trv Nõo Rõn Urv Lut, -mma Rõu Vas; ruhitsamma Har rohitsema, arstima vanana tuuþ roha ja rohitsab, ei tahagi ärä sureda Kod; tema rohitsu ennäst Trv; rohits tolle obese `tervess Nõo; ma `naksi esi_rohitsama Urv; tuu ol' ollu_šaksa `tuhtri man, hobõstõ ruhitsaja Har; sa jovvat no mu? rohida? Vas; rohitsama `naatass tõist, arst rohitsu Lut

rohitsema rohits|ema Kuu VNg Lüg Jäm Khk Kaa Pöi Muh Käi Rei Mar Mär Kse Hää Saa Ris Juu JMd Ann Koe Kad VJg Sim Iis Trm Pal Plt KJn SJn Puh Nõo, -emma Vai, -emä Kod, -eme Hls Krk San(-õmõ), -õm(m)a Vid(roo-); rohets|ema Tõs PJg Vän Tor, -õma Khn

1. arstima, ravitsema `Riemu rohitsejale, `tousemist tobisele Kuu; `kärnääd `rohitsetti mõnesuguse rohoga Lüg; täädä on küll rohitsettu, ei saa `tervest `eigä paremmast Vai; `tohter tuli `meitele `aigeid rohitsema Khk; Papa äi `tahtand ennast rohitsu Kaa; me akkame obuse

jalga rohitsema Muh; *Ma ole* [ennast] *rohitsend*, *aga äi`aita* Rei; *ma pea tättä ikke rohitsema*, *ega tä muido`terbeks saa* Mar; *rohetseb oma`aiged`jalga* Tor; *mia rohitsen vasikud, et puhuts`järgi jääb* Saa; *läks`aiged rohitsema* Ris; *aiged inimest ehk`looma peab rohitsema* JMd; *rohitses nende`rohtudega küll, aga paremast ei soand* Kad; *akkasin siis ise teda rohitsema ja rohitsesin`tervest Iis*; *rohitsemata suri ja`leinamata mateti* Trm; *visstrikid on ja sügelevad`kangest, moaaluse rohud, sellega pese ja rohitse ära* Pal; *küll ta ennast rohitseb ja toherdab, mitte`tervess ei saa* KJn; *kes nüüd rohitsess sedä`kühä* Krk; *täl olliva silmä`aige, tul`li`Tartude`silmi rohitsema* Nõo; *vanast rohitsõdi ja saiva ka`tervess inemise* San; *vaja`naata`hindä roohitsõmma* Plv; *ku`sa`aigõ ol`li, sõss ma`rohidsi sinno* Vas; *Võrol olõvat ärä`rohitsõdu, sõss ol`l saandikanõ saanu`* Räp; *rindhaiguuss, tuu õks roohitass ar`* Se || *maitsestama* [kapsastele pandi] *kõõmneid ja`soola ja jõhvikaid ja sedavisi rohitseti* Ann **Vrd** *rohitsema*, *rohitsama*

2. *mürgitama, hävitama akka prussaki rohitsema* Hää; *tuas olid prussakad, kil`gid, küll neid rohetsedi ja, aga`lahti neist ei saand* SJn; *lutiku tahave rohitse* Hls; *iks`kuigi tul`l roohita`* (täidest) Plv

3. *rohima, rohust puhastama mees akkas`aida`puhtaks rohitsema* Khk; *Lapsed`panti`peendraid rohitsema* Rei; *rohitsema ehk`rohto`keskoma, see üks puhas* Juu

rohituma *rohituma* Kuu Vai *rohtuma`Porgandi`pienar on kolejasti rohitund* Kuu; *järv - - on rohitund* Vai

rohk *rohk* raats – Hlj

rohkama`rohkama *kupardama* – Hlj **Vrd** *rohtama*², *ruhkama*

rohke`rohke Kuu Vai Jäm Khk VII Pöi Muh Rei Mär Vig Tõs Tor Hää Ris Juu JMd Koe VJg Iis Trm KJn Trv Hls Krk Puh Nõo San, *rohkõ* Khn Rõu Vas Se

1. *rikkalik, ohter a.* (arvuliselt, mahult) *rohke`piimä`anniga* Kuu; *aera sööma loom,`rohke söömaga* Khk; *rohked`suaki pole`suantkid* VII; *Rohke anniga`oasta, kellel ikka moas oli, see sai koa* Pöi; *ta`andis ühna`rohkel mõedul* Muh; *rohke kalasaak* Rei; *tänab`aasta oo küll üsna`rohke`lõikus* Mär; *rohke piimä anniga lehm, annab paelu`piimä* Tõs; *tämmu oo`rohke viljasaak* Tor; *tänabu oli`rohke vil`la saak* Juu; *a`andis`mulle`rohke mõeduga* Koe; *rohked ruumid elada* VJg; *rohke viljasaagi`luotus* Iis; *tänade oli`rohke vilja`oasta* Trm; *rohke piimä`lehm* KJn; *äste`rohke küenär pant* Trv; *sij`lehm om`rohke anniga, annab äste pal`lu`piimä* Nõo **b.** *helde, rikkalikult andev`rohke`anniga, üvä inimine* Vai; *rohke`käega, annab`iästi kohe* Tõs; *perenaesel on`rohke käsi* Ris; *mõni inimene on`rohke`kääga* JMd; *rohke`kääge* Hls **c.** *pillav ta ju nii`rohke,`ülpab ära keik, ep oja midad kogu* Khk; *ta vana`rohkõ, tal saa ai`kuigi`kauguss* Rõu

2. *julge, häbenematu`rohkõ`mijss, hooli`i midägi, kui`arvass, nii`ütless* Se

rohkelt *rohkesti, rikkalikult eks`jumal anna meile`kõike`rohkelt* Iis

rohkem`rohkem Lüg Vai Khk Mus Kaa VII Pöi Muh Emm Phl L/-õm Khn/ Ris Kei Juu KuuK Amb Tür Pee VMr TaPõ VIPõ, *g -a Jõe Hää HMD JJn Ann Koe*; *rohkemb Jõe Kuu Lüg IisR Vai ViK Hls TLä Võn Ote Rõn,`rohkemp* Trv Hel Nõo Kam Ote, *rohkõmb Võn V(-mp)*; *rohke|p* Ote, *g -pe* Krk; *rohkõ|p* Urv Rõu Plv Vas, *g -pa* San; *ruhkõmb,`ruhkõ|p* *g -pa* Har; *g`rohkemba* Ran Nõo Kam Ote, *rohkembe* Pst Hel

1. *adv I.* *komp < palju; enam vist ei olegi neid`nuotamehi`toisi kedagi elus`rohkemb kui mina* Kuu; *talvise`süögi pääl`luomad`jäävad`lahjast ja keväde sedä`rohkemb viel* Lüg; *Ninda kole`ehmatand oli`teine, vahi et`rohkemb`surnud kui elus* IisR; [keera] *laiva nina`rohkem tuule`sisse* Khk; *Sa tahad mu kääst rohkem kut`õigus* Kaa; *Selle looma eest oleks*

rohkema

pidand `rohkem küll `soama Põi; teised magavad palju `rohkem Muh; Kui tuul rohkem järelt keerab, siis peab sooti seerima Emm; tänäkond oo `rohkem `einä kui minev `aasta oli Mar; enni jaanibäd oo kõige `rohkem putukid Mär; Mõnõl paelu `rohkõm `sõpru kui teesel Khn; mina sain kõige `rohkem `konnadega angerjid Tor; anna mulle iki `rohkem, see on väha Saa; muonakal ei old `rohkem kui kaks `luoma oli keigest Kei; sain `rohkem, kui `tahtsin Juu; Soe aeg oli, siis olid linad juba nõdalaga iad küll, aga külmaga võttis `rohkem `aega Amb; põld tal `viina `rohkem, ühe pisikesse pitsi `andis `mulle Koe; lösus on natukene `rohkemb madalalle vajund kui losus VMr; vanal kuul külvatud vili mureneb `rohkemb kui nuorel kuul külvatud Rak; `andis `mitme võrra `rohkem Trm; saed ühe kiädo, ei suand `rohkem Kod; `rohkem põle vaja `keeta, kui aga kuumast lähäb Pal; kukkus maha, `rohkem [kui] pooled pudelid läksid puruks Plt; siis `seisis mõni nõdäl `aega või `rohkem üle aia lumi maas KJn; talve käesid `rohkem, sui vähem (rändkaubitsejaist) Vil; `rohkemp es ole ku tüdärd- `poiga Trv; raasikse saat, `rohkep ei oole Krk; mul `ol`li puu päämer, puuda võtt üless, ega `rohkemb es võta Ran; mia rabeli nõnda, et ma olli viimätsen `tukmen, `rohkemb enämb ma `s jõvva Puh; mida `rohkemb elät, seda `rohkemb `kõiki kuuled; [tal] om `uupiss `rohkemp tada vana kamu Nõo; neli `tuüni sait üüpävä joosul magada, ega pere müjüski `rohkõmb es saa Võn; mõni ahne `tahtse `rohkemp `vil`lä üless `panda Kam; ma käisi kolm `talve koolin, es käi ma `rohkemp Ote; es `ütle midägina `rohkõp es Urv; putr om veidü magõlik, siia pedi raassõ `ruhkõmb `suula `pandma Har; meil jäi `piimä `rohkõp üle ku `hindälle `kullu, siss veli tõi liinast `põrsa Rõu; vaest timäl kah um `tämbä joositõllõmist `rohkõp Plv; `rohkõp [kui] `versta maad iks ol`l`l sinnä_ `kuivusõ mano Vas

2. enamasti, pigemini `naaki `ellä `rohkemb `linnas Vai; nee ädid olid `rohkem Sõrve inimised Khk; nüüd `rohkem seda vissetamest pole, nüüd on lehmäl nimi VII; Nisu `õlgedest `tehti katust koa, aga `rohkem läksid ikka `loomade `alla Põi; sii `Tõstamal oo pindad, meil_o vart `rohkem Kse; siatigu, suur libe elukas, `niiske koha pial ta `rohkem on Ris; ta oli nihuke kebja, kõhn inime `rohkem HMD; meie aal akkasid ikke obused juo ette minema - - tema (härg) oli ikke `aeglane `rohkem, jõund niipal`lu tüöd teha KuuK; `rohkem liivase maa pial nad ikke kasvavad paramad (hernestest) Tür; [külvamisel] ikke `rohkemb parem jalg oli ies VMr; karjaaed oli `rohkem lauda ukse ees, siis lehmäd läksid sialt `lauta Lai; mitu `päevä neid `rohkem `peeti, üks kolm `päevä või neli `päevä või nii `peeti `pulme `enne KJn; ütsiku pedäjä kasvavagi `rohkemb madala ja kahara Ran; mäe ari om `rohkemp `pik`lik, aga tipp om tsõõrik Kam; nuu_vagla_kül`rohkõp tappusõ ar?, kuiosõ ar? Rõu; suurõ_pofü? ol`li?, säändse `rohkõmb paõgilise Plv; [harjuskid] känevä_ `rohkõmb jala Råp

II. pron enam; parem; suurem Piab ennast rohkemaks kui teised Hää; `rohkemad ma ei nää kedagi (on pime) HMD; kuus talu või mis sial on, nüüd on `rohkemaks `tehtud Koe; `anti kaits vakamad või `rohkembet vakamad maad, sinna tei omal lina `pääle Pst; ei mõista mea ka selle `pääle ütelte kedägi `rohkepet Krk; `nüüdsel ajal iki om inimesil `onte lihasuu `täiseigi `rohkembass Ran; Pane rohkembat sälgä, ärä kül`metä Nõo; ku ta poud om, siss naid liblikid saa viil `rohkõpass `aigapiiti San

rohkema rohke|ma Hlj KuuK Amb Ann VMr, -mma Jõe; `rohkõpa Se rohkem `Pranglis `käisime merel - - siel pidi `rohkemma kalu `saama Jõe; `nende puolt oli [pulmarahvast] `rohkema Hlj; kammilaid oli `enne vähem, aga nüüd on neid vähe `rohkema KuuK; tosin oli ehk paari tosina `ümber - - minul oli siis nagu terake `rohkema Amb; eks ta ole siis murelikum

`rohkema Ann; `rohkema oli ikke nel'la niiega VMr; vanast ol' näet kõik' ütine, a no ko lammas lätt jo ar üle töösõ piiri piindre, siss jo hätä `rohkõpa ko vaja Se

rohkemakeisti `rohkema|keisti Lai, -keste Vai mitmekesi läksime `rohkemakeisti Lai

rohkemalt `rohkemalt Hää, `rohkõmbalt Urv rohkem; enamalt sai vähemalt või `rohkemalt Hää; `Viüga_supi iks ol'li inämbält jaolt vanast ja teiti `rohkõmbalt jaolt upõga_`kapstit Urv

rohkemast `rohkemast Lüg(-mm-) Trm rohkem meremehed ikke `oiavad `alle tuult `rohkemast Lüg; Kui juhtus, et mõnel õli [heinaveol] rohkemast peal, ega muud karistust ei õlnud, kui pidi einad mõisa talli juure maha panema Trm

rohkemi rohkem Pärispää `rahvas `olled `laulu inimised, midä `kaugemba taha `päidi valatada, sidä alade `rohkemi Kuu

rohkemini `rohke|mini Muh, -mine Kuu rohkem `Suures `leivätegemise `ahjus igä `küpsendetti `restigä -- ku juo tahid `rohkemine tehä [silmsid] Kuu; mõne `sisse läks `rohkemini Muh

rohkendama rohkendama VII JMd Iis Trm Trv, `rohkendama Kuu Hlj

1. suurendama `panna `kerkima, siis `rohkendatta (tainast) Hlj; piab `põldu rohkendama VII; elajaid vaja rohkendatta (paljundada); `põldu sai tänade koa rohkendatud Trm

2. suurustama, kiitlema – Trv

rohkesti `rohke|sti Rei Ris Koe Iis Plt KJn Hls San, -ste Lüg Rid Mär Mih Tõs Tor Hää JMd San, -st Kuu Hlj Vai Mus VII Põi Muh Juu VJg Iis Krk, -ss Kod; `rohkõst Khn rohkelt, rikkalikult, tublisti `teinekord, kui `rohkest kalu sai, siis vottas `aega vedamine ja `tuomine Hlj; pere `naine `ansi `miule `oige `rohkest `kartoli ja `leibä Vai; tä_s ole, et `rohkest `sisse `mahtus Mus; üks mees oli `rohkest (ülearu) VII; seda `ränka oo nõnna `rohkest et Muh; tema on kaks ja pool `aastad `rohkesti moost noorem Rei; nüid seda `vihma oo ikke üsna `rohkeste `antud Mär; Selle `aasta meie üsä `rohkõst kalu tapn Khn; ta annab `rohkeste `piima Tor; sain `rohkest `eina Juu; talvel sadas `rohkeste lund JMd; neil on `rohkesti `piima tarvitada Koe; seda `leiba on natukese `rohkest VJg; raha on juo meil `rohkest Iis; tänävu saab `rohkesti `vil'lä KJn; rahvast `olli kainus `rohkesti Hls; temäl om `rohkest egät `asja Krk

rohkus `rohku|s Krl/-ss/, g -se Kuu Jäm Khk VII Põi Kse Tõs Juu JMd Koe Iis, -sse Lüg Trm paljus, küllus äälde `rohkus oli kuulda Khk; lihab ukka oma raha `rohkuse käde VII; See on juba natuke pailu `sõuke laste `rohkus, juba kümme last Põi; mis sest `rohkusest kasu Kse; toedu `rohkus, paelu `toitu Tõs; ega sie raha `rohkuski kedagi õnnelikuks tie Iis; vil'la `rohkust piäp jumale käest `palleme Krl || mitmus sääil on `piened puud, sie on `paljusses `üeldud, `rohkusses Lüg

rohkõhõ `rohkõ|hõ Rõu Plv Vas Se

1. rohkesti Kardohka_`paniti vette `kijmä, vett `häste `rohkõhõ Rõu; timahavva sai õigõ `rohkõhõ `vil'ja Plv; taah ol' `süüki `rohkõhõ Vas

2. julgelt, häbenematult hooli_i midägi, väega `rohkõhõ kõnõlass Se

rohmakalt rohmakalt Lüg/'r-/ Plt jämedalt, tahumatult `prostoilt `tehtud, `rohmakalt Lüg; küll su töö on aga rohmakalt `tehtud Plt

rohmakas rohma|kas Jäm Põi, g -a Juu Koe Rak VJg Iis Trm Plt, g -a; `rohma|kas Kuu/-gas/ VNg, g -a Lüg IisR; n, g `rohmaka VNg; rohma|k San Kan, g -ku Kod

1. a. robustne, raskepärane Sie kapp nägü olema `ninda `rohmagas, `justku olis `vaide `kirvetiõ Kuu; linane pesu on kole `rohmakas VNg; sie on `liiga `rohmakas, `tarvis õhem `panna (vedrust) Lüg; `Rohmakas kumut IisR; Tegi [kirvele] varre taha küll, aga nii suur ull rohmakas Põi; tugev ja jäme tööriist oo rohmakas käe Juu; tule raiu see suur puu rohmakas

rohmama

*`katki Koe; talu kõhas tuleb ike seda va `rasket ja rohmakad tööd teha Trm b. suur, vägev
`niisukese `rohmaka kerega inimene VNg; `Rohmakal ramu ka `rohkem; Jalad `ninda
`rohmakad, et `saabast `otsa ei `leia IisR*

2. hoolimatu, lohakas *on üks rohmakas inimene, ei uoli midagi Iis; üks rohmak ike one sij
naene Kod; ta vana rohmak, ei tüü? üttegi tüüid `kõrdapite Kan*

3. prohmakas *niid tuleb tõene rohmak Kod*

rohmama *`rohmama Hlj IisR Võn; `rohmamma, imperf (ta) rohmaäs Urv Plv*

1. rohmakalt tegema *tieb [rehavarsi], tuob `metsast puud ja `rohmab ära Hlj; Eks ta `rohmab
tööd teha küll, aga sie aru tal jo `puudulik IisR*

2. lööma, lahmama *`rohma tälle ütskõrd Võn; Esä - - tul' ja rohmaäs mi_läbi, egäüts sai
uma jao Urv; võta? üts lina vai lehesse?, `rohma_naid `kärbläisi Plv*

rohma-rahma *deskr lähäb rohma-rahma, ei `vaata kedägi, mes eden one Kod*

rohmatu *rohmatu g -ma rohmakas, räpakas öled eenama `rookimise ga nõnna rohmatumast
lähnd Trm*

rohmatust *rohmakalt, räpakalt mis sa nii rohmatust tied Trm*

rohmeldama *rohmeldama Nõo, rohmõ- Võn rahmeldama [ta] rohmeld ka külländ Nõo*

rohment *rohme|nt g -nti kasimatu, ropp inimene temä om ku igäven rohment; ärä `määrin
`jußtku üiits rohment Krk*

rohmima *`rohmima, (ma) rohmi(n) Khk Kse Jür JMd JN Koe VJg Sim IPõ Plt KJn, `rohmin
R; rohm|ma (-h-) Kod Nõo Kam Ote Kan Urv Plv Vas Röp, -me Krk Hel, (ma) rohmi(n)*

1. peksma, taguma; kloppima, raputama *küll miä `rohmisin tädä, südä oli täis ja akkasin
`oige `rohmima Vai; ta `tahtis mind `rohmida, sain aga `jooksu JMd; `rohmisin lume saabastelt
maha JN; põranda `riideid rohmitasse, `võetasse teine teisest otsast `kiinni Sim; lähän rohmin
teda Iis; temaga öli `jõutsam lõigata kui sirbiga, kes öli õppind, see `rohmis maha pal'lu
(rautsist) Trm; Võta_tu pallai ja rohmi_vällän aganist `puhtass Urv; tuul `rohme ubina? maaha
Plv; Ma? nakka vikatiga nõgõsit `rohmma Vas || ropsima lina talgute `aega lõugudati ning
rohmiti linu Khk*

2. rahmeldama, rassima *sie `rohmi sidä suurd tüöd tehä Kuu; mida sa `rohmid teha, kui sa
midagi ei vahi, `kuida sa tied VNg; `Rohmis rukkid `leikada IisR; sulane `rohmis tööd teha
Khk; rohmib tööd edatsi naa et Kse; tema rohmib alati tööd teha, ei tal ole `aega sugugi Koe;
naesed kartuli võtmise ga rohmivad, üks tõesess ette Kod; `rohmis `niita, nii et vesi naha pial
kohe Lai; niikaua kui `valge lubas, niikaua `rohmisid aga Plt; rohmib küll tüüid tehä, aga_i saa
iki `rohkem ku teehe KJn; ta rohm ja rähmitsess tüüid tetä Hel; ei taha puhata, rohmib pääle
Ote*

3. a. aplalt sööma, vohmima *sie `rohmi `süüä VNg; alate rohmib suure `suuga Kod; rohm
ku hopõn Vas b. ahnitsema, kokku kraapima sääk `oksi küll, aga sedäsi rohmits Krk*

rohmitsema *rohmits|ema Juu Kod, -eme, -õmõ San, -õmma Võn Vas*

1. rahmeldama, rassima *rohmitses tööd `tehja Juu; rohmitse ja rabele Kod; mis tan
rohmitsõt tada tüüid Võn*

2. a. vohmima, aplalt sööma *rohmitsõss süvvä? Vas b. ahnitsema mi_sa rohmitsõt kõik kokku
San*

rohmuß → prohvus

roht' *roht g roho Võn Kan (käsivarre osa) roho päält valutass; lei taha? käe roho `pääle
Kan*

roht² *roht* g *rohe* roovik, latt `saibapaar` köüdeti vitsaga_kiinni?, `vaihhõlõ `paanti rohe? vai `ruugmõ² Vas

roht³ → rohi

roht|aed¹ rohuaed näid [puid] istutakse nii *pailu*, *roht`aedate* Var; *rohtaa värat on lahti* Ksi

roht|aed² → rõhtaed

rohtama¹ `rohtama rohetama põld `rohtab Khk

rohtama² `rohtama Hlj, `ruohtama Vai kupardama linu piab kohe `rohtama, `eile `rohtasingi Hlj; `põpred `ruohtada `linna `otsast `vällä, `põpri sies on `siemened Vai

Vrd rohkama

rohtuma `rohtuma Vän Tor Jür Juu JMd Koe Plt, `rohtoma KJn rohtu täis kasvama nüüd on jõgi `rohtund ja ei saa kellegagi kala kätte Vän; *arimata põld `rohtub ja oo vindlene* Tor; `kapsad `rohtuvad nii ära, ega neist kedagi soa Juu; *tie on `rohtund* Koe; `peendrad on ää `rohtund Plt; *põld läind `rohtoma* KJn

rohtune `rohtu|ne Jõh IisR, `rohto|ne Lüg Vai, g -se rohune, rohtu täis `rohtone maa, `rohto täis puha, tahab `kitkedä `vällä; `luomad `lähväd `kõrre`põllule, kui `rohtone on Lüg; `rohtune rukki Jõh; `poisikene `küändäs ja kivide `äärine jäi nagu `rohtusest IisR; `piendra vahed on `rohtosed, `tarvis `männä `kitkemä Vai

rohu- 1. (taimedega seoses) *sie oli `puhta nii`palju `liiva `kõngas, siin mitte üks rohulibles pial ei old* Kuu; *siin oli nii paks leppik, et rohu`lipsu ei old* Hlj; *roho`tühjäd `torgivad, pane `virsud `jalga, ku `karja lähäd* Lüg; *viess [külvi] nädäl on rohonädäl, siis ei `kõlba [vilja] teha, et siis `kasvab rohi, ei `kasva vili ia* Jõh; *Soe vihm pani rohukasule jõudu juure* Kaa; *Rohu`niitjal on vikat, liigub kut `juukselõigumasin* Jaa; *Kus tihe roheline rohutukk kasub, seal `öötakse vesi lisidal olavad, vanasti kaevati `sõnna kaju* Põi; *va rohu`kõrgune tümsakas inimene (lühike) Muh; rohuviintsud on `põldus, juurikad ja muld `ümber Käi; Topi sa `einu rohukotti, pane `vankri obuse jäuks; sehune rohuparts oli `vastas, et äi `pääsend läbi Rei; rohu`seemned läin villa `sesse, kui sa sõelud, siis suur kord jääb maha neid* Mar; *põllal oo rohujuurika rämud, `tarvis unikusse ajada* Mär; `koplesse `vil`la ei tehtä, mudu üks rohomaa Vig; *Vikat oo nüri, ei võta rohuibetki* Han; `arba, kui oo mõni kaste-eena kõrrekene `kuskil `püsti või muu rohutut Mih; *rohovinsed jääväd kasuma ja lämmätäväd villä ää* Tõs; `ühte rohu`lippe mte kasva Khn; *särjekala on rohu`sõoja kala, tema teist kala ei söö* Vän; *paelu rohu`vinda oo põllu peal* Tor; *rohuräimed `niiska ja `marja täis - - niid on ka sageda võrgu räimed* Hää; *ku kala lääb `pehmemaks sui poole, `öldaks rohukala* Ris; *jänesel `aastas kolmed pojad, ühed angepojad, teised rohupojad, kolmandad kulupojad* Hag; *ei seal põle mitte `ühte rohoudeme `otsagi, nii pal`las moa* Juu; *rohuein on külvatud timut ja ärjääb segamini* VMr; *põld on `süötis, rohumaaks `jäätud, et ainult rohi kasvab* Sim; *kui `valge `riidega istu rohu`piale, rohust akab `külge kõik, õled `ümber`ringi rohusitaga* Iis; *lahja `maasid on küll - - mõne rohuivakse kasvatab `sinna `piale; karuäke ja mõnel raudäke, see `lõhkus kua neid mättaid, muudkui rohuvinud jäid* Trm; *rohojänes oo al`l, suvel oo al`lid jänessed* Kod; *kos rohomättad, vähid on seal kolgaste sehes* Äks; *sigä tõngib maad, lükkäb rohokamara üles; Kevädi sai `kijtä varesnaadi, apublika ja piimohaka suppi, `siukse rohusupile `paanti `rõõska `piimä `piäle* KJn; *rohuain `ol`li peenikene pehme ain, äste tihe kui vil`t* Ran

2. (ravi või ravimiga seoses) `keikisugu rohukaupmehi ja `keiki käis külas; *rohepuest sai - - `musti `küömi ja `miisujuurd; odin ühe rohe`pulveri* VNg; *Isä `sõitas rattaga Lügenuse `arstile, sai rohosedelid, `aptiigist tõi vereselituse `rohto* Lüg; *läind `linna, jättand rohulaasi (rohupudeli) koju* Khk; *kummelitte oo rohotee* Mar; `väiksed rohupurgid, kus sees [rohud] oo

rohuaed

Mär; `keetsin paas rohovett, nüid ma joon seda Juu; `tohter kirjuts rohutähe miul Krk; sõjaaig, rohi`tilka `kostegi ei saa Ran; pää lääb `uupiss targembass tolle rohi`võtmise `perrä Nõo; rohiputõl om `kaški Krl; käve, uma ruhekašt sällän; ruhepoodist saat külh vahest `liikvad `osta[?] Har; `Vahtsõliinah ol`l siss roho `müüjä, kiä `ruu`hi `möie[?] Vas; võta juu`kah, sij om rohotij, siin om paloka `häelmit seen Räp; Kui ar[?] `leikat väidsega[?], pant rohohaina (teelehe) lehe pääle Se

rohu|aed viljapuu- või iluaed minu emä oli - - `kanga `pliegitämäss `moisa rohuaiass Kuu; `Käisin rohuajas `piendraid `ruokimas Hlj; ehitas maja ja ehitas roho`aia ka Lüg; Talude juures olid ikka vehest rohuajad ounabude ja marjabudega Emm; tüdrugud läksid rohu`aida ja `vetsid õunabu peeld `õune Phl; Rohu`aidas kasuvad ounpuud, reegipuud ja mõni loomipuu Han; rohu`aida es ole, kaks marjapõõsast tal ol`li Saa; `saari vähest on mõnis kohas roho`aedas Ris; Talupojad käisid [mõisas] üks pää rohu`aedas tööle Kei; minevasta olid mul`likad mu rohuua taga JIn; uba kasvatati - - rohu`aedades Koe; `enne oligi sial rohoaed VMr; niida rohuajast rohi maha Iis; vanass `üeldi ike rohoaid, aga nuaremad one akanud õõnaaiass `kutsma Kod; Ilusad ekid kasvavad `ümmer rohuua Plt **Vrd** rohiaed, rohtaed¹

rohukas rohu|as Khk Kse Iis Trm Plt, roho|as KJn, roho|as Vai, g -a rohurikas sie `platsi on nii rohogas Vai; ea rohukas einamaa Kse; sie on küll `ästi rohukas einam Iis; üva rohukas moa Trm

rohu|kosel rohukoskel rohukosel on `allikas, `valged `tiiva `pealsed Jõe

rohu|lauk (taim) aian kasusõ küüdslaugu[?] ja rohulaugu[?] Krl

rohuline¹ rohuli|ne g -se Iis San rohurikas `ästi rohuline einam Iis; memm kijt ruvva rohulise, pudru `puhta piimälise San

***rohuline**: roholi|ne g -se Vai Kod roheline on ka roholisi `konnasi; ome on vase pääl, `vaske on roholine Vai; `niske õrasroholine ein ei koeva krõbiss, muroroholine jäeb `nätskess Kod

rohult rohult JõeK, roholt Ris toorelt mis`ne said `aega `val`mis `saada, nee `tuodi roholt ää juba Ris; `luomad ei süö rohult JõeK

rohuma → rõhuma¹

rohu|mõök (taim) rohumõegad kasvavad vie ääres KuuK; rohumõegad `õilevad koa, neil on kollased õiled Kad

rohune rohu|ne g -se Khk Mus Hää Iis Trm Hls, -tse Kse; roho|ne g -se Vai Tõs Ris, -tse Var; rohu|nõ g -dsõ Rõu

1. rohuga kaetud; rohtu täis kui `pienar on rohone, siis `kitkedä roho `vällä Vai; kui me lapsed olime, siis oli nii puhas sile liivane põhi, nüid on suur rohune põhi Mus; vili oo na rohune Kse; kui rohine põld oli, rohotsed maad olid, siis olid `turvrad sees Var; põld on rohone keik Ris; rohuse maa pääl om ää `kurta Hls || katkud `rohto, käed kõik rohosed (rohuga määrdunud) Tõs

2. rohutaoline, toores rukis on veel rohune, ei `kõlba, vilja ivad on veel rohused Iis

3. ravimiga koos kloaš`o rohune, tahab virutata Trm; rohunõ luits Rõu

Vrd rohine

rohu|ritsik(as) rohutirts rohuritsikad üppavad eina sies IisK; rohoritsik, kaks pikka `koiva, `kargab kohe õlps, õlps Äks

rohu|seen (mingi seen) rohuseenid, pisised, enam rohuste maade peäl [kasvavad] Jäm

rohu|sikk rohutirts rohosikud `irmsass kisendäväd, siis tuleb tõdess `vihma; siäl roho siden rohosikka pal`ju Kod

rohu|sirk rohutirts rohe`sirka `laula puus, siis `toisel `päival sada `vihma VNg; rohosirk, kui `vihma akkab tulemaie, siis lähäb puu [peale] Lüg; `kilgid on `pienemad ku roho`sirgäd Vai **Vrd** rohutirt

rohu|sirts rohutirts *Ma nägin üppamas rohu`sirtsu* Mar; *siis lähäb`põesasse rohusirts - - akkab sial pimedama`üedega`laulma* VMr; *Rohu`sirtsu on nii paelu, et puhas nende sirin eenamal`ongi* SJn **Vrd** rohutsirts

rohutama rohutama Mär Tor Hää, *rohota|ma* Mar Vig Kse Ris, -mma Vai; *rojutama* Lei

1. rohitsema, arstima küll *ma ole rohotand ja`ullo teind, aga mette`lahti ei saa* Mar; *seda saand rohutud ja ohutud küll, aga kedagi ei`aita* Mär; *katsob - - rohotada, ehk saab paremaks* Ris; *jennemuštu ollõv rojutanu suolaga un rasvaga* Lei

2. rohtuma, rohtu kasvama *piendrad on rohotanned,`tarvis`männä`kitkemä* Vai; *tuhvlid rohutavad ää* Kse; *Lase ära rohotada - - mis sa tast vijl`asja saad (põllust)* Hää

Vrd rohitama

rohu|tirt rohutirts *eina-aeg vägisi tikuvad need`veiksed rohutiridid piimase`lennama* Rei

Vrd rohusirk

rohu|tirts (tirtsuline või ritsikaline) *kui rohotirts maas`laulas, siis õli`omme`kuiva, a kui juo leppä`õksa`pääle läks, vat siis õli`vihma* Lüg; *Rohu`tirtsust`kutsuti`kõiki neid, mis rohus üppasid ja siristasid* IisR; *rohutirts, taal suured pitkad sääred, siis kukudab* Khk; *roheline rohutirts kipub küll näräma* Mus; *rohutirsud`kargavad* Muh; *rohotirts,`paergu põle neid`tirtsusi kuulda, aga kui`einä tehässe, siis näd akkavad`laulma* Mar; *rohotirts oo kilgi`moodi, kõberate`koibadega* Kse; *Tänä ette rohotirsud siristäväd* Khn; *mõni kutsub rohutirts, medel oll'i einaritsik* Saa; *kilk, need samma suured kui rohotirtsud* Ris; *suur rohotirts ammustab kõvaste* Juu; *rohotirsud - - roho sees üppavad, majal nad ei ole* TÜR; *veikesed one rohosikod, suured one rohotirsod* Kod; *lammas söövad rohu ära kui rohotirsud* naj Plt; *rohutirts - - niid laalavad, sehaksed`kargajad loomad* Vil **Vrd** rohuritsik(as), -sikk, -sirk, -sirts, -tirt, -tsirts

rohutse pl rohutse (väikesed punased) vistikud *enne_i* või [imikut] *likess tetä, ennegu rohutse är`kaove; latsel om alle nij rohutse või`äitsne pääl* Krk

rohu|tsirts rohutsirts rohutirts – San **Vrd** rohusirts

rohu|tüll (lind) rohutüll on *suuremb kui randtüll, tal on pikkad jalad, nagu`koibakas kivi`otsas* Jõe

rohu|väene rohune, rohuga määrunud *ma lähe`rohtu`katkuma,`käissed saavad rohu`väeseks; luusa`olli kõik rohu`väene* Muh

rohuma *rohuma*, (ma) *rohvi* lööma, taguma *panõ`haina`maha ja mugu rohvi inne pääle; ku`hää vikaí, sõss rohvít pääväg* [heina] a *maha*? Urv

roi|aed *roi-* Lüg, *roe-* KJn *roigasaed roiaid on`roigastest`tehtod* Lüg; *roeaíd,`roikast aid, kaks teebäst`püsti* KJn

roid¹ *roid* Iis Kod, g *roiu* Tor Rõu Lei kübe, raas *roid läks`silma* Tor; *ei`kuula mitte üks jumala roid* Kod; *anku_i`ütte`roidu`tsialõ* Rõu; *ma võti silmast roiu`ussõ* Lei

roid² *roid* g *roiu, roju* PJg Kad M Har Plv roju, niru olevus *otsas nagu roid* PJg; *kuivetand üsku igavene roid teine* Kad; *vana lehmä roid* Hls; *küll ma`varsti oss pal`luss sääl lännu, risuss ja roiuuss ollu; obese`roide olli sääl* Krk; *kõhn ku roid kunagi* Hel; *vana roid, kis jo lõppõma nakass* Har; *põrssa^o omma inmissse nii är^o`núnu, vana roid inne`perrä jäänü?* Plv

roidak(as) *roidak; roedak|as* g -a Põi roju, niru *Kassid on suisel aal roedakad, sügiseks akkavad rammusamaks minema* Põi || *mõni peni om roidak (toiduvarastaja)* Kam

roidam *roidam* g -e roju, niru olevus *olgu mis`tahten armetu luum, vana`roidam; mis ta`seantse`roidamege tege* Krk

roidama *roidama* Mär, da-inf *roiata* Lai roinama, kondama *roidab`peale`mööda`ilma* Mär

roidne

roidne `roidne g `roitse Jäm Khk VII Jaa Pöi roidunud, jõuetu, loid *magamise järgi nii `roidne, pole kenasti und täis saand mette* Khk; *mis nende `roitsete `silmadega änam loeb* VII; `roitse `peaga_p taha töö kudagid `minna mitte Jaa; *Sadu tuleb, mo kondid on nii `roitset Pöi*

roidu roidunuks ihu lööb `roidu VII

roiduma¹ `roidu|ma Kuu RId hajusalt eP(`roido- Mar Pil), Trv TLä, -mma Urv Plv Vas, -me Hls Krk(`roitume) San rammestuma, väsima, jõuetuks muutuma *Kondid on `ninda `roidund ja paha olemine kogu kehas* Kuu; *viina kui võttab `liiga pali, siis on `tõine päiv ka `roidund* Lüg; *palava `ilma pano `roiduma* Vai; *moo kääd-jalad valutavad, olid nii `roidund* Khk; *roidund, unine inimene* Pha; *Ma oli omiku nii suur roidund, tahtnd kudagi üles tõusta* Pöi; *sa jäed väga `roidunuks unega* Muh; *Ma ole täna na `roidund `moodi, ilmad akkavad vist sandiks minema* Emm; *kui sa kõbaste tööd oled teind, siis sa oled `roidund* Mar; *na `roidun koñdid* Kse; *roidunud inimene ei taha `süia ega `juua, ei ole und ega kedagi* Saa; *vihma tuleb vist, koñdid nii `roidund* Jür; *olen `roidund, tahaks magada* JMd; *ma olen nii `roidund, et enamb ei `jäksa `liikudagi* VMr; *palavaga tööst `roidund ja väsind* Trm; *koñdid on `rasked, ilm akkab peris sadama, ma olen `roidund* Vil; *nõnda ruttu ei tohi `roidude* Hls; *unege är `roidunu, makkass ütte `puhku* Krk; *kui sa unine olet, sa `lt `vaibenu ja nigu `roidenu, ei lähä sul tüü edesi* Ran; *lämmi ilm `ol`li, inimese olliva kõik `roidenu* Nõo; *unest är `roidunu* San; *Mul kõik` luu_`liikmõ omma_nii `roidunu, et ei_taha_midägi_tetä ei nätä?* Urv; *tüüga `roidusõ? pia är?* Plv

roiduma² `roiduma Hää, `roidoma Pil vettima puu on viij sihis ära `roidunu, märja maa pääl puu `roidub kah ära Hää; *puud `roidond ära `metses* Pil

roidumus `roidumus roidunud olek `Niisike `roidumus on, ei `viitsi midagi teha; *Äkkitse akkas `niisike `roidumus* Jõh **Vrd** roidus¹

roidus¹ `roidus g -e Jäm Khk Emm Kse roidumus keik ihu sihes on niisugune `roidus Khk; *une `roidus tule peel* Emm; *roidus oo `kontide sees* Kse

roidus² roidunud `roidus silmad VII

roidus³ roidus VII, roeduss Ran Kam, g -e roju, niru olevus müisi selle obuse roiduse naha inna eest VII; *ol`li `otsa jäänu nigu vana roeduss; üte obese roedusse kissime kevjä üless (ajasime jalule)* Ran; *ta vana roeduss peni, ta ei ole midägi iüst* Kam **Vrd** rooduss

roiduss roidu|ss Ote, g -se Krk, -s(s)õ Kan Urv VId(n -sš Se); *roedu|s* Pal, g -sse Kod roinaja, ringi kolaja, hulkur one üks roeduss, õtsib ja ahnitsab enele sedä `süümiss Kod; *roedus, roedab `käia ühest kohast `teisi* Pal; *sa olt üüts vana roiduss, roidat ütte `puhku* Krk; *vana roiduss kašs, roit kõik` kotussõ läbi* Ote; *taa mõni poiss, taa nigu roiduss pini inne, hulk kül`li pite* Kan; *vana `vuüstri om, ulguss igä öie, roiduss* Urv; *lehm kah um roiduss, ku lätt kaša mant ar?* Rõu; *roiduss elläi, midä paigah ei piä?*, `vil`jä tüküss Plv; *roiduss pinitük`k, kää `huyñit pite ja roit* Vas; *roidušs tsiga* Se

roidutama roidut|ama Plt, -eme Hls Krk roitutama sihuke töö roidutab ää Plt; *pikk sõit roiduteb inimest* Hls; *ta roiduts nõnda - - ärä, et inimen om `roidunu* Krk

roie roie g `roide Hää JMd Hls; pl `roided Tor Kad

1. roju *Jusku va roie maas* (laisklejast) Hää; *seal elab üks vanainimese roie* JMd

2. jäänus, räbaldunud ese *peavad `kandma vanu `riide `roideid* JMd; *vana roie* Hls

3. kala sisikond, rapped *kašs sööb kala `roidid* Tor

roietu roietu Jür, g roietu Kad, -ma Pee roidunud, jõuetu *Ma täna nii roietu kohe, ei teeks silmigi lahti* Jür; [vihmaelne] *õhk teeb inimese roietumaks* Pee; *Ta oli nii roietu `jalgadega, kui kodu tuli* Kad